

IOANNIS IONSTONI
THEATRVM
VNIVERSALE OMNIVM
ANIMALIVM
INSECTORVM
TABVLIS VIGINTI OCTO
AB ILLO CELEBERRIMO
MATHIA MERIANO
AERI INCISIS ORNATVM

EX SCRIPTORIBVS TAM ANTIQVIS, QVAM
RECENTIORIBVS, THEOPHRASTO, DIOSCORIDE, AELIANO,
OPPIANO, PLINIO, GESNERO, ALDROVANDO, WOTTONIO, TVRNERO,
MOVFFETO, AGRICOLA BOETIO, BACCIO, RVVEO SCHONFELDIO,
FREGGIO, MATHIOLO, TABERNAMONTANO, BAVHINO,
XIMENE, BVSTAMANTIO, RONDELETIO, BELLONIO
CITESIO, THEVETO, MARGGRAVIO,

PISONE
ET ALIIS MAXIMA CVRA COLLECTVM
ET

OB RARITATEM DENVO INPRIMENDVM

SVSCEPIT

FRANCISCVS IOSEPHVS ECKEBRECHT
BIBLIOPOLA HEILBRVNNENSIS.

TYPIS IOH. ADAMI SIGMVNDI
MDCCLVII.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY
540 EAST 57TH STREET
CHICAGO, ILL. 60637
TEL: 773-936-3700

PRAEFATIO

AD LIBROS

DE INSECTIS.

INSECTORVM nomine animalia illa exanguia intelligimus, quae incisuras parte sui vel supina vel etiam prona vel etiam utraque habent, et corpore ineus forisque duro constant. Aristoteles *ὀρθρα* vocat, ab incisuris, quae nunc cervicum loco, nunc pectorum, atque alvi prociñctu separant membra tenui fistula cohaerentia. Albertus *annulosa* dixit, quod corpora quibusdam quasi annulis distincta gerant. Imperfecta ad sanguinea si comparaveris dici possunt: nec enim tanto partium apparatu stipantur: si in se considerentur, quia nulla re ad naturam suam pertinente destituantur, perfectissima jure dixeris. Partes si attendamus, Antennas quaedam in capite gerunt, quae in Luciano cornua potius vel foreipes propter duritiem vocantur: nullas alia habent. Oculi in omnibus patent, illique duri, ut quasi per membranam vitri modo translucidam cernant; mobiles iisdem, ut cum ob duritiem hebetius videant, clarius, splendore recepto videant. Nec *genae* ipsis, nec *palpebrae*. *Linguae* quibusdam mollis et infirma, dura et valida omnibus, quibus non in alvo aculeus est. *Dentibus* carent, quae cibo utuntur humido; de quibus ut et aliis cibo accommodatis ita Aristoteles: *Partes quae cibum administrant, non pari ratione dotae omnibus, sed plurimum differunt. Quibusdam in ore est, quod aculeus appellatur, quasi compositum, ac una linguae et labiorum obtinens potestatem. Quibus autem aculeus non parte priore habetur, iis intra dentes tale sensorium continetur.* Ventrem nonnulla habere advertit idem, a quo reliquum intestinum vel simplex vel replicatum proficitur. Viscus nullum est, nullum etiam pingue: nec ossa, nec spina: naturam inter carnem et nervum mediam obtinent. Cute omnia circumdantur, sed admodum tenui. Brevissime haec Plinius. *Insecta ut intelligi potest, non videntur nervos habere, nec ossa, nec spinas, nec cartilagineam, nec pinguis, nec carnes, nec crustam quidem fragilem, ut quaedam marina, et quae jure dicatur cutis: sed mediae cujusdam inter omnia haec naturae, corpus amenti simile; nervo mollior, in quibusdam partibus ficius verius quam durius. Pennas quaedam habere, quaedam non, in textu dicemus, de varietate in differentiis.* *Ἐσώρες* dicitur crusta quae pennis supervenit, easque vaginae instar condit. *Caudam* solus scorpio, si Aristotelem sequimur, habet. *Senectam* exuere suctum illis quorum pennae vagina continentur. *Pedes* quibus sunt in obliquum moventur: quorundam extremi longiores foris curvantur. Quae vero saliant, vel crura posteriora habent longiora, vel gubernaculis quibusdam saltui accommodatis fulciantur, retro curvatis.

Causam apud Aristotelem invenies. *Pedes, inquit, priores longiores nonnulla ex illis habent, ut quoniam propter oculorum duritiem non exquisi-*

Plin. H. N. l. 11. c. 11.

Arist. H. A. l. 4. c. 7.

Plin. H. N. l. 11. c. 11.

Aristot. de part. lib. 4. c. 1.

Aristot. de gener. l. 4.

Plin. H. N. l. 11. c. 4.

Arist. H. A. l. 4. c. 7.

Arist. H. A. l. 1. c. 7. Plin. H. N. l. 11. c. 4.

P R A E F A T I O.

te cernunt, cruribus illis longioribus incidentem molestiam abstergent et ar-
cent. De numero sciendum, plures habere quae pro corporis sui lon-
gitudine plurimum frigent; pauciores, quae volucres. Pennarum ad-
jumento pedum inopia compensatur. Partim sponte partim per coitum
generantur. Culices et vermiculos nec coire, nec ex animalibus nasci,
Aristoteles habet. Ut mas in coitu foeminae inserat, visum paucis, nec
adeo exploratum habetur: mirumque genitale oblongum foeminis,
quo generalem suram a masculino hauriant. De illis quae vermem gene-
rant ita Aristoteles. *Generant et vermin insecta, quae vim obtinent
generandi, et quae non per coitum sed sponte naturae oriuntur, ex tali
origine consistunt. Nam et Erucas genus esse vermis censendum est, et
foetum araneorum, quamquam propter figurae orbiculatons speciem, simi-
lia ovo, tum eorum nonnulla et alia conspura primordia esse videantur.
Verum non figura, nec mollitie aut duritie ovum definiendum est. Sunt
enim conceptus nonnullorum duri, quamvis ovo diversi, sed quod totum
nascitur, nec ex parte animal gignitur, id vermis est. Omne autem hoc
vermiculi genus, ubi suae magnitudinis finem receperit, quasi ovum effi-
citur. Indurescit enim putamen eorum, et tantisper immota restanditur.
Quod in vermiculis opum et vesparum atque etiam in erucis apertum est.
Cujus rei causa est, quod natura pro sui imperfectione quasi maturans
antequam tempestivum sit ovum pariat, tamen hic vermis ad incremen-
tum ovi molis adest pergit. Hoc eodem modo in caeteris evenit omni-
bus quae non coitu generantur, vel in lanis, vel aliis huiusmodi, atque
etiam in aquis. Omnia enim post vermis naturam motu cessant, et puta-
mine obarescunt. Mox rupto putamine exit veluti ex ovo animal, tertia
perfectum generatione, idque pennatum quod iure multi mirentur. Eruc-
cae enim quamprimum capiunt cibum, mox non capiunt, sed motu cessant,
quae per id tempus Aureliae a nonnullis vocantur Vesparum etiam vermi-
culis, et Apum, idem accidit. Post deinde, quae Nymphae appellantur,
proveniunt, quae nihil huiusmodi habent. Ovorum enim natura, ade-
pta suum finem, non insuper occrescit, sed ante augetur et alitur, donec
distinguat, et fiat ovum perfectum: Vermium autem alii hoc intro se ha-
bent, unde excrementum ipsis nutriendis accedat, ut vermes opum et ve-
sparum: alii de foris capiunt, ut Eruciae et caeterorum nonnulli vermium.
Diu coitus durat, tardo digressu sejunguntur: brevique maxima sui par-
te parlant. Emittantne semen incertum est. Quot diebus generatio ab-
solvatur, apud Aristotelem habemus. Maximae partis ternis septenariis
sive quaternis ut in oviparis describitur. Septem ab initu concretionem
et consummationem ovi sibi vendicant: reliquis tribus septenis incubant
et excludunt, ea scilicet quae suo procreant foetu, qualis est araneus.
Quoad morum nota, repere, ambulare, volare, etc. Omnia pluribus
motuum quam sanguinea generibus moveri, utpote quae in frustra divi-
sa, mutilatis corporibus satis diu vivere possunt. *Spirant* nec ne non
convenit inter auctores. Negat Aristoteles, et perfrigerari duntaxat vo-
luit. At Plinius: Non video cur non magis possint non trahere animam
zalia et vivere quam spirare sine visceribus: quod etiam in marinis, (addit)
docuimus, quamvis arceute spiritum densitate et altitudine humoris. Pul-
mone carere, nec refrigerio cum sint frigida indigere, certum. Quo-
rum itaque respiratio? Murmur quod Apes et Muscae edunt, interioris
spiritus agitant accidit. Quae canere videntur, membrana septo trans-
verso*

Generatio
Arist. de
gener. lib.
1. c. 16.

Arist. H.
A. L. p. c. 20.

Spiratio.
Plin. H. N.
1. 11. c. 3.

Morum.

Aristot. 1. de
sens. et vig.

PRAEFATIO.

verso subdita, ad quam spiritus inclusus acceritur, obstreponit. Exanimatur sub aquis multa, in cineribus reviviscunt, non quod inspirare non poterant, sed quod interior ille spiritus ab humore suffocatus fuerit, quo per calorem discusso, sibi restituitur. *Odoratus* quisquis in illis, nascivo spiritu ipsorum corporis perficitur. Nec enim sensorio carere, si sensus adest, dicendum est. *Vocem* edere quis dixerit? sonum ex interioris pelliculae attritu. Locustae suis se atterentes gubernaculis sonant, Diversus tamen is. Murmur edunt spes: cum attritu stridorem Cicadae. Et quia hoc genus inens sonum habere visitur, hinc *Exceladum* insecti genus appellari Grammatici adstruunt. Univerfim *Bombycia* a bombo diceret. Tenaciorem prae sanguineis fortita vitam non est quod dubites, ea inprimis quibus longum corpus est, et pedes mulei, ut in Centipeda videre est. Singulare illud quod in agro Liguriae Augustinus observavit. Secti per medium vermis partes a vulnere tanta celeritate in contraria discessere, ac si duo diversa animalia fuissent. Causam ad multiplicem principii eorum partem referre videtur Aristoteles. Subito intereunt, et vel folius olei aspersu enecantur, quod viscositate hujus angustissimis per naturam meatibus oclusis, spiritus intercipiatur.

Odoratus.

Immo.

Præ.

August. l. de
quatuor. ani.
c. 31.

Arist. H. A.
L. 4. c. 7.

Aristot. de
part. lib.
4. c. 9.

Differentiae sunt innumerae: praecipuae a loco in quo nascuntur et degunt, quantitate, qualitate, partibus, victu, generatione, coitu et gressu, sumuntur. Locis variis gaudent. In igne oberrat pyrausta ut Plinius vocat: in nive vermes hirti et rubidi: in aquis marinis scolopendra, pulex et alia: in dulcibus hirudines, scarabaeorum quoddam genus corpore lato, compressoque, quod et in fundo reptat. In terra oriuntur vermes, lumbrici, juli, etc. Saepe etiam intra fossilia invenias. Plantae inprimis diversi generis insecta ferunt. In arborum caudicibus reperies Cossos et Tereidines; in ficu Cerasten; in olea plantata ubi effossa quercus, Ranam vel Raucam vermem; in sorbo, vermiculos rufos, pilosos; in vitibus Buryros, ut Tullius vocat; et Ipses, qui verno tempore, Austro spirante orti, oculos vitium erodunt; et Involvulum, qui in pampini foliis inortis se implicat: nihil de Volucella dicam, quae in vino nascitur. Cupressum et esculum infestant Galbae, a quibus Sulpiciorum genti cognomen: Evonymum quoddam erucarum genus, quod frondibus absumentis emoritur: vesiculam ulmi pferit: coccum, bestiola Conopi similis, quae fructu maturefcente erumpit: gramen, Crotones: diffiaci fructum, vermis, qui portatus quartanam solvere dicitur: solani folia vermis viridi et croceo colore distinctus, cornu in fronte gerens, digiti longitudine: porrum Prassocurides: brassicam Crambides: Asphodelum vermes in volucres bestiolas sterculorum specie degenerantes: malvam cimices agrestes: rutam perniciosi vermicull. In frugibus quoque peculiariter oriuntur insecta. In tritico namque occurrunt Curculiones: in farre vermiculus tereidini similis, quo cavo dentium cera incluso, vitia si cadere dicuntur: in faba, Mida: in lente et aliis aliis. Nec exfortia insectorum animalia. Lendes et pediculi caput humanum infestant: in manibus sub cute *pedicellus* vulgo dictus oritur. Dracunculi Aegypti et Indiae incolae, in cruribus et brachiorum muscularis infestant. In ovibus sunt Ricini: in bubus et canibus Cynomiae: sub lingua litae. Mullum piscem affligit scolichia: Cyprinum, primo naevitatis anno vermiculus quidam niger circa branchias. In percis fluvialibus duodecim seu unioctis viri magnitudine generantur, carnosus, candidi, quibus singulis ver-

Arist. H. A.
L. 9. c. 10.

P R A E F A T I O.

mis gracilis, oblongus, et teres inest. Gobius piscis vermibus quos in ventre gerit viciatur. Leuciscus lumbricis candidis, latic, qui se intestinis et visceribus circumvolvunt. Nonnullis aliis minuta quaedam animalcula quae partem expellunt innascuntur. Carnes sale inveteratae blastas gignunt. Taceo ipsa infecta, ex quibus generantur alia. In Apum sane alveis Clerus, qui aliis Pyranys, invenitur. Obnoxia denique huic malo et *artificialia*. Terebines inprimis vestibis nasci Plinius affirmat. Tinea in lanificio producuntur: in libris blatae: ubi et bestiolam scorpionum similem, chelas brachiave forcipibus bifurcis dentata habentem, invenies. Inter *Qualitates* maxime *Color* occurrit. Alia enim simplici duntaxat tinguntur: alia vario, ut in papilionum et Erucarum inprimis generibus. *Quantitatem* et figuram si attendas, sunt parva, magna, rotunda, ovata, angulosa, hirta, glabra, etc. A *Partibus* plurimae sumuntur, alii inprimis, *pedibus*, *lingua*, *dentibus*, et *aculeis*. Alata sunt quaedam, *mutae* nonnulla: aliqua mutata forma alata sunt, ut Erucarum genus, quod postea in alatos Papiliones transit. Ex illis sunt alia Coleoptera, quae alas velut in vagina recondunt, *vaginipennis* Plinius dicit, ut Scarabaei, Cantharides, etc. alia semper conspicuas et apertas gerunt ut Muscae, Apes. *Evanescentes* Philosopho crusta illa dicitur, quae pennis supervenit. Sunt et alia bipennis, alia quadripennis. De quibus ita eleganter Plinius. *Insectorum quaedam binas gerunt pennas, ut Muscae: quaedam quaternas, ut Apes. Membranis et Cicadae volant, quaternas habent, quae aculeis in alvo armantur. Nullum cui telum in ore plurimum quam binis advolet pennas. Illis enim ultionis causa datum est, his aviditatis. Nullis eorum pennae revolvuntur aculeis. Nullum cui aculeus in alvo bipennis est. Quibusdam penmarum tutelae crusta supervenit, ut Scarabaeis, quorum tenuior fragiliorque penna. His negatus aculeus etiam.* Invenias inter ea et *idiotica* totipennis seu totalis, quae alas habent non scissas ut Apes et Vespa. Papiliones farinaceas habent. *Pedium* ratione Apodes sunt Lumbrici; Multipedes Centipedae et Millepedae. Haud pauciores sex plurima habent. *Linguae* aliis mollis infirmaque: aliis dura et valida, ut Tabanis, Asylius, etc. Omnibusque data quibus aculeus in alvo non est. *Dentes* haud pauca habent: Non habent illa quae humido cibo vescuntur. *Aculeus* quibusdam in ore est, linguae ac labiorum potentiam obtinens: quibusdam in alvo est. Nos omnia in *Terrestria et Aquatica* distinximus, utraque in *Pedata et Apoda*, prout in historia videre est. Et haec sunt quae de Insectis in genere dicere volui. *Usum* sub singulis speciebus prosequemur. Historiam Animalium, plantarum excipiet historia, cum figuris aeneis, cujus gustum ante quinquennium dederam. Tu *Benevole Lector*, fave, et felicem successum, cum prospera valetudine nobis apprecare, ut et hoc opusculum, bono literariae juvenutis coeptum, absolvere possimus. Dabam Lesznae ex Museo

Plin. H. N. l. 11. c. 21.

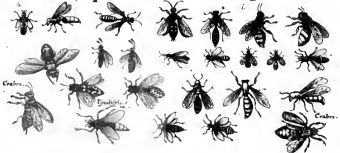
Apes . - Bienen . Immen

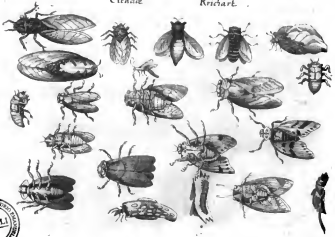
Fuci Bombyla . Hummeln

Vespa . Wespen . et Crabrones . Hornausen

Cicade Kricher

HISTORIÆ NATVRALIS
DE
INSECTIS.

LIBER I.
DE INSECTIS TERRESTRIBVS,
PEDATIS ET ALATIS.

TITVLVS I.

De Anelytris, seu Detestipennibus.

CAPVT I.

De Anelytris quadripennibus.

ARTICVLVS I.

De Anelytris quadripennibus membranaceis.

PVNCTVM I.

De Apibus.

DIGRESSIMVS in præfatione Insecta: jam secundum præmissam feriem de iisdem agemus, de *Anelytris quadripennibus membranaceis* primo dicturi; quorum alia quidem *faviscant*, ut *Apis, Fucus, Fur, Vespa* et *Cynbro*: alia non *faviscant*, ut *Cicada, Orfodacna, Perla*, et *Cimex sylvestris*.

Ab *APIBUS* incipimus, quibus inter omnia insecta principatus, et jure præcipua admiratio, solum ex eo genere hominum causa genitis. Mellis contrahunt, succumque dulcissi-

mum ac saluberrimum. Favos faciunt et ceras. Illæ ad usus vitæ utiliterant, opera conficiunt, rempublicam habent, consilia privatim, et duces gregatim: ac quod maxime mirum est, mores habent. Præterea cum sint neque mansueti generis, neque feri: tamen tanta est natura rerum, ut prope ex umbra minimi animalis incomparabile effecerit quiddam. Quos efficacitæ industriaeque tanse comparemus nervos? quas vires? quos rationi medius fidius viros? hoc certe præstantioribus, quo nihil novere, nisi commune. Virgilius eis

A

Virg. Georg. par. 44

partem divinae mentis et haustus tribuit. Scripsere de illis praeter Aristomachum Solensem, qui duodefsexaginta annis nihil aliud egit; et Philescum Thasium, qui quod in deferens apes coleret. Agrius cognominatus est; Hyginus, et quidem diligentissime; Virgilius ornatusissime, et Celsus elegantissime: ut de *Meno* inter Sannites nato taceam. Aristodemum cuius Augustinus meminit, eundem cum Aristomacho Plinii esse puto.

Plin. H. N. l. 11. c. 5.

Namen.

Latinis *Apis* et *Aper*, haec insecta dicuntur, seu quod sine pedibus nasci videantur: seu quod examina pedibus mutuo sibi haerent, ac firmiter sese quasi in botro teneant. Graecis est μέλισσα et μέλιττα vel μέλι, id est melle, cuius opifex est; vel a Melissa puella, quae cum favos melle plenos in Peloponeso reperisset, alias Nymphasas degustandum invitavit: vel a μέλιττῃ id est meditatione et exercitio, quod semper sit in opere. Hesiodo μέλιττα παραμαίω, et αἰθήρῃ legitur; sed hanc Suidas, Aristoteles et alii, crabronem potius faciunt. Apud Rulandum, ἀπὲς ἀπάλω, dicitur; apud Hefychium φέρω. Seephanus συμμέλιττα quoque vocari scripsit. Vnde συμμέλιττα apes alvearibus condo. Epitheta occurrunt plurima. Dicuntur enim a fingendo παραμαίω; a florum depopulatione ἀπάλω; a colore ξανθαί; a natali solo βουβύλι; ab obtusioribus aculeis σμαί; ab alarum in aëre vibrantium sono βουμέλαι, et βουμέλαι; a loco communi ἀπάλω; ab aliis ἔρμωσι, ἐρμόφοροι et αλαρίδες: quod cum sole et surgant et quiescant, Soliferae. Theocritus λαρίας dixit, a corporis hirsutie; Aufonius et alii *Cetropias*, quod in Attica regione primum inspectae credantur: Virgilius, et Martialis ab Hybla monte Siciliae *Hyblaeas*. Callimachus, quod omnia florum fastigia pervolent *παραμαίω*; Varro, quod mel conficiant *mellis matres*.

Dijungit.

Cardan. de her. variet. l. 7. c. 28.

Vnicolores magis esse quam crabrones aut vespas Aristoteles prodicit: generaliter nigras, Cardanus opinatur. Tenuem earum substantiam, quia leves, facile excoqui; excoctum et humidum velut nigrum

evadere. *Pennis* habent quatuor, siccas, ut cuncta volatilia insecta, pellucidas, scapulis annexas, quarum postremae minores ne remigio obestent; *linguam* proelongam quam foris gerunt: *aculeum* ventri coniectum: *dentes*, et *oculos* subcornos intus conditos; stomachum ex omnium membranarum tenuissimum contextum, quo collectam mellaginem, non solum continent, sed etiam concoquant et depurant. Plinius *Vriacusum* dixit. Imis *peftunculis* duo quasi digiti emergunt, quibus procellosis temporibus lapillum ad vibrandum corpusculum ferunt, ne per ventorum impetus abripiantur. Excrementum rubrum est: *idcirco* Graeci vocant. De Ducisive Regis aculeo non convenit. *Quaerit nunc aliquis*, inquit quasi indignabundus Plinius, *uturne Hercules fuerit, et quod Liberi patris sepulchrum, et reliqua vetustatis situ obruta? Ecce in re parva, villisque nostris annexa, cuius officina copia est, non constat inter auctores: rex nullumne solus habeat aculeum, moxestate tantum armatus: an dederit quidem cum natura, sed usum ejus illi tantum negotiorum?* Aristoteles habere, sed non uti scripsit: Aelianus dubitavit. At Columella, qui pleraque ab experientia scripsit, sine spiculo esse prodidit, *nisi quis forte*, inquit, *pleniores quasi corpusculum, quos in ventre gerunt, aculeum praet.* Vt sit, ad unum istum, hoc infixio, quidam eas quae utuntur, statim emori putant. Aliqui nonnisi in tantum adacto, ut intestini quippiam sequantur: sed fucos postea esse, nec mella facere velut castratis viribus, pariterque et nocere et prodesse desinere. Nullas in novae Hispaniae insulis reperiri scribunt quidam: nullas in Scotia Solinus, in Hibernia alii, sed falso. De hac Polydori Virgili testimonium habemus. In illa vidimus ipsi, et in horro hospitis nostri Andrea poli, summa cum jucunditate tractavimus interdum. In Africa paucas invenias, propter nimium sine dubio solis actum, qui et flores depascit, et fontes absument. In Mycono non gigni importatas mori, Aelianus auctor est.

Monstr. l. 1. de insect. c. 1.

Arist. H. A. l. 4. c. 7.

Arist. H. A. l. 4. c. 40.

Plin. H. N. l. 11. c. 16.

Roland in Synonym.

Arist. H. A. l. 5. c. 21.
Arist. H. A. l. 1. c. 60.
Colum. R. R. l. 9. c. 10.

Plin. H. N. l. 10. p. 17.
Arist. H. A. l. 3. c. 12.

Lucan.

Polyd. Virg. Augustin.

Leo Nolan. probat. l. 10.

Aet. H. A. l. 7. c. 41.

Frequentiores sunt in Italia circa Padum, in agro Nolano, in Arcadia, Thracia, Corsica, Sicilia, Attica, Iucatais et Goe. Hostilia vicus alluitur Pado. Hujus inquilini pabulo circa deficiente, imponunt navibus alveos, noctibusque quina milia passuum, contrario amne naves subvehunt. Egressae luce Apes, pastaeque, ad naves quotidie remeant, mutant locum; donec pondere ipso pressis navibus, pleni alvei intelligantur, revectisque eximantur mella. In Nolano frequentes esse, loci ipsius temperies & benignitas ostendit. Maxima ibi vis Bacchi. Oleae nusquam generosior liquor: pomorum ut omnia genera, ita nullis secunda: aestate aera perpetua, hyeme apricitas maxima. In Arcadia Aristaeus Arcas primus mellis usum ostendit; in Peloponeso Melissa virgo. Corficae incolae longaevis ideo Athenaeus tradit, quod melle assidue vescantur. Ovidius ob rari copiam venenatum facit. In Sicilia Hyblen montem in primis incolunt thymi et salicium opulentissimum. Abundantiae, comparationem Ovidius expressit. In Attica in Hymetto monte qui et Cecropius, ob pascua quae salis Halizonis cedunt, favebant. Hinc Hymettia et Hyblaea mella. At maximus in Septentrione earum provenit. In Podolia et Lithuania, siccarum terrarum foveas melle repleri, scribit Olaus, in quas immanes urfi prolapsi, suffocati sint. In Moscovia pinus vacuas eodem abundare, apud scriptores habemus: Historiam in Historia Urfi habebis. Pascuorum forte uberris copiam facit, odoris suavitas, florum abundantia, saporque jucundus. Hoc quoque experimento compertum est, in locis montanis mari vicinis, propter solitos maris halitus, et flocculorum copiam, adeo propagari, ut vaga illarum examina, corticibus insidentia, objectis alvearibus, facile capiantur, modo ipsa alvearia sale muriave illita fuerint. Tantis illis propagandi appetitus inest, quem vis salis multo uberius expleri praesentunt. De sedibus eligendis Columellam consule.

Creatas in principio cum Danaeo et Dubravio dicerem: ex alterius corporis corruptione oriri, nullum dubium. Ex tauro, bove, vacca, vituloque putrefactis produci, certum: modum Geoponicorum auctor ostendit. Hinc in descriptione Philonii, mel *vaputa* *Suparique taurorum liquor filiarum taurorum*, dicitur. Ex cerebro Reges et Duces, ex carnibus vulgus gigni scribunt. Nascuntur et ex spinali medulla illi; sed quos cerebrum dedit, pulchritudine, magnitudine, robore, et prudentia antecellunt. Primae transformationis indicium, si parva et alba specie immobilia, et imperfecta cadaveri circumfunduntur. Augescunt mox putatim, alisque sensim crescentibus, proprium colorem consecutae, Regem circumvallant; brevibusque et tremulis, propter membranorum debilitatem et volandi infirmitatem, uruntur. Foetus quoniam modo generarent, magna inter eruditos et subtilis quaeestio fuit. Apum coitus visus est nunquam. Alii eas coire et parere negant. Alii semen in floribus solisque relictum, asportare ad alveos, ibique blanda incubatione perfici. Plinius ex flore Cerinthi colligi opinatur, Aristoteles ex calandro, Athenaeus ex arundinis, quidam ex oleae, immittique osculis in favos. Prodire ideo, feracibus horum florum annis plura examina: rarioribus rarijores et ipsas videri. Nonnullis ex melle, seu potiore ipsius parte proveniunt. Taxites coire existimat, et apes mares, Reges foeminas facit: hos tempore constituto, vermiculos per examina, ut muscae, excludere, fucos vero more serpentum incubare, et incubando ad tempus vermiculos fovere. Hinc vermes *ad idem* dictos melle purissimo vesci, donec in Nymphas abeant: aureliarum tunc instar involutos, in cellis manere, nec vesci, nec excrementa reddere. Tandem certo die, ruptis corticibus fieri apes, et ad suam quamque munus vixitum alis perfectis sese accingere, Aristoteles, nec ex allato semine, nec per coitum gigni opinatur: nec apes esse foeminas, nec fucos mares. Duces

Plin. H. N. l. 21. c. 12.

Ovid. Trist. l. 5. Elg. 7.

Mart. Epig. l. 6.

Olaus M. l. 22. c. 13.

Colum. R. R. l. 9. c. 5.

Generatio.

Plin. H. N. l. 11. c. 16.

Arist. H. A. l. 5. c. 21.

Cerdan. de fabril. l. 5. Mout. Theat. Insect. l. 1. c. 3.

Aristot. de gen. anim. l. 3. c. 10.

ces et seipſos generare, et aliud genus quod Apum eſt: ab apibus prodire fucos, hos nihil producere. Hinc et proportio quaedam ſervatur, et diſcrimen. Duces magnitudine fucos, aculeo apes aemulantur, et vice verſa. Nec mirum a paucis Ducibus tam numerosas prodire. Nam et Leones cum primis quinque generant, mox pauciores generare, poſtremo unum, tandem nullum. Multitudinem primo apum a Ducibus gigni, mox ſeſe paucos: illorum foetum minorem, ſuſticiorem ſuum, etc. Plinius ita de ea. *Plurimi exiſtimare oportere conſici floribus compoſitis atque utiliter* (lege ex Ariſtolele conſici ex apportatis floribus cerinthi, ſalicis alii, alii oleae.) *Aliquicoitu unius Rex in quoque appellatur examine. Hunc eſſe ſolum marem præcipuus magnitudinis, ne ſatiſcat. Ideo foetum ſine eo non edit: apesque reliquas tanquam marem foeminas comitari, non tanquam Ducem: quam probabilem alius ſententiam fucorum provenit coarguit. Quæ enim ratio, ut idem coitus, alios perfectos, imperfectos generet alios? Dum foeticant, *επιουρηδίου* dicuntur: foetus *παιδίον, νεύρα*, et *Nympha* vocatur. De incubatione, ita ex Ariſtolele Plinius. *Quod certum eſt, gallinarum modo incubant. Id quod excluſum eſt, primo vermiculus videtur candidus, jaceus tranſverſus: naboerensque ita ut poſcere videatur. (lege, deinde ita paſcitur, ut adhaereſcere videatur) Rex ſtatim mellis coloris, ut electo flore ex omni copia factus, neque vermiculus, ſed ſtatim penniger. Cætera turba, cum formam capere cepit, *νυμφα* vocantur, ut ſuci, ſirenes, aut cephenes. Si quis alterutris capita demat, priusquam pennas habeant, pro gratiſſimo ſunt pabulo maribus. Tempore procedente inſtilloni cibos, atque incubant, maxime murmurantes, caloris, ut putant, faciendi gratia neceſſarii excluſendis pulvis, donec ruptis membranis quæ ſingulos cingunt, ovorum modo, univerſum agmen emergit. Spectatum hoc Romæ conſularis cujuſdam ſuburbano, alveis cornu laterne tranſluſio factis. Foetus in-**

*tra XLV. diem peragitur. Fit in favis quibusdam, qui vocatur clerus, vel potius *εὐλαγίς* (vermiculus eſt in alvearis pavimento naſcens) amaræ duritia cereæ, cum foetum inde non eduxere, morbo, aut ignavia, aut infœcunditate naturali. Hic eſt abortus apum. Alveus totus arena obducitur, et favus putreſcit. Addit Ariſto-*

Ariſt. H. A. l. 6. c. 40.

*reles, Duces ſubter ad favum pendentes oriri, ſeparatim ſex aut ſeptem: fucos quoque ſeorſim ſi Dux ſuperet; ſi obit, in Apum localitatis provenire: cæteras in concavis imisque favorum. Apum vermes dum recentes ſunt, et aluntur, et ſtercus emittunt: donec lineamenta, ſub quibus *Nymphae* dicuntur receperint. Quieſcunt tum contracti, nec ullo paſſo ſe patiuntur moveri, uſque dum deſtinatam ſpeciem referant. Minus foeticant, vere ſerotini, aut ſi ſqualor vel rubigo incidit: *εὐλαγίς* optime ſunt, cum mellificatur. Scaliger genitale quiddam in cellis ponere exiſtimat, e quo Apiculae progignantur. Creſti e roribus in foliis vermiculos; pluerre ranis: quanto commodius lectum rorem illum, atque calore parentis genitali foetum, tanquam ab architecto, in ſchadonem animari poſſe. Depreſſam a ſe cicindulam cum mare in coitu, meridie ſolum obiviſſe. Edita ſub vespere a foemella ova, quæ intra viginti horas vivificata abiere. Viſum et e grandioribus Muſcis unam, quæ in vola manu aliquandiu retenta, pluſculos vermiculos candidos, mobilitate propria inſignes edidit. Cur non Apes pauculis horis coire poſſent: deinde illico parere? Voſſius denique ex Belgicorum apiariorum ſententia ita de propagatione Apum ſcribit. *Rex apum ſingulis in cellis ſemen emittit. Id eſt, folliculus albicans, unde prodit vermiculus ejuſdem coloris, ſemini pauperis aſſimilis. Iſti folliculo circumdatur ab apibus viſcidus ex rore humor itidem albicans. Nempe albus hoc, albus ovi, regium ſemen vitello reſpondet. Folliculo ſic viſcido rore circumdato, apicula incubat gollinæ inſtar, ac ſuo id fovet calore. Ita folli-**

Ariſt. H. A. l. 6. c. 19.

Scal. Exer. 191. b.

Plin. H. N. l. 11. c. 16.

Ariſt. H. A. l. 5. c. 21.

Voſſius de Idol. l. 4. c. 66. p. 123.

folliculus surgescit magis et magis; donec talis fiat vermiculus, qualem pinguioribus in casis nasci videmus. Porro saepe quidem tardius, interdum tamen de nempe sereno, intra diem 10. vel 12. vermiculi ejus pellicula perrupta, exit opis, eaque perfecta; semis quippe pedibus, alis quaternis; pallidior tamen, et paulo post adultioribus similis. Haecenus Vossius.

De *Vistū*, de quo ex lege methodi nostrae ante generationem agere debebamus, si quaeras, nihil venatur, sed venturae hyemis memores aestate laborem Experimur, et in medium quasita reponunt. Melle ergo, et si hoc nimium subtrahatur, ceragine, cerintho, erythace, saularaca dicta vescuntur. Deterior haec et ficum dulcedine semulatur. His deficientibus Apicarii ficus, saccharata, uvae passae siccae, ficos tufos, schadonum capita, lanas passo destrutivae madidas, et aquam mulsam pro foribus ponunt. Crudas et recentes carnes apponi jubet Plinius. Floribus odoratis et calculatis delectantur, ex arboribus, pomorum cytisi, amygdali, tamarisci, castae, ziziphii pyri, persicae, thersibinthi, lentisci, cedri, viliae, ilicis minoris, rhamni: ex herbis, thymi albi et rubri, ferulae campanae, myrti, viticis, genistae, phlei, sabae, serpilli, violae, myrrhidis, rorismarini, conizae cerinthese, mellilot, narcisci, asphodeli, citraginis, hederae, consiliginis, origani, fatuariae, violae agrestis, amaraci, hyacinthi, iridis, croci, rosae, lili, atractilis, sinapi, spondilii, barrachii, etc. De quibus omnibus distincte Columella agit, quem vide. Bibere easdem certum, et limpida, seu fluviatili seu fontana delectari, in qua ligna et lapides injiciendi, ut commode et insidere, et sese abluere possint. Hac destituta, aliunde humore hausto sitem leniunt, de eoque inus ad Reges et operatrices aliquid deferunt.

Vix ad 6. 7. et ad summum 10. annos producitur: seu ut Plinius. *Vita eis longissima, ut prospere inimica ac fortuita cadant, septem annis universa. Alveos, nunquam intra decem*

annos durasse proditur. Sunt qui mortuos si intra testum hyeme serventur, deinde sole verno torrantur, ac ficulneo cinere toto die foventur, putent reviviscere. In totum vero amissis, reparari ventribus bubulis recentibus cum fimo obrutis. Virgilius juvencorum corpore exanimato, sicut equorum vespas ac crabrones, sicut asinorum scarabaeos, mutante natura ex aliis quaedam in alia. Cardanus robustiores ad 12. annos pervenire posse, scripsit.

Attollunt sese atque contrahunt cum volant. Recta non volant, quia cauda destituta sunt: ideo etiam parum in volatu perseverant, aut in aere demorantur. Praestant tamen vaginipennes. Quia exiguis pennas habent, nec recte procedere, nec diu volare possunt.

Vocem non edunt, sed sonum, *βουβου* id Graecis, Latinis bombilare & bombillare. Sonus ipse *εγγυγυγυ* et *βουβου* illis, murmur et susurrus his dicitur. Quidam modulari, sed inepte, dixit. Alii, nocte ea, qua natus est lesus, magis bombos edere, garrunt. Odoratu plurimum valere inde colligas, quod mel a longinquo sentiant. Visae ex agris pharmacopolia et qui mel venderent invisisse, revolasseque onustae. Retulit et Clutius, per longum camini tubum, cum mel domi coqueret, superne ingresses; nec aliter quam circa candelam cicindelas et lampyrides soleat, circa alienum voluisse; plerasque in illud decedentes submersas. De instrumento non est quod solliciti simus.

Auditu destitui Aquinam visum. Sono vehementi, ob ingentem aëris motum, qui et animal interimere, et lignum scindere valet, terreri et fugere. At plausu aëris gaudent, et murmure excitantur ad opus, sonituque quieti se dant, ut postea dicitur. *Memoria* valere, apud Rhodiginum extat. *Visus* quod oculiduri, hebetior. Ideo facile a merope et hirundine capiuntur.

Odere foedos odores, proculque fugiunt, sed et insectos. Itaque un-

Cardan. de
variet. Rev.
L. 7. c. 22.

Palanus.

Sonus.

Odoratus.
Arist. H. A.
L. 4. c. 8.

Vossius de
Insectis.
L. 4. c. 71.

Arist. de
part. anim.
L. 2. c. 16.

Aquinas.
Plin. H. N.
L. 11. c. 22.

Arist. H. A.
L. 9. c. 40.
Arist. H. A.
L. 4. c. 10.

Antipater.

Videtur.

Arist. H. N.
L. 9. c. 40.
L. 4. c. 9.

Colum. R. R.
L. 9. c. 4.
Arist. H. A.
L. 9. c. 40.
Varro R. R.

Arist. H. A.
L. 1. c. 22.
Plin. H. N.
L. 11. c. 20.

Plin. H. N.
L. 11. c. 12.
Theophr. C.
P. l. 4. c. 4.

Arist. H. A.
L. 5. c. 13.

Arist. H. A.
L. 8. c. 6.
& L. 1. c. 11.

Morbi.

Plin. H. N.
L. 11. c. 19.

guenta redolentes infestant, ipsae plurimum animalium injuriis obnoxiae. Impugnant eas naturae ejusdem degeneres vespaee atque crabrones, et e culicum genere qui vocantur *muliones*: (ipsius Arist. qui omnes in via mulos aestate vexant) populantur hirundines et quaedam aliae aves. Insidiantur aquantibus ranarum, quae maxima est earum operatio, tum, cum sobolem faciunt. Nec haec tantum quae stagna rivosque obsident, verum et *rubetae* veniunt ultro, adrepentesque foribus per eas sufflant: ad hoc provolant, confestimque abripiuntur. (alii legunt, *insulantur*, et *provolantes eas confestim abripiunt*) Nec sentire ictus apum ranarum traduntur. Inimicae et *ovus*, difficile se a lanis earum explicantibus. Cancrorum etiam odore, si quis juxta coquat exanimantur. Timent quoque ab araneis, lacertis, crocodilis, upupa, paro, merope, noctua, et aliis alvearum depopulatoribus: sed et ab Echo, fulgure, tonitruo, et fragore omni.

Huc et morbi pertinent, repletio nempe, inanitio, siccitas, humiditas, frigus, calorque non naturalis. *Repletio* nimia satietas infert, quando alvearia non castrantur, scabie rum sordibusque distillant, strumosaque redduntur. *Inanitio* et cibi inopia oritur: Ejusdem inopia, malaciam, diarrhaeam, *Blasphogoniam*, et tabem effert. In malacia adeo morosae sunt, ut facile aufugiant, nisi tinnitu, vel rerum gravissimarum suffitu retineantur. *Diarrhaeam* ex tithymalli, hellebori, ebuli et sambuci floribus contrahunt. *Tabes* correptae pellucescunt. De remediis et quae huc spectant, vide Aucthores. De his ita Plinius: *Sunt et operis morbi: cum favos non expleat, cleron vocant. Item blasphogoniam, si foetibus non peragant. Inimica est et eubo resulantem sono, qui pavidas alternis pulsat ictu: inimica et nebula. Aranei quoque vel maxime hostiles, cum praevolant ut intexant, emecant alvros. Papilio etiam hic ignavus et inbonoratus, luminibus accensis advolitans, pestifer, nec uno modo. Nam et ipse*

ceras depascitur, et relinquit excrementa, quibus teredines gignuntur: filis etiam araneosa, quacunque inest, alarum maxime lanugine obtexit. Nascuntur et in ipso ligno teredines, quae ceras praecipue appetunt. Insistat et aviditas passus nimia florum satietate, verum maxima tempore alvo cita. Oleo quidem non apes tantum, sed omnia insecta exanimantur, praecipue si capite sensere eximi mella avidè vorantes. Caetero praeparcae, et quae alioquin prodigas atque edaces, non secus ac pigrae atque ignavas proturbent. Nocent et sua mella ipsis, illataeque ab adversa parte moriuntur. Tot hostibus, tot casibus, et quata portione eorum comminorata? tam munificum animal expositum est.

Singulare ingenium regiminis et operis ratio ostendit, in quibus prudentiam, fidem, obedientiam, fortitudinem, et exactae quasi *voluntatis* exemplum, observare est. Eleganter de his Plinius. *Ratio, inquit operis haec, interdum statio ad portas more castrorum, nocte quies in matutinum, donec una excites gemino aut triplici bombo, ut buccino aliquo. Tunc universae provolant, si dies mitis futurus est. Praedivinant enim ventos imbresque, et tunc se continent telis. Itaque temperie coeli (et hoc inter praesentia habent) cum agmen ad opera processit, aliae flores aggerunt pedibus, aliae aquam ore, gustasque lanugine totius corporis. Quibus est etiam adolescentia ad opera exeunt, et supra dicta convehunt: seniores intus operantur. Quae flores comportant, prioribus pedibus femina onerant, propter id natura scabra, pedes priores rostris: totaque onustae remeant sarcina pendulae. Excipiunt eas terniae, aut quaternae atque exonerant. Sunt enim intus quoque officia divisa. Aliae strunt, aliae poliunt, aliae suggerunt, aliae cibum comparant ex eo quod allatum est. Neque enim separatim vescentur, ne inaequalitas operis et cibi fiat et temporis. Struntur orisae a concameratione alvei, texuntque vel usque ad summam telam deducunt, limitibus binis circa singulos arcus, ut aliis*

in-

intrent, alii exeant. Favi superiore parte affixi, et paululum etiam lateribus simul haerent et pendunt una. Alveum non contingunt, nunc obliqui, nunc rotundi, qualiter poposcit alveus: aliquando et duorum generum: cum duo examina concordibus populis dissimiles habuere ritus. Ruentes ceras fulciant, pilarum intergerinis a solo fornicatis, ne desit aditus ad faciendum. Primi fere tres versus intus struantur, ne promptum sit quod invitet furantem. Novissime maxime impicuntur melle: ideoque a verso alveo favi eximuntur, Gerulae secundos flatus captant. Si cooritur procella, apprehensi pondusculo lapilli se librant. Quidam in humeros cum imponi tradunt. Juxta vero terram volant in adverso flatu vepribus bebent. Mira observatio operis. Cessantium inertiam notam, castigant mox, et puniunt morte. Mira munditia. Anoliuntur omnia e medio, nullaeque inter opera spurcitiae jacent. Quin et excrementa operantium intus, ne longius recedant unum congesta in locum, turbidis diebus, et operis otio egerunt. Cum advesperascit, in alveo strepunt minus ac minus, donec una circumvolet eodem, quo excitavit, bombo, ceu quietem capere imperans: et hoc castrorum more. Tunc repente omnes conticescunt.

Mira plebi circa Regem (de hoc in Differentiis) obedientia. Cum procedit una est totum examen, circaque eum conglobatur, cingit, protegit, cerni non parit? Reliquo tempore cum populus in labore est, ipse opera intus circuit, similis exhortanti, solus immunis. Circa eum satellites quidam, lectoresque, assidui custodes auctoritatis. Procedit foras non nisi migraturo examine. Id multo intelligitur ante, aliquot diebus murmure intus strepente, apparatus indicie, diem tempestivum eligentium. Si quis alam ei detruncat, non fugiet examen. Cum processere, se quaeque proximam illi cupit esse, et officio conspicit gaudet. (Id Homerus *Sergidis stranda* dixit;) Festum humeris sublevant: validius fatigatum ex toto portant. Si qua lassata deficiat, aut forte aberravit, odore persequitur. Ubique ille confedit, ibi cunctarum castra sunt. Duce prehensio torum tenetur agmen: amisso, dilabatur migratque ad alios. Esse unque sine Rege non possunt. Invitae autem interimunt eos, cum plures fuerint, poeiusque nascentium domos diruunt, si proventus disponant: tunc et fucos abigunt. Rege peste confusum, moeret plebs ignavo dolore, non cibos convellit, non procedit, tristi tantum murmure glomeratur circa corpus ejus. Subtrahitur itaque deductae multitudi- ni: alias spectantes exanimem, luctum non minuunt. Tunc quoque ni subveniatur, fame moriuntur. Huc *latitatio, mundicies*, et alia spectant.

Quiescent ab occasu Vergiliarum usque ad ver, et hyeme conduntur. Alii ultra exortum latere dicunt, prout ratio climatis et tempestatis tulit. Ante fabas florentes non exeunt ad opera et labores.

Stupendum quod ex Clutio Vos- sius narrat, mundicie et amoris si- mul exemplum. Reperebat is in bor- tis suis apiculam, in olla mellis sub- mergam: alteram item ab imbre sic afflictam, ut et ipsa quasi exanimis jaceret in herba. Vtramque igitur manus imposuit: cuius calore sic totae plume

B 2

Plin. H. N.
L. 11. c. 7.
Arist. H. A.
L. 1. c. 59.

Prima fundamenta *commasini* vocant periti, seu gummicionem, (colony vel *masina* alii legunt) cum alveare tectorio illinunt: secunda *pissoceron*, tertia *propolis*, inter coria cerasque magni ad medicamina usus. *Commasis* crusta est prima, saporis amari. *Pissoceros* super eam venit, picantium modo ceu dilutior: ceras initium, plerumque e mitiore gummi. *Propolis* crassioris jam materiae, (e gutta quam in foliis populi ferunt hanc faciunt) additis floribus nondum tamen cera sed favorum stabiliti- meneum, qua omnes frigoris ad in- juriae aditus obstruuntur, odore et ipsa etiamnum gravi ut qua plerique pro galbano utantur. *Dioscorides* ad *styracem* accedere putat. De *Regimine* sic idem.

Ael. H. A.
L. 9. c. 11. et
13.

Arist. H. A.
L. 8. c. 14.
Plin. L. 11.
c. 6.
Clut. de A.
pib. t. c. 1.
Voss de Ida.
t. c. 72.

plase sunt refocillatae. Vt vero se mutuo agnoscere, utraque alteram osculari et amplecti amicum in modum. Ac illa quidem mundior, quam iuber sic straverat, membratim purgare coepit alteram melle fordidatam: inque opera hoc propemodum horam insumpsit. Tum quae beneficium id acceperat, os admovit alteri; eiusque grati animi ergo, de pectore suo eduxit mellis aliquid: quod eabansit, satiataque, in aevate revolvit. Adde de *Ant. H. A.* et praefagiis quaedam.

Plin. H. N.
L. 11. c. 1.
Ant. H. A.
L. 5. c. 49.

Fructibus nullis nocetur, inquit *Plinius*. Mortuis ne floribus quidem, non modo corporibus insidunt. Operantur intra sexaginta passus. Et subinde consumtis in proximo floribus, speculatores ad pabula ulteriora mittunt. Noctu deprehensae in expeditione, excubant supine, ut alas a rore protegant. Praefagiis ab examinibus ubi confedere sumuntur. Tunc ostentat, inquit *idem*, faciunt privata ac publica, una dependente in domibus sive templis, saepe expiata magis eventibus. Sedere in ore infantis *Platonis* tum etiam, suavitate illam praedulcis eloqui portendentes. Sedere in castris *Drusi Imperatoris*, cum prosperrime pugnatum apud *Arbalonem* esset, haud quam perpetua aruspicum conjectura, qui dirum id ostensum existimant semper. Aliter apud *Dionem* et *Obsequentem* legitur. Ille examen apum deterritum, ne ultra *Visurgim* procederet: hic infeliciter dimicasse scribit.

Plin. H. N.
L. 11. c. 16.

Dio. Hist. 14.
Obseq. L. de
prod. c. 124.

Interveniunt usibus pluribus apes. In Cibo, Medicina, bellis, praefagiis, suppliciis, etiam adhibentur. Vescebantur eis *Cumanae* regionis incolae. Contusae et cum vino diuretico exhibitae, hydropem potenter curant et calculos comminuant. In melle mortuae vomicae sanant: Vlcera laborum emolliunt: dysenteriae medentur. Favis immortuae et cum melle tritae pilos partibus nudatis restituant. Saepe ab obsessis in hostes emittuntur: harumque opera *Lupus Barriga Lusitanus* ab obsidione oppidi *Xiamaticensis* in *Mauritania*, Anno millesimo quingentesimo

Plin.

duodecimo depulsus est. Apud veteres stellationatus reum, melle illitum, et ad solis radios expositum, apibus obijciebant. De praefagiis superius dixi. Adde, *Pompejo* aciem contra *Caesarem* instructuram, et *Dyrhachium* egredienti, tanta apum examina occurrere, ut signa obscurarent. Victus est. Severo imperante, apes in signis militaribus, in *Stacivis Nigri* maxime, fivos finxerunt. Ancipites hinc inter *Severianos* et *Nigrianos* congressus: sed illi obtinere. In *Consulatu L. Pauli* et *C. Metelli* hostem imminem praefignificaverunt. *Leopoldo Austriaco Sempachum* cum exercitu tendente, apum examen in oppidum irruit, ut *Helvetiorum Historici* produnt. *Palatino Regiam Pragensem* ingredienti, regulis infedere. Mali rem omnis *Anhaltinus* dixit. Reliqua praetereo.

Differentiae Apum sunt variae. Aristoteles in urbanas et feras dispescit, et ibidem, alias gregales, ut *Apes*, Reges, fucos, vespas annuas, crabrones teredines: alias solitarias, ut *Sirenem* minorem, majorem, et *bombycem*. Hunc securus *Albertus*, novem quoque genera facit, quae apud *Arbalonem* vide. *Plinio* *Apes* sunt et rusticae sylvestresque, horridae aspectu multo iracundiores, sed opere ac labore praestantes, *Vespariarum*, addit, duo genera, operinae breves variaeque, et in roconditatem compactiles: deteriores longae, et quibus similitudo vespertinae: etiamnum deterrimae ex iis pilosae. Optime in non operatrices et operatrices distinguuntur. Inter illas sunt *Rex*, *Fucus* et *Fur*. De *Rege* satis superius diximus. Duo eorum secundum *Aristotelem* et *Plinium* genera. Melior rufus, quam hirsutus niger variusque. Omnibus forma semper egregia, et duplo quam caeteris major, pennae breviores, crura recta, ingressus celsior, in fronte macula quodam diademate candicans. Multum etiam a nitore vulgo differunt. *Varro* nullam rufi mentionem facit. De *fusco* in sequentibus agitur. *Fur* est nigrum quid, venereque amplo-

Differunt.
Ant. H. A.
L. 9. c. 49.

Plin. H. N.
L. 11. c. 16.

Ant. H. A.
L. 1. c. 49.
Plin. H. N.
L. 11. c. 16.

Ant. H. A.
L. 9. c. 49.

TC.

re. *Operatrix* differentiae, a corporis figura, aetate, moribus, operatione, colore et aculeo sumuntur. Corporis figura. Sunt aliae vastae sed

glomerosae, eademque nigrae et hirsutae: aliae minores quidem sed neque rotundae, et infusci coloris, horridique pili: aliae magis exiguae, nec tam rotundae, sed obesae tamen et latae, coloris meliusculi: aliae minimae gracilesque, et acuti alvei, ex aureolo variae atque leves. Sic distinguit ex Aristotele Columella et Virgilius: Optimae parvulae, oblongae, leves, nitidae, auro ardentis, et paribus lita corpora guttis, moribus denique placidis. Aetate. Sunt quaedam novellae, vetulae quaedam. Illarum examen quocumque avolare solum est, nec perinde pungunt: et si annum non excessere, nitescunt, oleique similitudinem et speciem gerunt. Hae horridulae evadunt, et rugis obferuntur: mellificandi periculosissimae. Frigora denique et pluvias praesentium: ideo his ingruentibus non longe ab alvearibus recedunt. *Operatio-*

ne. Sunt *inutiles*, ut *bombylus*: *ιγροφίγος*, *πλάκιδος*, ab artificio figmentorum fortè. Sunt et *inertes*, quae quidem nec favos corrumpunt, nec meli infidiantur: id tamen non faciunt. Nonnullae Regem cingunt: quaedam mortuas ex alveo efferunt: aliae noctu excubias agunt. Quae mellificant, vel in alveis, arboribus excavatis, petris, tabulatis; vel sub terra id faciunt. Circa Thermooontem fluvium (in Themiscyra) duo genera: aliarum quae in arboribus mellificant: aliarum quae sub terra, triplici cerarum ordine, uberrimi proveniunt, inquit Plinius. At Aristoteles illarum duntaxat meminit, has a se sibi ponit. Favus ipse, *addit*, levis atque aequabilis est, quem non semper, sed hybernis duntaxat mensibus construunt. Copia in eo tractu hederæ, unde mel conficitur. Colore.

In Ponto enim sunt quaedam albae, quae bis in mense mella faciunt. *Mosibus*. In Aethiopia, si Alvarezio credendum, adeo cicures, ut intra hominum cubilia examina conficiant. Apud Halizones cum hominibus pa-

bulanum exire, & opus tam concretum facere, ut mel a cera sejungit nequeat, Pausanias auctor est. Desti-

tuuntur et aculeo quaedam. De Novi orbis apibus ita *Nierrembergius*. Multiplex apiarium genus in novo orbe semper admirabile, licet in mellificio diversum. *Quaedam* in arborum cavitatibus, sed sine favo, corticem cereum prius effingunt ovi instar, quem imbuunt penitus liquido et suavi nectare. Haec ova copulata simul, et racemata, usque ad viginti vel triginta inveniuntur. Indi truncum caedunt, et deserunt ad usus suos plenum melleis globulis, cera quoque utilissima. *Aliae* glandes minores conficiunt: aliae non excedentes nucem avellanam. Hoc genus apum exiguum est et mansuetissimum. *Aliae* sub humo laborant, quaedam 3. aut 2. ulnas, quaedam non amplius quam dodrantem profundae, prout oportuum illis. Harum quaedam mellificant in cereis quasi fistulis oblongis, quaedam orbicularibus et rotundioribus. Ex his quaedam *mites* et innoxiae, aliae *maiusculae* esserae, et suos labores acriter tuentur. *Aliae* quoque sunt *ferae* diversi officii, rotundum conficiunt favum instar mali citrei circumlando fistulas, suspenduntque ex arborum fronde, imponentes favos alium super alium: aliquando sustinet frons racemum ejusmodi erium dodrantium longum. *Exiguiores* apes suspendunt minores racemos, et tenuioribus ramis; grandiores ex firmioribus (vocant has Indi *Mareceas*) quarum morsus sequat dolore istus terrentium, et viginti quatuor horis perseverat. *Alia* misis apum natio est in terris Haimensium, quas industria Europaeorum in alvearia conclusit, ubi nec pungunt, nec irritantur, nec inquietes sunt, recluso alveare. Mirum dictu, nec cessant a labore, tam sunt officio intentae. Hic curiositas non indigeret vitreis, nec transparentibus vasculis, ut exemplum sedulitatis diceret. Regina et Magistra plurimum a plebe distat. Est quoque apum *nigrum* et *exile* genus, quod in sylvis sine cera mellifi-

C

cat.

Colum. R. R.

Alia. H. A. l. 1. c. 11.

Alia. H. A. l. 1. c. 19.

Flia. H. N. l. 11. c. 17. Arist. H. A. l. 7. c. 22.

Pausan. in Asia.

Nierremb. R. Exot. l. 17. c. 1.

cat. Cera subterraneorum apum percommoda ceratis ad dolores ex quavis causa frigida accidentes: tumores resolvit: ad alia medicamenta etiam idonea. Albae apes sunt in Quare-mala, mel quoque album et ceram fabricantes, nec nimis noxiae.

Nunc ex aliquibus auctoribus dabo aliqua. In *Cryba* vastae arboris et aliarum interdum cavis nidulantur apes, atque suum mel elaborant, non minus bonum quam in Hispania teste Claecca: quarum etiam sunt genera. *Primum* paulo majus culicibus. Ad favi quem probe communiunt, orificium, tubulum dimidii digiti longitudine apertum ex materia cerae simili, per quem apes, alis eo quod e floribus decerpserunt onustis ad suas operas ingrediuntur. Acidiusculum est mel istud, cuius paulo amplius libra praebent singula alvearia. *Aliud genus* paulo majus, nigrum superius tamen candidum est. Orificium, quo in arborum cavum ingrediuntur, confectum habent ex cera alteri materiae commixta, lapide durius. Harum mel superius bonitate longe superat, illiusque tres mensurae, sive veterum congius nonnunquam ex unico alveari eximietur. *Tertium genus* Hispanicas magnitudine excedit, sed aculeis caret, impetu tamen in eos fertur, qui favos eximere volunt, mireque sese capitis et barbae pyris implicat. Harum interdum alvearia duodenas aut plures libras mellis, multo quam reliquarum praestantioris, continent.

Americanae inquit Leriis, apes nostris dissimiles, et exiguae illas muscas quae aestate, praesertim maturis ovis, nobis infestae sunt, potius referentes, suum Mel et ceram conficiunt per sylvas in arborum cavis, unde incolae utrumque probe eximere norunt. Favum, e quo mel nondum exemptum yrayetic appellant: yra enim illis mel est, yetic cera. More nostro melle vescuntur: ceram vero, quae instar picis fere nigra est, in massas convolvunt brachiali crassitudine. Sed neque funalia neque candelas ex ea parant, (notum enim nullo alio lumine utuntur,

quam certi ligni fragmentis accensis, quae lucidam flammam parant) ac ingenium cannarum lignearum tubos (in quibus suas plumas, ne a certo papilionum genere, ipsis *travers* dicto, corrumpantur conservant) ista praesertim obturant.

Antonius Herrera in Provincia Vetreapacis scribit reperiri *apes sine aculeo* clarum mel conficientes; quarum aliae sine armatae et noxiae, quemadmodum nostrae, aliae parvae ut muscae, optime tamen mellificantes, aliae noxii nectaris: quod dementer gustantes. Nullae favum conficiunt sed condunt liquorem (sub humo, aut in cavis arboribus: mel liquidissimum, et aceticum nonnihil. Viricus Faber scribit, in *terra Marchkasiorum*, si quis sylvas ingressus in arbore quacunque foramen faciat, posse ex arbore quinque vel sex mensuras mellis accipere, quod instar mellis ab exiguis apibus neminem caedentibus conficitur. Hoc mel ad comedendum optimum est, et vinum inde suavissimum praeparatur.

Adjiciam hisce ab Aldrovando observatas, casque propriis ipsius verbis describam. Quae inquit *priori loco* exhibetur, Apum regulus est ape duplo ferme procerior, sed fisco macilentior: magis etiam lucefcis, et alvum habet in extremo acutiorum. Alae sunt longae, et coloris alibi, flavis punctis conspersi. Caput ejusdem cum venae coloris est. Antennae sunt breves, sed parum bene a pictore expressae. Apis est vulgaris, quae *secundo loco* ponitur, color ei magis ad cinereum vergit, hirta fere tota, alvo est obtusiori, brevissima, exeret aculeum. Alae sunt candidae intercurrentibus lineolis flavis, breves, breviores, inquam ipso corpore: Caput magnum; antennae, ut in ipso regulo. *Tertio loco* exprimitur media est magnitudine inter Regem, et Apem; magis tamen ad regem accedit, Ape duplo major, Rege corpulentior, sed brevior, colore etiam magis fusco. Alae ferme, ut in Rege, pedes breviores, caput majus. Alvi extremum velut in duas appendices desinit.

Inter

Inter *apes hirsutiores*, quarum multa sunt genera, *duae priores*, una cum suis favis expressae, domesticis quodammodo accenseri possint. Mel enim quod parant, non omnino spernendum videtur, propter suam dulcorem, et ex favis non contemnenda cera parari possit. Ipsarum vero apum species domesticis nostris multo est pulchrior, venustiorque. Differunt autem et magnitudine inter se et colore. Quae major est, et *priori* loco pingitur, favos et cellas etiam conficit majores. Has simul cum suis apibus inventas F. Gregorius Regiensis Cappucinorum ordinis, diligentissimus Pharmacopola, et herbarum etiam apprime peritus cum ad montem Padernum vulgo dictum in nostro agro herbarum inspiciendarum gratia ivisset, ad me attulit, cum ut gratum mihi fieret, tum vero etiam, ut tam pulchrum naturae arcanum posteris aliquando communicarem. Cellarum aliae erant vacuae, aliae plene; plenarum aliae continebant mel, aliae sobolem albam, qualem a latere favorum pictor exhibuit. In vacuis apes quiescere putaverim. Omnium figura non sex angulis terminatur, ut in communibus, sed erant rudes, et rotundae, neque omnes ejusdem magnitudinis. Apis ipsa aspectu venusta admodum, tota hirsuta capite, antennis, et pedibus aterrimis, aterrima item, ac rotunda macula in tergore insignis: alae ferrugineae, caetera modo rubicundo, modo atro colore variat. *Altera* quae plures et minores favos construit, minor est ut dixi, et colore diverso. Caput enim in hac pedes et tota alvus nigricant, dorsum totum rubicundum est, alae procerae, angustae, nigricantes. Vtraque favos suos operit quisquiliis, palea et musco, ne facile sit invenire. Quid si harum melle D. Joannem Baptistam in deserto vixisse dicamus.

Quae *duae deinceps* pinguntur, nostris rusticis *Avoni* vocantur, invicem fere confimiles. *Prior* capite antennis, et pedibus nigris; toto corpore magis, quam praecedentes hirsuto, et lutescente, minus in dorso,

magis in alvo. Sed colorem istum luteum corporis hirsuties facit, non ipsius corpus. *Altera* eadem omnino videretur, nisi candidior esse, et paulo minor. Reperiuntur in hoc genere etiam virides, et nigrae, et aliorum colorum. Hollandi, ut audio, omnes, nescio cur *Reyers*, hoc est, Imperatores vocant, nisi dicamus propter aculeum, quo acerrime pungunt, Reges in eo vincentes qui vel eo careant, vel si habent, non utuntur.

Nigrarum duarum hic iconem etiam dedi, *prior* major est, et brevioribus tamen alis, utraque corpulenta est admodum. *Prior* undique nigra est, praeterquam in cervice et superiori alvi parte, ubi macula lutea est, et in extrema fere, ubi candidat. *Altera* easdem habet maculas, sed multo majores, colorque est intensior. *Priori* pedes hirsutiores, et crassiores. Vtrique atri. Antennae in secunda breviores, ac exilliores. Quae *deinceps picta est*, ex carum genere est, quae prope lattinas, et foedas cloacas bombo suos edere solent. Aspectu elegans est, alvo crassa, ex nigro et luteo varia, in extremo acuta, capite et dorso cinereis, oculis magnis, exuberantibus, nigris, pedibus brevibus etiam cinereis, alis proceris angustis ejusdem cum dorso coloris.

Est praeterea alia *Apis fera*, quam *aquaticam* vocavi, seu potius amphibiam, quod et in terra et aqua degat. Sed rarius videtur. Hanc aliquando, ut me exercecerem, sic descripsi. Api vulgari valde simile insectum amphibium, extra aquam volans, in aquis natans, quadripenne, sepes. Duos pedes oblongos habet, nimirum anticos, quibus utrinque distentis tanquam remone simul et remigibus ad natatum utitur. Caeteri brevissimi, sub ventrem contracti. Caput compressum, oculis nigris, grandisculis ac splendidis instructum. Corpus alis tectum, profusum arrum. Alae superiores simul, et inferiores durisculae, ac crustaceae, nonnihil majori sui parte eaque superiore e luteo colore habent, et nigro maculosae sunt, sed extrema parte aut proxima sub-

tilissimæ, ac pellucentes, instar inferiorum alarum, quas operiunt ipsæ. Appendices duæ sunt raræ observari; imo in nullo alio Insecto a me visæ, quarum una alteram incumbens tegit, quæ faciunt, ut laciniis interna parte, ac triangulo sinuatae appareant. Sed et extremo sui erectam seu fissuram levem habent. Rostrum aculeatum est, ut Culicibus. Pedes antea, quibus natat, tribus articulis diffecti sunt. Ru-

stici *Bonon Guardalose* vocant, forsitan quod lucente sole aquæ summa patet, velut apricari cupiens, et nebuloso coelo non conspiciatur. Aliquando coelum tuetur, sursum ex aqua exerto ore, alias deorsum, et velle-vissimo strepitu aut umbra percepta, sagacitate mira statim quovis telo velocius in fundum lancinans se subducit, adeo ut capta difficillimum sit.

AD CAPUT DE APIBUS.

APPENDIX I.

De Melle.

MELLIS apud Latinos nomen, a Græco μέλι deductum videtur, hoc autem vel a μέλι, curæ est, quod cum cura colligatur; vel a μέλι, pomo, quod ex ejus fructibus, descendisse videtur. Apud Athenæum Alcman, *ἐπιμακάριον*, cereum fructum, Epicharmus, *πίονος ἄβριος*: matutinum mare, quod diluculo ex aëre fluit, appellat. Favus, quod vocabulum a φαγῶν Ildorus derivat, Perotus, a fovendo, quod in favis foetus suos apes foveant; Martinius ab ἔφα textum; Græcis *ἀβρίσιος*, *ἀβρίσι*, *ἀβρίσιος*, *μελίσιος*, *μελίσιος*, *ἀβρίσιος*, *ἀβρίσιος*, *μελίσιος*, *μελίσιος*, *ἀβρίσιος*, *ἀβρίσιος*. Cellula est apium sexangula, loculamentum, et fundamentum operis.

Συγγράμματα.
Plin. H. N.
l. 11. c. 12.
Arist. H. A.
l. 6. c. 21.
Mercur.
Var. Lect.
l. 2. c. 24.
Colum. R. R.
l. 9. c. 14.

Quid sit, egregie ex antiquis exposuit Plinius. *Venit hoc, inquit, ex aëre, et maxime Syderum exortu, (μάλιον ἐν ταῖς τῶν ἀστέρων ἰσχυραῖς Aristoteles dixit) præcipueque ipso Sirio explemâtescente fit, (bene hinc Mercurialis in Aristotele pro ἄβριος, ἐπίονος legi debere putat) nec omnino prius Vergiliarum exortu, (oriuntur, octavo Calend. Aprilis, in octava parte Arietis, ut apud Columellam habetur) subducantur temporibus. Itaque tum prima aurora folia arborum melle rosida inveniuntur: ac si qui matutino sub die fuere, unctas liquere vestes, capillumque concretum fruiunt. Sive ille est coeli sudor, sive quaedam siderum saliva, sive purgans*

se aëris succus. Vitamque effert et purus ac liquidus, et suæ naturæ, qualis defluit primo: nunc vero et tanta cadens altitudine, multumque dum venit, sordescens, et obviae terræ habitus insectus; præterea e fronde ac pabulis potus, et in uterculis congestus apium (ore enim vomunt) ad hæc succo florum corruptus, et alveis maceratus totiesque mutatus, magnam vim naturæ celestis voluptatem affert. Nec abire in diversa alios videt. Nam Aristoteles, rorem qui cecidit esse, ex eo demonstrat, quod uno et altero die cellas melle repletas inveniant Apiarii, nec, autumnus, postquam detractum est, reparatur, quamvis tum flores præsentent. Galenus in plantarum foliis oriri, et eisdem cum rore generis esse; recordarique, aestate copiosum in iisdem reperit, postquam per aestatem, temperiam aëris calidam et siccam, bene frigida nox excepisset, scripsit. Scilicet, sublati et terra et aquis, solis calore, hilitus, exiitque tenuissimus cocti, a frigore subsecutus, nectis concreta coalescere. In monte Libano id persæpe quotannis accidere ait. Itaque coria extendunt, et decussum de arboribus excipiunt. Aelianus denique mel in Media ex arboribus stillare prodidit, eodemque in Prætorum regione in India plere. In herbarum et palustrum arundinum comas decidens, ovillo et bubulo pecori

Galeni de
Alim. se-
cult. l. 2.
c. 19.

Ael. H. A.
l. 11. c. 7.

Seneca E.
p. 14.

pecori tam suave epulum, ut suavissimum lac edant. Seneca dubitat inveniantne ipsum in floribus, an succum tantum quendam, quem spiritus sui proprietate, ut loquitur, et adhibito quodam veluti fermento, in melleam substantiam densent et conglent. Et haec quidem veterum sententia. Ex recentioribus Senecae Erasimus in suo Ciceroniano subscribit: *Fragum*, inquit, *ore visceribusque suis liquorem, ac in ipsas transformatum, rursus ex se cogunt.* Mofaetus, Chylum apum in ventriculis earum consummatum vocat, idque vomitione ejici, vix hoc nobis probatur. Excrementum esse quo alimur non potest: observatumque a curiosioribus, ore quidem melleum ex floribus succum colligere, sed non implere ventrem. Onerari duntaxat crura et coxas, in quibus pilorum instar eminentia quaedam repagula, ne mel decidat, reduces ad alvearia, distenta crurum et onustas melle coxas habere, a quo, a destinatis huic officio apiculis, exonerentur. Deciduum ex vaporibus humorem seu rorem esse, dubito. Non colligunt summo mane, dum flores roscidi, apiculae, fervens dies placet: nec versus coelum hianibus insident, sed versus terram pendulis. Induere se et ad medium penetrare videbis, quo ros qui summa duntaxat folia stringit, pervenire non potuit. Haerere intus melleam dulcedinem restantur, quam si leviter fluxeris, gustabis. Et cur, si mel deciduum, festucis quoque et stipulis non adhaeret? Cur ex certis duntaxat floribus colligitur? Bene ergo Cabeus, certorum florum succum, illumque internum et medullarem, ab apibus, naturae genio cum aërea humiditate expressum, et qui vegetabile quid potius ac terrenum, dixit. Inde sane fit, quod pro diversarum regionum genio, diversae sunt et mellis foeces. Diversum haec floribus sal subministrant. Inde, quod aquam gravitate superat, et ad eam se ut 10. ad 1. habet: inde, quod arte Chymica dissolutum, maximam partem in terram facessit: inde, quod

suavem quidem sed vehementem saporem, qui salinum et terrestre quid sapit, prae se fert.

De Electione in Differentiis agitur. Erasmo.

Optimum est Galeno, purum, ab omnibus sordibus liberum, pellucidum, flavum, boni odoris, gustu paulum acre, sed suavissimum, et cohaerens, ita, ut si attolatur, continuum defluat. Plinius, plenilunio uberius capi scribit, sereno die pinguius. In omni melle, addit, quod per se fluit, ut mustum oleumque, appellatur acetum, maxime laudabile est, Aptissimum existimatur, e thynno, coloris aurei, saporis gratissimi, quod fit palam doliolis (ut mel magis esse monstrarent, Thymi folia miscbent) pingue, murrino e rore spissum. Quod concrevisit autem hoc minime laudatur, Thymosum non coit, et tactu praetenuia fila mittit: quod primum gravitatis argumentum est. Acetum quid sit, inter auctores non convenit. Alii acetis, acetum dicunt, sua sponte fluens. Quidam acetum legunt quod statim fluxisset, nec diu in vineis, fructibus, favo, jacuisset. Defoecatum et sedimenti experti dixeris. Nonnulli, ut Dalechampius, *acetum*, curioso studiosoque nullo labore confectum. Dalechamp. ad Plin. H. N. l. 11. c. 15.

Veteribus loco sacchari in opere dulciario erat: hoc, saporis, illis quae acriora, gratia conciliabatur. Erant qui vehementer delectabantur, et vitam credebantur proeraxisse. Zoroaster, in Zoroaster, modice eo cum pane utebatur. Pythagoram solo sive favo, et pane eodem contentam, quidam astant. Democritus in annum centosimum et nonum sati diem distulisse, quod eo oblectaretur, creditur. Idem mellis odore viam per Thesmosphora produxisse putatur: sed Ficinus, vino liquefactum albo calencibus panibus infudisse opinatus est. De pollutione ita Plinius. *Corpora auget. Multum si seculum longam nulli tantum nutritu toleraverit, neque alio ullo cibo, celebri Pollutionis Romuli exemplo, Centesimum annum excedentem, cum Dicus Augustus hospes interrogavit, quamvis maxime ratione vigorem illum animi corporisque custodisset.* Plin. H. N. l. 21. c. 42.

D

Cabeus M.
tror. l. 1.
secus 70.
quod 1. p.Dalechamp.
ad Plin. H. N.
l. 11. c. 15.

Zoroaster

Zoroaster

Athen. 17.
post. l. 1.Plin. H. N.
l. 21. c. 42.

ille respondit, intus mulso, foris oleo. Apud Lucaedemonios initium coenae fuit; sed et in secundis mensis

Varr. R. R. apponebatur. Placentae quae ex eo parabantur, *melita*, *pyramantes*, et *stria* dicebantur. Illa in coenis quas

Tertius Chlud. 13. Nero familiaribus indicabat, quadragies festertium constabant. *Pyramantes* ex tritico et melle constabant:

Leria ex eodem et farina conficiebantur.

Apol. Milet. tur. *Mellica scitamenta* a pulejus vocavit. Quantum alimenti corporibus largiatur, non convenit inter auctores. Hippocrates, per se, attenuare magis et per urinam plus justo purgare; cum aliis sumptum, nutrire et bonum colorem conciliare dixit. Celsus inter valentissima reponit. Dulcedine ilectas partes, plus ad se nutrimenti rapere, retinere, et in simile sibi convertere, verisimile.

Senibus commendatur. Anno 6, Antiochus Medicus, et Telephus Grammaticus fenes: iidem Attico melle saepius coctio pane vel alica excepto vescebantur. Acrimoniam amittit, si aqua diluatur, ac coquatur donec spumare desinat, spuma assiduo detersa. Vrinam sic paratum tollit, et spua crassa incidit. Edulii illud genus quod *Cocetum* Festus vocat, ex melle et papavere constabat. Paratur ex eodem *mulsum*, *medo*, *melomelites* et *vinum*. *Mulsi* frequens apud antiquos mentio: nomen a mulcendo, quod vini austeritas ejus dulcedine molliatur. Plinius Aristaeum Thracium primum invenisse tradit: quidam cum onomelites idem censent. Sed Vipianus dulcissimo vino idem tribuit. Ex vino et melle parabatur, ex vetere utilissimum, et quod facile cum melle incorporatur, ex austero, Massico imprimis, quod mons Gauranus, in Pureolorum Bajarumque prospectu fundit, nobile. Crasum et turbidum olim fuisse, ex Horatio colligit Mercurialis. Duae partes uni mellis affunduntur. Aliqui, quo celerius praebere possit, una coquant, et transfundunt: Alii, utilitatis gratia, ac sex masti ferventis fextarios, unum mellis adjiciunt, et postquam deferbuere recondunt. Adjiciuntur et aromatica, folia malaba-

thri, myrrha, casia, costus, nardus de quibus auctorem Geoponicorum consule. *Medo* Septentrionalium potus est, aliquando tam nobilis, ut non nisi lautioribus mensis apponatur. Laudatissimus Covenis. Moris et aromatis conditur. Per totam fere Europam devehitur. Idem cum medone *μύλιον*, (male apud Ethymologum *μύλιον*, in vulgatis quibusdam lexicis *μύλιον* legitur) dicerem, quod *αὐθιανον* *παρατιον* *ἐν* *ὕδατι* *ἰσχυρῶς* Hesychius explicet, nisi et herba accederet. Cum illo convenit, quod *μύδι*, *κίσιον* Athenaeus vocat, quodque ex vino, melle, et herbis variis conficiebatur. Cambris nunc *Metbeglin*, Hibernis *Vsrebache* dicitur. *Vina* ex melle redolere, Illyriis quos *Taulantinos* vocabant, olim suetum. Favus aqua superfusa exprimebatur, ac simul athero ad mediam usque partem incocta, fictilibus primum infundebatur, jam tum dulcissima: dein vasis ligneis in multa tempora reservabatur. In Graecia parum differebat a vino, quod nascitur. Plinius ita de eo. *Quinquennio ad hoc servari coelestem subest. Aliqui prudentiores statim ad tertias partes decoquant, et tertiam veteris mellis adjiciunt, deinde quadraginta diebus Camis ortu in sole habent. Alii diffusa ita, decima die obturant. Hoc vocatur Hydromeli, et vetustate saporem vini assequitur, nunquam lautius quam in Phrygia.* Dioscorides ex duabus mensuris aquae coctae, et sub Caniculae sydis insolatae, ac melomelites ex cotoneis facti una componit. Plutarchus ante vinum invenum, propinatam fuisse scribit. *Melomeli* quod et Cydonites quomodo fiat, apud Geoponicorum auctorem qui id Hydromelum vocat, ha-

betur, quomodo ex melle vinum, apud Portam. Est et *Melites vinum*; quod adjecto ad quinque congios austeri masti mellis congio, et salis cyatho, paratur. *Seculis jam fieri non arbitror hoc genus inflationibus obnoxium, inquit Plinius.* Dioscorides quoque genus potionis apud Aufonium, a dodrante novem unciarum mensura ita dictam, ingre-

ditur.

dieta.

dieta.

dieta.

dieta.

dieta.

dieta.

dieta.

dieta.

dieta.

dieta.

dieta.

dieta.

dieta.

dieta.

dieta.

dieta.

dieta.

dieta.

dieta.

dieta.

dieta.

dieta.

dieta.

dieta.

Varr. R. R. l. 3. c. 16. Tertius Chlud. 13. l. 474.

Apol. Milet. tur. l. 10.

Hippocr. l. 6. Affectu.

Geopon. l. c. 24.

Plin. H. N. l. 22. c. 24.

Mercur. va. riar. l. 4. 17. Dioscor. M. 86. 15. c. 16.

Mercur. l. 1. c. 24.

Hesychius in Lexico.

Aristot. in mirab. 20. sect.

Plin. H. N. l. 14. c. 17.

Plutarch. Sympo. l. 4. quaest. 5.

Geopon. l. 2. c. 24.

Plin. H. N. l. 22. c. 24.

Aufon. Fig. 13.

diebatur mel, cum jure, aqua, vino, pane, pipere, herba, oleo, et sale. Eodem puritas vini probatur, si cum lacte infuderis.

Ad lapideam duritiem decoctum, et pulverizatum ex albo rubellum reddit, si transfusando misceatur. *Melissa* Plauti in Pseudolo Hydromeli est. Descriptiones et compositiones, Galeoi, Aeginetae, Plinii, Dioscoridis, Anglorum, qui hordeum torrefactum adjiciunt, et Moscovitarum apud Moscovitum vide; Mauritanorum apud Aldrovandum.

Auxit et Medicorum contra morbos remedia. Nec hoc tantum *Melium Hydranteli*, seu *melicratum*, *Epiphanale*, *aponneli*, *chionomeli*, *Thalassomeli*, *Omphacomeli*, et *Oxymeli bel-leboratum* in usum deduximus: *spiratum*, *aleum*, et *quintam essentiam* his adde. *Mellis quidem ipsius natura talis est, ut putrescere corpora non sinat, jucundo sapore atque non aspero, alia quam salis natura.* Ideo Democritus melle condiri iussit: sicque Alexandri et Agefipolidis, nec non Agefial corpora conservata, a Statio Papinio, Xenophonte, et Diodoro Siculo proditum, *Hyblaes* inquit ille, *persusius neclare durat.* Hippocentaurum in Thessalia natum eodemque die denatum, principatu Claudii Caesaris in melle ex *Aegypto* adlatum, Plinius vidit. Faucibus, tonsillis, anginae, omnibusque oris desideris utilissimum est, arefcentique in fibrabus linguae. Jam vero pe-ripleumonicis, pleuriticis decoctum, item vulneribus a serpente percussis. Et contra venena fungorum. Auribus sonantibus instillatur cum rosaeco, lentes et foeda capitis animantis necat. Dysentericis et caeliacis medetur, in quo sunt immortuae apes, decoctum. Tale et oculis utilissimum. Vfus *despumati* semper aprior: stomachum tamen instat, bilem auget, fastidium creat, sliiqui oculo-rum angulos melle tangi suadent. Eadem apud Dioscoridem invenies. Hippocrates in secunda pleuritis specie favam in aqua maceratam; in casu ex alto, cremorem ejus decoctum, praescribit: in convulvulo lin-

gere jubet. Ex apibus quae in tumulo ejus mellificabant, collectum, *ulcusculis oris* puerorum medebatur. Cum fructu etiam in *dentitione* cum butyro gingivis inunctum; in visus hebetudine et *albugine* cum primo infantis stercore subactum; in faucium dolore, cum agresti papavere permixtum; in lienis, demortuis apibus appositum; in *dysenteria* et *coeliaca* cum apibus vel caseo recenti coctum; testibus frigidis, cum resina temperatum; adhibetur. Cum nitro et lacte bubulo *ulcera faciei* sanat: cum corii bubuli cinere, *phogordanas* et panos curat: spuma cum oleo juglandium, adustionem cutis emendat. Hollerius inter Diaphoretica retulit. Cum lenticula cocta, et contrita, vel myrti foliis viridibus, vel galla, *reduviae*, manuum inprimis prodest. Id apud Orisabium, hoc apud Priscianum legitur. A Nicandro contra Opium laudatur: ab Ovidio, cum ovis et pinis nucibus adiciendam venerem. Celsus coctum inear alvum stringentia numerat, quod coquendo, acrimonia alvum ciens detrahitur. Minui et alimenti virtutem, addere poteris.

Aquae mulsae duo sunt genera, *subitae ac recentis*, alterum *inveteratae rancidae et aerebitae*, condiciae, quod proprie Hydromeli dicitur, *Repentina*, inquit Plinius, *despumata melle praeclearam utilitatem habet, in cibus aegrotantium levis, hoc est, aliciae elatae, viribus recreandis, ore stomachoque mulcenda, ardore refrigerando.* Frigidam enim utilius dari ventri mollienda, invenia apud auctores. Hunc potum bibendum alsifis: item anini humilis et praeparat, quos illi dixerit micropsoyebos. (*ταυ δισσομαίνας οπι μικροψοίνας*, qui immodico sudore distillant, et languidum pulsum habent, intelligit.) *Est et ratio subtilitatis immensae a Plutome descendens: corpusculis rerum levibus, scabris, angulosis, rotundis, magis, aut minus, ad aliorum naturam accedentibus: Ideo non eadem omnibus amara aut dulcia esse. Sic et in lassitudine promiores esse ad iracundiam, et in siti. Ergo et haec animi aspe-*

Plin. H. N. l. 10. c. 4.

Orisab. Sp. asph. 7. c. 1. Prisc. Exposit. l. 1. c. 14.

Plin. H. N. l. 22. c. 24.

Plin. Pseudol. act. 2. l. 4.

Moscovit. de Mosc. l. 1. c. 5. P. in M. d. d. d.

Plin. H. N. l. 22. c. 14. Columella R. R. l. 12. c. 45. Statio Papin. in Sphra. Xenoph. de reb. Graec. tom. 1. p. 51. tabul. l. 51.

Plin. H. N. l. 7. c. 1.

Plin. H. N. l. 22. c. 24.

Plin. H. N. l. 10. c. ult.

Plin. H. N. l. 29. c. ult.

Dioscor. l. 4. c. 102.

asperitas, seu potius animae, dulcior succo mitigatur. Lenis transiectum spiritus, et molliores facit meatus, ne scindant euntem redeuntisque. Experimenta in se cuique: nullius non ira luctusque tristitia et omnis animi impetus cibo molliatur. Ideoque observanda sunt, quae non solum corporum medicinis sed et morum habent. Aqua multa et tussentibus nilis traditur, calefacta invitata vomitiones. Contra venenum psimnythii salutaris addito oleo. Item contra bysocyannum, cum lacte maxime astrucio et contra balaicacalum, ut diximus. Insunditur et auribus et genitalium fistulis. Vulvis imponitur cum pane molli, subitis tumoribus, luxatis, leniendisque omnibus. Inveteratae usum damnare posteri, minus innocentem aqua, minusque vino firmum. Longa tamen vetustate transit in vinum, ut constat inter omnes stomacho inutilissimum, nervisque contrarium. Semper nullum ex veteri vino utilissimum, facillimeque cum melle incorporatur, quod in dulci muscum evenit. Ex austero factum, non implet stomachum, neque ex decocto melle, minusque inflat, quod fere evenit. Appetendi quoque vocat aviditatem cibi. Alvum molli frigido potu, pluribus calido sistit. Eadem apud Dioscoridem habentur. Idem et *εσφυλις* praestat.

Plin. H. N.
L. 12. C. 14.

Mulsium ex austero vino factum, non implet stomachum, neque ex decocto melle, minusque inflat, quod fere evenit. Appetendi quoque vocat aviditatem cibi. Alvum molli frigido potu, calido sistit. Corpora auget. Varro regium cognominatum morbum arquatam tradit, quoniam multo curetur. *Apomeli*, quod ex melle ex favis niveo candore splendentibus cum aqua fontis, prout ab Aecio traditur, decoquebatur, deterget et digerit, urinas ciet, calidioribus naturis inimicum. Conferret et ad educendum spiritum. *Chionomeli* cum nive et cum melle commissa sebat, et in febris propinabatur. De *Omphacomeli*, quod succo uvae immaturae et melle fit nihil singulare occurrit. *Thalassomeli* ex

aequis partibus maris, pluviae, et mellis defaecatis, et in picato vase per canis aestum infolatis paratur. Sapore et odore gratum est, clementerque purgat. *Oxymelitis* variae apud authores sunt descriptiones; quas apud Aldrovandum vide. Sumpsum humores crassos attenuat; ischiado et arthritide laborantibus prodest: in angina utiliter gargarietur. De *Scolytico oxymelite* consule Medicos. *Helleboratum Gesner* debemus, cujus encomia in epistola ad Oconem persequitur.

Spiritus, qui per retortam exit, et vel albus vel flavus est (aquam quoque vocant) effusiones et albugines oculorum sanat, et ad capillos producendos adhibetur. *Oleum* quod instat aquae vitae ardet, si cum spiritu vini circuletur, graissimi faporis evadit, et non tantum sclopeteris vulneribus et phagedaenicis ulceribus convenit: sed et dolores podagricos vehementer mitigat: maculasque faciei cum oleo Camphorae discit. Componitur et cum vitriolo calcinato. *Actum* ex coctum cum aqua fluviali et semine crucae, quod duntaxat in petra suspenditur, destillatur. Solvit silices, reliquosque lapides: nec est quod calcinationem praemittas. *Quinta essentia* quae sale ex faecibus propriis incineratis acuitur, in colica, calculo renum etc. remedium creditur paratissimum.

De *Elixire*, quod Doctissimus Schröderus describit, taceo.

Non permittere ut corpora putrescant, superius ex Plinio dictum: Babyloniosque in melle cadavera servasse dici debuit. Nunc de *purpuris, antidotis*, et *arborum furculis* aliqua adjicere placeat. *Purpurae Hermionicae*, compositae quidem ante centum nonaginta annos, sed *αειφειαν* *τι* *αὐτῶν* *ἔτι*, *ἔτι* *ἔτι*, *recentem* adhuc *florem* et *novum servantis*, quinque millia talentum, capis ab Alexandro Sufis inventa fuisse, Plutarchus auctor est. De purpuris hoc cum succo in massam redactis, vel flore, qui Vitruvio ostium, cum vaginali sola, intellige: talentum de pondere potius quam precio sumendum.

Hermionica
in Croc.
Agric. in
Poppian
T. 2. p. 97.

Schröd.
Pharmacop.
p. 116.

Herodot. in
Thalia.

Plutarch. in
Alexandro
M.

dum est. Durationis causa, mel, in quo massae punicearum immergebantur. *Theriacae* et aliis antidotis haud frustra admiscetur. Conservat ea, et excipit. Lentiori, consistentia debetur, et ne ambiens aer exhauriat. Servari in melle *furculos*, nec quocquam propagationi decedere, apud Cardanum habemus: Scaliger eo multa servari, multa vitari reponit. Ille mellis humido quod tenue, dulce, temperatum, non pingue, nec putredini obnoxium adscribit. Hic juglandis naturam in eo incorruptam propter oleositate servari; ficus, persica, pyra, tabo fluida fieri, assent. Tacuum a pane corrumpitur, et in formicas similiaque animalcula abit. Fugitivo denique et exanimi vino vicium reddit, suctum oenopolis mangonium.

mo, albo et nigro paratur, oculis et ulceribus apertissimum.

Loci ratione est, *Sylvestre, Demefticum, Atticum, Cycladicum, Siculum, Cappadocium, Scythicum, Samogitium, Cephalonicum, Creticum, Cnidium, Myssum, Halizonium, Thracicum, Lydium, Aegyptium, Medicum, Hyrcanum*, ut alias regiones taceam. De *Sylvestri* in sequentibus agetur. *Atticum*, quod et *Hymettium*, id in primis, quod in argentifodinis fit, primas inter optima obtinuit. Optima quippe ibi apum indoles, et terra thymo et aliis floribus luxuriat. Vidit *Bauhinus* Veronae in pharmacopolio, illudque in vesica elephanti valde crassa, pondere librarum XXI. longitudine duorum cubitoorum, latitudinis sesquicubiti invenit. Ex Africa altatum fuisse verisimile est. *Cycladico* secun-

Cardan.
Sutcl. l. 1.

Solig. Ex.
179.

Difformis.

Differentiae mellis sunt variae. *Substantiam* si species, habetur *Africanum, Terreum, Antbinum, Galbanarium, Thymsinum, Cerosum, adulteratum, Aereum*. Mense enim Maio, Junio et Julio, ambrosia quaedam coelestis, liquida, pura, suavissima, plantarum foliis illabitur, ut vulgo creditur: hanc collectam et imbitam apes in alvearia deferunt. Initio dilutum est, ut aqua, et primis diebus fervet, ut mustum, seque purgar: vicesimo die crassescit, mox obducitur tenui membrana, quae fervoris ipsius spuma concrevit. *Terreum* rore abeunte ex terrae ipsius sudore, et plantarum dulci parte exurgit, densioris substantiae, totque differentias, quae plantae sunt ex quibus detrahitur, sortitur. De *Antbino* inferius dicemus.

Pin. H. N.
l. 11. c. 14.

Alex. Aph.
2. probl. 74.

Galbanario nomen Aphrodisiensis imposuit, a pastu apum, quem galbana vitiant. Prodest ad oculorum claritatem. *Thymsinum* non coit, et tactu praetentiva fila mittit: quod primum gravitatis argumentum est. Si plane thymum redoleat, consummatum ne dicas: quanquam venditores ab injecto laudem conciliare soleant. *Cerosum* crassius est, et in quo crassitudines quaedam insaeant. Adde hinc *Bithynum*, quod ex utroque thy-

Pin. H. N.
l. 11. c. 16.

Elian. H. A.
7. c. 42.

Cardan. de
ver. Ker. 6.
c. 25.

Pin. H. N.
l. 11. c. 14.

Galen. l. de
Anat. c. 4.

E
melle

mile penitus, magna cum admiratione conspexi, nunquam deteriora quaeque mella ibi proveniunt. Extabat ibi quoque monticulus quidam non magnus, saxosus totus thyma atque origana plenus, ad cuius radices agri cythiso plurima abundabant. Ex eo collis dominus mel usque adeo dulce colligebat, ut in hac parte Atticum etiam superaret: acce tamen ut Atticum non erat: idcirco statim nauseam gustantibus excitabat. Apud Halizones ita concretum est, ut a cera se jungere nequeas. Thracicum, arenosum erat. In Lydia ex arboribus colligitur. Incolae psittilos absque cera tanta duritie conficiunt, ut nisi vehemenciore attritu nihil inde demi possit. Aegyptium dilutum est, quod flores illius tractus nimia Nili irrigatione humefcunt. In Hyrcania multo folia tinguntur, Extinguitur, nisi ortum solis colligentes praeverterint, si Curtio credimus. In Media ex arboribus stillat. Ad Amisum denique prodente Aristotele, convehitur a superioribus locis candidum, crassumque, quod apes in arboribus sine favo, quod et in Ponto fieri non, faciunt. Brevissime ista complexus est Plinius. *Summa quidem bonitatis ratione constat, pluribus modis. Alicubi enim favi cera spectabiles gignuntur, ut in Pelignis, Sicilia: alicubi mellis copia, ut in Creta, Cypro, Africa: alicubi magnitudine, ut in Septentrionalibus, visa jam in Germania octo pedum favo, in cava parte nigra.*

Sumptas a Tempore colligendi differentias recenset eleganter Plinius. In quocunque, inquit, tractu terna sunt mellis genera. Vernum ex floribus constructo favo, quod ideo vocatur ambimum. Hoc quidam attingi vetant, ut largo alimenta valida et aeat fofoles. Alii ex nullo minus apibus relinquant, quoniam magna sequatur ubertas, magnorum siderum, (Sirii, Caniculæ, Arcturi) exortu. Præterea solstitio cum thymum et uva flore incipiunt, præcipua cellarum materia. Alterum genus est mellis aestivi, quod ideo vocatur borarum, a tempestivitate præcipua, ipso Sirio

explendescente, post solstitium diebus XXX. fere. Immensa circa hoc subtilitas naturæ, mortalibus patefacta est, nisi frons hominum cuncta pernicie corrumpere. Namque ab exortu sideris cujuscunque, sed nobilium maxime, aut coelestis arcus, (de hoc loco consule Marfilium Cagnatum) si non sequatur imbres, sed vas tepefcit solis radiis, medicamenta non mella gignuntur, oculis, ulceribus internisque visceribus dona coelestia. Quod si servetur hoc, Siria exoriente, casuque congruat in eundem diem, ut saepe, Veneris, aut Jovis, Mercuriique exortu, non alia suavitatis visque, mortalium malis a morte vocandis, quam divini necliaris fiat. Rutilum omne tale, ut diebus consecutum siccioribus. Aestivo mellatione decimum partem Thesia Dionysio apibus relinqui placet, si pleni fuerint avei: sin minus, præ rata portione: aut si iuvenes, omnino non attingi. Huic vindemiae Attici signum dedere initium, Caprificalem diem Vulcano sacrum. (Incidebat is in Nonas Julii, quae et Caprotinae et vulgi fuga vocabantur.) Tertium genus mellis minime probatum, sylvestre, quod ericaeum vocant. Convexitur post primos autumnii imbres, cum erice sola floret in sylvis, ab id arenoso simile. Arbemenses retralicem appellant, Euboea sifaram, quam putant apibus esse gratissimam, fortassis quia nullius tunc alius sit copia. Haec mellata sine vindemiae et Virgiliarum occasu, Idibus Novembris fere includitur. Relinquitur ex ea duas partes apibus ratio persuadet, et semper eas partes favorum quae habent eribocem.

Dantur et a Qualitatibus differentiae. Laudatissimum existimatur e thymo, coloris aurei, saporis gratissimi, quod fit palam doliolis, pingue, marino et rore spissum. Tale nascitur, ubi thymus, cunicula, organum, violae, etc. pullulare solent, ut in Achajæ montibus, Hybla, Himetto, et aliis, fieri solet. Tale odoratum, ex dulci acre, glutinosum, perucidum, quod minimum spumae vomit. Tale Cretensibus Acramaniorum, Cypris Chytrium, Cois Cal-

Psitt. in
Antica.

Aphrodis.
Krobl. 74.

Mela p. de
favo orbis.

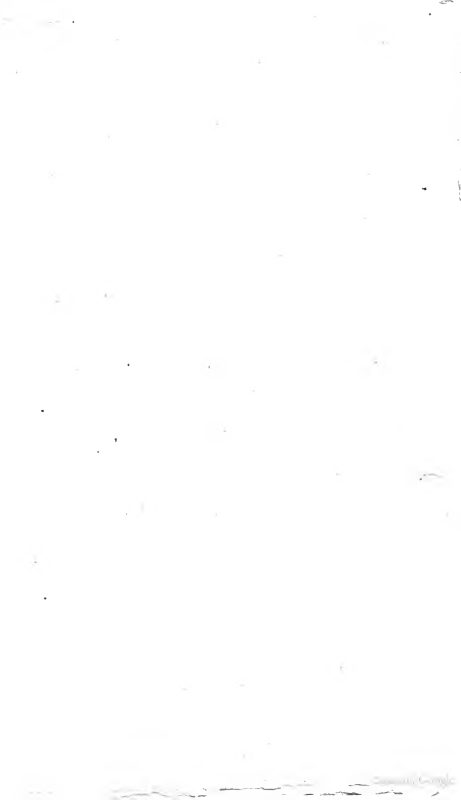
Pin. H. N.
L. 11. c. 14.

L. 6.

Pin. H. N.
L. 11. c. 15.

Pin. H. N.
L. 11. c. 16.

Pin. H. N.
L. 11. c. 17.

Apiarium
Bienenstock

Cera seu farvas . Honigstock
Bienen

Wespetum
Wespennest

Wespetum
Wespennest

Hirnis .
Nest

Wespenstock

Wespenstock

Hirnisstock

Hummelstock

Mouf. l. 1. Calaminiam. Tale, si Moufeturum sequimur, pingue, lentum glutinosum, grave (unde in fundo optimum) *αὐτὸζῶρον*, clarissimi therebinthini liquoris nemulum, sui ubique simile, et vel nullis vel saltem paucissimis foecibus impuratum, blandissimo calore liquefactum, et levissimo frigore quasi in lapillos concretum. Tale denique quod Strabo in Attica ad argentarias pigni, et *ἀργαίρας* vocari scribit. *Malum* est, quod vel iusto crassius, vel iusto tenuius, vel diversarum partium est; quod thymum plane redolet; multam spumam egerit. Tale, quod, quia ex custodia computruit, male olet: quia e cicuca contagium contraxit, graviter; quia acre, nares odore ferit: quia sub vappa vapulat, nihil olet. *Venenatum* in Ponto ex argolethro Dioscoridi, ex Rhododendri floribus Plinio: ex Anonito Aetio, testibus, colligitur. In Carina, Perside, Mauritania et Getulia, vel ob terrae halitus, vel virulentos succos tale evadit: livore deprehenditur. Apud Macronas insaniosum prodente Xenophonte, habetur. Nec stare quidem poterant, qui eo vescebantur. In Heptacometarum urbe contagiosum, et quod stupidos redderet, Strabo reliquit. In Corsica ex cicuca, Ovidius: in Trapezuntica ex buxi floribus gravis odoris, sed quod insaniam curaret,

Strab. Geo. l. 1. **Strab. Geo. l. 1.**

Xenoph. de Cyri exped. l. 4. **Strab. l. 11.**

Aelianus. Cognoscitur, si non omnino densatur, rutilum est, alieno odore, et ad nigredinem vergit. Duos tali melle gustato in foro Romano obiisse, apud Galenum habemus. In Troglodyticae parte quae Balgoda dicitur, adeo *Candidum* est, ut ne nivibus quidem cedat; durum quasi lapis, solidum etiam ita, ut sportis contineatur. Meminit talis et Aristoteles, idque ex puro thymo confectum negat. In Tigremahon et Tagodast, Moufetus ponit. *Rutilum* est ericaeum. *Nigrum, fuscum, spadicem, et lividum* suspensum esse solet: *Vinosum* apud Galenum habetur. *Amarrum* juxta Phasin, et in Ponto. Evadit et vetustate tale. *Dulcissimum* in Myria superius dicitur. *Foetidum* custodia evadit. *Farina* milli *adulteratur*. *Falstinum*, ex nuce Indica, et vulgaribus filliquis, quas Graeci *αμάρια* vocant, ratur, qui Troglodyticam Arabiam incolunt, radices *Zingiberis* recentes in eo conservant. Mirum vero quod Eudoxus Caidius apud Apollonium refert, Gyzanteres Africae supra Siricin et Carthaginem gentem; apum more flores colligere, et mellificium exercere, felicitate pari. Diodorus Siculus mellis conficiendi rationem Curetes primos invenisse auctor est.

Gal. de An. l. 1. c. 2. **Strab. Geo. l. 11.** **Gal. de An. l. 1. c. 2.** **Strab. Geo. l. 11.**

APPENDIX II

De Cera.

Novus. CERAE nomen a Graecis sumptum est, *κηρός* his dicitur, seu a *κηραίνω*, quod curare est, ut Isidoro placet; seu a *καίνω* *καίνω* quod favis ignis calore liquaris fiat; seu ab Arabico *قير* quod ceram Arabibus, ut murum seu parietem Ebraeis significat. Et certe faves ceram sunt ut parietes, intra quos *μελιζωγίς*, liquidum mel spatur. Dicitur et *μελιζωγίς* Galeno teste, quod vocabulum quidam emollicae tantum attribunt. Poest tamen et durae imponi.

Dejovis, Ant. H. A. l. 1. c. 11. Ex lachryma arborum ab Apibus confici, Aristoteles prodidit. Ex omnium arborum factorumque flori-

bus confingi Plinius runcice et echinopode, seu equinopode, (quidam tribulum, alii echion, nonnulli spinae quoddam genus intelligunt) excepta. Addit: *Falso excipitur et spartum*, (genista, isdem locis quibus et juncus sterilis nascens) *quippe cum in Hispania multa in spartariis mella berbam eam sapient. Falso et oleas excipi arbitror*, (alibi verum id esse affirmat) *quippe olivae proventus plurima examina pigni certum est*. De Lampiana apud Columellam habemus. Modus elaborandi apud Aristotelem extat. Perpreant flores primum primis pedibus, quos leviter

ciant, protegunt tenui limbo. Candidissima vero fit post insolationem etiam incocta. Scilicet: Tollitur ita a cera mel, eaeque partes exspirans, quarum tenuitate color constat. *Ἐπιμαίεται* mel ab igne, inquit Scaliger. Venetiis candidissima habetur. Talis et *Tarentinus* fuit. Adulteratur therebinthina. Inalbescit et tractando. Vnde *τρακταῖος* κατὰ *λεκαταῖου* Aëcio dicitur, et *τρακταῖος* Phavorino inalbescere. Sed et *κατωρίδιος* tracta dicitur, quod manibus tractata albescant. Medicis utilissima est, et commendatur a Paulo ad psoram. Vsurparur et ad excipiendos pulveres in masticatoriis, et quidem sciticia, quas Tyrthenica fuit. Convenit renibus inflammatis. Paulus *λευκὰ προτριχία* meminit. *Flava* ob aëream ex melle naturam magis emollit, relaxat, et dolorem solvit. Frequentius liquefacta terrestrem naturam contrahit. Ideo recens et nova adhibenda, *Virginem* vocat Hollerius, a juvene Apum populo elaborata. Actuarii propolia esse dicit. Commendatur ab eodem in ceratis. *Viridis*, in *Ægyptiacis* numerat inter medicamenta purgantia Hollerius, vel mollia oleo imponitur. *Nigrescit* cera, addito chartarum cinere sicut anchusa admista, *rubet*. Colligitur tamen et in Moluccis insulis et America naturaliter nigra. Mirum quod scribit Aristoteles tepesacta juniorum bovm cornua in cera flexi: nec sentire dolorem pedum, si ea inungantur.

Addere aliquid de *Propoli* et *Erythace* placeat. Illa dicitur quasi *suburbana*, quod praeforibus alvei ab apibus aedificetur. Graecis alias *επιμαίεται*, *επιμαίεται* et *ἀγοστία*. Scribonius pro cera virginea accepit: pro faece alvearium Sylvaticus. Bellunenensis sordidiam parietum vocat, et pro Edellio adhiberi. Nonnulli ab arboribus stillare contendunt, alii primum esse favum: Dicerem, crassiorrem quandam esse materiam, inter commosin, quae Aristoteli *Mitys*, *μυσιόμορος* et ceram mediam, flavescerem, odoratam, styracem referentem, et in mastiche modum ducti-

lem. Cordus apud Moserum, lachrymam esse, arborum gemmantium oculis innascentem scribit. Colletam, circa vestibulum alveorum ab apibus suspendi, contra injurias frigoris munimentum. Quatuor ejus faci species. *Prima* e nigra tantum populo colligitur. *Ægyrinam* vocant. Tractatu est mollis, visci instar, colore flavo, odore jucundo, somnifero, et styracis aemulo: sapore populneis gemmis respondente. *Secunda*, ex betula, eandem redolent, colore inter flavum, cinereum et subviridem medio, ductilis. *Tertio* ex Alpinae populi lachrymis colligitur, eaque rara: *Quarta*, ex his omnibus eaque mixta. Deficium jam est ea usi. Apiarum exemptis favis confundunt: et cera, quae Avic. *Mans nigrum*, nihil aliud est quam quoddam post decoctam ceram fundum petens sedimentum. Resolvitur oleo veluti cera, sed praeponderat, et fundo illabitur. Syncera et odoratissima optima. Fusione in aequam facile a cera sejungitur. *Cretica* et *Pasidica*, quod major illius pars a styracis et sadani pinguedine colligatur. *Vsum* si species viciosam materiam ex alio elicit. Celso inter anatomica recensetur. Aëcio calefacit, discutit, maturat, extergit. Varro propter multiplicem usum, multo carius in sacra via, quam mel ipsum vendiam scribit. Inde forte *Cerae sanctae* apud Largum nomen. Veteri tussi suffitru prodest. Guttam rosaceam ex aqua tollit: impetigines illius extirpat, et ad plurima prodest.

Erythacem Aristoteles *Sandaram* et *Smerionem*, alii *Cerintubum* vocant. Doctioribus est *Vernilago*, quibusdam a tempestate *Vernix*. Rusticis Lombardis, apud Niphum *Carbina*. Diximus de eo ex Plinio supra. Varro gluten esse vult, quo favos extremos apes inter se compingunt. Mira ei vis eliciendi examina. Vbi volunt examen confidere, rammum erithace, addito apiastro, oblinunt. Virgilius *gluten* vocat.

CAPVT II.

De Fucis.

Nomen.
Astr. Hist.
Inl. l. 1. c. 1.

FVCVS a fūco, seu quod fit fūca-
ta apīs; seu quod fucum faciāt,
et praeerexu alvearia calefaciendi,
mellificia absumat, dictus videtur.
Αφωγόμενος qui deducunt, audaces
nimis sunt: ut et illi qui a furando,
quamvis verum sit furari. Graecis
est κηφίη et θρωάξ. κίδηξ. epitheton
est, κηφίη τε κίδηξ τε ιουράξ ὄρας,
quod aculeum, ut aliae apes non
exerat.

Expositio.
Colom. R. R.
l. 9. c. 11.
Plin. H. N.
l. 11. c. 11.

Columella eos genus amplioris in-
crementi appellat, simillimum apum,
aeque inter gregalis animalcula col-
locat. Plinio sunt sine aculeo, velut
imperfectae apes novissimaeque, a
fessis ac jam emeritis inchoatae, sero-
tinus foetus, et quasi servitia vera-
rum. Aristoteles quartum genus a-
pum, sed perperam, nec enim mel-
lica faciunt, facit. Vulgari spe fere
duplo maior est: imo Regem crassio-
re et compactiore statura sequat.
Duces essent, si aculeo instruerentur.
Magnitudo ex vitae instituto
obtiget. Nihil superfluitatum labo-
ribus absumitur; et interdiu et noctu
se se liquore melleo ingurgiant. Co-
lore splendente nigricant magis quam
apes. Qui Fur, Aristoteli φωξ, He-
sychio φωξ, dicitur, minor est.
Plinius inter apes grandissimos nomi-
nat, nigros, lataque alvo, ita appella-
tos, quod furtim mella devorent.

Arist. H. A.
l. 9. c. 11.

Arist. H. A.
l. 9. c. 46.
Plin. H. N.
l. 11. c. 17.

Generatio.

De Generatione, variae sunt opi-
niones. Ex mulis putrescentibus na-
sci prodidit Isidorus, ex afinis Car-
danus, ex equis Plutarchus et Ser-
vius. Sunt qui aliunde, ex cerinthi,
oleae, vel arundinis floribus portari
credunt. Alii ex apibus degenera-
tione quadam fieri existimant, pos-
teaquam aculeos perdidere. Non-
nulli has ex fucis originem ducere
nogantur. Quidam denique in ma-
re et foeminas distinguunt, (sane
Varinus κηφίη τε κίδηξ τε ιουράξ ὄρας
explicat) et coitu
propagari contendunt. Aristoteles
ex apibus longioribus et porrectiori-
bus prodire tam fucos quam fures
stirmas, et quidem annis prosperis;

Arist. de ge-
ner. lib. l. 3.
c. 16.

quibus largior mellis copia speratur,
abundante humore, quod et ex Plinio
superius adduximus. Addit, sero-
sissim gigni si Dux vivat: si obit, in
Apum loculamentis, et hos fieri ani-
mosiores. Minores vero ipsis cellas
confingunt; nec eas sparsim per al-
veum, sed extimis et velut ejectiis
castris. Sic intra ternarium nume-
rum, ratione generationis, totum
Apum genus redegisse videtur. Du-
ces et seipfos et alium genus gignunt:
Apes fucos: fuci gignendi facultate
destituuntur. Foetus autem prout
Apum, candidus est: est eo vermici-
luli apum vermuculis minores exsur-
gunt.

Graecis quibusdam ἀστυλάις, ἀστυ-
λάις, ἀστυλάις, ἀστυλάις, μέλις
οἰ τὸ κηφίη συμφίση, fucus est: ideo
Virgilius immunem ad aliena pabula
federe dixit. At quibusdam visum
magno esse usui. Vivunt quidem,

Virg. Georg.
l. 4.

si mellificium attendas perpetuo ocio-
sae: imo totum diem in mellariis cel-
lulis latent; nocte, sopitis somno api-
bus, opera invadunt et vastant alveos,
ut Aelianus proditum; sed si nos Bar-
tholomaeus Anglicus non fallit, reg-
ias mansiones, illasque magnificas,

Aelian. H. A.
l. 1. c. 16.

in apice et meditullio favi specioso
cooperculo insignes, exstruunt. Tzet-
zes ἀστυλάις facit: Columella semi-
nibus, quibus apes figurantur insi-
dere scribit. Ad fovendam et edu-
candam novam prolem adhiberi, ex-
clusis proturbari: quae omnia egre-
gie Plinius. *Domos, inquit, primum
plebeis exaedificant, deinde regibus.
Si speratur largior proventus, adji-
cuntur contubernia et fucis. His cel-
larum minimae, sed ipsi majores api-
bus. Sunt autem fuci sine aculeo,
velut imperfectae apes, novissimaeque,
a fessis et jam emeritis inchoatae, sero-
tinus foetus, et quasi servitia verarum
apum. Quamobrem imperant iis,
primumque in opere expellunt, tardan-
tes sine clementia puniunt. Neque
in opere tantum, sed in foetu quoque
adjuvant eas, multum ad colorem
conferreite turba. Certe quo major
fucia*

Tzet. Chyl.
l. 1. c. 11.
Plin. H. N.
l. 11. c. 11.
Colom. R. R.
l. 9. c. 11.

fuert multitudo, eo major fiet examinum provenus. Cum mella coeperunt maturefcere, abigunt eos: mul- taque fingulos aggressae trucidant. Nec id genus, nisi vere conspicitur. Fucus ademptis alis in alveum reje- ctus, ipse caeteris adimit: Vel potius, si Aristotelem sequimur, caeterorum fucorum intus relictorum alas ipsae apes comedunt: ut male Plinius, *ἄπρ* pro *ἀπτα* legerit, et τῶν λαυῶν ad apes retulerit. Sunt qui ex Ari- stotele favos in eodem alveo fingere tradunt. Manent enim maxima tem-

poris parte intus, cumque exeunt efferunt sese fusim, in sublime, gy- roque volitant, et quasi exercitium faciunt, quo peractò, domum rede- unt, et epulis perfruuntur. De *Antipathia* quae occurrunt, ex jam dictis perantur. De *Furibus* hoc adficere placet, adeo sese aliquando replere, ut vix exire aut resistere possint: saepe in apum cellulis parere: neque mel colligere, nec aedes erigere: in- gressus, verberari et pro foribus semianimes relinqui, saepe morte affici.

CAPVT III.

De Vespis.

Nomen. Aldrov. de Insect. l. 1. c. 66.

VESPAE a Latinis nomen inditum esse puto, non tam quod vesperi muscas capiat; vel vi peat et adoriatur; quam quod vesca, id est, gracili sit pede. Graecis *σπίξ* et *σπίκου*, aut *σπίγγου* stringo et gracilem facio, aut *ἀπὸ τῆς ἀνοσφύνης*, quod medio ita sit dissecta, ut quasi hiare appareat, dicitur. Nicandri Scholasticæ sunt *λαυκαὶ αἰδῆ*, Scidae *διδαίδη* et *διλαίδη*, Helyschio *σπίγγου* et *πασσάλας* GAZAE, sed *κατακτατοῦς ἀσπίται*. Hæc enim potius Crabones dici debent.

Aspiris.

Animal est gregale, annulosum, oblongum, quatuor alis membranis, (quarum primæ majores) præditum, exangue, intus aculeatum, sex pedibus instructum, colore luteo de- auro, super maculas nigras triangularem positas, corpore toto trans- versim variegatum, unde forte Pol- lionī *δασύρον* dicebatur. Corpus medio pectori tenuissimo veluti filo alligatur, ut veluti elumbes et hiatulæ appareant. Aculeum omnes gerere, Mousetus existimat. Varro eo ab Ape distingui pucat, quod Apis sit brevior, compactior, pectore ac dorso pilosis, capite oblongiore, acutiore rostro, minus colorata albo, annulorum lineis colore ruffis, et nigris ut plurimum distincta, antennis, sub oculorum regione locatas habet: vespa vero longior, veluti quadam fistula medio coherenti-

bus alvo et pectore, glabra tota, rotundiore et brevior capite colora- tior: et antennis supra oculos gerit.

Gaudent locis asperis, in hisque magis multiplicantur. Quaedam tamen genera quibusdam in locis, ut post dicemus, non reperiuntur. In insula Nicésin, Ortelio referente, mortem icthi inferunt. In extremo polari climate frequentissimas Olaus Olus M. ponit. Condunt et vespera, cellulis et foraminibus plena in quibus nidificant et stabulantur. Reperies ea in sublimi aliquando, rectis, arborum truncis, montibus et quercubus: aliquando sub terra, in mace- riis, cavernis et speluncis. Aldro- vandus et in leguminibus et in hu- milioribus arbuticulis conspexit. Tria nobis idem dedit. Vnum ovale sub nucis juglandis arbore, terra ad pedis altitudinem effossa: alterum, sub- terraneum itidem, sed orbiculatum; tertium phialiforme. Prioris hæc erat constitutio. Antrum, inquit Aldrovandus, seu foramen angustum, nempe ex amplitudine, qua lingulis pateret aditus in terræ superficie conspicuum erat, a quo iter erat ejusdem amplitudinis tendens ad Vesperum, non quidem recta, seu perpen- diculari linea deorsum tendens, sed ad lætera per cuniculos quosdam duorum, plus minus palmorum inter- vallo, a primo (quod in summam humum definie) foraminis vestibulo.

F 2

Hic

Mus. The- no Insect. l. 1. c. 6. Vesp. R. l. 1. c. 16.

Hic majori et ampliori sinu terra excavata est rotunda propemodum, ac ipsius Vespeti ovali figuræ proportionem respondens, ita tamen, ut inter Vesparum domicilium, et telluris cava latera, taneum sit spaciū, quantum ingressuris sua penetrantia vespis sufficit, ad transeundem arētum illud ostiolum totius alvearis unicum, ad latera collocatum. Hac serobe aperta, effossique vesparum ædificium, domiciliumque apparuit, figura fere ovali, altum vere dodrantem, duas palmas transversas medio latum, undique ceu ovum testa, ita hoc membrana corrices obductum, eaque subalbida arenosa, simili litheni marino, ejusdem cum fixis substantiæ, non ut Apum cerea, sed lignosum quid habente, siliquisque tenuioribus leguminum, seu lunariæ majoris bulbonaca distæ pericarpio, aut scabiosæ similima substantia. Hujus superna pars, tecti vicem gerebat, et veluti tuguria ac mappalia culmine medio in conum fistigato ab imbre undiquaque (cum forte incidit) defendebat, inque parietum lateribus omnem hostilem incursum aditumque præcludebat. Infima basis fundamenti vice fungebatur, denique undiquaque a foridibus putredine tuas reddebat. Hoc veluti putamine detracto seni favorum sese produnt classes seu orbes, qui sibi mutuo ceu tabulata solaria, aut conignatione superponuntur, ac imminet, justoque distiæ intervallo. Sed ne tabulata superiora in inferiora collabantur, foetusque premant, aut suffocent, singula columnis quibusdam sustententur, quæ non susque deque formatae sunt, et constituta, sed a lata basi incipiunt, et ad concavam, seu pronam superioris tabulati faciem lato, ac protenso epistilio protenduntur, instar clavi utrinque capitati pollicis lati longitudine, ita ut fornice, et hypogaea videantur, infimi ac supremi orbes exigui, et angusti, medi amplissimi, reliqui orbes mediæ amplitudinis. Singuli plurimis cellulis abundant sexangulis, in quarum quibusdam Vespa adultæ, in aliis foetus junio-

res, attamen perfecti, et alati, alii Vermiculi condebantur, qui omnes posteriori parte fursum siti erant, capite deorsum.

De altero nihil singulare occurrit. *Pbialiformis* erat collo angusto, contra ventre capacissimo, cui latus pediculus appendebat. Materia consistabat subtili, membranosa, quauddique circumductum erat. Forfice per longitudinem dissectum, tres membranas, illasque inani spacio distinctas, per quas circumcirca percurrere poterant exhibebat. Prima membrana, exteriore minor, secunda amplior, tertia omnium minima conspiciebatur. In intimæ medio, septem cellae eaeque sexagonae erant.

Apollonio *απαρίσει*, Aristoteeli *μυλάριον*, quod crudis carnibus malive maturis vescantur. Sed nec pyris, prunis, uvis, floribus fructibusque variis parant; nec ulmorum succo, saccharo, aut melli. Mufcas etiam grandiores venantur et amputato iis capite, reliquum corpus auferunt, ne apibus quidem parcentes. Serpenticibus avide vesci apud Plinium legimus, eoque alimento mortiferos ictus facere.

Sexum agnoscit Aristoteles. Majores et robustiores mares, instrunturque aculeo: minores imbecillioresque foeminae, et carent eo. Matrices vocari possent, nisi eas Aristoteles latiores, ponderosiores, crassiores, et vespis majores poneret. Dari sexus, apud quosdam indicium, quod, si vespam ex pedibus ceperis, et bombilare siveris, quæ aculeo destituuntur advolent. *Coire* visus fuisse, idem ipse scribit: alii ambigunt. Vincentio, agrestes cum domesticis rem habent. De *Generatione* ita Aristoteles duobus locis. Primo, *Crabrones* vespæque favos exædificant pulvis suis, si ducem habeant nullum, eumque palantes querant. *Ac crabrones quidem in sublimi loco: vespæ in foramine: quæ ducem habent sub terra. Horum item favi sexanguli, quemadmodum ut apum, compositi non à cera, sed ex corticea materia et araneosa. Ad cellae latus deponunt*

Plin. H. N.

L. 11. c. 22.

Arist. H. A.

L. 9. c. 21.

Plin. H. N.

L. 11. c. 72.

Arist. H. A.

L. 9. c. 41.

deponunt foetus suos guttae magnitudi-
 dine, quae parieti haerent. Non om-
 nibus in celis tamen simul foetus est:
 sed in quibusdam adeo grandes, ut
 etiam volare possint: in aliis nym-
 phae: in aliis vermiculi adhaec. Quibus
 solis subest sterco, sicuti etiam
 in opum genere. Ac quandiu nym-
 phae sunt, neque moventur, et ob-
 ducuntur foliiculis. Altero. Duces
 ubi cepere locum conspicuum, incen-
 te aestate singunt seruos: et constitu-
 unt, quae vespeta vocantur pusilla.
 Puta, quaternis ostiolis, aut prope
 modum: in quibus vespae oriuntur
 non autem matricis. Quibus adul-
 tis, deintegro, praeter superiores tel-
 las, alias majores construunt: atque
 bis adules alias. Aëo ut ad finem
 Autumni plurima et maxima vespa-
 ria sint. In quibus dux, quem ma-
 tricem nominavimus, non amplius
 gignit vespas sed matricis. Oriuntur
 haec, grandiorum vermium specie in
 quatuor aut non multo plurium in-
 ter se continuatarum superiorum cellu-
 larum labris summis. Plinius addit.
 Foetum ipsius inaequalem et barba-
 rum alium evolare, alium in nym-
 pha esse, alium in vermiculo. Et
 autumno non vere omnia ea. Ma-
 ximo numero matricis oriuntur, si
 anno proximo vesparum et imbrum
 copia praecesserat. Vermiculi ante-
 quam in Nympham transeunt ob-
 longi sunt, vermiculis in carne
 (καλαρ vocat Hippocrates) et in avel-
 lanis nascentibus non dissimiles, al-
 bicantes, incisuris notabiles, extre-
 mo corpore crassiore, linea nigri-
 cante per dorsum discurrente, sine
 pedibus non repentes, sed huc, et
 illuc se voluantes et moventes. De-
 posito foetu, tenui quadam pellicu-
 la cellas obvestiant, qua, ubi ad
 persectionem ducuntur perforata, e-
 grediuntur in lucem, et a biduo vo-
 luctres circumvolant. Orii et ex
 putri certum. Ex equo cerebro nasci
 prodidit Pachymerius; ex carnibus,
 Plinius, Plutarchus, et Antigonus.
 Nasci ex asini corio, apud Isidorum;
 ex Crocodili sanguine vel cadavere
 apud Horum; ex pueredine arbo-
 rum et fructuum apud Albertum le-

gimus. Ex fenis, cervi, capitis sub
 oculo terebrato offe concrevisse,
 Vincentius Belluscensis, ex vetustis-
 simo quodam auctore tradidit.

Vitam quod spectat, matricis bi-
 matum non superant: Operariae una
 cum autumno finiunt aetatem. Imo,
 inquit Mouferas, utrum matricis
 sive duces anni superioris, novellis
 jani procreatis ducibus intereat, una
 cum vespis novellis, idque simill
 modo semper eveniat, an amplius
 etiam temporis possint vivere, mul-
 ti dubium relinquunt. Agrestes vi-
 vaciores habentur. Vitae brevita-
 tem, tenacitas compensat. Nam si
 alvos a capite, hoc a pectore sejun-
 gas, ferient tamen, et quidem nec
 levius quam anethac. Circulariter
 volant, quia cauda destituuntur.

Cedunt tinunculis, hironidibus,
 noctuis, taxo, et vulpi in cibum. Vul-
 pes caudam in vespem inferit: onu-
 litam, ad arbores alidiae: et mortuusae
 spis vescitur. Pseudosphocem, quam
 solitariam vocant, sinistra apprehen-
 sam aequae annexam, (quae prima
 eo anno capitur, maxime conducit)
 contra quartanam laudat Plinius.
 Mizaldus aquae ex vespis stillitiae
 meminit, quae tumores absque do-
 lore excitet. Inflativum esse necessi-
 est. Curatur ictus si contusus vul-
 neri imposueris, vel emplastrum ex
 terra furnorum, aceto, et musca-
 rum capitibus. Alii extra succum
 citrulli, folia teneriora siliquae Pli-
 nii, salviam cum aceto, creatam in
 pulverem redactam, mellisophyl-
 lon cum oleo, asparagum tritum
 cum melle, simum denique bubu-
 lum laudant: intus, succum sam-
 psuchi cum bolo Armeno et agresta
 folia tenuiora lauri cum vino; Al-
 thaeae decoctum ex posca; rusciae vel
 melisophylli succum; folia ejusdem
 commandacata, etiam commendant.
 Si a venenatis ictus est, quod stu-
 por, delirium etiam ostendunt, lo-
 cus primo scalpello aperitur; dila-
 tatus sugatur, insequenti caesplaf-
 mate ex terrae in qua vespa nidifi-
 cant rasura, cum aceto subacta: In-
 ter praeservativis, malva et althaea
 palmam tenent. Quomodo capian-
 tur

Arist. H. A.
 l. 9. c. 64.
 Scd. ed.

Plin. H. N.
 l. 11. c. 21.

Plin. in
 Cynosura.
 Antigon. in
 Miro.
 Plin. H. N.
 l. 11. c. 21.

Plin. H. N.
 l. 20. c. 11.

tur vide apud Mousetum. Inter-
viunt et ad *praesagia*. Longam por-
tendunt hycem, si ante finem O-
ctobris apparuerint: pluviolam ac
frigidam, si multas in locis, ante
Vergiliarum exortum, subterraneos
specus glomeratim ingrediantur: in-
genes imbres, si multae autumnno
generantur. Scilicet, frigida cum
sint animalcula, subterraneas quae
calent specus subeunt: et quia non-
nisi terra humida et vaporosa pro-
creantur, nimiam humoris copiam,
si copiose proveniant, indicabunt.
Capuae, ingens earum multitudo
quae in aede Martis confederat, ho-
stium adventum, et urbis incendium
quasi praesagebat.

Differetias. Differentiae vesparum sunt plu-
rimae. Aristoteles *sylvestrium*, do-
mesticarum, *matrixum*, seu *Ducum*
L. 11. c. 11. et *Operariorum* meminit. Apud Plin-
ium sunt *Ichneumones*, et *Pseudo-*
sphacae. Apud alios occurrunt, *vir-*
gatus, *perfidens*, *corvus*, *parvus*,
magnus, *flavus*, *Indae*, *Spuriae*, *ve-*
nenatae, *solitariae*, *Laetiae*, *Aculeatae*,
non aculeatae. Aldrovandus
duodecim species quas observavit de-
scripsit, quarum icones damus. Mou-
setus duas ex Hungaria accepit, quae
etiam hic exhibentur.

Ferum illud et *Sylvestre* genus ra-
rum est. In montibus et sylvis nasci-
tur: et non sub terra sed in que-
cu nidificat. Grandius est, porre-
ctius, nigrius, varium, longius, for-
tius aculeatum, icthuque acerbius.
Auctores sunt, ter novenis punctis
insecti hominem. Vivit toto an-
no; et byeme, caesa arbore, evolat.
Hyemem in latebra exigit. Mousetus
semel in sylva Eifexiensi cum vi-
tae periculo observavit. A toto exa-
mine obrutus fuisse, nisi aliquot
genitae ramulis sese defendisset.
Varro pilosus magis facit. *Domesticae*,
quae et *Cicures*, et placidae,
seu miores, minores sunt. Divi-
duntur in *Matrices* et *Operarias*;
quarum illae biennio durant, et ma-
iores sunt. Plinius clementes facit.
Latior earum, addit, species: du-
biumque an habeant aculeos, quia
non egrediuntur. *Operariae* in ope-

re versantur, et matres paucum.
Ichneumones, minores sunt quam
aliae, et unum genus ex araneis per-
rimunt phalangium appellatum, et
in nidos suos ferunt, deinde illinunt,
et ex eis incubando suum genus pro-
creant. Vocantur ita, quod *ichne*,
exiles nempe et graciles videantur.
Pseudosphacae caput fuscum, duo
brevia et gracilia in fronte cornicu-
la; oculi magni, nigri, prominentes;
os oblongum, bifurcum; pectus
crassum ac prominens, quibus tres
utrinque pedes affixi; scapulae den-
sae, gibbosae; corpus procerum,
gracile, articularum; alae fuscae,
duae; pedes hirsuti, et colorem
alarum assecuti.

Parvipes uvae tam maturas quam
immaturas exsugunt. Vnde ita di-
cantur, necire me fateor. Nocturnum
stridularumque praeda sunt.
perfidens, Nicandro Scholiasti, est
animalculum *σφραγίς*, minus ape,
maius formica, aligerum, albo ni-
groque colore varium. Montes sal-
tusque incolit, et e fruticum flori-
bus melleo succo carpit, et in cas-
vis quercubus stabulatur. Idem esse
cum *τοθρίον*, aut *τοθρίδων*, non
facile dixerim. *βίμωξ* apud Nicand-
rum ex vesparum quoque genera
insectum, *μύλας κατά τὴν χροίαν*, *κί-
νην χρώματι*, coloris nigri: aculeo u-
tens: Vocatur, ni fallor, et *βίμωξ*.
Nicander sylvestre et montanum facit.
De *parvis* nihil singulare oc-
currit. *Magnarum*, quaedam ca-
pita nigra, et aculeos plurimos ha-
bent. *Flavae* Ardoyno *citrinae*, in
duas divisa partes, in medio tenuis-
simi ligamenti beneficio haerent. *Indae*
sunt et domesticae, quae inno-
xiae; et sylvestres, quae virulenta.
Quas Ovidius descripsit, sunt cor-
pore magno, colore luteo, ad al-
bum tendente, alis maculatis nigris,
extremitate aliquantulum albicante.
Spuriae apum aut muscarum figu-
ram obtinent. De *Venenatis* in syl-
vestribus et Indicis dictum. *Laetiae*
huc spectant, quia mortiferam plagam,
ut laetae viperarum formicae
inferunt. *Solitariae* in muris et ag-
geribus congelis nidificant. Ante
ostium

Serph. de A-
gri. 1. c. 8.

Theophr-
stus de sign-
tempor.
Arctus in
Phaeonem.
Theon in
Comment.

Differetias.
Arist. H. A.
L. 9. c. 4.
Plin. H. N.
L. 11. c. 11.

Nicand. in
Theriac.

Mouset.
de Insect.
P. 41.

Varro R. R.
L. 1. c. 16.

Ardoyn. L.
S. de Venen.

Mouset. L. 8.

ostium foraminis lutosa ponitur porticus. Longitudo ejus duos quasi transversos digitos aequat: intus laevigato luto emplastratur. In aculeatas et non aculeatas distinguit Aristoteles.

De suis ita Aldrovandus. Quae a me observatae sunt vespae

Prior vesparum omnium, quotquot observavi maxima est toto cordore atro, praeterquam in superna alvo, ubi quatuor sunt maculae luteae, illae scilicet quas albas icon exprimit. Caput minus, quam in pleuris aliis, a cervice distinguitur, in quo oculi nonnihil lutescunt. Antennae sunt magnae, et latiores, quam in aliis, nigrae, nigri quoque pedes, et hirsuti. Alae argenteae, et aureo obscuro ad castaneum inclinante resplendent.

Secundum genus est vesparum minimarum, aliis proportione latiusculis, et oblongiusculis subflavi coloris. Corpore toto ex nigro ad castaneum vergente, sed zonis ex albo flavis ad croceum inclinantibus distincto. Caput erat exiguum valde, punctis duobus croceis fere, superne insignitum. Oculi nigricabant, antennae nigerrimae in extremo obtuse. Pedes exigui, colore croceo.

Tertius magnitudine Vespae vulgari compar. vel paulo minor, sed tota atra, antennis, pedibusque longissimis, capite ovali, alvo breviori, lineis exiguis transversalibus, subflavis distincta, tenui ligamento pectori annexa. Alae vero argenteae, splendidae, subrubris velut venulis percurrentibus praeditae.

Ex minimarum genere sunt *quarta* et *quinta*: quarum *prima* tota atra est, capite nimirum, pectore et alvo, quae partes fere aequae magnae sunt, quod in aliis non observabis: Pedes quoque nigri sunt, et leves, antennae item nigrae et exiles: Alae fusciferae. *Altera* capite item est nigro, rotundo. Huic antennae breviores sunt, sed nescio quid velut iriculispidem exerit: pectore est angusto, qua capiti haeret latiore, ac lutescente, qua alvo angustiore et nigro, alvo fere rotunda, primo lu-

tea, dein modo lutea modo nigro varia. Alae ad aureum colorem accedunt.

Allatam ad me eam, quae *sexta* loco depingitur, propter miram capituli formam, Simiae quodammodo aspectum aemulantem, Vespaem *simiformam* nominavi. Tergore est crasso, rubicundo: rubicundo item vertice, oculis nigris, majusculis, infra linea semilunaris, ceu os constituit. Alvus item crassa est, sed tenui pellicula tergori adhaeret: Anterior nigricat, in extremo candida, punctis transversalibus nigris. Alae fuscae, sed perperam duas tantum pictor expressit.

Septimo inter magnas et parvas ambigit, tota atra, sed maculis undique aureis, aut flavis interstincta, iis autem, quae in expressa icone albae apparent. Pedes non ut in aliis Vespa, tenues, sed crassi respectu corporis, quod compactius est, colore subcroceo antennae acerrimae, exiles, et breves, Alae cinereo luteo.

Octava icon, Vespae est imperfectioris, quam ut possit volare, seminympha adhuc, ut ex nympa recens orta. Corpus ex albo ad luteum vergere incipit, nondum maculis distinctum. Est ejus generis, quod decimo subinde loco depingitur, nimirum favis insidens.

Nonna pectore est longissimo, alvo mediocri longitudinis, ita invicem haerent, ac si duae diversae essent Vespa. Tota flavo et nigro colore alternatim constat, pedes et antennae sunt longi, sed valde tenues, coloris ferruginei. Ferrugineae quoque alae sunt quatuor, quanquam binae tantum sint depictae. Caput quoque luteo, et nigro colore variat.

Decima ejusdem omnino cum novissime descripta coloris est, sed breviori pectore. Vespa talis quali insidet, fere aedificat, vel ad fenestras, vel ad arborum ramos, vel alicubi alio in loco.

Undecima elegans genus sylvestrium vesparum est, alvo minisci coloris, sed annulis nigris, et nigra podicis extremitate. Alas habet quatuor,

tuor, oblongas, sed angustas coloris ferme cinerei. Pectus, et dorsum nigricant, et ad ferrugineum vergunt. Caput ejusdem est coloris, rotundum, exiguum: antennae vero longiusculae, nigrae in extremo acutae.

Duodecima tota est coloris fusci, ad arcum vergentis, pedibus longiusculis, longis item antennis: capite, et alis nonnihil ad ferrugineum accedit.

Decimotertio, ac postremo loco depictum Vespis congener judicavi, quanquam revera nondum didice-

rim an fufisset. Corpore est procero, nigro, et flavo coloribus vario, tenui. Alas pictor duas expressit, sed nunquid vel duas, vel quatuor habeat, ut quod res est dicam, ignoro. Capite interim Vespas potius, quam Muscas refert. Antennae in extremo obtuse sunt. Pedes sublutei. Mouseti Hungaricae, quas Vienna accepit, dorsis erant luteo atroque varie pictis; Corniculis huic pilosis, illi glabris; tertia pene parte vespis vulgaribus majores.

CAPVT IV.

De Crabronibus.

DIVERSVM a Vespis Crabrones genus pono, quod in corpore tantum discriminis appareat. Nec placet ab Aristotele et alis abire, qui diversis capitibus de iisdem egerunt. *Nomen* ipsi apud Latinos vel a Crabra in agro Tusculano, ubi perfrequentes sunt; vel a crabro, seu caballo, ex quo creantur, ut Isidoro visum, ovenit. Scaliger a crabeo deducit, a quo Craber et Crabro: alii a *κράβας* caro et *βίβρα* cibus, quod carnibus vescantur. Graecis est *αίθριον*, forte quod istu carbunculum excitet.

Nomen.

161. l. 11.

Descriptio
Mouseti, de
Insect. l. 2.
c. 9.

Duplo vespis sunt majores, forma proxime ad easdem accedunt. *Alis* instruuntur quatuor, quarum externae internis duplo minores, et humeris obscure fuscis et castaneo colore tinctis, affiguntur. *Pedes* habent sex, ejusdem cum poctore et humeris coloris. *Caput* oblongum, croceum. *Oculi* sunt propenduli *αυλακιδίαι*, inter quos antennae duae oriuntur, fuscis acumulae, ejusdem cum pedibus coloris. *Venter* tenui quasi filo humeris annectitur: cujus anterior pars media, fusco colore, et cingulo croceo notatur: posterior, tota crocea videtur, octo fuscis punctulis notata, una cum triangulo parvo, incisuris praeterea quibusdam in utraque parte existentibus, quibus se extendere et contrahere

pro lubitu possit. Iuxta ventrem maculas utrinque quatuor nigras habet, et in *cauda*, aculeo longo, robusto, et maxime venenato armatur. Hoc inter crabrones et vespas intercurrit discriminis, quod vespis sint majores, alvum minus gracilem habeant, ejusque pars, quae tenui ligamento thoraci annectitur, multo sit laetior, thoraxque compactior.

Favos (*αίθριον* Suidae) sub terra, quam formicarum instar egerunt, faciunt: duce ab alveis aberrante, sublimia et arbores perunt. Ideo Plinius in cavernis arborum degere scripsit. Nidos ad amussim omnes fere sexangulares aedificant. Exterior facies candidis ferrugineisque segmentis distinguitur: materia membranacea est, et betulae corticis per sectum in laminulas faciscentis peraequalis. Lenta quadam saliva, et gommosis foliis, pluribus ob prolem tabulatis adhaerent eleganter poliuntur. Duos Aldrovandus observavit, de quibus ita scribit. Inveniuntur quinque aut senis, et ut plurimum sex ordinibus, seu tabulatis constructi, cujusmodi is erat, quem agricola meus, cum quercum per medium ferra divideret, offendit: cujus cacumen in superna trunci cavi parte situm, tecti locoungebatur, substantia membranacea betulae mediano cortici simili, quam

Lucas
Arist. H. A.
l. 9. c. 23.
Plin. H. N.
l. 11. c. 23.

Aldrov. de
Insect. l. 2.
c. 7. p. 229.

ex populi nigrae et falicis ligno putrilaginoso, ac pulverulento ab exedente carie, humore glutinoso sis peculiari, compingere dicuntur: nec ea contingua et solida est, unica veluti membrana constans; sed pluribus: ita ut lancellae plures sibi mutuo adhaerentes videantur, in eo, quod inter ipsas intercedebat interstitio, rotundos quosdam ductus canalium modo seu fistularum continua ad fundum, seu ultimum orbem via, effinxerant, per quos supernae deorsum ferri possent, in fundo autem cortex, quo totus alveus circumvestitur, paulo aditu dehilscibat, utpote per quem alvei penetralia subeuntes, ad singula tabularia ascendunt, inerant enim et singulis tabularis sua foramina satis ampla, per quae in singulas cellas singulae se recipere poterant. Observavimus quoque alveum tam prudenter ab his fuisse conditum, quam ab aliis quibusvis, aut apibus aut vespis, nam superna arboris cavae parte uno haere, in quod nonnihil parte superiore reclinabat, suspensus erat, eo situ, ut cellularum oscula deorsum propendentia fundum atri arboris spectarent, et crabrones ac eorum Nymphae, et vermiculi capite deorsum tanquam ruiturse conderentur, nec id aliam ob causam quam ut ab omni aeris injuria, et quae desuper in ea arbore incidere poterant, pluvia, aliisque utpote adrepentibus tutiores essent. Nam si cellulae ea parte, qua patent, coelum spectassent, magnis certe incommodis obnoxii fuissent, singula autem tabularia ejusdem erant materiae, cujus cortex exterior vermicoloribus lineis albis dico et ferrugineis, tanquam segmentis interlinctis. Reperiuntur nonnulli quoque alvei Crabronum majores multo, quam praedicti, et septem tabularis exornati: ejusmodi rure meo in tuto reperi trahi appensum, altitudine duorum dodranum circumferentia, quinque iisdem lineis aut cum superiori eminentibus albis et ferrugineis, tabularis rotundis tanquam orbibus

cellulis plenis, digitorum transversum altis, quae digitorum duorum latitudine a se invicem distabant, ad facilem singulis ingressum; haec columnis optime erant fulta, in superiore hujus nidi parte foramina erant majora, in quibus parentes debebant, in inferiori minora, in quibus filii.

Quis Cibum in favis per hyemem non recondunt, ideo jejuni tum laeant, et plurimi moriuntur. Vescentur muscis majoribus. Capti caput abscindunt. Uvas corrodere vel inde constar, quod autumnali tempore frequentes vites circumvolent. Carne quia magna ex parte, Aristotele teste vivunt: ideo in stercoribus saepissime versantur. Aves ubi caeperint, accipierum ritu, caput primo vulnerant, deinde abscindunt. Pennius in Petropoli, in publico urbis vico, passeri accidisse vidit. In India oleum, butyrum et reliquos cibos infestant, ut nihil intactum fore relinquunt.

Ex eorum cadaveribus oriri, plerique cum Ovidio, sentiunt; ex asini cerebro Landus; ex duriorum carniū equi partes, ut vespa ex teneriore Moufetur. De Coitu ita ex Aristotele et Plinio Aldrovandus. Quod (verba sunt Aristotelis) ad generationem, cognatorum iis (Apibus) animalium pertinet, ut Crabronum, Vesparumque, similis quodammodo ratio est: sed defuit his locuples naturae dotatio merito. Nihil enim apum genus habent divinitatis. Generant quippe matres vocatas, primosque favos confingunt. Generatione vero coeundo inter se finguntur. Vitis est enim saepe eorum coitus. Faeruram autem Apum modo instillant ad latus cellularum favi, et parietibus admovent. Sed quemadmodum Vesparum foetus, ita quoque Crabronum haud est aequalis, nam aliis cellis grandiusculus inest, ut queat volare, aliis Nympha, aliis adhuc vermiculus. Excrementorum vermiculis tantum ut et in Apum genere est. Nam ut ait Aristoteles, Apum et Crabronum et Vesparum

Pillu.

Arist. H. A. l. 9. c. 42.

Moufetur. l. 6.

Generale Ovid. Metam. l. 8. Lendus de Non. vet. Aristot. de Gener. l. 9. c. 10.

H

vermes,

vermes, quamdiu recentes sunt: tantisper et stercus emittere videntur: at cum formae lineamenta receperint, sub qua facie Nymphae appellantur; Jam neque cibum praeterea coquunt, neque ullum reddunt alvi excrementum, sed coerciti, et contracti quiescunt, nec ullo pacto movere se patiuntur, usque dum species destinata perficiatur, quo pacto evolat proles rupto quo continetur folliculo. Caeterum quod foetus inaequalis sit, Plinio quoque traditur. Foetus (inquit tam de Crabronibus quam de Vespiis) ipse inaequalis est et Barbarus (alii legunt ut Barbaris) alius evolat, alius in Nympha est, alius in vermiculo. Et autumno, non Vere omnia ea. Plenilunio maxime crescunt. Mellis quoque paululum quantum gutta, in cellis Crabronum et regione parari scribit Aristoteles, Schadonesque hujus generis non vere, sed autumno fieri, crescere plurimum plenilunio.

Asiphatia
Fulli K. R.
L. 4. tit. 7.

Vespiis amici sunt. Ideo percussis a Scorpionibus, nec a Vespiis, nec a Crabronibus feruntur. Muscis inimicos esse de victu dictum. Inter Caniculae et Arcturi ortum, apibus prodeuntibus ante alvearia plerumque obsidantur. Juvenis quoque sunt infestissimi. Mellis pleniluniorum antea ingreditur, totamque familiam destruit.

Natura.

De *Natura* et *Moribus* pauca occurrunt. Ducem unum habent, magnitudine corporis majorem, eumque impense amant. In singulis hic eorum alvearis oritur, con-

tra hostes foris pugnacissimus; facilis domi erga subditos. Nulla fit examinis, ut inter apes emissio; novella profapia sinu parentum fovetur, et ad illius conservationem plures contignationes superstruuntur. Amplificant, inquit Moussetus, majorem in modum favos, et jam ex valentiore quodam grege, quales tres aut quatuor favorum plenos excepimus. In cellis parum mellis quantum gutta e regione prolis paratur. Majorem quam Vespa inter volandum sonum edunt. Circustationem non admittunt: et tantae sunt malignitatis, ut, Syrio praefertim orto, ter novenis ictibus, hominem, imo et Equum interficiant. Haud temere sine febre esse, dixit Plinius. Remedia in Vesparum historia posuimus. Majore duntaxat quantitate, hic exhiberi debent. Si Juce crepera, saepius nidus intraverint, quasi se occultaturi; pluviam et ventos expecta: serenitatem proximae diei, si vesperi numerosiores obvolitaverint. Jejunos per hyemem latere, superius dixi.

Arid. H. A.
L. 9. c. 44.

Avien. In
Caenis.

De *Vespa* nihil habeo quod dicam, nisi quod Mizaldus prodit, aqua distillationis eorum, curim stradam, in tumorem attolli. Mentiri sic impraegnationem coram amasius meretriculas.

Vju.

Nec de *Differentiis* quicquam occurrat. Quae hic de Tenthredine, Tenthrene, et Pempredine Moussetus habet, in capite de Vespiis allata sunt.

Differentias.

CAPUT V.

De Cicada.

Aldrov. de
Insc. L. 6. 23.

Haecenus de Aelytris quadripennibus membranaceis, favificis dictum: jam de illis quae non favificant agemus, et primum de Cicada. Nomen apud Latinos invenit, seu quod cito quasi cadat et evanescat; seu quasi *κίκα* *αἶθρον*. Apud Graecos pro regionum, sexus, aetatis, et magnitudinis ratione, va-

Nomen.

ria obtinuit. Generaliter vocatur *κίκα*, Eleis *βίκα*, Sidetis *εμγέρ*. Ponticis *βάρου*, Cretensis *εμφουγγου*, Suidae popularibus *ίρετ*, quod rorem exugendo vivit. Foemina non vocalis: Aethiops est *αεραίση* et *καλαρμαία*: Aethiops tamen simile cicadae animal credit. Novella, *κίκα* et *κίκα* parva

Athen. Di-
scul. L. 4.
lib. 4. in
Lexic.

parva

parva καλαμίνε, καλαμίνε et περι-
 σίτου sibi dicunt. Τετράγωνα etiam
 Cicadastris significant, ut apud Cae-
 sium legitimus. Epicheta apud au-
 thores plurima invenies. Dicuntur
 πελαλίδες a volando: τετραπυλοειδεις,
 quod quatuor pennis in aere remigent:
 ἀμύρμη quod nimio cantu se
 oblectent: φάλακρες, quod tempe-
 state pluvia plurimae nascantur:
 ελαφινά, quod infano solis amore
 capiantur: αἰθαλίαι, παρά τῷ αἰθα-
 λει τῷ ἡλίῳ, quod a sole com-
 burantur: κυανίπτεροι, quod alas cy-
 aneas habent. Virgilius *querulus* et
argutus dixit. Nemesianus *activus*:
 quidam *graciles* dixere. Pontanus
Oboralistram vocavit, quod alter-
 natim et chori instar canat.

Virg. in
 Cilio.
 Nemes. in
 Eclog.

Descriptio.

Vulgares ita Moussetus descripsit.
*Vulgarium caput pronum, maximum
 videtur; et pentagonum innuitur,
 lateribus inaequalibus finitum. Colo-
 re est viridi nigricante; (Aldrovandus
 superiorem corporis partem nig-
 ram ponit, inferiorem aut nigrum
 vergentem: unde et Martialis ni-
 gram fecit.) utrinque tumulus duos
 obtinens, ejusdem coloris, sed ova-
 lis figurae, et margine quadam fusca
 circumseptus; fusca item linea tu-
 mulos secat medios, mediumque ca-
 put jata litera nigerrima dividit.
 Oculos habet ex fusca non multum
 viridantes, prominentes quidem et
 magnos pro corporis ratione: (im-
 mobiles adde et lucidos) ut miser
 Nigidium, qui cicadis oculos ne-
 gavit, eos non vidisse. Supinum
 caput sive facies, diluto ex albo vi-
 didiusculum apparet. Inter insecta
 omnino in hoc animalium genere
 una, ore caret: habet tamen proli-
 xum quid, compactum, indivisum-
 que, intus plerumque conditum,
 quod veluti promustis, tum oris,
 tum linguae usum supplet, denis
 striis transversis affabre cancellula-
 tum. (Plinius linguam forte appel-
 larit: figurae est triangularis, colo-
 ris castanei.) Corpus capiti brevif-
 simo collo, vel potius nullo anne-
 ditur: scapulae, ex viridi et nigro
 maculatae; pedes viride magis al-
 bicat, (durum hoc, Ideo Martialis*

Mart. l. 1.
 Epig. 116.

168. H. A.
 l. 4. c. 10.
 Plin. H. N.
 l. 11. c. 37.

Mart. Epig.
 l. 1. ep. 31.

vetulas, pectus Cicadae habere di-
 xit.) e quo tres utrinque pedes ci-
 biaeque erumpunt praeferunt coloris.
 (Aldrovandus subtilissimos, et in fi-
 ne asperos, ut arbores conscendere
 possent, addidit) Venter, in ma-
 joribus duos digitos transversos ae-
 quat, latitudine unum: interna ven-
 tris pars, peltam refert in apicem de-
 finentem, et limbo duodecim trede-
 centive articulis constante circum-
 datus: intus incisurae aliquot apparent con-
 colores ventri, caudamque extremam
 mares, id est, minores, fissam ha-
 bent; foeminae contra integram.
 Dorsum nigricat, septem vel octo li-
 neis et incisuris virentibus, trans-
 versim ductis ornatum. Alae pul-
 cherrimae, argenteo illatae, nervisque
 fuscis et maculis cum ornatu pictae,
 externae internis duplo longiores sunt,
 magisque variegatae. Membranae
 quia sunt, ideo ὑμνοειδεις vocantur.
 Pennarum illis mensura quae apibus,
 sed pro corpore amplior, dixit Plinius.

Plin. H. N.
 l. 11. c. 16. 18

Latius.
 Arist. H. A.
 l. 1. c. 30.

Non videntur in septentrionalibus
 regionibus, quod frigus averterent.
 Nec apud Cyrenam in campo ullae,
 cum circa oppidum multae pro-
 vident. In nemoribus umbratis fru-
 stra quaeras. Ideo oleas, quia mi-
 nus opacae ambiunt. Nullas in Ge-
 cala agri Nolani monte, nullas Nea-
 poli proditum: seu Maronis magia
 id factum, ut Nipho placeat; seu
 incolarum industria qui arcere no-
 runt, seu terrae ipsius genio. Scio
 quid signis et scripturis, quae ἐπι-
 γράφαι, adscribatur. Copiosae Italia,
 Narbonensis Gallia, et Aegyptus
 fuerunt. Mirum vero, in Milesia
 regione paucis esse locis. In Ce-
 phalonia annem quandam penuriam
 earum et copiam claudire. In Du-
 lichio maris Jonii insula idem ob-
 servatum. Vesuvium, qui agrum
 Nolanum a meridie claudit eas ne-
 scire; Abellam, quo monte idem
 ab Arcto sepitur, plurimas produ-
 cere. De mutis et vocalibus in Dis-
 ferentiis agemus.

Plin. H. N.
 l. 1. c. 27.

Aldrov. de
 Ins. l. 1. c. 13.

Nol. l. 1. c. 27.

Rore vesici, praeter Aristotelem,
 Theophrastus et Virgilius prodidere.
 Excitatae, cum subvolant, inquit
 Plinius; humorem reddunt, quod
 H a solum

Plin.
 Arist. H. A.
 l. 1. c. 30.
 Virg. l. 1. c. 31.

solum argumentum est, rore eadem ali. Quia vero ore carent, quiddam sculeatum linguis simile pro eo habent, et hoc in pectore est, quo rorem lambunt. Antonius ab Altomari ex fraxini et Omi praecipue ramis corticibusque lachrymam lugere dixit. Ex herbis vel de herbis more papilionum id facere, probabile est; tum quod jejunae semper et inanes reperiantur, tum quod nihil excernere conspiciantur; nisi forte ubi plusculum roris absorbere, superfluum ejus partem, ut rustici notarunt, removendo ejiciant. Aristoteles tamen alimentum Cicadarum, in ipsa corporis humiditate situm esse, opinari videtur: foramenque se conspexisse dicit, per quem aequosum qui in ventre continetur humorem, ejiciunt.

Alom. l. de
Manna.

Arist. H. A.
L. 4. c. 7.

Arist. de
part. anim.
lib. 4. c. 1.

Gramm.
liber. in
Origis.

Ex Cuculorum sputo nasci fabularum sordidus. Provenire et ex putri, verisimile est. Vidit Baldus Angelus sub quercubus rarioribus, imperfectas, forma solita, albas, et sine alis effosfas, cum terra non culta, et ad Orientem obversa foderetur. Novimus et Anguillas ex limo nasci, quae postea more caeterorum animalium generant: et circa Aegyptias Thebas post vehementes in aestibus pluvias, universa arva foricibus impleri, Basilium prodidit. Sed et luxum, si non debito tempore profcindatur, Cicadas proferre, testatur Paracelsus, et ante eum Hesychius. Ordinarie per coitum generant. Coitus supinis: masque inserit in foeminam, quae genitali reciso, recipit quod a mare injicitur. Asperitate quae in dorso, excavant foeturae locum in terra. Quapropter magna Cicadarum, in agro Cyrenensi copia est.

Basil. in Ho-
raon.

Plin. H. N.
L. 11. c. 26.

Plin. H. N.
L. 11. c. 26.

Parium et in squillae caulibus: et in arundinibus quibus vites eriguntur, nidos foeturae cavant. Ova alba deponunt. Fit primo vermiculus: dein ex eo, quae vocatur, Tettigometra, (theca est, aureliae papilionum similis) cujus cortice rupto, circa solstitia evolvant, noctu semper: primum nigrae atque durae. Tettigometra in eo a Chry-

salide differt, quod in hac nulla sit partium distinctio: in illa, caput, ocelli, pedes, caeteraeque partes exceptis alis, apertissime conspiciantur. Color ei subalbatus, sed qui multis lineis subferrugineis respergitur. Quomodo exeat, Aldrovandi verbis visum exprimere. Cum e Tettigometra egredi cupit, inquit ille, ascendit primum arborem, et illico alicui ramo adhaeret, (quanvis scribit Aristoteles, ubi Cicadae eruperint, oleis et arundinibus insidere) deinde ex parte superiore, in qua rima primum apparet, rupto autem operculo, ut recte scripsit Philosophus, partem in eo relinquunt humoris; nam hoc operculum cum manibus contraherem, humore aliquo aequoso digitus illevis. Jam tum simul atque Cicada emersit, toto fere corpore viridis est, dein superiore parte aliquantum ad castaneum vergit, quae spacio inter aei subnigro fit colore, insidet tam diu huic exuvio, donec volare incipiat. Imbecilles enim primum sunt alas pedesque, ut difficulter incedere queat. Exuvium hoc *τελευτα* dicit Hesychius reliquit: aliis est *τελευτε* et *τελευτα*. Lucretius modo *tunicam*, modo *fol-* Lucres. l. *liculos* nominat. Aetate deponi et 1.

Hyeme, imo in autumnum perire, apud Aristotelem et Plinium habetur: in montium antris aut terra se condere, ex Aristophane quidam evincere conantur. Temperamentum in causa, quod quam aliis insectis frigidius.

Cuculo infestas esse, eumque audita voce invadere, creditum quibusdam. Ideo sub exortum canaliculae cuculare desunt.

Quia sonoram vocem edunt, inter insecta *ὀυαίαδα* numerantur, *τεττιγῶ* id Graecis, *fritinnire* Latinis. Theocrito a sono *τεττιγῶν λαλαγαίου* dicuntur. Ambrosius dulcem in exiguo guttore Cicadae cantilenam dixit. Platonis eloquentiam Simon Sillographus, Cicadarum cantilenis comparavit: eundemque sonum et citharae et harum, veteres *τῆ τεττιγῶν* nomine vocabant.

Lucres.

Lucres.

Ambros.

Lucres.

Inci-

Incipiunt autem aestate canere; minores citius, quod citius e Terrigometra exeunt. Achetas sub Syrio astro canere, cum caprae & vinum optima sunt, apud Hesiodum habemus. Plinius canens acerrimi facit, quo tempore Scolymus floret: floret aurem sero, diu, et aestate. Alibi solstitium, aestivum scilicet, ponit. Aliquot post auroram horis, cum sol validius ferit, canere, vel ex Poëta colligi potest. Hinc Virgilius

*Sole sub ardenti resonant arbuscula
Cicadae.*

Quam diu canant sciri non potest: autumno silere cognitum.

De modo non convenit. Ægyptii per sculeum emodulari, & motu suo fridorem ciere, veluti plectrum quo citharæ pulsantur, opinati sunt. Basilio, aëris respirazione id fieri visum.

At quia et pulmonibus canent; et capite, cui illa fistula inhaeret orbae, canunt, nihil horum est. Multo minus verum, vel dentes inter se atterendo, quos in commissura Scapularum haberent, id facere, vel alarum attritu, (haec Procli Diadochi sententia) quod locustis fuerunt. Membranulae sub stibellis (sic vocant operimenta illa duo, post postrema crura ventri adhaerentia) reverberationi id adscribendum.

Sonant quippe, ut brevissime Aristoteles, alio ad membranam septo transverso subditam spiritu. Nam dum illa eo pacto distenditur ac remittitur, sursumque ac deorsum impellitur, sonus erumpit stridulus, non secus quam in puerorum arundineis fistulis pellicula tenui constantibus; qua depressa, intentata, vel vibrata, sonitum fieri necesse est. Aelianus κατὰ τὴν ἕξιν λαλεῖται esse dixit. Pierius Valerianus, colliso, attrito, agitatoque cavo utero. Quia vero haec partes sub alis, haud improprie veteres Poëtae, Cicadas sub alis canere dixerunt.

Hominum ita gaudent consortio, ut agros messoribus vacuos si viderint, submissius et rarius canant: si concinentes hos audiverint, maximo laterum canu, *πυλῶφωνα καὶ ἐξῶφωνα*

adstrideant. Aestatem cerro praefugiunt, nec unquam post Cicadae adventum frigus rediisse visum est. Quod si citius solito aliqua die cecinerint, aestum majorem expecta. Tempestuosum tempus, si ab austro venerint: morbidum et pestilentem annum, si frequentes appareant. Raræ tamen Anno MDLXXV. grassante in Italia peste visæ, quod rore destituerentur.

Vescabantur Athenienses assis, quales et in Cotiis convivio appolitas Athenæus auctor est. Ante cotum Parthi mares praefurunt; a cotu foemina, ovis earum correpti, quae candida, suavissima eadem antequam correx cadit, si Aristoteeli credimus. Carabi Americæ juxta finem Darienem populi, siccas vel salitas apponunt. Pro aliis mercibus commutare, Ovidius prodidit. Cedunt et canibus in escam: idque canis Aldrovandi exemplo.

Habent et in Medicina locum. Trallianus exsiccatas, et contritas assis ac pedibus abiectis, in balneo cum melle, contra calculum exhibere jubet. Galenus a quibusdam, tres, quinque aut septem cum paribus piperisgranis, in Colica laudari scribit. Apud Aeginetam, compositio *diatetigis* occurrit: quam et apud Myrsinum invenies. Quidam ad urinam ciendam cantharidibus substituant. Aetius, tres ex vino exhibet. Unificum eadem apud Aræneum contra vesicae laxamentum remedium. Aridae et triae cum aqua et radicis nardi pauxillo elixantur. In iisdem seget, loco balnei, ad vesicae laxamentum, desiderare jubetur. Lanfrancus ad frangendum calculum Cicadarum spodium, ex aqua raphani vel cicurum decocto magni facit. Merum in aqua dilutum vinum sit. Cicada cognoscitur. Nasci si illud: si hoc mergitur, si Gaudentio Merulae fides.

Cicadarum plura sunt genera; quorum quaedam, quod solo nomine ab antiquis prodita sint, difficulter cognoscuntur. Aelianus, *Membracis*, *Lachetorum*; Cercopis, Acheto, et Acanthiae meminit. Quid sibi per priores velit, non intelligo. *Cercopae* Dactylam-

Mercurial.
de peste c. 6.

Uxor.
Aristoph. in
Floris Athen.
Diproct. l. 4.
c. 2.
Plin. H. N.
l. 11. c. 26.
Arist. H. A.
l. 7. c. 10.

Bas. Hist.
Rom. l.
Carinus de
variet. Res.
l. 7. c. 21.

Arist. H. A.
l. 4. c. 9.

Arist. H. A.
l. 1. c. 20.
Pier. Hist.
Mag. l. 26.

Novus.
Medic. det.
Insect. l. 1.
c. 17.

Differencia

Arist. H. A.
l. 10. c. 44.

lechampio, sunt foeminae, mutae, pusillae, oblongae. *Acanthias* epitheton potius est quam generis nomen, seu ab acantho seu spina in qua habitare solent; vel ab Acantho Athamanum urbe in Aecholia, ut Stephanus prodidit; quae quoniam fere conflescunt, inde receptum, ut qui non loquuntur, eo insigniantur nomine. *Acbeta* maior est Cicada.

Arist. H. A. l. 1. c. 26. & l. 4. c. 7.

Apud Aristotelem, quoque et Plinium, *Acbetarum*, *Tettigoniarum*, *Minorum*, *Majorum*, *Sarculariarum*, *Frumentariarum*, et *Avenariarum* mentio. *Acbetae* sunt, ut dixi majores, quorum corpus, sub septo transverso praecinctum distinguitur, magisque sunt canorae et serius prodeunt, et primae intereunt. Ex his Hesychni *αὐχάη*, quam *μυαίτης* vitruvii exponit, esse videtur. *Tettigonia* minores; et quia minus vocales, ideo Aristoteles *ἀφώνη* dixit. Primae prodeunt, et novissimae pereunt.

Plin. H. N. l. 21. c. 26.

Gaza Cicadastris vocavit. *Sarculariae* grandiores sunt, et virides. *Frumentariis* nomen, quod simul cum frumentis arescentibus apparet. *Avenariae* cum istis eadem. Fit apud auctores, et *Marium*, *Foeminarum*, *Locrensiarum*, *Rbegenensium*, *Seripharum*, *Guineensium*, et *Virginensium* mentio. *Mares* vocales sunt; nisi natura soli impediat, foeminae mutae, quod *ἀσπύνη* illud cuius figura fructui *Thlaspi* parvi hieracifolii a Lobelio depicti, respondet, non habeant. Tam in maiore, quam in minore specie reperiuntur. *Rbegenenses* silent; *Locros* translaeae garrunt. Uterque ager sive Alexe qui per profundam vallem decurrit, et Paoniae *Caicimus*, Prolomaeo *Locanus*, modernis *Alessa* dicitur. Idem de Seripho insula apud Plinium occurrit. Mutae ibi, si alio

transferantur, strident. Idem dixit in Rhegino agro silere omnes; ultra flumen in Locrensi canere: quod et Pausaniae placuit. Umbrosi ibi opacae regio in causa, unde membranae inhumidatae minimae panduntur. Arescunt eadem in Locrensi aprico, et veluti corneae evadunt, unde stridor emittitur. Plinius et Aelianus ignorari rationem scribunt. Ex *Guinea* delata *fusca* est, eamque Pennius a Ludovico Atmaro accepit. Quae ex *Virginia*, cinerei omnino coloris erat: alis argenteis, non maculatis. Aldrovandus, praeter vulgarem, sex alia genera observavit, de quibus ipse ita. 2. 5. Cicada lineis in alvo rufescentibus, cum eiusdem tettigometra. Huic in pedibus anterioribus natura duabus provide chelis duriusculis: quibus terram excavat paulatim veris tempore cum e terra prodire coepit; posteriores pedes quatuor in extremitates asperi sunt, quibus et ascendit, et se sustinet, ne in eundem locum recidat: sunt et hi aliquantulum hirsuti; chelae priorum pedum dum *tettigometram* deponit, relinquit, et in sine praetenuis ut caetera infecta pedes adipiscitur, habet et mediocres antennis *Tettigometra*, coloreque tum plurimum temporis ratione variat. Nam cum primum e vermiculo exit, colore magis albicat, et quanto vicinior est ei tempori, quo tettigometram exiit, eo apparet nigrior. Tettigometram, et alba materia deprehendimus. Cicada minor *Tettigonia*, aureis lineis pronam partem corporis perreptantibus. Cicada non diu ex involucre egressa lineis viridibus pronam partem depingentibus. Cicada, maior *Acbeta* prona, et supina.

Plin. H. N. l. 11. c. 26. Pausanias in Elacia.

Montf. Thom. Inc. l. 1. c. 17.

Arist. H. A. l. 1. c. 26. Actis H. A. l. 1. c. 26.

CAPVT VI.

De Orsodacna, & Cimicibus sylvestribus.

Aliav. de Inc. L. 1. c. 13.

ORSODACNA, Gazae *Mordella* est, quasi ad mordendum concitetur. Constat quatuor pennis,

ore largo, et pene denticulato pustulasque puerorum appetit. Nascitur secundum Aristotelem ex vermicu-

miculis immutatis, qui in brassicae caule generantur.

Ex alatis sunt et *Cimices sylvestres*, isque quadripennibus et membranaceis. Lestulariis sunt majores sextuploque eos superant, aequae ac illi foetidi. In malvis saepius, in aliis plantis arboribusque confertis, in ulmo et salice quandoque, reperiuntur. In Daciane quoque provincia reperiri, Cardanus scripsit. Coeunt mense Maio averfis caudis, et finem Veneri per diem integrum vix faciunt. Mas minor, foemina maior et latior. Volant sole exaestuante facis celeriter, sed nec diu, nec longe.

Genera sunt varia. Mouterus tres, supinos et pronos, quos inter vaginipennes ponit, repraesentat. *Primus*, inquit, dorsum, collum, antennulae, atque elytra porrum referunt; alae elytris longiores ex viridi flavescunt, uti etiam oculi et pedes. *Secundus* undique infuscatur. *Tertio* corpus nigro rubroque varium, antennae pedesque anthracini. Omnes aureo fulgore hinc illinc micant. *Quickelbergius* ex agro Viennensi duas alias species ad Pennium miserat, aureo nigroque undulatas. De suis ita Aldrovandus. II, quos ego diversis temporibus observavi, differunt invicem colore magnitudineque et laetudine, sed pictor deceptus nominis vicinitate exiguum quandam silicem in quo humana facies expressa est, pro Cimice primo, et secundo loco depinxit. *Numero tertio* Cantharidis potius quam Cimicis species. Pedibus enim est longioribus, quam Cimices habere solent. Undique colore est minaceo, sed maculis nonnullis atris respersitur. *Num. 4.* Cimex lestularius, nulli non notus. *Num. 5.* Cimex sylvestris non foetens, undique subflavus, lineis fuscis. *Num. 6.* Colore flavo. Aliter versus caudam albefcens.

Num. 7. 8. 9. etiam flavescunt, sed veluti humanam fere faciem per alas expressam gerunt. *Num. 10.* Colore ferme est castaneo, et alterius ferme generis, vel Cantharides vel Scarabaeorum. *Num. 11.* Cimex sylvestris minor undique cinereus. *Num. 12.* Ex Scarabaeis videtur, aut Ricino congener, si alati vultus, quod nondum observavi, ex cinereo ad castaneum vergit. *Num. 13.* Totus est coloris Castanei, lineis nigris in longum sectis. *Num. 14.* Cimex atro coeruleus prope caudam tribus notis albis respersus. *Num. 15.* Colore est castaneo, macula in extremis alis cinerea. *Num. 16.* Luteus nigro et albo conspersus. *Num. 17.* Cinereus macula argentea. *Num. 18.* Cimex olivaceus arborubens, macula circa anum cinerea; Mordella vulgo. *Num. 19.* Mordella sive Orfodacne alia oblonga. *Num. 20.* Cimici et Rampreno simile insectum. *Num. 21.* Cimex Cinnabrinis cruciger. *Num. 22.* Cimex viridis. *Num. 23.* Cimex non foetens, stroviridis, guttis albis plurimis ornatus. *Num. 24.* Cimici simile insectum cinereum fere anelytrum. *Num. 25.* Cimici simile anelytrum aliud pedibus longis locustae. *Num. 26.* Cimex ruber lineis nigris in longum insignitus.

De *Vsu* si quaeras, Matthiolus is omnes viros demit. Plinius, hortenses in cinerem redactos, et cum oleo rosaceo infusos, contra dolores aurium varie commendat. Palladius, cum amurca, felle bubulo, foliis hederac, et oleo, ad sanguisugarum virulentarum vulnera inungit. Arnoldus Villanovanus, contra disuriam, caput virgae in oleum camomillae calidum, in quo Cimices bullierint, mitti, et mox cum alio pistato inungi jubet.

Villanov.
Breviar.
4. c. de
strugac.

CAPUT VII.

De Perlis vulgo dictis.

Perlarum apud Italos nomen, huic quod descripturi sumus insecto, vel a rotunditate capitis, quae perlam

seu unionem semulatur, vel a splendore inditum est. Quatuor omnes alas habent longas, robustas, cartilagineas.

Mouset. de
Insect. 1. c.
11. p. 63.

lagineas. *Alvum* admodum proceram, quae in volatu non incurvatur. *Mousetus*, qui *Libellus* vocatur, ita describitur. Corporis forma nihil discrepans, sed tantum coloribus. Corpora enim habent duas nonnullae uncias oblonga et teretia, quae in tres praecipue partes dividuntur, caput, pectus, et reliquum corpus, quod caudae vicem supplet. Caput cum oculis magnis emissivis, ejusdem cum reliquo corpore coloris, collo est affixum brevissimo, cui priores duo pedes adhaerent, reliquis pectori annexis. Pedes item posteriores longissimi sunt, ut sese melius erigant, atque sustentent. Omnibus bifurcae caudae, quibus adversis coeunt, ac in coitu diutissime haerent. Maxima rusticorum pars ex majoris junci aquatici putrescentibus vermibus oriri autumat: quod ut verum esse concederem, coitum tamen non tollit, et vermium ex seipsis depositionem; ut hoc modo et medio aeternum crescentes, sobolem propagarent. Tarde admodum volant minores, majores celerrime, aestate conculescente solum conspicuae. *Coitum* more muscarum. Mas foeminae insidet, ejusdemque sursum immittentis membrum recipit. Tenacissime in congressu cohaerent, et haerentes per agros volare visae. Aestate et autumno cernuntur, hyeme latent. Volant velocissime, saepe foliae, plaurumque gregatim, raro alte. Meridie stipiti alicui insidentes quiescunt. Vnde proverbium prandendi tempus indicans, *la perla va à sticchi*.

Differunt
varie.

Differunt varie. *Antennas* quaedam habent, quaedam non. *Caudam* bifurcatam quaedam, obtusam et bifurcatione carentem aliae. Prope aquas quae occurrunt, coeruleo fere sunt corpore. Aldrovandus viginti et ultra descripsit.

Prima ex mediocribus est, capite et toto corpore rufis, alis candidis, extremo macula nigra notatis, pedibus nigris.

Secunda capite perlam, sive unionem nequaquam refert, non enim

rotundum est, sed acutum. Oculos habet enormis magnitudinis, subcoeruleos. Pectus admodum crassum: alvum proceram, tenuem, tota lutescit, nigroque ut pictura expressit, maculatur, alae sunt subcoeruleae.

Tertia alas habet breves, ad subcoeruleum inclinantes, alvum longissimam, tam subilem ut mirum sit, quomodo eam regere possit. Oculi quoque ut in proximo, maximi, sed capite orbiculatum infra candicat, per dorsum superne ad latera lutescit, in medio ferrugineo colore est. Antennas habet admodum breves subflavas.

Quarta ex mediocrium genere est, corpore toto purpureo, aureis zonis undique intertincto, alis plano argenteis, nigro maculatis.

Quinta alas quoque habet argenteas, sed non tam resplendentes. Maculam in extremo singulae habent nigricantem. Corpus totum aurei fere coloris est, nigricantibus zonis intertinctum. Pedes sunt viri.

Ex maximis est, quae *Sexta* in hoc ordine depingitur speciosa ac elegans *Perla*, capite, pectore, ac dorso viridis, alvo tota coerulea, per quam linea fertur a dorso ad extremum usque acerrima. Alae cinereae sunt, pedes nigri.

Septima oculos habet virides, tota lucea, nigro maculosa.

Minimarum generis est *Ochroa* alas habens argenteas, corpus viridescens.

Nona ex maximis est, capite dorsoque viridis, alvo dilute flava primum crassa, dein tenui, alis sine maculis.

Decima toto corpore est flavo, nigro intertincto, pedibus etiam flavis alis cinereis splendidis.

Undecima alas habet subflavas, et corpore toto flavo est, exceptis zonis, quae sunt ferrugineae.

Duodecima tota viridis est, maculis quatuor candidis, in alarum extremitatibus.

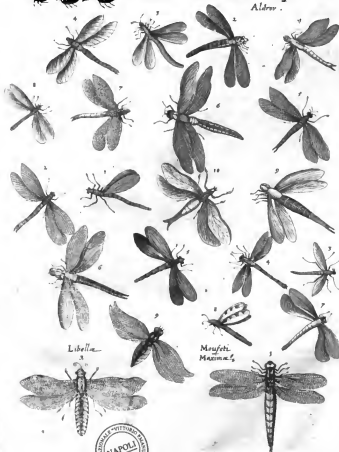
Decimatertia alas habet breves, et latas, primum virides, deinde coeruleas, cujus coloris quoque totum est

est

Cimices

Wantsen wandtleyfs

est corpus a capite ad anum usque praeter oculos et pedes, qui atri sunt. Oculos autem habet enormiter magnos, ac prominentes. Alvus in extremam acutiem velut acum definit.

Decimaquarta, etiam aquas prosequitur, toto corpore viridi, nigris, exiguis zonis distincto. Oculi procerberant. Alae qua corpori haerent argenteo colore, et splendore micant, dein coeruleae sunt, argenteis venis refertae.

Decimaquinta minimarum generis pedes habet longissimos. Araneorum pedibus non dissimiles, sed admodum exiles. Corpore, alisque ex luteo subalbido est, cauda simplici.

Decimasexta ex minimis est, tota fere viridis, sed a lateribus tergoris lutea. Oculi candidant, pedes nigri sunt.

Decimaseptima cum decima quarta admodum similis, pariter aquas petit, alvo coerulea, pectore viridi, alis primum argenteis, deinde coeruleis.

Decimoctava, ex maximis, capite et pectore viridibus, dorfi lateribus, ubi alae enascuntur, nigris, alvo longa, coerulea, quam nigra linea lata coloris aterrimi mediam difsecat. Pedes atri sunt.

Decimanona mediocrium generis toto corpore viridi, aurum resplendente. In dorso nigricat: alae cinereae sunt, et argenteo micant.

Vigesima alvum habet obtusam, ac minime bifurcatam, toto corpore ferrugineo, alis candidis, a latere ferrugineis.

Vigesima prima, ac postrema alvo est crassa, et brevi, lutea, nigris circumdata zonis, capite, pedibus, dorso, et alarum principii ferrugineis. Alarum caetera candidant.

Mousetus in *Maximas*, *Medioximas* et *Minimas* dividit. De quibus idem ita *Libellus maximas*, Angli quidam *Bristes* appellant. Cujus generis octo tantum vidimus.

Primas virentem; maculae item in collo summisque lateribus ex fusco virides ornabant, alae argenteae, veloces et motu impetum per magnam facientes. Septem illi ni-

grae lineae transversim in dorso erant protrahae; muscis exilioribus inter volandum vescebat, hirundinum more.

Secunda huic est similis, sed obscuro magis colore.

Tertia oculos margaritis similes obtinet, alas item argenteas, quarum extremam fimbriam macula fusca inficit; corpus luteo, nigroque colore varium, cauda bifurca nigra, duabus quasi plumis ornata.

Quarta, luteo est colore, latera habens quasi divisa in sex partes: iuxta alarum argentearum exortum macula lata nigra conspicitur; medio lineis luteis distincta: in caudae extremitate quatuor vel quinque spinulae apparent.

Quinta, corpore et capite caefio, ore nigro, alis argenteis una macula notatis: in cauda ultima tres spinulae tridentem referentes conspiciuntur.

Sextae alae adnascuntur argenteae, medio ipsarum nigra insignitae: totum corpus nigrum, sed rarius, item in dorso atque ventre lutescens: Pectus scapulaeque ex nigro flavoque seque mixtae. Subter caudam duas spinulas recurvas trahit: in fine ejus quinque apparent, sed admodum exiguae.

Septimae caput, collum et scapulae, fusco sunt colore; reliquum corpus rubet: in Museo Pennii procreata fuit, ex vermiculo plane illi mihi que ignoto.

Octava adhuc brevior, oculis margaritis similibus, toto corpore luteo, nisi ubi lineis transversim ductis notatur. Cauda illi quasi abscissa, in fine latiuscula et obtusa: argentearum alarum summitas nigra macula infusatur. Inter segetes plerumque reperiuntur.

Libellae mediae maximam naturae elegantiam commendant, omni arte majorem.

Prima colore est elegantissimo, corpore coeruleo, alis violaceo colore saturato: Inter scapulare spatium geminis quatuor aureis, ceu in nigricante pala fixis ornatur.

Secunda corpore capite caefio apparet: alae albescentes, caefis item

K

lineis

lineis in longum ductis ornantur, medio purpurascetes.

Tertiae corpus atque caput subviride; alarum lineae sanguineis veluti striis notatae, versus extremitates obscuram purpuram imitantes.

Quarta ejusdem ubique coloris videtur, facti nimirum fatiscente viriditate commixti.

Quinta oculi coerulei in capite virescenti: corpus totum viridi coeruleo mixtum, dempsis alis argenteo nigrescente accorassissime laboratis, et medio obscurata purpura obscuratis.

Sexta viridi est omnino corpore: imo et alae illi virent, sed leviter.

Libulas minimas, quatuor vidimus.

Prima corpore toto Cyaneo.

Secunda rubro, alae utriusque partes, colore argenteo.

Tertiae corpus totum croceum colorem aemulatur. Sed cauda ma-

gis protuberat, et sanguinea macula alarum extremitates, uti et omnes fibrae, rubescunt.

Quarta quae omnium minima, caudam longam habet exilem, caput magnum, oculos coeruleos prominentes duabus antennulis praemunitos: corpus oblongum tenue, subrus virens, supra nigricans; in dorso duas lineas virentes a capite ad alarum exortum protrahit habet: caudam quinque juncturis colligatam, in cujus extremitate annulus subcoeruleus. Ex harum numero una est, quae quasdam ex majoribus cirrissime interficit. Corpore gracili et griseo, alis item politis: nam ne vestigium quidem foraminis ullius apparet, per quod intrare possit. Pomo ipso ac feminibus velcitur.

Hanc muscam Guilielmus Brueus, vir doctissimus, et rerum naturalium indagator accuratissimus, ad Pennium misit.

ARTICVLVS II.

De Aelytris quadripennis farinaceis.

PVNCTVM I.

De Papilionibus vulgaribus in genere.

Tantum de Aelytris quadripennis membranaceis, sequuntur *farinacea* seu *Papiliones*, qui vel *vulgares*, vel *Bombycum*. Nomen videntur a pappo, seu fugo, quod ceras et olera ex fugae et comedat, fortid: nisi forte, quasi papyriones dici malis; quod similitudinem papyri habeant. Graeci generaliter *φύλαξ*, seu oxytonus, seu paroxytonus vocant, *ἀπὸ τῆς φύλαξ* sine dubio, seu vento. Dicuntur et *εὐρυδέιδες*, *πυρροδέιδες*, *πυρροδέιδες*, *εὐρυδέιδες*, *φύλαξ*. Invenies et *πύλαξ* dici. In Glossario Benedicti Abbatis Floriacensis *serenis*, exponitur Papilio.

Habent pedes sex, oculos prominentes duos, ante quos toidem cornicula ignava, ut Plinius vocat, enascuntur; rostrum bifurcum; rostellum longum intra furcas abscondi-

tum, quo rorem, aliae diurnum, aliae nocturnum sugunt. Colorem erucarum, ex quibus ortae sunt, servant.

Amsenis et apertis locis gaudens, qui levissimo volatu feruntur: qui gravius corpus gerunt, arborum truncis, parietibus et fenestris adhaerent. Ex malvae floribus succum sugunt. Ideo florentibus illis maxime abundant. Sed si de sylvestribus malis id accipiendum est, de nocturnis quoque papilionibus sumendum hoc erit: quod et Ildorus innuit.

Mensibus Majo, Junio, et Julio coeunt, avertis caudis, reflexis quandoque, et in coitu diu haerent. Author de Natura rerum, post Augustum congregi scripsit. Vermiculos deponere falso Aristoteles credidit.

Ova

Nomen.

Dijipis.

Leno.

Filice.
Columella
L. R. 9. c. 21.

Gennae.

Arist. H. A.
L. 4. 19.

Ova edunt, tam supra quam sub-
tus, illaque magna, parva, nigri-
cancia, alba, viridia, coerulea, flava:
quaedam feminibus mihi minora,
quaedam duplo majora, nonnulla
aequalia. Reponuntur saepe in corti-
cium arborum cavitatibus, saepissi-
me in foliis. Aldrovandus sub
Chamaefici observavit: rusticia femi-
nibus papilionum gravida cum
terram vomere scinderent, se inve-
nisse dixere. In brassica nasci, apud
Aristotelem leges, ita eam plicant,
ut quasi tecto includantur, ne ipsis
aliquod ab imbribus damnum. Quae
Aldrovandus observavit, tenui la-
nugine involuta erant. Ex ovis lo-
co tepido repositis, vel solaribus ra-
diis vegetatis, aliquando post qua-
triduum, aliquando decimo quarto
die, erucæ excluduntur. Ideo male
Albertus, alios ex his papiliones,
longis et flexuosis promuscidibus in-
structos, hyeme prodire scripsit. Ex
erucis Chrysalides, seu aureliae fi-
unt, quae in papiliones abeunt. Ob-
servatum, Erucam primo parere
ova lutea, tenui lanugine involuta,
isque editis, in Chrysalidem abivisse,
coloris lutei, viridis et nigri. Ex
ovis erupere tam exigua quadripennia
volucra, ut visum sere subter-
fugerent qualia in ulmorum veticis
reperiuntur. Errat ergo in quibus-
dam Plinius cum scribit. *Multi in-*
secta et aliter nascuntur, atque in-
primis ex vere. Insidet hic raphani fo-
lio primo vere, et spissatus sole in ma-
gnitudinem milii cogitur. Inde por-
rigitur vermiculus parvus, et triduo
eruca, quae adjectis diebus accrescit,
immodis duro cortice, ad tactum
tantum movetur Aranei. Haec Eruca,
quam Chrysalidem appellant, ru-
pto demum cortice volat Papilio. In-
stant saepe brassicam simul et erucæ
et vermes: nec in raphanum
apud Aristotelem, sed brassicam si-
gnificat. Non negaverim tamen
quasdam et ex vermibus nasci. Fru-
mentum certe humidius vermes
producit, hi Chrysalides, ex quibus
Papiliones prodeunt. *Exire vidi Pa-*
piliones, inquit Aldrovandus, ex or-
borum, maxime salicium cortis, suo

spolio demudatos. Papiliones, addit,
ejusmodi cum cavitatibus crassitiei,
in quibus sane ova fuisse nemo dixe-
rit. Ex singulis enim cavis, singuli
exeunt Papiliones, cum qui semen in
quodam loco edunt, id non nisi ad-
modum numerose pariant. Sunt id
genus Papiliones corpore admodum
crasso, alis plurimum lanugine obfictis,
colore plerumque fusco ad castaneum
vergente. Sed et visa eruca, a qua,
cum expectaretur Papilio, ova qua-
draginta, grani tritici magnitudine,
luteo colore, tenui obducta lanugi-
ne, in quorum singulo vermiculus,
prodire. Licet quoque sentire ex
putredine nasci. Bis terve erucis
Bononiae pluit, quae in Chrysalides
et Papiliones abivere. Vnde hoc ma-
lento nasci, Plinius reliquit.

Post coitum sensim tabescentes
vivunt, ad hyemem usque, quidam
ad hybernæ solstitium. Saepe in
domibus per hyemem quasi torpen-
tes conspiciuntur: plerumque in-
tense gelu pereunt. *Sunt qui cer-*
tissimum veris indicium arbitrantur,
ob infirmitatem animalis, Papilionis
proventum. In ipso anno, cum com-
mentaremur haec, (verba sunt Pl-
inii) notatum est, proventum eorum,
ter repetito frigore extinctum, adve-
nasque volucres, ad VI. Calend. Fe-
bruarii spem veris attulisse, mox sae-
visissima hyeme consistas. In Anglia
novum eorundem bis Autumno ex-
ortum, memorat Pennius, Obser-
vacum et Pestis praefagia tradidisse;
quod apud Gemmam habemus. Vo-
labant Anno M. D. LXII. circa 15.
August. ad aquas tanta copia, ut flu-
minis cursum obscurarent: sub no-
ctem, velut instructis copiis, per vi-
cos vagabantur. ANNO MC. IV.
turbavere aciem, intercepto etiam
solis lumine. A. M. D. XLIII. omnem
melleum succum absumere; gra-
men ipsum, arido stercore ubique
torrefactum, exultum est. A. M. D.
LIII. cruensis in Germania guttis,
herbas, tecta, vestes, et homines
aspergebant, et ingeus tum eorundem
copia.

Aldrov. de
Insectis 1.
c. 6.Arist. H. A.
5. c. 19.Plin. H. N.
11. c. 22.

Aldrov. l. 6.

Plin. H. N.
17. c. 44.

Muller.

Plin. H. N.
17. c. 25.

P. 10.

Vrinas movere creduntur, et minore eum periculo. Tinunculis et aliis aviculis in eibum cedunt: sed et morfulorum compositionem, quibus pisces allici creduntur, ingrediuntur.

Differen.

*Differen*tias speciales frequentibus punctis apponemus. Nunc eas in *Diurnas* et *Nocturnas* distinguere placet. *Nocturnas* dicuntur *φωλάινη* phalaenae *κατὰ τὴν ἐν φῶτι ἀκίνητον*, quod ad lucernas advolent. *Lycophroni* et *Nicolao καθήλωθετα* sunt, quod candelas alarum motu saepe extinguunt: *ψώρι* aliis, quod scabritie et surfure quodam distuant.

Quia vero aliquando lucis amore in ignem se praecipitant, pyraustarum apud nonnullos *Zenodetum* nempe et *Aeschylum* obtinere nomen.

Aristoteles τριτάτος dixit: quidam *ωραεφόρος*: distinguere debent a *Papilionibus* qui apibus in alveis obfunt. Harum ova *Aldrovandus*, in tecto alvearis, in unam veluti massam conglomerata, tenui quadam lanugine vestita, obruta invenit. Subnigra, splendida, dura, et numerola fuerit. *Erucas* etiam, addit idem, *albicantes exiguas*, quae mihi in sequenti nocte foliuculos fecerunt, quales in alveo quoque observaveram, magnitudine pistacii invicem numerose admodum cohaerentes, et in singulis suas *Chrysalides*, quae demique mihi, dissectae, *Papiliones* pepererunt, quales quoque in alveis videram, *Papilionibus* qui in tritico oriuntur non dissimiles. Hirsuto sunt corpore, et alis veluti cinere quodam conspersae.

Mouf. de Insectis 1. c. 14 p. 11.

Raro aut nunquam, nisi erectis in dorsum alis provolant. Interdum subter folia vel obscuro quodam in loco litant. Antennas maxima ex

parte vel birras et latiores, vel exiguas admodum et breves habent. Ex erucarum thecis terra obrutis proveniunt.

Et quia pulverulentae sunt, diurno tempore ante advenientem vesperam, nea pulvis solis calore arctatus excutitur, apparent. *Diurnas*, quae *εμμετρίαι*, antennis longioribus et in extremo tuberosis gaudent.

Semper juxta latera expansis alis provolant. Ex aureliis pendulis, vel arborum ramis affixis proveniunt. Planae sunt, laeves, glabrae, durissulae. Noctu volare nequeunt, ne ros nocturnus medullas inaequiat. *Differen*tias earum speciales inferius vide.

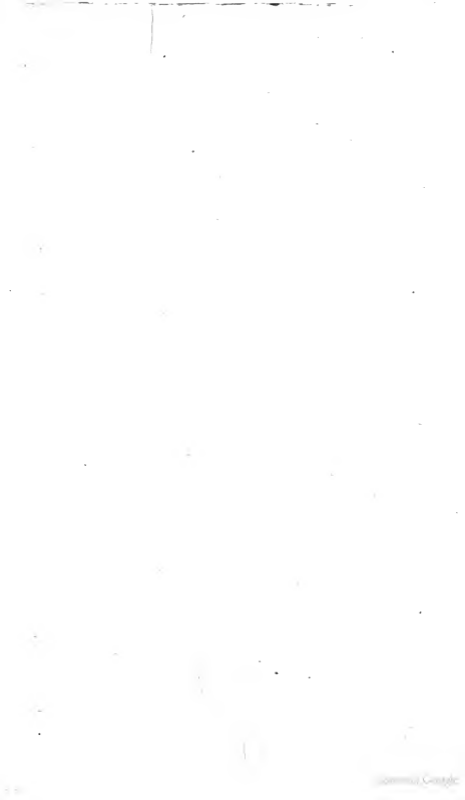
*Nieremberg*ius meminit ex *Indicis* *Hoitzitzil Papalot*, seu papilionis similis *Hoitzitzil*, unde nomen meruit. Oblongo, inquit, est corpore desinente in tenuitatem, et transveris quibusdam lineis; aurei coloris distincto, sed maculis nigris interfertis alarum superiora eodem colore distincta sunt, sed inferiora rubescunt; lineis haud abfimiliter per transversum dicurrentibus. Caetera papilionum reliquo generi consona. Sunt et aliae innumerae apud novam Hispaniam differentiae admirandis variatae coloribus pulcherrimae. Illud hic obiter monebo, in quibusdam papilionibus magnis huius novi mundi pro lingua esse filum sanguineum oblongum excedens reliquum corpus, quod convolvit ut in bucca recipiatur, quam habet, ut illud commodius extrahere possit, scissam a superiore parte capitis usque ad inferiorem, ut paene totum caput fissum sit.

PUNCTUM II.

De Papilionibus in specie, et primo de Papilionibus Aldrovandi primae tabulae.

Papiliones in specie, partim ab Aldrovando, partim a Moufeto descriptas habemus: Coincidere huius et illius aliquas, concedi potest

facile: malimus tamen in tanta varietate omnes ponere, ne quoquam desideretur. Aldrovandus suos in decem tabulas dispescit, quarum prima

Perla

Libella

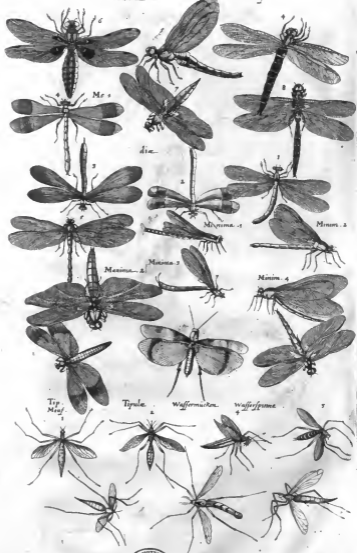
Schnur

Grafmutter

Tab. IV

Maxima

ca. Meuf

prima quinque habet, qui a nobis ipsius Aldrovandi verbis describentur.

Aldrov. de
Insectis 1.
c. 1.

Primus, inquit ille, non incongrue *πυγίον* dicitur. Est enim Papilionum maximus. Vespere potissimum cernitur, interdiu laet. Latus est palmum, et amplius. Alae singulae rotundam habent ac notabilem maculam, oculum diceris nigrum, sed primo miniaeo, dein candido circulo obductum, caetero subnigrae, aut fuscae, molles, lanuginosae, farinaceae, in extremo candicant; corpus pronum ad castaneum vergit, supinum nonnihil albicat, corniculatae sive antennae plumarum instar molles, facis procerae; femora quoque mollia, sed tibiae durae, oculi nigricant.

Quartus in hoc ordine similis fere proximo, sed corniculis latioribus, et filicis ramulorum figura quodammodo semulanteibus, luteis: corpore etiam magis lutescente, denique oculis longe pulchrioribus: miniaecus enim circulus longe in hoc major est, minorque niger, qui velut pupillam consistit.

Secundus totus erat viridis, annulis candidis. Alae etiam lineas habebant roseas deorsum descendentes, item maculas transversales albas; rostrum erat longum, trigonum, oculi magni, nigri: corpus procerum admodum, crassumque, in extremo acutum. Alae pro cuius portione sunt exiguae. Ex hoc genere alium mihi describendum ac depingendum tradidit F. Gregorius Regienſis Capucinus, illius insolenti forma ac colore captus, sed in quo annuli essent lutei, alaeque maculis subflavis, castaneis, subcoeruleis et nigricantibus distinguerentur. Longitudo huic papilioni palmaris est. Quid si sexu distinguamus, priorem foeminam esse ex editis mihi ovis comperi.

Tertium ex Eruca nasci observavi sub finem Augusti anno superiori, eaque caudata et immensae magnitudinis, suo postmodum loco depingenda. Folliculum non textit, sed in Aurelium mutata: Papilionem hunc ge-

neravit decem fere dierum intervallo, corpore crasso ejusdem cum alis coloris, nimirum ex luteo et fusco varians. In tergore notabilis macula est candidans, humanum quodammodo caput anteriſs exprimens. Caput totum nigricat, pedesque et antennae, quae latiusculae sunt, Alae internae totae fere lutescunt.

Postremus in hoc ordine depictum pronus et supinus parre anno 1592. mense vero Julio, hujusque die vigesima sexta gigni adverti ex parva quadam Eruca, hirsuta, colore ex rubro, albo et nigro variante. Hanc enim cum cepissem in tamarisco sive myrica sub meridiem, subsequenti nocte versa erat in Aureliam viridem, quae filo sese capsulae, cui inclusa erat, ex alvi extremitate edito appenderat, atque ita quindecim diebus continuis adhaerens in eodem colore perseveraverat, deinde mutato eo lutea partim, partim nigra facta erat; quare jamjam in Papilionem abiturum conjecti, cujus scilicet colores per senectam, quam mutando relinquunt exeuntes transplenderent. Quod cum viperinis foetibus commune hisce Papilionibus fuerit, eos enim superne in ovo conspici testatur Aristoteles. Cum itaque erupisset Papilio, alis se licet conspicuum iis, quos diximus, coloribus prone et supine. Color niger luteusque in primis alis intensior est, in supinis remissior. Alae internae, quae alias minores esse solent, in hoc animali proceriores sunt; infraque serrata ferris eisdem coloribus distinctis, ex quibus fere media ceu cauda quaedam dependet. Corpus totum pronum atrum est, ad latera et supine luteum, estque pro alarum longitudine admodum exile. Oculi magni nigerrimi, nigerrimae item antennae, quae in extremo obtusae sunt, totae subtilissimae. In alarum internarum extremitate lateribus macula rubra sive rosea conspicitur, rotunda interne, semicircularis externe. In summa, elegans est Papilio, conspicitur passim per agros et hortos.

L

PUNCTUM

De Papilionibus Aldrovandinis sabulae secundae.

In secunda tabella sex Papilionēs posuit Aldrovandus, eosdemque ita descripsit.

Primo et secundo loco supinae nimirum et prone depictus Papilio, expansis alis, coloribus quatuor potissimum variat, miniativo, nigro, albo et cinereo ad coeruleum nonnihil vergente. Suntque colores in extremis alis intensiores, ut remissiores in intimis. Capite, dorso, alvoque est cinereis, sed albis stris subtilissimis deorsum recta tendentibus color ille cinereus insignis est. Corpus obtinet crassum, latumque, parte supina candidans, annuli coloris sunt castanei, oculi ejusdem coloris, magni et prominentes. Alae pariter amplae sunt, quarum externae maxima sui parte cinereae videntur, sed explicitae quatuor, quos dixi, coloribus ita evariant, ut descriptu admodum sine difficultate; septem velut venae rubicundae eas percurrunt, inter quas in extremo totidem sunt velut columnae nigrae albis circulis notatae, ac supra haec septem etiam maculae nigrae V. literam exactissime expriment; sed in dextra tantum; sinistra enim neque columnas eas, neque literas habet, in qua re mirus naturae lusus conspicitur, coloresque omnes in hac sunt dilutiores, pallidioresque; Dextra etiam punctis exiguissimis nigris erat notata, quae in sinistra quoque non sunt, nisi qua corpori necitur, nam deinceps in stras oblongiusculas mutantur. Postremo dextra in extremo candidae, strisque insignis est nigris descendens, cum sinistra nigrescit eo loco, neque striarum aliquid habet rudimentum; Internae vero alae totae sunt coloris miniativi, praeterquam, ubi duae illae fasciae apparent, nam haec nigerrimae sunt. Alae externae inversae modo albicantis, modo nigricantis coloris areas obtinent, internae loco albedinis habent colorem miniativum, sed dilutiorem, quam externae. Antennae erant nigrican-

tes, procerae, leves, in extremo obtusae.

Tertium in hoc ordine Leucomelanum nominavi, quod praeter colorem alarum album, ad subflavum nonnihil vergentem, totum corpus per tergus nigrum ac exile habeat. Alae internae in extremo sunt ferratae, habentque longas appendices, ut icon ipsa declarat. Supra ferras, quae semicirculum constituunt, maculae quoque sunt semicirculares, candidae, atque in his maculae rotundae, fere coeruleae, quae simul omnes egregiam speciem ac venustatem Papilioni praebent. Caetera, ut dixi, Leucomelanus est excepto ventre, qui candidat, antennae in extremitate, quam in plerisque obtusiores.

Talis est in quarta serie positus, qui totialis nigricat, et quatuor habet in hinc oculorum specie maculas rotundas nigerrimas, coerulea velut pupilla decoratas; Alae internae longiores sunt externis et ferratae, sed aliter ac in praecedentibus, hujus enim ferrae obtusae sunt et rotundae.

Quintus ex maximorum est genere, sed eorum, qui interdum per hortos obvolvunt, corpore est procero, mediocri crassitudine, coloris fumati, annulis per alvum lutescentibus, alis ejusdem coloris in medio, infra candidis, et nonnihil ferratis, deinde nigris, et in ipsi nigredine maculas habentibus candidas ad latera, infra vero ad coeruleum vergentes. Antennae longissimae, obtusae sunt et nigrae.

Sextus a macularum multarum serie, quae in alis internis tam foris, quam intus cernuntur, *αδελφίδας* nominatur. Oculi nigri sunt, pupilla candida, circulus ambiens luteus, siveque, ut dixi, in internis alis tantum, nam quae in externis apparent maculae rotundae, totae candidae sunt; Habent tamen etiam haec unicum oculum eisdem, quibus internae,

nae, coloribus ad externa latera, caetero alae totae ex luteo ad castaneum vergunt. Per superiora corporis ater est, albo supina ex cine-

reo ad fuscum vergit; alae internae, item pectus longa quadam lanugine viridi, splendens vestiuntur.

PUNCTVM IV.

De Papilionibus Adrovandinis tabulae tertiae.

In tabula tertia novem habentur.

Primus inquit *Adrovandus*, ex mediocrium genere natus mihi ex *Eruca*, quam olim *Bononiae* pluit, capite est, tergo alboque coloris aurei, ad latera nigri. Alae internae ferratae sunt, totae ex aureo miniaeae, et nigris punctis conspersae, et in extremo etiam nigrae. Alae externae venae percurrunt deorsum descendentes, nigrae in area aurea, seu potius miniaeae, item maculae magnae transversales ejusdem coloris, ipsaeque alae in extremitate undiquaque nigrae sunt, et ibi maculas habent candidas. Pedes et antennae lutescunt, et instar pedum polypi cirris praediti sunt, ut ad ea quibus insiliunt, fortius adhaereant.

Secundus, qui numero *secundo* et *tertio* prone et supine depictus est, ex eodem est genere. Corpus enim habet mediocre, nigricans, alvum fere auream, nigris annulis distinctam. Oculi candidant, alae externae in extremo nigrae sunt, et albis maculis insignes, caetera aureae, venisque nigris, et tribus aliis nigris maculis incertae figurae speciosae. Internae in ejusdem aurei coloris area duplicem habent ordinem majorum macularum nigrarum, velut oculorum, sicut in icone exprimentur. Colores omnes supina parte variant; in internis etiam alis (ita voco, quae corpori sunt viciniores) qui extra erat aureus, nunc fere est amethystinus ad cinereum vergens, adeo, ut lutescere videatur, estque unus tantum oculorum ordo nigrorum, majorumque, hos circulus ambit candidus. Corpus etiam supinum totum lutescit, pedes cinerei sunt, alae externae prope caput cinerae, nigrisque guttulis oblongis notatae, deia majori parte

coloris sunt miniacei, et nigras maximas maculas habent, denique in extremo sunt rursus cinerese.

Tertius, qui quarto loco depictus est, toto corpore prone aterrimus, aterrimae item alae externae, sed fascia fere transversali coloris miniacei decoratae, nec non alterius fasciae candidae rudimento et punctulis aliquot rotundis, candidis. Internae totae fere extra miniaeae sunt, punctulisque nigris admodum exilibus insignes.

Quartus, in icone *quintus*, cum hoc idem est, sed supino corpore pictus, alae externae hic plus habent ex miniaeae et albo colore, quam in prona parte, aterque color remissior est. Internae in extremitatibus ad miniaeaeum vergunt, caetera cinerese, fuscis maculis conspersae, et alba ad latera externa macula conspicuae, toto corpore ad cinereum vergit.

Quinto, in icone *sexto*, color totus miniaeaeus, notis diversis, lineisque nigris, aliis angulosis et leviter ferratis. Promuscidem habet longissimam, ac, dum vult, recurvam, ejusdem cum pedibus coloris, nempe ex cinereo ad luteum vergentis.

Ex hoc genere *Sextus*, in icone *septimus*, esse videtur, longa item armatus proboscide, alisque praeditus angulosis. Supra caput, praeter antennas, etiam bina alia habet cornua, quae in aliis plerisque non videas, corpore, alisque colore ferrugineo, albo, coeruleo, viridique varius est. In supremis praeterea alis puncta quaedam habet viridia in alba area, in dorso item viridescit.

Septimus, in figura *octavus*, totus luteus est, versus caput tamen alae ad ferrugineum vergunt, nimirum ubi maculas non habent,

suntque hae numerosae admodum, ac nigri ordinis, omnes aterrimae.

Olfertus, in tabula *nomus*, idem est supine sculpeus, quod colorem mittet, interne enim alae partim viridescunt, partim candicant, et maculae illae atrae vix hic conspicuae; externae fere palearis sunt coloris, inque his maculae evidentiores, corpus etiam flavescit, pedes habet lu-

teo, antennae castaneo colore, alae utraeque leviter angulosae.

Postremus in hac serie corpore nigroque capite & hirsuto, proboscide procera admodum, alis intus candidis, amethystinis striis ornatus, exera nigricantibus, suntque angustae, laciniatae & longiufculae.

PUNCTVM V.

De Papilionibus Aldrovandinis tabulae quartae.

Tabula quarta Papiliones mediores sunt, iique duodecim iconibus exhibentur.

Primus complicatis alis literam a quodammodo exprimit, corpore est prono fusco, pedibus hirsutis, antennis admodum exilibus, alae externae ex candido et aterrimo splendens coloribus variant, internae totae sunt miniaceae.

Idem supinus exhibetur *tertia* serie, in quo color ille miniaceus dilutior est, externaeque alae totae candicant, venis decoratae miniaceis et maculis nigris, magnis, et corpus totum ex albo lutescit, alvus nigris punctis sive guttis exiguis conspersa est.

Secundus est hirsutus et crassus, alis superne cinereis, inferne miniaceis, lineis transversim nigris distinctis.

Quartus corpore est exiguo, nigro, luteis circulis distincto, oculis magnis, luteis, et ejusdem coloris antennis, alas habet tam internas, quam externas etiam luteas, in extremo nigras, versus corpus ad castaneum vergunt, versus nigram vero ambientem fasciam plane est color ochrosus. Externae prope exteriora latera maculam habent rotundam, nigram.

Quintus totus est ferrogineus sive castaneus, corpore intensius alis remissius, alae externae unico tantum oculo, pluribus internae exornantur nigris, intus albis, utraeque fascias habent nigras transversales incurvas, quae angustae sunt, rectaeque, quae laevae sunt et extremae.

Sexto caput est luteum, oculi lutei, luteique pedes et antennae, corpus nigricat, alae utraeque fere aureae, in extremo, ut icon ostendit, aterrimae, externae ad latera externa maculam habent rotundam, nigram, exiguam.

Septimus ex luteo totus ad viridem colorem vergit, minus in exterioribus, magis vero in interioribus, hoc est, ut interiores exterioribus magis viridescunt. Externae maculam habent nigram, rotundam, internae albam, caput quoque nigra macula insignitum est.

Olfertus antennae habet proceras, in fine obtusas, caput exiguum, oculos magnos. Corpore est luteo et nigro distincto, alae quoque luteae sunt, sed magis ad castaneum vergunt; externae nigris punctis maculantur, quibus internae carent; utraeque dentatae sunt.

Nomus ex eorum genere est, qui proceras habet proboscides, alis est primum versus caput luteis, nigris modo punctis, modo maculis, hisque et rotundis et longis maculatis, dein coerulesis, in extremo nigricantibus et dentatis.

Decimus propter insolentem vultum, quo Saryrum quam exacte semularur, *Xarquantis* dici potest. Corpore toto est flavo, rubro distincto, albo bifurcatis, alis nigricantibus, et velut stellis candidis elegantissime exornatur.

Vndecimus corpore est nigro, albo annulis albicanibus, alae ejus ex albo ad

ad luteum vergunt, sed maculae ferrugineae et nigrae alternatim hac illicque confusae luteum illum colorem fere extinguunt sua copia.

Postremus corpore etiam atro est,

sed tenuiori, habetque alas internas dentatas et exterioribus proceriores, utraeque acerrimo et lutescente coloribus variae, habent tamen etiam in fine aliquid candidantis.

PUNCTUM VI.

De Papilionibus Aldrovandinis tabulae quintae.

Aldrov. l.c.

Habet et quinta tabula medicorum, quorum sex icones Autor ponit.

Primus corpore est nigricante, alvo extrema et dorso cinereis. Alae externae internis sunt angustiores, ex albo ad viridem nonnihil inclinant, magis tamen viridescunt internae, utraeque in extremo circumcirca rosei coloris velut circulo ambiuntur, externae prope finem nigrescunt, habentque in medio fere maculam nigram. Antennae purpureae sunt, in extremo obtusae et albae.

Idem secundo loco datur supinus, in quo, quod in externis alis prope finem erat, nigricat, hic viridescit, sed macula tamen nigra colorem retinet nigrum, internae prope corpus prorsus virides, in fine ad luteum vergunt, cingunturque eodem circulo roseo. Estque hoc observatum dignum in internis, quod maculam habeant albam cum circulo ferrugineo, quae extrinsecus non est.

Qui sequitur prone et supine pilatus, a potioribus coloribus λευκὸν καὶ γλαυκόν dici potest, sed hunc, quia admodum maculosus est, λευκὸν καὶ γλαυκόν variegatum nuncupavi. Prono corpore leucophaeo est, capite nigricante, oculis instar saphiri viridibus, antennis nigris cum appendicibus in summitate albicantibus, pedore hirsuto, alis candidis, supra prope caput ad coeruleum vergentibus, maculis magis nigricantibus, inferius resperis (dico inferius, nam,

ubi coerulesae sunt, nullam cernere est maculam) supino corpore magis candidat. Alae externae sunt candidae et nigro variae, internae ex albo et viridi eleganter admodum decoratae.

Quintum Papilionem *crucigerum* nominavi, quod externis alis complicatis, albis taenias, quibus ornatus cernitur, crucem, vel potius iteram X. exprimat, quanquam id in icono pictor non expresserit. Sunt itaque alae illae nigrae, fasciis seu taeniis albis insignes, et venis rubicundis deorsum descendentibus. Internae sunt totae miniaceae, maculis nigris rotundis illustres. Sextus idem est parte supina exculptus, in cujus internis alis maculas illas nigras non videas, et fasciae, quae in externis alis prona parte albae erant, hic aureae sunt. Corpore iste Papilio prone luteo toto, supino ventre albo, nigris guttis triplicis ordinis confusus; oculi nigri sunt et exigui, exiguae exilesque antennae.

Sextus ac postremus alas externas ac internas exterius rubicundas, ad castaneum vergentes habet nigris guttis confusus. Supina parte alae internae candidant, exteriores colorem eundem ferre, quem prona earum pars, conservant. Corpus pronum atrum est, supinum cinereum, cinerei quoque pedes, antennae nigrae, oculi lutei prominentes.

PUNCTUM VII.

De Papilionibus Aldrovandinis tabulae sextae.

Papilionem, qui in tabula sexta primo depingitur ordine, λευκὸν

καὶ γλαυκόν nuncupavi, quod in internis alis ianus ac extra multis notaretur

M

tur oculis, qui tamen, licet duotantum, in externis exterius et interiorius elegantiores sunt. In his enim iris est nigerrima, pupilla alba. Alae supinae ex luteo et castaneo variant, internae intus prope corpus primum coeruleae, dein fere amethystinae, in quo colore cernere erat lineas duas transversales, flexuosas, castanei coloris, sub quarum postrema color subsequitur luteus, deinde rursus amethystinus, quem lineae percurrunt castaneo colore, atque intra has siti sunt, quos dixi, oculi, quos subcoeruleus cingit circulus. Corpus animantis nigricat, pedes et antennae lutei, oculi nigri.

Alter alas habet dentatas, rubicundas, ad ferrugineum accedentes, et maculis reiperfas nigris, in medio rotundis, ad latera oblongis ac magnis. Alae supinae nigricant, et albam faciam habent, quae vel currentes aemulatur fluminis undas. Corpus supinum cinereum est, pronum nigricat.

Separatim in Bononiensi editione depictus ex iis est, qui in arborum truncis nascuntur, capite admodum exiguo, albo, antennis ferrugineis, laeis et quodammodo ferratis, dorso ferrugineo et albo, alis alboque luteis, zonis castaneis.

PUNCTUM VIII

De Papilionibus Aldrovandinis tabulae septimae.

Sed et illi, qui in tabula septima dantur, ex mediocribus sunt, quorum tredecim figurae dantur.

Primus corpore toto niger est, annulos vero habet luteos, alae omnes candicant, et venis distinguuntur nigricantibus.

Tertius et *Secundus Bombylii* sunt ex erucis bombycivomis orti, vulgo noti, undique candidissimi, exceptis antennis, quae nigrae sunt et hirsutae, invicem coeunt, mas est tenuiori corpore, secundo scilicet loco pictus. Inter utrumque ova appinximus exigua, coloris fere crocei; alas habent breves, et ad volandum velut ineptas.

Quartus in hac serie totus quoque candicat per alas, per quas venas habet subcoeruleas, deorsum descendentes, et punctorum rubicundorum triplicem ordinem, quae transversalia sunt. Externae duobus velut oculis nigricantibus decorantur, in extremo ad luteum vergunt oculi et deorsum lutescunt.

Quintus corpore est crasso, castaneo, luteis zonis, antennae habet ferrugineas, latas et hirsutas vel plumosas, in capite et cervice candicat. Alae etiam albae sunt, ferrugineas habentes venas, et ubi cor-

pori haerent, striarum nigrarum rudimenta.

Sextus totus est candidus, corpore scilicet ac alis, quae venas habent nigras, nigros item pedes et antennae.

Septimus *μαδ'χλαμ* dici potest propter colorum diversitatem, corpore toto nigricat, nonnihil tamen ad ferrugineum vergit, sicut item pedes, proboscides et antennae, quae admodum tenues sunt et obtusae. Alae internae totae sunt miniaci coloris, sed nigris lineis flexuosis distinctae, externae, quae corpori annectuntur, atrae, dein miniacae, dein rursus atrae, mox albae, postremo iterum nigrae, majorem tamen aream albus color occupat, eumque percurrunt venae ferruginae, rubescentes, notandumque est, album illum colorem infra versus corpus in luteum commutari, et quavis modo rotundis ac exiguis, modo oblongis distingui.

Octavus superioribus omnibus minor est, corpore pronò nigricante, alis ex luteo ferrugineis maculis nigris referis.

Nonus idem est, ac supine pictus corpore, quod candidum est. Alae externae colorem reincent, internae plane mutant, utpote quae maculosae sunt

sunt argenteo splendidissimo, et ferrugineo.

Decimo alae externae ac internae nigerrimae, maculosas habent alas, ut pictura indicat, corpus etiam nigrum est.

Vndecimus corpore ex luteo ad ferrugineum vergit, et nigro distinguitur; Alae exteriores ex albo et nigro variant, internae luteae sunt, et quatuor nigris maculis insigniuntur. Externae supino corpore pictae, ut *duodecima* icon ostendit, etiam ex

albo et nigro variant quidem, sed ad latera sunt ferrugineae, internae colorem retinuerunt, sed nigrae illae maculae minores sunt, in extremo tam hic, quam illic nigrae sunt.

Decimustertius, qui in hac tabula postremus est, totus est ferrugineus, alae externae in medio oculum habent, cujus pupilla alba est, nigrum, internae denticularae sunt, utraeque in extremo nigricant.

PUNCTVM IX.

De Papilionibus Aldrovandinis tabulae octavae.

Minimi sunt, qui in tabula octava depinguntur, inter quos qui *tertio* loco datur non inventus est, triplici nimirum colore, albo, ruffo et luteo varians per alas. Nam lineae, quae in his cernuntur, et transversales et descendentes ruffae sunt, caetera vel candida vel lutea, punctis etiam notata ruffis, corpore angusto, exili et nigricante, albo bifurcata: pedibus exilibus et proceris.

Huius consimilis est quodammodo *secundus*, corpore item nigricante, sed crassiori, crassiori item capite. Alae externae luteae sunt, superne magis, minus vero inferne, utrumque transversalis linea nigra distinguit, totae maculis, seu punctis exiguis nigris sunt distinctae; internae nigricant, et in extremo fascias angustas habent luteas.

Primus toto corpore niger est, albo in extremo acuta, alis rotundis, candidis.

Quartus corpore quoque nigricat, oculos habens luteos, alas ex luteo ferrugineas, ubique nigerrimis decoratas notis.

Quintus lutescit, punctis insignis cinereis, quae totas fere alas occupant. In externis alis macula conspicitur nigra, neque aliud in hoc notari dignum, ut in praecedenti, maculas habent cinereas in area lutea.

Sepimus corpore et alis totis sub-

albis est, pedibus et antennis nigris, in medio externarum macula est nigra.

Octavus albo est rubra, nigris punctis notata, pectore et externis alis nigris quidem, sed nescio quid caerulei etiam demonstrantibus. Alae internae luteae sunt, stris plene nigris, deorsum descendenticibus.

Nonus corpore est admodum brevi et exili candidante, alis item candidis, ad latera subluteis, undique nigris guttulis refertis. In medio duae taeniae sunt coloris aurei, tortuosae, in singulis gyris punctum habentes nigrum.

Decimus toto corpore candidus est, et nigris punctis variat, alas vero habet pulcherrimas, majori aerea parte ferruginei coloris, in quo mirum est, quam luserit natura. Primum enim in eo fecit fasciam ex maculis rotundis, litteram O. exprimentibus, dein parva addidit ejusdem coloris puncta, postmodum alias duas taenias tortuosas, cum denique albam cum punctis intus nigris.

Vndecimus niger est, alas vero habet ex ferrugineo ad luteum vergentes, totas nigris, ut icon ostendit, maculis distinctas.

Duodecimus crassam admodum habet alvum, coloris prope caerulei, lutea fascia sive circulo insignitem. Tergus nigricat, ut et caput, et oculi, pedes et antennae, quae admodum

dum sunt procerae. Alae versus corpus coerulescae, deinde nigricant, supra duabus maculis rotundis luteis, infra tribus albis conspicuae.

Decimotertio corpus est nigrum, praeterquam in dorso, ubi cinereum est. Alae luteae, auro resplendentes, oculis innumeris nigris, quos circulus ambit candidus, cohonestatae.

Decimusquartus hirsutus est, ac alis totis coeruleis parte externa, interna cinereis, maculis albicanibus

(in quibus mediis punctum est atrum) ordine pictis, in extremo margine notis rubicundis oblongis, oculis caudae pavonum similibus, albo ac nigro utrinque clausis, dispositis, lineaque nigra in latitudinem alae discurrente terminatis. Totum corpus nigerrimum, item pedes, oculi, et antennae. Alae

in fine albae sunt, caetera, ut dixi, exterius coerulescae.

PUNCTUM X.

De Papilionibus Aldrovandinis tabulae nonae.

Nona tabula viginti quatuor habet Papiliones exiguos, quorum equidem infinitus est numerus, infinitaque diversitas.

Primus in hac serie corpore pro nigricat, pedes et antennae sunt cinerei. Alae prius nonnihil ad ferrugineum vergunt, mox candicant, punctis et lineis ubique atris conspicuae.

Secundus corporis mole vix culicem vincit, quin, ni alas Papilionis haberet, culex omnino foret. Alvus ei cinereus, pectus nonnihil ex coerulesco possidet, alae albae sunt, ita camen, ut nonnihil etiam fufcescant, habentque puncta minutissima nigra cum circulis ambientibus ea candidissimis.

Tertius *αδελφω* minimus dici poterit propter alas albo, nigro, rubro et subcoeruleo maculosas; Externae in notabilem acutiem desinunt, corpus ei totum substratum est, proboscis et antennae lutescunt.

Quartus alas habet aureas, in margine fere castaneae colorem imitantur, prope extremitatem est macula ferruginea, alvus argenteo micat, pectus superne nigricat, in capite duo sunt puncta coloris argentei.

Quintus ex his est, qui ad ignem candelarum advolant, corpore subcinereo, alis totis candidis, lineis sive venis ad ferrugineum inclinantibus.

Sextus alas habet infra nigras, caetera coloris rutili. Corpus cum antennis et pedibus nigrum est.

Septimus quoque niger est, sed circulis, sive annulis duobus per alvum luteis distinctus, oculi quoque lutei sunt, alae superne magis, inferne minus nigricant, et maculis ubique insigniuntur candidis.

Octavus ex advolantibus etiam ad lucernas est, alvo coloris flavi, nigris, ut in icone apparet punctis rotunda deorsum vergentibus insignis, reliquo corpore candidissimo, alis item candidissimis, sed quae exiguis admodum ferrugineis fere punctulis insigniuntur, et in fine nigricant.

Nonus septimo similis, sed corpore major est, minoribusque contra alis, et in quibus majores maculae albae sunt, et velut argenteo resplendent.

Decimus alas pro corporis portione breves habet angustasque, alvum admodum proceram, nigricantem, annulis candicantibus distinctam, alae leviter pallideque lutescunt.

Undecimo caput magnum ac nigrum, corpus et internae alae miniaci coloris, lineis transversalibus nigris in extremo insignitae, externae totae sunt coloris castanearum, pedes brevissimi.

Duodecimus corpore est flavescente, proceroque, dorso crassiusculo, in quo color ille flavus paulo est intensior, capite exiguo ac rotundo, pedibus

pedibus brevioribus, alis candidissimis, vel pallide lutescentibus.

Decimustertius vulgarissimus ille est, qui candelarum lumini infestus est; Corpore est admodum exiguo nigricante, alis et antennis flavis.

Decimusquartus iocernas alas totas habet rubras, supernasque ejusdem coloris, sed ad internos margines cinereas. Corpus totum atrum, praeterquam in cervice, ubi circulus aureus est, pedes sunt rubicundi, antennae nigrae, in extremo obtusae.

Decimusquintus idem est supino pictus corpore, ut alvi crassities magis apparet. Nam alioqui nihil, vel parum differt. Foemina erat, et ova mihi peperit rubicunda.

Decimussexto corpus est oblongum, et fuscescit inferne, superne argenteo, micat. Alae ejusdem sunt coloris fusci, et argenteo auroque micantis.

Decimusseptimus toto corpore nigricat, alas habet ferrugineas, sed elegantissime auro colore resplendentes.

Idem *decimooctavo* loco exhibetur supinus, quia variat admodum. Nam corpore toto candidat, alaeque minus ferrugineae, minusque resplendent auro, sed contra innumeris punctis atris maculantur, quas circuli sui ambiunt candidi. Habent vero eandem fasciam auream, prope extremum marginem.

Decimusnonus albo admodum est procer, tota lutea, cervice nigra, pedibus, antennis et summo capite

candidissimis, alae quoque candidissimae sunt, sed striis sive lineis nigris interstinguuntur, suntque adeo breves, ut ad volandum videantur esse inutiles. Nam hoc in eo observavi, quod continuo foliis, velut zoophyton quoddam, adhaeret.

Vigefimus, nisi alas haberet latiores, ex muscarum potius, quam Papilionum genere videretur. Corpore enim est admodum compacto, nigricante, alis ex cinereo ad castaneum inclinantibus, et aurum resplendentibus.

Vigefimusprimus ab alis tam internis, quam externis prorsus argenteo splendore emicantibus, argenteus dici potest. Corpore praeterea toto candido est, praeter oculos, qui nigri sunt, et antennas, quae sunt luteae.

Vigefimussecundus toto corpore aeterrimo, alas habet nigras colore ruberimo distinctas, pedes et antennas longiusculos, nigros.

Vigefimustertius antennas habet latissimas, hirsutas ac velut plumosas, coloris flavescens, caput et alas candidissimas, has tamen fuscae transeunt lineae subellissimae. Alvus tota crassa est et gravis colore luteo, nihil, vel parum volat, foliis semper adhaerens.

Postremus omnium minimus, brevioribus tamen, quam par est, ac latioribus alis pictus, sunt enim angustiores ac oblongiores, totae albicant.

Triticarius dici potest. Nam tritico infestus est, utpote ex tritico prognatus.

PUNCTUM XI.

De Papilionibus Aldrovandinis tabulae decimae.

De istis etiam ita Aldrovandus: *Papilio primo ordine* in hac decima tabula depictus figura corporis est admodum insolenti. Habet enim in albo seriem quandam velut plumarum subtilissimarum, penicillos pictorum exacte experimentium, coloris partim albi, partim nigri. Corpore toto admodum crasso est, dorso et vertice summo cinereis, al-

vo lutea, annulis distincta atris. Inter quintum et sextum annulum est utroque alvi margine macula est candidissima, inter sextum vero et septimum aeterrima. Alae exterius ex cinereo fuscescunt, intus sunt rubicundae, corpore supino, sicuti etiam, qui *secundo loco* depictus est, candidat. Antennae laevae sunt, et ex cinereo fuscae. Alvus supina

N

nigra

nigra est, in medio candida. Ad mediocres pertineret, nisi tam crassus esset.

Tertius ex minoribus est, alvum habet luteam, nigris zonis distinctam. Alae quoque flavescunt, tergus ferrugineus est, ejusdemque coloris antennae, quae laevae sunt et hirsutae, supino ventre alhicat.

Quartus alvo quoque lutea est, sed magis ad croceum accedit, et punctis notatur in medio deorsum descendens. Alae aterrimis. Alae internae ejusdem cum alvo sunt coloris, et similibus quoque punctis maculantur, exteriores leviter pallideque lutescunt, tergus et antennae colore sunt ferrugineo, pedes croceo. Habes eundem alis complicatis, pro ut ex sua chrysalide erumpit.

Sextus valde est exiguus, corpore superno ferme ferrugineo, inferno plane aureo, alas habet luteas ad croceum vergentes, admodum parvas.

Septimus corpore nigricat, alas habens luteas ad ferrugineum nonnihil vergentes, et ferrugineis venis distinctas. In exterioribus macula

est nigra, rotunda, puncto intus albo.

Idem est, qui *octavo loco* depingitur erectis alis, quae eundem plane colorem recinent, praeterquam ubi corpori junguntur, quae parte ad coeruleum vergunt, habentque lineam albam, quae medias percurrit.

Ex minimorum genere est, qui *nono loco* exhibetur, corpore cinereo, nigrescente, alis cinereis admodum obscuris, internis luteis. In externis macula est candida, literam V. exacte exprimens, item altera figura semicirculi.

Decimus alas habet longas et angustas, colore flavescence, fasciis sive teneis ornatas tribus atris. Pedes et antennae flavescunt, oculi admodum exigui sunt et nigri.

Postremus omnium minimus Papiilio est triticarius rectius, quam in praecedenti tabula exaratus, simul cum sua chrysalide, et vermiculo sui ortus. Alas habet, ut caeteri, quaternas, albidus totus, cinereusve, corpore levi in acutum alvo desinente, argenteo splendore.

Vermiculus iste Curculio vocatur.

PUNCTUM XII.

De Papilionibus Aldrovandinis tabulae undecimae.

Rariores sunt et formae insolentioris, qui in undecima tabella depinguntur. Ex quibus *primus* alvo est crassissima, superne candida, inferne nigrescente, seu potius ad coeruleum inclinante, annulis et punctis distincta nigricantibus. Tergus ac caput candicant, admodum hirsuta. Antennae laevissimae ac villosae, coloris fere amethystini. Alae ex amethysto et cyaneo mediae, venas habent rutilas primum, post nigras: In extremo candicant, ubi punctis maculantur exiguis, aterrimis. Pedes robusti, ejusdem cum antennis coloris. In alvo notari dignum est, quod in extremo longe crassior sit, quam ubi corpori jungitur.

Secundus ex eodem vel consimili genere, licet minor, corpore est fusco, capite acuto, oculis protuberantibus, per tergus et summo vertice cinereus, alis brevibus pariter cinereis, interne prope alvum rubicundis. Antennas non recta, ut caeteri, erigit, sed ad latera extendit.

Tertius ex eodem quoque est genere, et ipse acuto capite, et ad latera emittens antennas suas. Corpulenus est, crassiori tamen thorace, quam alvo, quae nigris extenditur annulis. Toto corpore superno leucophaeus est, inferne candicat. Alae totae fuscae sunt, internae, quae ventrem spectant, nonnihil possident rubicundi.

Quar-

Eupaisantes

Aldebrande

Tab. v

Tab. 1

Tab. 2

Tab

Tab. 4

Tab. 5

Tab. 6

Tab. 7

Tab. 8

Quartus totus ex cinereo fuscus est, alas habens longiusculas et angustas. Alvo est crassa et bifurcata. Haec annulis, alae venis insigniuntur ferrugineis. Caput admodum breve est, antennae minutissimae, ac vix apparentes.

Quintus insolentis formae caput obtinet, a cuius lateribus duo sunt tubercula rotunda, nigra multis capillamentis nigris hirsuta, et in extremo alia duo, sed quae ejusdem cum capite sunt coloris, nimirum ruberrimi, qui quoque color communis est tergo, a cuius quoque lateribus duo alia sunt tubercula nigra, ut priora. Alae ex infima tergiorum parte exoriuntur, colore fere nigricante, lineis aureisque lineis et guttis refertae. Alvus est bifurcata, tota lutea, rubris zonis interlineata. Pedes et antennae nigricant.

Sextus tota albo rubra est, aureis prope finem lineis notata, in quibus puncta sunt rubra. Alae primum lu-

teae sunt, dein totae nigrae, albis conspersae punctis, et lineis distinctae aureis. Caput villosum est et nigrum, tribus antennis instructum ut pictor pinxit.

Septimus minimorum generis alis est denticulatis lutescentibus, nigris lineis et punctis rubris insignibus; alvus albida est bifurcata, nigris lineis ornata ambiencibus, pedes nigricant.

Octavus alvum item habet bifurcatam, sed crassiorum; ejusdem profusum cum praecedente coloris, sicut et ipse alae, sed quae loco punctorum in extremitatibus infernis rubescunt.

Nonus crassissimam habet alvum rubram, superne, luteo distinctam, alas angustas ferrugineas, nigris lineis reiectas, dorsum candidae.

Postremus albo est crassiuscula, alis et toto corpore cinereis, pedibus nigris.

PUNCTUM XIII.

De Papilionibus Mouseti, et primo quidem de Phalaenis magnis.

Mouset. de
Insect. 1. c.
14. a p. 15.
ed. 34.

Non cedit Aldrovando Mouset. Plurimas enim tam nocturnarum, quas Phalaenas vocari diximus, quam diurnarum species, easque in magnas, medias et minimas distinctas dedit, quas hic etiam exhibere placuit. Et magnarum quidem octodecem species habet.

Maximae Phalaenae venter arenosus admodum coloris est, uti et interna alarum pars; oculi coerulei videntur, caput vero lividum; inter oculos antennae duae emergunt subsuscae, aequilinum referentes fucum, et nigris transversim lineis funem contortum imitantes. Scapulis veluti pannus quidam adhaeret arenosus, furdus, a quo macula nigra decussatim tracta scapulas finit. Caeterum corpus, si dorsum spectes, cyaneum, si ventrem, arenosi coloris est. Alae duae exteriores perimagnae, aequilinas colore aemulan-

tur, maculis albisque orbibus varie distinctae; internae multo sunt minores, atque mellinae, intus furvis striis et maculis quibusdam insignes: Crura habet lacertosa et valida, furvi singulae coloris, et in extremo duobus nigris digitis forcipata. Volat magno cum strepitu, et postea exoculata, quemcunque splendorem ex ligno putrido, squamis piscium, alisque rebus ortum avidè consequitur. Sicut magni Tyranni minorum gentium nobiles devorant et hauriunt, ita haec nocturnae diurnas Papiliones sub foliis latitantes alis diverberant atque occidunt.

Secunda primae magnitudinis Phalaena, ut mole corporis nonnihilo superatur: ita primam colorum harmagoge, tono et elegancia longe vincit: ac si natura in hac ornanda pigmentariam suam omnem officinam exhausisset, atque illam pri-

nam, Regem Papilionum, id est, fortem, strenuum, nigellum, lentiginosum, hanc vero Reginam, mollem, tenellam, comptam, unionibus gemmisque confitam, opere plumato et Phrygio superbiencem fecisset. Corpus lana quasi inferna, nonnihil laevigatum et hirtum. Martis, vel Sabellionis potius pellem mentitur, capite est parvo, oculis magnis prominentibus, antennis plumiformibus duabus, buxeum colorem referentibus. Alas habet quatuor magnas singulas multicolore oculo donatas, quorum pupilla nigra, iris circulus et femicirculus mellinis, flammis, albis et nigris pulcherrime distincta. Externae alae ab exortu ad oras albicant, nigris quibusdam venulis punctulisque insignes. Oram ipsam penicillamentum cum limbo ornat, ex ortu fusco fuscum: sive subflavum. Internae alae fuscae videntur, uno quoque oculo superioribus conformi praeditae, tribusque insticis ornatae: harum prima plana est, media opere dentato excurrente (ignei utraque coloris) extrema vero subalbida, et veluti a pellionibus affuta, cruribus incedit validis, hirsutis, lacertosis, ejusdem cum reliquo corpore coloris. Hanc Carolus Clusius Vienna misit tam elegantis forma notabilem, ut suspicere potius admirarique eam, quam verbis aptis describere facilius sit.

Tertius est corpore magno, hirsuto, nigricante; singulae alae uno oculo notantur, cujus pupilla nigra, circulus fuscus, femicirculus albus. Varii quasi panni in alis conspiciuntur diluto amethystini, fimbriae vero alarum extremae primum cinerei, deinde aequilini coloris videntur. Caput valde breve et exiguum, unum utrinque oculum coracinum emittit, pupilla albidissima insignem. Inter hos duae antennae valde breves et exiles fusci coloris erumpunt. Ex pilosa eruca oritur, non glabra.

Quarta caput habet magnum fusci coloris, et quo duae antennae rectae et subnigrae surgunt. Collum miniata macula ornatum, pectus hirsu-

tum, quadratum, fuscum. Scapularum pars anthracina, venter aeneo-tystinus quinque vel sex orbibus nigris dividitur. Pedes picei videntur, alae leviter fuscae, subnigris in longum venulis fatis confusae.

Quinta caput albescit, oculi nigrescunt, cornicula aliquantum flavescunt, alae exteriores longae ex fusco atque albo fuscescunt, interiores leviter et quasi obiter pictae rubescunt. Scapulae nigerrimae conspiciuntur, reliquum vero corpus subrosum, septem nigris circulis linea albescente per medium totum ventrem currente alligatis ornatum.

Sexta caput scapulaeque, atque exteriores alae, sanguineis venulis lineatae ex fusco albescunt: Capitis oculi propenduli, hyacinthini videntur, vel potius cyanei. Internae alae nonnihil incarnatae oculum media sua parte repraesentant, pupilla corvina, circulo hyacinthino lucentem. Corpus carne arescentem, et leviter infumatum refert, sex quidem orbiculis ex nigro atratis notatum.

Septima alas habet exteriores albas, fuscis quibusdam maculis undulatis variegatis insignes; collum miniata quasi pellis circumcingit, ad totas deinde scapulas capucii instar decurrens: caput rubrum, oculi margaritae, antennae flammee videntur. Alae internae rufae, tribus nigris maculis lentiginosae, pedes rubri, venterque totus concolor, incisuris septem plenius miniatis et transversim ductis conspicuis.

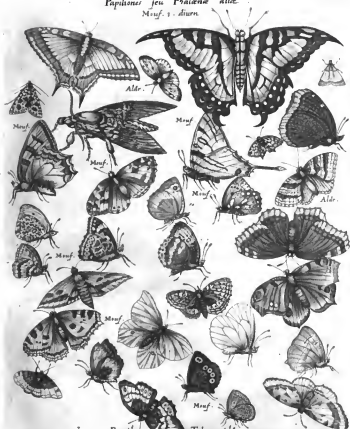
Octava tota fere Baetici coloris est, nisi quod omnium alarum extremitates buxae videantur, uti etiam media antennarum pars.

Nona illi fere est similis, sed extrema alarum pars arenam nigriorem refert. Cornicula vero lata habet et repanda, ex fusco albicania, mediam externarum alarum partem candida rotunda macula adornat.

Decima parilem prae se fert magnitudinem, ex albo tota furvescens, nisi quod media alarum extremitatum pars

Papiliones seu Phalaena aliae
Mouf. 3. diurn.

Tab. VI

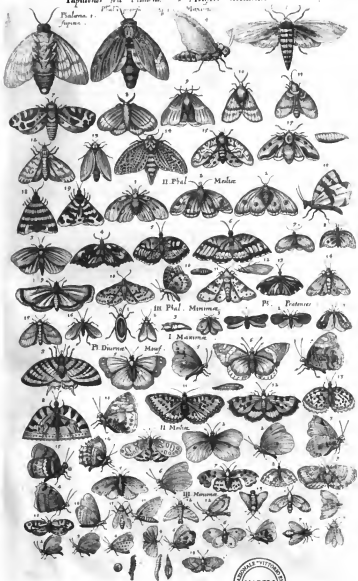

Papil. Tab. 9. Aldr.

Papiliones seu Phalena & Musfeto nocturnae

pars puncto admodum albo, oculus vero pupilla valde nigra conspicitur.

Undecimae caput tuberosum, cornicula exilia, corpus atque extima alarum pars lutum subactum aemulantur, alias vero alae totae obscurae argentese fuissent.

Duodecima videtur subcinerea, alis nigris quibusdam maculis infectis, oculos item habet nigerrimos, pupilla candida lucentes.

Decima tertia antennulas vix ostendit exiguas, toto corpore flavescit, praeter oculos (qui exigui et nigri) atque alas, quae albae videntur.

Decima quarta varii coloris videtur, cornicula tuberosa nigra habetur, et oculos et pedes. Scapulae albis quinque veluti plumis ornantur, quarum utramque mediam tres nigrae maculae occupant. Alae niveae nigris, luteis, et coeruleis hic illic maculis pinguntur. Corpus illi nigro-coeruleum, articulatam, et juxta latera albicans; caudam pro arbitrio exerit vel recondit, mucronatam, sublutream, articulatam: totum corpus pulvere quasi conpersum; alias enim corniculorum tuberculantur gratia in papilionum classem venisset. Ova numerosi ponis, sublutea, ac inter excludendum caudam extitem exerit, ac deinde pro libitu recondit.

Decima quinta cornicula duo habet nigra, exilia, caput atque scapulae hirsutae, fusci coloris, collum miniato torque decoratur, femora rubescunt. Alae extremae ex fusco et albo scutularae vel undantes poeius. Intimae vero exacte rubent, maculis piceis infectae. Corpus le-

viter miniatum institae sex nigrae orbiculatim circumneunt.

Decima sexta mira admodum videtur, si lupinam videris ubique, Xerampelinam dixeris, si pronam, ex viridi lutescentem. Scapulas autem pronas quinque ruberrimae lineae deductae ornant, sicuti et septem medio dorso puncta affixa reliquum corpus. Alae item Xerampelinis transversim maculis vel umbris potius videntur, quarum exortus a capite ad pectus usque infimum albescente linea terminatur.

Decima septima, si compressis eam alis incidentem videris, fusca videtur, si vero expansis volitantem, alas interiores explicat coloris incarnati, sed nigricante limbo juxta oras distinctas. Corniculis donatur oblongis, et involuta quasi promufcide, canescentes scapulas macula arenae rotunda inficit, latera item et corporis omnes articuli ceu canis consiti et simbriati videntur.

Decima octava. Clusius misit perpulchram: Antennae illi albo-nigrae, caput piceum, nasus aduncus, oculi circulus candicans, collum coccineum, scapulae hirsutae, nigro quasi pallio vestitae. Alae exteriores nigris albisque institis interpolatae, interiores rubrae, nigris hic illic maculis ornatae. Corpus habet piceum, sicut et pedes, sed latera corporis septem utrinque maculae ornant sanguineae.

Huic *affinis* illa, quae est antennis omnino coracinis, mediisque scapulis institae candidissima, ceu margaritarum linea ornata.

PUNCTUM XIV.

De Phalaenis mediocribus Mouseti.

Mediae molis Phalaenarum septemdecem exhibentur species.

Prima fere albescit tota, nisi quod alae exteriores nigris nonnullis maculis et lentiginibus; interiores vero quasi variolis et morbillis ruber-

rimis medio albescentibus faedantur: oculos item nigerrimos, pedes, antennas subluteas habet. Nasi loco capillus provenit hirsutus, veluti in spiram saepius involutus.

Secunda corpus totum habet hirsutum atque spadicum, cujusmodi

O

alae

alae exteriores, (absque maculis fimbriisque albicantibus et oculo luteo) fuissent. Antennas flavas nigra punctula adornant; internae alae calendarem colorem referunt, sed oculis quibusdam et fimbriis uti exteriores nitent.

Tertius alas habet quatuor albas, exteriores autem coeruleae quosdam venulae affluentius sparsae infuscant, duaeque in medio rotundae, nigricantes maculae adornant; linea circum alas ducta mellina videtur, qualis antennarum color, corpus caputque nigricant, oculos habet albilimos, scapularumque latera quatuor utrinque lineae albilimae obliquae decorant.

Quarta cornua gerit repanda gruini coloris, corporis nigri latera canescunt. Alae subluteae nigris multis maculis serpentariam aemulancibus inficiuntur, superius lateris, inferius orbicularibus: fimbria alarum Vespertilionum more densata et veluti spinosa nigerrima est tota, quam intus sex utrinque margaritae positae commendant.

Quinta tota est anthracina, nisi quod maculae ex albo rubescences alarum faciem adornant.

Sexta corpore et antennis nigerrima oculis albis obtinuit. Alae illi subtus coracioae, extra aureis villis aeque maculis conspicuae, quibus vicissim lazi clavi nigri coloris et argenteo quasi filo transfixi adhaerescunt: extimas quoque alas maender quidam ornat nigerrimus, auro subtus fuso et quasi striatim acupictis.

Septima laeicornis, corpus oigrum canescens, nescio an dedecori sit magis, quam decori. Alarum primordia rubent, reliqua flavescit pars; utraque vero partem nigrae tesserae laminatim positae inficiunt, quarum extremis linea una aurea splendescit.

Octava quatuor cornicula habet racemosa, cinerea, duo autem praelonga, et extremitate laetiora: corpus aequale septicimae alas subcinereas obtinet, nigro tesserulatas, et

circa extimam oram guttis ejusdem coloris aequaliter pictas.

Nonae caput, oculi, antennae, corpus, internaeque alae arenam illam auriferam representant; scapulae externaeque alae nigrescunt, nisi quod infixa quadam nigerrima lineis utrinque cinereis decorata ornantur.

Decima corpus habet luteum, nigris quibusdam guttis a collo ad caudam usque lateribus et dorso insignitum; oculi, antenae, pedes nigerrimi; alae exteriores candidae, sed limbis flavis, clavis angustis nigris, maculis quoque nigris distinctae.

Vndecimae alas si videris, niveam dixeris vel lacteam, nisi illam minimae hic illic nigerrimaeque maculae inficerent vel ornarent potius; scapulae item papposae albicant et dorsum corpusque luteum, et articulum octo nigra punctula commendant: oculi prominere magni, inter quos antenae emergunt nigrae atque hirsutae. Noctua in praesens et palctus volant.

Duodecima alas habet adeo productas, ut volare commode non possit; brevissimas antenas gerit, oculos parvos nigerrimos, totum alioquin corpus albescit, lutescentibus quibusdam venulis atque villulis rarius conspersum.

Decimae tertiae corpus totum (oculis dempeis nigerrimis) gruinum colorem subnigricantem aemulatur; antenas habet productiores, corpus hirsutum, alas corpori concolores, sed juxta oras tono quodam virescente et viereo coruscantes.

Decima quarta pulchra quidem est, quamvis tota propemodum arenosa: cornua gestat pro mole corporis valida, nigra, et taurorum more curva; oculi nigri et magni, caput breve, collum crassum. Alas externas nigri quidam clavilli gratiores reddunt. Spinam veluti supremam quinque nigra ceu caryophyllorum capita trifurcata insigniunt.

Decimae quintae alae fere sunt subcinereae totae, antennis sola ex omnibus destituta est, oculos habet

bet subnigras, dorsum subluteum et quinque fuscis punctulis distinctum.

Decima sexta ejusdem pene coloris videtur, nisi quod illius exteriores alae macula pulla transversim ducta ornabantur; haec vero ubique unius coloris (oculos nigellos dempseris) conspicitur: corpus habet longum, articulatum; alas quatuor longas aequae angustas, pedes sex,

quorum postremi prioribus duplo longiores sunt; cornicula item habet exilia, sed longe excrescentia.

Decima septima ex cruce bombycina originem ducit, tota albescens praeter oculos nigricantes, et venulas quasdam subluteas recta per alas et transversim per corporis articulos currentes. A nobis Phalaena Bombycina nominatur.

PUNCTVM XV.

De Phalaenis minimis Mouseti.

Mouset. Lc.
P. 97.

De hisdem ita Mousetus. Minimarum in classem unam primam faciemus mirabilem, quatuor tantum pedibus piceis incedentem; externas quoque alas coeruleas habet, internas luteas externis (praeter morem) minores: corpus item luteum adeo magnum est, ut ab alis tegi vix possit: cornicula punctis plena, atque oculi (dempta pupilla albida) nigrescunt: caput atque promusculis (longa, exilis, involuta) flavescunt.

Altera ex coeruleo viridis videtur: corpus exiguum habet, pedes et antenas nigricantes.

Tertius scapulas atque alas habet porraceas, corpus ex subluteo fuscum apparet: alas extrimas limbus ornat albis fuscisque maculis notatus: caput perpusillum habet, pedes et antenas cineri similes. Quin etiam in aedibus parvae aliquot Phalaenae argenteis maculis notatae ad lucernas advolant, quae laneas et hincas vestes depascunt et ova de-

ponunt, e quibus cinese, et ex tineis vicissim haec Phalaenae oriuntur: feruntur autem primum ex rosarum foliis, aliisque herbis putrescentibus originem cepisse.

Tres alias minores in pascuis et pratis observavi, quarum *Prima* alas externas nigras obtinet, singulas quinque maculis quasi sanguine perfusis notatas: alae interiores totae rubent, corpus fuscum videtur, caput, antennae breviusculae, et pedes nigricant.

Secunda similis videtur, nisi quod quatuor tantum sanguineas maculas in alis exterioribus habet, corpore quoque constat graciliore.

Tertius fere parilis est formae, absque antennis esset multo longioribus, et sanguineis maculis alio modo asperis; nam circa extremitatem alarum guttae sanguineae duae tantum apparent, ab exortu vero maculae duae longius trahae conspicuntur.

PUNCTVM XVI.

De Papilionibus Mouseti diurnis, magnis.

Mouset. Lc.
P. 98. ad
p. 102.

Divinae Papilioes quoque in magnas, mediocres, et parvas distinguuntur. *Magnarum* sedecim sunt species.

Prima, omnium maxima, maximam partem flavescit iis locis partibusque exceptis, quae hic atramento denigrantur. Quin etiam extremi illi internarum alarum glo-

buli coeli colorem spirant, ut genuinis saphyris confectum putares. Oculi chrysolidum referunt, magnitudinem formamque adeo excelsam hic exhibentur, ut plura de his atterere non sit necessum.

Secunda praeter magnitudinem parum differt a prima, oculos habet nihilominus nigerrimos atque

porrectiores antennas: ubi album colorem vides, ibi melinum sufficito, exceptis illis quasi oculis majoribus juxta finem alarum interiorum positis, quorum pupillam flammam, femicirculum, vero Xerampelinum reddere oportet.

Tertia non multum colore abluat, nisi quod internarum alarum exphytes, totaque ipsarum extrema lacinia glastiva sit, uti et tres illi spintheres, quos sub concava illarum parte vides depictos.

Quarta omnium Regina dici potest; Nam extremis alis, veluti Adamantes quatuor in pala Hyacinthina radiances, miras opulentias ostendunt, imo fere adamanti et Hyacintho oculum effodiunt. Lucent enim pulcherrime (ut stellae) scintillasque iricolores circumfundunt; his notis ita dignoscitur, ut reliquum corpus describere (licet variis pictum coloribus) supervacaneum esset.

Quinta capite, pedes, cornicula Xerampelini coloris obtinet, oculos vero hyacinthinos, dorsum atrococeruleum videtur, venter subflavus; alae juxta basin luteo hilari, deinde tristiori nitent; extimas vero partes rubiginosae et inamoena fuscedine nigrescentes tres luteolae maculae adornant, internis rubigine conspersis duae primae luteae, deinde tres ex luteo pallentes maculae adhaerent. Si autem supinam faciem consideres, alae superiores ex luteo in viridem languescunt, fenis octonisve maculis insignes: internae autem leviter herbidae et virentes duabus quasi lenticulis albis insciuntur. Venter vulsusque totus subflavus, ex aurelia prodit albicante, fuscis spinulis notata.

Sextae alae superiores extra nigrescunt, per mediam partem limbo quodam obsolentius rubido currente, extremitates ipsarum panno, guttisque niveis micant, obscuris per ambitum crentulis asperatae; intus autem limbus ille puriorem atque saturiorem exprimit colorem, et juxta radicem coceruleae videtur. Inferiores alae alteram intus, alteram foris faciem ostendunt, foris fuscae

sunt totae, excepta spinosa instica subrubente limbo per pupillas nigris quatuor punctulis et opalis duobus polychrois simul positis notata, intus autem nihil tale monstrant, sed ex nigro purpureo vermiculato in Xerampelinum tristius languentes desinunt; corpus illi nigrum, oculi, antennae, pedes concolores, fusci.

Septima corpore tota picea, in singulis dorsi tamen incisuris punctulos duos gerit albidissimos; alas ex flavo rubescentes maculae nigrae, candidaeque albae adornant. Verum munifica rerum parens natura extremam alarum oram potissimum ferratim aequo intervallo distantibus donatur, in quarum simbria viginti clavi coerulei filo nigro transfixi mirificum edunt splendorem.

Octavam veste undulata et mixta peperit natura, sed vegetis coloribus destitutam: constant enim alae ex nigro, minio, flavo, et fusco fatiscente, magisque vellere mollicula, quam ornatu splendida videtur.

Nona maximam fere partem cinerea conspicitur; si vero internam interiorum alarum faciem intuearis, vix aliquid Indici galli alas signantius exprimit: nam pennas reniges aliae quasi vestitricis et squameae regunt; oculus coracinus est, cujusmodi et tuberosae typhamque aemulantes antennae.

Decima corpus piceum, scapulae flava quadam lanugine; (uti et totum caput) vestitae, antennae item flavescunt caput tenuis; quod macula ex sanguineo atrata tristius occurrit; externam omnium alarum simbriam circinatam plurimae ovales margaritae aequis distinctae intervallis gratiorem reddunt, intus vero maculis nigerrimis, leosis effigiem imitantibus sedantur. Verum sicut foris minus speciosa, ita interior internarum alarum pars, albo virore nitens, guttulis vero argenteis superinductis resplendet, et quae extra ovales margaritae videbantur, intus argenteum purum puerum non mentiuntur.

Vndeci-

Undecima speciosam radiantem in coeruleo margaritarum institam ostentat, alae superiores ex flammeo flavescences ignem referunt; sex nigerrimis pannis infocatae: internarum radix anthracina, deinde flavo in igneum coruscant: corpus fuscis capillamentis hirsutum, quem colorem cornicula cum pedibus imitantur.

Duodecima eximiae est pulchritudinis, alae leviter cruentae et maculis nigris tinctae, radiolis micantauratis filatim ad laciniae usque ambitum dispersis. Haec vero Xerampelina serratim definitens intus aureis lineis lunatim ductis ornatur. Corpus ex nigro purpurascit; oculi aurei videntur, pedes et cornicula nigricant.

Decima tertia corpus et alae nigredine referunt, alis autem nigris et ambitu pinnatis primum capillis, deinde panni, ultimo clavi aurei medio atri inducuntur; oculi item extigui piceo in capite auro illiti; antennae vero punctulis nigro candidis excrefcunt, et in tuberculum nigerrimum finiunt.

Decima quarta culturae lenociniis mire stridet, corpus habet hirsutum, ex albo nigricans, oculus niger pupilla albicante: circa oculum glabrum circulum videas fere niveum, antennae cum priore communes; externa majoris alae facies ex flammeo aureis lineis productis dignoscitur;

quas nigri quatuor limbi denteum ducti insciant, circa finem vero tres numuli argentei fere triangulariter positi commendant. Interna autem facies pulcherrima videtur, variis auratis squamulis et clavis loriceatim et imbricatim positis insignis. Extremam alarum partem aures quoque linea adornat. Pavonem nonnihil alis refert, ejusque ritu corpus gloriosum et elegans, pedem autem et tibias aliquantum nigricantes (ne forma superbiam aleret) obtinuit. Promulsis helicam refert lineam, voluti in labyrinthos convoluta.

Decima quinta quoque proboscidem habet capillarem, viminei instar viticelli sese torquentem. Est cinerea intus, forisque dilute caesia videtur: alas habet spiniformes, vesperilionum more crenatas, has extra fuscae aliquot lineae intersectant, intus sex clavi nigricantes multum commendant.

Decima sexta alis superioribus exterius obscurius virefcit, quas maculae pannique albescences flaventesque aliquot adornant: interiores extrae rubidae maculis decem scitent nigerrimis. Venter octo flavis squamis splendescit: dorsum ex rubro in flavum vergens caudae hordeolum ostendit quasi venetum. Hirtus scapulas cirina lunula deorsum ducta commendat; oculos rubeantes pupilla acutiores reddit

agrestia.

PUNCTUM XVII.

De Papilionibus diurnis Mousfeti medius.

Mousfeti, L. c.
p. 107. ad
p. 108.

Mediarum diurnarum tredecim species occurrunt.

Primae oculi flavi videntur, cornua obsolete pulla, alae reliquumque totum corpus ex pallido flavescunt, interiores alae extra una tantum macula saturiore lutea notantur; intus autem caduceae herbitae fusca quadam variola insciantur, dorsum ex coeruleo nigricat, venter subflavet. Ex chrysalide oritur auro illita.

Secunda minus graui coloris videtur: alae interiores tristi in gruinum fatiscunt coeruleo, et quasi in plumbeum desinunt; externas nigriores habet, fuscis hic illic maculis notatis, tale item corpus videtur. Serratis alis summaque ora crenatis, et veluti aculeatis horridiuscula volitat, et quasi suae gentis praefica nunquam, nisi funerali habitu tristius incedit.

P

Tertiam

Tertium depinximus rigidulam, erectis alis sese veluti tollentem; est etiam spinosis crenis, sed exterior ala ex pallidiori flavo tribus paonis nigris maculatur; internae vero proxima a radice pars furvescit, media pallefcit, ultima rectis, transversisque fibris cancellata subalbescit. Corpus fuscum videtur, oculus picem refert, typhae nigricant.

Quarta duplici modo distinguitur. Nam quando passis alis se libras, corpus nigrum ostentat, atque fuscas quatuor alas nigricante peniculo veluti liratas, et in rubiginosum fulgentem deficientes eidem affixas. Quum autem floribus insidens alas atollit, prima ala luteola eleganti clypeo ornata conspicitur, cujus centrum pallidum, umbo piceus, circulus exterior citrinus. Venter atque thorax, nec non totus vultus albicant, antennae nigricantes in flavum divergunt.

Quinta iatus forisque sui similis videtur: caput alaeque pallorem monstrat, corpus livescit, veluti etiam anesioae; oculi ex flammeo ruflant, scapulae pallenti quadam lanugine hispidae.

Sexta dum adversas alas expandit, arenosum aemulatur splendorem, nigricantibus maculis modo Draconei varium; corpus item, si dorsum videas, squillinae nigredinis videtur, venter nonnihil fuscior, oculus niger, alba, vel potius candidata pupilla claris, antennae coracinae; alae aversae ingrati baetici coloris, et obsoletioris mustellini.

Septimi generis crenulatae alae pyriten imitantur, aereis micantes venulis, et fimbria maculisque nigris confersae: corpus totum nigro colore splendescente, nisi quod antennis punctuli albi interfecant, et in picea fronte aureoli quodam modo oculi scintillant.

Octava ejusmodi corpus obcinuit, sed ex luteo rubescunt antennae; alae polymitae conspiciuntur, variis plicis, liris, fimbriis, limbisque multicoloribus insignes: surdi illi autem omnes colores atque hebetes videntur, vacui splendore omni ex

tono, solaque mixtione, positione et numero amoeni; alicubi flammam fuliginosam, alibi Ingramum fuscum, languentem rubidum prae sese ferunt, rubinique ultima fimbria albis semicirculis inclusi nihil vividi spirant.

Nona alae exteriores fordidis luteolis maculis affectae atque infectae, ultima fere parte clypeolo nigro (quem medium punctus ornat eburneus) ornantur. Internae vero quatuor ejusmodi gestant clypeolos, sed circulo insuper flavescente auctos, quorum duo medii justae magnitudinis, laterales pusilli admodum videntur. Corpus huic ex fusco candicat, oculi prominentes nigricant. Si vero internam interioris alae partem inspicias, fuliginosae videntur, et e sex pulcherrimis bracteolis affabre collocatis elegantiam habent.

Decima caput intaminato flore candore; Lacteolas vero alas maculae quaedam fuscae et nigricantes ornant, dorsum lateraque ex flavo subrubentia novem decemve nigrae labeles sub incisuris posicae decorant.

Undecima proportionem et ferme colore formaeque corporis oisum refert avicularum praedatricum. Alas habet ac reliquae Papilionum erectiores, caudam laeam et quasi plumosam; internae aliae non ut reliquum corpus aquilinae, sed ex luteo rubentes et fere flammae, nasus illi aquilarum more aduncus, venter veluti inanis, antennae validae, magnae, ejusdem cum alis superioribus coloris, oculi satis exerti nigri, pupilla nivefcite.

Duodecima forma eadem est, differt tantum colore; corpus cinerem refert, cauda nigrescit, atque dorsum nonnihil argentum mentitur: productiores alae fuscae labeculis nigris polluantur; interiores, subluteae, surdae videntur. Mirae velocitatis sunt haec ambae papilionum species et pernitate nifum provocant.

Decima tertia omnium velocissima scapulis flavomuscidis apparet, alae quidem lactae, in extremisibus fuscis

fuscis quinque sexve pennis notatae, medium dorsum subflavescentis macula ornat nigerrima, ex lateribus tubercula utriusque duo papposa

prominent: uropygium nigra quadam lanugine circumscriptum, de volatu hirundinum non metuit, atque omnes revera alites superat.

PUNCTUM XVIII.

De Papilionibus Monfeti, diurnis, minimis.

Monfeti, L. c.
p. 107. &
108.

Harum decem exhibet. *Primae* alae internae, vegeto, nidoque coccine saturatae, suave rubent; exteriores vero luculentam purpuram ex rubro nigroque mixtam, et niveis quibusdam nervulis obductam repraesentant; reliquum corpus nigrescit, etiam racemosa antennae.

Secunda juxta alarum basin deargentata conspicitur, quae deinceps ex caeruleo purpurascens finit, superiores interius clavi duo albo nigri adornant; corpus fuscis plenum punctulis, purpureolos pedes emittit utriusque tres: rostrum habet aduncum, e capite quatuor antennulas, praeter duas longas, erumpunt.

Tertiam si volantem videris, alas purpurei exoleti coloris in caeruleum vivaceum abeuntes esse dixeris, variis plicis donatas: iatus autem annulis oculis praeditae, caesinae magis videntur atque aeruginosae. Caput ex viridi caeruleum splendet; corpus fuscis albisque institis ornatur, oculi nigerrimi, pupillae albesimae videntur.

Quarta laetiore aspectu prodit, alis oculatis, cyanum coelestem atque incomparabilem spirantibus. Fecit illam Daedala rerum artifex natura totam oculis, adeo ut *paucis* illum in Mythologo Arctoris filium, non pavonis caudae inferum, sed in hujus alis habitantem haud inepte fingeres: quas quidem non minori superbia adverso sole expandit, atque illa avis Junonia, quam praecoelesti, quo excellit, colore) fere in ruborem dat.

Quinta corpus griseum, alae superiores in caule albo virentes, medio lutescine cineritiae, inferiores exortu atro virentes sunt, reliquum albidum: intus autem maculis in amoeniore virore pictis frequentius conspersae: oculi nigricant, veluti et capita antennarum.

Sexta globosis scapulis atque gibbosis planis cernitur, quae cinerem aramento mixtum imitantur, corpus incisuris plenum, subcinereum: alas item angustas, et gruini coloris extimas stillicidiis quibusdam sanguineis inensae rusticantes habet: pedes, capitulum, antennae corpori concolores sunt.

Septimam ex filiquastro natam illi affinem dixeris, et praeter molem corporis minorem et majorem nigredinem, primarumque alarum deargenturam vix discrepat.

Octava alae omnes languidae lutescae, vel potius pallescente flavo nitentes, punctulis quibusdam fuscis, et aliis annosam seruginem referentibus inficiuntur, ocelli huic nigerrimi, alias flavescit tota.

Nonae alae omnes conchis marinis ex albo fuscis pictae videntur: extremitatibus circumtae, et in medio albis quibusdam lineis crenulatum currentibus ornatae.

Decima item conchatis et clavatis alis donata, ex albo et obscuro rubente varie miscetur, nobisque inenarrabilem magis Dei potentiam, quam narrabiles suo nomine colores ostendit.

PUNCTUM XIX.

De Papilione Bombycum.

Bombycum Papilio, Bombylius quoque vocatur, et ex cruce sta-

minis ferici reatrice provenit. Meminit ejus et Aristoteles, si Aldro-
P 2 yando ^{Arif. H. A.} f. c. 29.

nis vestibus loquens, Assyria inquit Bombyce adhuc foeminis cedimus. Sed cum et in hujus cepicis mentionem incidimus, in eo quoque nodus explicandus est, locus inquam alius emendandus, non tamen eo modo quo restituit eundem Dalechampsius. Plinii verba sunt. Bombycas et in Co Insula nasci tradunt, cupressi, terebinthi, fraxini, quercus florem imbribus decussum terrae halitu animante. Fieri autem primo papilionum parvos, nudosque mox frigorum impatentia villis inhorrescere, et adversum hyemem tunicas sibi instaurare densas, pedum asperitate radentes foliorum lanuginem in vellera. Legit Dalechampsius. Fieri autem primo Vermes parvos, deinde Erucas nudas, mox frigore, etc. Ego lego sic. Fieri primo Erucas nudas mox frigore. Erucæ enim prius vermes non sunt. Ut modo ad Bombyliorum nostrorum generationem revertamur, ea plane quo dixi modo se habet, nimirum ex Eruca jam folliculo incluso fit Chrysalis, ex qua Papilio, qui folliculum terebrae. Summæ equidem imbecillitatis, et brevissimæ vitæ Papiliones isti sunt, ut qui ex folliculo erumpentes, haud ita multo post Venerem incuentes diebus tribus coeunt, quo peracto masculus moritur, foemina vero, ordine iterato ova parit innumera rotunda, minuta, semini hyosciami non dissimilia, aut herbae peti sive Nicotianæ substrato sibi panniculo, vel albo, vel rubro, deinde emoriunt: tunc panniculus

cum ovis suscipitur, et ubi non possit hyemis pertingere frigus, reponitur.

Scribit Aristoteles esse quoddam *Papilionum genus*, quod durum quiddam simile cartamo, i. e. cnici semini producit, sed inus fluidum. Docti considerent, numquid exacte hoc nostris bombyliis competat. Ego id neque negare, neque certo affirmare ausim. Modus enim ille generandi aliis Papilionibus etiam est communis, et Aristoteles in eodem post capite de Bombylio agit. Rursus cum Bombylii Erucam inquit ex magno, et cornuto verme oriri, cumque nostræ Erucæ nascantur ex ovis, aliquando credidi, Aristotelem utrumque generationis modum scripto mandasse, prout a diversis audiverat. Videtur enim ex mera aliorum relatione isthaec scripsisse. Quamobrem si ex utraque relatione unam, eamque veram conficiamus, rejecto scilicet cornuto illo verme, et in ejus loco supposito, ovo illo simili cartamo bombyliis applicari poterit. Nolim enim cum Dalechampsio inter cornutos nostros Papiliones: nam sic semestri spatio varia formarum successio non complebitur, ut voluit Aristoteles, repetit Plinius, quanquam confirmat experientia 2. mensibus omnia absolvi. Semini autem Cnici semen Papilionum horum simulare potuit, non quia aequè magna sint, sed quia inus utramque est humidum.

Hactenus Aldrovandus.

CAPUT II.

De Aelytris bipennibus.

ARTICVLVS I.

De Muscis in genere.

Anelytra quadridentia, bipennis, quæ bis, ut Plinius scribit, pinis advolant, excipiunt; *Musca Tabanus, et Ephemera*. MUSCÆ pri-

mum damus locum, quod in ejus laudibus diffundendis, ex veteribus Homerus et Lucianus; ex neotericis, Leo Baptista Albertus, Hen-

Q

C118

cus Conradinus, Andreas Dactius, et Franciscus Scribabanus, defuderint.

Nomen,

Nomen, a musculo accepit. Nam detractis alis, caput nervosum, corpus molle, cauda tendinosa apparet. Hinc *Musculae* apud Boetium nomen, Graecis *μύσα* a *μύσα* dicitur. De *Caminarum* nominibus inferius dicemus.

Deferoia,
Arist. H. A.
l. 4. c. 7.
Plin. H. N.
l. 11. c. 48.

Bipenne esse insectum et in anteriori parte promuscum sive aculeum gerere, apud Aristotelem etiam habemus. Senos pedes habere scripsit Plinius, ex iisque primas longiores ut oculos quos duros et hebetes habet, detergere valet. Variis depingi cancellam quasi coloribus, pavonis instar, per microscopium apud celebrem illum mechanicum *Drebellium* Londini observavimus. Reliqua, quae huc spectant, in *Muscae domesticae* descriptione, ex *Luciano* adjiciemus.

Loca.

Merc. var.
lib. 1. j.
c. 14.

Humidis et aestuosis locis gaudent. Tam numerosae in Apulia, ut proverbio locum dederint. Tot et in Hispania olim, ut earum venatores conducerentur. Apud pyramides in Aegypto tam frequentes ut ser volantium murmure concutiatur. Causam in sepulchrorum copiam facile conjicias. Astracanae denique ad mare Caspium, examina illarum oberrare, ut vix tolerari possint, navigationibus Anglorum debemus. Laevibus et poliois non diu insident. In Cretae monte Carina novem M. passuum ambitu non reperiuntur. Fodinas, propter noxios halitus fugiunt. Romae in Herculis in foro boario aedem non ingrediebantur: nec in Papho per fores Veneris aliqui, si Apollonio fides. Pratum Bremeiibus ab Emma donatum nullas ferre, Cranzius prodidit, nullas et quandam Venetis donum ingredi, quod Cardano debemus. Causam frustra vel in sublinitatem conjicias, cum tota urbs in lacunis sedeat; vel in parietum marmora, cum et in polidissimis armis, et splendentibus templis, muscaerdae inveniantur; vel in amuleta, quae ni-

mis dubia sunt. Vidit ad arcentes muscas constatam lamellam Scaliger, ad quam in fenestra vix depositam musca advolans, alvum exoneravit.

Omnibus fere edulis insidianeur: sed inprimis lacti, cadaveribus, meli, (mel Aticum ob thymum, et Carinae montis excipio) et sphondylilio. Plinius adeo balsami melle adulterati cerossimum signum ponit, si a muscis infestetur. Varro earum proprium *ligurire* dixit. Lycophron ideo *λίγυρας* vocavit.

Triplex videtur esse Muscarum generatio. *Vna* e Coitu, qui in aestivo tempore, hyemem clementerem, vento meridionali sese vibrante, accidit. Coeunt quaedam diu, aliae non item. Mas postquam inscendit, membrum foeminae, intra suos meatus receptum, materia et vi prolifica adimplet. Visae in agro Heydelbergeni mixtae cujusdam naturae a Pennio. Vicissim enim conscendebant, sed talium et Luciano meminit. Post coitum excluduntur vermiculi, qui in muscas abeunt. Albi hi, oculos ad latera prominentes habentes, quorum similitudine staphylomani species quaedam *μυσκάριον* vocatur. *Altera* ex putrefactione. Nam plurimae ex fimo oriuntur, in quo inchoatae latent, et ex quo perfectae exeunt: nec non aliis sordibus aestivo imprimis tempore. Meminit utriusque et Aristoteles *Muscarum*, inquit, *ortus fit in fimo, quem agricolae seorsum a stramentis separare solent. Quare ii qui in hoc opere sunt, contendunt fecerere reliquum stercoris, quod sincerum non est: ibique ajunt firmum confici. Vermicularum autem principia exigua: primum enim, in his quoque rubor subit: atque ex immobilibus proficiunt ad motum tanquam evasendo haerentes. Deinde vermiculus evadit immobilis. Tum demum motus, rursus movere sese cessat: atque ex ea musca perficitur: moveturque status solive superventu. Videtur tamen ex aliorum observatione loqui. Nulli qui per coitum generantur vermiculi, nec qui ex putredine tot metamorphoses*

Card. Subtil. L. 10.
p. 409.
Scal. Exerc.
146. C. 4.

Plin. H. N.
l. 11. c. 14.
Plin. H. N.
l. 14. c. 10.

Arist. H. A.
l. 1. c. 19. C.
126. ed.
Scal.

phos subeunt. Crescunt primo ad justam magnitudinem, mox quasi in Nympham mutati, immobiles jacent; rupa tandem stato die nymphæ, egrediuntur. Scaliger non tantum ex putrefactione, quam principis quibusdam immutatis, ex gummi nempe quodam liquido ori scribit; vel forte ex alia aliqua materia, a Natura in hunc finem concocta. Tertium generationis modum Knivetus Anglus detexit, *Corruptum erucæ corpus*, (verba sunt Moufeci) *vel parum contusum in aureliam imperfectam convertitur, tunc ex ea, non papilio, sed tria oblonga ova nigricantia eji-ciuntur, ex quibus muscæ vulgares, vel aliæ eius similes ariuntur. Quandoque aurelia ipsa corrupta, nec papilio, nec ova, sed vermiculi albi, per foramen (quandoque unus, nonnunquam plures) egrediuntur, ex quibus postea muscæ valde exiles. Ex guttis sudoris de laborantium digitis decidentibus in Dariena regione prognatas, vidit Peerus Martyr. Riveilo vero rebus Britannicis præfecto, ex sanguineo imbre procreatæ sunt. Videntur cum rhododaphne amicitiam colore, quod ad eam etiam in scrobe defossam undique convolent. Bellum cum araneis gerere notum. De crabronibus superius diximus. Forte cibi gratia ab iis capiuntur. *Aetas* plerisque brevissima. Magnis et militariibus paulo longior. Pereunt oleo, quod hoc angustissimos, quales ipsis spirandi meatus, lentore suo intercipiat. Potes id et temperamento, quod frigidum, adscribere. Excelsæ hæc, haud facile contrariam mutationem perferunt. Frigidæ, celesiter refrigerantur, et moriuntur facile. Mortuæ vel suffocatæ, vel solis calore, vel cinere superfluo reviviscunt, ideo quidam immortalem animam habere putarunt. Tu calori id adscribe. Strangulatur vitalis in iis calor, cum exiles corpusculi meatus copiosior humor infarci: sublati per calorem exterminum isto, suæ libertati restituitur. Oberuncatas capite, currere, salire,*

et plurimum reliqua corporis parte vivere, notum.

De Valatu ita Lucianus. *Est illi volatus, non continuo pennarum remigia, ut vesperilionibus: neque saltu ut locustis: neque cum stridore, ut vespis, et crabronibus: verum flexibus, ad quamcunque aëris partem se moveat. Adde, quod non volet quiete et cum silentia, sed cum cantu et melodia: non item immitte et sævæ, quemadmodum Culicis et Muscæ: neque cum gravi frinitu Apum et Vesparum, horribilem æstivans sonum et minacem; sed tanta volat bis suavius musica, quanto sunt tuba et cymbalis tibiæ dulciores.*

Et dum volant, et liberæ, et capite, præcis etiam alis sonant: sed hæc, alio quam illæ modo: aliquando, exeunte in ore spiritu, ut Albertus loquitur, non sonant. Percutitur cadens inter alas earum aër: meatque etiam non volentibus inclutus intus spiritus, Major in volatu sonus, quod major aëris attracti copia ad septum transverium validius aliditur. Vix audiuntur quietæ, quod tum se nec contrahunt, Arist. H. A. nec atollunt. Non attrahitur sic intus spiritus, cujus agitationi sonus ipse adscribendus est.

Ingenium detegunt, audacia, impudentia, et indocilitas. Nulli rei non insident: nihil non conspurcant; redeunt etiam millies abactæ. Indociles esse, sed minus hirundinibus, quod capite horreat, hæc sua natura hominem oderint, apud Plutarchum cui suffraganur experientia, habemus. Araneos insidiantes observant illorumque casses evitare conantur. Elephantem adortæ, in pertusa rimis pelle, si constringatur, utereunt. Plura in Leone Baptista Alberto et Luciano vide. Dolorificos inferunt morsus, corporique diu affixæ haerent. Vnde Homerus sagittarum ictibus comparavit. Acriores illi, si aliquid de serpentibus vel venenatis gustaverit. Candidis ilapsæ vestibus ita eas conspurcant, ut difficulter eas. Carnes, emissa ab alvo vermium illuvie, foedare solent. Imminente

Q 2

L. 1. c. 19.
Plin. H. N.
L. 11. c. 16.
Volant.

Ingenium.

Plin. H. N.
L. 19. c. 9.

Ard. H. A.
L. 9. c. 15.

Martyr.
Deen. 3. 19.

Symplicio
et
Auriphalia.

Aetas.

Galen. de
Med. simpl.
L. 2. c. 10.

Ardia. H. A.

tempestate validius mordent: seu quod frigidior reddito aëre, calor naturalis appetitum excitet: seu quod exhaustas in circumfluum aërem, una cum vapore humidi substantifici, quod paucum habent, portionibus, qua patet via refarcire moliantur. Tum etiam ex supremo aëre ad infimum descendunt: et in aromatzibus maxime apparent. Multa contra insultus earum traduntur. Quidam cepae frustulo carnibus affixo arcent. Alii lupi caput inera domum suspendunt: ex salicaria seu lysimachia fumum excitant: foliorum minoris sambuci, vel cucurbitae decocto, vel helleboro albo cum lacte trito, loca conspergunt. Sunt qui succum origani cum lacte et futillo felle et malo granatorum confuso, aqua diluunt, et solo superfundunt: vili, qui myrri aut huiusmodi plantarum fasciculos suspendebant, inque iis noctu congregatas, in saccum coniciebant. Iumenta ab earum injuriis praeservare creduntur, laurus cum nigro veratro in lacte trita; nepetae odor et foliorum ejus decoctum: Vnguentum ex bacis lauri cum oleo paratum: frutescentes rhododaphnes, si tusi in scrobem coniciantur, convolare in eos undiquaque volumina creduntur.

Pflur.

Habent in Medicina usum. Illinuntur a quibusdam cum radice lapathorum viuliginibus. Impari numero, ab aliis, surunculis, medio digito, applicantur. Copita folio ficulneo asperata alopeciae conferunt: cui secundum alios, cinis cum nucum cinere coneritus, prodest. Sunt qui melle, sunt & qui lacte subigi volunt. Ad pilorum raritatem, vide ex iisdem & aliis remedium. In Epilepsia rufas & in potu exhibitas commendat Plinius. *M. Servilius Nonianus*, addit idem, *princeps civitatis, non pridem in metu lippitudinis, priusquam ipse eam nominaret, oliurce ei praediceret duabus literis Graecis P. et A. chartam inscriptam, circumligatam lino, subnectebat collo. Mutianus ter Consul, eadem observatione, viventem Muscam, in linteolo albis remediis carere ipsos lippitu-*

Plin. H. N. l. 26. c. 16.

*dine praedicantes. Galenus ad chymosin, cum ovi luteo tritas commendat. Ad pilos palpebras pungentes, Dionysius Milelius. Plinius ad easdem gignendas muscarum firmique murri cinerem, aequis portionibus permisceat, additis quibusdam aliis. Aqua earundem per balneum destillata, oculos à maculis et pterygiis liberari, si vesperi laventur, capillos, si eadem saepius madefiant, in immensum crescere; duabus guttis, surditiatem tolli, Judaeus quidam apud Gesnerum retulit. Vas autumnum sepeliendum, et materia sub hyemem destillanda est. *Audivi quendam, inquit Gesnerus solitum dare, tres vel quatuor muscas intra corpus, atque olivum inde optime solutam. Recentium florum genisioe grana 5, ponantur in vase terreo, cum butyro alternatim strato, quibus vos impletur, ac optime clausum in simo equino, solem versus per annum sepelitor: post annum, muscas invornies, ad unguenti formam redolitas, quae omnem dolorem, in quacunq; corporis parte sedant. Cedunt et quibusdam animalibus in cibum. Araneae iis insidiantur, hirundines vescuntur. A Chamaeleonibus, mutacillis, anate muscaria, zygaenis capiuntur et vorantur. Arrident et piscibus, trutis inprimis. Adhibentur et inter supplicia. Apus Perfas, qui legibus obretractasset, diebus viginti in Archivo vincus, perseverabat, et melle ac lacte delibutus, nudus muscis exponebatur. Exercuisse et Deum per eas sua iudicia, Historiae tradunt. Megarentes e sedibus populere. Juliani Apostatae exercitum afflixere: in Caroli Gallorum Regis Anno MCCLXV. magnum damnum mortu et putrescentibus exorta Anno MCCCLVIII. pestis, ut vix decimus hominum superesset. Circa medium Augustum in Brombiensis templi fastigio ingens examen quoannis considerare solere, Brighmannus auctor est.**

Genera Muscarum plurima occurrunt, quae sigillatim in sequentibus ponemus. Dixerunt, magnitudine, Diffinitiones, parti-

Pegomyzom.

Plin. H. N. l. 24. c. 2. et 25. c. 6.

Erecl. ver. Med. l. 2.

Galen. de comp. Medic. fecund. l. 4. c. 17.

Montes. de Ins. l. 1. c. 12.

Pflur in c. 16.

Suides in Epitome.

Marin. Sic. l. 2. de Hispaniae Regionibus.

*partibus, colore, loco, &c. Magnitudi-
ne, sunt magnae, (quas *epanotidas*
militares, Lucianus dicit, alii *Cones*,
sonitu asperriimae, volatu velocissi-
mae, vitae longissimae, tota enim
hyeme perdurant.) sunt *medias*, sunt
minimae. Partibus. Aliae capite sunt
magno, parvo aliae: ventre quae-
dam crasso, exili, brevi proceri.
Sunt pilosae, glabrae, antennae in
fronte gerentes, plurimae non. In
Cyrene habentur lacifrontes veluti
mustelae, aliae viperis similes. *Loco*
sunt *Domesticae*, *Sylvestres*, quarum
oleum in magno precio fuisse memo-
rat Cardanus. Macedonicae in fluvio
Astraeo, *Hippuri* dicto, quae simul
ac hominis manu continguntur, alis
evanescentibus colorem perdunt.
Moluccanae, Sumatrenses, America-
nae. *Colore*. Nam virides et pictae,
Vespas majores, quaeque subterra-
neos sibi nidos formant, Hispaniola
insula alit. *Albas*, aculeis acutissimis,
Caspars Balbii in itinere suo vidit.
Insigni albedine notabilis est illa, quae
Toletis, in macello publico, sola per
integrum annum comparere solet.
Sunt et cinerae, caeruleae, luteae.
Huc pertinent *Caninae* quae canes,
Boariae, quae boves, *Equinae* quae e-
quos infestant, *Napelli* et *Vinacorum*.
Illis a napello, qui in Alpibus
Rheticis, mense Junio et Julio floret,
nomen impositum est. Concolores
ferme eidem sunt, communibus ma-
jores; alis capinibusque ex lucido vi-
ridique vel caesio virente, quasi Ci-
cindelae, vel Cantharides, ut Pena
et Lobelius describunt. Guainerius*

Antidotum ex eis conficit ad multa
utilem, quem apud Aldrovandum
vide. De *Musca vinaceorum* ita Al-
drovandus: Aelianus Ephemera in-
quit, animalis unum diem vivunt:
ex faece vini acefcente originem tra-
hunt, aperto dolio, ut luce suscepta
sunt, vita excedunt. Aristoteles vero
Culices (*noisurus*) scribit nasci ex ver-
miculis, qui fece aceti gignuntur.
Quo loco Gaza pro *noisurus* reddidit
Culices vinarii, sed quam bene, dice-
tur in Culice. Nascitur quidem in
ipsis vinaceis Muscarum quoddam
exiguum genus, *Muscinos* vulgus vo-
cat; Sed hi meo iudicio, neque cu-
lices illi Aristotelis fuerint non enim
ex aceti faece gignuntur, argumen-
to, quod vindemiae tempore tantum
appareant cum nova vina sunt: ne-
que *Ephemera Aeliani* etiam esse
puto: nam plurimos quotidie prope
dolia extinctos reperire esse, quod
alioqui non fit. *Muscini* autem nos-
tri animalcula sunt admodum exi-
gua, corpore crassiusculo, coloris ex
cinereo fusci, brevi: capite rotundo,
brevissimis antennis, brevibus etiam
pedibus quae fere omnia contrario
in culicibus modo habentur. Hae
namque antennae habent longas, cor-
pus procerum, pedes longos. Musci-
ni violi valde sunt appetentes, adeo
ut in eo sese submergant, unde bi-
baculorum adagium cupientium
Muscinorum more mori, h. e. in vi-
no, ut inextinguibilem suam sitim
sedent. *Vimulas* eos vocat
Scaliger.

Aldr. Hist.
Inf. l. 3. c. 1.

ARTICVLVS II.

De Muscis in specie.

PUNCTVM I.

De Muscis Aldrovandi primae tabulae.

Aldrov. de
Inf. l. 1. c. 1.

Muscarum varias differentias Al-
drovandus et Mousetus nobis
proposuere, hic in classes certas diges-
tiss, in tribus tabellis ille. Prima 25.
species continet.

Prima Megalocephale haud in-
epte vocari poterit. Capite enim est
pro corporis portione satis magno,

cum interim vulgaribus vix maior sit.
In fronte candicat, oculi rubent, al-
vus prope pectus sublutea est caetera
fusca, alae ex luteo et nigro va-
riegatae.

Secundam ad Boariarum genus re-
ducendam iudico: longa est duos fe-
re digitos, lata transversum polli-
cem,

R

cem, colore per totum corpus luteo, capite triangulari, in medio luteo et hirsuto, oculis colore castaneis et figuræ ovalis. Pectore lato, eminente, gibboso, utrinque ad latera depresso. Ventre longo, angusto, annuloso, deorsum inflexo, in extremitate acuto, colore lutescente ac lucido, in fine nigricante. Alæ subluteæ totum corpus longitudine æquanz, quas, dum quiescit, simul conjungit, et supra supernas partes ita extendit, ut fere totas obtegant. Pedes flavescunt, in extremo ferrasi, vel denticulati et bifidi; prona parte ex luteo ad fuscum colorem accedere videtur.

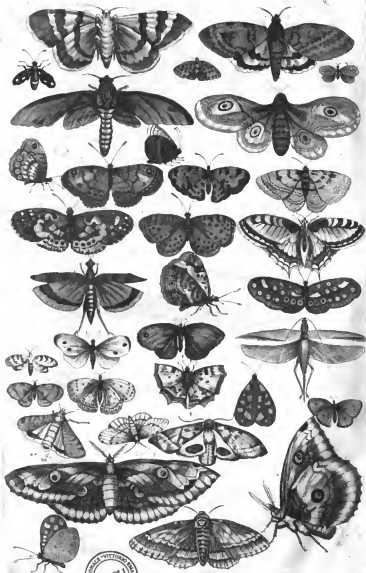
Tertia muscis vulgaribus majoribus paulo major, utpote et Boariorum genere, corpore est crasso et rotundo, coloris nigri saturati, lucidi et splendentis. In capite maculæ sunt aureæ duæ, oblongæ et obliquæ C. literæ conformes. Alæ quæ pectori hærent, eleganter admodum lutescunt. Pedes ætissimi, sed minime splendidi. *Quarta* propter cinereum seu leucophæum colorem Caninis poterit accenseri. Vulgaribus aliquanto minor est, figura corporis eleganti et vivida, colore cinereo, sed alæ ad luteum vergunt. Caput rotundum, venter oblongus et hirsutus, pedes rufescunt.

Quinta forma item corporis est admodum venusta, caput rotundum habens et rubescens, lineolis duabus candidis insignitum. Pectus, quod leucophæum est, duabus maculis nigricantibus perornatur. Alæ cinereæ nigris maculis eleganter variegantur. Venter oblongus, et rotundus in extremo, ceu in aciculam desinens. Partem supinam lineæ duæ albicantes transversim fecant. Prona pars cinerea est; Pectus pronum caeruleum. *Sexta* pectore est aeneo, valdeque splendente, ventre rotundo, colore viridi, sed 3. lineis transversalibus nigricantibus distincto. Prona tota virefcit. *Septima* majori muscæ compar est, capite in medio coloris argentei, anennis brevibus pectore leucophæo, alvo supina subrubra, quæ tamen si Soli obverfetur,

colorem etiam quandam lucidum cinereum præ se ferre videtur. Prona tota similiter subrubra est, et toto fere corpore hirta.

Octava novissime descriptæ valde cognata est et similis. Capite similiter albicat, corniculaque eadem in fronte gerit, et toto corpore pilosa est. Colore tamen quodammodo differt. Pectus enim et alvus ex cinereo ad caeruleum vergunt, et si Soli obvertatur, subrubri quid in ejus alvo conspiciuntur. Est præterea aliquanto minor. *Nona* a vulgarium muscarum generibus ob alvi gracilitatem degenerare videtur, et ad Culices accedere. Caput ei rotundum, pectus nigricans, dein color cernitur luteus, qui lineis duabus nigris invicem instar crucis interfecantibus insignitur, caetero nigra est. *Decima* tota lutea est. Alas habet valde subtiles, et punctulis innumeris variegatas. Caput subrus albicat, supra lutescit, et e medio duo brevæ exilia cornicula erumpunt. *Vndecima* contractior et brevior est, pectore cinereo obscure, ventre nigro, sed ad caeruleum quodammodo tendente, tota hirsuta.

Duodecima valde pusilla, capite rufescente, pectore subalbo, multis tamen nigris punctis eleganter variegato; alvo similiter subalba, aut cinerea dilute, quam lineæ multæ nigricantes transversim fecant, altera tantum per longitudinem excurrente. *Decima tertia* in arborum truncis, pyri vero et pomi potissimum insidereprehenditur. Color toto corpore aeneus, aut viridis, sed admodum obscurus. Venter autem supinus soli oppositus cinereo, lucido nigroque variegatur, pronus obscure virefcit. Pectus supinum lineis quibusdam rectis exornatur. *Decima quarta* ad majores muscas fere accedit, pectus ei obscure lutescit; alvo admodum exilis est, angusta, et in extremo acuta, ex luteo et nigro eleganter variegata.

riegata, Lineae namque quaternae nigrae ipsam cingunt, quarum duas priores linea alia quaedam intermedia conjungit, et fere unæ: sed reliquis punctula quaedam nigra subferuntur. Alae corporis longitudinem aequant. *Decima quinta* vulgaris magnitudine est, alvo graciliori, colore luteo obscuro, capite rotundo, in medio eleganter rubro, oculis nigris, pectore lato, prominente, et utrinque ad latera depresso: ventre exili et gracili, et deorsum reflexo. Alae et pedes dilucius, quam reliquum corpus lutescunt. *Decima sexta* vulgares aliquanto excedit: pectore supino nigro, sed pilis quibusdam lutescentibus insignito. Alvus depressa est, et versus pectus duas habet maculas luteas, caetero penitus nigricant, praeterquam extremo, quod obscure albicat. In alis, qua pectori connectuntur, macula lutescens utrinque conspicitur.

Decima septima ex Caninarum majorum numero cinerea est, sed junctis quibusdam nigris depingitur. *Decima octava* tota viridis, ac maxime splendidi coloris, pedibus ac capite nigricat.

Decima nona illis videtur accensenda, quae carnes aestivis temporibus descedant. Figura enim omnino est eadem, colore tamen magis fusco, lucido, et ad coeruleum obscurum tendente: toto praeterea corpore hirsuto, alisque circa exortum flavescens. *Vigesima* vulgarium magnitudine est, corpore tamen obesiori. Pectus admodum obscure lutescit. Alae maculis dua-

bus vel tribus fuscis pinguntur. Eaedem in exortu flavescunt. Alvus tota ex coeruleo nigricat et admodum plana est. *Vigesima prima* corpore est rubro, oculis colore castaneo, pectore piloso, alvo nigra, sed tribus lineis subluteis transversis insignita. *Vigesima secunda* ex Caninarum majorum numero, sed aliquanto minor, pectus habet strum, et in eo lineas subalbas per longitudinem ductas, alvum cineream, ac admodum lucidam, maculis multis partim nigris, partim rubescensibus respersam. Pediculi sunt aeterni. *Vigesima tertia* alis est colore argenteo ad aurum tendentibus. In ore aculeum gerit. Caput majusculum et pectus obscure lutea sunt. Alvum plane luteam linea longa in 2. partes supine dissecat. Fucum ferme exprimit magnitudine sicut insuper *vigesima quarta*, quae ob varietatem colorum valde speciosa est, caput habet album, oculos amplios spadiceos, thoracem nigrum, sed lineis 2. subalbis rectis exornatum. Alvus oblongiuscula est nigra, aliisque coloribus conspicua. Qua enim pectori jungitur, maculas 4. luteas habet, 2. utrinque intercurrentes lineae nigrae distinguunt. Caetera albo, nigro, luteoque elegantissime variat. Prona pars penitus flavescit, praeterquam in extremo, ubi nigricat. *Vigesima quinta* vulgariibus muscis magnitudine aequalis pectus habet nigrum, lineis aliquot subalbis variegatum, alvum colore aeris politissimi et splendidi.

PUNCTVM II.

De Muscis Aldrovandinis tabulae secundae.

Totidem species et secunda tabella habet.

Primo et secundo loco quae positae, invicem fere similes sunt, quantum prior caudam sursum, altera deorsum flectat. Vtraque anteriori parte muscas communes ad amulum repraesentant, capicis scilicet et

pectoris figura. Dorso sunt eminenti, clautoque ac gibboso pilosoque. Alae longae, angustae, ad caudam propemodum extremam exsertae. Alvus nigra, angustaque in oculo determinata annulus, tandem ita acuitur et reflexitur, ut Scorpionis caudam efformare vide-

deatur. Pedes oblongi scabri, in extremo veluti in minutulos digitulos divisi.

Tertia exigua admodum alas habet argenteas, lineolis nigris tenuis transversim sectas, alvo breviores, quae initio crassior est, sed postea magis magisque attenuata paulatim in macronem desinit. Quicquid alvi ultra alas protenditur, id totum nigerrimum est. Petioli colore sunt ferrugineo diluto ad luteum vergente. In ventre aut ejus apice nulla observare licet segmenta, quae annulos vocat Albertus. Caput et dorsum nonnihil rufescunt superne. In dorso extremo, ubi alvo jungitur appendicem parvam quandam habet albicantem.

Quarta oblonga est et gracilis, capite pro corporis portione magno fusco, fusco item thorace, qui gibbosus est. Alvus exilis in medio rubra, caetero nigricat. Pedes atri, quorum posteriores longissimi sunt.

In *quinta*, quae tota cinerea est, nihil est praeterea notatu dignum.

Sexta culiciformis est, caput et dorsum fuscisunt. Caput colicis exiguum, sed nulla fistula. Alae longae et angustae, ad extremam alvum exporrectae, sut etiam ulterius, ex fusco splendidae. Alvus annulosa, angusta, oblonga; dorsum supinum, luteum, nigris maculis varium.

Septimae in media fronte inter ocellos nigros punctulum aliquanto prominet juxtae. Proboscide armatur insigni. Corpus totum, pedes et alae colore sunt ferrugineo. Membrorum constitutionem icon exacte ostendit.

Octava ex minimarum genere est tota nigricans. Alae in ipso exortu nigrae, caetera argenteo splendens.

Nona pariter ex minimis est, colore viridi pereleganti conspicua, qui, si Soli obversetur, velut aureus apparet. Alvus angusta brevis, et in extremo nonnihil acuminata. Alae ultra anum protensa.

Ejusdem generis, imo minor est *decima*, et ipsa pariter viridis alvo exiliore, magisque acuminata.

Alvum quoque acuminatam, sed non adeo, habet *undecima*, colore nigro est, sed maculis albis in capite, dorso et media alvo varians. Alae argenteae purpureum quid, si Soli obverfantur, ostentant.

Duodecima a minimis illis viridibus nihil differt, nisi quod ano est rotundiore, crassioreque.

Decima tertia ad majores accedit, tota atra, praeterquam in alvo (quae compacta et crassa est ubi tribus, quatuorve lineolis seu circulis cinereis transversim secatur. Alae amplae, et duplo ferme toto corpore longiores, in extremo albicant, caetera aerrimae.

Decima quarta vulgaris muscae speciem refert, sed thorax et alvus ex cinereo viridescunt. Alae et pedes flavescunt.

Decima quinta Fucum et Vespam refert, illum corporis crassie, hanc colore potissimum alvi. Haec enim lutea est, lineis quatuor transversis nigris insignita, per quarum medium linea alia ejusdem coloris recta percurrit. Pectus pariter subluteum, et maculis item duabus nigris utrinque decoratur. Caput in medio lutescens linea quaedam nigra transit. Oculi sunt fusci, antennae admodum exiguae, pedes lutei, in extremis quodammodo nigri.

Decima sexta ex caninis majoribus est; Oculos rubros, magnos, prominentes linea alba interstinguit. Pectus cinereum est, sed tribus lineis rectis, albis distinctum. Alvus quadrangulis fuscis, albisque invicem alternatim subeuntibus varia, lacunculorum lufum repraesentat. Ipsa tota in prona parte ex cinereo ad fuscum tendit.

Decima septima exigua est et nigra, musca vulgaris forte nondum adulta.

Decima octava apem quodammodo refert. Alvum luteam et pilosam linea quaedam nigra superne a pectore ad extremitatem protracta recta percurrit. Pectore est nigro, capite albo, oculis fuscis extruberantibus. E media fronte cornicula brevia, nigra et apicibus rotundis in-

insignita emittit. Alas subluteas et splendidas habet. Anus niger est et hirsutus, caetera lutescunt praeter pedes, qui nigricant, praeterquam in extremo, ubi albicant.

Decima nona toto corporis habitu vulgares refert, sed magnitudine inter majores et minores ambigit.

Vigesima eadem magnitudine est tota fere atra. Alae maculis fuscis colorantur.

Neque ab his discrepat magnitudine *vigesima prima* hirsuta, pe-

ctore nigro, alvo rufa, sed supina nigris nocis ad podicem usque nigrum item continuatis variegatur. Alae fusco maculantur.

Vigesima secunda majoribus congener, tota penitus coerulea est.

Vigesima tertia vulgaris domestica est, nulli non nota.

Vigesima quarta coloris est spadicei auri adinstar rutilantis.

Vigesima quinta, quae ultima est in hac serie, totam penitus auream alae argenteae cohonestant.

PUNCTUM III.

De Muscis Aldrovandi tertiae tabulae.

In tertia tabella viginti duae exhibentur.

Priori loco quae depingitur, corpore est exili, capite, alvo, antennis proceris, pectore nigro, alvo rubente.

Hac aliquanto majores sunt *duae subsequentes* pulchrae admodum et valde similes. Prior capite et thorace, pedibusque est coeruleis, corniculis oblongis, alis luteis, alvoque inter rubram et luteam ambigente.

Quae post has in eadem serie *quartum et quintum* locum obtinent, vespaee quodammodo speciem praese ferunt, quamquam minores sint, antennae pariter instructae, capite et pectore fuscis, alvo et alis lutescentibus, bis intensius, illis obscurius.

Sexta corniculis adeo brevibus, ut carere eis videatur. Corpus totum annulis aureis, et nigris aeternis variegatur. Alae auro et argenteo mistis resplendent.

Septima ex iis, quas Tavanellos vulgus vocat, longa proboscide, brevissimis corniculis praedita, thorace obscurius, alvo dilucidius lutescente, alis argenteis.

Octava ex majorum numero est, tota penitus viridi colore obsoleto vestitur, sed caput rubet, alae albent.

Nona eadem videretur, nisi multo gracilior et minor esset.

Decimum quoque ex muscarum genere judicavi. In ore promuscidem habet valde longam et bifidam. Capite est rufo et hirsuto, antennis exiguis, corpore toto plano et depres-

so, colore aterrimo et splendido instar holoserici: alis longiusculis, quae in parte externa nigrescunt, in interna argentum referunt. Totum corpus supinum admodum hirsutum et pilosum est, in medio nigricans, ad latera albicans, pedibus est flavescens hirsutis. Alae tamen flavescant, si soli obversentur, argento splendent.

Musciforme insectum, quod *undecimo loco* exhibetur, libuit appellare, quod proboscide, capitis et pectoris conformatione omnino muscam referat. Caput nigrum est, thorax item niger: viridis in dorso macula longa: alvus valde longa, deorsum inflexa et acuminata, ferruginea et maculis aëris supine per longitudinem ductis. Crura item sunt ferruginea.

Duodecimo ordine depictum insectum musciforme quoque dici potest, capite crasso ferrugineo, pectore et alvo oblongis, angustis, colore viridi; alis albis, nigris fibris intercurrentibus, pedibus subflavis.

Tertium et decimum insectum alvo pariter est admodum procerum, colore modo nigro, modo croceo lutescente distincta, tenui et in extremo obtusa. Alae luteae sunt argenteae, breves. Per tergus luteum fusca linea deorsum tendit. Caput nigrum, cervix lutea, antennae perbreves, perbreves item pedes, qui cinerei sunt.

Jam vero *decima quarta* in hoc ordine elegans musca est, alas habens
S
plano

plane argenteas, caput nigrum, nigras item et subtilissimas antennis, oculos flavos, caetera viridia, praeterquam in suprema alvo, ubi elegantissimo miniativo colore insignis est.

Decima quinta exigua est, at longis proportionem alis, iisque fuscis. Tota ipsa candida. Caput rotundum est, exiguum, alvus hirsuta.

Decima sexta muscula est omnium minima, tota aterrima, alis albis longissimis pro corporis exilitate.

Decima septima alis pariter longis et totam cooperientibus praedita est, corpore fusco et nigro, superius vario, pedes habet posteriores valde longos, longas item antennis, easque nodosis et flexiles.

Decima octava tota est coloris fusci, corpore exili, brevissimis antennis.

Decima nona alis et alvo coloris aurei splendidissimi, longiuscula, pedore fusca. In capite puncta habet duo lutea, antennis nigras in extremo obtusas.

Vigesima capite est nigro, antennis brevissimis nigris, alis argenteis, caetera ex coerulesco viridis.

Quae *penultimo* loco picta est, similis est ei, quae in secunda tabula depicta est sexto ordine, sed crassior et elegantior, nigra et luteis annulis: alis item proceris ex luteo ad castaneam vergentibus, capite nigro rotundo, unionem nigrum aemulante, antennis brevibus, qua capiti inserruntur, admodum tenuibus, in extremo crassis et obtusis: pedibus longis, subflavis.

Postrema ex Tavanelorum vulgo dictorum genere est, sed insolenti aspectu, quo ranam, bufonemve quodammodo aemulatur. Corpore est proceri, crassoque, coloribus nigro et flavo variegato, oculis nigris, amplis et obtuso rictu ranam, bufonemve (ut dixi) exprimente. Antennis caret. Pedes sunt brevissimi. Alae longitudine alvum excedunt et latitudine; color iis acerrimus.

PUNCTVM IV.

De Muscis Mouseto aquaticis.

Mous. Theor. Insect. p. 69.

Mouseto duplices sunt muscae, *Aquaticae* nempe et *Terrostres*, quarum illae *Peryganides*, *Macedonicae*, *Tigurinae*, *Aeschnae*, *Luteae*, *Fuscae* et *Tipulae*. Idem Graecis seu lacustres nomen tale, quod rebus aquis innatantibus vescantur, et super aquas potissimum degant, sortitae sunt.

Peryganides, inquit Mousetus ex Phrygiano vermiculo (quem Angli *Cador Worme* appellant) in aquis degente, et mense Augusto ad superficiem aquarum ascendente exit, quaternis alis, colore fusco; corpore oblongo, 2. antennis breves habens, caudam vero bifurcatam, vel duas feras et cauda exeuntes. Varia hujus muscae est forma, quia Phrygiorum ipsorum tanta varietas.

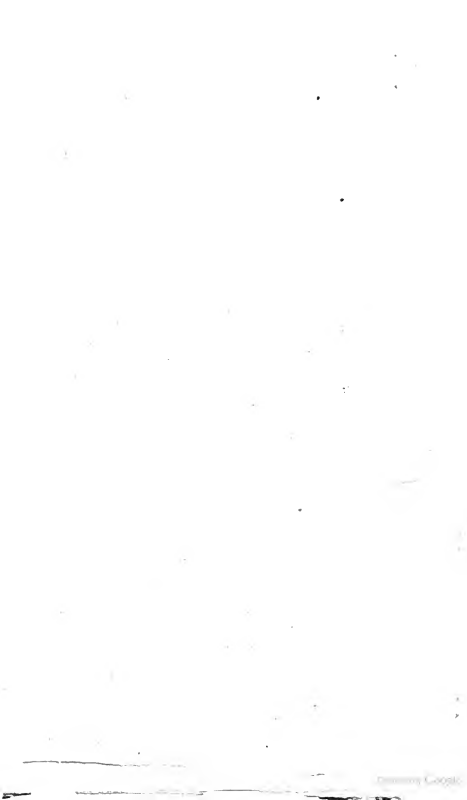
Apud Macedones circa fluvium Altraem, qui inter Beroeam & Thessaliam medius fluit, volitae muscarum genus, quae non ubique reperiantur, nec ad aliarum musca-

rum similitudinem quicquam accedunt, nec Apum Vesparumve, aut crabronum faciem gerunt; harum tamen cujusque aliquid referunt: nam magnitudine crabrones, colore vespas, bombilatione apes, audacia reliquas muscas representant; *iswaw* indigenae vocant. Equisetis Latini; per summas aquas volitantes piscibus in escam cedunt.

Musca aquatilis aestiva major frequenter circa Tigurum conspicitur mense Majo (vulgo tes glaffi vocant) quam a generoso nominatum accepimus et a Tigurinis describi optamus.

Aeschnae muscae sunt aquaticae, colore cinereo, alis quatuor, sex pedibus juxta caudam in ulcos quasi exiguos pilos lanuginosos habentes.

Musca aquatilis lutea ex fusco lutescit, alas habet longas, in scapulis semper inter volandum erectas. Oculi illi magni prominentes, cauda longa articulata, cujus in extremitate duo pili longi exeunt; juxta flumina

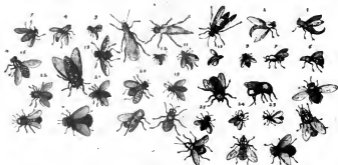

Miscarum. Aldrov: Tab. 1
 Mijce . Fliegen und Handts Mücken

Tab VIII
 Aldrovandi figura
 numero octavo fusi.

Tab. 2

Tab. 3

Culcer . Mücken . Snachen

Vide Muscas Musceta. Tab. Sec. X.

flumina et paludes semper versatur, rarius alibi, praesertim a Juviois.

Fusca alia est quatuor alis longis, longisque cruribus corpore articulo; duas longas antennas in fronte gerit, parvum caput, oculos prominentes et nigricantes. Alae fulvae, sed dilutae magis, quam reliquum corpus. In sylvis juxta paludes et stagnantes aquas fere semper reperitur.

Denique inter rariores muscas illam *Cardani* referam, a semetipso descriptam his verbis: Animal, inquit habeo scarabaeo simile, quod non foetet, molle, celerrimum omnium quae noverim, annuloformum: colore est fulvo obscuro, non nigro, sex pedibus, duabus alis per brevibus atque tenuibus, quae cau-

dam minime tegunt, caudam habet ejusdem cum capite figurae et formae, ut bicipitem esse putares. Nam ut supina capitis parte os habet, duoque ibi cornicula sub mento, brevia: Sic duo item alia in pronas: toto animali longiora, totidem quoque habet in cauda, sed his duobus, quae in capite longissima sunt, breviora, ex his tamen superiora inferioribus longiora sunt et crassiora. Quam sane bestiolam non vulgarem utinam cum Cardano vidissem, ut descriptioni huic iconem adscissem.

Et tantum de Muscis Aquaticis Mousedi ego quadripennes ad Zygoenam potius vel Papi piliones referrem.

PUNCTUM V.

De Muscis Mousedi terrestribus

Ζωοφάγοι.

Mousedi.
P. 11. 12.

Terrestres muscae, ad quas et minutissimae illae, quae celerissime currunt, et in novellis foeniculi foliis subinde reperuntur, sunt vel *ἀμαλοφάγοι*, vel *ἰερειφάγοι*. Illae magnae sunt, *μακροσώμοι*, et muscis potissimum vescuntur. *Haec aut sunt ζωοφάγοι*, eoque *Carnivorae*, *caninae*, *Equifugae*, *δαμασφάγοι* buccularum oves, *ovifugae*, *ἰφιδίβηι* serpentinorae, *σταυροφάγοι*, *περδύνοται*, *βερβυλοφάγοι* *botmyliorae*, vel *ἰζυροφάγοι*. *Carnivora* musca est fere omnium, si corpus respicias, maxima, capite rubente, corpore punctulis ex fusco albicanitibus variegato: ventre crasso, coeruleo, pellucido, alis duabus nigris, hirta pilis, carnes avidè appetit. Solitaria plerumque volat, rarius multae simul conspiciuntur, nisi forte in carnario atque macello: ubi lanii lanifas agunt, muscario muscas continuo caedentes aut abigentes, ne illarum vermibus (Hippocrates *ἰσλάς* vocat) obsonia sciantia pervilescant. Prodigium memoriae est (Caesio Rhodig. narrante) apud Toleum in publico macello unam mu-

scam etbedine nivea notabilem per integrum annum comparuisse. Quam hujus generis fuisse non dubito affirmare, quum in macello tamdiu fuerit conspicua.

Κυνομύια, Musca canum, Anglice a dogge Flye, Germanice *Sundens fliege*, *Sundensmûden*, Polonice *Psia mucha* ex Isidori Euthym. et Philonis sententia Musca est sylvestris, carulorum auribus infesta, quam etsi frequenter excutiant, importune tamen revolat, ac diutius ubi inhaeserit, erosione carnis ulcus excitat. De hac Homerus *Iliad. φ. τίστ' ἀδ κυνομύια θεός ἰσίδι ζυλοαίδης*; Athenaeus item eleganti cuidam scorto ob singularem impudentiam, mordacitatem atque molestiam, *κυνομύιας* nomen additum libro quarto memorat. Est enim *κυνομύια* (utor Philonis verbis) *ἰστραυς λίσσος ἀστραυς ἀϊαίδης καὶ ἰσθελίδης*. Videtur mihi in sacris literis (nempe Exo. 8. P. 77. et 104.) insectorum nocentium generale hoc esse nomen, ut ex Chaldaica paraphrasi apparet. Quod speciatim aliquid significet, nulli generi muscarum magis conveniet, quam

quam nigris illis grandioribus latioribus compressioribus vulgaribus quae impudenter involant jumentis, et non tantum ichorem, ut reliquae, sed ex alio sanguinem maximo cum dolore eliciunt atque exfugunt. Carent proboscide, verum illius loco geminos dentes: ut vespae habeat, quos alte infigunt cuti, pntissimum vero pendulascanum aures infestant apud Germanos (asserente Camera-rio) atque saepe excoriant. Has nobilis quidam Anglus in Italia se vidisse dixit, alis exceptis Ricino per omnia similes: quem ita compressis alis repraesentant, ut utrumque doctissimus ille Barbarus confundat. Niphus illi ut summam velocitatem, ita rotunditatem corporis assignat.

Ovisfuga ad *nosmias* proxime accedit, dum volat, horrendum quid studet et Agilo gravius et tardius volat. Duae sunt ejus species, solum magnitudine distant, major sylvicola, minor vero fepicola.

Γυστερικός, Germanis *Nosmias*: den, sunt muscae magnitudine vulgarium, corpore compresso, duro, plano ac tenaci adeo substantia, ut inter digitos vix rumpi possint, nigricant magis quam vulgares, nunquam recta provolant, sed lateratim, uti dicam, et quasi per saltum, nec diu continuare volatum possunt, neque longe. Equos praecipue apud Anglos vexant, eos circa aures, nares, testes et emunctoria perpetim lancinantes, quorum sudore juxta cutem ad radices pilorum diffuente vivunt. Angli iis *à sife flye* vel *à borfe flye* nomina imposuerunt, ut et Graeci *πλασμακτίρας* vocant. Quidam e Graecis *nosmias* appellat, ac etiam in calidioribus regionibus eandem canibus quoque molestiam asserere maximam affirmant. Crotonis speciem altam ac volatilem dicunt, sed hanc plane aliam speciem esse arbitror, ac solis equis infensam.

De Bucularis seu *δαμαλφύγιου* in oestro agemus.

His proxime accedit alia musca, bobus et jumentis interdum sole fervido infesta, quam Pennius *curvi-*

caudam seu *ακλαρικός* jure appellat. Semper enim cruribus aut ventri jumentis infidens, caudam versus ipsam recurvam tenet et spiculum exertum, quo ad percipiendum cauda sic paratior. Hanc Angli *à Wdame* and *à Burrell flye* proprie vocant, nec nisi in Anglia facile invenitur. Musca haec aperi fere similis forma et colore, sed corpore est crassiore. Non adhaeret, nec sanguinem fugit, sed solummodo stimulo in cauda pungit, atque ut equos affigat, per longissima itinera ipsos volando persequitur. Equi natura hanc muscam timeant, et ad ejus solum contactum quasi horrent, cauda pedibusque et labiis tam cruentum hostem abigere saepe conantes. Sunt, qui putant, hanc muscam non aculeo pungere, sed stercorea pilis equi affigere cauda, unde postea molestissimae lentes gignantur; Sed hoc experientia dixerit; nam ratio io re tam minime probanda silet et obmutescit.

ο' φιεβίος in Dryini praefertim serpentes squamis latibula habere dicitur Aetio quae tandem ipsos serpentes exanimis reddidit, haec pennis aereis donata *χαλαρή μύια* vocata ab Hesychio *ἢ χαλαρὴ τῆ χροία*, cum cantharis vescitur, et morsu calorem serpentibus ingentem parit, deinde sitim inexplebilem et mortem. Horum pastae cadaveribus si postea hominem momorderint, lethale infigunt vulnus et insanabile.

Merditorae muscae plurimae sunt, alia est *Creophago* similis, sed major oculis obscure rubentibus scapulis atratis, in quibus circulus oblongus paucillum albicans, dorsum nigrum ex lineis transversim ductis ornatum, Alae argenteae, corpore longiores, circa stercur humanum plurimum versantur, alias petraro.

Est et musca *viridis* toto corpore splendore nimio quasi lanterna Punicapellucens, capite fusco, alis argenteis, in sylvis frequens, circa stercorea fere versatur, vulgaribus muscis magnitudine aequalis. Ao sic *Giacucul* Sylvatici ignoro.

Aliam nosmias deprehendimus, musca viridi minorem, corpore

pore fusco, capite rubro saturato, linea medium quasi caput secante.

Aliam item vidimus corpore hirsuto, subflavo, oculis nigris prominentibus scapulis et dorso nigro pulcherrime maculatis, cauda sub-lutea.

Alia item est, cui scapulae dilutum rubent, ad croceum colorem parum accedentes. Duas habet antennis caeteris longiores, alas argenteas, totum corpus regentes, caput nigrum, quadratum et exiguum; in stercore potissimum equino frequentans affidet.

Denique in sterquilinis (unde eas gigni probabile est) muscae quaedam croceae apparent, corpore reliquis magis oblongo ac gibboso.

Muscam item raram, nec ubique obviam, murum ex aggesto fimo et materia putrescente factum depascentem vidi, omnino nigram, si absque alis quatuor argenteis fuisse. In scapulis etiam quatuor pun-

cta alba, in reliquo corpore octo, id est, utrinque quatuor. Oculi albi, frons candido veluti asterisco notata, ex qua duae antennae nigrae et longae emergunt; habet item in supremo quoque femore album punctulum asperum. Hanc muscam etiamnum in pyxide mortuam et conditam varietatis causa custodio.

Bombylophagus musca est montana, magna, nigerrima, corpore hirsuta, oculis oblongis, magnis, capite spadiceo, praedae caula acrem cum Bombylio pugnam init, et volatu superans dorsum agilis conscendit, eique tenaciter inhaerens tam acriter mordet, ut hostem praecipitem in terram mitat, et melle qualicunque absorpto victrix abeat. In summis Carmeli montibus se hanc pugnam, donec acies staret, conspexisse memorat in schedis Pennius, sed fortuna muscis faveat.

Bombylios vita fuisse ejectos narrat.

PUNCTUM VI.

De Muscis Mouseti terrestribus

αἰμοφάγος.

Mousetus
Thezeri In-
sect. p. 74.

Αἰμοφάγος rebus ab animalium natura diversis victum quaerit, suntque *Humifugae* et *Herbivorae*, quas idem Mouseti verbis describere placet.

Humifuga corpore est fusco, in capite iuxta os albicante macula resplendens. Venter et pedes nigri: fecus alarum exortum maculam utrinque albam gerit, dorsum griseum. In scapulis secundum longitudinem quatuor lineas obscurius albicantes obtinet, alas argenteas, et (si in aquam posita fuerint) noctilucas. In femicis et talparum tumulis recens egestis invenitur, amat etiam humum pedibus complanatae et laevigatae, unde ab Anglis vocatur *Thegnyparb flye*: floribus raro insidet, ea praesertim tempestate, quando talpae terram everrunt, cujus se humore sustentant.

Herbivorarum variae sunt species, quarum tre apibus fere similes. Luciano *ερατιρίδες* dictae, id est, militares. Sunt enim aliis muscis grandiores, animosiores, magisque athleticae, aspectu pulcherrimae, alis argenteis duabus perinfignes.

Harum *maxima* et *primaria* caput nigricans habet, dorsum medium inter duas lineas transversas veluti decussatum, extrema cauda nigra. Alias corpore est laevo.

Secunda non multum dissimilis, capite nigricante, scapulas quatuor lineae flavae, et tres nigrae secundum longitudinem duae ornant, reliquum corpus eodem fere modo et iisdem coloribus est distinctum.

Tertiae aequae minimae harum scapulae flavescent hirsutae, caput rubet, reliquum corpus quatuor lineis nigris totidemque flavis per transversum

T

sum

sum aëtis distinguitur. Omnium corpora splendent, ac quasi inania translucent. In hortis versantur, et floribus assidentes succum eliciunt.

Lucianus militares muscas ita describit: Nascuntur, inquit, et maximae quaedam muscae, quas milienres multi appellant, nonnulli vero canes, sonitu asperrimae et volatu velocissimae. Hae et longissimae vitae sunt, et tota hyeme incubatae perdurant: contractae praesertim et connexae tectis et culminibus. In quibus et illud est admiratione dignissimum, quod utrumque et foeminarum et marium faciunt, ut Mercurii et Veneris filius, qui mista natura fuit et duplici forma. His forte *μυγγοί*; est alia musca apiaria dicta, cum splendore nigra, bipennis, cerilega, collectos florum succos posterioribus pedibus adhaerens apum more. Autumnum apparet, rarissime aliis temporibus. An haec Aristotelis Sirenis? Sane alarum tantum numero differt, quoniam illam *πτερόπτερος* fecit, haec vero duas tantum alas a natura consecuta est.

Harum aliae sunt *επιπέδιλοι*, aliae *επιπέδιλοι*, aliae *χαλκίαι*.

Struthiopteron tres species vidimus. *Prima* tenera est et mollis, sepes, binis alis, albo oblonga, a capite paulo supra oculos duas veluti struthiorum pennas praemitens, ceu cornua lanuginosa mollitiae ne ipsis quidem plumis cedentia: scapulis utitur gibbosis, reliquo corpore albo, nigris suis alis longiore.

Secunda est ejusdem generis colore albicante, capite fusco, alias parum differt.

Tertia est omnino similis, sed antennis adeo molles et plumosae non

habet, cauda albicat, corpore oblongo, quatuor albis lineis transversis insignitur, pedes longiusculi, albo nigroque colore distincti: dum gradus confert, caudam paulatim elevat, atque alas binas translucidas veluti jactabunda diverberat. Hae tres species verno tempore cum primis apparent in hortis sepibus atque umbrosis locis, post atque ante pluvias frequentes.

Eriopteros tota alba est musca; vel potius argentea, exigua et ubique plumosa, adeo, ut, dum foliis insidet, nisi penitus intuearis, plumam diceres: alae illi quasi dissectae, separatis pennis avium fere modo disjunctae. Ab Edmundo Knivero depictam accepit Pennius, deinde in sepibus et ligustrinis topariis saepius vidit.

Musca, χαλκία dicta, volatu post se omnes relinquit, lateribus, cauda, capite fusca et pilosa, oculos nigros habet propendulos, rostrum vel potius nasum mucronatum, e cujus apice antennae duae erumpunt; scapulae summae, ut et dorsum, nigrae: alae duae argenteae, quarum partes anteriores pedum nigredini respondent. Quandoque in uno loco residet, veluti immobilis, verum ubi prope accesseris, incredibili celeritate oculos fallit, et ne hirundini quidem celeritatis palmam (unde dicta *Hirundo*) unquam concedit.

Quam a Clusio Pennius accepit, nigra erat, alis duabus argenteis instructa, oculis albis conspicua.

In dorso septem maculae lutesae cum nigro in medio puncto erant.

ΠΥΝΚΤΥΜ VII

De Muscis Mouseti feticaudis.

Mouseti.
theuri in-
sect. p. 63.

Præter has Muscarum species observavit adhuc *Mousetus feticaudis* seu *pileicaudis* *περὶ μύσας* & *Ravæ*. Harum aliae *unam*, aliae *duas*, aliae *tres* quatuorve fetas habent.

Henotrix five *Ψυψητα* (sunt verba *Mouseti*) est musca caudata, to-

to corpore nigra (medio dorso ventreeque rubefcente excepto) alis duabus argenteis praedita, scapulis crassis, antennulis duabus nigellis facta, pilum unicum longum e cauda emittens. Hanc depictam ad Pennium idem Joachimus transmisit, affir-

mans

mans eam non nisi Ameo praestantiori insidere, reliquas herbas non attingere.

Amygda sunt muscae duas in cauda fetas pilosve habentes, quarum aliae sunt corpore fastigiato, aliae tuberoso. Prioris generis duas vidimus alis quatuor argenteis sine maculis, capitibus et scapulis nigricantibus, reliquo corpore fusco, nigris lineis transversis variato. Vtrique longae et exiles antennae, similesque in cauda pili duo, sed paulo longiores, corpore tuberoso.

Bipiles, quinque habemus. *Prima* Henothrici per omnia fere similis, nisi quod huic plus quam media corporis pars flavescit, duos in cauda pilos praelongos, quorum unus extensus canis leporarii currentis caudam refert, alter inus convolutus lineam spiralem.

Secunda muscarum longarum species est, quatuor habens alas argenteas, pedes longos mediocriter flavescens, totum corpus nigrum, scapulas crassas, antennas duas longas et tenues, ventrem versus caudam protuberantem, e qua duae breves fetulae sursum verlae erumpunt; In sepibus degit.

Tertiam Carolus Clusius Vienna misit, corpore ex fusco nigricante, alis duabus largis ex argenteo caeruleis donatam, corpore praeditum acuminato, ex quo duae setae (ut Pennius notavit) vel plumae potius excrescunt perdicis coloris, maculis nigris fulcisque mixtim ornatae.

Quarta globoso est corpore, quod unciam longitudine sequat, caput, scapulae ac pectus nigerrima, antennae breves, pectori crasso sex pedes affixi nigerrimi, quorum priores omnium brevissimi, posteriores longissimi. Inter volandum pedes simul conjunctos pendulos dimittit, alae quatuor obscurae, argentei coloris, oculi nigri splendentes, caudae extremitas nigra, unde duae fetulae paucillae longitudinis se monstrant: a scapulis ad mediam usque caudam colore est fere subcroceo, cauda tenui quasi filo longo scapulis conjungitur. Velociter

currit quasi per salus, in terra nidificat, muscis et crucis parvis famem extinguit.

Quinta longe hac minor est, signa eisdem, sed alas fere argenteas monstrat, totumque corpus ad caudam usque fuscam rubescit.

Tripilium muscarum quinque duntaxat observavimus.

Prima oblongo est corpore et nigro, cuius medium valde ex nigro rubet: antennas habet duas, etiam nigras, alis argenteas, quarum superam oram macula nigriuscula adornat. Crura rubent, cauda tres crines longos emittit, velociter volat.

Alter similis, sed minor, toto corpore nigra, priore multo longior, tenuior atque exilior; alae item argenteae, antennae priorii similes, ac cauda tres longos pilos protrudens, volatus celeritudine a prima longe superaret.

Est et musca *tripilis* toto corpore albicans, nisi quod alae quatuor maculis nigris distinctae videantur, quarum exteriores majores, interiores vero breviores, has, dum quiescit, semper erectas tenet. Sex habet pedes, quatuor minores corpori affixos, duos anteriores majores, nigros, e collo fere oriundos; inter duos oculos nigros prominentes globosos duae antennae nigrae atque breves exeunt. Corpus gracile, teres, longum transversum digitum: in cauda tres videntur setae corpus longitudine aequantes, quas volando in veri trianguli modum expandit. Majo et Junio mensibus ante et post pluvias paucissimum apparet; circa fluvios paucis comitibus stipata convolat, quibuscum in itinere saepe colludit. Anterioribus pedibus utitur quandoque ad palpandum, oequid in via impediementi sese objecerit, extendit enim illos corniculorum more. Talem anno 73. observavit Pennius.

Sequitur *quarta* mirabilis structurae, alas habet duas argenteas, totum corpus nigricat, os forcipatum et aequilinum, in fronte duo cornicula brevia erumpunt: qua-

tuor illi tantum sunt pedes, sub pectore duo graciles et breves; paulo inferius reliqui robustiores. Ex oblonga cauda primum duo brevissimi pilli exeunt, atque sub his tertius multo longior, in extremo tuberosus oritur. Semel tantum se hanc muscam circa Hinningham, olim Comitum Oxoniensis castrum, vidisse memorat Pennius.

Ultima toto corpore et cauda nigra est. Corpus habet oblongum, alas duas corpore nonnihil breviores, pedes ex croceo flavescens, caudam longitudine reliquum corpus aequantem, nisi semel in Cantio circa Greenhive visa perhibetur a Pennio.

Quadrupilis musca corpore Tripilem primam repraesentat, sed magis versus caudam protuberat; pedes item nigri, ut antennae, alae item procerae, quarum externae internis triplo majores circa medium nigra macula distinctae. Quatuor e cauda pilos emittit.

De *raris* muscarum speciebus, quarum quaedam ad Papilionum censum spectant, ita idem.

Prima est musca papilloni minori aemula, alis quatuor argenteis, nigricantibus maculis: corpus argenteae lineae transversim ornant, cauda rubens ex fusco, caput nigrum, scapulae ejusdem cum cauda coloris, antennae tenues, nigrae, breves, pedes exigui, nigri; in sepibus versatur praecipue tempore marutino.

Secunda parum a prima diversa est, nisi quod una cum corpore antennis, pedibusque et cruribus fusca sit.

Tertia est item *verpauze*. Sunt autem longiores illi alae, maculis nigris distinctae caput majusculum, nigrum, punctulis luteis pauculis notatum, antennae tenues, duae,

nigrae, pedes sex subalbicantes, pectori crassiusculo affixi: scapulae lutescentibus ex albo maculis variegatae; dorsum quinque lineae transversim ornant luteae, ac punctulus unicus inter duas lineas conspicitur colore subluteo; in cauda quinque vertebrae rubent, cujus extremitas bifurcata est.

Quarta est non valde dissimilis, sed alas habet argenteas, sine maculis antennae nigrae longiores. Corpus septem lineis transversis albicantibus insignitur.

Vidimus et duas muscas *scorpionos*.

Prima similes habet praecedenti alas argenteas, sed paulo minores, et in extremitate ipsarum tribus transversis lineis nigris signatas, caput nigrum, pectus (ut et scapulae pedesque) albica: reliquum corpus nigrum, cauda quinque quasi juncturas habet, quarum tres dilute rubent, duae nigricant; extrema cauda bifurca, furcae autem nigrae, et scorpionum modo sursum curvae.

Secunda fere similis, sed extremitas caudae crassior, furcae obtusae, caput luteum, oblongum os, alae singulae sex maculis nigris ornatae.

Est et alia musca *quadrupilis* corpore virescente, alis quatuor corpore longioribus, e liquido quasi argenteo factis, quarum nervi virescunt; antennae huic tenues et nigrae, oculi aurei (unde jure Chrysopis dicitur) volatus languidus, odor teterrimus; quem, ut blattae, cum vita amittit. Hortorum boves vivit sambuco insidens. An ex Eruca oriatur, papilionum more, an vero ex vermibus arborum, equidem ignoro. Doctissimus ille atque humanitate clarissimus Jo-

achimus Camerarius primus illam Pennio ostendit.

ARTICULVS III

De Tabano.

Nives.

Esti Isidorus et Junius TABANVM cum Oestro seu Asilo, eundem faciunt: ipsa tamen descriptio, diver-

sitatem inter eos ostendit, Graeci *muivm*, a stimulo forte, nam *muivm* calcar quo equi stimulantur signifi-

cat,

cat, dixere. Apud Latinos tabe, quod corpore tabeat, id est gracilis fit, nomen obtinuit.

Descriptio.

Totum corpus oblongum est, in tres præcipuas partes divisum, caput nempe scapulas et ventrem, quinque vel sex incisuris distinctum. Nigricat ex diluto albo totus. In ore proboscis longa, torosa. Sex, non octo ut Ardoinus prodit, nigris pedibus instruitur: reliquis maximam nervositas refert. Cauda ei stimuligera nulla.

Pin. H. N. 11. c. 28.

Frequentes sunt circa sylvas et vias regias, sepibus arboribusque munitis. Ex ligno, Plinio teste, proveniunt. Ex eodem nasci scripsit Aristoteles. Julio et Augusto mensibus propter nimium æstum ferociunt: homines tum, equos et serpentes affligunt. Equum in sylva ad arborem alligatum, sex horarum spacio a Tabanis occisum, Moussetus ab amico fide dignissimo accepit. Quia longe videre nequeunt, iumenta per sudoris odorem consequuntur. Gerunt cum terribili factoris serpente, circa Hellepontum bellum. Camelos etiam infestare, pinguedine piscium abigi, prodidit Plinius.

Nicand. in Theriaca. Pin. H. N. 11. c. 28. Descriptio.

Diversa Tabanorum in India Occidentali genera esse, Ovidius ob-

fervavit, sed non descripsit. Duo apud Aldrovandum habemus. *Aldrov. de Insect. J. c. 4.* *Vnum* est corpore minore, capite nigro, antennis brevissimis, ut vix appareant, pectore et pedibus nigris, alis sublucis, circulisque coloribus qui alvum ambiunt. *Alterum* minus adhuc, capite nigro, duobus albis punctulis in vertice insignito, pectore ex nigredine ad subcinericeum colorem tendente. Alvo et alis subcinereis.

Proxima Tabano illa musca accedit, quæ *σκαλιος* et *Carroica* da Pennio. Api tere est similis, corpus duntaxat crassius. Stimulo in cauda pungit, quam jumento insidens, verius ipsam recurvam tenet. Non facile nisi in Anglia invenitur. Sunt qui stercore equi pilis affigere, sic pungere credunt; quod molestissima postea inde lentes nascuntur.

Huc referri potest et illa apud Moussetum *Tabanides musca*, quæ capite et corpore virefcit. *Scapulae* ex virore splendent: alas habet duas extremis medisque partibus albicanes, reliquæ ex fusco nigricant. Pennis semel *Hannvorthi* talem observavit.

Mousset. Insect. 1. c. 11 p. 61.

Mousset. Insect. 1. c. 11 p. 61.

ARTICVLVS IV.

De Asilo seu Oestro.

Nomen.

ASILVS a Calepino et aliis cum Tabano confunditur. Perperam, superius dictum. An a Silaro amne ad quem frequens, nomen sumpserit, dubium: ab asiliendo, vel quod asellos infestet, verisimilius mihi est. Graecis est *ασίλος*, (Latinis Oestrus et Oestrum) *ασίλος* *ασίλος*, insanire, quod armenta in furorem agit. *ασίλος* Eustathius ex Homero vocat, vel quod forma sit *ασίλος*; vel quod turbinis in modum moveatur. A feroci natura Oppianus *ασίλος* dixit.

Descriptio.

Est *σκαλιος*, et toto corpore *σκαλιος*, sive subaeratus, superat Tabanum proboscidis magnitudine; ab eodem vero bombi stri-

dore vincitur. Gestat antennis, durum, robustum, et bene compactum *aculeum*, quo boves terrore facile pertundit. Eustathius muscae per omnia similem, sed majorem facit. Alii locustæ similem (perperam) colore varium, mobilem, *σκαλιος* ponunt.

Circa stagna et fluvios versantur, ad Silerum Lucaniae annem maxime. E latioribus quibusdam bestiolis, quæ fluvios supernarent oriri, ex Aristotele habemus; quas forte alio in loco culices aquaticas nominat. Nicandri scholiastes hirudines, interpretatur: quasi sanguivora soboles ex sanguilugis maribus prodiret. Nasci et ex putri, nemo forte

Suidas.

Nomen.

Arist. H. A. 1. c. 19.

U

forte

Homer. in
Odyssæa.

forte negaverit. Tancum modo boves lacessunt, quos interdum furibundos reddunt; aestu inprimis urente. Ne attingant, piscium forte adepes, ut apud Plinium legimus, faciet. Celerrime volat, et præcipites.

Disformitas.

Moufetus Ocularii, Apiarii, Indici, et Moscovitici meminit. Prioris jam meminimus. Apiarius, in extremis partibus favorum nascitur. Caput est spadicei coloris; linea alba a fronte ad occiput intercurrit: scapulae et dorsum fuscescunt. Non solum duntaxat succo, et melle, sed et sanguine vestitur. Indicum Virginia profert, muscae maximæ capite subrubente magnitudine, ca-

pite nigro. Linea argentea a scapulis ad os pertrahitur: ipsæ ex fusco nigrescunt, et geminas alas argenteas emittunt. Caudam sex vel septem subalbidi coloris incisuræ stringunt, reliquum corpus subnigræ. Venter ex cinereo lutescente dilute virefcit. Celerrime volat. Moscoviticum Elmerus Chirurgus Moufeto misit. Alæ huic argenteæ, toto corpore longiores; oculi magni, oblongi, et maximam capitis partem replentes, rostrum nigrum, duriusculum, tripartitum, quo citissime caligas e triplici panno confusus penetrabat, et cutem ipsam admo-
debat.

Plin. H. N. 11. c. 16.

ARTICVLVS V.

De Ephemero, et aliis quibusdam.

EPHEMERON muscam vocat Aristoteles, quæ Aeliano *ἰφίμω*, Hefychio *ἰφίμω*, aliis *ἰφίμω*, Latinis Diaria vocatur. Meminit ejus et Cicero. Quatuor alis, totidemque pedibus movetur, ut apud Aristotelem legimus. Scalliger addit, caput quale muscæ, oculos grandissimos, promulidam in se convolutam; caudam longissimam, sectiunculis coaggestatam atque coæptam, in extremo bifidam et erididam; colore subaureo in majoribus, in minoribus subfusco illustrem, venerosa est. Taurini *Monietam* vocant quasi Monachellam; Adriatici ad Maranum et Tergestæ *Cuzotulum*; alii Sitivolam, quasi Sagittellam. Vna cum sole oritur, adolescit, vigescit, languescit, moritur. Scalliger nullam inane ad Sarcam et Benacum conspexit, circa vespem omnes, captam per noctem servavit. Sub solstitio aestivo ex folliculis quibusdam uvarum putrescentium erumpit, Plinius tenues membranas vocat. Frequentissimæ ad Hippanim fluvium inveniuntur, prodeunt Aristotele. An vero folliculi isti Chrysalides sint, a quibusdam Erucis prodeuntes, difficile est dicere. Succo animalium sustentant,

Scalig. Ex
etc. 174. c. 5.

Arist. H. A. 1. cap. 19.
et de partib.
Animal. 4.
a. 6.

nec aëri nec terræ quocquam debentes. Michovius eorundem ad Borysthenem meminit. *Sunt, inquit, vermes, et volucris alata, quaternis interdum sensis alis, mane supra aquam currendo, circa meridiem juxta ripas volando sese exercent, sole vero occidente, quotquot eo die nati sunt, eodem obierunt.* Huc pertinent, Pennii *ἰφίμω*, Aeliani *Ephemeros*, et Scalligeri *volucella*. *ἰφίμω* corpore est oblongo et papilionari: Capite parvo subluteo; oculis grandibus, *promyscide* involuta, verbasci lutei coloris, quo rorem a floribus fugit. *Cornicula* duo nigra, longiuscula, paulo supra oculos affixa habet: *ventrem* et dorsum subdividum, *extremam caudam* fere luteam. *Alas* quot pedes; quarum exteriores lividae, extremis fimbriis ex fusco subluteis; interiores ex fusco flavescentes. Alæ externæ, cum ad corpus tegendum conjunguntur, adeo sunt contiguae, ut contactum earum vix animadvertas. Tardivola est, nec diu in volatu durat. Inter malvas et urticas, et quidem triduo duntaxat, vivit. Quam Scalliger *Volucellam* vocat, Illa Cardano *Muscilio* est, Moufeto Biblio, Aeliano forte *ἰφίμω*, Grapaldo *Mus-*

Michov.
Serm. Eu-
rop. 1. 2.

Moufet.
Thesori In-
sect. 1. c. 17.

scilla.

Aelium. H.
A. A. C. 4.
fella, muscula et Muscio. Aelianus
suam e foce vini aculentis oriri scri-
bit: Grapaldos suam per autumnum
in vinaceis. Nullum est rostellum
habere videatur: ajunt tamen, do-
lia unciali robore confecta ab iis per-
rundi, ut vinum totum effluat. Fre-
quentissima est in cellis, nec quic-
quam praeter vinum appetit.
Moufieri. L.
P. 77.
Coronidis loco duas adhuc Mus-
scarum species adjiciemus. Una in
florum calicibus, herbae illius quae

Beta album a plurimis vocatur, la-
ter, et quidem florivora: ut a Bru-
no Pennius accepit.

Altera in occidentalis Angliae ur-
bis cujusdam agro (*Tanton* vocant)
in fructu mali arboris, quem *Velis*
appellant, aestate ad umbilicum
morta, viridis ac splendens repe-
ritur. Males dissecto musca evo-
lat, et ex vermiculo quodam
ibidem orto gigni
videatur.

ARTICVLVS VI.

De Culicibus.

Romen.
Fides. O.
cap. 12. C. 4.
Moufieri. de
Insect. 1.
C. 13.
Acitoph. in
Avib.
in Nebulis
CULEX vel ab aculeo, quod eo
sanguinem sugat et carnem te-
rebrer, quod lfidoro vifum, Latinis
dictus est; vel quasi *Culicex* quod
cutem laeciat. Vfurpatur in virili et
muliebri genere. Mouferus *Culicem*
vocare mallet, Graeci, genera-
li quo omnes culices comprehen-
dant, nomine carent. *κίωυς* amplifi-
simum est, quod *σείρη* Patulianae.
Hinc Oetaeis Hercules Conopius,
qui culices abegit: Baecotis Parnopius
Apollo. Rulando, *κίωυς*, *κίωυς*,
κίωυς, *σείρη*, *σείρη*, *σείρη*, *σείρη*,
et *κίωυς*, Synonyma sunt. Nihil qui-
dem certius *κίωυς* culicem apud
Aristotelem Gazae esse: sed Aristro-
phanis scholiasies, *ζών υδαν γινόμε-
νοι, έμμοι τή κίωυς, μάλλον δέ τή σείρη*,
κατά δέ τή μίση λαμβάνουσιν, seu animal
prope aquas genitum
Conopi simile, majus vero in cir-
cumferentia, et circa medium, linea
alba cinctum, interpretatur. Alibi
tamen *κίωυς* dici ponit. *Κίωυς* Hefychio
sunt *κίωυς* *σείρη*, animalia
terrestria, Nicandro, in τή σείρη
κίωυς, *κίωυς* peculiaris generis
nomen esse videatur, quod forte Plinio
sub *Culicem milionum* nomine ven-
nit. Hefychius voluere culici simile
exponit. *κίωυς*, eidem sunt *κίωυς*,
κίωυς. *σείρη* denique animalculum
formicae aut veri simile Vari-
no. Videtur et *σείρη* dici, Con-
stantinus animalculum Culici simile
exponit.

Miratur hoc insectorum genus
Plinius. *Vbi, inquit, eos sensus col-
locavit in calice? Vbi visum in eo
praeterdidit? ubi gustatum applica-
vit? ubi odoratum inseruit? ubi ve-
ro trulentam illam et portione ma-
ximam vocem, ingereravit? qua
subtilitate pennis adnexuit? praelon-
gavit pedum crura? disposuit jejunam
caveam, uti alvum? avitans sangui-
nis et potissimum humani sitim ac-
tendit? Telum vero persodiendo ter-
gori, quo speculavit ingenio? Atque
ut in capaci, cum cerni non possit
exilitas, ita reciproca geminavit ar-
te, ut fodiendo acuminatum pariter,
sorbendoque fistulosum esset. Corpus
eis oblongum, proboscis, quam
omnes in ore gerunt, quia ex bi-
pennibus, muscarum proboscide
triplo longior. Alae duae, magnae,
ex gibbosis scapulis oriuntur. Cru-
ra sex vacca, praelonga, valga, e
pectore prominente et quadrato na-
scentur, cum ut melius ambulent;
cum ut facilius sese humo atolant.*

Paludosis et aquis locis plae-
rumque gaudet. Mesopotamia in-
signes et leonibus infestus alit. In
Aegypto magna eorum copia. Bel-
lonium cum comitibus ita circa Cai-
rum vexavere, ut exanthemstibus
correpti viderentur. Eorundem
cantu famosa Adriae litora facit
Martialis. In India Occidentali in-
venias qui vestes perturbant. An-
tiochiam et Byzantium ne possent
ingredi.

Decid. 3. et ingredi, Apollonium Thyanaeum
1.9. Dec. 7. fecisse, Tzetzes auctor est.

Acidis delectari reliquit Aristoteles et post eum Plinius, reliquit. Nec dulcia respuere certum, siquidem sanguinem humanum, qui dulcis est, eliciunt. Hauriunt et vinum, consumptoque moriuntur salicto, ut Martialis habet.

Quia non coeunt, ideo necesse est, ut ex putri, vel aliunde nascantur. Albertus ex aquosis vaporibus oriri scribit. Ex coctis provenire primus Pierius, et falso, prodidit. Ut verbo dicam, Alii ex putridis cadaveribus, ex putrida in paludosis aquis materia alii: ex herbis, arboribus, ut polio, lentisco, ficu, thersintho, palma, ulmo, quidam prodeunt. *E vermiculis*, inquit Mousetus, *in napa, ligustro, lentisco, thersintho, ficu, caprisico, aliisque arboribus veluti seminum sparsis, et per non putrescentem sed animantem naturam natis, culices prodire nemo non novit.* Brujerus vero insectum longis admodum pedibus, quod culicem majorem dixisset, in lacuna valde sordida, ex theca coriacea molli sese proripere, vidit: putabatque ex verme aliquo eruciae simili ibidem incluso ortum duxisse: quod casula talis intrus fuisset, in quem sese eruciae transformare solent. Plura in Differentiis.

Olfactu plurimum valent. In volando, aërem, ob alarum molliem et alvi tenuitatem, non commovent. Lumine adeo delectantur, ut saepissime in lucernas incidant. Strepitum alarum continua et replicata concussionem edere, credibile est. Chærephon apud Aristophanem, an per podicem, an per os canant, facete ex Socrate quaerit. Quia morfu valent, ideo non mirum, Myunensem urbem, e palude quadam, quam Mæander fluvius obstruxit limo ostio, effecerat, olim vastasse: Acarnensium urbis, quae juxta Asiae Pergamum frequens habitabatur, pulsos incolas, quod apud Pausaniam habetur.

Idem leonibus in Mesopotamia, et apud Rizophagos qui Astaboran et Astapan fluvios circa Meroën inco-

lunt, Oriente Syrio olim accidere fuetum, Diodorus Siculus et Strabo auctores sunt. Licet ex iisdem et *praefogium* sumere. Divergente sole, si in aprico colluserint, calores, si in umbra, tepidas et mites pluvias; si praeterstantes pupugerint, frigus et nimbos praefugiunt. Congressi aliquando inter Shenae et Sionis monasteria in Anglia, (pugna per quatuor horas duravit) Monachorum exilium quibusdam innuisse credebantur: Bella in parte Occidentali nonnullis cum an. M. D. LXXX. per quatuor continuos dies, ex Italia, in Occidentem evolarent. E pomo quercino, si circa Michaëlis festum culex eruperit, bellum hostile Mizaldo praefigere videtur. Aquam subesse Paxanus eo loco pollicetur, quo se sole exoriente, trabis instar contorquent.

Multa eorum exitio, vel ut fugarentur, vel vitari possent, humana industria invenit. Conopaeo olim Alexandrini utebantur: hodie in summis aedibus sub dio habitant. Indi arena obruti, faciem frondibus inter ramos contegunt. Culices, eorum quidam ut sibi parent, odorant. Septentrionales tentoriolo ex panno lineo vel cortice facto se includunt. Merula cannabis humidae ramulos in lecto apponendos suadet. Angli suum *Fenicanopy* palustre conopaeum, seu sterqus bovinum, panulum, planum, semiaridum, vel duriusculum filo ad imum lectum suspendunt. Huic odore illecli, totam noctem insident. *Abiguntur*, coniza, cupressi pillularum cum arboris coma, absynthii, melanthii, lupinorum, juniperi, rutae, vitrioli, etc.

Insitu, de quibus apud Dioscoridem, Plinium, Galenum, et alios legimus. Rhafes pilum equinum per mediam domum extensum commendat: Pedemontanus, pulverem cum mini subtilissime trito, cum vinoque misti, quo pampini vitis, aut alicujus arbotis frondes irrourari, cubicularumque ostia, et fenestras aspergi debent. Adhibetur et acci cum origano decoctum. Ne jumentis noceant, serpensariae suffi-

Remedia.

Plin. H. N. 17. 21. l. 19. c. 10. l. 23. c. 6. et l. 27. c. 1.

Decid. 3. et
1.9. Dec. 7.
Tzetzes.
Chil. 1.
Cobus.
Arist. H. A.
4. c. 7.
Plin. H. N.
10. c. 70.

Geometri.

Mouset.
Thamri In-
sect. 1. l. c.
11. p. 84.

Natura.

Pausan. in
Achaia.

tum facere, Olaus M. author est: ne hortis, amuream recentem et ex caminis fuliginem hortis insperfam, Palladius; malicorri aut galbani fumum, Plinius. *Enecantur*, si rutam decocto conyzae radicem, in sedium angulis deposueris.

σιν. Vilis licet, abjecta et molesta bestiola, usum tamen aliis animantibus praestat. Solo quippe culice Thymalus piscis, Ticini fluvii incola capitur. Crocodilus isidem viciat. Aves *κασιδρος* ac dici diximus, et *κασιφάγος*. Plura in Differentiis dicemus.

diffinitio. Magnitudine inprimis, et generandi modo praecipue differunt. Sunt quidam *magni*, quidam *parvi*, quidam *minimi*. *Magni* *ιδίου* dicuntur, quod palustribus locis oriuntur et vivunt. Corpore sunt oblongo, duabus alis praedito, quas eliminatas et politas, supra humeros extendunt. Ocreas saepe et triplices caligas perforant; et morfu venenato, modo dura et livida tubercula, modo vesicas, modo punctula pruritu plena inferunt. In Hispaniola et calidioribus regionibus sunt crudelissimi. An *εγύας* Theophrasti? Scirabo *μεγαλὴς κάσινος* vocat. *Parvi* morfu mitiores sunt, aestate umbrosa, hyeme nivosa incolentes. Salsum duntaxat sudoris pabulum morfu eliciunt. Vnde tuberculum jucundi pruritus plenum exoritur. Juxta sepes et arbutus murus quasi curibus collidunt. *Minimi* in Anglia aquilonari, pyramidalis semper figura provolant: figurae suae aciei lines nemo transit. *Sursum deorsum* (verba sunt *Mouseti*) *seruntur*, *nictu oculi*, et *disso citius*, in latera aciem deducunt, totumque subito exercitum in latera dispersant; quae sive *mulcario* sive *pulvere*, sive aqua affusa, sive spiritu violento frogeris, coeunt tamen *congestim*, et ante digiti crepitum, in pyramidalem sese formam omnes recolligunt. Ex uligine putrescente oriri credo, vaporeque aequo ali. Incaestinum liquidem iis tenuissimum, album, fere invisibile, spumeo, albo, tenuissimo, et nullius fere tenacitatis humore plenum. Longius quandoque ab aqua voli-

tant: et loca a stacibus libera amant. Pier. Hiero-
Pierius Valerianus, cujusdam generis inter minimos mentionem facit, quod tam est exiguum, ut visum inter volandum fallat, nisi intenderis; sed tam acuti ictus, ut cutem pertorebret.

A modo generandi differentias apud Graecos habemus. *Εμπίς*, *ιδίου*, *κασίς*, praecipuae sunt. *Εμπίς* quid sit superius dictum. Albo cingulo a natura ornatur. Vnde Aristophanes scholiastes, *ιδίου κάσινος* *ωρανοποράμιον* *ζώνης* *ιχθυόου*, dixit. Muliones quidam vocare: sed perperam. Hi enim uno tantum die vivere dicuntur, et tanquam *Melliones*, quod solo melle vescantur vocari. Rostrum habent pici arborei instar, longum, acutum. Crapula disrupti statim expirant. Erupidas ex Alcaridibus (male tipulas vertit Theodorus) fieri scribit Aristoteles.

Ascarides autem in limo putcorum, quo aquae, subsidente concretionem terrena consueunt. Principio limus ille putrescens, colorem capit candidum; deinde nigrum: postremo sanguineum. Tum ex eo quaedam perexigua rubra oriuntur, algae pusillae specie. Ea aliquandiu haerentia moventur: postea abrupta seruntur ab aqua, et vocantur *ascarides*. Diebus haud multis post, tollunt sese rectas ab aqua; neque moventur, et sunt durae: tandem abrupto putamine culex superinfidet, donec sole vel flatu moventur, ut inde avolet. *Ψιδίου* ficarii sunt culices. Generantur ex caprificis eorumque putrescentibus granis. Ideo cum evolavere non inveniuntur inrus grana, quae in eos versa apparent. V. sus in maturandis ficibus. Nam fraudati alimento in matre, putrescunt abe ad cognitam volans, morfuque ficium crebro, hoc est, avidiore postu, intus salem secum primo inducunt, cerealesque auram inmovunt foribus apertis. Mox lacteam humorem sive instantiam pomi absumunt: quod fit et sponte: ideoque ficetis caprificus praemittitur ad rationem venti, ut flatu culices evolantes in ficus ferat; qui ubi ingressi fuerint, turgent fici, et celerrime maturescentes album tu-
mescent. l. h. c. 32.

Theophr.
de C. P. l. 2.
c. 4.

Mouset. l. c.

Pier. Hiero-
c. 14.

Arist. H. A.
c. 18.
Scalig. edit.

Plin. H. N.
l. 11. c. 19.
Arist. H. A.
l. h. c. 32.

meſeunt. Ad hos pertinent quos *κίβρις κατρίνας* Graeci, Latini *Culices Hercules* vocant. Inertes vivunt, et nonniſi ex occiſis ſui generis culicibus cum ſucco et ſanguine plenos conſpexere, viſitant. *Κίβρις, vel κατρίνας, κίβρις τῆς κατρίνας*, quod mordendo vellicent et prurium excitent dicuntur: Theophrastus vocavit etiam *ψύμα*. Videntur, ſecundum Plinium, ex humore dolci ſubdito eoriceibus in quercubus naſci, quod ex Theophrasto ſumptum eſt. Velarandus Inſulanus Pharmacopaeus, ex quercus pillula, et gallae ſorminulentaſe medicullio frequentes prorumpere obſervavit. Proveniunt et in ulmo, nopo, rapis, polio, lentisco, terebintho, et aliis, cum vel ſine putrefactione. Humorem ulmi veſicis prima germinatione incluſum ſi aruerit, in *κίβρις* mutari, Symphorianus author eſt. Hortos praecipue rignos infeſtant et incolunt. Pyramidis inſtar in aere ſublimis videntur, veſperi praecipue et juxta ſepes. Obliti fere erant *Vinaccorum*, quos forte Ariſtoteles *κίβρις* vocat. Trahunt ex vermicultis, qui in faece aceri gignantur, originem, in *επιπέλας, et γίνονται in τῆς πύλης τῆς ἰσθμίου*. Generantur ter ſeptem diebus. VVottonus in igne quoque naſci ſcribit: quod diſculter credetur.

In America circa meram incognitam et ad Nicolai portum mirae

ſunt magnitudinis. Incolae *Yetiis* vocant. Larius inter pulices numerat apud Nierembergium niſi ſphalma non eſt. In *Braſilia* eſt genus quoddam paulo minus vulgari-^{Mareg. H. N. Braſil. 7. c. 7.} bus annulis, elegantiffimi coloris. Crura habet exilia ſex brunni coloris, raris pilis hirtuta: Caput rotundum in duas partes veluti ſiſſum, ſuperiusque ex viridi elegantiffimus color reſplendet ad latera purpurafens. Poſterius corpus deſinit in aculeum ſatis longum, ſuperius ex viridi elegantis aurei coloris et pilis raris hirtutum: habetque quinque juncturas ſubnigricantes: alas duas tenues ſatis longas, iridis colores repraefentantes, imo ſuperantes: in capite cornicula duo, etc. Sed haec per microſcopium exploranda. In *Spaniola* inviſibiles quidam ſunt, ſed adurentis icthus. Littora amant, nec in interioribus inveniuntur. In ramis arborum circa eos praefidium. His domos cingunt. Huc forte *Muſſea Culiciformis* Mouſſetii ſpectare, niſi coire ſcriberet, quod Culicibus negavimus.

Aldrovandus, ne et circa iſtoſ nobis deſſet, duas iconum variorum tabulas proponit, liſdem duas alias ſpecies adjicit. Qui exacte eum muſſeis Mouſſetii comparaverit, haud paucas inter eas inveniri fatebitur.

Prima tabula n. 1. *Culex* communis dicitur. Vide p. 386. Bonon. editionis.

Aldrov. 3. de Inſect. c. 6.

TITVLVS II.

De Inſectis Coleopteris ſeu Vaginipennis.

CAPVT I.

De Locuſtis.

ARTICVLVS I.

De Locuſtis in genere.

Tantum de Anelytris tam quadripennis quam bipennis ſufficiat: ſequuntur *Coleoptera* ſeu *Vaginipennis*, *Locuſtae* nempe, *Gryllus*, *Scarabaeus*, ad quem *Proſcara-*

baeus ſpectat, *Cantharis*, *Ips*, *Bupreſtis*, *Coccojus*, *Cicindela*, et *Blatta*. Nullo aculeo infeſtare, diſculter volare, pennas fragiles et cortici incluſas habere, ſedentia potius quam alata

Theophr.
H. P. l. c. 17.
Theophr.
H. P. 4. c. 17.

Ariſt. H. A.
l. c. 19.

Ariſt. H. A.
p. c. 16.

Nieremb.
H. E. 13.
c. 10.

saeta videri, commune omnibus. De LOCUSTIS tanquam maxime noxis primo agemus.

Nomen.

Videntur apud Latinos fortitae nomen, vel quod sint longis pedibus instar hastae, vel quasi loca ulla, quod messes et alia quod attingunt urant. Graeci in genere ἀλεῖται, πᾶσα τὸ ἀλεῖται τῶν σιτηρῶν ἀπὸ τῶν φύτων πίμπεται, quod summitates segetum et plantarum depascantur, vocant. Μαῖται, κέραι, πᾶσαι, μάλας, ἀνιλάσθαι, βροχῶν, ἀναρῶν, μαῖται, κέραι, τριζάλας, ῥιζοχόται,

Dioscorid.

l. c. 17.

quod apud Dioscoridem legitur, specierum quarundam nomina esse videntur. Cretenses Ἀχρηες vocant: quibusdam forte βερίλαια, et φιβαγαί, quae isdem ἀλεῖται dicitur. De nominibus Ebraeis consule Aldrovandum. Dioscoridi μεγάλαια vocatur, quod posteriora duo crura longiora habeat.

Dioscorid.

Egregie et breviter Claudianus depinxit.

*Horret apex capitis, modo fera
lumina surgunt,*

*Vertice cognatus dorsa durefcit
amictus,*

*Armavit natura cutim, dumique
rubentes*

*Cuspidibus parvis, multis acutere
rubores.*

Albertus, caput habere figura equi scripsit: et ante os duo additamenta, dura, quae labiorum et dentium vicem suppleant. Aculeus est pro cauda, pedes sex, posteriorum crura longiora et ad seipsa reflexa, (Plinius foris curvari dixit) ut melius de terra attolli possent; intestinum unicum sinie et fordibus (succus is plantarum est) plenum. Nigidius oculos iis negat: sed Plinius concedere videtur, quod et Claudianus facit. Insectorum, inquit, omnium, et quibus testacea operimenta, oculi moventur, sicut quadrupedum aures. De alis perperam non est. Aliae simplicibus, pluribus aliae volant; quaedam fallunt. Nec color, quod authori de rerum natura visum. Sunt virides, nigrae, lividae, variegatae. Exuvium serpentum instar deponere,

Plin. H. N.

11. c. 29.

Aristot. de

part. anim.

+ cap. 6.

+ M. A. 4.

c. 6.

Plin. H. N.

11. c. 37.

quo tempore operculum circum-rumpitur, Aristoteles testis est.

Arist. H. A.

l. c. 17.

Nulla eas non fere terra alit; in quibusdam tamen frequentius grassatur hoc malum. Visae nuper in Russia, cum servi et mancipia ad signa convolarent, et legiones facerent. In Syria militari imperio olim necabantur. Italiani ex Africa, inquit Plinius, maxime coortae infestant, saepe populo ad Sybillinae co-

Lacus.

Plin. H. N.

11. c. 29.

elo venedis confugere, inopiae metu. In Cyrenaica regione lex etiam infestis ter anno debellandi eas, primo oca obtinendo, deinde foetum, postremo adultas: desertoris poenis in eum qui cessaverit. Et in Lemno insula certa mensura praefinita est, quam singuli enecataram ad magistratus referant. Civitatem in Africa ab eis pulsam M. Varro auctor est. Apud Nigritas singulis triennii ad duodecem milliarium spacium terram inumbrant, si Cadamutos fides. Circa Brundisium quocannis agros absumunt. Apud Cassini montis incolae tot, ut Seleucidae aves a Jove sibi precentur. Planis vero rimosisque locis maxime gaudent; quanquam et in montanis, ubi Cotinus provenit, invenias.

Pisus.

Herbis et segetibus vitant. Ideo μάλας Nicander εἰταφαιός vocat. Amygdalorum floribus impinguntur; si authorem de natura rerum sequimur: folia quoque lauri depascuntur et vites. Ideo haud sine causa Plinius. *Pabula petere sciunt. Deorum ira pestis ea intelligitur. Namque et grandiores cernuntur, et tanto volans pennarum stridore, ut aliae alites credantur: soleaque obumbrant, sollicitè suspectantibus populis, ne suas operiant terras. Sufficiunt quippe vires: et tanquam parum su maria transisse, immensos tractus permeant, atque messes conegunt nibe, multa contactu adurentes; omnia vero morfu erodentes, et fores quoque telorum.*

Plin. H. N.

11. c. 20.

Plena de iis Historiarum monumenta, inter quae et memorabilia quaedam occurrunt. Anno Christi 591. tantum Italiae intulere pestem, mortuae ad litora ab Africa delatae,

Sigebertus.

delatae, ut DCCC. M. hominum per-
 iurisse, Julius Obsequens scribat. Quae
 anno 874. Galliam vastabant, senis
 pedibus, ac duobus dentibus durif-
 imis instructae erant. Duces prae-
 missi pridie castra metabantur. Vol-
 labant diurno itinere, quatuor aut
 quinque millia passuum. Britanni-
 co absorptae mari, mox ad littora
 rejectae, ingentem pestilentiam ex-
 citavere. Anno 1542. alis per ini-
 tia carebant; mox binas, tandem

quatuor assumebant. Anno 1543.
 in Lucano agro tam frequentes con-
 venerunt, ut glomeratae cubiti alti-
 tudinem excederent. Sub exortum
 Tartaricorum et Cofaciorum apud
 nos ante biennium motuum, visae
 quoque iisdem quibus tumultua-
 tum est locis. Tantum eorum ag-
 men, ut postquam consedissent,
 equorum in viis ungulas obtegerent.
 Mirum, non ulterius rabiem eam
 rusticam progressam, quam istae
 pervenerant. Nondum Lublinum
 attingant, cum versis velis, Orien-
 tem a quo ferebantur, repetiere.

Generantur ex putri et per coi-
 tum. Ex phalangis procreari, apud
 Aristotelem, ni fallor habetur. Ex
 putridorum corporum, siccioris in-
 primis temporis constitutione, apud
 alios. Sub bello civili in Sicilia, in-
 sepultis mortuorum cadaveribus in-
 gens Atte laborum prodiit copia, si
 Plutarcho credimus. Veris autem
 tempore a Zephyro et Lybico ven-
 tis, si Diodoro Siculo, ex deserto ad
 Aethiops Acridophagos deferun-
 tur. Austro et urente vento deser-
 ri Sacra Scriptura habet. Ibidem
 ut et in Lybia, Strabone prodente,
 quod raro aut nunquam pluit, et
 lacus cenosi fiant, magna copia ori-
 tur. Foeminas ex se concipere,
 Vincentius in ea quam nutrit, et
 praegnantem invenit docuit.

Coeus idem qui et insectorum
 omnium, quae coeunt, marem qui
 minor, portante foemina. Mas in
 congressu duos illos aculeos dorso
 ultimo eminentes, per caudae inflexi-
 onem in foemellae utrum im-
 mittit: foemina subagitata intente
 alvum movet, et se ima parte mari

applicans, illum diutius continet,
 modo vulvae hiatu, modo ejus con-
 tractione, venerem sibi jucundior-
 rem reddens. *Videntur enim me-
 tus duo in foeminae pulendo, inter-
 stitio quodam disjuncti; (verba sunt
 Mouseti) et crassiusculo operimento
 contexti: quod externa sui parte ni-
 gricat, durumque est et cartilagine-
 que, intus autem leviter hirsutum,
 rugisque quibusdam quasi scabrum
 videtur. Ad hujus operimenti fun-
 dum uterus albicans, instar mulie-
 bris pudendi cernitur. Quis ita haere-
 re, ut nec saltu, nec motu, vix
 manibus avulsae discludantur, tardo
 digressu coire Phinius scripsit. Pare-
 re in terra fixo caulico illo (καταπέ-
 ζασσι τὸν πρὸς τῷ κέρω αἰλλί) qui cau-
 dae adnascitur: ac universum et loco
 eodem, foetum simul non sparsim de-
 ponere; ita ut quasi favus esse videat-
 ur, apud Aristotelem habemus.*

Hinc vermiculos specie ovi oriri ad-
 dit, qui terrena quadam praetenui
 tanquam membranula ambiuntur:
 dissecta emergunt locustae et evo-
 lant. At vero ova ineunte Autum-
 no condensae patere, experientia ha-
 betur: tamque mollis foetura haec
 est, ut ad tactum levissimum conte-
 ratur. Ea durant hyeme sub terra,
 cujus visceribus committuntur. Sub-
 sequenti anno exitu veris, (conco-
 ctione quasi perfecta) emittunt par-
 vas nigrantes, et sine cruribus pen-
 nisque reptantes. Mori matres cum
 pepererint certum est, vermiculo statim
 circa fauces enascente, qui eas
 strangulat. Eodem tempore et ma-
 res, dissipato per validam Venerem
 calido, obeant. Alii duplicem earum
 foetum, geminumque exitum
 tradunt. Vergiliarum exortu pare-
 re: deinde ad canis ortum obire,
 et alias renasci. Est vero et alius
 eorum obitus. Gregatim sublateae
 vento in mare aut stagna decidunt.
 Forte hoc casu evenit, non (ut pri-
 sci existimavere) madefactis noctur-
 no humore alis.

Visu sunt hebetiores, quod du-
 rissimis sint, propter palpebrarum
 carentiam oculis. Vox earum ab
 occipitio proflicisci videtur eo loco,
 ubi

Jul. obsequens,
 de Prodigiiis.

Mouseti, de
 Insectis, l. c.
 16. ex Barro-
 lino.

Generantur.

Plin. in vi-
 ca Cleopatrae.

Diodor. Si-
 cul. l. c. 3.

Strabo
 Geogr. 17.

Vincent. de
 speculo.

Arist. H. A.
 1. c. 24.

Plin. H. N.
 11. c. 29.

Aristot. l. 6.

Plin. H. N.
 11. c. 29.

Plin. l. c.

Theophr.
 de animalibus
 quae co-
 lorem ma-
 rant.

Animalis
 natura.

ubi

Arist. H. A. ubi commissura scapularum. Vt

4 c. 9. Dalechampius legit: ut in textu est.

Eo loco in commissura scapularum quasi dentes habere existimantur; eosque ruter se terendo stridorem edere, circa duo aequinoctia maxime; sicut cicadae circa solstitia. Aristoteles

μεγαλὴν τὴν ψόφον facere scribit, per quae alas et femina innuere videtur. Alis edit observavit Casserius. Impositae sibi invicem alae moventur; quarum superior parte intima corpus habet subnigrum, durum, per transversum locatum: inferior ejusdem substantiae corpusculum in extremitate orae superioris parte externa, cui perbellum tympanum adhaeret. *Veteres nec volare eas noctibus propter frigora tradiderunt, ignari, etiam longinqua maria ab ipsis transiri, continuata plurimum dierum, (quod maxime mireremur) fame.* Sed hic volatus divinae praeceptionis signum potius est. Alias non tam volant quam saliant, iterumque pennis deficientibus cadunt in terram. Dum se in aërem attollere conantur, cruribus primum se impellentes subvolant, postmodum alis evaginatis evolant. Altius sese eferunt, aestu urente. Militari ordine uti quibusdam exemplis firmatum est. *Tam frivola ratione morientes, serpentes cum libuit, necant singulae, faucibus ejus apprehensis mordicus.* Vidit id et Majoli olitor.

Plin. l. c.

Plin. l. c.

Majol. Collog. 10.

Plin. l. c.

Aristoc. in avisculis, mirebilib.

Graculi adverso volatu earum exitio occurrunt. Ideo a Lemni incolis colebantur. Idem Galeritae et Ibides faciunt. In Argo cum scorpione congregiuntur, inde Scorpioniachi dicti, et aculeo exarmatum, interficiunt, et devorant.

Pestem, famem et bella portant. Illam infecto a mortuis et putrescentibus aëre. Hanc, absumptis fasis, et quicquid fructuum arbor ferre potuit. Ista, cum militari quasi ordine procedunt. Cum Anno 1543. stupendis agminibus per Illyricum in Italiam convolarent, Turca Rhegium occupavit, Othise subsedit, Niceam cepit, et multa Christianorum millia, cum sexcentorum millium ducatorum praeda abduxit. Idem tumultuantibus Cossicis

et rusticis nuper in Polonia factum: et quod mireris, eo usque lymphaticam illam nebulo num colluviem pervenisse, observatum, quousque locustae, quae praecesserunt, delatae.

Variis tanquam pesti remediis, conata est occurrere humana industria. Nonnulli cucumeribus fylvestribus et lupinis amaris in muria servatis eas conspergunt. Quidam vesperilionem ex sublimibus arboribus suspendunt. Nonnulli captas exurunt. Odore illius fumi vertigine corripuntur. In Chuech Scytherum Catainorum civitate, lacus cujusdam praesentia eas arceat. Mediolanensis praefectus An. 1542. constituto in collectas praemio, brevi tempore duodecim mille saccos implevit.

Mane colligi debent, dum torpidae sunt: collectae terra obrui, ne ex occisurum ovis novae prodant. Vites non attingent, si prope radicem tria sinapeos grana consiveris, si Geoponicorum auctori credendum. Aristoteles odorem cornu cervi, sulfuris, aut styracis suffitum commendat. Arnoldus bovini aut vaccini stercoreis, aut cornu sinistrae sumum. Palladius fluviatiles vel marinos cancos scitili vase cum aqua immixtos, si recti sub dio stuantur, ut decem diebus in Sole vaporentur. Quicquid ea aqua perfundetur, illaesum manebit. Majorum remedia apud Plinium vide; 37. c. 9. plura apud Moutetum in Theatro Insector. p. 125.

In Cibis olim Aethiopicis Sillis, sanguine duratae erant. Nec non Africanis, Syris, Persis, Arabibus, Mandis, et qui Lybiae loca incolunt. Hodie in Orientali et Occidentali India comeduntur. Sed brevis eorum qui vescuntur vita. Quadragesimum aevi annum nullus supergreditur. Quin successu temporis dracunculi in pedibus exoriuntur: quos huic victui Mercurialis adscribit. Cibus et Johanni Baptista suere. In Medicina quoque adhibentur. Sufficio stranguriae maxime mulierum juvantur. Stercus panis confert, et morphaeae: pedes quoque earum verrucas eradicant.

Remedia contra locustas.

Arist. H. A. 4 c. 8.

Pallad. R. 2. l. Te. 15.

Plin. H. N. 37. c. 9.

P. Juv. Plin. H. N. 6. c. 12.

Mercat. var. lect. 2. c. 10.

Plin. H. N. 37. c. 14.

ARTICVLVS II.

De Differentiis Locustarum Mouseti.

Mouseti.
Theori In-
sect. l. c. 16.

Tantum de Locustis in genere, Differentias ex Aldrovando et Mouseto dare visum est. Hic in *non alatas et alatas*: illas in *vulgares et rariores* distinguit.

Alatarum vulgarium locustarum sex sunt *Majores* omnes virides, tam foeminae quam mares, quinque *Minores* multicolores. *Prima* Majorum cucullo veluti herbacco, caput collum, mediumque fere corpus contegit: alae a collo subtus oriuntur, virentes, parvis paucisque nigris maculis insignitae, dorso item virenti, venter fuscus subjicitur, caulis extremo nigricante; magnum illi os, et dentes validi latique, ad fruges absumendas egregie nati. *Secunda* huic similis videtur, sed epomis collo annectitur; nasus item et os ipsum magis rubescunt, punctaque in alis habet majora. *Tertia* viridis omnino vultus; crura albicant, cauda nigricat, alas maculosiores obtinet, et circa extremitates ex albo rubefcentes.

Haec autem *saeminae* sunt, a quibus tres iidem mares hoc discrepant, quod vel extrema cauda, vel supra caudam, duos tresve gestant aculeos, medioque item caputio magis rubent. *Prima* minorum species, *Dolypedus* Tigurinis dicta, corpore nigro, externis alis maculosis, internis minio illiris conspicitur; crura absoletius fusca, lineisque nigerimis fusque deque productis accuratae picta. *Secundae* antennae oculi tibiaeque suave rubent; crura lineis item nigris variegata, alae lentiginosae; venter surde rubens ex flavo, scitam nobis bestiolam et pulchram exhibent. *Tertis* ex nigro cinerea videtur, antennis habens brevissimas, atque alas praeter morem corpore longiores. *Quarta* undique absoletè viret, nisi quod caputium nigris duabus lineis ornatur, tibisaeque postremae vivida quadam rubedine resplendens. *Quinta* nonnihil minor caeteris, sed colorum si-

tu, et varietate gratior. Corpus illi nec non facies et pedes Xerampelini; alis virentibus gestit, caputioque aurea quadam initia per medium ducta splendens. Omnibus istis minoribus alae longitudine corpori aequales, vel longiores; nullum item caulem, nullum in cauda spiculum gestant, pratisque et in pascuis (raro inter segetes) luxuriant; ut in Gallis nostraque patria Britannia saepe vidimus.

Rariores tres tantummodo species vidimus, *Italicam*, *Graecam*, et *Africanam*. *Illae* mantis dicuntur, vel quia suo adventu, (primae enim omnium apparent) ver praefigunt, ut Anacreon cecinit; vel famem praedicunt (ut Caesius et Scholiastes Theoc. annotarunt); Vel quia anteriores pedes veluti manus, supplices semper tenent atque elatas, vatum more; qui eo gestu orationes ad Deos fundere solebant. Mantis Italicæ cujus hic Iconem repraesentato mentionem facit *Rondeletius* libro de Piscibus fere in haec verba. Pectus habet longum, tenue, cucullo tectum, caput simplex: oculos sanguineos, facis magnos, antennas breves, pedes sex, locustarum more, sed anteriores multo crassiores longioresque caeteris, quos quia junctos plerumque elevat, (precantium ritu) a nostratibus *Preque Dieu* dici solet: totum corpus macilentum est. Tam divina censetur Bestiola, ut puero interroganti de via altero pede extento rectam monstret, atque raro vel nunquam fallat. Cauda illi bifurca, seticis duobus aculeis praedita: atque ut manuum elevatione vaes refert, ita etiam et motus similitudine, neque enim ludat ut alii, neque salat, neque gestit; sed lente obambulans modestiam retinet, et maturam quandam ostendit gravitatem. Hanc quamvis in agro Monspeffulano saepe se vidisse Pennius affirmet; tamen Iconem ejus ab ornatissimo Antonio Sa-

raceno

Musca referenda ad Tab. j.

Aldrov.

Ad Tab. 2. Aldrov.

Ad Tab. 3. Aldrov.

Cylices

Mücken

Musc. Lupae

M. Canavara

M. Aquatica

M. Dardania Afris

Aphy. Apicis

M. Tabanidae

M. Scorpionis

M. Dyf. Musc. 6

M. Dyf. 7

raceno Genevensi Medico missam fuisse, in Ichedris memorat. *Asteram* Mantis speciem ἀστέρησφιδίαν Vienna misit Carolus Clusius e Graecia allatam quae magnitudine et forma prioris similis, alium tamen colorem ex naturae locive dono accipit, habet enim cornicula saturata lutea, hiacinthinum ocellum; alas ex luteo faescentes; corpus reliquum amethystinum, nisi quod tibiae priores pilosioresque suffragines albescerent, et recurvae digitorum chelae nigrescerent. *Africanam* e Barbaria nostris aliquot sumpibus accersivimus, gracilem, quinque uncias longam, cucullatam, capite pyramidali, (ut Macrocephalum putares) e cujus pene vertice duo cornicula latiuscula, unciam fere longa se erigunt, galerumque illum Turcicum, Biplumem (quali Janifarii utuntur) superbientem repraesentant. Paulo infra summitatem ejus oculus utrinque emergit satis prominens, grandis, obscure rubens. Corpus illi oblongum, purpureo cruentum; cauda hirundinia, bifurca; alae quatuor subcinereae maculis quibusdam fuscis ornae. Priores pedes tibaeque pergraciles; posteriores, robustae, insertosae, longae, et ex maculis transversum per femora ductis subnigrae.

Atque haecenus de vulgaribus locustis aligeris, aequae etiam rarioribus satis dictum sit: nisi forte alias differentias adjicere necessarium mecum una existimaveritis. Nam *vulgarium* facies torva, oblonga, rugosa, velut squamis munita, quae os fere contegunt: dentes illis superna parte affixi, lati nigricantes, durissimi, quibus aristas facile mandunt, maximoque cum stridore fortiter conterunt. *Graeca* vero et *Africana* locusta breviori apparet vultu, dentibusque adeo est languidis, ut mollissima tantum gramina et summitates herbae depalcat. *Vulgaribus* antennae longae admodum; *Mantis* vero perbreves: thorax illis durus, cartilagineosus, validus; huic fere nullus, inanis, languidus. Illis item alvus mollis, longa acumina-

ta: his contra, durior, plena et torosa. *Verisque* quatuor alae membranaceae quasi ex nervorum filis contextae; nam licet interna complicata duplex videatur, ubi tamen extenditur simplex apparet. Id quod Jodoco Willichio fraudi fuit, dum oculorum errore lapsus, sex locustis alas imprudenter adscriberet. Jucundum sane fuerit in nonnullis utriusque generis locustis animadvertere quorundam femora sexangularia, assabre in suis areis levigata, plexuque retiformi artificiosae picta. *Vulgares* locustae oculos habent magnos et prominentes: unde ἀστέρησφιδίαν nomen Ebulo cuidam inditum ab Arbenaes lib. 10. cap. ult.

Non alatae locustae sunt *Bruchus* *Attelabus* atque *Asellus*. *Bruchus* ἀσπίς τῆς Ἰσθμίας, mordendo seu vorando nomen inditum. *Quatuor* eorum species: *Maris* prima, tres reliquae foeminarum. *Mas* collare gestat subcruentum, sub quo duplex pendet cucullus leviter ex flavo virens; dorsum ad caudam usque sex porraceae laminae transversum ad latera ductae adornant. *Ventris* (qui satis magnus) caudaeque tres illi parvi aculei ad recens natae herbae colorem accedunt flavoviridem, veluti etiam ex femora, facies atque antennae; sed tibiae rubidae videntur. *Prima* foeminarum aeruginosa est, absque linea esset Xerampelina a caputio ad caulem per dorsum ducta: caret item aculeo in caule nascente; videtur etiam plicis vel potius quasi orbibus 10. viridibus circumcincta. *Secunda* fere omnino spadicea atque fusca; ventre tamen parum flavescit, aculeumque geminum gerit principio caulis infixum. *Tertia* vultus, caput porcinum vel vitulum marinum refert: antennarum loco barbellam quasi juxta nasum utrinque sitam obtinet; duo in suprema fronte tubercula, urfi veluti aures repraesentant, duosque in caule habet aculeos, fusci (ut totum corpus) coloris, neque parum acutos.

Attelabus κατὰ τὴν ἀσπίδα, quod tam minus penis conspiciantur, ut cetero

rere alis credantur, dicitur. Hefychius parvam locustam, Plinius e minimarum genere vocavit. Omnia quasi in pollinem aterit. In arvis cessantibus parit, et postquam peperit, moritur. Ova autumnalibus aquis intereunt, cum nivis increvere; ac sicco autumno largior provenit.

Afello, qui ♂. Dioscoridi, tarditas nomen imposuit. Sine alis est, crassioribus, sed praeter aliarum morem brevibus cruribus; ventre prope pendulo. Ἀφίλλος forte Scripturae, μάραξ et αἰθίβη. Nicandro: quamvis Ambraciatarum dialecto omnes μάραξ dicantur, quod frumentum cum stridore mandant.

Quas Judaeis licium comedere quatuor erant, *Arbeth*, *Salaam*, *Chargol* et *Chogab*. *Arbeth* Chaldaei *Giebab* Graeci *ἀκρίδα* vocant. A foecunditate nomen sortita est. *Salaam*, Chaldaeis est *Chargola*, LXX. ἀφίλλος, Hieronymo *Scirabeus*,

Kimchii species locustae *Rafefon* dicta, Abenezrae *Salaam*, quod insideat faxis. Quatuor prioribus pedibus graditur, duobus posterioribus qui longiores salit. *Chargol* LXX. ἐφίλλος dixere. Pugnat enim cum serpente, quod Nipho incredibile. *Hogab* vel *Chogab*, Hieronymus ἀφίλλος vocat. Nascitur in terra frugum foecunda ex ovis quae parens deposuit. Caudem etiam ipsum confringit. Habentur in scripturis et aliae, nempe *Gazam* a condendo, *Jelak* a lambendo, *Chosil* a perdendo, *Telatsal* a rubigine, et *Cbenamal*, a manendo, quod stationem non deserat, dictae. Qua vero forma fuerit μάραξ Suidae, μάραξ Caelii, μάραξ Nicandri, Βερίλλου, ἀκρίδα, ταλιδ, ἀκρίδα, Σελευκερδῆ Hefychii, κάρη Aristophanis, μάραξ Eustachii, ἀκρίδα et πάλια Phavorini, *Ludolobra* Isidori, ignoratur.

ARTICVLVS III

De Locustis Aldrovandinis.

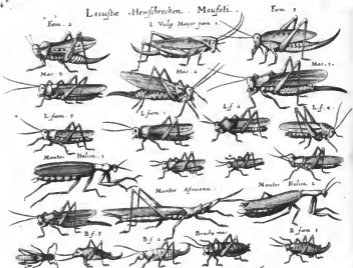
Aldrovandus quatuor diversis tabulis, diversas Locustarum exhibuit species, inter quas Papiliones quosdam superius exhibitos invenies.

In PRIMA TABULA omnium maxima est, quae prima depingitur alis clausis et rursus apertis, a capite ad extremum alvi usque commensurata longitudine sex digitos explet, extensis vero pedibus digitos decem. Reperitur in nostris collibus nonnunquam inter herbas in locis fere incultis. Capta acriter mordet, dolorem inferens haud exiguum. Ova mihi peperit innumera, quae omnia animari non puto; nam si ita esset, enextinguibilis semper earum esset numerus, omnemque quotannis fetorem absumerent. Volat magis, quam salit, quamobrem pedes natura dedit anteriores nescio ad quem usum, nisi ad haerendum, cui involat, firmius tenaciusque, crassiores, cum in caeteris posteriores cras-

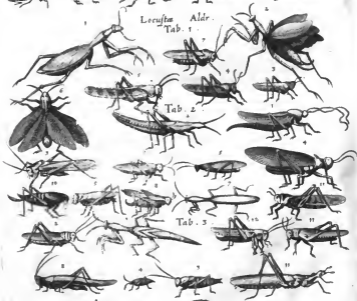
sitie praecellere soleant, ut iis insistentes facilius salturae a terra eleventur. Toto corpore pedibusque colore vestitur gramineo viridi, alvus tamen nonnihil per intervalla rubet, potissimum in superiori parte. Differt ab aliis non sola magnitudine et ventris crassitie (crassus est autem pollicem) sed et partium quarundam situ et figura. Capite Perlam vulgo nominatam potius quam locustas, quae equinum quodammodo caput habent, exprimit. Dorsum gibbosum est, e priorum pedum regione longius, quam aliis: pedes anteriores, quos diximus posterioribus esse crassiores, e principio fere pectoris ortum suum habent, in extremo chelis astacorum more insignes sublavio, neucquam ferratis, sed ipsi inter primum et secundum articulum insigniter ferrati sunt, ut minus horum exemplo Plinium miremur, qui ex Indicis Serras fieri tradidit. Medii sub alis orijuntur.

Locustae . Heuschrecken . Meuseleti .

Locustae Aldr. Tab. 1.

oriuntur, anterioribus breviores, quibus fere contigui postremi, omnium longissimi. Alae in eis argenteo resplendent, albo cinereoque variantes, in extremo virides, viridi includuntur tegmine sive vagina. Antennas e fronte exerit exiles, breviusculas, subflavas.

Ex minimis est *tertio loco* picta locusta, dorso ac vagina rubicundis, alvo nigra, luceis Zonis distincta, capite plane equum refert. Antennas habet brevissimas, brevissimosque pedes anteriores et medios, postremos contra longissimos lutescentes.

Mediocribus adscribenda est *quarta*, toto corpore flavescens, tenebris quibusdam fuscis transversalibus, pedes ac potissimum postremi albo nigroque distinguuntur. Alvus coloris castanei diluti, resperfa multis maculis, exiguis, fuscis. Alae vaginae inclusae ex caeruleo diluto perpulehre admodum virescunt.

Quinto et sexto loco posita ex maximis est, medium digitum corporis crassitie aequans, palmum fere longa, capite viridi, nec non toto capite continuato articulo, qui in dorsum deorsum excurrens triangulari cuspidem, squamaceis marginibus cuculli cuiuspiam speciem praebet, medio acclivi, et in acumen surgente supercilio a fronte ad alarum principium, quod ipsum integrit, dissepitus, in cuius lateribus utrinque lacunae quaedam, seu scrobiculi in longum excavati hinc ab ipso medio gibberae, illinc exiguo tuberculo constitutae uti inter montes valles mediae jacere solent, colore nigro distinctae spectantur. Ocelli, ut cancri, immobiles, nigri, minime sphaerici, sed longiores, quam latiores. Inter hos medios duae non ita longae, nempe digitum tantummodo, antennae exant; reliquum corpus, nempe pectus latum ac compressum, ac aequabile, alvus novenis coagmentata incisuris, quae veluti loricarum lamellae exterius imbricantem sese excipiunt. Petilli item quaterni, nempe antici, et medii coloris cinerei; postici vero longissimi, quibus tanquam remigibus ni-

xa sese vibrans procul salit, versicolores sunt; Femora enim nigris maculis notatur, femur vero viridi et subalbido variat. Tibia ac pediculi instar terrae dentati, dilute punicea sunt. Alae media sui parte ultra extremam alvum in longum protendunt quaternae. Harum binae superiores fusco et balio maculosae. Inferiores ex fusco argenti splendore micant, ac a volarum officio cessante infecto, minime ut illae simplicae sunt, sed decuplo rugarum ordine in se complicatae, quomodo mantilia extergendis manibus dicata et puerorum illae ex charta laternae vitae duces multiplici plicarum serie sibi mutuo incumbentium componi solent, quas cum ad volarum explicat, in trium digitorum latitudinem distensus est intueri.

SECUNDA TABVLA duodecim habet Locustarum diversas species. *Prima* e majorum genere dorsum habet colore ochrae nigris minuis punctis sive guttulis consperso. Alarum tegmen viridescit, et ejusdem coloris et magnitudinis notatur. Caput, pectus et alvus, item pedes viridi ochroque variant. Alvus in aduncum aculeum ochrae colore desinit, capite Perlis similis est. Antennas habet mirae longitudinis et tenuitatis, rubicundas subruetas.

Num. 2. locusta capite et antennis Cochleam sive Domiportam aemulatur; capite, nisi oculi id proderent, carere videretur. Antennas crassae sunt, et crassa quoque admodum femora posteriorum pedum. Alas habet corpore protensiores, undique concolor sibi, color est cinereo flavescens.

Num. 3. locusta est e genere vulgarium, unicolor, viridis, praeter antennas, quae lutescunt.

Quarta tricolor Locusta vocari potest, vulgo Frate, hoc est, Monachus nominatur, non ob colorum diversitatem, sed quod cucullata est. Caput, et collum cucullarum est, pectus et femora posteriorum pedum sunt viridia. Tibiae vero eorundem pedum sanguinei plane colo-

coloris, caetera omnia cinerea, antennae exiles, fursum erectae.

Quinta ex aculeatarum sive caudatarum genere, ubique unicolor, viridis;

Num. 6. ex atro cinerea, undique sibi concolor est.

Septima exilis, Bruchus dici potest, factum illius maximae, quae primo loco in prima tabula spectatur, esse puo; Nam etiam gibbosa est, et priores pedes e pectoris initio e gibbi seu tuberculi regione producit, et viridis est tota.

Num. 8. ea videtur, cujus descriptionem supra dedimus ex Autore de natura rerum; nam aculeum habet pro cauda, ut ille loquitur, et tota viridis est, caput equino capiti simile. Tales Hollandi, ut audio, Corenmesen vocant. Tales ego proprie legitimas Locustas esse putem: hanc cum Cyprio ostenderem, Bruchum vocabat, quod non proba.

Num. 9. ex Attelaborum genere dici potest propter alarum brevitatem. Hae enim albo, quae admodum crassa est, comparatae inutiles esse videntur, imponentes scilicet eam de terra atollere. Cucullum quoque habet, eumque viridem, reliquo toto corpore ex viridi, albo, flavo et nigro varia.

Decima insigni ac notabili aculeo fursum reflexo viridi insignis ex vulgarium genere est, sed differens plurimum colore. Tota albo et dorso coloris est amethystini sive violacei, rostro viridi, fronte, cucullo et antennis, quae procerae sunt ac exiles, coloris ochrae, pedibus posterioribus viridibus, alis caret, Bruchus adhuc ac imperfecta Locusta.

Vndecimo et postremo numero Locusta seu Attacus cinereus linea in vertice et dorso ferruginea, alis exterioribus nigro et cinereo variis, cruribus postremis in femore interno et infimis tibiis phaeniceo suave rubentibus, et maculis atris in rubeo colore et poplitibus distinctis.

TERTIA TABVLA tredecim habet Locustas. *Prima* etiamnum Bruchus est, ejus generis locustarum, quod ceu maximum primo

posuimus; nam et chelas habet in anterioribus pedibus, figura corporis, qualem figura ostendit, ubique sibi concolor, tota ex cinereo lutescens.

Num. 2. Locusta ex minimorum genere sive Attacus, sive Attelabus, capite, dorso, pectore alisque et pedibus e viridi lutescentibus, albo inniacea, Zonis distincta atris.

Num. 3. Bruchus viridi et atro varius, alvi extremum habet bifurcatum.

Quarto numero datur Bruchus sive *axilior d'arques* omnium minimum, totum viride, exceptis pediculis, qui flavescunt.

Num. 5. Papilionis icon est, quam supra dedimus inter Papiliones.

Num. 6. Bruchus est corpore tenui, totus viridis.

Septimo numero ex vulgatis Locustis maximis est aculeo admodum longo, tota viridis, per dorsum vero et alvi Zonas purpurascit.

Num. 8. ex eodem genere, sed minor et alis caret, Bruchus adhuc, supino ventre flavescit, pectore candidat, caetera viridis.

Num. 9. Bruchus est inusitatae plane formae, albo ferme rotunda, sive sphaerica, assulatum compacta, tota ex cinereo fuscescens.

Num. 10. Attacus vel Attelabus haud dubio omnium maximae Locustae, capite, pedibus et dorso subflavis, alarum tegmine ad ferrugineum vergente.

Vndecima tota ferruginei coloris ex majoribus est.

Num. 12. Bruchus alius totus viridis.

Num. 13. Bruchus viridi, albo et atro varius.

Num. 14. Bruchus viridi, luteo et nigro distinctus.

In **QUARTA TABVLA** *Num. 1.* est omnium minimus, totus ex flavo ad ferrugineum vergit.

Num. 2. et 3. insolentis admodum formae Bruchum F. Gregorius Capuccinus Regienfis, rarioribus stirpibus investigandis intentus, in pratis collium nostrorum inventum ad me detulit, ut eum studiosis curiosisque Lectoribus communem facerem.

facerem. Cum quiescit, ita sedet, quemadmodum prior icon exprimit, incedit vero, progrediturve, ut in altera ostenditur. Capite cervum vel equum cristatum refert, item cauda, quae multifida est, sed surrecta. Sub articulis posteriorum pedum tubercula habet sphaerica, corpore toto fusco, luteo et albo variat. Rarissimum est Insectum, et mihi alias nunquam visum vel observatum.

Num. 4. depictum Insectum locustaceum *Bruchus* quispiam imperfectus totus fuscus est, et exiguo admodum corpore.

Tres istae separatim pictae, cum

praecedentes tabulae eas non caperent, ex minimis sunt. Prior alis, corpore toto et anterioribus pedibus coloris cinerei, dorso viridis, pedibus postrema rubicandis; Altera per superna viridis, caetera cinerea.

Postrema tota purpurea.

Est et *Locustae* genus apud Indos quod *Tenamoanapalos* nomen meruit a lapillis pedibus apprehendendis, quae est ejus natura. Cornua fert tenax longa, a seipso triplo prolixiora. Cruentum animal, ternis utrinque pedibus, longisque, sed qui sensim procedentes versus caudam fiant breviores.

Innoxium est.

Nieremb.
H. E. 17.
6. 11.

CAPVT II.

De Gryllo, et Gryllotalpa Mouseti.

Num. **L**ocustae *Gryllum*, quod cum ea in multis convenit, subiungimus. Quidam a clamore arguto nomen accepisse putant, qui gryllifimus vocatur: alii γρύλλος Graecia vocari, sed nullo auctore. Junio est γρύλλος, sed perperam. Freigio γρύλλος, animalculum impenne, quod *Gryllus* non est.

Infremias. Sunt *Campestres* et *Domestici*. Hi nocturno stridore vocales aridam terram inter focos et furnos excavant. Sunt partim *mores* partim *foeminae*. Fuscum illi totum fere corpus, et oblongum; dorsum ex fusco varium magis nigricat: quod juxta mediorum pedum exortum, duae lineae transversae, nivis instar albicantes adornant. Caput orbiculare. Oculi nigri, antennae in omnes partes mobiles. Cauda bifurcata. Non videntur os habere, si Alberto credimus: sed invenitur in capite ejus, (verba sunt Alberti) longum membrum linguae simile, et nascitur super exteriorem capitis ipsius partem, et pars illa non est fistula, sicut funduntur ova animalium. Julio et Augusto, undose volant, nunc alis expansis ascendendo, nunc descendendo contractis.

Foemina major est, alvo longiore,

alis quatuor; quarum externae breviores, internae arctiores simul et longiores. Saltant celeriter. Liquore et sanie carnum vescuntur, et spumam juris zythique avidè liguriunt. Nulla tamen in ventribus eorum superfuitas. Delectant cantu homines; ideo Fessae in Africa caveis ferreis habentur et magno venduntur. Ad fannum inducendum et Scaliger in pyxide servabat: quam si cribro crebrius percutsum reddidisset, tertio post die non mortuus, sed diu superstes invenisset, *Mousetus*, subito pabulo marem et foeminam servabat: octavo post die marem foeminae latus erosisse comperit, qui etiam biduo post exspiravit. Vix seclusi ab aere vivere possunt, quia praeter vocem et aërem nihil continent. Aquam vitriolo cinctam si in vicrum immiseris, fugabis. Discum aqua plenum, cum farina avenacea cinctum, si apposueris insilient. Adauxere et sylvam medicam. Purulentis auribus cum terra sua effosius, prodest. Manibus contritus sacro igni medetur. Curat alligatus parotides. In cinerem reductus, cum oleo, putrida ulcera. Aqua dilutus, calculus et dysuriam. Alligatus, faucium dolores;

Scalig. in
Arifol. de
piscis.

Albert. 4.
c. 7. spod
Mousetur.

lores, si Marcello fides. In collo suspensus, quartanam. De stridore in sequentibus.

Mouf. de
Insect. 1.
c. 17.

Campestrium alii quoque sunt *Mares*, alii *Foeminae*. *Mari* corpus oblongius quam Cicadae, color nigricans, caput magnum, oculi exerti, frontis antennata. Antennae articulis carent. Sex pedum postremi longissimi ad saltum vegetiorem. Alae insculptae et incurvae totum corpus tegunt cauda bifurca. *Foemina* minor, ventricosa, viridis, oculis herbaceis, antennis rubentibus, cauda tridentis semula. Per aestatem in campis, terra excavata nidificant: hyeme leniore latent: per graviores pereunt. Omnibus commune antrorsum et retrorsum incedere. Aharum attritu sonum edere, credidit Plinius: per duo obstrepentia corpora, quae motu et agitatione alarum percuterentur. Caltorius:

Scalig. Ex
erc. 271.

Albert. 4.
c. 7. apud
Mouf.

alvi parte cava, Scaliger: dentium collisione Sabinus. Garretus Pharmacopaeus alis evulsis, eundem sonum imitando affectus est. Albertus, si medius dividatur, diu adhuc vivere scripsit. Vescuntur panico, maturo frumento et pomis. Loca umbrosa negligunt, prata sequuntur. Avidius strident magis a nobis distiti: proximi silent. Formica capillo circumligata et in antrum connecta, efflato primo ne se recondat pulvere, capiuntur. Ramulo cavernae aliquoties inserto, et extracto erumpunt, quasi quaesituri, quis foribus injuriam faciat.

Ad Gryllos Moufetus *bestiolam quandam alazam*, Tryxalida et *cicadam Rondeletii aquaticam*, refert. De illa ita scribit. Restat adhuc *una bestiola alata*, quam an ad cicadas an ad locustarum classem referam plane ignoro. Qua enim catervarum volat ac segetes erodit, locusta videtur; forma tamen ad cicadam proximè accedit. Mira sane hujus bestiolae, et quasi infantis facies. Caput galero triangulari tegitur, in cuius superiore parte, quatuor sunt maculae nigrae; duae oblongae, et aliae duae fere orbiculatae, inter quas, duo etiam minutissima puncta

nigra observabis. Alas habet quatuor, quarum internae duplicantur, quiescit, ita ut *ἰστρίδος* videatur. Atque hi forte erant illae locustae, de quibus Cuspinianus et Sigeberto sic scripsit: Mense Augusto, Anno DCCCLXXIV. immensa locustarum vis senis alarum remigiis volitabat ab oriente, et cum lenis pedibus tectet a quibus tota fere Gallia divastata est. Dixeris primo aspectu capitum scapulas ornare, sed propius intranti, partes sunt superiorum alarum veluti semicirculo inclusae. Totum corpus valde crassum, nigro fuscoque est colore: posteriorum alarum partes infinis nigris maculis notantur. Petrus Quicelbergius Antuerpianus hanc ex Africa portatam ad Penninum transmisit, quam nos etiamnum exanimem in thesauro *irripus* servamus, et cicadustram nominamus.

De *Tryxalide* habet ista. Non minus in *Tryxalide* haeremus. A rodendo nomen forte obtinuit: verum ut vel *tryxalides* Bruchos esse censeam, vel olerum locustellas, vel cicadas, vel Gryllos, neque quidem induci: Non solum quia Athenaeus, Plinius, alique eo ipso Philosophi sibi non constant; verum etiam, vel quod forma, vel natura longe discrepent. Et quare obsecro *ἰστρίδος* a *ἰστρίδω* i. e. stridor, non male non derivetur? quod si verum sit, sane Gryllis maxime conveniet, quas tum alias tum per stridorem a blattis Peucerus merito distinguit: id quod Joachimus noster Camerarius (magni illius filius, et virtutum ex alie haeres) primus notavit. Plinius ex his viginti torrens jubet ac hibi e nulla contra orthopnoeae atque haemoptoicam passionem. Cinis illitus cum melle margines duos ulcerum complinat, et mulierum purgationes retentas praecare adjuvat.

Cicadae Rondeletii aquaticae caput pentangulum imitatur. Oculi exerti atque globosi, non magni et nigri: antennae ore extimo erumpunt per breves; pedes utrinque ternos habet, postremos longitimos: in dorso,

Mouf. de
Rond. de
Insect. sequit.
c. 18.

fo vel alas, vel earum rudimenta gerit. Cauda illi bifurca, venter saepe veluti incifus; corporis color subfuscus vel potius ex albo nigricans. In aquis limofis ftagnantibusque reperi, fed naturam ejus nondum habeo perceptam: hoc a terrestri differt cicada, tum quod capite fit magis exerto, et cervicis aliquid habere videatur; tum quod alas habeat inutiles ad volandum, licet ad sui correctionem non ineptas. Haec in foliis nymphæae, potamogeti, aliarumque aquaticarum herbarum infidens, jucundum quid (more Cicadarum terrestrium) stridere dicitur: sed a nobis hæcenus non est audita.

De suo *Gryllotalpa* hæc habet Mouffetus. Bestiolam quam expressimus, Cordi *Spondylis*, Dodonæi vera *Buprestis* est: perperam uterque nominant et nullo jure. *Spondylis* enim alas non habet, hoc insectum vides alæum. *Buprestis* Cantharidi similis apud omnes dicitur; hoc vero animal nec figura, nec colore, nec magnitudine quicquam eo accedit: ut taceam elytrorum hic absentiam, quibus cantharides carere nemo sanus contenderit. *Gryllum* dicimus, quia eundem cum Gryllo stridorem nocte appetente facit. *Talpam* quia terram continuo fodit. Insectum visu horrendum ac monstruosum, quadruplo maximam superans Cantharidem: præcipue ætate si fuerit provectiore. For-

mam ob oculos habetis: ego colores addam. *Fœmina* levius, *Mas* saturate fuscus. Illi præter duas longas antennis fibulæ quatuor, quasi e naribus labisque propendunt: oculos item habet majores, et alarum radix miniata macula ornatæ. *Mas* vero fibulis illis nudus, earum loco fetas duas fibulis duplo longiores obtinuit; concolor sibi undique videtur, et sine macula. Vtriusque unguis coracini sunt. Anterioribus pedibus robustis admodum, et varis tumulos perfodit uterque et cuniculos agit: mediis insidit; ulcimis quando opus est, saltat. Cauda illis bifurca; alæ corpore longiores membranaeae; corpus incifuris variis insignitum. Juniores fere toti nigricant adulescentes implumati videntur. Sub terra palustri et humida maximam ætatis partem vivit, noctu tamen egreditur. Tardigradum valde est animal, volatusque ejus factum refert: unde in locustarum numerum a nonnullis ponitur. Sole occiduo primum prodit, Gryllorum more, iusque cantilena, sonora quidem factis, et supra mille passus stridenter sibi applaudit; quam ubi audiunt agricolæ, oppido exhilarantur: ac si ejus adventu terram humore gravidam, et calore solis veluti maturatam scirent. Grana tritici, hordei et avenæ colligit, ac in cavernam asportat, inde forte hyeme victurus. Quidam stercoreibus eum equinis vesci affirmant.

CAPUT III.

De Scarabæis.

ARTICVLVS I.

De Scarabæis in genere.

Monte.
Insect. l. 1.
c. 24.
Nomen.
Aldrov. de
Insect. p. 67.

VNDE huic animalculo SCARABÆI sit inditum nomen, vix astutim dicere. A Cabo seu Caballo, quod ex ejus simo prodeat, dici ineptum esse certo scio. Græci *καβίλας*, Tyrreni *βίββας* vocant.

In eorum Descriptione nihil fere in genere occurrit. Duas alas habent, teneras illas et valde fragiles: ideo superveniente crusta inclusas tutele gratia gerunt, ne a durioribus corporibus offendantur. Quatuor

Plin. H. N.
L. 11. c. 28.

tuor habere perperam Albertus dixit. Aculeo destituuntur, et omnes senectam deponunt.

Leon.

Vbique fere degunt, in Asia, Africa, Europa et America. In monte Aetna felicissima eorum progenies. In Thracia juxta Olynthum locus est parvus, in quo, caeteris animalibus illaesis, soli exanimantur. Ob hoc *Cantharoletrus* dicitur. Cornuti mense Julio et Augusto frequentissimi in agro Neapolitano visuntur.

Pisces.

Diversos cibos pro varietate sua appetunt: Sunt qui ligno arido; sunt et qui frumento et panibus vescuntur. Vivunt ex jumentorum excrementis. Ideo apud Aristophanem servus quidam Cantharo faeces humanas apponit.

Eriphiam quandam herbam prodidere veteres, Scarabaeum in avena habentem, sursum deorsumque decurrentem, cum sono haedi, unde et nomen accepit.

Generatim.

De *Ortu* variae sunt inter auctores sententiae. Isidorus ex putridis

equorum caribus nasci putat. Plinius ex asini, quidam ex muli. Aristoteles, Cantharos in fimo quem volunt per hyemem condi, vernes parere, ex isque procreari. Nonnullis visum faemineo sexu destitui nec coire: quod tamen in Carbis falsum esse, Aldrovandus observavit. Variare ortum pro specierum diversitate ego putarem, idque in Differentiis patebit.

Aldrov. de
Incl. L. 4. c. 3.

Tanto stridore volant, ut per eos Deorum cum hominibus fieri colloquia Laertius dixerit. Quia *κακίμων* delectantur: ideo rosam averfantur, et odoratis illiniti exanimantur. Hemerocallis Dioscoridis quoque a quibusdam *ἀντικάρη* vocatur. Tacti, immobiles redduntur et indurescunt. Solis et Lunae coitum pillularii ostendunt, ut postea dicemus, ubi et de vindicta quam de Aquila sumere solent, agetur.

Natura.

Clem. Alex.
Paedag. 2.

De *Usu* in genere nihil occurrit. *Differentias* ex Mouseto et Aldrovando sumemus.

Ufus.

Differentias.

ARTICVLVS II.

De Scarabaeorum apud Mousetum Differentiis

et primo

De Majoribus Cornutis.

Mouset. de
Incl. L. 1. c. 22.

Egregie Scarabaeos in sua genera dispescit Mousetus. Sunt alii Majores, qui vel *cornuti*, ut *πλατύκερος*, *αγύκερος*, *Βακκερος*, *στεινέκερος* et *κρίκερος*; vel non *cornuti*.

Cornutorum primus et praecipuus est *πλατύκερος*, qui cervina cornua imitatur. Nigidio dicitur *Lucanus* apud Plinium; aliis taurus: nonnullis Cervus volans. Hefychio *ἀσπιδό*, quia cornubus spinosis obvia comprehendit; Comico et Eustathio a magnitudine *ἰσπελάδα*, Cardano *σκαράβιλα*, Gazae *κάρη*. Quatuor ipsius occurrunt genera. *Primus foemina*, *Lonicerus* Marem facit, sed mares inter insecta minora sunt. Colore ex obscuro, verba sunt Mouseti, spadiceo nigricat praecipue circa elytra et pectus. Cornua illi duo integra, sine articu-

lis, ramosa cervi instar, minimi digiti longitudinis in adultioribus, in minoribus minora ac breviora, vel (ut Plinius loquitur) praelonga cornua et mobilia obtinet, bifidus dentata forcipibus, cum libuerit ad morsum vel compressionem coeuntia: stringit enim mirum in modum; atque cornubus utitur eum in finem, in quem chelis cancri atque astaci oculi duri prominentes, albiduli, juxta quos utrinque antennis habet, unas in radice inter cornua et oculos racemosos, quarum articulus reatum fere angulum facit; alteras vero media fronte erumpentes, rectas atque planas, in tuberculum leve desinentes. Pedibus incedit sex, prioribus reliquis longioribus atque majoribus.

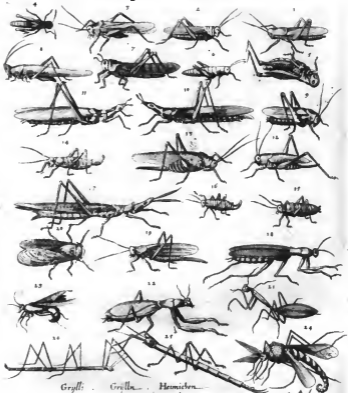
Aliter.

Plin. H. N.
L. 11. c. 28.

Locustæ

Indicæ

Grylli

Gryllæ

Heimichen

Gryllotalpa

Alter *huic* est, illi omnino, magnitudinem si excipias, eum corpore tum cornibus similis: quae licet non ramantur, acrius tamen compressa pungunt digitum, quam foemina jam descripta.

Tertius priori triplo vel quadruplo minor, colore piceo, cornua admodum parva et bifurca, juxta quae duae antennae plurimis articulis distinctae oriuntur. Oculos habet prominulos, et pro corporis ratione magnos. Scapulae utrinque in angulum scutum desinunt. Vesicula maximam partem succo tenaci atque pingui e quercu exudante, nec facile extra quercetia conspicitur.

Capite praeciso diu reliquae corporis partes vivunt: caput reliquo corpore diutius. Lunae sacer esse creditur. Cornua, imprimis quae excedunt, infantum morbis ex collo suspensa medentur. Strumis quoque et podagrae apposita conferunt. In oleo decoctis si arteria in brachio inungatur, febres apud Mizaldum tollunt. Oriuntur ex vermibus putrido ligno innatis: forte et ex stercore.

Αιγίακος, dicitur et *τραγίακος*, *καρμύνη*, *καρμύνη*. Graecis; *Cappi-cornus* Latinis. Magnitudine coloreque Platil, ceroten refert. Tredecem eorum genera occurrunt. *Primus* caput habet latiusculum, oculos bovinos et grandes, tres fere transversos digitos longos: os illi forcipatum, hians, aduncis duobus densibus durissimis horrendum, quibus dum ligna rodit, (experti scribimus) argutulum porcellorum grunnatum diserte exprimit. Hoc forte in causa fuit, cur eas arbori alligatas, culices ficarios abigere tradidit Hesychius. Scapulae ejus curiosule a natura sculptae, manubrium ebano factum et perpolitum oculis obiciunt. Pedes sex habet, tribus quoque gemiculis distinctos: sed imbecilles admodum et languidos, tantoque oneri sustinendo longe impares. His ferunt auxilium cornua duo, supra oculos nascentia, toto corpore longiora, novem de-

cemve articulis flexibilia, non exacte teretia, sed asperitatem capri imitantia; quae licet in quamcumque partem movere possit, tamen dum volat, directe ea tantum protendit, atque volatu fessus pro pedibus utitur. Conscius quippe horum imbecillitatis, cornibus arboris ramulum circumplicat, atque ita pendulus quiescit, ut in agro Heidelbergensi vidit noster Lruerus; avem paradisi eo referens, quae pedibus destituta pendulis illis nervis ramos illaqueat, atque ita laboris satur quieti consulit.

Reliquos ita describit Mousetus. *Cerambyces* praeter hunc memoratum varios vidimus, *unum* primo huic similem, sed magnitudine et colore varium: nam et paulo minor, et colore fuit fere cinereo: Venter, crura, et cornua, dilute coerulea: scapulae, cauda et elytra, nigris quibusdam maculis variegata. Cornuum quoque articuli nigricabant; postrema crura reliquis longiora crescebant. Hos a Quickelbergio obtinimus Aneuerpia transmissos.

Alterum habemus extra viridem, supine fuscum; caput, scapulae, elytra obscure virentis, et auro itidem micantia: corpore est paulo porroctiore: priori similis videtur, sed paulo minor: cornua purpurea obunet, crura pedesque Hyacinthinos.

Tertium huic concolorem ipse primus Pennio dedi, nucem moichatam et cynamum vere spirantem. Verum fragrantia illa dulcis (stactem contra non cara) cum vita in auras statim effluit, et cadavere exulans, sese in pyxidem (qua fuerit servatus) tota infundat. Cardanus mentionem facit hujus Scarabaei: sed qui ante me invenerit neminem novi.

Est quoque *alter* cum splendore nigricans, veneriosus, crassus, corpore, cornuque breviori reliquis. Cornuum juncturae non sunt (ut in aliis) globosae, sed utrinque leviter serratae. Hunc Carolo Clusio Pennius se debere fatetur.

Quintus capite, ore et dentibus primo omnino similis oculis nigerinis, colore per totum corpus fusco, ore patulo dentato, capite, collo, et alis minutulis punctis nigris dense conspersus; corporis magnitudine fere secundam aequat Cerebanticem: rarius conspicitur; in aedibus vivit, et lignis aridis.

Sexto cinerascens caput valde exiguum, oculi albiduli, cornua longiuscula, articulata, candescens maculis distincta: elytris, imo toto fere corpore varius est; in aedibus item versatur, sed an etiam in lignis habet; ignoro.

Septimum ex Russia ab Edoardo Elmero allatum vidi, toto corpore infuscatum, juncturas habuit in cornubus globosas, septem vel octo: facile ex forma cognoscitur.

Ab hoc *oſtavius* magnitudine, et forma parum abludivit, nisi quod capite, scapulis et alis subcaeruleis praeditus videatur.

Nonum mihi ad Pennium Joach. Camerarius (de literaria republ. optime cumprimis meritis) cui alae pedesque arenosi erant coloris; caput, cornua, venterque subnigricabant: cornubus repandis videbatur, ex pluribus verticillis nodulisque compositis, quae in utramvis partem nictu citius versabat. In plantis (et potissimum Cithyso) reperit. Hujus generis esse puto Scarabaeum quam Joh. de Choul (l. de var. querc. histor. cap. 26.) ita describit. Degit in quercu animal de Scarabaeorum tribu (quantum conjectura ducimur) colore rubricante, proceris cruribus geminis capite gerens aculeos, modice inflexos: quibus acerrime stringit adversantia. Hanc bestiolam fabri lignarii quercus dolantes, in ipsis visceribus vivam invenerunt. Rustici Lugdunenses Thurro nominant. In laqueariis felicius diutiusque vivit, seque hypocaufta colentibus levi cum strepitu prodiens conspicendum subinde praebet.

Eundem vel illi similem quandam p. m. Gesner. Epist. l. 3. ab annu pleurium passu dejectum fuisse te-

statum in haec verba: Per alvum inquit a potione ex Oxymelite nostro cum decocto foenu graeci exhibita prodiit vetulae pleuride laboranti scarabaei genus nigrum, longis pedibus, longis item cornubus flexilibus articulatisque, rudi plenum pure, vivum; longitudine duorum articulorum erant digiti.

Decimus totus ex nigro purpurans, os forcipatum habet.

Vndecimus ubique aetificat.

Duodecimo cornua minus articulata, caput scapulaeque cyaneae, reliquum corpus totum spadiceum videtur. Horum omnium in iconibus utcumque cornua alias directa, alias curvata cernitis (explanationis gratia) tamen plerumque non nisi (caprorum more) ad humeros reflexa gerunt, veluti primus Cerambyx.

Ad Cerambyces spectat *Quintus* Menger. Hist. Insc. l. 7. c. 1.
Brasilienisum. Insectum est corpore ovali instar Scarabaei. Corporis longitudo unius et trientis digiti, Crura habet sex quodlibet tribus intermediis constans, estque ultima pars crurum serrata, et quodlibet habet duos unguiculos. Caput et ocelli parvi: duo cornua prope oculos exorientia, longa, posterius versa et in arcum porrecta, duos et semis digitos longa, longe excedentia corporis longitudinem et singula habent internodia decem, undecimo inferuntur in caput: crassitie aequant filum crassius. Caput et anterior sectio obscuri et brunni coloris cum splendido nigri mixti, posterior et alae brunni obscure splendentis. Per medium alarum seu dorsum transversim linea lata flava pallescens tendit. Crura lutea, et ad internodia obscuro brunno maculata. Cornua diversicoloria luteo et nigro, nimirum ad genicula nigra, caetera alternatim lutea.

Unusquis seu *variosus* cornubus duobus taurorum more exertis et directis cernitur. Ex spadiceo circumquaque nigricat, et fere *aliquando* videtur. Capite est exiguo, brevibus crassisque scapulis immerso. Media fronte, spina peracuta exit.

exit. Defensioni a natura destinata videtur.

Nasicornium quatuor species vidit Mouferus. *Prims* omnium maxima atque rarissima apud Indos vivit, colore nigerrimo: nasum habet ad faciem rostri navalis cornutum et extra curvum, circa cujus umbilicum aliud cornu intus reflexum e tuberculo nascitur, quale etiam e scapulae tumulo. Totum corpus ab ultimis cornibus ad caudam, longitudinem quatuor unciarum continet, latitudo fere duarum est. Cantharorum lege foeminam non habet, sed ipse suae sibi fiber est formae; foetum solo sibi genitum producit.

Secundam *Nasicornium* speciem raram atque pulcherrimam Mercurio sacram Carol. Clusius Viennae depictam misit; in cujus agro fre-

quens est. Forma illi, qualem vidisset, absque ventre saturate rubro fuisset, coeus videretur piccus: narium cornu illud recurvum adeo acutum est, ut (quod de praeliaturo barro fertur) aciem illi rupis tenacis affriccione addi putares.

Tertius *nasicornis* et *quartus* pariformes pene videntur, nisi quod illi alae longiores elytris excrescunt, huic vero breviores apparent. Splendentes atramento persusos diceret, usque adeo undiquaque nigricant.

Quintus seu *Aries*, cornubus est nodosis hyacinthum aemulantibus capite ex auro viridante, scapulis minutis, purpureo ventre, elytris capiti concoloribus: pedibus, cruribusque spadiceis incedit, alae vero vagina inclusae albicantem arundinis membranulam scite exprimunt.

Articulus II. De Scarabaeis Majoribus non cornutis et minoribus omnibus.

Maiores Canthari *αισάρων* sive Excoernes plurimi sunt. *Pillularius* nempe *Melolonthes*, *Purpureus*, *Atratus*, *Arboreus*, et *Fullo*.

Pillularius nomen quod ingentes pilas averfus pedibus volutet. Dicitur et *Stercorarius* *Fimarius*que tum quod ex fimo nascatur, cum quod illo gaudeat. Graecis est *καπρός*; *αισάρων* et a forma *αισάρων* id est, felliformis. *Stercoribus* vaccarum ita delectatur, ut ad ea frequens et citus advolet. De ejus *Generatione* hoc habetur, pillulam e stercore, ad coeli formam conficere, eamque ab ortu ad occasum tamdiu versare, donec ad mundi figuram perduxerit. Mox eandem subter sterces, ubi nidificat, ad mensam lunarem reponit. Hoc exacto sigillatim singulas ejus aqua dissolvit. Sic prodit scarabaeus impennis, sed qui paucos intra dies absolutus, in volucrum abire solet. Nulla ergo in genere eorum anima. *Porphyrius*; genituram in coelum emittere, mox pillulas magnas posterioribus pedibus fingere ait. Appellari ideo sacros Aegyptii volue-

re. Imo expresse Plinius. *Propter hunc Aegypti magna pars, Scarabaeos inter summa colit, curiosa Apionis interpretatione, qui colligat Solis operum similitudinem huic animali esse, ad excusandos suae gentis ritus.* Per coitum quoque propagari observavit Aldrovandus. Vidit enim mense Majo vermiculos albos plusquam 42. horarum spacio, figura Curculionis prodire. Erucas esse opinatur parvas *Bombycum* modo progredientes, quaeque intra 5. aut 6. horas filii tenuissimi folliculos; illosque candidos, *Melopeponis* feminis magnitudine sine cortice texere coeperunt. Addit, fodere terram rutilos et praegrandes, favosque parvas et fistulosae spongiae medicato melle fingere. Nidos ex lutosa valdeque fragili materia a Greg. Capucino eidem communicatos, in quorum uno mortuum Cantharum invenit, hic habet. Vna pudendi est figura, unico canali constans. Pari infernas duo veluti testes appensi erant i singulis suis ductus, cum unico illo canali continuus i in hisce Scarabaei. Aliquando phures sunt hi testes, et

B b

figu-

Theophr.
περί δ.
μοσφ.

Ad. H. A.
l. 4. c. 11. et
l. 10. c. 15.

Plutarch.
Sympt.
Praesent. in
Aegyptio.

Plin. H. N.
l. 10. c. 12.

figuræ oblongæ. Rosas averſantur. Hederæ umbra gaudent. Hyemem vix ac ne vix ſuſtinent. Solis calore excaecatos mori, tradidere quidam: plerumque a pediculis ſuſſocantur, quibus undique ſcatent. Inſculpuntur Smaragdo contra veneficia. Oleo roſarum cum terræ inſeſtinis cocti, aurium doloribus medentur. Ex iisdem ad calculi dolorem pulverem Lanfrancus conficit. Ad hæmorrhoidas unguentum quod vnguentum populeum, cum oleo roſaceo in quo Scarabæi cocti, aſelli, et crocus ingrediuntur. Habet et Villanovanus contra ſpaſmum ſuum. Lethargicos excitabis, ſi duos vel tres ſub mediæ juglandis cortice concluſos, occipitio bene roſo, muſculis brachiorum anterioribus et plantis pedum alligaveris. Bene cecidit M. Joh. de Florentin hoc experimentum. Quartanariis medetur, ſi fulvo linteo vivus incluſus collo appendatur. Expertum ſe Trallianus ſcribit. Chelonicide gemma aureis guttis inſigni, cum Scarabæo in aquam ferventem miſſa temperaſſe ciere velle, inſani eſſe puto. Huic ſimilis eſt *Melanocyaneus*, cum illaſtri quodam ſplendore. Faciæ eſt felina. Auguſto a pediculis intra crura hærentibus vexatur, et tandem interficitur. Vbiq; occurrit.

Melolonthæ, Attici *Melonthæ*, quidam *χρυσάλλιδα* vocant. Nonnullis eſt *χρυσάλλιδα* et *χρυσάλλιδα* quibusdam *Cantbaris*; Ariſtophani *χρυσίτη χρυσίτη κατὰ τὴν ἰσμεν*; Euaſthio *Vespa major*; Polluci, *animalculum volutare*: ruſticis Lombardicis et Gazeæ *Galenica*; aliis *ſcarabeus arboreus*. Heſychius cum coloris aurei facit, Ariſtophanis ſcholiaſtes flavus: recentiores Smaragdinum ſed auro radiantem volunt. Idem et

Plinius ſentit. Mas undique viret, oculos ſi exceperis rubicundos. Elytra foeminae caſtanei coloris, grato ſplendore micantia. Peſtus utriq; mucronatum. Stridulum edunt ſonum. Generantur e vermibus ſimi bovini aut jumentorum: ſi Ariſto-

phraſto ex floribus pomorum. Sunt ejus *dumæ* præterea *ſpecies*. Priori quæ Cluſii, caput, ſcapulae et pedes nigricant, ſed e coeruleo. Antennæ ſunt corneæ, elytra ſtriata, ſed in circumſerentia nonnihil rubent. Alter eſt Thileſii, totus præter oculos qui nigricant viridis. Venter ex auro parum rubefcit. Medium dorſum luna elytris concolor adornat. Ideo Equus Lunæ vocatur.

Purpureus Conſtantinopoli delatus fuit: Totus talis et violaceus erat, niſi oculi, venter et pedes, picem retuliſſent.

Atratus totus nigrefcit. Os ipſi forcipatum; ſcapulae fere quadratæ: tibiae et antennæ brevibuſculæ: In lignis aridis habitat. Frequentius graditur quam volat, et inter greſſum obmurmurat.

Arboreus obviuſ eſt, Julio in primis et Auguſto menſibus. Vaginae alarum, puniceæ ſunt, et tenuiſſimo polline conſperſæ, leviterque ſplendent. Oculorum circulus, antennulaeque parvæ flavefcunt, juncturae ventris albefcunt. In Normandia tertio quoque anno ſunt frequentiores. A. 1574. vigefimo quarto Febr. tot in Anglia in Sabrinam delapſi ſunt, ut molendinorum rotas iſterent. Affinis huic eſt totus ex fuſco albicans, glauco ventre et quodammodo canefcente. Inſervit anatum venationi. Grues quoque eo capiuntur, ut Geſnerus prodidit.

Scarabæus, quem Plinius *Fulletonem* dixit, Gaza *κατὰ τὴν* Ariſtotelis eſſe opinatus eſt; Scarabæum rubicum Plinius, animalculum cauda forcipata Junius: eſt Arboreo major, cervo volante foemina minor. Caput gerit corneum, antennulis duabus ornatum. Oculos, et peſtus hiriſicum, ex albo flavefcens; pedes anthracinos. Venter caudaque plumas referunt gruinus. Scapulae et elytra, albis nigrisque maculis variegantur, tam pulchre, ut veſtem Damafcenam, Phrygia ſcu intertextum jurares. Non ubiq; eſt obviuſ. Magi contra quaranam

alligatum, commendant.

Marcell. de Medic.

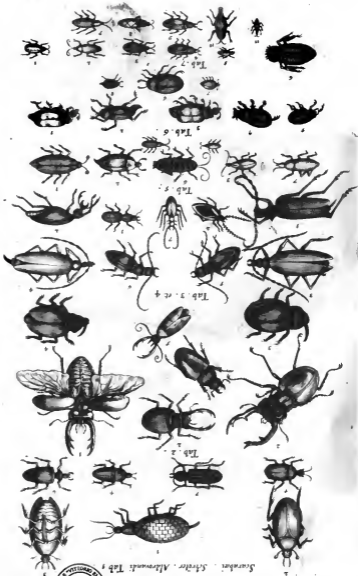
Plin. H. N. l. 30. c. 12.

Trallian. l. 12. c. 8. Plin. H. N. l. 37. c. 10.

Plin. H. N. l. 30. c. 10. c. 19. c. 9.

Marcell. l. c.

Tab. XIII

Scarabaei. Stenitae. Altruini. Tab. 1

Montes de Tanum de majoribus cornutis et
 Inf. I. L. G. A. non cornutis sufficiat. *Minores* vel
maculati sunt corpore, vel *immacu-*
lati: illos *aliozylus*, hos vero *mu-*
zyris Græci appellant. *Maculae*
 aliorum ex nigro albicant: alii *fla-*
vescunt, alii *rufescunt*. *Albicant-*
tium e nigro sepeem, flavescentium
 tredecim, rufescentium duodecim;
 quos hic sua quemque classe dona-
 vimus. Immaculatum color cor-
 poris idem deprehenditur: atque
 inter eos sex nigricantes, duos spa-

diceos, globosum unum ex coeruleo
 nigrum, alterum ex luteo vidi-
 mus. Quidam quoque nuperime
 a nobis, inquit Moutetus, depre-
 hensus est fuce puniceo, altor
 muricis succo inebriatus comparuit.
 Aurefcentes quinque habemus, par-
 vulos illos quidem, sed clare micante-
 que suro undique suffusos, quos
 etiam ne invidisse nepocibus
 videamur, sculpi appingi-
 que curavi-
 mus.

ARTICVLVS III.

De Scarabaeis Aldrovandi.

Alia. III.
 Inf. I. L. G. C. P.

Aldrovandus eosdem in *Cornu-*
tor et *non Cornutos* distingit.
 Ex illis alii unum, alii duo, qui-
 dam tria cornua habent, et raro vi-
 dentur. *Asiparus*, aut sunt *Lucani* si-
 ve *Tauri*, quorum cornua sunt
 dentata, ac forficum modo aperiun-
 tur et clauduntur: aut *Carabi*, quo-
 rum cornua nodosa sunt, et ad prae-
 tendendum iter facta. Triginta et
 quinque utriusque generis sunt spe-
 cies, quas sex diversis tabulis exhibet.
 Exhibeo et ego omnes, ut si
 quid inier jam enumeratos omissum
 est, adjiciatur, et comparatio inter
 utrumque melius institui possit.

PRIMA TABELLA septem con-
 tinet, ex quibus *primus* e Carabo-
 rum videtur esse genere, quoad fi-
 guram corporis quam habet com-
 munem cum aliis Carabis, quam-
 vis locum, quo nascatur, neuiquam
 observaverim. Toto corpore ni-
 ger, antennis longiusculis, parvis
 nodulis constantibus, longis in pos-
 tica capitis parte sitis cornibus, seu
 potius appendicibus binis prope os
 nodosis, item crassioribus, quam
 sunt antennae, sed plus quam me-
 dia parte brevioribus; pedibus in
 extremo bifurcatis, asperis: caudam
 constituente duae appendices vagina-
 rum, cum conjunguntur.

Secundus est Scarabaeus aquaticus
 pronus et supinus. Aquaticum nup-
 epavi, quod praeter reliquorum
 morem in aquis degat, inter majo-

res sane connumerandus: toto item
 corpore niger prone et supine excep-
 ptis capillamentis, quae in pedum
 extremitate cernuntur itemque an-
 tennis, nam haec rufescunt.

Quartus e minimorum genere,
 pollicem enim latum longus, totus
 quoque niger, capite parvo, trigo-
 no, minutis antennis, quarum ex-
 tremities obtusa, et veluti roeunda
 quadam pilula insignitur, pedibus
 bifidis in extremitate, paulo versus
 corpus habebat quasdam asperitates,
 seu appendices, quibus ingressu ju-
 vabatur, tanquam cirris polypus.
 In ea parte, qua vaginae sese invi-
 cem in altis contingere solent, evi-
 dens apparebat rimula, qua dilatata
 et aperta prodibant alae subvirides,
 sed nonnihil ad castaneum vergentes
 cum eas ad volandum expandit, to-
 to corpore maxime splendet, alvo-
 que robustissima.

Quintus est Scarabaeus pilularius,
 seu Cantharus compacto latoque
 corpore et nigro, sed coeruleum
 splendentem. Capite plano infer-
 rius, et superius nonnihil arcuato et
 lato cucurbitae instar, ac multis
 eminentis superius conspicuis, e quo
 ab utraque parte duae prominent
 antennae breviusculae, sed in fine
 divisae in plurima tenuia filamenta,
 pedes sunt anteriori ferrati in fine,
 ita a natura facti, ut illis, cum con-
 tinuo in stercore vitam transigat,
 abstergere anteriores capitis partes
 B b a

facilius

facilius possit. Crasso magnoque pectore, cujus medio ab utroque latere pedes priores annectuntur.

Sexto loco datur Scarabaeus viridis Melolontha Aristotelicorum quorundam sententia, quem inter volandum putant sonitum edere: corporis parte supina et alvi maxime colore est obscure viridi, unde nomen sortitus, capite parvo nigro fere, et ab utroque oris latere duobus cornibus nodosis insignito, itemque dentibus, quibus apprehendit valide, antennis longis, aequalibus, in extremo paulatim in acutum defloentibus, pectore autem rotundo, tenuiori que ligamento alvo laeae annexo.

Ultimus ejusdem tabulae nigro corpore est, in quo maculae virides, sed aliquid flavedinis in se habentes, proceris cornibus eisdem maculis confersis, quae versus posteriora flexuntur, eisdem quoque maculis et ipsi pedes, praesertim eorum femora; alvo procer, quam non universam vaginae contegunt.

IN SECUNDA TABULA est Lucanus Nigridi, Cervus volans Leoniceri, Scarabelaphus Cardani, Taurus Scaligeri; alii Scarabacum bicornem appellant; apud Thessalos *καρβυλίου* dicitur et *καρβυλίου βίς*, quasi bovem ligni edacem auctor est Antonius Liberalis. Gallis dicuntur Cersis volantes: Turo Lugdunensibus rusticis forte a Tauro derivato nomine, Italisque cervo volante, Bucarone del corno, Gufano con cuernos Hispanis. Ferrantes Imperatus cervi volanti vocat. Belgis een vliegende hert. Germanis *ein Schrötter* dicitur. Nigro est toto corpore et maximo, huic duo cornua praetenduntur ramosa seu dentata, quibus cum constringuntur, valide apprehendit: oculi utrinque a latere horum positi, intra vero cornua duo parva cornicula veluti antennae; capite latiori quam pectore, sed minus longo; hujus et caput et corpus reliquum a se invicem divisa diutius vivunt.

Qui vero hunc ordine consequitur, caetera priori similis, ut magni-

tudine tantum differre videatur, qua dimidia parte minor est.

Sequuntur duo alii *parvissimi*, hoc est, unico cornu in summo capitis, quos ab Aegyptiis Mercurio dedicatos supra meminimus, corpore nigro, cui nonnihil rubri admistum sit, crasso magnoque capite. Horum posterior hirsutus atque pilosus est prona parte, horum species Rhinocerotas appellat Ferrantes Imperatus ob similitudinem cornuum, quam habent cum Rhinocero, animali quadrupede; tarde volant, quo fit, ut ultro fere in manum ejus, quiprehendere voluerit, involent.

Quinto loco est Lucanus Papilionii similis, est enim verficulor toto corpore duos digitos per transversum longo, cornibus initar cervi dentatis nigris, quibus ab utraque parte posteriori ante oculos prominent antennae tenues, longae, ut ad latera viam tendant factae, nam ad latera utraeque protruduntur, capite albis insignito maculis, per quas rubor quidam obscurus perfunditur, pectore angustiori, quam capite est, tribus albis maculis in medio notato, alvo proluxa, crassa, longa, ut Papilionibus quibusdam contingit, annulis rubris, alis non universam alvum contegentibus, sed multo brevioribus, et, ut puto, farinae. Nam, ut verum fatear, id nunc me fugit, cum ejusmodi Insectum inventu rarum existat, nec ejusdem descriptionem exactam, quam olim feci, reperire postea unquam potuerim; variis coloribus hujus aetate exornantur, nam suprema parte, qua superiori alvi parti contingunt, vicinaeque sunt pectori, rubicundam maculant ingentem praebent cordis, quod vulgo pictores depingere solent, compresso mucroni seu cono similem; reliquam deinceps alatum corpus nigrum est, maculis aliquot primum argenteis, deinde lineis latioribus obscure rubentibus, quae utraeque aliquoties per vices iterantur, ita, ut in hujus animalculi alis natura illustrasse pictores atque eorum videatur.

TERTIA

TERTIA TABULA tota Caraborum plures continet species, excepto primo, qui ad Lucanorum genera potius pertinet, parvo corpore nigerrimoque, cornibus incurvis parvis sine dentibus ad eundem usum, ad quem Lucanorum aliorum, his item antennae postponuntur singulis a latere, pectore modice crasso et crassiori, quam caput est, alvo duplo longiori, ejusdemque crassitie et latitudinis. Cervetino vulgo dicitur.

Secundo loco datur Carabus inter minima genera referendus; ejus caput, quod parvum est, itemque pectus, antennae et pedes nigrae sunt: sunt autem antennae longae, nodosae, vaginis rubris ab utraque parte, quae in medio maculam nigram grandem habent. Porta terra vulgo Italica dicitur.

Hic ex ordine secundo loco succedit Carabus, quem Aristotelis verum esse arbitror, cum aliquoties in ligno is sit reperitus arido, e quo postea evolavit.

Tertius Carabus e ligno arido quoque nascitur, ut vidimus, nodosis procerisque cornibus, quae nodis constant novem aut decem grandioribus primum prope caput, deinde minoribus, in quos singulos extremitates tenuiores superiorum nodorum inferuntur ita, ut articulationes nodosae appellari possent. Ultima autem articulatio ex parte constat nodosa et absque nodis ita, ut ea, quae nodis destituitur, tenuis in fine in nodosam partem inferatur, veluti in ultimis digitorum articulationibus facile est videre. Porro haec cornua, quae antennae merito ab Aristotele nominantur (supplente enim earum usum) quandoque corpore multo breviora, quandoque longiora sunt, vidi quandoque duplo longiora ipso corpore; caeterum colore nigerrimo, ut totum corpus. Capite paulo minor, quam pectore, quod inaequale est, venter omnium longissimus latissimusque, prona parte annulis quatuor aut quinque satis constantibus, in venteris fere, ubi alvus est, hirsu-

tus, pedum extrema ferrata sunt et aspera, multis hirsutis particulis constantia, quarum ultima bifida, seu bifida, et adunca in modum hammi, qua validissime cuique obviae rei, velut lapidi, ligno, lineisque adhaeret, ut vix inde tuto avelli subire possit. Vnde Portapeso ab Infubribus dictus putatur. Nam etiam si parvum sit animal, tamen quandoque sustinet, retinetque pondera sexcuplo, aut amplius ipso animalculo longiora cum suis cornibus suspenditur, et in altum evehitur; hunc aliquando in pertusa pyxide conservavi vivum per aliquot hybernos menses, apponens lignum aridum et cariosum; Sed hybernis illis temporibus observare non potui, num eo vescatur, quod quidem verisimile est, cum duobus dentibus aduncis sic instructum, ut reliqua Scarabaeorum genera; his enim se conjungentibus solum alimentum ori ingeritur: universum autem corpus exceptis cornibus longum duos digitos, latum minus uno.

Qui descriptum sequitur ejusdem generis, differt autem corporis universi colore, qui fuscus est ad castaneum vergens, cornua sunt tenuiora, longioribus constantia internodiis, sed tenuioribus, pectore multo minus caput, in quo oculi sunt satis conspicui, sit in posteriori magis parte, nec ita distantes, et ad latera, ut in praecedenti, pectore quoque minore, ventreque longiori et nigra cauda insignito.

Succedunt duo alii sub eodem Caraborum genere referendi, minores, corpore nigerrimo: capite majori, quam pectore, quod linea quadam fusca a pectore separatur, alvo seu ventre figura fere ovali, qui totus vaginis binis cooperitur, secus quam in praedictis, pedum extremitas non usque adeo aspera, ut cuique obviae rei adhaerere possit.

Ultimus est Carabus dubius: nam esse antennae, quae in aliis nodosae erant, in his veluti Papilionum sunt quorundam plumatae, toto corpore nigro, capitis ac pectoris magnitudo fere eadem, sed in pectore ab

utraque parte duae appendices videntur nodulis aliquot constantes, quae, cum pectus pedibus duobus destituatur, secus ac in multis aliis pedum vicem supplere putantur; pedum utriusque constitutio differentia est notabilis; nam secundus eorum articulus, atque tertius iisdem villis est, seu asperitatibus, et capillamentis, quibus sunt antennae et descriptae appendices pectoris; universi autem corporis ea est parvitas, qua in icone cernitur.

QUARTA TABVLA duos tantummodo continet, quorum *primus* ad Caraborum quoque genera referendus, ac praecedenti tabula quarto loco descripta congener, dorso multis punctis protuberantibus resperso, alvoque caudata.

Secundus totus niger denotato capite absque cornibus nodosis, quorum loco duas antennis nigras aequales mediocriter longas habet.

QUINTAE TABVLAE *primus* uras corrodit, toto corpore niger, exceptis pedibus vaginis et antennis, quae sunt colore castaneo, antennae in extremitate multifidae sunt veluti scopae, vaginae ad finem alvi non pertingunt.

Alter fere ejusdem generis caudatus, pectore et capite nigris viride resplendentibus, vaginis non totam alvum circumstantibus colore castaneis, pedibus in extremitate magis rubentibus, item antennis eodem colore praeditis, quae cum in fine crassae apparentur, ut fructus renues et oblongi, aequalesque, parvo admodum pediculo capiti adnectuntur.

Insecta tria quae subsequuntur, ad *Cantharidum* genera referuntur, quorum *primum* toto corpore nigrum exceptis vaginis, quae miniaesae fere totae sunt. Nam linea nigra in principio latiuscula a medio vaginarum ambarum, qua parte sibi invicem contingunt, oritur et versus anum protenditur, finitque; antennae sunt in eo longae. *Secundum* capite, pectore, antennis, et

duobus prioribus pedibus ferrugineo colore, reliquis membris colore nigris coeruleum fere splendentibus, seu plumbeis. *Tertium et ultimum* pedibus antennisque nigris, reliquis membris miniaesae.

Sexto loco ponitur *Scarabaeus* vermis facie, toto corpore niger, duabus in ano appendicibus crassis, antennis proceris.

Septimus candarus est, toto corpore ex cinereo ad castaneum vergente, pectore et vaginis aurum splendentibus, antennis tenuissimis, oculis conspicuis a latere capitis collocatis.

IN SEXTA TABVLA ordine *primus* ponitur *Scarabaeus foetidus* dictus, quod tetrum haberet odorem, in campis repertus, *Scarabaeo* pilulari magis, quam alteri alicui insectorum similis, antennis est nigris geniculatis, in quarum extremitate duo sunt globuli seu pilae, maculamque prope has habet ferruginei coloris; caeterae partes omnes nigerimae, exceptis vaginis, in quarum suprema parte quatuor apparent maculae ferruginae; pedes erant in fine maxime serrati et asperi, cauda annulosa, quam extendere et retrahere poterat. Dum tangitur, stridet, curritque velociter. Notandum in hoc eodem animalculo in parte inferna circa os vermiculum, aut exiguum animalculum exitisse, quod utrum ei naturaliter inisset, an vero per accidens, adhuc me profecto latet: nam tamdiu, quam apud me continui, semper apparuisse deprehendi.

Secundus et ille foetidus, totus niger, minor, antennis serratis et absque pilulis, pedum extremitate aspera.

Tertius serpentarius a nobis nominatus, non quod serpentis figuram referat, sed quod in oculis serpentis corpore, cujus carne vestebatur, deprehensus sit, pilulario minor, augustiorque corpore, capite nigro depresso, antennis nigris, parvis, quarum apices flavescunt, rostro bicorni; oculis emissis, pectore nigro

gro scutiformi, vaginis quadrangularibus brevibus (non enim totam alvum cooperiunt) nigris, quarum utraque duas in medio habet fascias luteas paululum ferratas, alvo valde annulosa et circa extremitatem valde pilosa: pedibus omnibus ferratis, quorum tamen anteriores in extremo articulo reliquis erant laeviores, ut manum quodammodo imitarentur, subtus vero flavescerent. Inter medios et posticos pedes colore est aureo, obversusque ea parte Soli splendorem emittebat: sed hunc colorem aureum pili quidam rufescentes efficere videbantur; In pectoris parte supina cruce erat notata, inter antennis macula obscure lutescente et triangulari: pars ejus inferna multis pediculis scatebat.

Quartus e Pilulariorum forte est genere: nam circa excrementa eum versantem deprehendi, brevi corpore et obeso, nigerrimo colore et relucenti capite rotundo, et instar scuti militaris efformato, et cujus medio cornicula duo exerit breviora cum apicibus, et alias duas appendices his multo exiliores: Pectore item scutiformi, quod tamen in anteriori parte appendicem quandam protensam et acuminatam habet, ut tertium cornu referre videtur, vaginis striatis, pedibus in fine ferratis et asperis: anteriores horum minus asperis, posteriores magis; ad latera pilis quibusdam rufescentibus vestitus, ani figura medii scuti figuram exprimit.

Quintus niger, parvo capite, antennis longioribus, nec pedibus asperis. *Sextus* aquaticus minor dictus, quod in aquis degat, corpore est nigro, lucido, ad viridem quodammodo accedente, pectore ac ventre lato, vaginis ventre majoribus, in medio ventre inter pedum exortum appendicem quandam habet, qua pedes a se invicem separari videntur.

Duo postremi minimi, dorso uterque variegato. Prior pectore scutiformi, ac capite rotundiusculo, duabus antennis exilibus insignito, dorso autem multis punctis seu gra-

nulis resperso, coloreque nigro. Posterior corpore magis rotundo et compacto, capiteque exiguo, antennis longioribus, dorso toto variegato, et colore magis nigro.

POSTREMAE TABULAE primus e minimorum genere est, toto corpore nigerrimus, compactus, antennisque exiguis, vaginis universam alvum tegentibus.

Qui hunc ordine sequitur, major, et corpore item nigro, magis oblongo, antennis longioribus, pedum extremitatibus minime asperis, sed levibus et aequalibus, ut ad scandendum non usque adeo aptus videatur, nisi ejus parvas has asperitudines cernere non sinat.

Tertius inter Scarabaeos quoque a nobis relatus, quod cum eorum natura corporisque constitutione magis, quam cum aliorum conveniat, capite parvo, cujus articuli cum dorso aurei sunt, caeterae partes nigerrimae.

Quartus corpore universo niger, capite rotundo parvo, antennis mediocribus, pectore triplo majori, vaginisque universum ventrem contegentibus.

Quintus e minimorum genere niger fere totus, praeterquam in vaginis, in quibus aureus color, sed obscure videtur; capite rotundo, et exiguis valde antennis, nec facile conspicuis.

Sextus totus niger, capite serrato et magno, pedibus ferratis et asperis, in fine bifidis, vaginis brevibus, nec alvum totam contegentibus.

Septimo loco positus est *Gryllus* potius: oblongo corpore, colore flavo, sed circum latera praesertim vaginarum nigris quibusdam maculis variegato, antennis rectis, longis et nigro atque flavo colore distinctis.

Octavus supine depictus, capite rotundo et exiguo nigro, antennis parvis et tenuibus nigris cum pectore, quod majus capite est, pedibus item nigris, inferna ventris parte seu prona rubra.

Nonus totus niger et oblongus: capite minutissimo, antennis mediocribus

cribus acuminatis, pectore grandi, quod a ventre divisum longo interstitio et exiguo ligamento connexum: pedum ultimis articulis ferratis et asperis.

Decimus quoque niger excepto dorso, quod quodam argenteo splendore nitet, mixto scilicet cum nigro,

capite est exiguo, exiguisque antennis, ventre paulatim versus inferiora gracilescente, pedum extremis particulis bifidis.

Ultimus et is exiguis antennis, totusque niger, minus gracili extrema parte alvi, inter minimos hic computandus.

CAPVT IV.

De Proscarabaeo, et Scarabaeis aquaticis.

Mous. de
Inf. L. L. c. 1.

Quem Latini Proscarabaeum dixerunt, illum Paracelsus *Meloin*, Agricola *pinguiculam*, Graeci *αἰρωαίσθαρος*, et *δρακονίσθαρος*, vocant. Germani Majalem Scarabaeum appellant. Corpus ei molle, e caeruleo obsoleto, cum splendore nigricans. Scapulis alae duae, vel potius alarum rudimenta innascuntur, celeritatis in gressu adjumentum. Circuli, dorsi ventrisque fasciae, viriduli in junioribus, in adultioribus, caerulei apparent. Agricola falso quadrupedem facit: constat enim sex pedibus. Wierius apud Clitium sic describit. Hic vermis, in capitibus et colli circuitu colore purpurae saturato aut violaceo annotatur, paulum scintillans, alae delitescens viriditate tinctae sunt; Sub alis aequae in dorsi ambitu circuli videntur diverso colore imbuti, subinde viriditate micantes, subinde flavedine obscura distinctae; venter aequipedes colore caput et collum repraesentant; in utroque haere venter tres pedes continentur. Rostrum autem incurvato alii congeneribus et rostratis non absimiles. Vbi setas tenerior est promiscue caeruleo colore tinctiores censentur; excrescunt in duorum articulorum digiti longitudinem et unius crassitiam. Constrictus fragrantiam fundit. Foliis violarum et graminis tenelli praecipue vescitur. Raro extra Majum conspicitur. Reliquis anni temporibus vel laet vel semine pillulis incluso, obit. In ericetis colligitur: solet et ex fossa herbacea roride erui. Coturnaveris caudis, foemina, quae

major et oris forcipati, quaeque levissimo assuetu oleum fundit, trahente marem, qui minor, et quasi exsuccus, ut raro reptare cogatur. Wieri supinus, (*vermem Majalem* vocat) ad faciem humanam maxime accedit. Alas longiores reliquis gerit, et cingulis pluribus corpus ambientibus distinguit. Quem Edmundus Kniverus vidit, parvus et exsuccus erat. Habent in *Medicina* usum. In Diemaria filo circa collum appenduntur. Ibidem in Epidemico capitis dolore tres exsiccati et in pulverem redacti, in Cerevisia propinquantur, ad sudandum per novem dies. Sed solemnis in arthritide vaga usus. Manibus eos tangere cum colliguntur, religio est. Numerus semper impar: prima vice unicus, post tertius assumitur: quinque ad summum: in pulverem redacti, in cerevisia calida exhibentur. Maxima hinc primo ventris perturbatio, maximus et circa urinae ductus dolor, ut cum morte consistari videantur: hinc vomitus, cardialgia, ardor urinae, et similia. Serum tandem copiosum prolucunt, et aliquando restituntur. Paracelsus in hydrope aquam ex drachmis decem Meloum et seminis raphani uncia una, ab uncis duabus ad uncias tres propinat. Destillati tumores oculorum tollant. Pinguedo si furas manuum sanat. Kessler in oleo dulcissimo suffocatos, ad bubones et carbunculos commendat. Quid de *Scarabaeo Cutione* Marcelus scribat, vide apud Mousierum.

Clitius I. c.
P. 11.

Clit. de E-
phem. p. 74.
Prof. de
bucca Wieri
supinus et
promis. sp-
Mous. p. 163.

SCAR.

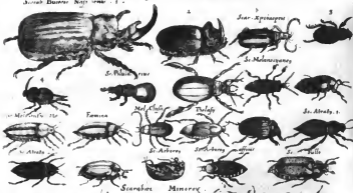

Scarabei ex Mousfeto Capricorni

Quatuor

Scarab Bunnus Naji

Scarabaeus Aquaticus Mousferus ita describit. Scarabaeos aquaticos Graeci *ἀπομασγάριος* appellant. Horum omnium ventres spadicem infestam, dorsumque carbone nocentem, praeter Anglicanum; In cujus icone filamentum scapulis totoque corpore ovali circumcurrentem leviter inspicaveris, atque oculos argenteos foveris, non est quod amplius expectas ad illius descriptionem. Sex quilibet pedes obtinuit, posteriores longitudine latitudineque caeteros vincentes, quibus pro remis inter natandum utuntur. Sed elytris nigris, membranae latent alae argenteae tinctae, quibus noctu aquis egressi, celeriter convolant per aërem, quem interdum perraro (forte nunquam) diverberant. Omnium vero minimi sunt illi, qui irrequie-

to motu huc illuc in aquae superficie multi nullo ordine transcurrunt, et quasi collidunt, et aqua turbata vel se fundo immergunt, vel in riparum foraminibus abscondunt: Deinde vero mutis et tranquillibus fluctibus iterum gestiunt. Christophorus Leufnerus se Scarabaeum in loco quodam invenisse scripsit ad Gesnerum, vaginaria (ut solent) crustula, cui quasi formicae caput subluteum, atque alae multae erant affixae; ventre inferiore pinnae spargebantur, caudis astacorum similes: quibus (ceu in aquis remiges) divagabantur. Cauda prominebat pro sua munitione exigua, sed in longissimas fecas divisa. Ex aqua palustri in fontanam conjectus paucis interjectis diebus vita excessit.

CAPUT V.

De Tauro volante Brasiliensi, et ei congenere.

Tauri volantis, seu Scarabaei placycerotis quatuor sunt apud Brasilienses species, *Enens* incolae vocant.

Totius corpore in primo longitudo plus duorum digitorum Rhylandicorum crassities aut fere quatuor. Totum corpus splendide nigrum, sed pilis flavescens operum, ita ut flavescens videatur. Sex habet pedes seu crura duos anteriori versus, duos ad latera fere extensos directe, et duos post se extensos, nigros omnes splendidosque et superius raris pilis praeditos; in quolibet autem pede tres unguis, cum parvulo digito, qui quasi tertius unguis: suntque crura variis denticulis armata. Vnius fere digiti intervallo a capitis initio (quod minimum) sectio est corporis. Capitale cornu habet magnum, et in extremo sectum, nigrum et splendendum, unum pene digitum longum: oculos nigros eminentes et prope illos duos cirrhos extensos, singulos tribus apicibus qui in extremitatibus sunt sulci. Prima sectio corporis

tricornis in summitate anteriori habens cornu protensum et paululum deorsum flexum, longitudine dentic humani: et utrinque ad latera unum, ejusdem magnitudinis. Alae ejusdem coloris cum toto corpore, pilosae ac durae. Posterior sectio corporis inferius multas habet divissuras. Prior sectio superne magis reflexa pilis, posterior autem magis flavescit.

Alter paulum diversus a priori est. In toto corpore superiori obscure castanei seu nigricantis splendens coloris, in infimo per totum castanei coloris splendidi. Totius corporis longitudo, duorum et semis digitorum crassities circiter quatuor. Corporis anterior sectio, unum digitum longa. Caput parvum: oculi nigri splendentes, non tamen prominuli, ut in priori: prope oculos duos habet cirrhos ut priori: proxime caput cornu erectum et paululum versus posteriora reflexum semidigitum longum; et ad latera in sectione anteriori superius versus utrumque cornu

crassum erectum, paulo brevius et obtrusius quam prius illud. Alas habet ut alter et corpus ita conformatum: Crura sex tribus juncturis, et tribus digitis, et uno minimo pro quarto: media crurum pars inter secundam et tertiam juncturam aculeis pyramidalibus munita: Integra autem crura sunt hirsuta pilis castanei coloris, tui et circa os ac in sectione corporis.

Tertius, rarissimae est conformationis. Magnitudo illi eadem cum prioribus; crasso et rotundo ventre: crura habet sex, singula duabus juncturis constantia: anteriora autem quinque processus acutos quasi digitos habent, quibus terram fodiendo cicutissime sub eam se ingerunt. Alas habet duas striatas, et in prima sui corporis sectione eminentiam sellae formem, et anae illam foveam sive cavitatem subrotundam, avellanae majoris capacem, in qua magnus numerus foetuum vivorum visitur, coloris brunni et filamentis quibusdam in fovea annexorum, qui magnitudinem reserabant feminis papaveris, sed Megascopio quilibet inditus magnitudinem ostendebat pisi, eratque omnibus numeris absolutus et cornutus ut parens. Caput semilunaris fere figurae et compressum, cui cornu impositum, satis crassum et plus digito longum, erectum, sed in summitate paulum versus posteriora inclinatum. Pone cornu hujus exortum, in quolibet latere oculus grani milii magnitudine rotundus, niger, splendens. Totum autem corpus, crura et alae sunt insignis splendentis coloris, ex nigro, viridi, et aureo mixti; estque totum subtilissimis pilis vestitum. Validissimus est, nam scatulae crassae a me inclusus, ac latere cocto crasso imposito, nihilominus se semper exerebat, ut funiculis fuerit coercendus. Hirsi pene odorem de se fundit.

Quartus. Crura habet sex, quatuor in posteriore, et duo in anteriore sectione corporis: pedes desinunt in duo lunata cornicula: sin-

gulaeque habent tenuius tenaculum. Anterior sectio digitum longa in cornu desinit duos et semis digitos longum, teres et paulum deorsum incurvarum, et duos habens velut dentes versus posteriora. Inferius in antica parte corporis, sub exortu hujus cornu, jungitur caput, parvum quidem sed et cornu habens sursum incurvatum, duos fere digitos longum, cum processu tripartito in ipso acumine. Oculos habet rotundos, nigros, splendentis feminis cannabini magnitudine, pone oculos autem duos processus conformes, contortos, posterior sectio duos digitos est longa, atque alis crassis tecta, cum anterior sectio glabra et solida testa tegatur, quae et in cornu extenditur.

Tota autem anterior sectio cum cornibus capite et cruribus, atque inferiore ventre, nigri et splendentis est coloris, et superius seu longum cornu, versus inferiora, villosis pilis, obscure flavis sive luteis vestitur, ita ut ad tactum holosericum referat. Junctura ad caput quoque villosa; crura autem et infimus venter brevioribus vestitur pilis obscure flavis. Alae exteriores constant testa colore fructus olivarum, cui obscure flavum admixtum, et variegantur sparsim punctulis fuscis. Cornua illa duo magna conjungere potest et illis aliquid tenere.

Congener Tauri volentis Brasiliensis, corpus habet bissectum, cuius anterior pars tertiam partem digiti longa, posterior paulo plus duobus digitis. Caput habet quasi quadratum et duos forcipes extertos pro dentibus, oculos magnos prominulos ellipticos: duos cirrhos ante oculos, in exortu latiusculos, hinc angustiores plus duobus digitis longos, novem juncturis constantes: crura sex, duo in anteriori sectione, quatuor in posteriori quodlibet duos digitos longum, tribus juncturis constantes, pedes latiusculos, et in extremitate duos ungues adunco. Anterior sectio ad laeva desinit in quatuor aculeos, testa nimirum qua tegitur: posterior quatuor habet

Marsp.
Hist. Resc.
l. 7. c. 10.

alae tenues, duabus testaceis testas. Totum corpus superius obscure est flavescens, seu lignei coloris; caput, oculi, cirrhi, forcipes, crura, inferius corpus splendide nigra et venter praeterea cana lanugine obductus.

Haece Colophonem imponat *Tumbeus*, insectum testudinem terrestrem non male referens, mediocris avellanæ magnitudine; alae, nimirum exteriores duae testaceae, figura ut clypeus testudinis: anterior sectio corporis testa coloris splendidi quasi aurum viridi colore tinctum

transplenderet: in ambitu autem testae coloris est splendentis inlar rubro tincti. Duo cornicula ad quodlibet latus oblique extensa. Crura habet sex nitentia ut aurum quod elegantissimo rubro transplendet. Corpus inferius ejusdem splendoris. Tarde incedit nec facile avolat.

Facit denique quorundam *Scarabaeorum Indicorum* mentionem *Nieremhergius*; quorum cornua dorsa, et in aqua sumpta, veterum mirifice excitare ajunt.

Nieremb. Hist. Nat. Ess. I. 23. c. 20.

CAPUT VI.

De *Gantharide*.

Nomen quod insectum istud apud Graecos habet, apud Latinos quoque obtinuit. Variiegata natura dicitur, quod in modum testudinis punctata, et variis maculis conspersa sit. Plinius omnes *parvos scarabaeos* vocat.

Descriptio. Descriptiones in Differentiis adferemus. Qui *maximas* eas describunt, alii vespaee similem, sed corpore longiorem faciunt: alii vermem terrestrem, coloris viridis, auri colore superlucentem: nonnulli insectum oblongum parvum aerei coloris. Quidam denique animalculum parvum, varium, luteis lineis, quas in pennis transversas habet, promisso corpore, blattarum modo praepinguen.

tius prolidit. Ex putrescente humido et sicco, oriuntur, seu humore foliis insidente, in summis fraxini ramis, ficubus, pyris, pinis, populis, et Cynacantha. Ex erucis illarum arborum gigni, Aristoteles prodidit; et Plinius expresse. *Gantharides nascuntur* ex vermiculo in spongia, maxime cynorrhodi, quae sit in caule, sed foecundissime in fraxino: caeterae in alba rosa. *Cocum* tamen et quidem tardo motu; generantque vermiculum. Perit ficus, si in ea prodierint. *Ostium* picem liquidam referunt, gustu Cedrum, ut Nicander prodidit. Calidissimae sunt et siccissimae. Ideo corpus adurunt, erodunt, et exulcerant.

Inter venena reponuntur, perissequae illis assumptis, Cajum Carboneum, Pyrrhum, tertium ab eo quicum Romanis bellum gessit, Collinum item amicitia Neronis notum, proditur. Adde et Abhatem illum, cui scortillum, ut in amore detineret, condimentum pulvere cantharidum aspersum apposuerat, ut apud Paracum habetur. Catoni denique Vicensi objectae sunt, seu venenum vendidisset in auctione regis, quod eas festertis LX. addixerat. Lar-

gus si bibantur, vel diucius extra haereant, dolorem in visceribus quibus ore ad penem extenditur excitant;

Aelia. H. A. l. 9. c. 29.

Generatio.

Theophr. de Caus. plant. l. 8. c. 13.

Nicomem. Cic. ad Panem l. 9. Epist. Plin. H. N. l. 9. c. 4.

Min. H. N. l. 29. c. 4.

Galen. I. de Ther. ad Pison. de Torm. l. 1. c. 1. Nicand. in Alexiph.

Marce. Hist. Nat. l. 7. c. 8.

Descriptio.

Locus.

Aldr. Hist. Nat. l. 4. c. 4.

Plin.

nant; vesicam ulcerant, penem et vicinas ei partes inflammant: sanguinis et carnis mictum; saepe diarrhaeam, dysenteriam, syncope, mentis alienationem etiam concitant. In ore sapor picis sentitur. In capite quidam et pedibus venenum haerere iudicant: negant alii. Variis modis impugnatur remediis. Lac humanum ab ubere sumptum, caprinum, bubulum, singulis horis exhibitum, clysteres ex pure pingui cum oleis emollientibus quos nitrum ex hydromelite non male excipit. Oleum liliorum, amygdalinum recens ex ovo forbilis, Samium, oenanthinum, et quam Lycus Neapolitanus pro anisidoto posuit, portulaca, vehementer laudantur; Oleum vero cydoniorum certissima hujus morbi Theriaca est. Nec fraudari sua laude debent, acutum scillicet, terra samia, lutum Armenium, quod vi emplastica erosionem prohibet. His quidam theriacam et Mithridatium, quae tamen refrigerantibus et erosioni resistentibus doloremque levantibus castigari debent, adijciunt. Nec vomitionum obliviscendum est. Ideo a Dioscoride imperantur.

276.

Circumspecte in Medicina adhibeantur necesse est. Vesicae enim ita sunt infectae, ut quidam, manu dumtaxat detentas, sanguineam urinam prolicere credant. Montagnana certe cum alteri genuum applicatae fuisset, quinque sanguinis per urinam libras eduxisse scribit. Cautae agetur, si mensurae, medicamenti, et aegri habita fuerit ratio. Tria vel quatuor praebentur intus grana; exterius, majore copia opus est. Calidiores aegerrime ferunt; destituti viribus aut viscerum scirrhus affecti plane non. Ipsae cantharides, abjectis alis, capite et cauda a quibusdam exhibentur, quod et Hippocrati in usu. Audax qui has partes abjecto corpore adhibuit Medicus, mortis in uno et altero hydroptico causa erat. Nonnullis tamen totis utuntur, quod et Galenus fecit. Aliae reliquorum remedium. Vnde *Plinius*. Aliae medentur, quibus

demptis lethale est; nisi forte mulcatus sit locus. De caetero, ad urinam clendam, lichenes tollendos, verrucas, faciei pustulas, scabiem, podagram, mentium suppressionem, foeminarum sterilitatem, uteri strangulatus, quartanam, etc. adhibentur. Scapulis vel brachio appositae potenter urinam provocant. Excoriatorium lichenum Pamphili, quo Romae usus est, dum mentagra morbus grassaretur, Cantharidas recipit. In quartana telae araneorum involutae, de collo aegri suspenduntur. Reliqua in Aldrovando vide. Venereum excitare notorium est. In gravissima symptomata, et penis distentionem perpetuas incidunt, qui incuriosi propinatas hausere. Formulas passim apud Medicos invenies. Viperas si domi in vitreo vase alere volueris, cantharidibus ciba. Suffitu stercoris bubuli cum galbano, a frugibus depelluntur.

Mousetus in *maiores* et *exiguas* distinguit. *Majorum* aliae sunt, ut *disformis*. verbis ejus utar, oblongo corpore crassae, ex tritico collectae, ac Blatarum more pingues, variae aureis lineis, quas in pennis transversas obtinent (aeque haec in medicina potissimae habentur) aliae *minutiores*, macilentae, laevae, pilosae, interiores distae; et ad medicos usus inutilliores. Majorum quoque non omnes ex viridi radiantem videris, sed alias item ex Xelampelino; inapplicabilis omnes splendoris, et colore oculis gratissimo donatae. *Parvum* genus Cantharidum Thomas Decataeus primus mihi communicavit; forma nonnihil et mole dispersas videntur; sed virtute Cantharidea et ortu consentiunt. Harum (scilicet minorum) *prima* corpore, et capite oblongo est, et forscipato, oculis nigerrimis prominentibus, antennis longis arque nigris, alis circa medios lumbos extorserantibus, quae duobus punctis argenteis, et maculis paucis albis notantur: in Cicuraria herba per acritatem pleurumque reperitur, pedes habet et crura, gracilia admodum atque longae, purpurascens minio ornata.

Secunda

Pin. H. N. l. 20. c. 17.

Pin. H. N. l. 23. c. 2. et 4. l. 28. c. 20.

Galeni. l. de vict. et. in acuta.

Galeni. l. 11. Med. Simp.

Pin. H. N. l. 11. c. 31.

Mouf. The. antiolect. l. 1. c. 20.

Secunda ejusdem cum prima coloris est, nisi quod antennae oculique virides videntur. Caput huic exiguum, scapulae globosae, atque gibbosae. *Tertiae* caput et scapulae confunduntur, coloris aeruginosi, sed ocelluli picem referunt nigerrimam: alas habet capiti concolores, sed striis quibusdam aureis micantes: pedes item piccos et breves. *Quarta* tertiam semulatur, sed herbaceo potius colore est, quam aeruginoso; alias praeter magnitudinem (quippe omnium minima est) non differt.

Aldrovandus quinque tabulis eadem representat.

PRIMAE TABULAE primo loco depingitur Cantharis e maximarum genere, colore viridi, atque aurum lucente in rosa aperta.

Secundo prolixiori corpore, lineis luteis, in capite, pectore ac dorso, antennis longiusculis ac nodosis, luteis, ut etiam pedibus in rosa ex cruce nata, in qua et *tertiana* reperi rotundo corpore nigro et piloso, violarum speciem existimo.

Quarto et *quinto* loco est Cantharis rotunda seu Viola nigra prona supina, obscuris in vaginis punctis albicantibus et rarioribus, in alvi vero parte prona quatuor lineis parvis et albis ejusdem generis, et ea est, quae hanc sequitur, nisi quod punctula illa alba, quae in priori rariora erant, magis sunt frequentia et conspicua.

Septimo loco est araneus, quem exactius suo loco describemus.

Proxima huic cantharis oblonga capite ac pectore nigra, duabus antennis satis conspicuis, in extremitate pilulam habentibus, pedibus item nigris, vaginis rubro et nigro colore transversim maculatis.

Eadem sequenti pictura expansis alis ostenditur, ut alvus, quae tota rubra est, exacte videri possit.

Decimo loco est Cantharis alia fusco colore, seu potius subcinereo ad obscurum tendente antennis longis.

Undecimo colore nigriore multo, antennis nonnihil nodosis et in fine obtusis.

Duodecimum locum negligentem Culex occupavit, longis alis et antennis, rubicundis pedibus.

Postremo est Cantharis tota viridis, et in vaginis colore mixto aereo, pedibus nigris.

SECUNDAE TABULAE prima est viridis, antennis longiusculis, e mediocrium genere, oblongo corpore.

Secunda inter minimas numeranda, tota coerulea.

Tertia inter fabas reperta, praedicta paulo major, tenuibus antennis, lineis in vaginis transversalibus nigris, reliquo corporis nigro.

Quarto et *quinto* numero notatur Scarabaeus $\chi\lambda\alpha\epsilon\iota\chi\tau\epsilon\upsilon\theta$, sive colore viridi in supina parte, qui soli expositus aureum fulgorem edit, ut in aliis quibusdam Cantharidibus, tamen inter Scarabaeorum genera referendus; forte erit Scarabaeus viridis Plinii, quem sit suo jucundo aspectu conveniunt visum exauctore. Prona parte niger totus, antennis exiguis.

Sexta est Cantharis parva pectore nigro, antennisque exiguis, vaginis subaureis, recteque ob parvitatem describi nequit.

Postrema e Violarum, seu rotundarum Cantharidum specie, capite nigro et pectore, antennis longiusculis, vaginis rubris, pedibus in fine nonnihil divisis et rubris. Melanacephalon appellavi.

IN TERTIA TABULA primo loco ostenditur Cantharis omnium minima coerulea.

Secundo Longicolla dicta paulo minor Vespa, toto corpore nigro, rostro seu collo protenso, cui utriusque duae insunt antennae.

Tertio minima colore aereo et viridi.

Quarto numero notata, est capite, antennis ac pedibus nigris, vaginis luteis, quibus sex nigra, rotundaque insunt punctula, bina superiori parte, qua caput proxime contingunt, reliqua in parte extrema versus alvum per transversum ex ordine posita.

Hanc *alia* sequitur latiori corpore atro, capite et pedibus lutescentibus vaginis obscure, longiusculis antennis.

Sexto loco ponitur *Musca* viridis, antennis longis, inter *Muscarum* genera referenda.

Septimo et octavo duae exiguae, prior coerulea tota, altera cinerea.

Octava oblonga corpore, capite, pectore, antennis ac pedibus nigris; vaginis rubris.

Novus numerus significat convolvulum, *in* Graecis, *Tagliadizzo* vulgo apud Italos agricolas, corpore coeruleo, pedibus obscure lutescentibus in vite reperitur, ac folia ejus depopulantem; nascitur hic ex ovis *Bombicum* ovis similibus magnitudine, colore rubicundis, hic cum parere vult, multa cumulat, convolvitque folia (unde forte a Latinis id nominis datum) atque in his sua ova reponit.

Sequens Numerus aliam ejus speciem coeruleam continet.

Duodecimus *Cantharidem* nigram duabus maculis fuscis, nigris in vaginis distinctam.

Minima et e viridi aurea *decima tertius* est.

Hanc sequitur nigra semicirculus mineaceis in crustis insignita.

Postrema mineaceis vaginis, sed nigro maculatis, pedibus antennis, ac capite nigris.

Quae in *QUARTA TABVLA* proponuntur, omnes fere sunt *cantharides* rotundae, violae dictae a nobis nomine et idiome Italico, e quarum numero prima est lato corpore ac pedibus nigris, quos extendit in utraque latera, cancri marini aut *Paguri* modo: capite nigro, antennis ejusdem coloris longis in fine obtusis, vaginis rubris, quatuor maculis nigris rotundis a se invicem distantibus, quadratae figurae modo.

Secundo loco *Culex* idem, quem prima in tabula numero duodecimo exhibuimus: hunc eximere sumus veriti, ne notas numerorum atque ordinem depictorum interturbaremus, quemadmodum et eum, qui *hinc ex ordine succedit*, numero undecimo primae tabulae delineatum et ibidem descriptum.

Sequuntur *Coleoptera* duo, quarum primum fuscum corpore, alterum viride, et usque adeo exiguum, ut ad aliquod genus recte referri non possit, nos inter *Cantharides* retulimus.

Sexto loco datur *Viola* colore rubra, maculis nigris insignita.

Septimo et octavo eadem, sed nigra utraque, quarum prior linea rubra cingitur.

Nona est ex praedictorum genere, rubro nigroque colore varia.

Alia *decimo* numero notatur rubra duobus punctis aspersa nigris.

Undecimo et duodecimo pectore sunt nigro albis punctis maculato, vaginis luteis, maculis nigris aspersis.

QUINTA et ultima *TABVLA* quatuor continet violas, quarum *prima* est minima punctis albis ornata. *Secunda* magna, nigro et aereo varia, triangulo in lineas dissecto nigras, dorso pulchra. *Tertia* nigra quinque aureis notis ornata. *Vltima* exigua cinnabari colore tincta.

Est in India genus *Teoculin* cantharidum parvarum, rubri capitis, pectoris smaragdini, et reliqui corporis fulvidi. Ajunt, leprae illitas, atque confrictas, mederi. Vivunt apud Hocitalpenfes. Est autem Teoculin vermis igneus, et ab igne aut utente natura impostum est insecto huic nomen.

CAPVT III.

De *Bupreste*, et *Ipe*.

Quem *Ardoius Buprestem* vocat, is *Vegetio*, *Vulpestris* et

Bulpestris, *Sylvatico*, *Bustasaris*, *Vegeto*, *vulpestris*, et *Bubestis* vocatur. Graec. ^{m. l. 1. c. 17.} ^{lib. 1. c. 17.} ^{lib. 1. c. 17.}

tis *Buprestis*, Nicandro *Budians*, et *Budione*, dicitur: quanquam forte haec pro araneola illa uberrima boves mordente sumi possit, quae devorata eadem cum Buprestis Symptomata inferat. Buprestis vero, nomen *ωαρά τὸ ἀπὸ τῆς βίης*, quod boves rumpat; seu *ωαρά τὸ κίρραχθαι*, quod incendat, impositum est. Primo enim per fumam acrimoniam intestina inflammantur, mox tumor, febris, et tympanites ingruunt: tandem membranis ruptis, crepunt pecudes mediae.

Elytricia

Difficulus describi potest. Nam et apud veteres altum de ea silentium. Scarabaeo longipedi similem, et in Italia raram scripsit duntaxat Plinius; in Lybia frequentem Lucianus. Ideo nondum se veram Buprestem reperisse reliquit Aldrovandus. At Pennius veram se in agro Heidelbergensi invenisse gloriatur. Ex Cantharidum genere, esse dicit, quod et apud Galenum, Aëtium, Aeginetam, Phavorinum et Avicennam habemus, sed oblongiore corpore. *Elytrum* exterius aurum imitatur. *Caput* est parvum, *Oscula* parva, durum, robustum, forcipatum, dentatum: *Oculi* globosi et prominentes. Ex fronte duo oblonga et articulata cornua. *Venter* in longum productus. *Belonio* in descriptione montis Aethos, est bestiola aligera, Cantharidii similis, sed major, colore flavo seu laeo. *Visa* et altera Buprestis vera, corpore paulo brevior, et circa ventrem latiore; cauda magis acuta; capite parvo, oculis prominentibus, ore hastulo; et forcipio; elytra secundum longitudinem striata, colore saturata gramineo, ex auro splendens, ut Mousetus habet. Addit idem, crura pro corporis mole longiuscula tantum sex habere, (male Grevinus et Mathiolus octo ponunt) eaque nigricantia; cornua prioris cornibus duplo minor et subtiliora, etc.

Aldrov. Hist. Insect. 4. c. 6.

Mouset. Theori Insect. L. I. c. 19.

Mouset. L. c. p. 144.

Grevin. de venena, L. 2. c. 15.

Linn.

Pillat.

Raro in Italia reperiri scripsit Plinius; frequentior tamen nunc. Vescitur muscis, erucis, lacertis, lumbricis, et aliis insectis. Araneum

etiam interficit. Morticina non tangit, et ubi se interfecit implevit, reliquum ad cavernas trahit. Nitrosi est saporis, foetoris vix tolerandi. Tam exquisiti veneni, ut insectas contagio herbas, pecudes, si depascantur, intereat. Incus sumptum, corporis tumor, flauum inter cutem et carnem copia, labiorum livor, sapor in ore virosus insequuntur: ne de urinae suppressione, ventriculi et intestinorum dolore, quicquam dicam. Hinc bene capitis ejus propinatores tenentur.

Frustrum.

Remedium.

Remedio sunt, aphronitrum cum aqua; lac muliebre e mammis affatum extractum; urina muliebris epota et vomitu reddies; pyrorum sylvestrium omnia genera; quae tamen corpore tumido exhiberi non debent: Cantharidum alae et pedes, si quibusdam credimus. Reliqua apud Dioscoridem vide. Bos vel equus si comederint, insanent, sterora minus et frequenter reddunt, et cibum averfuntur. A cursu et venae in palato sectione remedium, Plura apud Aldrovandum habes.

Aelian. H. A. 6. c. 35.

Vsum nihilominus in Medicina invenerit, si Cantharidum instar praeferantur. Dioscorides eas super cribrum ferventi cinere torret, Galenus aceto macerat, Hippocrates capita, alas, et pedes abijcit. Cum sevo hircino, septicis vi, lichenis tollunt, ut Plinius prodidit. In desperatis mensibus, cum duplo ficus pulpa, ab Hippocrate supponitur; ne de uteri scirrho et suffocatione, aut molae ejectione quicquam addam.

Galeni. L. 1. Nat. riv. cap. 1. Differentia.

Quantum ad *Differentias*, Mousetus duas *Scaraboides* describit, alteram ex auro virescentem, alteram ex flavo nigricantem. *Illa* priori major, alae externae auro saturata lineatim ducto illiae, et pauxillo viridi (verba ejus sunt) adumbratae: Inter lineas umbones concavi, eleganter sculpti, assurgunt. *Alteram* a Jacobo Quicquelbergio ex agro Viennensi accepit. Lonicerus, Cornarius, et Cordus propter foetoris magnitudinem Cimicem sylvestrem pro Bupreste sumserunt. Aldrovandus

E c 2

vandus tres proponit. *Prima* in arvis deprehensa, rictu satis magno, coloris candidi, in interna parte serrato; supra cujus duo cornicula, quibus constat, aliud corpus habetur candidum similiter, in ipso rictu appendices illi quatuor breves, et pilosi, quibus videtur primum gustare cibum aequam in os sumat. Capite est obscure viridi, item dorso, et vaginis, quarum utraque maculam habet rotundam, albamque. Antennis longis. Lineam quam utraque vaginae, cum in alvi medio conjunguntur, constituunt, senes coloris, sub alis viridis, ut elegantiore colore vix intueri quispian possit, pedibus longiusculis pilosis, colore non semper uno, sed prout soli obvertuntur, ita nunc colorem viridem, nunc aeneum referentibus, plus tamen senes participantibus. Color qui supra est parte nullum colorem de se

fundit: in parte prona omnia elegantius micare conspiciuntur.

Secunda superiori similis, colore tamen differt, qui in toto (exceptis pedibus, qui flavi sunt) niger est, et haec quoque in arvis reperta.

Tertis est Jacobi Grevini, quam quatuor pedibus ab utroque latere depinxit, colore viridi. Similem depinxit Mathiolus in suis ad Dioscoridem Commentariis. Sed cum ibidem eam non describat, dubito num eam velit esse Cantharidem, quibus in Medicina utendum est, an Buprestem.

Ips Plauto est *involutus*, Italica rusticis *Tagliadizzo*. Proprium ejus in vitibus versari, easque ut et cornua arrodere. Hinc ab *intra*, id est *βλάττω* noceo, nomen accepit. Qui Serpentis genus esse putant, ab Hermolao redarguuntur.

CAPVT VIII

De Cucujo.

Insectum Indis familiare Cucujus, seu Coccojus, et ex Scarabaeorum genere esse videtur. Sepeuplo cicindela nostrae volante major est, digiti minimi crassitudine, duarum unciarum longitudine. Haud pauci cervinos scarabaeos aequant. Vespertilionibus paulo minores ex Petro Martyre Nierembergijus dixit. Corpus duodecim incisuris ornatur, ex cinereo parum nigricans. *Caput* est longum, cujus anteriori parti nigra superius quasi in medio, triangularis macula insidet; breves antennae; *Oculi* grandes, juxta cornicula prominuli et nigri, prope os locantur; reliquum caput coloris est spadicei fere, exceptis duobus clavibus prope *collum* aureis, e quibus *radii splendentes*, in volatu praesertim, atque alis expansis, insigni fulgore exeunt. *Pedes* sex nigri a corpore exeunt. *Elytra* quibus alae teguntur, colore fere castaneo videntur. Icones ex Mouseto appo-

sui. Hic, a Candido, pictore peritissimo, qui eas in Hispaniola et Virginia observavit, accepit.

Lucere noctu nemo dubitat: qua parte, non convenit. Oculis duntaxat radiare quidam prodidere. Vnde Mouseto *αυλαλαδωσις*, dicitur. Quatuor lucidissima spectula habere, Nierembergijus; in oculorum sede duo, in ilibus sub vagina latencia duo: quae tunc ostendit, quando more scarabaei evaginatis tenuibus alis, aërem caprat. Navigatores oculis et clunibus eandem adscribunt. Alii visceribus et cuti ventris diaphanae. Nullum aliud olim Indis sive domi sive foris lumen. Noctu gradiuntur duobus ad pollicem pedis alligatis: gestant et manu unum, dum *Vias*, seu cuculorum genus murem magnitudine superans, venantur. Tantum id, ut quis in cubiculo legere, scribere, et necessaria peragere possit. Imminuitur, dum faciunt; post mortem,

Mouseto.

Nieremb.
H. N. 10.
c. 3.
Mouseto.
Thes. In-
sect. 1. c. 25.

Linn.

mortem, evanescit. Quare vix credi potest, formari ex eo pastam, quae ad faciem et pectus atrita, lucere ea faciat. Candisio et Dudlejo, cum ad Indiae litora appulissent, imposuisse Moufetus ex itinerrariis Anglorum auctor est.

Quomodo capiuntur, et culices, quorum gratia captura instituitur, capiunt, Nierembergicus ex Martyre prodidit. Primo noctis crepusculo exit domo cucujorum indigus, titionem manu gestat ignitum, tumulum unde queat a cucujis prospici, ascendit vicinum, elatis vocibus cucujum appellando, circumrotat titionem, cucuje, cucuje inlaminando, aërem obtundit. Ad vocantis reboatum simplices putant nonnulli, cucujos, eo delectatos strepitu, convolare: veniunt namque properanti ac praecipiti accessu. Ego vero accurrere arbitror ad titionis fulgorem cucujos, quod ad lucem quamcumque agmina culicum advolent, quibus cucuji vescuntur in aëre ipso, ut cipelli et hirundines. En cucujorum numerum optatum, titionem venator manu projicit. Titionem aliquando sequitur cucujus aliquis, et solo se dimittit: capere facillius tunc est: uri scarabaeum ambulancem vagina clausa, licet vistoribus si quis eo indigeret, carpere.

Negant alii hoc pacto solere capi cucujos, imo ajunt paratos habere venatores frondosos maxime ramos aut laeam lineam, quibus alto circumvolantem percipiunt cucujum, in terramque impellunt, ubi jacens torpescit, et capi se patitur; vel, ut alii dicunt, secuti volucris lapsum frondoso eodem ramo, vel lineo projecto super eum, praedam affequuntur. Vtcumque sit, venator venatore cucujo apprehenso, domum revertitur. Ostiolo domus clauso, praedam solvit. Totam circuitu praecipite volatu domum quaeritudo cucujos culices, sub lectis paucis, et circum facies dormientium, quas implere culices assueverunt. Custodum officio, ut quiescere queant inclusi, fungi videntur.

Sunt et aliae ibidem bestiolae, volantes quae noctu lucent, sed nostris multo majores, et lucem etiam majorem emittentes. Lucent enim adeo clare, ut qui itinera constituunt, capitibus et pedibus, has cicindelas arte quadam pendulas vivas figant. Sic enim de longinquo oculis facile percipiuntur, et ideo rei veritatem ignorantes attonitos reddunt.

Mulieres non alia luce ad negotia sua peragenda in aedibus noctu utuntur.

CAPVT IX.

De Cicindela.

Nomen. Plura hoc insectum tam apud Graecos quam apud Latinos accepit nomina. Graecis enim dicitur *λαμπερίς*, *λαμπερίς*, *πυλαμπερίς*, et *πυλαμπερίς*, Aristotelis *βίερος*, Suidae *πυλαμπερίς*, Hesychio, *πυλαμπερίς*: vel potius *πυλαμπερίς*, igni clunis et luciclanis. Aliis *λαμπερίς*, et *καίστερ* metaphorice, *μυρταί* Aristophanis quidam Cicindelas exponunt. Male *φάλαρα* dicitur, *καθαί* vero vocabulum mari comperit. Apud Latinos invenies appellari *Cicindelam* et *Cicindulam*, quod candorem ciat, *Noctivigilam*, *Nitidulam*,

Noctivigilam, *Lucionem*, *Luculanam*, *Luciolam*, *Flammidam*, *Venerem*, (*Levinus* vetustissimus auctor, sic vocavit) *Lucernulam*, *Incensulam*, ut ex Cicerone, Plinio, Scopis, Agricola, Varrone, Festo, Plauto, Scaligero, Turnebo, et aliis videre est.

Descriptionem in Differentiis vide. Nullibi in hyeme apparent. Mensibus Aprilis, Maji, Junii, et autumnis, quo raro volant, in praedis vesperi cernuntur. Plinius, ideo, ante matura pabula aut post discessum conspicuus dixit.

F f

De

Generat.
Poeta Ph.
sogn. d. c. j.

De Generatione differunt authores. Baptista Porta e rore nasciput: apud Hesychium aliquid de stupra *Φρύγανα* legitur. Crediderim locum generationis innui. Aristoteles non volantes, ex erucis non magnis, denis, nigris, hirsutis procreari scripsit: ex his pennatas, oriri. An *Φρύγαν* dicantur, et utrum hae ex pennatis oriantur, non facile dixerim. Ephesius sane Graecus, *τὰς Φρύγαν* a cicindelis prodire, et rusticis *Ciccas* ac *Platas* vocari (Ricinus Niphus vertit) reliquit. Cardanus ex genere Crabronum oriri voluit. Primus Scaliger, foeminam cum suo mare in coitu deprehendit. Mas, ne contactus quidem destitit: postero die in meridie solutus obiit. Ab ea hora sub vesperam usque multa ova edidit foemella: quae intra viginti horas vivificata abiere. Idem Guilielmus Bruerus Anglus observavit, ut apud Mousetum habetur. In eo a Scaligero erratum, quod ova bene non observaverit. Aristotelis opinioni Merula fivet. Observavit is vermes noctu splendentes pilosos, tam in foro Lebetiorum in fossis herbidis et aquis carentibus; quam in lacunis circa Viglevanam, quod veteres Vergeminum appellabant. Diu in coitu haerere, solutas parere cito, Aristoteles, tradit.

Scaliger.
Ex. 191.

Merula
ubi p. 661.

Arist. l. de
gener. c. 11.

Scalig. Ex.
194. Mouset.
l. j.

Plin. H. N.
12. c. 18.

Ad Naturam ipsarum pertinet, noctu lucere; quod tamen non omnibus competit. Mares enim in Vasconia, teste Scaligero non lucent, sed foeminae quae vermes. In Italia et agro Heydelbergeni foeminae omnes sunt *αδάρματα* mares lucigeri. Exit utrinque a lateribus et clunibus fulgor, si hient et efferantur: Compressis tota lux obscuratur. *Fulgorem igni similem alarum compressu regi, sicquique lucem et noctem habere, dixit Plinius.* Non ante crepusculum vespertinum conspici, hinc Plinio, *stellantes volatus, et terrestres stellas*, apud Politianum habemus. Innoxiae sunt: nec morsu nec punitione impetant. Ad candelas frequenter et avide advolare, prodidere nonnulli.

Liquorem ex Cicindelis fieri posse, seu ipsis per se sumpris, seu cum ligno salicis putrido, felle canis et albumine ovi commistis, qui noctu resplendet, docuit Viralis, et Cardanus: Quomodo destillari debeat, Weckerus et Mizaldus. Ridet haec Scaliger, et lucem hocce de coelo deductam, in materia, tanquam in trirremem capeivum remigem imponere, atque in caeteris habere velle videri, tam vere quam facere, ait. Sane, bestiola mortua, aliquot post horis, pars illa alba, ac in tenebris splendens, lucem omnem amittit. Vitro lucido cum gramine inclusas impennes, lucem per duodecimum dies de se largiri, si recens semper injiciatur gramen, ipsae libero fruaneur aere, concedere Moussetus videtur. Sed illam facientibus imminui, mortuis plane evanescere addit. Quid Ardenus Anglus fecerit, apud eundem vide.

Duplices sunt, *pennatae*, nempe et *impennes*: quarum istae, adeo clarum noctu splendorem emittunt, ut ad illum majusculae literae legi possint. Vtrasque in *Masculos* et *Foemellas* Moussetus distinguit. *Masculus* (verba ejus sunt) animalculum est pusillum, volucrum, quatuor alis, quarum exteriores coriaceae, interiores membranaceae, colore argenteo, translucidae. Corpore est oblongo parum compresso et laeviusculo, quinque incisuris praedito, ut pro lubitu extendi et contrahi possit. Corpus extensum, alis longius videtur; contractum brevius: Caput latum, fuscum, compressum ad cuculli formam fabricatum. Cornicula duo e media fronte tanquam ex uno centro exeunt, juxta quae anterius caput parum exuberat. Non procul ab antennarum exortu minutissimus utrinque globulus niger apparet. Gagaris splendore niudus, qui oculorum vicem supplet.

Caput collo corporique brevissimo conjunctum est, colore ex fusco nigricante: pedes sex pectori juxta caput affixi, quorum posteriores et crura, juxta sublateo sunt colore, reli-

Pler.

Aldrov. H.
Insect. 4.
c. 18.

Mouset.
Theatri
Insect. 1.
c. 19.

reliquae pedum partes nigricant. Tardius et gressu quasi composito prorepat; pectus parum extuberat; corpus juxta incisuras albicat, juxta caudam duas habet maculas; utrinque unam, ad lunae crescentis formam: ex quibus noctu splendor emicat pellucidus, sulphuris accensi aemulus, ut scintillas lucidissimas per aërem volare crederes: hic nunquam in Anglia apparet, vel saltem si hic degat, non tamen lucet. Cincidela Europaea foemina, tardigradam est animalculum, alis carens, duos plerumque digitos transversos longa, (licet in Valkonia longe majores longioresque, lucertae ibidem dictae vidit Josephus Scaliger) erucæ magnitudinis mediocris, cui fere est similitudo. Caput illi parvum, compressum, durum, nigrum, oblongum, et os versus acuminatum: e cujus extremitate duae exeunt antennae, breves nigrae. Sex habet pedes, parvos, nigros, tribus articulis distinctos, juxta caput, erucarum fere modo. Corpus oblongum crassiusculum, tæniæ instar compressum, duodecim incisuris profundioribus prædictum, præter collum quod pro arbitrio nunc exerit, nunc lacessita retrahit et abscondit: partes intermediae nigricantium laminarum sese in gressu elevantium faciem obtinent. Per dorsum linea admodum exilis et parum candicans a capite ad caudam usque decurrit. Lætera ventris ex xelampelino sive rubent. Cauda atque venter juxta caudam albicant. Vropygium tamen ipsum nigrum est. Cujus beneficio et nisu sese attollens arenam reptat, et furculis inde enatis sese pendulam affigit, sub hoc Vropygio excrementum ab alvo reddit subviscidum et silofum, mellis aemulum, quod caudae furculis ad os reductum, denuo absorbet, staminaque exinde retrocedens fingere videtur lentoris prodiga, quae secunde devorat, eorumque revomitione et reformatione sese sustentat. Partes albae in tenebris mirabili splendore fulgent, et stellae quasdam terrestres repræsentant: adeo ut cum lucer-

nis lunae de lumine certare videntur. Hoc observatione dignum; clarissimum istum splendorem una cum spiritu vitali prorsus evanescere, ubi ergo perpetua illa lux, de qua nonnulli puidi Paraphysici tam inepte imprudenterque garrunt? In arvis sæpius pennatas, quandoque vero intra opidorum maenia per plateas volitantes vidimus.

Aldrovandus quoque aliquot species nobis exhibuit, de quibus ita loquitur. Insectum hoc, quod *prima tabula* Erucæ fere simile, in sepium fovea reperitum Lampyridem *est* esse judico, cum, et ipsum proprio suo lumine in fovea latens noctu proditum fuerit, tinea est instar compressum, pollicem fere longum, sex pedibus anteriori parte instructum, nullis posteriori. Caput nigrum quatuor cirris tanquam corniculis Limacis instar munieum collo albo, quod ad libitum modo exerebat, modo contrahebat, præsertim lacessitum sub primæ incisuræ lamellam tanquam galeam caput contegentem. Compactum enim est segmentis duodecim, sibi mutuo imbricantem succedentibus, ac se subeuntibus laminarum instar dorso aequalibus, ac compressis nigris, quae tamen singula ad latera puncto utriusque notata purpureo. Pedibus, inquam, senis oblongiusculis, et trium articularum: stans, et caudam trahens dracunculi quodammodo speciem præbet. Cum vero his pedibus anticis progreditur, caudam sub ventrem insectens et antorsum complicans postica parte arcuatim reptat. Nam et cauda pedum eorum vicem subit, qui in posteriori parte in veris Erucis existunt. Hanc enim candidam, et tricuspitem promittit, qua posticam corporis partem inter serpendum sustinet, et cuilibet rei ut aciculæ affixæ adhaerescit pendula. Prima et antica segmina longiora sunt, breviora vero versus caudam vergentia, et medio latissimum corpus paulatim in caudæ penicillatam mucronem attenuatur. Alvo exurema egerit excrementum quoddam lentum, ac cerae in mo-

dum fulvum, quod ipsum nonnunquam cauda ad os adducta in circumlum ceu vertitur, contractum ori admovet, quo tamen etiam similem liquorem vomere videtur, ac veluti filo facto, retrocedit, illud diducit, ac protrahit lentore sequax, deinde denuo absorbet. Parte prona modice nigrescens diluta purpura qualis Perici florum est, admixta

variat. Qui purpureus huic est macularum color, in quibusdam lutescit. Julius Scaliger in Vasconia sine alis Cicindelas esse scribit, Erucæ majoris quantitate, crassiores, ventricosas, Lucrambam ibi vocari. Ex harum grege ea forte erit quam secunda tabella pronom, et supinam ostendo, una cum Lampyride alata.

CAPVT X.

De Blattis.

Blattarum nomine, non tantum vermes quae in auribus et alvearibus nascuntur, Phalaenae dicthae veniunt: sed et per grani in illice humili nascentes vermes; necnon farinarii. His illi intelliguntur, quos *ειδφαι*; et *ειδφαι* Graeci, Itali *Platellas* aut *Buccaroni* vocaverunt. Nec audiendus est Hermolæus, qui *καλλις* et *αγαλακιδας*, blattas vertit.

Insectum est lucifugum, scarabeo simile, sed elythro carens. Plura in Differentiis occurrunt. De *Ortu* non constat. Alii ex vernibus et erucis provenire credunt: quidam, ut Cardanus ex ligno. Omnes foestitatem exuere, Aristoteles et Plinius testantur. Mares majores, et omnes alati esse creduntur: foeminae ventricosae, et alis destituti.

Faciunt contra surditatem et aurium dolorem, si duodecim alis abjectis, in vini veteris et mellis anauncia una semis, cum mallicorio uno, pomi succi sesquicyatho, coquantur; post terantur, et tritis unguentum Syriacum, pix liquida, et succus e quatuor cepis expressus, adjiciantur. Fugantur herba blattaria dicta; vervecis recenter macerata ventriculo, ex consilio Diophanis, si is in loco in quo versantur, deponatur; oleo denique spicae, si eo inungantur: et hoc laudatissimum est.

Tres Blattarum sunt species, *Mollis*, *molendinaria*, et *foetida*, cui *Peruvianam* addere possumus. *Mollium*, mares omnes alati, et minores:

foeminae, magis ventricosae, et alis destitutae. Caput habent parvum, unde duo cornicula, praeterea, et in quamcunque partem mobilia exeunt. Pectus una cum scapulis orbiculare, cum septem incisuris. Alae corpori concolores: Cauda bifurca et forpiculata: pedes sex. Visa Petropoli in templo, vulgari sextuplo major, sanguinem venantibus eliciens. Vissae et in Philippo navi a Draco capta, molliores nostris, coloreque magis fusco. Cursu omnes valent: et struthiocameli instar, currunt magis quam volant. Lactinarum et balnearum incolae. In oleo decoctas, verrucis efficaciter illiniri, experientia testatur. *Σειφάρις* dixerunt quidam, quod farina vescantur. Dioscorides in *ἀγροικωσις ιερικωσις* dixit. *Molendinaria*, Graecis *μολικίς*, *μολικίς*, *μολιβρίς*, *μολίς*, et *ἀγροικωσις*, ita a Mouseto describitur. Foeminam, ni fallor, vidi,

quia alis caruit, vulgari illa molli longiorem, crassiozem, et cum majore splendore nigriorem, os forcipatum illi, parvum, quasi sub ventre positum, antennas habet primae similes, oculos item exiguos concavos, vel potius oculorum signa atque vestigia. Pectori pene quadrangulari quatuor primi pedes affiguntur, posteriores ventri: supra scapulas alarum quasi rudimenta concipiantur, alae tamen dici non debent, corpus reliquum crassiusculum, varie orbiculis incisum, quos

Acist. H. A. 1. c. 17.

Nomen, Aldrov. H. Inf. 4. c. 9.

Descriptio, et alia.

Cardan. 1. de ven. c. 7. Arist. H. A. 8. c. 17. Min. H. N. 11. c. 22.

Fjus.

Galen. med. sec. loc. 43.

Disformitas, Mouset. Insect. 1. c. 18.

Plin. H. N. 11. c. 22. Mouset. L. c. p. 136.

fi a latere intuearis ferram referunt. Caudae apex et furca utrinque una innascens, ad tridentis formam accedunt; stabulantur istae Blattae in locis tepidioribus, pistrinis et vaporariis. Vix magna in fame lucem ferunt: vel si victus quaerendi gratia in apricum procedere coguntur; celeri cursu ad tenebras recurrunt, vel pulvere sese regentes, venatores fallunt.

Mulocapra Polluci est insectum, magnitudine Cicadae, colore exalbido, quod farina in moletrinis vescitur, *Σιδωρα* appellatum, Stephanus addit.

Fortida, Graecis *οὐρα βία* et *βίαιρα* dicitur. Plinius, acuta clune facit: recentioribus scarabaeos pillulares, abscessa cauda, graphice repraesentat. Nigerrima est, *αὐροειδής*, est alatum et elytro tectam crederes, ore bisirco, cruribus longiusculis et gracilibus. Nocte lentissimo gradu prorepat: profundis in cellis habitat: lucem fugit, et foetore universam viciniam

inficit. Vix sane marem in hoc genere alarum inveneris. A quibusdam cum Cimice confunditur. Datur et alia ejus species in Hungaria, Gryllo similis. In aggeribus et apricis invenitur. Dirum quid dum volat strepit. Hyeme lucis sociam, quam fugit aestate. Tempore pestis, ceu arcanum gestatur, imo a quibusdam deglutitur. Frequentiores, ubi vina generosa nascuntur, invenias. Pinguitudinem, si caput avelletur, cum rosaceo tritam, auribus mirifice prodesse, scribit Galenus: sed lanam paulo post extrahendam; cum pissaleo ulcera sanare traditur.

Peruana, Araneis dictae, gryllorum sunt magnitudine, et gregatim noctu volitant, omnem fere mollem suppellectilem ambedentes. Melius forte inter gryllos recensueris. Adrobandus unam, pronam et supinam, colore fusco; pedibus tamen et antennis paulo plus rubentibus, quam corpus reliquum.

CAPVT XI.

De Forficula.

Arnoldi *Forficula*, Latinis recentioribus *Auricularia*, Priscis *Mordella* dicitur. Niphus *Velliculam* appellat a Vellicando. Gallis *Aureilleux* vel *Perceureille*, Germanis *Dhremwurm*. Belgis *Orenvuel*. Anglis *Earevoig*. Hadrianus Junius *Fulkonem* esse existimat, quum tamen a Scarabaei forma multum differat. An haec Graecorum *εφορδία*? Sane et ortus ratio, et morsus conspirant; nam et haec generatur in caulibus herbarum fistulosis (utpote Pastinacae sylvestris, Angelicae, Ferulae) et in Brassica frequens conspicitur. Boreales Angli obscoeno nomine *Tuenichballok* nominant, quasi *Scortinordium* vocaveris, vel *εφορδία*; nam ubicunque rugosam plicatamque cutem inveneris, vel ore mordendo, vel cauda bifurca stringendo, maximum

dolorem excitat, quod semel nobis pueris accidit inquit Pennius.

In duas auriculariae species inclidimus; utraque volucris erat, contra multorum opinionem. Nam si eas in loco aliquo tabulae inclusas, scyrpo hoc et illuc repuleris quod Illustrissimus Knivetus Pennium docuit, expansis continuo alis, quae sub elytris conduntur, avolat. Sed diligenter cavendum, ne festuca aut scyrpo durius prematur, aut vulneretur; tunc enim si velit maxime, avolare minime possit. Vulgariore corpore spadiceo cernitur. Antennae, pedes, caudaque forficularia, flavescunt. Altera (quae in Angliarior et semel atque iterum duntaxat a nobis visa) vulgariore major est, corpore nigricantiore, collum, argenteum quidam torques adornat: extrema elytra subpaniceum referunt

G g

runt colorem; os forcipatum habet et flavum. In dorso utrinque juxta latera quinque maculae fuscavae oriuntur, caudae furca brevis est nigra, qua versus caput sublata per aërem irata provolat.

Reperiuntur saepe in Brassicis et ferulaceis arboribus, ulmique feriorum tuberculis. Ex vermibus in caulibus ortis generantur: pellem quotannis veterem exuunt, qua spoliatae niveae videntur. Sed cum aetate renascitur pristinoque colore imbuuntur. Anglicae mulieres maximo eas odio habent ob garyophyllari flores depastos, atque excisos, infidiasque struunt hoc modo: extimis arcis bacillo in terram defixo ungulis bovinas, stillas, vel veteramenta cava supponunt pannis vel stramine leviter infarcta: quae dum per noctem (pluviae vitandae animo, et tegumenti causa) Fruticulae intraverint, mane veteramentis subitro ablatis atque excussis, magnus

earum numerus excidit, atque ita pedibus contritae diem obeunt. Aristoteles eas in oleo communi vel flammulae coqui, consulit: eoque convulsorum arterias, tam in temporibus quam carpo inungi, ut febris convulsionis medela inducatur. Iosephus Michaëlis Halus, Medicus non incelebris, magnum earum numerum colligere solebat, ac in vitro arctissime clauso per balneum in pulverem tenuissimum redigere. Tunc urinae leporis tantum admiscebat, ut in aurem infundi mane vesperique possit. Arcanum hoc esse in furdicate pellenda saepius protestabatur Pennio. Alii pulverem cum oleo garyophylli miscunt, atque adhibent ut supra. Gallinago minor (Snite ab Anglis dicitur) et gallinae, auricularis videntur: maximumque harum omnium numerum in ventriculis earum reperisse, me fat memini.

CAPVT XII

De Scorpione, Formica, et Pediculis alatis.

Scorpiones alatos dari, negavit Aristoteles, Apollodorus teste Plinio, Pausanias, Nicander, Aelianus et Strabo asseruere. Sane homo Phryx alatum in Ioniam attulit. Pysylli eodem in Italiam importare conati sunt. Latinis *Nepales* quasi nepae alatae dici possent. Colore sunt melleo, unde *μελιχλαροι* dicuntur. Flammeos Aelianus facit. Summae caudae niger nodus est, duplici praedictus aculeo. Septinodem Strabo facit. Alae locustae Malaci similes. Magnitudo vulgaris. Reperiuntur in India apud Prasios, in Aegypto, Palimbrotae, etc. Intra Siculi coeli regionem non vivunt: in Italia sunt innocui. In Ioniam alatos supra diximus. Communis his cum impennis generatio: venenum calidum est. Lacertas, araneos, et omne genus serpentum enecant. Suo vulnere applicati medentur: et si exussi nidor ad alios

scorpions pervenerit, aedibus exigit.

De Formicis alatis, quae Aristoteli, ut Moussetus vult *ισαμογοννας* et *ισαμεις*, haec pauca adjicimus, nempe *νιμφαι* et *εργου* quibusdam appellari: vulgaribus corpore et lacertis esse majores, et inter nigrum furvumque medias: quatuor alas argenteo perlitas, externas majores et longiores toto corpore; internas duplo minores habere. Quae de Indicis, vulpibus non minoribus auri indefessis custodibus, et quarum pelles quasi pantherinas se vidisse Onesicrius scribit, et cornus Erythris in aede Herculis miraculo fuisse, Plinio produuntur; mendacia sunt. Plura capite de formicis vide.

De Pediculis alatis, ista habet Moussetus. Agatharchides auctor est, a maris rubri incolis non multum distare Acridophagos, five locustarum eflores, quae quidem gens

Aristot. de partib. animal. l. 1.

Moussetus Theophr. l. 2. c. 26.

Mousset. Theophr. Inf. l. c. 26. Pausan. in Baeot. Act. H. A. 16. c. 42. et 43. Strabon. 17. Nicander in Theriaca.

Plin. H. N. 11. c. 15.

Aelian. H. A. l. c. 17.

staturae aliis brevioris, aspectu macilens, ac supra modum nigra. Sub aequinoctium vernum, quando apud Italos Africi et Zephyri spirant, ex loco quodam incognito, ineffabilis magnarum locustarum mulitudo una cum illis ventis ad ipsos provehitur, quae ab avibus volandi facultate parum, ac corpore longe differunt. Ab hoc animalium genere toto tempore nutriuntur, iis salicis atque alio modo paratis vescentes. Venantur autem ipsis fumo ex sere in terram dejicientes atque hi agilitate quidem et velocitate pedum pollere dicuntur. Sed quum valde sicum nutrimentum capiant, ultra quadragesimum annum vitam minime producunt, imo vita sane

miseriorem mortem obeunt. Si quidem appropinquante senectute, eorum corporibus alata quaedam pediculatorum genera innascuntur, figura quidem caninis muscis simillimum, sed alioquin minorum. Incipiunt a pectore ac ventre, brevique universam faciei cutem depascuntur. Atque horum alii scabiosorum instar afficiuntur, deinde semetipsos graviter dilacerant, tandemque morbo consistente, nec non cum bestiolarum exortu tenuibus effusis humoribus, intolerabiles cruciatu subire miseri coguntur: sicque vel ob succos, vel ob alimentum, vel ob aeris pravitatem intereunt.

HISTORIÆ NATVRALIS
DE
INSECTIS
LIBER II.
DE INSECTIS TERRESTRIBVS,
PEDATIS ET ALATIS.

TITVLVS I.
De Paucipedibus.

CAPVT I.
De Insectis sex pedum.

ARTICVLVS I.
De Formica.

TANTVM DE INSECTIS
terrestribus alatis suffi-
ciant: sequuntur non ala-
ta, eaque vel *Paucipeda*, vel *Mul-*
tipeda. Illa sunt pedum sex, octo,
duodecem, quatuordecem. *Sepeda*
sunt, *Formica*, *Cimex*, *Pediculus*,
Ricinus, *Pulex*, *Lens*, *Forbicina*,
Talpa, *Sphondyle*, *Staphylinus*, *Afel-*
lus arvensis et *Antrenus*.

Formica. Incipio a *Formica* stupendae na-
turae insecto, et ad quod hominum
genus obstupescat et confundatur.
A ferendis farris micis Latinis di-
ctas, Isidorus opinatur. Graecis
μύρμηξ est, *μύρμηξ*, et Doribus *μύρ-*
μηξ, quibus etiam *μυρμηξίνας*, *μυρ-*
μηξίνας vocari, Hesychius scribit.

Descriptio.

Plin. H. N.
13. c. 37.
Vvotoni de
Different.
Animal.
c. 119.

Notissimum animalculum descri-
bere, superfluum est. Promusci-
dem ore contentam gerunt. Pli-
nius ipsis linguam tribuit; Vvotoni-
nus dentes; addit, parte posteriore
aculeum gerere. Nulli in capite
propter parvitatem oculi: super
quaedam additamenta quae ceu duo
pili de capite egrediuntur, habentur.

Alas senes, nec diu supervi-
cturae emittunt.

In quibus degant locis, nemo est,
qui ignoret. In acervis, quos con-
gessere condi, notum omnibus.

Frugum granis vescuntur, unde
frugilegae, et *agmina granifera* di-
cuntur. Cupressi et papaveris se-
mina, expetere, apud Plinium et
Plaucum habemus. Fructus exsu-
gant, nec a mortuis anguibus ab-
stinent. Cadaveribus, humanis for-
te parcere, Aelianus prodidit. Alii
frugibus, si menstruo sanguine pol-
luantur.

Hyberno quoque tempore coire,
et serenis austrisque diebus nasci,
Aristoteles prodidit: vermiculum
ovis similem, vere gignere, Pli-
nius. Oblonga illa, et columnatae
figurae, in locis calidis et muscidis,
extra corpus, incrementum accipi-
unt, si Alberto credimus: vermes
ipsi albi, et panniculis involucri
parentis corpore prodire dicuntur:
miroque modo vivunt, donec ex-
sub-

Locus.

Plin.

Plin. H. N.
17. c. 70.
Plaucus in
Trinon.

Operatio.

Arist. H. A.
1. c. 2.
Plin. H. N.
13. c. 10.

sub-

Lambesa

Braj

Cantharis Mos

Canth. Mos. Golt. kiffern

Canth. Mos. Golt. kiffern

Tab 1

Cantharis

Allerand

Tab.

Tab.

Tab.

Tab.

Cicindela

S. Invenit

Flagon

Mosf.

1. Mos.

Cicada

Mosf.

Blatta Motten

Ald.

Cicindela

Nachtmaulm.

Ald.

Pipula

Mosf.

Blatta Motten

Mosf.

Bl. ferdia

Supra

Bl. melanota

varia grana

subterraneis specubus alati evolent.

Plin. H. N.
11. c. 10.
Natura, et
ingenium.

Ariff. H. A.
9. c. 32.

De Ingenio, ita eleganter Plinius. *si quis compareret onera corporibus eorum, fateatur nullis portione vires esse majores. Gerunt ea morsu. Majora aversae postremis pedibus moluntur, humeris obnixae. Et iis Republicae ratio, memoria, cura. Semina arrosa condunt, ne rursus in fruges exeant e terra. Majora ad introitum dividunt. Madefacta imbre, proferunt atque siccant. Operantur et noctu, plena Luna. Eodem interitum cessant. Jam in opere qui labor? Et quoniam ex diverso convehunt, altera alterius ignara, certi dies, ad recognitionem mutuum, nudius dantur. Quae tunc earum concursatio? quam diligens cum obvis quaedam collocatio atque percontatio? Silices itinere earum attritas videmus, et in opere seminata factam, ne quis dubitet, qualibet iure, quid possit, quantulacumque assiduitas. Sepeliuntur inter se viventium solae, praeter hominem, defunctasque in granorum folliculis efferunt. Hieronymus, alias herbarum quaedam semina forcipe oris traxisse: alias humum de foveis egressisse, et aquarum meatu aggeribus exclusisse, vidit. Quaedam venturae hyemis memores, ne madefacta humus, in herbam horrea verteret, illata semina praecidebant: quodque magis mirum est, in tanto agmine, non obstabat egrediens intranti: quin potius si quam vidissent sub falce, et onere concidisse, suppositis humeris adjuvabant. Aelianus, ad pabulandum profectas, natu grandiores agmen ducere, segetes ascendere, spicas abscissas dejicere dicit. Natu minores sub stipula stant, spicas distrahunt, et grana vaginis inclusa explicant. Inerlunium sentire apud Plinium habemus. Alvi onus, quod urinae simile, in aedibus non ponere; ubi per caenum factu itinere, maculosae redeunt, in ipso aedium vestibulo, ad asperum sese corricem elimare; recentiora ova in ulnis gestare, ubi ad amplitudinem caui devenere, ut laborem*

Hieron. in
vita Malchi.

Aelian. H.
A. 2. c. 17. l.
4. c. 41. l. 4.
c. 41.

Plin. H. N.
8. c. 41.

remorari possent, alto sinu deponere, ab aliis observatum est. Exclusis, foetum ad laborem instruunt: denegatur tardioribus cibus. Hinc suerum, ut robustiores, unguiculis, ore, rostellis, terram egerant, egestam accumularent, cumulatam stipulis inspergant: sapientiores adficient; minores in cuniculis versentur; peritiores, maeandros, labyrinthos, concamerataque cubilia efformant. Languens otio, aedibus ejicitur; pro foribusque ductum, facta omnium ordinum corona, capite mulciant. Intus Veneri operam dare, modestiae debetur. Adiduum et praesagas esse. Scilicet, exposito ad siccandum a formicis frumento, nunquam imber cecidisse visus est. Democritus, cum coelo sereno id facere observasset, ut messem sub tecta referret, fratrem monuit; subseditumque diluvium. Theophrastus pluvias portendere putat, vel, cum densioribus et in se invicem per viarum angustias concurrentibus agminibus, praedam convehunt: vel cum ova ex depressione et cavo loco, in eminentiore deportant. Quae de Nerone apud Suetonium, et Cimone apud Plutarchum dicuntur, sublimiora sunt. Pisculum esset, domiciliorum, in quibus extruendis singulare artificium adhibent, oblivisci. Tortuosissima illa, ut vel in via sint, vel aditu saltem difficilia. Terra pro foraminibus aggeritur, tanquam muri et propugnacula, ne descendente pluvia, alluvione intereant. Triplex iisdem regio. Mares et foeminae in androne habitant: Panmyrmecium vere dixeris: in Gynaecio foeminae parvium: tertium granorum acervis destinatur. Plutarchus, in una, vitam degere et comedere; in altera, alimenta tanquam in granario recondere; in tertia, mortuos sepelire, scripsit. Radices et extremae moniculi orae Coemiterio assignantur. Domicilium sibi visum Majolus descripsit, Aldrovandus unius et alterius, quae in putrida quercu, et semipuerido trunco observata sunt, iconem apposuit.

Aelian. H.
A. 4. c. 41.

H h

suit.

Aldrovand.
H. Insect. 4.
c. 1. p. 109.
edit. Bonon.

fuit. Apparuit, inquit ille, in largilloso humo urbs quaedam quadrangularis, longa pedes fere quatuor, lata ultra pedem; in qua per vias velut ad negocia ultro citroque curritare, velut cives, ipsae formicae vifebantur. Admiranda erat angulorum, laterumque directa delineatio, quam artificum amussi, circinoque fabricatam putaffes, quod aequalis semper dimensio longitudinis, latitudinisque fervaretur. Urbis longitudinem media servabat via quaedam directissima, profunditate, latitudineque digitali: quam rursum per transversum aequalibus inter se spaciis tres aliae viae eadem digitali profunditate, et latitudine directissime intertebant, ut ita tria compta, foraque spectarentur.

Majores
Dier. Ca-
nae. coll. 7.

In extremis viarum angulis, velut angiporibus spectabamus collecta in acervos servari ova, unde Formicarum proles gignitur. Altera urbis parte antra vidimus frumento ita oppleta, ut in vias ipsas redundaret. Mira fuit omnium viarum mundities, nihil in illis lapillorum, nihil pulveris, nihil festucarum, nihil humoris, ut deprehendas urbem illam a suis civibus ita curatam, ut prolis exitium studium, ansonae, et structurarum ornatus ubique spectaretur: qui omnes illi cives communi studio ad Reipublicae beneficia incumbentes, dum alii domi de rebus consulunt, alii foris res agunt, summa pace, concordiaeque curandam Reipublicam nos docebant; studuisse quoque iidem cives visi sunt omnium incolarum incolunitati. Erat enim in urbis longitudinis medio unica porta Zephyro objecta, quod ab Aquilone, Euro, atque Austro, immanem urbem sua Philosophia oportere esse didicissent.

Flor. de
Insect. anim.

Simile domicilium putrida quercu inventum, rusticus ad Aldrovandum attulit, quod secundo loco in icone expressum est. Admirandum quoque in quod Ctesicles incidit spectaculum. Venisse formicas de suo cavo ad aliud formicarum examen, formicam portantes mor-

tuam, verba sunt interpretis Platarchi, *ascendisse alias formicas, tanquam ad colloquium, rursumque descendisse. Ad bis terve factum. Tandem has, sursum extulisse vermem, tanquam redemptionis precium pro mortua. Hoc illas accepto et reddito formicae cadavere discessisse.*

Elephantos atque urfos laesae ab illis laedunt. Serpentes et Dracones in rabiem agunt, seu quod laborantibus viam obstruant, seu quod cavernis venenatum halitum assent, Cicadas gliresque fummo prosequuntur odio: illas quia canendo hyemem conerunt; hos, quia dormiendo eandem perdunt. Pugnam et inter se inire, Aeneas Sylvius post Pontifex observavit. In agro Bononiensi, inquit ille, pyrum aridum, pastus gratia ex minoribus formicis famelicis complures ascendunt, supervenere majores non parvo numero, quae illas erepto faucibus bolo parum occiderant, partim deiecerant. Dejectae ad suam revertentes Myrmeciam sive acropolim, in itinere cum obviis quasi habito colloquio injurias memorant, omnemque sociorum vim et numerum castris educunt. Post duas fere horas tot Minorum Centuriae, tantae acies exortae sunt; ut totus ager nigro agmine stratus videretur, accessere stipitatae omnes, et arboris utrinque stipitem circumdantes, paulatim ascendere coeperunt. Majores, ubi hostes adesse animadverterent, conglobatae superne pugnam expectaverunt, postquam simul commisso praelio acies convenerant, Majores e minoribus permultas morfu rabido interemerunt, omnesque primo impetu ascendentes miserrima strage confectas disjecerunt, ut mortuarum cumulus ad pyri radices non parvus in terra succreverit. Reliqua minorum pars mediae acies, non animos propterea ponere, aut loco cedere voverunt; sed concanturiacis spiritibus tentant, pertinaciusque instantes, atque aciem acie premettes majori quam antea numero arborem conscenderunt, hostesque a tergo,

Asiphebia.

Sylv. I. de
Europa
c. 40.
Moulet.
Thes. Inf.
2. c. 1. pag.
243.

a late-

a latere, et a fronte undique pun-
gentes, manus herbamque dare vi
coegerunt. Magnae majoribus vi-
res ad victoriam valuissent, nisi mi-
norum praevaluisset numerus, un-
amque viginti simul essent adortae.
Haec acta sub Eugenio IV. Pontifi-
cis cathedram occupante, spectante
Nicolao Pistoriense juris consultissi-
mo viro, omnemque pugnam bo-
na et sincera fide narrante. Tale
quid Olaus Magnus recenset Upsa-
liae et Holmiae contigisse, ante-
quam Barbarus; et immanis ille
Tyrannus Christiannus Secundus a
Sueciae incolis et Gothorum Sueco-
rumque regionibus fuit expulsus.
Quo in praelio illud non omittend-
um. Minores post adeptam victo-
riam suorum cadavera inhumasse,
relictis hostibus, et ad corvos, por-
rosque expositis. Martis item in
arcem Campanile elegerant altissi-
mum, ac si Tyrannorum prodigi-
um ejusque Satellites, ad sui fati

In India in cibis sumi, et quidem
pipere conditas, inferius dicemus. In
Medicamentis maximo sunt usui.
Aqua ex iis destillata vomitum exci-
tat, et febres solvit apud Gesnerum.
Omnem intermittentem febrem cu-
rabis, si aeger omnium unguium
praesegmina pro formicarum fori-
bus projici curet, et primam ea tra-
hentem apprehenderit, colloque
subnexam gestaverit, si prodenubus
fides est. Ova trita et auribus im-
posita, quemvis obtusum auditum
sanant, si Marcello credimus. Ead-
em inter psilochra numerat Ar-
noldus, et ad phagaedenas com-
mendat. Quidam conterunt, et a-
quosam substantiam expressam in-
stillant. Balneo myrmecino calca-
lus pellitur. Oleo, et aqua destilla-
ta virilitas promovetur. Gesnerus,
ollam melle intris obductam, et ad
medias formicis plenam accipit,
pyrethro, nuce moschata, carda-
momo, pipere longo, et butyro ad-
ditis. In fimo macerata destillantur.
Aquaes aliquid jejuno exhibetur.

Brunfelsius quatuor in potu sumptas,
omnem coeundi potentiam auferre
scripsit. Cum sale communi, ovis
et axungia, panno interposito appli-
cetas, lichiadicam tollere idem au-
thor est: Imperigini cum modico
sale appositas, praesenti remedio ef-
se, Marcellus; pruritus et scabiei
et papulis, Serenus: fluxus potenter
dissipare, Albertus: clavos et tu-
mores auferre Nonnus. Urfis in
nausea ex plenitudine, et postquam
mandragorae poma degustavere
mederi, ex Plutarcho; supercilia
cum muscis tritas denigrare; tritas,
adjecto sale, psoras, lepras, et lenti-
gines curare, quinque contra pha-
langiorum moriis auxiliari, ex Pl-
nio habemus. Idem, terram a pha-
miceis egestam, aliquos strumis illi-
nere scribit.

De Ufu dixi: meminere et dam-
norum auctores. Venenum mortu
suo spargere, et pustulas excitare,
Alberus prodidit. Apud Cuma-
nenses, capita, inter venena qui-
bus sagittas inficiunt, sumuntur.
Ova pota, statulentiam et venterstor-
mina excitant. Agris, hortis, hor-
reis, areis, arboribus, vitibus, fru-
gibus, fructibus, cibis insidiosi, no-
tius est quam ut demonstrari debeat.
Remedia passim apud auctores oc-
currunt. Rubrica et pice liquida ab
arboribus abiguntur, si caudices per-
unxeris. Sunt qui caudicem succo
Cytrenatico, ex aceto soluto inun-
gunt, vel hederam amiciunt. Non
exedent vitem, si bitumine cum
oleo cocto, imas vites tetigeris. Ex
laeibulis pellentur, si vel tihymali
ex aqua decocto, vel cochlearum
testis cum styrace ustis, vel origa-
ni sulfurisque pulvisculo, ea con-
sperferis. Sabinus Tyro, apud Pl-
nium, heliotropio necari putat.

Diferentiae formicarum, a consti-
tutione corporis, loco, quantitate, co-
lore et effectis sanantur. Illam si
species, sunt quaedam, alatae, quae-
dam semiformicae. Alatae, de qui-
bus supra, apud nos senes sunt et
inutiles, et ejusdem generis, nym-
phae dictae. In India Orientali lac-
cam conficiunt, et in Brasilia, ut post
dicemus;

H h 2

dicemus, rubri sunt coloris. Habentur et in aquilone alatae. *Semiformicas* quae et semivermes, in Occidentali India inveniunt, Comixen indigenis dictas. Alba velut cauda prorepunt, et ligna erodendo penetrant. Arbores vel parietes scansurae, opercula terrea, digitorum crassa secum ferunt, in iisque ad quatuor et ultra palmos productis, nidulantur:

Ex Loco, sunt *Indicae*, *Brasilienses*, *Philippinae*, et *Aquilomares*. De *Indicis* ita Plinius. *Indicae formicae cornuta, Erythris in aede Herculis fixa, miraculo fuere. Aurum ex cavernis egerunt terrae, in regione septentrionalium Indorum, qui Dardae vocantur. Ipsi color silium, magnitudo Aegypti luporum: Eruptionem hoc ab eis tempore hyberno, ludi fuerant aestivo fervore, conditis propter vaporem in cucuculos formicis: quae tamen odore sollicitatae provolant, crebraque lacerant, quantum praevocibus camelis fugientes. Tanta pernicitas feritasque est cum amore tauri.*

Nearchus earum pellem, pardi pelli similem sibi vitam scribit. Solmus, pedes illis leoninos tribuit. Aelianus Campylli fluvium nunquam transire auctor est: domunculas, sinuosis foraminibus obliquas, in excelsis locis construere, ut fluviorum alluviones effugiant, addit. Aggeres aggesti confirmantur magis. Primum enim ex motuino rore pulveri admixto, cunicula tenui sed valida vestiuntur: inferiore parte, de fluviali coeno, cortex muscosus adnascens, aggerem stringit. Fides sit penes auctores. Strabo talia prodentes, ridet; Arrianus rejicit; moderni navigatores tacent, non omisuri, si veritati responderet relatio. Taceo ergo et Rhafis formicam, publice in regno Perridis nutritam, quae in dies singulos libram carnis comederet: taceo et illas, quae apud hydrophagos carali magnitudine reperiri dicuntur. *Laccam* in Orientali India conficere certissimum. In regno Pegu cum terra pluvia, vel aqua iusto plus irrigatur, ligna tenuia ab inco-

lis disposita conscendunt. Ex illis certa gummi species desluit, quod illae exsugunt, et circa ramos, ut Apes mel ac ceram diffundunt. Stercus favaginemve ipsarum esse, Dalechampio visum. Acosta arborem nominat, Lusitanis, Manicanos de la India dictam, quae alatis perpetuo onusta aestate videntur. *Brasilienses*; velut forfices in ore habent, quibus fata et fruges abscondunt. Morfu earum arescunt omnia. In sinu Salvadoris inveniuntur. De rubris in sequentibus agitur. Apud eosdem, si non alibi, aliae agros depopulantur, aliae eosdem, vastatores pellendo conservant. De *Philippinis* ita Nierembergiius. Reperiuntur in Philippicis, duo formicarum genera, *sulum* dicta, quarum aliae sunt sex digitos longae, ac crassae digitorum latum, coloris nigri nideique rictu dimidii digiti, praedura maxilla, at eodem quo corpus colore, cui tres haerent dentes tenues et firmi, vivuntque in montium arboribus. Aliae sunt alatis *formicis similes*, et aliquanto majores. Vivunt in campestribus, aequae adversus hyemis injurias congerunt arenae acervos incredibilis magnitudinis intra quos favos construunt, ubi et tute et munitissimae degunt.

Aquilonarum una species est, quae ex frondibus pini et abietis in edito aliquo in campis loco, nidos aedificat. Urso insidians adeo solerter invadit, ut ejicit. Si vel unica pilis immerfa in laebras delata fuerit, ita foetificat, ut et inde urfi pellantur.

A quantitate, aliae sunt *magnae*, quales *Indicae*, aliae *minimae*, quales in novo orbe reperiuntur. *Domum* modii magnitudine sibi extruunt, lutum adeo durefcit, ut glutinis instar appareat, nec gladio penetrari possit. Ad ingressum ostium latens constituitur. Apud *Brachmanes* palmaris sunt longitudinis: in nova Hispania, scarabaeos aequant. *Majores Aristoteles* *is-misippanes* nominat; *Gaza formicas equites* vertit, Plinius *Herculanus*. Ille in Sicilia inveniri, Abentina in Lycia negat.

Ad

Ovied. Ind. Occid. c. 12.

Plin. H. N. 11. c. 31.

Strabo Geogr. l. 15.

Aelian. H. A. l. c. 4 et l. 16. c. 15.

Cardan. de Subj. l. 5.

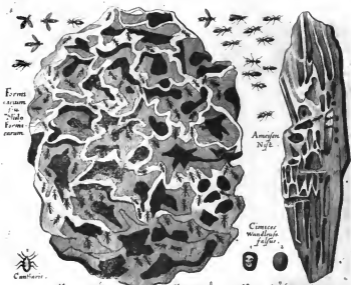
Dalechamp. H. P. l. 12. c. 2.

Nieremb. Ess. l. 14. c. 11. p. 12.

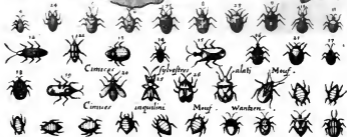
Ovied. in bibl. nov. orbis.

Scal. Emus. in 56. 7.

Camponotus

Ad *minioles* et illae spectant, in novo orbe, quae domos luteas, sphaericas, capitis magnitudine, parant, quas per praelongum accessum, quasi exiguum fistulam, ingrediuntur, ibidemque horrea conficiunt.

A colore sunt albae, vel rubrae. Illas in regio Nigritarum, Senegae, Pephno parva insula, vel potius Pheo Laconicae invenies. Humiles in Senega casae exstruunt; et absque calce ferruminant; clibanos vel rufcula in ordine dices. Aliquando enim centum et centum quinquaginta se subsequuntur. *De albis* etiam ita Nierembergii Circa montem Lesenae, album genus formicarum est, idolis incluserunt. Vocant idola quaedam *Chinas*, quae pyramidis artificiosae formam referunt, in quibus formicae albae, quae foras non prodeant, sed internis cellulis distinctae, ut quo vivant cibo incertum sit reptantes cursorantesque apparent. Has *Chinas* formidant barbari. Quocirca mancipium coemunt, ante pyramidi huic vinum aliaque offerunt, mancipium sistunt, eique quodammodo devotent, orantes ut ipsum, si fugam ineat, serpentes, lacerae, tigridesque dilacerent. Quas servi minas adeo exhorrescunt, ut etsi ab heris acerrime vapulent, inire fugam minime audent. *Rubrae* in provincia Mangi, quibus cum pipere vescuntur, et Brasilia visuntur. Magnae haec, et dum coneruntur, cedri odorem spirant. *De iis ita Aldrovandus.* Verno tempore, hoc est, mense Septembri magnum sensim foetuum agmen educunt idque eo potissimum die, qui pluviam subsequitur, atque tonitrua, cum vi-

delicet Solis aestus viget maxime. Parentes praecedunt, ducesque sunt liberis, ore aperto huc illucque cursorantes, viasque undique complentes, morsus multo quam aliis temporibus acerbiores inducunt, ad sanguinis effusionem usque. Sequuntur subinde liberi magnitudine praevalescentes, volatuque novas sibi habitationes quaerunt, tanto saepe agmine, ut velut densissimam in aere nubem efficiant. Ubi quiescunt terram eo in loco effodiunt, ac quaeque sibi habitacula construit. Vita earum brevis est ut ex singularum ventre ingens saecnum numerus erumpit. Cum latibula sua egrediuntur, accurrunt Indi, accurrunt et volucres caeli. Indi autem magno cum desiderio tempus hoc expectant, Formicas istas ceu novos fructus in cibi usum colligentes. Accedunt autem ad cavernarum ingressus, eas aquaeductibus circumsepunt, adversus mordaces, et graviter morsu vulnerantes parentes formicas sese defendentes. Novas recentesque eas formicas, in multis dies servant, ac igne torrentes devorant. Quam modo suavem, delicatamque cibum praebent, testantur Iesuitae, qui et ipsi illis vescuntur.

Ab *Effectu Venenotae* quaedam dicuntur. Tales Telephus Creensis *Loertis* nuncupat. In Brasilia nictum, hircundinum more in arboribus faciunt. In isthmo del Sur et Nort, tam duras casae erigunt, ut vix securibus rumpi possint. Indi iis sagittas inficiunt. His, necessario, moriendum est.

ARTICULVS II.

De Cimice.

Aldrov. H. Inf. 4. c. 2. Nomen.

Cimici nomen Latini a *κίμω* cubo, quod in cubilibus nascatur, imposituisse videntur: nisi forte a *cimice*, lecto brevi, et circa terram deducere volueris. Graeci *αίμα* vocant, a Cori herba, quam Latini Cimicariam dicunt. Appellatur et *αφίς* et a recentioribus *αίμα*.

Fastidium natura animal est, ut Plinius loquitur, et simile fere ricino. Corpore est rhomboide, colore nigro, parum rubente: pedibus tribus, et juxta collum brevibus: dorso et ventre incisuris notato: Curi apprime tenera, ut vel le-

11

vissimo

Dorsum. Mentes. H. Inf. 4. c. 25.

viffimo contactu media crepet, foetoremque abominandum expiret.

Reperiuntur in lætis, aliisq; in primis, et quorum lineamina et stramina raro renovantur; parietibus lætis proximis, et alabastro obductis; coturnicum caveis; libris chartaceis.

In insula S. Thomae non inveniuntur, prodidere quidam. De die in parietum rimis stabulantur. Ex cujusdam mulieris aperta calvaria, magna Cimicum multitudo prorupit. Hominum sanguine, quem sugunt vitiant; post morsum vestigia purpurascencia cum dolore pruriginoso tumida relinquuntur. Vitare et aliis vel exinde colligas, quod in iis etiam lætis inveniantur, quos nemo frequentat. Ex humore per summa corporum animalium exsulantur, generari apud Aristotelem habemus. Oriri et ex humoribus aliis circa lætos putrescentibus, et e lignis paulatim exsulantibus nullum dubium. Vidit Aldrovandus peregrinantium vel ruseuntium lætos subinde a Cimicibus infestatos, cum nulli praefentibus apparuerint. Scaliger etiam inter chartaceos libros, oriri inquit. In coturnicum caveis, maxime brevi tempore multiplicantur. Propagari et per coitum Pennius in agro Aureliano animadvertit. In dissecta vagina adultos et juniores, cum magno ovum dilucius albicanium numero comperit. Cardanus Carthusianos cum iis non conficiari, quod carnis abstinere, ridicule credidit. Tolosani lætuli, inquit

Scalig. Ex. 246. f. Vives in Dialogis.

Plin. i. c. 27. c. 2.

Arifl. H. A. f. c. 34.

Scalig. l. c.

Foga.

Varro R. R. l. 1. c. 3.

Scaliger etiam inter chartaceos libros, oriri inquit. In coturnicum caveis, maxime brevi tempore multiplicantur. Propagari et per coitum Pennius in agro Aureliano animadvertit. In dissecta vagina adultos et juniores, cum magno ovum dilucius albicanium numero comperit. Cardanus Carthusianos cum iis non conficiari, quod carnis abstinere, ridicule credidit. Tolosani lætuli, inquit Scaliger, carnes non estant, et nihilominus ea peste sunt infames. Vulgo jactatum est e contritis alios oriri. Pestem multiplicatos praefagire, apud Alexandrum Benedictum habetur.

Arcentur ab ingressu, cucumeris anguini a qua alicubi reposita, felle bubulo aceto permixto et læto inuncto: crinibus equi in ostio cubiculi suspensis; nigellae et cicutae fumo. *Fugant eos*; Canabis in læto posita; stercus tauri si eo suffusus fiat; Genistae communis filiquae semine

praegnantem, si sub pulvini ponantur: odor rubrarum pellium, quas Neuschleder Germani vocant: pix liquida, et cucumeris sylvestris succus cubilibus inspersus. Cornu cervinum vel leporis pedes circa lætum pendentes: faeces butyri coctae: obolus læto substratus, etc. *Necantur*, tinctura sulphuris: foliis hederæ cum decem hirudinibus tritis; lupini madentis imbre: foliis utriusque filicis fumo Chalcanthi et aeruginis: calce cum lixivio fervente mixta, staphidiagra, hydrargiro, sulfure, et oleo laurino, additis; illis denique, quae apud Aldrovandum occurrunt.

Conferunt, in serpenum moribus, si cum testudinis sanguine sumantur: contra epilepsiam ab utero, si sufficiantur aegrae, in Tertianis si cum alio et mero tribus diebus vel ovo sumantur. Geshnerus fidem facit: in quartanis, si cavis fabarum inclusi, ante febrium significationes septem devorentur: in urinae suppressione, si fistulae urinae indantur. Plinius in aspidum morfu commendat: Vegetius in stranguria equorum si unus in aurem, alter in meatum penis imponatur: Galenus in urinae incontinentia: in Calculo Valerandus: in eodem cineres per clysterem injectos, recentiores et quidem mire: in colica Geshnerus quatuor ex vino mane bibitos, per tot dies donec duodecem devorati fuerint. Sic Functium urbis Tigurinae nepotem liberatum, etc.

Alii sunt *Domestici*, de quibus hic: alii sylvestres, de quibus inter alia egimus.

Ad eos pertinent Hocitexa, et *vernus cornutus*. Hocitexa denarium aequat magnitudine, ceterimo odore, et haustu sanguinis insensa: morfu excitat rubens eruptiones. *Vernus cornutus* apud Mechoacanenses yzuaqua et sipantipe dicitur. Duobus corniculis rubris iter praetentat, nigro fuscoque variegatus.

Plin. H. N. 27. c. 2.

Plin. l. c. 12. c. 4.

Galen. Eup. p. 5.

Musset. L. 2.

Nieremb. 13. c. 15.

Nieremb. 13. c. 16.

ARTICVLVS III.

De Pediculo, et Syronibus.

Nonen.
Aldrov. H.
Inf. p. 64

Pediculo a pedibus nomen est. Plinio dicitur *pedunculus*, aliis prisca *Pedes*, et *pes*; et quidem in foeminino genere; nonnullis *sexupes*, *vermis*, *serpens*, etc. A Graecis vocatur communiter, *φύσις*, modernis *ψύρα*; Achaeis *ψύρα* et *ψύρα*; aliis *καρπύρα*, *εγκαρπύρα*, *εκαρπύρα*, *βραχίλα*, *ταύρακα*, etc. *πολύποδες*, et *λασία*, species sunt.

De *Descriptione et Loco*, non est quod simus solliciti.

Ex carne oriri, et futuris, pustulas quasdam emergere; ex punctis, pediculos fundi, Aristoteles putavit; ex corrupto sanguine Theophrastus; ex materia puri calida et humida, quae in cute redundat, Mercurialis.

Sanguinem inprimis pituitosum hic locum habere dicerem, cum biliosus et melancholicus, interimat eosdem, et felle illito intereant. Locum si spectes, inter cutem et carnem prodire visus est dixisse Galenus: in toto gigni corpore, cum ubique porosa cutis sit, nemo negaverit.

Dicendum tamen, in capite magis, et ad axillarem et inguinum emunctoris, erumpere. Copia ibi excrementorum colligitur, et pilis obtectae fordes, distillatione negata promptius longe puerescunt. Nec collum, licet detectum et glabrum eximendum est. Cum enim et illic emunctorium, cum amplissimis quae humorem ad caput deferunt vasis, frequentior et copiosior illic sudor exciatur. De efficiente tot sunt ferocitiae, quot de spontaneo viventium ortu occurrunt. Principium ibi oculum esse necesse est, animatumque illud, sed quod ab alio in actum deduci oportebit, ut alibi dicemus. Occasionem ortus nonnulla praebere, experientia docuit. De Ocimi cibo id apud Plinium legitur; de castaneis et ficibus, apud Galenum. Idem de raphano, xyloaloe suffita, apio hortensis, dactylis, etc. apud Diodorum in Empiri-

cis traduntur. Lanam ovis a lupo admorsae, si vestis ex ea sudore madaeat, eos procreare, apud Aristotelem et Plutarchum habetur: imo pannos equino adipe illicis idem efficere, apud Mousetum. Accedit complexio, regio et cultus. In India Occidentali Christianis ne in capite quidem innasce, prodidit. Ovidius; incolis ubique. In insula Sancti Thomae, nigri pediculis scateni, albi ab iisdem non attinguntur, si Vespucio credimus. Iter maris Indi qui ingredi solent, pediculos, ubi Azores insulas a tergo reliquere, confessim tabescere ajunt: subito oriri ubi eas reviderint. Ovidius de trajectu aequinoctialis lineae id sumit. In tota Hibernia ob immundiciem diffuere dicuntur, nihil de ergatulis dicam.

Pedicularis hinc aliquando morbus, quo haud paucos mortuos, Historicis prodium: illos inprimis, qui vel saevitiae famam quaerere, vel divinitatem aucupari volebant. De Antiocho Epiphane in Maccabaeorum libris legitur; de Herode Acalonita, apud Josephum: de Herode Antipa in Actis Apostolorum; de Pheretima Cyrenaecorum regina, postquam Barcaeos ob interfectum filium crudelissime ulta esset, apud Herodotum. Eodem morbo periisse traduntur, Pheredes Syrus Pythagorae praceptor; Cassander Antipatri Filius qui Alexandri matrem et filios interfecit; Sylla, quem Plinius, erodente seipso et supplicia sibi gignente, periisse scribit; Vidisse se saevo ab agrimine vinci Sammonicus. Idem de Eumo fero in Sicilia, Galerio, Maximino, Speusippo Eurymedontis filio, Juliano Julani apostatae avunculo, qui Antiochiae sacram mensam permixerat, et alius prodium est.

Remedia contra eos plurima apud auctores invenies. Dioscoridi alium cum origano decoctum, vel coriandrum cum eodem tritum fatur. Plinio Staphidis agriae fo-

Plac. Symp.
l. 9. 49.
Mous. Theor.
ari Insect.
l. 2. c. 22.

Ovia. c. 12.

Abrus p.
dusior.

Macc. l. 2.
c. 1.

Joseph. An.
tiq. l. 12. c. 8.

Herod. l. 4.

Plin. H. N.
l. 11. c. 13.

Remedia
contra mor.
tum.

Plin. H. N.
l. 22. c. 15.

Generat.
Arist. H. A.
l. 9. c. 11.
Theophr.
de Caus.
Plant. l. 2.
c. 22.

Mercurial.
de morib.
curam. l.
c. 6.

Plin. H. N.
l. 20. c. 2.
Galen. l. 2.
de al. fac.

mina corticibus abjectis trita : sinapi, allium cum aceto et nitro, oleum raphaninum, *extra* : fenecha anguium trita, myricae semen, aqua ex raphani foliis, etc. *intra* laudantur. Orisafius, ad belzines succum diu infricatum confugit : ad berberis folia Rhafis : ad argentum vivum oleo rosaceo, nec male, Absina. Fallopius ceratum ex oleo, argenteo liquido et cera componit, eoque corpus inungit. Nonnulli stium interimi putant, si cingulum ex lana eodem illitum, nudo venter circumligetur. Idem linimenti, quod ex pomi cocti medulla cum argento vivo componitur, author est. Quidam apud Mousetum Nofocomii praefectus, virgis betuleis nova pelle aegros vestiebat, quae vilicibus picta, pediculos postea non admittit. Plura apud Aldrovandum et Mousetum vide.

276.

Cumani, si navigatoribus credendum, et crudis et coctis vescuntur, quod et Phitrophagis olim fvetum. Ictericis, si duodecim contusos ex vino vel cum butyro exhibebis, certo certius subvenient. Quidam in dysuria vivos et grandes colli immittunt. Si ex diuturno morbo decumbentibus, in capite nascantur, solutionem morbi indicant.

Differentia.
Arist. H. A.
l. 5. c. 31.

Differentiae a subiectis sumuntur. Sunt enim alii *Hominum*, alii *Brutorum*, quibus et qui in plantis Mousetus adjungit. *Hominibus* qui infestant, vel sunt *Mansueti* vel feri, vel *Syrones* et *minimi*. *Mansueti* inter digitos leviter fricati quadranguli videntur, et pulcibus paulo duriores. In capite nati, majores sunt, nigriores, quod succus ibi pinguior, longiores et velociores, in reliquo corpore magis obesuli, ventrioli, tardi, obscure albidus, et nigricantibus iris insigniti. Aldrovandus oblongiores caeteris, in postica parte crassiores, versus caput in acutum desinentes dixit. Gignuntur et in vestibus laneis, leucophaeis inprimis. Pueris magis, viris minus in capite oriuntur: nec male tum illud valet. *Feros* alii *pediculos inguinales*, *Ciccos*, *vicinos humanos*, et

vulturinos pediculos vocant. Italis *Piatolae* et *Piatones*, aliis *Ploctulae* et *Piatulae* dicuntur. Palpebras, pitubem, inguina et axillas occupant. Compressiore sunt corpore, acutius rostro, quo tam alte cutem penetrant, ut vix cum capitis jactura avelli possint. Raro vagantur, sed loco quem sibi excavavere affiguntur. Duriores mansuetis Aristoteles dixit. Quia minus turgiduli, aridiorem et quasi semiaffacam materiam sortiti videntur. In *Synonimiis*, *Motes* et *Imnotes* dicuntur. Palpebras saepe ita infestant, ut oculis exulceratis, visas aciem obtundant. Evelli primo diligenter debent: mox sapone nigro acerrimo locus optime inungi, et si corpus fuerit calidius, argento vivo, pomi dulcis pulpa excepto. Lixivium fenae, vini facem, succum genitiae, magni faciunt Medici: Varignana, decoctum ex staphidis agriae uncis ij, vini phialis liij, setarum porcinarum uncis ij. Hydrargyri purgati uncia una paratur.

Mouf. Th.
l. 1. c. 14.

Syrones antiquitati ignotos, Thomae a Veiga opinio; *axagites* Aristotelis esse, Mouseti. Videntur *axi* *ra* *videtur* *ignos* dici, quia tractum sub cute repunt. Latini *Pedicellos*, Taurini *Sciros*, Vascones *Brigantes*, Itali *Cirones* vocant. Langius inter pediculos refert, Mousetus non item. Nulla illis expressa forma praeterquam globi: vix oculis capitur magnitudo tam pusilla; ut unum ex Epicuri atomis diceret. Colore sunt albicante, capite excepto; propius intuente nigricant, vel parum ex nigro rubent. Ita sub manuum crurum et pedum cute habitant, ut actis, quamvis pedibus destituantur, cuniculis, et exciteatis aqua plenis, penes quas habitant pustulis, prurium maximum ingenerent. Acu extracti, movente se, si calore Solis adiuventur. Ungue pressi, haud sine sono crepant, aqueumque virus reddunt. Intra oculos, et toto corpore generari, certum. Illud, le Jeune Chirurgus prodidit, apud Mousetum: hoc in nobili quadam Angli sexagenaria accidit. Interdum et noctu, labiis, gin-

Lang. Ep. 1.
l. ep. 41.
Scul. Exerc.
1947.

Mouset. l. 4.

givis

gavis, plantis pedum, capite, naso, aliisque partibus lacinata, tandem carne depasta occubuit. Major succedebat soboles, quo diligentius acubus adstantium effodiebantur. Maximum et praesentissimum eorum venenum, acetum falsum, et vini sublimati portio. Abenzoar corpus pulpa melonum fricæ, vel succo foliorum Perfici. Plura in **Mouseto** vide. Huc **Tinae** pertinent, quas Graeci *τηνιστρίαι*, *τηνιστρίαι*, *ερίαι*, *τηνιστρίαι* vocant. Nascuntur saepe in capite, et pilorum radices exedunt. Succo limonium cum aqua vitae et sale ustomitis, et inunctis, depelluntur. Alii, panis siliginis calidi micæ saepius alligatas commendant. Forte nec semen in abiete summa crescens; in cineres redactum et aspersum oberit. Oviædus **Nignae** bestiolæ apud Indos Occidentales meminit, de qua sub pulice. Nec est quod **Dermis** insecti obliviscamur, quamvis ad hominem non pertineat. Pelles id consumit, et pro earum ratione colorem mutat. Pulicis est magnitudine, pedum sex, et forcipati rostri.

Bruta quod concernit, **Leo** adeo a pediculis in palpebris infestatur, ut aliquando in rabiem coniciatur. **Equi** rubentes capitebus reliquo corpore albicante habent. **Bovini** et **vinulorum**, nigri sunt. **Porcorum**, qui **Vrii** ab urendo, adeo grandes et duri, ut vix digitis interimantur. **Canum** sunt parvi, lentiginosi, capite rubente, corpore candidante. **Cervorum**, capici concolores. **Caprorum** ab ovillis parum differunt. **Avium** exigui sunt. In capite potissimum atque alis oriri, Columella testatur. De Phasianis, perdicibus, coturnicibus, Gallinis, etc. taceo. **Asino** parant, quod tardo gradu incedens, nullo sudore perfluit. **Salmones** macilentiores sub brachiis pelliculis scaterere vidit Plinius. In Abrotano, Absynthio, Nymphaeae floribus, et potissimum Aquilegiae foliis, mense Junio, ob singularem ejus dulcedinem haberi **Mousetus** auctor est.

Colum. R.
R. L. C. 7.

ARTICULVS IV.

De Ricino, et Reduvio.

Aldr. Hist.
lib. I. c. 9.

Ricinus, nomen a Ricini plantae feminibus, quae aemulatur, apud Laetinos obtinuit. Vulgo Graecorum dicitur *ρηϊνον*, Hefychio *αρκυτον*, Suidæ *αρκυτον*, aliis *αρκυτον*; Ferlinis, ut ex Didymo Zelonoce apud Hermolaum Barbarum accepimus, *πανικον*. Gaza **Reduvium** vocat, Albertus **Tacani**, Guillerinus de conchis **Eugulam**, Syponctinus *αρκυτον*, sed falso, Scaliger **Cicani**, vel **Cecani**. Insectum est parvum compresso valde et plano corpore, cute admodum tenaci, figura corporis rhomboide, colore nigro cum quodam splendore, aut ex fusco obscure nigricante. Sex habet pedes collo affixos, rostellum acutum sed breve, exitum excrementi nullum. Aestate ineunte in pascuis inter gramina, et in sylvis inter folia ex patri

Mouf. The.
ubi insect.
L. I. c. 26.

quodam humore nascitur. Gignitur aliquando in carnibus. **Observavi**, inquit Aldrovandus, *saepe in canibus, quod cum domo egredierentur, prorsus Ricinus carerem, redemptes vero ex agris, ubi frequentior spissior, et altior herba erat, his insecti essent*. Infixo semper sanguini capite vivit, atque ita intumescens, quia ei, ut dixi, nullus cibi exitus, dehiscit nimia satietate, alimentoque ipso moritur. Aequè est mira sanguinis, ut Hirudinum generi in palustris aqua fitis. Perfert tamen et famem per septiduum. Sanguis igni sacro auxiliatur: mulieris lumbis si inungatur, veneris caedum parit. Ex aure sinistra canis avulsus, omnes dolores ad alligatus sistit, ut Plinius ex Nigidio prodidit. Praeservantur ab eo canes, si aures oleo avellanae

Plin. H. N.
L. II. c. 13.

K k

avella-

avellanarum et amygdalarum amararum illinantur, vel ex vino, aceto, cumino et aqua fassa abluantur.

Moufet, Lc.

Adeo similis ricino *Reduvius*, ut saepe inter se confundantur. Rostellum ipsi longius, pedes obscure rubent, dorsum cinerido est colore, tribus minutissimis nigricantibus punctis distinctum, et ad cordis figuram effigiorum. Corpus a maxima repletione nunquam ita distentum, quin semper compressum, nunquam globosum videatur. Caput rarius cuti infigitur. Sanguinem per vices exugit, et excrementa inde genita per alvum exprimit

quae lanam viridi colore ita tingunt, ut vix calido lixivio ablui possit. In vellere detonso annum integrum vivit, et boves, oves, capras, barbaram etiam hominis et inguina infestat.

Tolluntur mandragorae radice, cedria, pice liquida et sevo ovillo, anurca optime depurata, et vini fortioribus foecibus, cum decocto lupinorum, si iis oves detonsae illinantur. Reduviorum pulveris drachma una et semis, in potu exhibita, Ichericiam certissime et cito sanat, si quibusdam Anglis credendum.

ARTICULVS V.

De Pulce.

Aldrov. de
Inf. L. f. c. 6.
Mouf. Th.
Inf. L. c. 11.
Dugnyem.

Pulex, quod ex pulvere generetur dicitur. Graecis est *ῥάδα*, *ῥάδα*, Aecilibus *ερίδα*. Caput illi exiguum, os torosum, collum breviusculum, *proboscis*, cuius mucro rigidior, sine dubio cava, ut sanguinem exugat, et intus transvehat. Duae minutissimae e fronte antennae, quibus tum viam explorat, tum de obiectorum natura iudicat. Oculos habere vel inde colligas, quod luce se subducant. Posteriora crucifera ventrem versus retro flectuntur, anteriora ad pectus. Extremae tibiae, bifidae, uncatae, acutae, et corneae quasi, tum ut certius sublimia scandat tum ut glabrae cuti firmius, adhaerent. *Intestinum* unum minutissimum et implicatum, quod pro cibi quantitate, vel relaxatur, vel contrahitur. Non tantum in animalibus, canibus, vulpibus, homine reperitur, sed et in terra subsiliunt. Haec civitas propter caprarum abundantiam, eorum est feracissima. In territorio Sigelucensi, nec ii quidem qui importantur vivunt. Loca calida et sole illustrata amant. *Sanguinis* sunt appetentissimi. *Oriuntur* ex pulvere, inprimis si caprae aut hominis urina praemadefiat. Sed et inter pilos canis, ex humore succido putrescente. In Perenna regione, e mancipiorum

Arist. de
part. anim.
lib. 4. c. 6.

Mouf.

Linn.

Oron.

sudoris guttis, quae statim in pulices delapsae convertuntur. Coeunt mare foeminam confedente, diuque in coitu haerent. A coitu gravida foemina obefior videtur, ovorum plena; quae in ventre oblonga, minutissima, numerosa et candida videntur; exclusa, repente nigricant et in pulicellos minutissimos abeunt. Ova non lentes parere, apud Philoponum habemus: quod et Niphus tradidit. De *Natura* haec habet, carni putri vel mortuae non insidere, nec morbo regio laborantes, et quidem ob succi amaritudinem, nec morituros, ob eiusdem foetorem, attingere. Nocte inprimis infestare. A pastu in lodices villosas vel pulverem se abscondere. A morsu locum rubicunda macula notatum dimittere. Imminentibus pluviis maxime morde re: frigore deficere et mori.

Natura.

Page.

Pelluntur variis, inprimis vero, equae urina et foecibus; aqua marina; decoctionis arsenici aut sublimati; calce viva cum hellebori albi succo permixta, etc. Eidem negotio inserviunt caules, ebulli folia, filix, anichusae radix, pulegii flores, ruta, colocynthis, rubus, oleander, mentha, lupulus, rapi semen, cuminum, staphis agria, perficaria, sinapi, et alia, quae apud auctores vide

vide. Alcairi redigitur in pulverem perficaria: pulveris circa lectos sparsi odore ita soporantur, ut non mordeant. Numidiae mancipia quia calcis destituta, injuriis hujus animalculi nimis sunt obnoxia, ferro et igne eadem arcere solent. Multi ex eo digitis pedum, vel pedibus integris mutilati superfuere.

Differetia.

Sunt alii *Communes*, rariores alii. Illi pediculorum magnitudine, sed molliore corpore, dorso gibboso, et fere porcino. Pectus venterque ex nigro flavent. In catellis candidi sunt dilutiores, in ruffis fulvidiores, in nigris nigriores. In Hispaniola non sunt magni: sed mor-

dent dirissime. Ex Rarioribus sunt illi quos juxta Niguam fluvium parit India. *Puliculus est*, inquit Scalliger, *rostris acutissimo: pedes porisissimum invadit, (raro partes alias non ingredientium tantum, sed et Cubantium quoque. Ideo in sublimi cubant Indi. Frequentissime partem illam quae subest unguibus laevissimum, quarta die crescere tumor incipit, tum ad eam turget magnitudinem, ut pisum superet. Tumor foetus est lendibus candidis: quibus extractis, calidos imponunt cineres. Quae de Numidiae mancipiis superius diximus, ad eundem spectant.*

ARTICVLVS VI.

De Lendibus, Forbicinis, et Talpa Ferrantis Imperati.

Mouf. Theri Insect. l. 2. c. 31.

Tria haec animalcula Moufeti et Aldrovandi verbis describimus. *Lendes*, inquit ille, Graeci *λενδες* et *αινδες*, Itali *Lendine*. Hispani *Liende*. Germani *Nifs*. Angli *Nits*. Illyrici *gnida*, appellant. Sunt autem minus quaedam animalcula albicantia, Syronibus, (si pedes haberent) quam simillima, sed duplo fere minora: corpore item oblongiusculo, ex quibus nihil aliud gigni posse Aristoteles testatur. Inter unguis compressi cum sonitu moriuntur; non solum in hominum capillis et ciliis, sed etiam boum et equorum macilenciorum crinibus scaent; pedum exfortes tam pertinaciter nihilominus adhaerent, ut eadem opera totum pilum qua illos auferas. Has *Troctula* *τροκτοβίρας* non inepte dicit, nam ut cochleae herbarum, sic istae capillorum succo viciant, eosque depascunt.

Philosophus ex pediculorum coitu provenire eos affirmat, quorum proinde ova dicuntur. Sunt autem *Jasmini* florum apud nos crescentis similia. Nam sicut ille flores profer feminis expertes, sic pediculi ova pariunt effoeta. Moriuntur aut alimenti inopia, aut pectinis densioris usu, aut medicamentorum vi

qualia veteres neotericique medici multa praescribunt. Pinius alumen cum acero, vel acetum cum felle viculino miscbat, et lacte item caprino eas tolli affirmabat. Laudat item nixum cum Samia terra illitum, et scrobem cornu cervini cum vini epocam. Abinzoar cum centaurea minore, et Alkicrum capillos inungere praescribit. Sulphur in aceto tollit lendes, uti quoque oleum cum lixivio illitum. Marcellus stercus suillum cum vino et succo rosarum mixtum, mellis item cum sale armeniaco inunctionem, sed praesertim oleum raphani cum fortissimo lixivio varie praedicat. Hildegardis ex dactylorum ossibus lixivium parat, quo cum oleo radicularum mixto lendes enecat. Ardenus sublimati hydrargyri parum cum vino ardente miscet: atque etiam dicit; Si caput primum ovo gallinaceo, deinde cyclaminis succo, vel aqua marina irrigetur, nunquam renascitur esse lendes. Gilbertus Angelicus fel cujuscunque animalis, uti etiam amara, mundificativa, et aromatica, cum succo calendulae mire effert.

Ejusmodi insecta vulgo *Forbicinae* dicuntur, quod caudam habeant

Kk 2

bifur-

ARTICVLVS VII.

De Sphondyle.

De Sphondyle seu verticillo (ita dicitur, quod circa radices ita conuolvatur, ut verticilli speciem gerat) diversae occurrunt sententiae. Plinius serpentem facit. Aristoteles et Ablyrtus, domesticae meminere, quae selpbio similis Helychio et Camerti ex Aristophane, aversa coit; si tetigeris, fugit, et prae meru male pedis: exiguo eadem corpore et subnigro. *Sylvestris* fit apud Theophrastum mentio. Natura ejus nullam radicem etiam acrem intactam relinquere. Agricola eum longitudine et crassitie minimo digito aequat. Capite rubro, reliquo corpore albo, nisi quod superne sit aliquanto, ubi cibo sumpto turget, nigrum, sepe dem, addit. Rodit radices cucumeris asini, chamaeleontis nigri, centaury, peucedani, aristolochiae, vitis sylvestris, etc. Tertio suae generationis anno formicarum instar prorumpere, et Moguntinensem dioecsin infestasse, Mallecolus auctor est: anno suum ortum sequente in scarabaeos majales verti. Cordus. Germanis Enger, forte quasi *Enger* dicuntur. Anglis Aprilii et Majo mensibus plurimum nocent.

De *Differentiis* ita ex sua Observatione et Camerario Mousetus. Habeo penes me sphondylam cruciformem, colore ex cinereo albicante, capite nigricante; caetera veluti sese in sphaeram colligit, et Verticillum foeminarum tuis nentium scite exprimit: unde nomen. Extra terram torpet, aeris impatiens. Vulnerata liquorem emittit diluissimum, quo tanquam encausto literas scribere quis possit. Habeo et *rubram sphondylam*, intra terram ad duorum pedum profunditatem viventem: cui caput nigerrimum, os forcipatum, collum ex luteo rubescens, dorsum cocco infectum, sex pedes anteriores miniatuli, venter reliquumque corpus omnino flavum; nisi lateri utriusque juxta

ventrem, octo rubescencia punctula, ornatus nomine addita fuissent. Medium digitem longitudine aequat, et vergente aestate in muscam transmutata abit. Vidimus quoque *lucidam*, corpore crassiore, fatis a medio dorso ad caudam coerulescentem: a collo autem caefii magis coloris videbatur, caput illi flavescens uti et pedes: os forcipatum atque rubeculum. Dum juvenis est, tota candicat corpore: Livor setatem sequitur, incipitque a cauda. Mirum quo modo corpus in latum longumque undoso quodam motu sine loci permutatione agit, ac inter movendum colores saepius mutat. Nam dum in terra quiescit, albicat tota; dum vero agitur, quasi per irascundiam, livefcit. Omnino Cossis majoribus simillimum infectum, quod ad corporis formam atinet; sed illi sese in verticillum agere et torquere nequeunt. Ex isto vermi magnum muscae genus natum conspeximus, quatuor alis donatum. Aliam denique habemus juxta *caepae radices* inventam, ejusdem fere cum livida magnitudinis, capite viridi, albo, Xelampelino, coloribus mixtis notato: nos *Caeparianam* vocamus; quarum hic omnium icones repraesentamus. Nunc insuper Joach. Camerarii de sphondylis sententiam addere placeat, cuius mihi iudicium semper integrum. Sphondyli (inquit) forte sunt isti vermes qui in terra inveniuntur, initio Veris, plane candidi, aut potius nonnihil lividi; qui autumno fiunt obscure virides; et pellucente e cute, pullo quodam succo colorantur: Caput iis spadiceum, nigricans et fatis durum, ut facile radices arrodere possit. Eruciae statim conglobantur, at moriuntur, aliasque retumunt formas, muscarum sicut erucarum.

Crassitie sunt digiti unius et longitudine sesquialiali; pedes habent octo in medio corporis, quod caput spectat; nostri vocant Erdvorme. Guilandinus dicit Sphondylos esse

L1

vermes,

Arist. H. A.
L. 9. c. 8.
Hist. H. N.
L. 17. c. 13.

Theophr. H.
P. 19. c. 14.

Agric. de
econom. lib.
liberum.

Mallecol. l.
de exorol.

Mous. The.
ex. Inf. 2.
c. 6.

vermes, sic dictos, quod instar verticilli radicibus herbarum circumvolvuntur. Alii etiam vermes, *nigri subrubentes* testaceoque corrice, multis pedibus instar Scolopendriae praediti (cui etiam cognati videntur, nisi quod rotundiores, nec ita lati) reperiuntur in terra eruta prima aestate, eo quo dixi modo (si quis eos tetigerit) convolvat. Engerlii quoque vocant. Germani vermes sub-

terraneos, flavos, nigro capite; juxta quod pedes tenues; in reliqua parte corporis nulli. Hi cum erui fuerint, in globum se formant, atque Soli expositi statim tabescunt. Vivunt etiam tantum intra terram, et plantarum radices arrodunt.

Omnes hi sese conglobantes vermes, quis non inter Sphondylas censeret?

ARTICVLVS VIII.

De Staphylino.

Abstr. in Hippocr. Med. Theor. L. 1. c. 7.

Staphylinus Sphondylo domestico, apud Aegyptum, similis est, qui cum nobis ignotus sit, non est mirum, nec tantum Staphylini notitiam esse. Moussetus duo insecta cum suis iconibus proponit.

Prima toea cum splendore nigricat Blatis non multum dissimilis, sed corpore magis gracili ac longiore. Totum corpus duos digitos transversos vel minus longum, cauda bifurca; quam dum auisugit (fugit autem atque currit valde velociter) quasi in sui defensionem elevat, ac duos veluti aculeos candidissimos, breves, extrudit: Verum nec pun gere eum vidimus, nec ferire; minoresque et molliores aculei sunt, quam ut penetrare possint. Hos dum per iram exerit, effundit cum iis albam et crassam quandam substantiam, sed humido unguento molliorem. Vivit maxima ex parte subter terram, saepius tamen inter segetes supra terram conspicitur.

Alter quam a Kniveto depictam accepit, quaeque frequens in Norfolcia, caput habet parvum, e puniceo fuscum, fere globosum; os forcipatum atque exiguum. Proxime a capite tres utrinque pedes; quorum duo priores breves sunt, (Eucarum more) quatuor reliqui colore fere sanguineo, quadruplo longiores. In medio corpore sub ventre octo habet pedes obtusos, veluti etiam Eruca. Cauda tuberosa, et duabus fetis bifurca. Venenatae utriusque naturam ex eo didicimus, quod equi duo, dum cum foeno eas devorarent, toto corpore inflati interierunt.

Meminit Staphylinorum et Cordus, qui Gallis Courtilles. Inveniuntur in hortis parvi digiti quandoque longitudine, tumulosque elevant, more talparum, in quibus dormiunt. Thymum positimum et sambucum infestant; sed non ita, quin aliis quibuscumque herbis plantisque vim inferant.

ARTICVLVS IX.

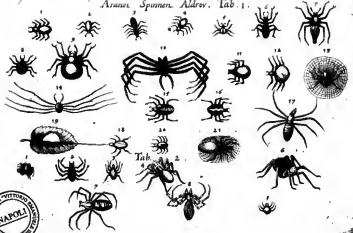
De Anthreno et Asillo Arvensi.

Referre huc placet Anthrenum et Asellum arvensem Mousseti. Illud Graeci *ἀνθρήν* *ἀρβύλας*, alii Crabronem reptilem; quidam speciem Phalangii Plinii pennis tantum a Crabronibus differentem. Rostrum illi, inquit Moussetus, aduncum, et forcipatum, vultusque

erectus. Noctuam illam cornutam (qualem in Belgio vidimus) plene exprimit; Oculos habet piceos, pedibus hirsutum valde et fulvidum; pedes ortu flavi, deinde fusci: octo incisuris ex rubro flavescensibus constat reliquum corpus, quas maculae in dorso Coracinae valde or-

nant.

nant. A summo rostro antennae si-
ve cornua emergunt flava, hirsuta,
flexibilia, tamen tactu nonnihil du-
ra. Morsum ore infert aegre cu-
rabilem; non ita tamen lethalem,
ut Phalangium videatur; nec ita le-
nem quin Crabronis superet *nasut-*
brum.

Astilus arvensis ob similitudinem,
quam cum asello habet, dicitur. Re-
peritur inter arvos, segetes, pedum

duntaxat numero (quippe sex tan-
tum parvos et nigrificantes habet) a
reliquis discrepans; Collum illi bre-
vissimum, corpus latiusculum, com-
pressum; cauda aliquantum mucro-
nata. Julio menſe agro Colce-
striensi cum Pennius vidit, alias
nunquam reperit. Quem in
Medicina usum obtinuit,
nobis adhuc inexploratum est.

CAPVT II.

De Insectis apteris octo pedum.

ARTICVLVS I.

De Scorpione.

Insecta aptera octo pedum sunt
Scorpio et Araneus. *Scorpio*
nomen apud Graecos *σκαρπὶ τὸ ἐναγὸν*
ζῷον ὀφείλον, quod venenum jaculetur;
vel ut alii *σκαρπὶ τὸ ἐναγὸν ἰγέρων*, quod
flexuose serpat, nomen inuenit. Plinio
Scorpio etiam, Ciceroni et aliis
Hepa, Pandeſtario *Satocollos* dicitur.

Animalculum est colore subatro
et veluti fuligineo, corpore oviformi,
Capite, quod in pectoris sum-
mitate gerit, latente, *Oculis* tam exi-
guis ut pene nulli conspiciantur.
Pedes habet octo: chelis et forcipi-
bus solidis furcata bina *brachia*, cae-
teris grandiora, fluvialibus astacis
et cancris haud absimilia. Aristote-
les quinque bisulcis dentata forcipi-
bus habere scribit. Ex corporis

imo, *cauda* producitur, globulis
multis septem plerumque, aliquando
sex, et novem, quorum ulti-
mus, caeteris longior, solus praefi-
xo simplici vel duplicato aculeo, et
nonnihil reflexo ad ipsius extremita-
tatem, armatur. Dentem Plinius
dixit. De *lingua* nescio quid apud
Gordonium habebis. Lambere ea
cauem dicuntur. An tenui fistula
quod Plinio, Aeliano, et Nicandro,
visum, percussus sit aculeus, qua
venenum ejaculetur, auctores viderint.
Galenus certe negat. Admitti forte potest,
cum et in viperæ sectione, sub densibus vesicula

lateat, e qua venenum, cum mor-
det, effundere solet.

Loca frigidiora nullos alunt: in-
noxii qui in Germania et Helvetia
habentur. In Italia, Romae imprimis,
America, Persia, inter Sufas
inprimis et Mediam, Canariis insulis,
Numidia, Scythia, Pefcara, Bar-
baria, Aethiopia, India Orientali
prope flumen Estamenum, tanta
multitudo, ut incolae solum verte-
re necesse habuerint. Plura in dif-
ferentiis occurrunt. Sub lapidibus
et in parietibus plerumque laesare
solent.

Terra vivunt, et aliquibus in lo-
cis, herbas, lacertas, aspidas, ver-
ticillos, et biaras comedunt. Non
coire, sed nimio Solis calore pro-
creari, apud Aelianum habemus.
Per putrefactionem ex paguris,
Crocodili cadavere, si symbrio,
ocymo, et si Albero fides, lignis
putridis, nasci, dubitari non debet:
per coitum, et quidem vere et au-
tumno, saepius undenos, Mousetus
author est. *Vermiculos*, inquit,
quod vidimus albos, vivos, ovorum
specie parissent et incubant: mox ut
prolem perfecerunt, pelluntur ab ipsa
interimuntur,que magno quidem nu-
mero. Aneignonus foetum ab ipsis
devorari arbitrat, unum modo
solentissimum relinqui, qui ipse ma-
tris clunibus imponendo, rurus et e
cauda

L 1 2

Numer.
Aldr. Hist.
Inl. l. 5. c. 11.
Moesl. Theor.
Insect. l. 2. c. 20.

Descriptio.

Arist. H. A.
L. 4. c. 7.

Pin. H. N.
L. 11. c. 17.
Nicom. in
Theriac.
Pin. H. N.
L. 11. c. 17.
Ael. H. A.
L. 9. c. 4.
Galen. de
loc. aff. l. 6.
c. 5.

Locor.
Strab. Ge-
ogr. lib. 19.
Pin. H. N.
L. 7. c. 11.
L. 14. c. 19.

Ael. H. A.
L. 10. c. 13.
L. 15.
c. 16. l. 17.
c. 40.

Willar. in
Generat.
Acl. H. A.
L. 6. c. 12.
Pin. H. N.
L. 11. c. 25.
Strab. Geogr. lib. 12.
Mira. c. 24.
Holl. Prae-
l. 1. c. 1.
Pin. H. N.
L. 10. c. 74.
Pin. H. N.
L. 20. c. 12.

Pin. H. N.
L. 11. c. 25.

cauda et a morſu fiat: reliquorum hunc ulcereum, et ſuperne parentis conficere.

*Natura et
Alere,
Plin. H. N.
l. 29. c. 4.
Scal. Exerc.
247. l. 3.*

Nocentiſ piloſas partes attingunt. Cum incedunt, tranſverſos ſeſe inferunt. Propter longitudinem enim pedum poſteriorum, quos in vacuum ponere neceſſe habent, ingreſſionis corrumpitur quadratura. Nunquam manifeſcunt, quod Galenus prodidit. Vnum per viginti duos dies in oleo vixiſſe, et in imo vaſis ambulante, Albertus author. Quid in foetum committant, et ab eodem viciffim patiantur, paulo ante dictum. Vmbram ſolis declinantes, umbram perunt: nec niſi calcati, prodeunt et aculeos exerunt. Capite abſtunduntur prius, ut cauda commodius feriant. Nec Iſidis ſacerdotes circa urbem Copron laedere, nec Pſyſſos, apud Aelianum invenies. Porci nigri percuſſi, omnino moriuntur: non nigriſ ab icſtu liberis dicunt. In Aethiopia, qui eorum excrementa calcavere, ita pedibus exulcerantur, ut vix convaleſcant. Nulli animalium nocere, cui non fit ſanguis, reliquit quidem Plinius, ſed Wolphius cum vipera, conſuſum, mutuiſ periiſſe vulneribus vidit. Cum omni virulentorum inſectorum genere, eſcae cauſa conſigere, Aelianus author eſt.

*Aelia H. A.
l. 8. c. 13.*

Ael. l. c.

*Formosus et
Medic.*

Peſtis importuna veneni, niſi quod graviore ſupplicio lenta, per triduum morte conficiunt, virginibus lethalis ſemper icſtu, et foeminis ſere in totum, viris autem matutino, exeuntes cavernis, priuſquam aliquo ſortuito icſtu egerant venenum. Conſtat eos, quibus ſeptem aut novem caudae internodia ſaeviores eſſe: pluribus enim ſena ſunt: feriunt obliquo icſtu et inflexo. Venenum omnibus medio die, ſumma item ſeſtate exaſperatur, cum incanduer ſolis ardoribus: itemque cum ſitunt inexplebili potu. Maxime exitiales ſunt, ſi ſuum genus adeant, antequam noceant. Incurabile venenum, ſi icſtus eo die ocium comederit. Non ſentiunt puncti dolorem, ſi manu cnicum

*Plin. l. 29.
c. 47. et l.
H. N. 11.
c. 27.*

*Plin. H. N.
l. 20. c. 12.
l. 21. c. 13.*

tenuerint. Symptomata varia affligunt. Locus affectus inflammatione corripitur, indureſcit, inenſius rubet, viciffimque dolore premitur: modo ſeſtuat, modo frigore corripitur. Vulneratum affligit ſudor et tremor. Extremita frigefeſcunt, inguina atolluntur, ſtans per ſedem prorumpunt, capilli eriguntur, facies diſtorquetur, etc. Dodonaei famulus tam frigido ſudore percuſus erat, ut algentiſſima nive ſe opprimi quereretur, etc. Inſinita contra icſtum apud authores proſtant remedia. Ex *herbis* funt Abſynthium, Abrotanum ex vino pora; Amomum, Ammi, Aniſum, Allium, Ariſtolochia, Aſphodelus, Aſa foerida, Attrachilis, Atriplex, Blitum, Calcha, Calamintha, Coepa, Centaurea, Chamaepitys, Colocynthis, Cyperus, Galbanum, Hordeum, Iris, etc. Ex *fruticibus* Baſſanum, Myrtus, Paliurus, Roſa, Rubus, Laurus, Morus, Thuſ, Vitis. Ex *animalibus* Sputum humanum et urina, Mumia, Ranae fluviatiles, Coracini piſces in Nilo, Scorpio denique ipſe tritus, et cum ſale, lini ſemine et althaea impoſitus. Taceo compoſita, quae apud Dioſcoridem, Plinium, Rhafen, Albacaſin, Oribabaſium, Serapionem, Sylvaricum, et alios extant, et a Mouſeto ac Aldrovando collectae ſunt. Villanoveranus herbam triniticis, cum ſucco radicis ebuli, et vino, tanquam unicum remedium commendat. Johann. Ardenius Chirurgus Anglus praefentiffimum ait, ſi tres quatuorve ſanguinis guttae iuxta vulnus extrahantur, eodemque vulnus ſtatim illinatur. *Fugantur* ſuſfumigio ex ſulfure, galbano, et ungula aſini. *Non egrediuntur*, ſi raphanum inciuſum cavernae impoſueris. Rhafis radicem enulae geſtata laudat, etc. *Torpescunt*, ſi delphinium herbam ſubtraveris. *Necantur*, ſi raphanum commanſum, baſilicum latifolium, in aqua naſcens, aconitum, helleborum nigrum, ocimum rubro flore impoſueris, et Galatae inſulae terram. De *Antipathia* habe. Scorpiorem

*Plin. H. N.
l. 20. c. 4.*

*Plin. H. N.
l. 11. c. 19.
Antipathia.*

Plin. H. N. 1. 27. c. 4. A. 1. 2. c. 19. Plin. H. N. 1. 27. c. 10. **Et Crocodilum, simul aequae alter alterum conspexerit, in mutua funera sponte rapi, id ab Aegyptiis proditum. Scellionem, vitu quoque pavorem ipsi inferre, et torporem frigidi sudoris. Cum sol in Cancro est, serpentes ictibus torquere. A vipera devorari. A vespis, apibus et crabronibus non attingi, qui a Scorpionibus percussi sunt. Reviviscere mortuorum ajunt, si quis helleboro candido linat. De odio inter eos et aconitum, ita Plinius.**

Plin. H. N. 1. 27. c. 2. **Hoc quoque tamen in usus humanae salutis vertere, scorpionem ictibus adversari experiendo datum, in vino calido. Ea est natura, ut hominem occidat, nisi invenerit quod in homine perimat. Cum eo solo colluctatur, velut pari intus invento. Sola haec pugna est, cum venenum in visceribus reperit: mirumque exitialis ambobus cum sint, duo venena in homine commoriantur, ut homo superviva. Imo vero etiam ferarum antiqui remedia prodiderunt, demonstrando, quomodo etiam venenata ipsa sanarentur. Torpescunt scorpiones aconiti tactu, stupentque pallentes et vincti se constituentur. Auxiliatur eis helleborum altum, tactu resuscitate: ceditque aconitum dualis malis suo et omnium, etc.**

Magni est in calculo atterendo et pellendo usus. Comburiatur a quibusdam, et cinis cum pane felicissime exhibetur. Alii Olea conficiunt, inter quae laudatissimum et mirabile, quod Matthiolo debemus. Habetur et apud Janum Damascenum confectio.

Differentiae Scorpionum, a forma, sexu, loco, quantitate, colore et viribus sumuntur. Formam si respicias est 1. *Cibbosis*, cauda pro corporis pusilli ratione magna quam post se convolutam trahit. Pallidus videtur: sed aculeus admodum productus albescit. Omnium celerrime, et calidum solum, venenum infundere, prodiderunt Arabes. Ad ictum, calor corporis in singulis fere horas variat, et ex viridi flavo, albo, rubidoque alteratur: acuta febris affligit, lingua tumet, uрина sanguine tingitur. Remedia vide apud

Mouferum. 2. *Caudati* et non caudati, et vel unum habent aculeum vel duos. Qui paguros imitantur, splendescere sunt colore, et eadem quae alii inferunt accidentia. 3. *Alati*, quos Mauritaniam alii Lybiam dicit Laetianus. Alis sunt tenuibus ut Cicadae. 4. *Non alati*, quos ibidem inveniri Strabo asserit. 5. *Pagurorum et cancorum instar*, qui splendescere colore sunt, et eadem quae alii accidentia inducunt, vide infra in Differentiis de colore. 6. *Septem vel octo nodis*, qui saeviores. Sex qui benigniores. 7. *Caudati* qui vel unico muniantur aculeo, vel duplici. **Excauda.**

A Sexu sunt 1. *Mares* graciliores, longiores, ventre, chelis et spiculo maculatiores, qui venenum habent infestius. 2. *Feminae*, quae maiores, pinguiore, ventriculosiores, placabiliores.

A Loco sunt 1. *Pescarenses* in Africa a quibus ictu continuo moriuntur. Ideo civis relicta temperis aestate urbe, ruri ad Novembrem usque mensem commorantur, si Leonis Africano fides. 2. *Aegyptiaci*, qui maximi, et statim interficiunt. 3. *Lybici*, qui vel terrestres, multis corporis vertebis insignes, vel volatici, de quibus antehac. 4. *Americani*, omnium minimi, sed maxime virulenti, si Africanos demseris. 5. *Castellani*, quos agricolae, dum terram aratro scindunt, formicarum more congregatos, inveniunt, ubi per hyemem delurescunt.

A Quantitate. 1. *Minimi* sunt Americani. 2. *Maximi* Africani, et illi qui in India Orientali.

A Colore septem sunt apud N. candrum genera. *Primum* albacit, et minime est lethale. *Alterum* ore est rufescente: ad ictum, vehementis ardor, febricitatio, et sicis intolerabilis sequitur. *Tertium* luridum et nigricans, cujus ictus inconstantem membrorum ictum facit, cachinumque Sardonicum. *Quartum* colore ad viride inclinante. Ad ictum frigus et horror invadunt. *Septena* aut *novena* habet inermidia. *Quintum*, lividum pallidumque

que est, amplo et distento ventre. Vescitur herba: et dense quoque mordet. Virus ejus Nicander *βουβόειος* vocat, quod ab ipso vulnerato, homini bubo intumescit. *Sextum* et *septimum*, ad differentiam ex forma perinet. *Illud* cancro marino litorali simile est, corpore grandiori, orbiculari. Mathiolus nigros, ferrugineos, virides, in Arcinonenli comitatu vidit. *Hoc* ad Pagurorum formam accedit, ex

quibus in siccò cavernam aliquantū ingressis, et postquam mortui sunt putrescentibus oritur. Aelianus *flammeum* vocat: quod pagurum coctione rubentem acmuletur.

A *viribus* sunt 1. *Noxii*, de quibus in præteritis. 2. *Innoxii*, quales sunt in Noricorum subalpinorum regione, Pharo, Avaniensi territorio, Helvetiæ agris, et Germaniæ regionibus.

ARTICVLVS II.

De Araneo.

PVNCTVM I.

De Araneis in genere.

Nomen.
Aldr. Hist.
Inf. l. 7. c. 11.
Moul. Theat.
stri l. 6. c. 11.
L. 2. c. 11.

Araneum, seu Araneam, Ifidorus quasi ab aere nutritam et nacam esse vult, perperam. Sollicite muscas capere scimus: scimus et coire, et ova ac vermiculos excludere. Melius cum Becmanno ab Ebraeo *רַקַּע* textu deducas. Græcis *ἀράχνη* et *ἀράχνης*, *παρά τὸ ἀραιὰ ἔχει ἕλκω*: ἢ *παρά τὸ εἶναι τὴν ἀέρα αἰσθῆναι ἔχει*, dicitur. Alii *μοσχούτης* muscarricem, Kiranides *ἀράχνης*, Helychius *εἰδῶν* vocat. *ὀλαίς* quoque nonnullis araneus, *φάλαγγξ* et *φάλαγγος* pro araneo quovis sumuntur, *Lydiarum* et *aridam* Juvenalis vocavit. Illam propter Arachnen puellam, quæ in hoc insectum a Pallade immutata dicitur. Hanc, quod telam aridam texat. *Audax* est Claudiano, quod cum Pallade congressi ausu fuerit.

Caput omnibus minimum, excepto uno, quod grandissimo capite Plinius esse dixit. Omnibus terna in cruribus internodia, quibusdam bini pedes praelongi accedunt. Nam omnes ejusdem longitudinis habere, diversitas operarum innuit. Quibusdam fila quæ neverunt, attenuant, et in longum protrahunt: aliis eadem in telam deducunt, ac invicem conjungunt: aliis denique per eadem prouepunt, et cum volunt, ex iis ceu immobiles se suspendunt.

Nulla ferè non regio Araneos alit. Gaudentius tamen Merula in vetusta prope Gracianopolim in Gallia turri non inveni, immisso semori, auctor est. De *Phalangis* in Differentiis agatur.

Vilissimas muscis, asilis, tabanis, vespis, sæpe et parvis Lacertis. Nihil conficere vel recondere, auctor est Aristoteles. Quicquid ceperint, foras fugendo evaporare. Filo suspendere, alii existimant.

Ex feminibus aëris sicut et corruptione putrescentis generari inde colligere licet, quod novissimæ aedes, primo fere quo dealbanatur die, eorum corporibus telisque fœcent. Propagatio placrumque coitu fit, cujus ætio et desiderium fere totum ver durat. Tum retis mutua et repetita attractiuncula, venerem quasi accendunt: continuo inter trahendum propius accedunt, tum denique averis clunibus quia ille coëundi modus, (ob globolam corporis formam) maxime erat conveniens.

De *Partu* ita Aristoteles. *Partit vermiculos pusillos primum. Totius enim mutatione sumit, non ex parte. Subrotundi per initia sunt: cum peperit, incubat, ac figurat tribus diebus. In tela sua partit omnes: sed partim in tenui et brevi, partim in crassiore, et alia infirmata: nonnulla etiam aliqua ex parte circumdantur a tela.*

Συγγράμματα.
Plin. H. N.
L. 11. c. 47.
et 24.

Lacert.

Pisces.

Generatio.

Arist. H. A.

L. 7. c. 2.

Arist. H. A.

L. 7. c. 22.

ed. Scalig.

a tela. Non omnes aranei simul generantur: statim nati et solvant et filum emittunt. Humor idem in vermionis atritis, et in juveniculis araneolis; quippe crassus, comidus. Circiter quater septenis diebus absoluti fiunt. Vita ova multa, modica, livida, exiguis maculis aspersa, mollia, viscida. Visi et ex unico ovo multi prodeuntes foetus, tam exigui, ut vix oculis percipi queant. Visus denique sub captae araneae alvo, magnus ovorum, adeo exiguorum ut atomis comparare licuisset, candidorum, et quae digito compressa, crepitum excitabant, cumulus.

Cum stellione, lacertis, et serpenticibus dissident. Lacertorum catulos venantur, hos primum tela involventes, et tunc demum laba utraque morsu apprehendentes, amphitheatrali spectaculo cum contingit. Labrae idem, verba sunt Plinii, se filo in caput serpentis porrectae sub umbra arboris suae, tantaque vi morsus cerebrum apprehendit, ut stridens subinde, ac vertigine rotata, ne filum quidem desuper pendens rumpere, adeo non fugere queat: nec finis ante mortem est. De Praegogis hoc habet: ruinis imminuentibus cum telis primos cadere: incremento omnium futuro, telas altius tollere, et quia sereno coelo non texunt nubilo texunt, mulsis araneas imbricum signa esse. Sub Leucitricae pugnae tempus, albas circa templi valvas texuere telas: adorianibus fines Macedonibus nigro opere omnia complevere.

Ingenium solum texturae artificium testatur, quod in tertio genere post Aristotelem Plinius elegantissime describit. *Ordatur, inquit, telas, tantique operis materiae uterus ipsis sufficit, sive ita corrupta ad vi naturo stato tempore, ut Democrito placet; sive est quaedam intus lamigera fertilitas, tam moderato ungue, tam tereti filo, et tam aequali ducit flamina, ipso se pondere usus. Texere a medio incipit, circumato orbe subtegmina (ut exat) annoctens: maculosque paribus semper intervalis,*

sed subinde crescentibus, ex angusto dilatoans, indissolubili modo implicat. Quanta arte celos pedicis scutulato rete grassantes, quam non ad hoc videtur pertinere cribratae pexias telae, et quadam politurae arte, ipsa se tenax ratio tramae? (villosa et lanuginosa filorum natura) quam laxus adflatus non ad respuerenda quae veniosa sinus: derelicta lasso praetenti summa parte, ut arbitrari licet illa quae difficile cernuntur: atque ut in plagis lineae offensae praecipitant in fissum? Specus ipse qua concameratur architectura, et contrafrigorata quanto vilior? quam remotus a medio, aliudque agendi similis? inclusus vero sic, ut sit nec ne, intus oliguis cerni non possit? Age firmitas quanta irrumperibus visus? qua pulverum mole degravante. Latitudo telae saepe inter duas arbores, cum exerceat artem et discit texere: longitudo fili o culmine ac rursus a terra per illud ipsum reciprocatio, subitque pariter ac fila ducit. Cum vero captura incidit quam vigilans et paratus ad cursum? licet extremum haerent plagis, semper in medium currit: quo sic maxime totum concutiendo implicat. Scissa protinus reficit ad polituram forciens. Namque et catulos lacertarum venantur: hos primum tela involventes, et tunc demum laba utraque morsu apprehendentes, amphitheatrali spectaculo cum contingit. Foeminam putant esse quae texat, matrem, qui venatur, ita paria fieri merita conjugio. At Aristoteles foeminam et venari et texere scripsit. Flandris ideo similes Scaliger facere dicit, qui otiose agitant: mulieres negocia exercent. Novam vero telam mane et vesperi texit: illudque tam firmum, ut ex alto se filo demittens, parieti vel arbori adeo affigat, ut ne ab imbre vel ventis detrudatur. *Maque...* de imo loco se suspendit, ut inde bestioe irretiantur; minor superiore loco excubat, in exiguis se telae foramine occultans. Sensus esse exquisitissimi vel exinde colligas, quod in medio suae telae residentes, Muscam

M m 2

10

Plin. H. N. l. 11. c. 48.

Aldrov. l. c.

Arctophila. Plin. H. N. l. 11. c. 24.

Plin. H. N. l. 11. c. 14. et l. 11. c. 14.

Pausan. in Saecotica.

Ingenium. Arist. H. A. l. 9. c. 19. Plin. H. N. l. 11. c. 14.

Scalig. ad Arist. H. A. l. 9. c. 62. c. 107.

Arist. l. c.

in remotissimam etiam partem impigisse sentiant.

*Abramms
et Remedia.*

De *Nocentibus et Remediis* in Differentiis exacte agitur. Oleis et vicibus sunt inimici, domosque conspurcant. Demorso penis erigitur. Si quis casu devoravit, vinum mellissae superbibaz necesse est. Prodest et resina abietis sumpta. Morsui alium cum ruta permistum et ex oleo triticum feliciter superimponitur. Huc emplastrum de muscis, aeps humanus, sanguis testudinum, cinis unguis aricinae, sterco caprae dissolutum, cerebrum capi cum pipere in vino dulci sumeum, etc. faciunt.

*Pin. H. N.
l. 34. c. 4.*

P/m.

In *Cibus* apud quosdam fuisse admiratione non caret. Fic cujusdam meretricis tempore Alexandri Magni quae a juventute araneis nutriebatur mentio. Meminit et Albertus Coloniensis cujusdam puellae. Sed et Heroinea quaedam apud Anglos, teste Mousero eis non abstinebat. Notat et Cardanus triennem. In *Medicina* haud contemnendi sunt usus tam *aranei*, quam telae. *Aranei* faciunt ad *quartanae* aversionem, si aluae vel nucis putmini inclusi, lacerto aut collo appensi fuerint: quod per experientiam verum fuisse scripsit Pennius. *Ad auris dolores*,

*Mous. Th.
stri Insect.
l. 5. c. 15.
Cardan. de
variet. rer.
l. 2. c. 46.*

fi oleum cui incocti tres auri immittatur, vel succos eorum exprimatur. Plinius aceto macerari, conteri, et cum croco immitti debere scribit. *Ad uteri suffocationem*, si ceratum ex iis confectum umbilico superponatur. *Ad suppressam alvum*, si cum filo descendens, sinistra manu apprehensus et contritus, umbilico appositus fuerit. *Adstringi* ajunt, si ascendentem ita adhibueris. *Ad Condylomata*, si dempto capite pedibusque infricetur, etc. *Tela* adstringit, refrigerat, siccatur, glutinat, et nihil putrescens diu subesse permittit. Ideo haemorrhagias, dysenteriam, et alios fluxus sinit. Emplastri febris fugi compositionem apud Strobelbergerum ingreditur. Cum oleo imposita, articulorum vulnera consolidat. Ingreditur unguentum contra serpigines. *Condylomata*, alligata absumit. *Verrucam* si rudior in pilae formam convoluta, et verrucis imposita, accendatur, et in cineres ibidem redigatur. Paratur apud Aegyptios ex multis araneis et telis medicamentum, cum oleo rosaceo linimentum instat: vel araneis in ipso oleo incoquantur, quo calido carpum ambarum manuum ioungunt.

*Schrod.
Pharm. l. 2
c. 13.*

*Prosp. Alp.
l. 2. de Me-
dic. Aeg. 74.*

PUNCTVM II.

De Araneorum Differentiis, et primo de innoxiiis.

De Araneis dicturis occurrit Mousetus. Hic enim Araneos eleganter, in *Noxios* seu Phalangia et *Innoxios* qui vel *Domestici*, vel *Subdiales*, distinguit. Utrosque denique in *Retiarios*, *Telarios* et *varios* dispescit. Omnes cum aetate maiorem acquirere periciam; lanis inclusos, cinearum generationem augere, et senectutem quotannis saepius exuere addit. Apud Aristotelem tria habentur genera. *Primum* mordax; *alterum* luporum; *tertium* erudira operatione conspicuum, de cuius tela superius diximus. Aristotelem *εσφίατες ηη γλαφυρι-*

*Arist. H. A.
l. 9. c. 62.
ed. Scalig.*

τατες, sapientissimum et elegantissimum dixit. Aldrovandus a se observatos duabus tabellis expressit. Nos, oequisquam omitatur, utrumque coniungemus.

Ex *innoxiiis* ergo, de *Domesticis* *differantia* jam in genere ex parte actum est, *et Mous.*

qui omnium maximi *subdiales* a rapacitate, venatorum, et Luporum *λυκων* nomen accepere. Horum minimi non texunt: qui vero maior est, asperam parvamque telam apud terram sut sepes orditur. Cavernarum exigua vestibula praetendens, et primordiis telarum intus positus, observat dum aliquid in tela offendens

*Mous. Th.
inf. l. 2. c. 13.*

dens commoverit; mox occurrit ut capiat.

Ex *Retiaris* unum maximum videlicet *Mouferus*. *Corpus* illi spumeum ovali fere figura. *Caput* sub ventre exiguum et forcipatum. *Dorsum* variis maculis candidantibus ornatum. Brevi tempore a pisi magnitudine ad eam crassiciem ascendit. Inter rosarum ramulos autumnino re-re expandit, et muscas, culices etc. mira dexteritate fune attracto illaqueat.

Telarum vel *subtilem* telam texunt, vel *mediocrem*, vel *vilem, crassam*, rudem et deformem. *Priores* sunt *Domestici*, ex quibus unius, fusci coloris, et cujusdam si inter oculos solemque ponatur pelluciditatis. Ex illis qui *Mediocrem* texunt est *Agrestis* seu *Sylvestris*, qui in sepibus cum fago lineam expandit. *Corpus* ipsi fulcum, leniter hirsutum. *Pedes* polymiti, nigri et albis maculis seriatim variis. Os forcipatum, acetabulis munieum. Puncta in capite supra os duo, albicantis, forte oculorum vice. Tela ne pluvias quidem transmittit. *Filum* ducit et quasi in fasciculum colligit *hic Campestris*. Pennius eum in Colcestrensi agro inter *Origanum* muscis insidiantem observavit. *Corpus* est globi aemulum. *Dorsum* quindecim maculis notatum. *Annus* quadrangularis et nigra. *Pedes* proxime descripto similes.

Huc spectant tres *Subdialium* species. In murorum rimis degunt. Sordidam et parvam telam texunt, et extra speluncam spe praedae longe vagantur, eandemque corruptam in antrum trahunt. *Maximus*, inquit *Mouferus* fusco est colore, caput illi quasi ovale, corpus globosae fere rotunditatis, utrumque latus duae parvae ac breves lineae albae extornant, circa medium dorsum colore est magis albicante; pedes habet ex nigris fuscisque maculis pulchre variis. *Medius* minor est tinctura *grisea*. Spinam albae tres quasi margaritae illustrant, quarum quae collo proxima, major et longior. *Tertius* *nigrior* videtur, dor-

so cruceum gerens transversum, rotundularem alacissimam, ideoque a quibusdam Sanctus vocatur. E laporum hos esse genere conjicio, quia currunt cum saltu quodam, et voracitatem miram produnt, nihil enim in crastinum reponunt, sed omnes uno die praedae absumunt. Chereum hujus generis vidit *Gesnerus*.

Ex variis sunt *Longipedes*, *Nigri*, *Mouferus*, *Albi* ex atro rufescentes et *Rubri*, *P. 134*

de quibus idem *Mouferus* ita. Sunt praeterea *Aranei Longipedes* inordinatae rudissimaque telae artifices. *Campestrem* corpore fere globoso et fusco, gramincolam, ovilequum. *Angli Shepherd* five opilionem nominant, vel quis ovium consortio gaudet; vel quod agros illis referros, pastores noxa et veneno carere (est enim et ipse tam letos quam extra sumptus, animal innoxium) existimant. Sunt adhuc plures *Araneorum* species. Est enim *araneus* quidam *niger* breviusculis pedibus, ovum sub ventre niveum secum portans et celeriter current; rupto ovo araneoli multi egrediuntur, qui cum matre ad pastum omnes una procedunt; velperi vero parentis dorso consensu requiescunt. Hunc verrucis asperum credidit *Pennius*, donec stipulae contactu araneolorum descensum plane viderat. In putridis quoque et cavis arboribus *Aranei* nigerrimi, magno corpore, pedibus brevissimis, cum *Astellis* et *Julis* habitantes. Vidimus item (inquit *Gesnerus*) totos *albos*, compresso et laciensculo corpore, in flore *Oreoselinii*, in rosis atque in gramine, pedes illis tenuissimis longissimi, os macula, latus vero utrumque rubicunda linea notatur. *Venenatum* credit, quia *cerropithecum* ejus esu pene exanimem vidit, et vix oleo infuso liberatum. *Novimus* quoque oblongo corpore araneos et acuta cauda ex atro rufescentes, veluti etiam *virides*. Sunt et *rubri* duum generum. Unum majus in terrae cavernis tantum habitans, pectore miniatu, pedibus ex rubro flavescens, cauda atque ventre

venire ex fusco colore ad flavum nonnihil tendentibus. Aliud genus valde minus, reduvio ovili minus, (intense veluti ex Cocco) rubens. Sex tantum pedes habet, ut monstrum aranei referat: caput illi araneis simile, sed parvum valde. Intra tertiam habitat, rudissimam telam operans, et indigestam; quandoque fotis oberrat, et in præda captanda magnam agilitatem monstrat.

*Dignissima
ex Aldrov.
Aldrov. de
Insect. c. 11.*

Aldrovandus suos duabus, ut dixi tabellis expressit. In PRIORE viginti et unum delineat. Prior e parvorum genere est; corpore crassifusculo ac oblongiusculo, pedibus octo instructis, totus cinereus, parvam textit telam; araneum lautum vocant. *Secundum* pictus minimorum generis, totus est viridis, Araneus pratensis nuncupatus. Numero *tertio* Araneus est pedibus brevibus, totus subcastaneus, assulcitur ingreditur, arbitrorque eum esse, quem Pulicem Aristoteles nuncupavit. Eiusdem generis est, ejusdemque coloris, qui *quarto* numero datur. Ex minimis est *sexus*, campestris, rotunda albo alboque, pedibus tenerrimis, longiusculis, telam textit oblongam, in medio, quo residet, rotundam. *Septimus* totus viridis, et ipse pratensis, protensio corpore, et acuta albo, lineis candidissimis quinque insignita. *Octavus* ex minoribus est, brevissimo corpore, albo admodum orbiculata, crassissima proportione corporis, pedibus mediocri longitudinis, totus nigricat. *Nonus* corpore maximo, ac breviter compacto, adeo ut vix pectus ejus sit conspicuum, figura marsupium aemulatur, totus ruberrimi coloris. *Decimum* lautum quoque dicunt, alvum habet bifidam, qualem in aliis non invenias, pedes vero qui hirsuti sunt, illius quam pictor expressit proceritatis ac crassitiei. Color ei cinereus, maxime in pedibus, corpus enim nonnihil ad castaneum inclinatur, et punctulis candidissimis un-

dique maculosum est. *Vadecimus* quasi triangulari albo, totus flavescit, quemadmodum *duodecimus* huic postremo congener, totus candidat. *Decimus tertius* albo, et cinereo fusco varius telam textit, parvam, rotundam et subtilem ex mediocrium genere. *Decimus quartus* admodum exiguus, rotundus, coloris flavi, longissimos habet et subtilissimos pedes, agros colit. *Decimus quintus* corpus habet rotundum, videturque pectore carere, colore est sublureo et subviridi, maculis tortuosis, serpentinum gyros aemulantibus varius. *Decimus sextus* idem forte est, licet paulo minor. *Decimus septimus* pratensis est, corpore procerio, pectore candido, albo flava, pedibus crassis, quorum penultimus caeteris paulo fere breviores, nulla in omnibus apparent internodia; antennis caret. *Decimus octavus* sex tantummodo pedibus instructus folliculum textit candidum, sicuti in expresso hic mori folio videre licet, unde aranei generis esse vix credo, corpore Aranei simile animalculum est, cinerei coloris. Numero *vigesimo* expressus ex minorum genere, colore ex castaneo, lineis duabus flavis per alvum notatus. *Postremus* in hac ferie, capite, pedibus, et pectore atherinis, albo ex albo cinereis ad majorum genus redigitur. E phalangiorum genere videtur.

In SECUNDA TABULA novem sunt *aranei*. *Primus*, terrestris quoque dici potest, quia tertiam habitat e Pulicem genere, saltit enim. Corpus habet breve et breves etiam pedes, ex cinereo fuscus totus. *Secundus* hujus ordinis corpore est atero, albo variante, grandi capite, candidante, brevibus antennis, pedibus cinereis. *Tertius* exiguus, subalbido ad luteum vergens, maculis variegatus nigris. *Quartus* araneus foemina prolem terrore ferens, sed ea orbata: corpore procerio, pedibus crassis, crassissimo item pectore. *Quinto* loco exprimitur ejus foetus. *Sextus* idem forte qui quintus, prole tam numerosa onustus,

flus, ut quadam hirsutie villosus esse videatur. Proliger dici potest, color ex leucophaco ad atrum vergit: *Septimo* et *octavo* loco pictus Araneus prope et supino corpore, *Septimo* dici potest, atro enim et luteo variat. *Novus* est ex minimorum genere totus flavus albo triangulari.

Adamus hic *Indicos*. In Cumana adeo firmas telas texunt, ut difficulter dirumpantur. Alibi adeo virides ut serico ejusdem coloris aequari possint. In Hispaniola ipsi aranei pilas luforias corporis magnitudine aequant, si Oviedo credimus. In *Brasilis* sex species observavit Marcegravius *Nbomadus* nempe, *Elegantissimus*, *Elegantissimo similem*, *Fabae magnitudinis*, *Muscarum magnitudinis* et *Pisii quantitate*, quos etiam ita describit.

Nbomadus Brasilienfibus, araneus magnitudine Cicindela, clypeum in dorso gerit triangularem, splendidissimum, in laterum circumferentia sex conis acutis praeditum albi coloris, cui brunnae maculae immixtae. Ad os habet denticulos duos et splendidi coloris, incurvatos.

Elegantissimus Cicindelam superat magnitudine, corpus vix semidigitum longum; anterior ejus sectio minor continet crura octo, duobus internodiis constantia, fere digitum longa, ex flavo et brunno variegata. Posterior sectio major: prior tota argentea, splendens et posterior ad medietatem etiam tota argentea, et in hac ponendo posteriorem partem deorsum, quasi facies humana egregie apparet, quasi sculpta et argenteo efficit obducta: reliqua medietas quasi ex argenteo et brunno glaciata. Similis quoque mixtus color in inferiori corpore. Inventiuntur et duplo majores.

Elegantissimo similis, major est eo. Anterior sectio corporis parva, magnitudine feminis canabini sed paulo longior; posterior avellanam majorem aequat: et anterior sectio ut et posterior ad medietatem argentei coloris splendidi, ultima posterioris medietas flavi et maculis

duabus argenteis notata, in quolibet latere una; caeterum in flavo illo subtilibus lineis fuscis variegata, varia sibi imaginari quis potest. Crura octo variegata ex pallide flavo et fusco omnia in anteriori sectione: tenacula adhaec duo prope os ejusdem coloris. Telam facit more caeteris communi.

De *Araneo fabae magnitudine* haec habet. Araneus alius fabae magnitudine, frequentissimus in aedibus: Prior corporis sectio subbrocunda aequat pisum, altera longior et fabae formis. Crura habet octo, in quolibet latere quatuor, sesquidigitum longa, tribus internodiis constantia et quartum est insertio in corpus. Anterior etiam duos propedes habet, vix quartam partem crurum longos, quibus apprehendit: duos denticulos nigros, ut maximus. Totus est coloris ex flavo, albo et sarurato rubro instar holoserici fusci detriti pilosum corpus, uti et crura. In superiore corpore magnas habet maculas nigras: crura quoque per intervalla punctulis nigris notata. Hi quoque Aranei cutem exuunt, ut major ille. Foetus in orbiculari folle sub ventre progenerant. Notu texunt. Reperiuntur et hujus speciei dimidiae magnitudinis.

Araneus paulo major muscis vulgaribus, cinerei coloris, hirsutus instar holoserici. In lateribus nigro serico vestitur. Crura habet sex, brachia duo, quibus apprehendit, cinerei in totum coloris, punctulis nigris.

Araneus pisii quantitate, testa clypeata sexangula argentei coloris, cum maculis nigris elegantissimis tegitur. Capitulum et crura sunt nigra.

Placet et *HERNANDI* Araneos proferre, quorum undecim habentur genera. *Primum* genus *Tenaculo* seu stercoreis araneus vocatur, mediocri corporis magnitudine et colore, inter nigrum et fuscum constans. *Secundum* quod majus, *tocamaxacualii* dicitur eodem colore. *Tertium* vocat *ventilatouqui*, minus praeditis, ac nigri coloris, valde venenatum, et quod nocturnum admo-

tumque dicatur lateris fedare dolo- rem. *Quartium tarantolomqui* nuncupatur, quod et si toto fere corpore nigrescit, macula tamen rubea insignitur. *Quintum* dicitur *tocanmakacua* corpore magno, fulvo atque hirsuto, difficile sanabilia infligit vulnera, quaeque (si cicatrice obduci contingat) aliis atque aliis locis renoventur, eademque non morfu aut icu excitant, sed incessu, confractione et redditis elvi excrementis. *Sextum* omnium maximum *elalhocteti* coloris nigri pallescens atque cinerei est. *Septimum ocolotacati*, ita nominatum, quod tigris pellem colorum quadam varietate tenus imitatur. *Octavum* est *Hoizeocati* seu araneus spinosus, morfu dementat, superiore et media corporis portione ater caetera luteus, forma sculeata et similis tribulo, inde impetravit nomen. *Hoizali* spina est. *Nomem otocati* seu araneus versans in aquis, rubro, aureo, et nigro variatum colore telam ducens magna ex parte, vitamque agens juxta plantam vocatum ab incolis meci, levissimi atque innocentissimi icus, mirum qua dexteritate opus peragat, filis hinc atque illinc distractis, et in orbem velut circino quodam compositis staminibus, deinde vero ingesto atque stipante

subtegmine. *Decimum* excellit columbinum ovum *abochocati*. Alii quitlalhoctocat dicunt. In tanta mole nullius veneni est. Aliae apud Caribes araneae exaequant dimidium malum cereum sed curibus exiguis. Dentes illis longi et acuti. Elaborant telam fatis constantem (posset foeminis pro calenicis fervire) et cum oris seu fimbria texunt. Ablui potest et alba redditur. In aliquarum telis si passer incidat aut alia volucris irretietur. *Vndecimum* Idem c. 27. *Lovalata*, Aranei parvuli sunt, aureique, et punctis rubris distincti. Nidemb. 1. c. 29. 24. *Vulnus* est noxium, icusque agit in insaniam, membrisque subinde stuporem inducit, non sine anxietate et dolore. Praesidium est rubae prioris ambalaguise et pilipoc singularum tresobolos tundere, atque ex vino palmarum resolutos deglutire, aut oleum cujus maxionem narravit Franciscus Hernandez inter plantas novae Hispaniae, illinere vulneri. Cavendum tamen primis tribus diebus a potu; aut si bibendum sit, vinum palmarum aut nostratum, quod praestantius est sumendum; praeterea ab aere et sole. Vivunt in pratis herbiferis Philippicarum insularum.

Meml. c. c. 27. 26.

Ph. H. N. 29. c. 4.

Alexand. ab Alexand.

PUNCTUM III.

De Phalangii et Tarantula.

Tantum de innoxii Araneis, *Noxii* Phalangia vocantur. *Nomen* accepit, quod internodia serra in cruribus habeant. *Φάλαγγ* enim digitorum internodium proprie significat. Italiae ignotum inquit Plinius: at nunc tota meridionalis ora illis abundat. Singula in reti pariant, et magno numero incubant: cumque ipsa proles increverit, matrem amplexa interficit et ejicit. Nec parca patri si ceperit. Foeminam enim incubatu adjuvat. Pariunt autem et trecentos. Aestate duntaxat venenati morsus esse Alexander ab Alexandro prodidisse

ait Mousetus: quod tamen de Tarantula duntaxat sumendum est. Idem Geni. et dien. 2. c. 16. Circa specierum enumerationem haud levis est inter Authores *differe-entia*. Exformatione. Plinius, similis *Formicae*, *Lupi*, *Rhagionis*, *Asterionis*, *Tetragonatii* mentionem facit. Aëtius, sex genera enumerat, *Rhagionis*, *Lupum*, *Formicarium*, *Cranacolarium*, *Sclerocephalum*, et *Scolecium*. Nicander illis quae Plinius attulit, addit *Rhoga*, *Cyanei*, *Agrestis*, *Dysderi*, sive *Sphacium* et *Formicarium*. Basilus decem Phalangiorum genera dicit, sed non describit. Avicenna, in *Aegyptiacum*, *Nigrum*, *Rusi*

*Ruatum, Rothen, Album, Citrinum, Viscum, Formicarium, Cambari-
deum, Vesparium et Orobaten* distin-
guit. Nos sedecem eorum genera,
nempe *Formicarium, Venatorem,
Rhagium, Stellatum, Coeruleum,
Specium, Tetragnathium, Canthari-
deum, Ervestre, Cranocalapten, Scle-
rocephalum, Scolecium, Lanuginos-
um, Appulum seu Lemiginosum,
Cretense et Brasiliannum* ponemus;
iisdemque illa, quae Mousenus mi-
nora phalangia vocavit, cum simili-
bus adiciemus.

Plin. II. N.
19. c. 9.

1. *Formicarium*, seu *Myrmecion*, praegrande, est formicae si-
mîle, sed multo majus; rufo capi-
te, reliqua corporis parte nigra, al-
bis intercurfantibus respersum gut-
tis. Aëtius, cervicem cineream faci-
t dorfum veluti atris insigne. Ad
ejus morsum adeo somno obruan-
tur aegri, ut in sempiternum *κα-
ταρσιον* tandem incidant.

Ailron. I. c.

2. *Venatorem*, *Nicander ἀγρότης*,
Aëtius λάνος, quod *Aldrovandus* qui
cum *Pulice Aristotelis* eundem cre-
dit, non probat, vocat. Muscas,
vespas, culices, apes, tabanos, ves-
pas venatur: et inde nomen sortis-
sus est. Corpore est lato, volubili,
rotundo. Circa os tres eminenti-
ae nascuntur. Partes circa colu-
mum incisuram habent. Doloris ex-
pertem plagam infert.

3. *Rhagium* ut *Aëtius* vocat, *ῥαγέ*
Nicandro, *ῥαγέ* *Aeliano*, ab acini u-
vae nigrae similitudine dicitur. *Fi-
gura* est rotunda, colore nigro,
splendente corpore et globoso, pedi-
bus brevissimis (apud *Aelianum* *ῥα-
γῆος ῥιθῆος* lege) et quasi imperfectis,
ore sub alvo dentato. Accumula-
tis pedibus movetur, et velocissime
incedit. Non multum ab *Aristote-
lis Morulace*, ahudat. Ab ejus mor-
su exiguum quidem vulnus, sed ge-
nae et oculorum inferiores partes
rubeſcunt: totum corpus inhorre-
ſcit: urina emittitur, et semen
profunditur. *Aeliano Lybicum* dun-
taxat animal est.

Aelian. H.
A. 3. c. 36.

4. *Stellatum*, idem cum *Rhagio*
eſſet, nisi stellatis quibusdam et vir-
gulis niveis, pinguibus illis et luci-

dis distingueretur. Solutus ejus *Pli-
nius* post *Nicandrum* meminit. Ictus
enervantur et elumbes fiunt.

5. *Coeruleum*, *Cyaneum*, *Plinius*
lanugine nigra hirsutum sed perpe-
ram vocat: *Nicander* *καυόγος*, quod
fablimibus utrinque et longissimis
pedibus incedat. Ictus ejus vomitum
arsenofum, lypothimiam, coma
et mortem concitat.

6. *Specium*, *Vespiforme*, *Ni-
candro* *δέρματι*, a crabrone rubicun-
do penna tantum differt, et vehem-
enter rufficit. Solo tactu venen-
um ingerit: et speculum crystal-
linum levi transcurſu, *Scaliger* te-
ſte, confregit. Lento veneno ta-
bem inducit.

7. *Tetragnathium*, corpore est
laciore, subalbulo, pedibus scabris.
In capite duo prominent tubercula,
unum rectum, alterum latum, ut *A.*

Aelian. H.
ut A. 17. c. 40.

videantur ora duo et maxillas qua-
tuor habere. Magnus eorum circa
Arrhatam in *India* numerus, exi-
tio incolis fuit, ut *Aelianus* prodidit.
Vnum est cinereum, posteriore parte
candicans, quod telas muscis in
parietibus latissime pandit. Aliud,
cui caput medium linea una alba,
et transversa altera distinguit. Lo-
cus ab eis percussus inahſcat, mem-
brum ad articulos gracileſcit. Ci-
nereum *Nicander* morsu venenum
infundere negat.

8. *Cantharideum* parvum est, spe-
cie *Cantharidi* simile, colore flam-
meo ruberrimo. Invenitur messis
tempore in leguminibus. Pustulas
excitat, mens perturbatur, lingua
balbutit, etc.

9. *Ervestre*, quod in ervo prove-
nit. Eadem quae praeteritum edit;
et equos devorantes, jumentsque,
sui exardescere, mediaque creperis
censetur.

10. *Cranocalaptes* *Dioſcoridi* *καφα-
λακίτης*, quia praeteritum capi-
ta ferit, seu per filum descendat,
seu se praecipitem det. *Phalena*
papilionis specie est, capite nura-
bundo, ventre gravi, corpore ob-
longo, colore viridante. Aculeum
in summo gestat. *ἢ τῶς φῦλας τῆς
καρπῆος τρέφεται, καὶ τὰ πύλα ἐξαι-
μαίω*

μῆτις τῶν ἐν τῶν κίρκων φέρονται. Vnde Scholiastes nobis insinuare videtur, alatum esse. Quidam Tarantulam esse opinantur. Plinius lethiferum nimis ipsius vultus ponit: Nicander et Aëtius nullo negotio finari.

1. *Sclerocephalum*, caput habet faxi duritie: totius corporis lineamenta illis animalculis similia quae lucernas circumvolitant.

12. *Scolecium* longiusculum est, et maculis quibusdam, praesertim circa caput, variegatum. Eandem cum Cranocalapte et Sclerocephalo virtum.

13. *Lamuginosum*, grandissimo est capite: quo dissecto inveniri dicuntur duo vermiculi, qui mulieribus corvina pelle ante sobolis ortum ad alligati, praesentant ne concipiant: estque haec vis eorum annua, ut Caecilius in Commentariis reliquit. An sit virulentum, nemo determinavit.

14. *Lentiginosum* Mouferus appellat, quod *Apulum* et *Tarantulam* a Tarentino agro, vel fluvio Thara alii. Reperitur quidem et in Calabria, Sicilia, Romanisque campis, aestivis mensibus: sed sine ullo ad saltandum incitante veneno. Aldrovandus idem cum Solipuga facit. Multiplex est species.

Aliud est cinericium, albis nigrisque maculis: *aliud* dorso cinereo, rubris aut viridibus: *quoddam* mole majus, fibris nigris, ex cinerea rubroque emicantibus, aut etiam virgulis subinde undatim per corpus porrectis. Mousfetis et *fusci* meminit, cujus iconem Pennio ab Italo mercatore datum, damus; et *Croci* clarique, quale Aegyptum dare scribit. Effigies a Kirchero exhibet, Francisci Corvini Pharmacopaei Romani Museo debentur. Visum et illas quae ab Imperato habentur adjungere. Mira venenum istu infusum *Symptomata* excitat. Alii perpetuo currunt; alii fident, plorant alii, alii clamant, dormiunt, vigilat, vomunt, saltant, sudant, tremebundi fiunt. Nonnulli coloribus ita delectantur, ut in conspectis, in lypochimiam, nisi

potiantur, incident. Exemplum Kircherus habet. Alii, *verba sunt Kircheri* accurate ista exponens, *Musica incisi*, in saltus prorumpunt gladio evaginato, vel altera armatura fulgida et corusca (quo fulgore vehementer afficiuntur) gestientes; variisque corporis agitatione, et ridicula prorsus gestulatione, nunc eam dextera, nunc sinistra, nunc ore excipiunt; nunc in altum gladiatorum more projectam dextere recipiunt, nunc in terram projicientes, pugilum more veluti duellum initari adeo perite tractant, ut in palaestris publicis instructi, omnes artis regulas observare videantur; modo verbis quibusdam obmurmurantes, eam veluti incantare, nunc prono, nunc supino corpore super eam sese distendere solent, et extensis sic aliquantisper, veluti novo Enthusiasmo excitati, ad novos conflictus, saltusque hinc inde lymphaticorum more debacchantes accingere solent. Alii, quae res maxima admiratione digna est, nunquam quiescere solent, nisi vitreum vas plenum aqua manu circumferant, cum quo eosdem gestus, quos gladiatores fecisse diximus, peragunt. Quidam ardentem videre desiderant in medio loco saltui deputato, conchas aqua plenas, circumdatis viridibus herbis, potissimum arundinum foliis, quibus uti et aqua maxime delectantur, intra quam brachiis et manibus quin et capite toto non secus ac mergi, et anates concussionem alarum aquam veluti ventilantes, sese identidem submergere solent. Nonnullos quoque non sine risu videas milites in duello consistentes, quosdam temulentorum varia jaecantiam personas induere; alios Hispanicis verbis ad pompam et gravitatem affectatis nescio quem ducem et gubernatorem agere; visi sunt quidam, qui ex arboribus cruribus penduli haereant, eaque penduculatione multum afficiantur, hoc affectu laborant potissimum ii, qui a Tarantulis sila ex arboribus ducentibus feriuntur. Multi denique postquam aliquan-

Kircher.
Arms Ma.
Gen. 3. pag.
12. c. 2.

aliquandiu saltarunt, sedentes manibus tam fortiter collidunt genua, ut aliquam gravem passionem calamitatemque suspiriis et voce miserabili egerere velle videantur. Alii etiam per terram extensi, tali impetu et vehementia manibus, pedibusque terram concutiunt, ut epilepticis ac lunaticis non multum sint ab similes.

Venenum principio parum sentitur: anno elapso, ad saltus violentos cogit: bimestri spacio, appetitus frustratio, febres ardentes, artuum dolores, ~~nausea~~ ictericus dolor, etc. infestant. Vnicum in Musica remedium: quae pro diversitate veneni variat. Aliqui afficiuntur, inquit Kircherus, tympano quodam, vulgo, (surdastro) plectris ligneis utraque parte pulsari solito, cui consonare solent, ut plurimum fistulam pastoritiam, vulgo (la Zampogna raltica de' pastori) sonus autem multum a Turcico illo superius dicto participat et ob vocum gravium acutarumque jucundam commistionem multum auribus gratus est. Alii ut plurimum cantu recreantur, cui Auletarum, sive tibicinum strepitosa musica conjungitur: delicatioribus sonantur testudines, lyrae, cytharae, clavicymbala simul concordata; mirum tamen est, quod non omni tono musicae, sed certis tonis afficiantur, si enim tonus harmoniae humori veneni pungitivo, vellicanti non fuerit proportionatus, patientiam abest, ut aliquid inde levaminis acquirat, potius miserabiliter cum hoc improporcionado ad humorem sono torqueri coningat: quod satis insolitis suis gestibus ut oris oculorumque distensione, brachiorum, manuum, pedumque complosione, totiusque corporis in hanc, nunc in illam partem contorsione, similibusque gestibus quantum sibi istiusmodi musica contraria sit, demonstrat; qui raram mox ubi ad amicam harmoniam converteri ipsam contigerit, veluti ex tenebris in lucem emergens, agillimo motu in saltus pristinos, amico modulamine auribus oculis-

que admotis veluti applaudendo erumpit; durabitque spectaculum eo usque, dum veneni vis frequentis saltu, pro isto anno exciata, aliqua ex parte sudore evaporavit: atque ita tandem unius anni spatio cum morbo constituuntur induciae.

Harmonias apud eundem vide. Contrariari unam ratione Musicae alteri, Hispanus quidam Tarenti, nimis incredulus, suo exitio expertus est. Moribus enim a colore et qualitate diversis, ultro accipis, cum remedium a Musica quaeres, ab uno quidem modulo se ad saltandum sollicitari sensit, sed qui a contrario cohiberetur. Observatum in civitate Andria, palatio Ducali, et hoc, bestiolam ad proportionatum humori sonum saltasse. Quod si citharoedi in plures incidere, nunc haec nunc illae tripudiare, pro ratione modulorum comperiuntur. Causas tantorum Paradoxorum apud Kircherum vide.

15. *Cretense* sic describit Bellonius Bellon. observ. l. c. 12. Insecta sunt, parva, admodum perniciofa, Araneo paulo majora, octo pedibus praedita, utrinque quatuor: singuli pedes seu crura quatuor articulis constant, binosque ungues habent incurvos: bina utrinque crura anteriora illis data sunt ad progrediendum, bina posteriora ad retrocedendum, obliqua in terra foramina inhabitant binos pedes alta, quae retrocedentes ingredi solent, atque cibum ita attrahunt: adileum foraminum quae inhabitant stramine muniunt, ne obeurentur, sed aperta maneant. Corpore sunt superiore parte cinereo, binis rubentibus maculis anteriore dorsi parte insignito: inversa autem, nigris maculis notata conspiciuntur ea parte qua singuli pedes corpori inhaerent: venter flavet. Si quis autem scire cupiat qua parte nocere queant, eorum os intueatur, et binos pavos nigros aculeos deprehendet, iis similes quos Scolopendra obinet, quibus mordent atque cibum retinent: teles Araneorum more texunt, muscisque et papilionibus vescuntur. Circa sexaginta ova ponunt,

nunt, et pectori adhaerentis fovere solent, pullosque exclusos ventri inhaerentes gestant donec adolefcant. Piloso sunt corpore: quoniam autem magnitudine differunt, foramina pro corporum magnitudine excavant: variare autem inter se pro insularum diversitate observavimus. Immortale est dissidium inter exiguum hoc animal et Vespae cujusdam genus a Latinis Ichneumon vocitatum.

16. *Brasilianum* Marcgravius depinxit, incolae *Nhamã Guacu* appellant. Araneus maximus sive Phalangium. Totum corpus tres et semis digitos longum et bisectum. Anterior pars major est et pene duos digitos longa, sesquidigitum lata, subrotunda ac compressa: posterior magis orbicularis, nucis Muscatae majoris magnitudine et figura. Sesquidigitum longa. In dorso medio versus posteriora foramen habet umbilicis. Capite caret speciali, sed supra os in anteriori parte corporis ocellos habet minimos splendentes, instar punctulorum; et ad utrumque oris latus prominentiam unguiformem, semilunarem, semidigitum longo, et ita binos dentes, quibus pro denticulatis utimur, auro inclusis. Crura habet decem, utrinque quinque, priora duo prope dentes duos digitos longa, et praeter duplicem articulationem qua corpori conjunguntur, quatuor habentia intermedia, et extremitate unguiculum curvum, nigrum, splendidum retrorsum versus. Secundi paris crurum, quodlibet pene quatuor digitos longum et praeter duplicem articulationem prope corpus, alias quatuor habet articulationes. Tertium par tres et semis digitos longum, totidem articulationibus quatuor par tres digitos et paulo amplius longum, caeterum ut praecedentia: omnia autem crura, in extremitate duo habent exilia cornicula nigra, et bisecta ut cancri. Prope anum habet duos processus semidigitum longos juxta se positos, sili crassioris crassitie, quibus nere solet. Totus araneus ve-

stitur cute pilosa brevibus pilis, nigris ad visum, ad tactum instar holoserici. Per totam autem superficiem crurum partis posterioris, laterum et processuum, qui dentes continent pili copiosi sunt insparsi, ex albo et gryseo rubidi coloris. Tota posterior sectio corporis in adukioribus plerumque nuda est pilis, et cutis ex albo incarnata. Veniunt muscis et aliis insectis. Diu vivunt: nam ad biennium in scatu- la me aluisse memini, qui certo tempore, cutem exhaerent integram, dentibus etiam adhaerentibus, nova subtus generata.

Ad *Minora* et Phalangis similes bestiolas, refero, *Pulices*, *Phalangia parva Bellonii*, et *Tungam Brasilianum*. *Pulices*, $\varphi\omega\delta\alpha\mu$, apud Aelianum sunt procaces, cacuminati, salaces, et assuecim incedentes. Pitheci simiive nuncupantur. *Orbites* nonnullis, quod in arboribus, praesertim moneanis reperiantur: *Hypodromi*, etiam quod sub follis degant. Animalia sunt pilosa: ventre leniter inciso, ut sectio notata filo videri possit. *Phalangia parva*, vel potius animalia phalangio similia, Bellonius in itinere a rubro mari Cairum versus observavit. Ocellis erant praedita pedibus, id est, utrinque quaternis, et dum equorum crura conscendebant, mirum in modum eos divexabant, *Tunga Brasilianum*, *Floridanis Nigus*, alias *Ton*, Hispanis *Bicho* vocatur. Eadem cum pulicello Oviedi et Scalligeri superius adducto. Insectum est parvulum, inquit Marcgravius, figura pulicis, nigricantis coloris, duos cirrhulos in capite pro barba habens, in pulvere more pulicum generatur, et pedibus se insinuat, potissimum plantae, digitis et sub unguibus imo et manibus aliquando vidi. Scacim autem quando intravit prurium exciat, qui certum indicium est, itaque Tunga statim acicula eruenda, nam si sinatur, tridui aut quadridui spacio fobolem prognerat innumeram, lendium modo, quae folliculo pellicido rotundo magnitudine pili includitur, huic

Marcgr. H. Brasil. l. 7. n. 14

Aelian. H. A. 6. c. 26.

Bellon. observ. 2. 61.

Marcgr. Lc. De Linc. Indiae Occident. l. 1. c. 4. n. 15. 6.

huic insidet Tunga; hic folliculus scu erudus et manet in carne foramen rotundum ejusdem magnitudinis, quod sponte fanatur, vel inspergitur pulvis pyrius. Crepi-

tant unguibus uti ut lendes. Familiarissimum malum, sed quod magis per negligentiam incrementum sumit quam per se.

CAPVT III.

De Insectis apteris duodecem et quatuordecem pedum.

ARTICVLVS I.

De Erucis in genere.

Insecta aptera duodecem et quatuordecem pedum sunt *Erucæ* de quibus in genere et specie dicendum est. *Nomen* vel ab erodendo obtinere, quasi erodæ quod frondes, olerum inprimis abrodunt: vel ab haerendo, ut Apulejo placet, quod pertinaciter adhaerescant. Plinio, si Turnebum sequimur, dicuntur *Vrucæ*, quod prata et arbores urant. Columella hirsuras. Ovidius *agrestes tinea*s vocavit. Graecis dicuntur *ἀέραι* ab undoso et arcuato gressu, quo se rependo curvant, et extollunt, et *τρυφαίαι* ab erodendo. Forte et *πρασινίαι* apud Hesychium; *πρασινίαι*, inquit iste, est *ζῷον χλωρὸν αἰσὺν τὰ ἐν τοῖς κήποις λέχοντα*: est animal viride rodens in hortis olera.

Magni omnes arborum et herbarum belluones. Hioc Philippus paraficus, *erucam se thymo et oleve vescentem* dixit. Aliae frondem depascuntur, aliae florem. Cum rodunt eduntque, sonum quosdam qui *τρίση* dicitur, edunt, ut Scaliger notavit.

Circa ortum dissentiunt authores. Aristoteles eas e virentibus foliis brassicæ nimirum sut raphani oriri tradit, semine scilicet milioformi, sub autumno ibidem relicto; unde vermiculis nascuntur. Ex his vermiculis trium dierum spacio erucæ fiunt; morituro vere; quæ autem fatisque altææ motu cessant, ac ineunte autumno cum Chrysalide formam vitamque mutant. Plinius

rorem calore solis densatum in foliis relinqui tradit; unde Erucarum genus speciemque omnem deducit; cui suffragatur Arnoldus. Alii earum originem papilionibus ferunt acceptam; quæ simul ac aureliis exiverint, supra vel subeus vicina folia; ova quædam (stercora vocant Barbari) excludunt, pro ratione sui corporis majora vel minorâ: horum aliquot testæ coerulescæ, aliorum flavæ, albæ, nigricantes, virides, rubentes) quatuordecim fere dies tota solis calore, rupto cortice Eruculas excludunt, parvulis lumbricis similes, sed coloratas; quæ primo ortu famelicæ, foliis floribusque devorandis totæ incumbunt, præcipue illarum arborum atque plantarum, quibus olim in ovo fuerant.

Ego singulis his modis oriri posse non dubito: maxime vero humidis temporibus cum humor refedit, inprimis si acrior sol post offerit.

Vbi devorandi tempus præterit, vegulæ huc illuc et jejune migrant, sensimque marcescentes fame, aliae intra, quædam supra terram, locum idoneum quaerunt, ubi sese vel filo appensæ in aureliam membrana testam, vel in nudam thecam transformant. Hoc media aestate si contigerit, post viginti quatuor dies rupto cortice evolat stacim papilio: sin adulescens autumno, per totam hyemem durat aurelia, nihilque ante calorem vernalem excludit. Nec tamen omnes in aurelias abeunt, sed

Notæ.
Modis. 14.

sed aliae, *volantes* nempe, putrescunt, e quibus nonnunquam ova quasi trita excidunt, *Cantharidum* vel muscarum matricies. Quando fero papilioes coivere, ova ad ver usque proximum depromunt, vitia: ut in *Bombycibus* usu venit, quorum ova per uncias librasque vendi apud Hispanos notum.

Habent in Medicinis locum. Oleaceas cum oleo innocuas, tutos a venenosorum moribus reddere, Aegineta scribit. Tela et involuorum epotum, muliebrem fluorem sistit. *Ligustrum* depauperantes non solum *Cyprium* piscem mire hamo obducit allidunt, sed et earum fimus naribus inditus, Epilepticis ab utero mulieribus statim succurrit, si expertissima obstetrici, a qua *Moufetus* habet, credendum: *Vista* et natibus indita haemorrhagiam cohibet. *Vesicas* omnes excitant, et cutem de-

glubent. Equis si devoraverit, tumores surgunt, arefcit induraturque cutis, oculi excavantur. Omnes hortis, pomariis, herbis et floribus sunt infestissima.

Remedia apud *Geoponicos*, et qui de rustica scripsere occurrunt multa. Pelluntur, felle tauri, si eo arbores illinantur; sulfure pauco, si cum stramine sub arboris radice accendantur; terra sub esculis arboris radice effossa, si in horro spargatur; scilla, si in hortis feratur, aut suspendatur. *Alii* mentham, ervum, absinthium in hortorum ambitu serunt. *Fumum* e vesperilionum stercoreibus, vel fungis sub nucis arbore nascentibus, excitant. Multi in sculneo lixivio femina praemacerant. Nec male post pluvias matutinis horis arborum rami et fructus olerum succutuntur. Decidunt enim nocturno adhuc frigore torpidae.

ARTICVLVS II.

De *Erucis* in specie, et primo et *Erucis Moufeti*.

PUNCTVM I.

De *Erucis glabris*.

Erucarum differentiae infinitae fere sunt, seu quantitatem, qualitatem, et partes corporis; seu etiam actiones, et alia observas. Sunt glabrae, hirsutae, magnae, parvae, mediocres; virides, nigrae, variae, rigidae, molles, cornutae, excornes. Plurimae in aurelias, haec in papilioes abeunt: quaedam non, sed cum omnia depauperatae sunt, ipsae quoque consumuntur et intereunt. Quae aureliae sunt, aliae immediate in eas abeunt, et haec non rextunt, aliae prius ova pariunt. Quarundam aureliae leves et aequabiles; aliarum hispidae, rugosae, acuminatae, asperae: quarundam, ut duriorum, nudae; aliarum musco vel capillis sericis obductae. Plurimae ex ovibus papilionum nascuntur: quaedam in arborum foliis ex semine proprio ibidem in tela per autumnum derelicto, vel rore aereve illi incluso et putrescente.

Quaedam foliis, aliae floribus, nonnullae fructibus vescuntur. Vndoso et celeri motu plurimae gaudent, aliae placide et lente incedunt. Aliae leberidem quotannis mutant, aliae non. Quaedam texunt, quaedam non. Illae vel more araneorum telas faciunt; vel folliculos saepe adeo compactos, et duros, ut ne acutissimo quidem telo rumpantur, etc.

Placet et hic tam *Moufeti*, quam Aldrovandi differentias ponere et describere. Illi vel sunt *irrespidens* (s. e.) ve affines a papilionibus et aureliis factae: vel *avrespidens* et confanguineae, ex sua tribu profectae. Veraeque vel sunt *glabrae* vel *hirsutae*. *Glabrae* in *Bombyces*, de quibus post agetur, *virides*, *flavae*, *vinulas*, *suscae*, et *varias* distinguuntur.

Virides sunt quintuplices. *Prima* quod *ligustro* insidet, *ligustrina* dicitur, cui vultum, ambiens circu-

his pedesque omnes et recurvum in cauda cornu, ex rubro nigrescunt; maculae laeteribus transversim inductae dimidio purpurascens albicant: rubescunt punctula caeterum vero corpus undique virens videtur. *Altera Sambucina*, quae non multum ab ea differt, nisi quod undique virescit, transversis illis maculis albidissimis, et punctulis quibusdam laetibus exceptis. Sambuco rosae imprimis vescitur. *Tertia Lactucaria* ubique viridis in thecam sese fuscam apperente autumnio vertit; olera comedit molliora, lactucas praesertim. *Quarta Mespilaria* minor est, undique virescens in thecam cineream maculis nigrissimis conspersam sese recipiens. *Quinta Quercina*, omnium minima, in arboribus (quercu praesertim) fila ducit, per quae descendit in itinerantium capita vestesque et galeas illaqueat; notissimum aestate animalculum, et ubique obvium rudi tela sese implicat autumnio ingruente, et rubro-viridi theca induta, moritur hyeme, decem duntaxat pedibus donatur, ut superae omnes.

Flavescentes dicimus, quae maximam partem flavent. Tales hae figurae repraesentant; quibus servatur quicquid a nigro liberum: id si pallidiori flavo infeceris, Icones habes depictas. Vivunt mollioribus foliis, praesertim tiliae.

Vinula elegans mehercules Eruca, et supra fidem speciosa: in salice eam invenimus avidè pascentem: labra aequè os illi subflava, oculi anthracini, frons purpurea, pedes extremumque corpus herbacei: cauda bifurcata ex vinaceo nigricans. Corpus universum veluti crassiore rubicundoque vino intinctum; quod a collo per scapulas decussatim transiens, ad caueam usque linea albidissima, mirifice adornat.

Fusca Porcellus Eruca dictus, ex fusco nigricat, major praesertim; in minore quos vides orbiculos, albicant: trifolii palustris foliis frequenter insident, eaque mira celeritate devorant.

Variae decem sunt, quae conspiciuntur. *Primae* facies coeruleas, oculi nigerrimi; corporis cuticula caesia, nigris flavisque punctulis multum conspersa: in aureliam convertitur spadicam, alba membrana vestitam, brassicas amat, et genus universum naporum.

Secunda caput, pedes, caudamque nigerrima obtinet, cancelli quadrati, flavi sunt: intus quae pinguntur tessellae, striis nigris glaucisque alternatim in longum ductis distinguuntur. Foeniculum amat, anisumque atque cuminum.

Tertius ex albo viridis gibbosa in incessu graditur; est enim urinque sepes duntaxat, sicuti omnes *Variae*. In aureliam echinatum mutatur, colore furvam; oleas abstulit.

Quarta dracontium depascens viperam maculosam refert: incedit semper capite erecto, et pectore potissimum se sistit: amat juncos, et fluviis innascentes plantas pappiferas.

Quinta descendentes costas si obsoleto minio infeceris, pauca in Icone habes quae desideres.

In *Sexta* quod album vides, ochra impleas: gaudet utraque populo nigra, eaque sese ingurgitat.

Striae in *Septima* ductae ex flavo albescere debent: reliquum totum corpus fusci coloris in aureliam spadicam se vertit.

Octava cinerea viderur, ex nigricante undulata: thecam facit nigro puniceam, e qua pulverulenta Phalaena.

Nona varia quidem, et merito censeri debet: incisurarum orbis virent; cornu caudae reflexum, cyaneum: sub qua miniat macula ad ornamum facit. Media incisurarum pars cinerem semulatur: aurelia demum includitur Xerampelina, hanc in via publica invenimus: gaudet renunculo praesenti.

Decima glauconigra: quod enim hic album est, id glauco superinducto bestiam exprimet. In thecam spiralem transmutatur dilute caeruleam, spiris subrubentibus, quae ad buccini conchae formam proxi-

me accedit. In Solano sylvestri (quam Itali Belladonnam vocant.) glabra eruca provenit, crocei viri-

disque coloris, cornu in fronte gerit digiti longitudine; quam se saepius vidisse memorat Cardanus.

PUNCTUM II.

De Erucis hirsutis densius pilosis Mousfeti.

Pilosae omnium maximae maleficae, vel densiore sunt pilo, vel variore. Ex illis sunt, *Ptyocampe*, *Ambulones*, *Coriariae*, *Polymidae*, *Neustriacae*, *Tuberculosae*, *Mesoleacae*, *Viticariae*, *Brassicariae*, *Sepiariae*.

Ptyocampes, i. e. pincae piceaeve, Erucacae, digitorum minimum crassitie aequant, tres digitos transversos longae. Undecim incisuris inter caput et caudam constant, sedecimque (more reliquarum) pedes habent: nempe juxta caput utriusque tres, medio corpore utrinque quatuor, et ad caudam extremam unum. Priores vero sunt adunci et exiles, quibus viam tentant; reliqui latiores, et multis crenulis serrati, ut foliis firmiter insistant. Caput formicae; reliquum corpus Erucis vulgaribus simile. Hirtae sunt pills, villisque rectis undique obfepae: pili in lateribus nati albicant; in dorso fulgent, cujus pars media maculis veluti oculis ornatur. Villis abrasis, cutis subest nigricans; pili valde exiles: pungunt tamen quam urtica acrius, maximumque dolorem, ardorem, febrem, prurium, inquietudinem adducunt: veneno scilicet subito sine sensu vulneris infuso, et ad partes visceribus proximas delato. Telas subtiles quales aranei texunt, prioribus pedibus fila ducentes, ac disponentes: has, veluti tentorium, nocte ingruente subeunt; tum, ut frigidum ut procedantur videntur incommoda: tentorii hujus tam tenax et subtilis materia est, ut nec ventos curet furentes, nec imbribus inundetur. Amplitudo item tanta ut vel millia plura erucarum facile ferat. In ramulis Pini et Piceae supremis nidificat, ubi non solitariae, (ut aliae) sed gregales vivunt. Quacun- que iter fecerint nences fila ducunt telas

et primaque luce (siveat modo serenitas) catervarum minores majores comitantur, ac viduatis fronde arboribus (omnes enim absumunt) texturam strenuae colunt. Solae pini piceaeque pestes, ad alias coniferas arbores non accedunt. In Aethiopia monte; nemoribus Tridentinis, aeque transalpinis convallibus, (ubi frondis nutritiae copia) admodum abundant, ut Matthiolus testatur. Virulentissimae profecto bestiae, sive extra prementur manibus, sive intus exhibeantur: tam certissimi veneni olim habebantur, ut Vlpianus legem Corneliam interpretans de Siciariis, in eorum numerum et poenam, *Ptyocampae* propinatorum vocaret: Alium. ff. ad leg. Corn. de sic. Haustus *Ptyocampis* dolor os et palatum graviter affligit; lingua, alvus, ventriculus ab erodente veneno valde inflammantur: Etiam ingens dolor excrociat; licet initio prurium quandam jucundum passum videntur: insequitur aestus, cibi fastidium, et perpetuus, sed irritus vomendi deiciendique cupiditas. Tandem nisi occurratur, adurunt corpus, et ventriculo crustas inducunt. Arsenici fere modo. Dioscorides Aetius Plinius Celsus Galenus item 11. simpl. cap. 5. et Avic. sos. cap. 25. Haec de causa Aetius et Aegineta mentis sub pino sternere, vel commorari, noxium dixerunt, ne forte cibi nidore jusculorum vapore, vel clamore hominum *Ptyocampae* suis sedibus morae, in eas cadant; vel semina saltem aeque letifera demittant. Qui ab his laesi fuerint, ad *Cantharidum* antiphar- maca respiciant: liberabuntur enim iisdem remediis: proprie tamen melinum oleum (quod e Coronae et oleo temperatur) ad vomitum usque bis terve hauriendum est, ex

Diosco-

Erucæ Raupen Mousf.

Er. Conularia Er. Blymita.

Er. Neustria Minor

Dioscoridis et Aetii praescripto. Generantur vel potius regenerantur (convolvulorum more) e semine Autumnali in tela certis vesiculis relicto, vel ex ipsis Volvocibus putrefactis ut Scaligero sentire visum est.

Ambulones dicimus, quibus incerta domus et esca: unde superstiosule peregrinanciam modo vagantur, et (ut mures) semper comedunt alienum cibum. Quare Angli eos *Palmerwormes* appellant, ab erraticanimirum vita (nusquam enim consistunt) quamvis ratione hirsutici *Bearewormes* dicuntur. Certis foliis aut floribus non stringi se sinunt, sed audacter percurrunt delibantque omnes plantas ac arbores, et pro arbitrio vescuntur. Undecem ponuntur. *Primo*, quas vides in latere maculas albas, tales revera esse debent: corpus universum nigrescit, pili inferiores omnes subrocrescere oportet; superiores vero omnes in dorso positos canescere; tribus iis ordinibus exceptis, qui in collo juxta caput nascuntur: si enim eundem cum ventris pilis tenent colorem. Ex cujus aurelia exit, quem hic vides papillo; cujus iconem coloresque et naturam superiori libro descripsimus. Si *Secundi* collum; ventremque atque ibi nascentes pilos flavos feceris, non est quod plura expectas. Theca ejus fusca videtur; ova pallida, papilionem inde nascentem superiori libro expressimus. *Tertius*, toto corpore pilisque et fusco flavus, nisi quod maculae lateratim in unaquaque incisura obliquatae latefcunt, caput puniceum furca quadam nivea ornatur. *Quarto*, venter atque inferiores pili infuscantur, dorsum atque superiores ex fusco flavent. Lines in facie bifurca feri colorem vel lac dilutum refert. *Quinto*, vultus spadiceus, ventris latera canescencia; corpus pusillus varium guttulis subluteis, atque haec supra, piceis: pili quasi radioli exeunt flavi, arguti illi quidem, et medio acuminatus crescentes: multum vicinas herbas et sege-

tem laedit. *Sextus* colore est leucophaeo, nisi incisurae nigris lacteisque hic illuc maculis essent infectae. Setae infra supraque natae, et tanquam ferratim posita, hispidae valde sunt et rigidae, sed a colore corporis non recedunt. *Septimam* cute nigra, pilis autem nonnihil lutescentibus donatum, *Peniculum* vocare soleo, quia utrinque ex fronte atque etiam in uropygio peniculus erumpit mollis, colore coracino. Quas vero cuneiformes in dorso eminentias conspicias, radice lactese; caeterum, nigellae videntur. *Octavus* murinum colorem exprimit, cujus in dorso cunei septimi illius respondent. *Nonus* coloris peregrini et rari; singulae enim incisurae varis ab invicem coloribus, sed mixtis invicem omnibus pinguntur; quas clavus, quamque argenteus pulcre adornat. *Decimus* inter naturae luxuriantis lusus, non minus elegans quam rarus; nigris, coeruleis, viridibus, atque luteis liris, et nervis scabris striatus: quos gurtulae quaedam aureae mire effert. Pilos admodum molliculos gerit, mirae gratissimaque viriditatis; thecam habet purpuream, membranula munitam. *Undecimi* incisuras albicantes, prasinis imaginare; vellosque et pilos medio virentes facio.

Corylaria undique cum virore pallet, tribus inter cuneolos maculis nigris exceptis, et cornu illo in ultimo dorso, et quasi uropygio crescente, quod rosaceum ruborem lacte suscipit. Coryli praecipue foliis insidet, unde *Corylariam* dicimus, duas illarum species vidimus; alteram saturate; alteram pallidius viridem.

In *Polymitis* multiplex naturae venustas respundet: quibus licet faciem Aethiopsis Maurive tribuit, vestem tamen concessit Polymicam; vario opere, vero artificio fulgentem. In fronte pili, veluti in cirros nexi nodosos, antennis referunt; quales item in ultimo dorso; cutis iridis aemula, orbiculis splendet murice inebriatis, quos veluti haec

clavos costis affixit natura. Vellere enati pili fulgorem solis repraesentant, oculosque oculato die perstringunt.

Neustria e Normania duas accepimus. Majori vultus coeruleus, albis, rubris, caesisque furculis corpus lirstum; pili aureo splendore coloreque grati. Minor convolutus, echinum exprimit. Caput illi nigerrimum, corpus glastinis quibusdam guttulis varie perfusum; pili croceum fulgorem imitantur. Tuberculosa pyri germina corrumpit, capite atrato, corpore nigris rubentibus, et lacteis quibusdam liris ornato; mediis quasi humeris, et ad finem fere dorsi, tumuli sive tubercula assurgunt livida, albis punctulis conspersa. Ova e quibus nascitur, spadicea sunt; qui est etiam aureliae, et pilorum color. Aliam vidimus congenerem, sed duntaxat tumulo gibbosam.

Mesoleuca a capite ad dimidium dorsum, obsolete luteam, dein liliaceam peperit natura. Venter luteo cinereus, clavis medio tessato fixis ornatur.

Viticariae pedes si fatiscente luteo leviter tetigeris, parum a naturali

icon differet: rigidulos et erectos pilos habet spinatum crescentes. Levis tactu vulnerant; primumque blandum, sed venenatum prurium, deinde vix ferendum dolorem superinducunt. Haud desunt qui eam *Ptyocampes* malitiam malignitatemque vincere asseverant.

Brassicaria, crucea capite est cyaneo, corpore flavis furculis duobus utrinque lineato: inter quos subcaesia quasi area nigris quibusdam semimibus confusa videtur: pili aureliae (quae cinerascit) colorem obtinent.

Sepiaris binae offeruntur. *Majori* croesceret vultus, nisi quem nasi loco triangulum videatis liliaceret. Corpus albis flavis rubisque et nigris, (quas expressimus) maculis, nullo ordine locatis, variatur: pilis subluteis horret. Sepes populatur, et nudat frondibus: ubi tamen ferici rudioris relicto glomo, in thecam spadiceam, quasi in Sarcophagum se recipit. *Minori* facies subcoerulea, uti et totum corpus, absque maculis quibusdam nigris albicantibusque esset: pilos cum prima concolores fortis est.

PUNCTVM III.

De *Erucis* varioris pili *Moufeti*.

Ravioris pili sunt *Geranivora*, *Jacobaea*, *Antennula*, *Echinus*, *Rubricula* et cornuta illa bestiola, quam Germani *Hornworm* appellant.

Geranivorae magnitudinem formamque rite hic dedimus, et affabre explicatam. Albas maculas, cingulos nigros ornantes, ferrugineas facere oportet; ventremque pedesque et album inter cingulos spatium porraceo, viridi ornare. *Camerarius* ad *Pennium* hanc misit, cum hac *Hypographe*: *Eruca grandis*, hortis tantum agrestibus victans, et potissimum *Geranio palustri* *Barbazonia* infesta.

Antennulatae corpus varium: a capite ad tertiam incisuram creta il-

litam diceret; quinque aliis sequentibus nigrocineam; tribus iterum postremis cerussatam: *Antennulae* ex pilis veluti colligatis constant; quales item ultimo dorso, cristae instar, se erigunt. Quatuor illi erecti in dorso cirri, e pilis quoque sunt dentatim ordine crescentibus.

Jacobaea sive *Senecionem* majorem depascens *eruca*, capite pedibusque obsolete purpuranobus, ventre pallidiuscule virente; corpus habet in aetate viridi fuscens, et nigris flavis flammeisque maculis ornatum. Pilorum color ventri consonans.

Echinorum duas animadverti species; unam e coeruleo virentem, alteram *Mesoleucen*. *Primus* *Echinorum*

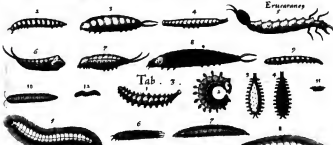

Eruca . Raupen . Aldrov .
Tab. i .

Tab XXI

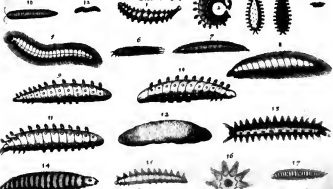

Tab. 2 .

Eruca rones

Tab. 3 .

Tab. 4 .

Tab. 5 .

Vermes . Diplos .

notum tessellato prodit corpore, ex nigro flavoque varius: spinæ luteæ videntur; ineunte autumno in aureliam cineritiam vertitur. *Sesamoides* revera Echinum præ se fert; dorſi dimidia pars, prior nempe, ex flavo nigricat; posterior cum flavidine albefcit; spinas gerit argutas valde et crassas, colore caefio.

Rubicolans nigro cineream liris utrinque tribus pallide flavefcentibus pinxit natura: pilos rariores gerit, plane nigros.

Est et *Cerastes* cujus varia loca et luteo virent, pili medio dorſo nati canescunt; cornu vero crenatum rubefcit.

Variæ item in verbasco, lupulo, Scrophularia, Glycyphira, Solano, Alno, ulmo, ocymo et Tithymallo nascuntur: imo quævis paene herba peculiarem habet erucam vastatricem: quas, ne Infinitus videar, quasi notas pertranſeo.

Gefneri foetida: Erucæ cornuæ simillima est, sed et cornis, et colore aliquantum discrepans. In muro repente cepi exeunte Augusto

Anno 1550. Gravem sijnat odorem, ut plane venenatam crederes. Iracunda perrexit capite cum anterioribus duobus pedibus semper erecto; coecam puto: digitum longa et crassa, paucis spartum pilis per dorſum et latera horrefcens, dorſum nigricat. Venris laterumque color ex flavo subrufus: internodiis quatuordecim totum corpus distinguitur. Singula internodia sulcum insuper quendam ceu rugam per dorſum habent: caput illi nigrum, duriusculum; os forcipatum, denticularumque vel ferratum: his forcipibus, quicquid comprehendit, mordet: pedibus 16. graditur, ut maximam partem omnis Erucarum natio procul dubio venenosa est. Vergerus Pityocampen putavit, alii scolopendram: sed pedum numerus non patitur scolopendram dici. Vix ferebam odorem, dum vivam describerem: duo hypocausta nimio et abominabili foetore adeo infescit, ut manendo ferendoque non essem. Haec Gesnerus.

ARTICVLVS III.

De Erucis Aldrovandi.

PUNCTVM I.

De Erucis primæ Tabulae.

Aldrovandus sex diversis tabulis nobis diversa Erucarum genera exhibet. In prima novem exhibet.

Primæ primæ tabulae ex maximis est, et caudata, cauda nimirum instructa sursum revoluta: tota est lutea, annulis vero coeruleis, iisque triangularibus, inter quorum singulas singula ab utroque latere nigra sunt puncta. Os item nigricat. Cum eam aliquo tempore domi aluissim, telam non texuit, aut folliculum, sed in Chrysalidem immutata Papilionem progeneravit luteum, eum quem in prima Papilionum tabula tertium exhibuimus.

Secunda quæ ejusdem est magnitudinis, idemdemque caudata, le-

viter lutescit, subfusca tota, nigerimis punctis, ac annulis instructa.

Quarta ex mediocrium genere, etiam caudata est, ad latera sublutea, per tergus flexibus arcuatis coloris elegantissimi miniacei decorata, annulis vero nigris, sed qui candidis noentur punctis.

Tertis caudam habet in extremo acutissimam tota viridis, annulis nigris, pedibusque, qui sunt quatuordecim: Brassicas, et olera infestat, ex hoc potissimum genere Papiliones illi exiguo corpore progenerantur, subvirides et albicantes. Papiliones enim erucarum suarum colorem fere reseruant, ut Aristoteles quoque testatur reliquit.

Qq 2

Quinta

Quinta ex maximis est, colore flavo, et viridi, et lineis per dorsum latis triangularibus, viridibus, et punctis maculata purpureis: Cauda gerit semper erectam, et caput etiam erectum, quare cum incedit, incessum carnis quodammodo simulatur. Cauda hirsutis quibusdam villis praemonitur, parteque inferna notabilem habet maculam nigram. Ligustri foliorum esu gaudet. Pedes habet quatuordecim.

Sexta corpore major est, rostro, et pedibus exilioribus, colore tota eodem, sed diluore, lineis vero transversalibus flexuosis magis ad coeruleum quam ad viridem inclinantibus: Iner singulos annulos, singulis infra notatur punctis nigricantibus, nam caetera puncta, quae per supernum corpus conspiciuntur, ad purpureum vergunt. Superne per tergus color magis est luteus, inferne ad pedes magis viridis. Degit plerumque in vici sylvestri. Cauda superiori similis.

Septima tota est flava, inferne ad crocum vergente colore, lineis

distincta superne triangularibus ut in quinta, sed coeruleis, et quae punctis conspiciuntur atris. Pedes et rostrum nigricant.

Ostava admodum est exigua, caudata tamen, maxima sui parte nigricans. In tergore lineas habet binas admodum exiles, luteas, inter quas altera est lata, viridis. Caput habet rotundum, pedes quatuordecim, in extrema alvo appendicem, quam per terram trahit; cauda pro corporis portione majuscula est.

Postrema paulo rotundius, quam par erat, pictor expressit: nam puncta illa candida, quibus modo majoribus, modo minoribus toto corpore conspigitur, obscure admodum apparent. Tota colore fere est ferrugineo, extremo alvi, cauda, pedibus, et capite rubris, rubra item linea lata a capite, ad anum usque per dorsum extensa fertur. Anterior corpus exilius est, quam extremum, extremumque exilius medio, sanguifugam dixeris.

PUNCTUM II.

De Erucis secundae tabulae.

Quae in secunda tabula dantur Eruciae, omnes fere bicaudae sunt: in quibus hoc notandum est, quod caudae sint in extrema alvo, cum in iis quas pinxit in prima tabula, in extremo dorso sursum enascantur.

Prima tota purpurascit, praeterquam inter primum, et secundum flexum, ubi viridis est. Binae item lineae, eo quo pictor expressit modo a capite ad extremum usque alvi extenduntur, candidantes. Cauda utraque nigricat. Pedes habet quatuordecim.

Secunda caudis duabus instructa minimis tota atra est sed luteis interstincta zonis.

Tertia corpore est crasso, et compacto, ex luteo virescente zonis annulivae admodum viridibus, capite vero, quod exiguum est, et primo

flexu coloris aurei. Pedes quatuordecim habet, nigricantes; caudas exiles, proceras.

Quarta brevissimis est caevis; oblonga, sed exili, ac tenui corpore, tota ferruginei coloris, exceptis annulis semicircularibus, qui ab ima parte flavi sunt, ab altera nigri.

Quinta monstruosae quodammodo figurae, quod partim ex Erucis, partim ex Araneo constare videatur *Αραχνοειδης*, sive Erucaraneum nuncupavi. Sex primum a capite ex primis corporis flexibus pedes Araneorum pedibus simillimos emittit, dein interpositis aliquot flexuum intervallis, alios octo more Erucarum, quas aliqui toto corpore refert. Tota ex cinereo ad luteum vergit, sed annuli coloris sunt plane castaneorum, sicut etiam pedes, et alae.

Info-

Inolentis profecto etiam formae est, quae *sexta* in hac serie ponitur; capite scilicet, cum id contrahit, compresso, facie Muris, aut felis, sed nigra. Supra enim rotundam illam nigredinem linea est alba, sub qua puncta duo, nempe ab utraque ejus parte unum, nigra, velut aures efformant, in medio vero nigredinis puncta alia duo oblonga natum, qui illis animalibus admodum est compactus, tria denique alia sub his minima, aliquo rudi modo aemulantur. Tota est viridis, corpore pallidius, intensius annulis. A capite ad caudas usque porrecta linea alba per medium corpus transfertur. Caudae eriguntur, et punctis atris consperguntur. Pedes numero quatuordecim, quorum qui posteriores sunt, admodum sunt crassi.

Septima eadem est naturali situ procedens.

Rursus *Octava*, a primo loco depicta differt tantum in eo, quod primo post caput flexu sit luteo, duobusque punctis nigro distincto: item, quod lineae illae, quae per

superiora feruntur, inter quintum, et sextum flexum, invicem conjunguntur: denique, quis in hac sub inferiori linea, inter singulos flexus, album sit punctulum.

Nona eadem est cum secunda, bis per errorem depicta: infestum est hoc genus brassicae.

Habes *decimo* loco Scolopendram terrestrem parvam, sed de hac suo postmodum loco.

Undecimo loco depicta exhibentur Erucarum ova lutea; simul conglomerata, exigua.

Postrema Erucularum minima, in frumento inventa est. Insectulum hoc tam tenui, ac exili est corpusculo, ut potius fili cujuspiam pericella, quam animalculum videatur: longum est digitum transversum. Maximum taneillo in corpusculo robur adveni, velociter movetur, et nunquam fere a motu cessat. Pedes multarum Erucarum more habet quatuordecim. Capite nigricat, caetera cinereus.

Sex integris diebus nihil edebat.

PUNCTUM III.

De Erucis tertiae tabulae.

Tertia nobis novendecim exhibet. *Prima* Echinea ipsius videtur Hippocratis, zonis luteis, et punctis nigris, et candidis variegatur: quam, vel saltem simillimam superiori ad me allaram sestate sic descripsi. Vermis est digium, et medium longus, posteriore parte caudae vicina latior, quam anteriore, duodecim constat annulis sive segmentis, sive flexibus, qui supina nigro colorati sunt, linea medium dorsum fecerit castanea. Interstitia annulorum pallent. Caput duobus appendicibus velut corniculis armatur. Sex pedibus, tribus utroque latere ante instructus graditur, postica parte Eruciae initar arcuatur, qua latior est. Quatuor in eo villorum in penicilli formam adunatorum ordines in singulis annulis conspiciuntur, binj singulo la-

tere: unus superior ad marginem dorsi, alter inferior venter propior, ille octonos annulos ultimos eminentibus penicillis ornat, hic novenos. In ultimo, quem caudam dicas, extant duo, colore omnes ferrugineo. Convolvitur in glomum ad instar verbuli: quemadmodum etiam.

Quae subsequitur, quae in orbem convoluta depingitur, simillima ex toto cum illa, nisi quod in hac inter singula interstitia puncta candida non sunt, quae illic summam conciliant venustatem, contra in hac puncta iisdem locis nigra sunt, et semicircularibus maculis ex albo lutescentibus ambiuntur.

Tertia tota aterrima est, sed castaneis tantum interstitia zonis et punctis. Supina parte, quae quarto loco depingitur, minus nigrescebat.

R r

Quinta

Quinta tota longissimis vestitur villis densissimis, fuscis, sed et ipsa eruca tota ad latera fusca est, supina lutescit, pluribus praedita annulis nigricantibus, a capite ad extremam alvum linea item nigricans defertur, medium alvum distinguens.

Loco Sexto, quae datur, ex minimarum genere est, quin etiam paulo minor quam pictor expressit. Nisi moveri, aut incidere videas, alvum a capite vix intertingues. Pedes habet innumeros. Toto corpore coloribus miniaceo, nigro, luteo, et albo varia est. Caput totum est nigrum, nigri item pedes, nigra capillamenta, dorsumque et venter tergo miniaceo colore conspicuum est; annuli nigerrimi, inter quas supra punctum est album, infra luteum.

Septima paulo major iisdem fere coloribus variat, sed pedes tantum habet quatuordecim. Totum corpus quadrangularibus punctis constat; primo (a tergo ad infera descendendo) nigris, dein flavis, tertio miniaceis, quae latiores sunt: quarto iterum nigris, quinto flavis, sexto nigris, flavis rursus septimo, ultimo ac octavo nigris. Caput totum, ut in praecedente nigrum est, pedes item nigri. Sed capillamenta fere ferruginea.

Octava murem montanum, qui vulgo Marmota nobis dicitur, facie aemulatur. Tota coloris est castaneorum, admodum hirsuta, longa palmum. Color prope annulos distinctior est. Cum invertit se color inter annulos apparet niger holoserici instar micans, et cum ingreditur, capillamenta quae sunt a lateribus, ad cinereum vergere videntur. Caput totum est nigerrimum.

Nona ex mediocrium genere est; corpulentior tamen, tota viridis, exceptis tuberculis, quae per singula annulorum intervalla, tria habet, et quartum in dorso, ex quo capillamenta enascuntur similitudine penicillorum, quae coloris sunt plane aures. Os nigricat. Pedes anteriores laesunt, posteriores virides sunt; omnes numero quatuordecim.

Vndecima similiter per dorsum habet tubercula rotunda cum suis penicillis, nec non inter singulos corporis flexus, sed coerulea, rostrum item coeruleum, et pedes praeter tres anteriores, qui minores sunt, et coloris ex castaneo rubicundi, quo colore corpus totum constat. Durum mihi peperit folliculum. Pedum numerus corporis flexibus respondet.

Decima tota etiam est viridis, tuberculis, et flocis coeruleis, rostro et anterioribus pedibus ferrugineis, reliquis nigris. In alvo maculam habet ferrugineam.

Habet *duodecimo* loco hujusce decimae Erucae expressum folliculum coloris fere ferruginei, admodum densum, et durum.

Decimo tertio loco picta tota hispida est: Linea candida a capite exorta ad caudae finem per tergo fertur. In dorso duodecim habet velut puncta, aut potius tubercula rotunda, sex ad singula latera colore mali punici; item quatuor alia a singulis lateribus ex nigro ad castaneum vergentis; ex quorum omnium medio capillamenta quaedam exeunt numero quatuordecim, quorum octo magna sunt, parva sex. Caetera per dorsum coerulea, supina pars, et pedes flavescunt.

Decimaquarta colore est ferrugineo, superne admodum diluto, et ad luteum vergente, inferne admodum intenso. Annulos habet nigras, et punctis ad latera maculatur exiguis candidissimis.

Decimaquinta inter minimas majuscula est, colore tota flavo, inferne ad aureum, superne ad castaneum inclinante. Caput et alvi extremum nigra sunt. In dorso nigra etiam habet puncta, sed intus candida: capillamenta penicillorum instar distinguuntur invicem. Pedes habet exiguos ferrugineos.

Decimasexta eadem est, ideo picta, quod tacta se velut in verisibulum contorquens stellae figuram exprimat coronatae.

Decimasextima rubra est, annulis nigris et albis, ubique maculis variegata.

riegati, capillamentis exilibus, rubicundis.

Decimosextus capite est coloris aurei, corpore vero toto coeruleo. Linea aurea nigris conspersa guttulis, rotundis a capite ad anum, usque per superna fertur. Ab utrisque illius lineae lateribus, rursus aliae maculae sunt, seu potius puncta minima nigra ipsa posita, ut

etiam lineae duas, hinc inde unam efficere videantur. Alvi extremitas acuta est, et nigra, nigri quoque pedes, numero quatuordecim, licet quatuor ab utroque latere in anteriori parte pictor pinxerit. Capillamenta habet subtilissima plene aurea. Ova mihi peperit candicantia, quae appinximus postremo loco.

PUNCTUM IV.

De Erucis quartae tabulae.

In quarta tabula quatuor duntaxat dantur. Quae primo et secundo loco, ex maximarum genere est. Alvum habet bifidam, et ex dorsii extremo, caudam exerit erectam. Toto corpore fere unicolor ex luteo fusca. A cervice ad quartam usque vertebrae lata est linea aterrima, exiguis aliis una recta, caeteris transversis candidis insignita. Supremo etiam vertice atro est, facie anteriore flava, pedes habet monstrosae magnitudinis. Stupina parte ad cinereum vergit.

Altera, quae tertia est in hac serie, tribus constat coloribus, viridi, aureo, et nigro. Corpore nimirum undique toto viridi, sed annulis nigris aureis punctis distinctis. Inter annulos singulos linea est annularis item sublutea. Pedes habet quatuordecim virides. Fructumne arboris an potius folliculum cujuspiam Insecti dicas, quod quarto loco depingitur; id Frater Gregorius Capuccinus Regienfis mense Julio

anni 1597. in abiete offendit. Folliculum esse arbitror: erat enim intus plenum telis Araneo similibus. Inerant et ova. Quare cum Erucas aliquot ova edere observaverim; Eruciae cujuspiam esse judicavi, eam hoc sibi fabricare operculum, ut ova ab omni externa injuria protegat. Figura, et colore maturas aemulatur olivas. Ejus exterior substantia erat cartilaginea, et variis exiguis tuberculis ceu punctis extuberabat.

Sed nunquid hanc Eruca ipsa texat, quod verisimilius est, vel aliunde Crabronum more allata materia conficiat, necdum didici. Fructum interim non esse abietis exemplo discimus, quae conifera est, nisi quis dicat abortivum esse, quales multos observamus in quercu. Cum reperiretur, non erat unicus, sed quatuor simul erant conjuncti: quatuor ni fallor Erucarum opus ac labor. Qua in conjectura si fallar, lector boni consulat.

PUNCTUM V.

De Erucis quintae tabulae.

In quinta tabula sunt novem, quae primus locum habet, magnitudine est duorum digitorum transversalium, colore fusco, quaternis macularum nigrarum seriebus distincta: capite flavescente, toto corpore glabro; utrimque ad latera prope ventrem linea quadam flavescente insignito: subtus roseo colore albicante. In brassica nasci rustici dicebant.

Secunda descriptae aliquo modo est similis, quoad formam et glabritatem, sed minor tamen, coloreque castaneo magis diluto; capite duabus maculis nigricantibus insignitur. Ab eo ad extremum tropygius duobus macularum ordinibus, partim atris, partim luteis decorata est; et utrimque ad latera linea quadam rubescens per longitudinem

R r 2

fertur;

fertur, cui in singulis annulis punctula quaedam in medio candida, et in circumferentia nigra supersident. Parte supina tota dilute lutescit.

Tertia bina e lateribus frontis emittit cornicula exilia, et brevia: caput etiam habet parvum et nigrum. Toto corpore hirsuta est, et colore ferrugineo, annulis vero nigricantibus. Capillamenta penicillos aemulantur ubique praeterquam in cervice, et dorso initio, ubi vix ipsa videntur capillamenta, quia rarissima sunt, etiam et Jexilia ad modum. Cauda penicillis horret, quod, nec dum in aliis vidi.

Quarta ejusdem cum secunda magnitudinis, colore est terrae illius, quam umbram pictores dicunt: Inter singulos annulos tria habet tubercula, ex quibus pili oriuntur penicillorum figura coloris castanei. Albicans vero inea per dorsum recta a capite ad caudam ducitur. Pedes anteriores magis, quam posteriores nigri sunt. Inter singulos quoque flexus a lateribus punctula sunt albicansia aternatim posita.

Quod *quintum* datur in hac tabula, id dispari fructu nascitur. Celebre est apud Plinium aliosque probatos scriptores ad quartanam. Alibi de hoc insecto, hoc etiam prodidit loquens de remediis adversus dolores dentium. Is quoque vermiculus, qui in herba lebrum Veneris appellato invenitur, cavis dentium iodicus mire prodest. Nam Erucae brassicae, ejus contactu cadunt. Idem mihi propriis ante multos annos manibus ostendit Cardinalis Paleotus: neque id amplius videre potui, licet multos fructus, diversis aperuerim temporibus; donec tandem anno 1592. sub finem Septembris cum forte specularurus, nunquid potius in maturis quam immaturis nascerentur; inveni illis, qui maturi erant. Longitudo digiti auricularis transversum dimensit; sed cum nunc exactius descripturus id intuerer, offendi ex erucarum genere esse, nam quatuordecim progreditur pediculis. Caput aurore splendet, ut semen amaranthi

aemulari quodammodo videatur: caetera albicat. Dioscorides etiam meminit, sed nemo veterum Erucam esse scivie.

Sexta a lateribus leviter lutescit, infra, ac supra colnre est castaneo, annuli quoque castanei caput nigrum, pedes exigui, sublutei.

Septima pictura est induramenti cujuspiam Erucae affabre facti ex folio quodam arboris, aliaque materia bombicina. Folium id extrinsecus multis velut laminis sericis albicantis coloris erat obvolutum; intusque quidem eodem modo, sed pluribus laminis intertextum erat. In centro, seu medio laminarum plurima ova, nigra, parva feminibus vel hyoscyami, vel nicotianae comparibus, una cum foetibus etiam numerosis latebant. Ex quo docemur etiam Erucas esse, quae et ova, et eodem etiam anno foetus edant.

Aliud nidulamentum sive folliculus exhibetur loco octavo, figura pedendi humani. Inferna enim parte reserebat quodammodo scrotum, superiore virgam, ac eo magis cum duabus, ut haec instructum esse fistulis aut ductibus. Eo aperto vidimus rami frustulum, et folii pediculum figuram virgae efformare: haec enim simul complicata Eruca filis obtexerat; sicut item folium, quod scrotum efformabat. Intus ut in proximo descripto, et ova et foetus delitescabant. Erant ambo isthaec nidulamenta ita undique clausa, ut ne hilum quidem aeris, nedum pluviae admitterent. At cum ita undique clausa sint, quispiam quaerat, quomodo ea ibi posuerit Eruca, cum haec intus non reperiat. Responderem ego revere quidem primo folliculum Erucam non totum, et in ea, quam sexuale parte ova edere, demum occidere, et abire, sed nunquid postmodum moriatur, aut in Aurelum convertatur, nec demum didici.

Postremo loco depicta Eruca tota erat viridis punctis conspersis nigris, capite rubro.

PUNCTUM VI.

De Erucis sextae Tabulae.

In ultima quindecim depinguntur. Prima est tota viridis, lineis transversalibus, sed singulis tribus aureis punctis decoratis, quales in pluribus aliis observavi, annulis luteis, sub quorum singulis punctum est atrum: rostro etiam atro est, aeris anterioribus pedibus, posterioribus viridibus.

Secunda quoque est viridis, sed in h. a. lineae nigrae illae corpus ambientes latiores sunt, et binis tantum maculis aureis insigniuntur; praeterea annulos habet nigros, et luteas, latasque velut e capite antennis emittit.

Tertio loco habet figuram Cossi, de quo suo post loco separatim agemus, hic ideo positam, quod si posteriores haberet pedes, omnino esset Eruca.

Quartam depicta Eruca glabra, ex minorum genere, toto corpore ex viridi lutescit, sed annulos habet nigros, et inter singulos puncta oblonga tria, itidem nigra. Caput rubescit, retro, quod duobus minutissimorum punctulorum nigrorum ordinibus conspergitur. Pedes quatuordecim nigricantes.

Habes sexto loco Erucae suae involutae folliculo rubicundo Chrysalidem, sive Aureliam. Ad tactum tantum mobilis, et tota viridis est, et nigrum habet inter singulos annulos punctum, quod supra candicat.

Habes deinceps aliquot Geometrarum icones, ideo hic adjectas, ut quomodo ab Erucis differrent, unico intuitu conspicias. (Geometras ens voco, quod hominis Geometrae fere instar incedendo agros dimittantur) Pedes enim in hisce animalibus contrario sese habent modo, ac in Erucis, quibus nimirum anteriori pauciores sunt, posteriori plures (loquor autem de his quae habent quatuordecim) cum Geometrae sex habeant anteriori, posteriori etiam totidem, in medio ventre nul-

los, quo fit, ut eo, quo pictura prima ostendit, modo incedant. Aristoteles huic Erucarum generi nomen non dedit, sed appellat *μαρμαίρα*, *αὶ μαρμαίρα* ἢ *μαρμαίρα* hoc est Erucas, quae undatim incedunt. Parte enim, inquit, innitentes priore contrahunt sese, adducentes posteriorem, arcuatimque incedunt, et ex his scribit nasci *τρυφία*, et *ὄριγγα*, quae Gaza vertens Acias, et superas dixit. Prima tota lutescit superne, inferne ad ferrugineum accedit: A lateribus inter singulos flexus punctulis nigris maculatur. Quae subsequitur eadem est extenso corpore depicta. Caput candicat, pedes nigricant. Nona in hac serie Geometra est omnium minima, tota viridis, vel potius coloris herbacei, excepto capite, quod rubicundum est.

Decima pictura ejusdem est in spiram revolutae: nam si tangas, eo modo se contrahunt, et caput collant, contra pericula, ac injurias.

Undecima ex minorum genere est, corpore coloris fere ferruginei, a lateribus lutei. Pedes, caput, et extremum caudae habet nigra.

Duodecima, rursus ex vulgissimarum Erucarum, quae brassicas infestant, tota herbacei coloris, exceptis annulis, qui lutescunt.

Decima tertia ejusdem coloris herbacei, sed annulos habet strimios, ferici instar splendentes; praeterea inter singulos annulos rotundos habet velut oculos luteos, et in medio horum nigerrima puncta. Caput luteum est, punctisque nigris minimis maculatum.

Quod decimo quarto loco depingitur insectum, corpore quodammodo Erucas aemulatur glabras, sed pedes habet ah utroque laere ternos, quanquam binii tantum a pictore expressi sint: toto corpore est nigerrimum. Epidaurus id altatum mihi donavit Anconius Maria Alberghinus Philosophiae et Medicinae D. eximius, inquitens illius pulverem

rem ad strumas curandas remedio esse peculiari, ac praestantissimo.

Ex minimarum genere est *postre-*

ma Erucula, tota fere cinerei coloris, annulis vero sublucis.

ARTICVLVS III.

De Bombyce.

Nomen
Alib. Hist.
Inf. L. c. 4.

Bombycis historiam separatim nos daturos supra diximus. Stamus ergo hic promissis, addituri insuper et de *Chrysalide* seu *Aurelia*, aliquid. Eruca ista *Bombyx* est Aristoteli, Hefychio *ἀραπίτρα* seu *ἀραπίτρας*, ut quibusdam placet; Ambrosio et Basilio *vermis Indus*; Alberto, *vermis lanificius*; Baptistae Pierae, *Eruca bombycivora*; Scalihero *Ser*; Aufonio, *Ser vestifluus*; Pausaniae *Seres*.

Revisio.

Omnes septem habent annulos: Pedes quatuordecem, anteriores sex, qui minores sunt, posteriores octo, qui post tertium annulum incipiunt: postremae duae omnium sunt maximae, supra quas cauda est, acuta et surrecta. Inter singulos annulos macula conspicua est nigra. In dorso inter eosdem annulos, quatuor sunt Semiciclae litteram G majusculam formantia, quorum priora evidentiora sunt postremis, quae nempe tam sunt exigua, ut visum fere effugiant. A capite ad caudam usque linea per dorsum medium fusca fertur. Rictus omnibus idem, porcorum ferme similis, oculi magni, et nigri, uropygium caudae piscium ferme speciei.

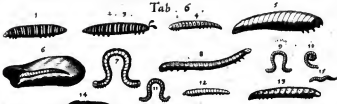
De generatione et aliis, haec nos olim in Naturae admirandis diximus. Vermis primo est, Folliculo inclusus emoritur informis. E folliculo denuo prodit alatus papilio. Itaque insectum reptile in volatile per medium Zoophytum motus atque sensus expers, admirabili metamorphosi commutatur. Exclusus enim primo vermiculus, alimenta quaerit copiosa, quibus avidè depastis, capitis crebra arrectione cum veterno veluti luctans, tandem obdormiscit triduum vel biduum, pelleque iocera exutus ad consueta redit alimenta. Cum quater passus,

quater obdormiens, quater renovaret, spreto deinde pabulo sublucis perit, et virgulicis consensis, alvo rite purgata, lanificii rudimenta inconditis primum maeandris per ramos exercet, mox folliculo inclusus pellucido, indefessi laboris fructum e centro ad circumferentiam protrudit pilum album, viride, flavum, ovali figura, cum aequalibus veluti certans, novem dierum spatium, absoloroque operi immoritur. E folliculo loco subterraneo depositus, papilio post decimum diem prodit cornutus, sed alarum alimentique immemor, brevis aevi iacturam foenificatione reparaturus, molli impositus velleri, concubitu perpetuo per triduum, rarius quadruduum foeminae connexus, emoritur, nec multo post vidus, relicto post se instar granorum milli semine, centenario fere, mariti fam sequitur. Sed de his et aliis quae circa bombyces occurrunt, accuratissime egit, *Andreas Libavius, in sua observatione*, quam hic in granum Naturae indagatorum appono.

Cum difficile sit singulorum auctorum sententias et experimenta ad amissum explicare, quaeque illi diversis temporibus aut locis observare, ad unam historiam revocare, proque huius fide damnare vel astringere, quod quisque verum usu et notatione rerum deprehenderit: ubi forsitan eveniet, ut nec Plinius, nec Pausanias, nec caeteri, qui videntur secus ac a nobis cognitum est, commentati esse, repudiandi existimentur: adjicium specialem historiam bombycum domesticorum, quam anno salutis reparatae 1599. Rotenburgi ad Tubarum ipse ex diligenti istorum cura et attentione ad naturam, et opera consignavi, vel utique in diarium conieci. Si quid

Erucarum Aldrov.

Tab. 6

Aureliae Aldrov.

Bombyces. *Seidenwürm*. *Mouf.*

Bombyces fupinae facty

B. sericea exempto

Papilio Eruptor

Bomb. P. Erupty

Mouf. Papil. Auphorae

Felliculy Bomb.

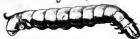
Papilio Bombyc.

Felliculy Bomb.

B. melale Papil.

quid diversi in India, Graecia, Italia, et alibi aliis temporibus, ministerio, educatione, consuetudine, et caeteris, perfectum est: quam naturam dicatur semper agere eodem modo, nec nisi accidentibus variari: id quoque conferent, qui noaverint, ut sic ex multorum experientia naturae historia accipiat incrementum et absolvatur.

Circa vigesimum quintum Aprilis ova bombycum in charta simplici superiore anno procreata, et per hyemem in tepidario cubiculi servata exponebam Solis radiis per fenestras orbem incidencibus. Quae plumbea seu nigra erant non quidem omnia uno die in eruculam abibant, sed tamen ante finem ejus mensis cuncta, sub auroram postissimum verbibus erumpentibus, prout quisque perfectionem suam erat consecutus, relicta vacua testa seu putamine coloris albi, in latere orbiculo eroso, qua in parte extremitates nonnihil nigrescebant, propter terminum rodendo acceptum. Punicea, et citrea, sive puta, sive nigro puncto discreta, nihil edebant, quod vel intacta fuerant masculo femine, vel principium in eis suffocatum. Hae eruculae intra ovum nascuntur suam speciem, et in circulum convolutae jacent, unde exesa testa primum nigrum splendensque caput exerunt, postea tractim prorepunt osculo, et pedicellis nisu suo, et in pavimentum impactione, adminiculum praebentibus. Statim tunc notavi filamenta ab oculis dependere eaque tenuissima ut vix conspicias nisi obvertas luci. His sese librant, pendentes a foliis, aut etiam sicubi delapsae ex altiore loco eum repetunt, vel experiendi gratia suspenduntur, multiplici flexu involvunt, arque ita sursum contendunt, more vulgariam erucarum arborum folia et flores depascunt. Vermiculus niger est et pilosus cum albo circulo, in confinio pectoris et cranii, et alio in ea regione, qua venter contingit pectusculum, et ique cohaeret, qui tamen ob pilositatem non est admo-

dum conspicuus in prima aetate. In fine dorsi, ubi est alvi exitus, pinna quaedam parva prominet: Et plane caetera forma eadem est cum bombycum specie, nisi quod hirsuties et nigredo per aliquot pellis mutationes in glabritiem splendencem, albedinemque transmigrant, et ex parvula bestiola fiat vermis, medium digitum viri mediocris tribus articulis junctis longus, crassus fere auricularum, quanquam non omnium eadem sit magnitudo.

Invenias aliquas eruculas cum caudae plectro triplici, aut duplici, ita ut majus furrigatur ex circulo ultimo dorsi: minora ex subiecta statim lorica caudae. Vnum vidi majus hinc inde binis stipatum minoribus, in quorum loco alias duntaxat sunt prouberantia puncta.

Progressio erucarum est ut bombycum. Nam caudae fulcra pavimento insigunt, et postea tractim per circulos sese promovent, sublacis primo partibus, inter caudam et pedes posteriores: postea his fixis interstitio inter pectus et pedes, donec ad pectus ipsum et pedes anteriores sit perventum, quibus haerentibus cauda vicissim tollitur et fulcitur gressus. Nam motus animalium sit aliquo quiescente et stabilimentum praebente. Natis statim praebui tenera mori folia, in quae transtuli eas cultello levi, vel etiam sivi per se irrepere in folia, cum quibus eas cistellae lignae demandavi, invadunt autem folia ab extremitatibus et planicie superius inferius. Non enim impediunt rostri appendices. Ita pascebantur ab Ultimo Aprilis, et circiter, usque ad Octavum Maji, quo animadverti primam senectam positam, quae erat osculum nigerrimum splendens cum exili nigra pelle. Solent autem aliquando ante quasi cunctari, et dormire somnum renovatorium, siquidem somnus est appellandus. Abiecta senecta, statim apparent grandiores, leviores, et nigredine dilutiore. Nam corneum capitis tegumentum, quod subnascitur veteri, secundum proportionem majus

ius est. Detracta pelle, etiam in-
tumescent reliquum corpus, quasi
prius incrementum prohibuerit an-
gustia corii. Idem tegumentum
seu cranium capitis, cum recens
est, albicat, postea cum firmatur
itidem evadit nigrum, donec plu-
res procedant mutationes; Sicut au-
tem ante positionem leberidis absti-
nent esca, ita et post aliquantulum
quasi pigrescere videntur: nam te-
nerius est instrumentum quam ut
carpere folia possit. Dum percur-
sant folia, non raro altera alteram
transit, idque patitur ea placide nisi
nimis offendantur. Tunc enim sub-
lato pectusculo capita concutunt
hinc inde motitantes, idque etiam
bombyces faciunt. Semel atque iterum
tunc praebet pabulum, et
angusto in loco degit multivudo.
Cum satis comederunt, ad dormi-
endum inducuntur. Tunc videas
eas instar statuarum, aut eorum
qui catoche laborant, pectusculis
sublatis cum osculo in foliis quasi
obriguisse. Sed si pabulum novum
injeceris, statim excitantur et comede-
re rursus. Olfactu videntur fo-
lia deprehendere nova. Nam etiam
nondum tangente erectione corporis
affectant. Fieri tamen idem
etiam alteratione quadam qualitatis
tactilis potest. Excrementum alvi
tunc exile est, et nigrum instar pul-
veris pyrii. Decimo sexto Maji ali-
quae secundo mutarunt pellem,
aliquae quieverunt, et sequentibus
diebus exuerunt membranas. Rum-
puntur eae in capitis confinio haerentesque foliis manent, eruculis
per circulos ordine motos sese ex-
pedientibus, oscillum etiam non statim
cadit, sed pendet aliquanto spa-
cio ab ore novo.

Tunc color niger in gryseum mu-
tatur, et eruciae grandescunt magis.
Pectus tamen album conspicitur,
plenumque succi adeo, ut pelluce-
re credas. Quotidianum autem non
uno die omnes mutant corium, si
placet, potes pares ab imparibus
segregare. Sed ego una reliqui,
tantumque recentibus suppeditavi
novam escam, cacteris in vetera-

mentis adhuc conviventibus, et
metamorphosin expectantibus. Non
enim tunc potes stabulum expurga-
re, sed differendum negotium est,
donec evigilarint, et possint in folia
pellici nova. Tertia mutatio ince-
pit 22. Maji, quo dormierunt mul-
tae, aliquae etiam pellem devolve-
runt. Ea non amplius tam nigra
erat, sed albedinem praese ferebat
cum oscillo, ipsique vermes exi-
bant candidiores, relicta senecta,
corrugata magis quidem ea, quae
non adhaerebat foliis per filamen-
ta, minus autem ea quae affixa erat.
Nam haec in longum porrigebatur
trianguli specie; ratione altitudinis.
Etenim deorsum acutum surgit e
medio, quod quidem ego fieri pu-
to per caudae apicem ea traductum
et elevatum corium. Extremitas
posterior hujus leberidis est instar
caudae piscium bisidae. Pascebantur
eruciae liberatae rursus usque
ad 25. quo somnum renovavimus
animadverti, et aliquas etiam eodem
die novas: sed 26. dormiebant plu-
res, aliquae etiam 27. paucae 28. et
29. ita ut jam majus esset discrimen.
Quae tamen dormiebant 27. eae se-
quente mutabantur, et ad pabulum
post cunctationem aliquam redibant.

Hac quarta mutatione ex erucis
facti sunt bombyces glabri et albi,
cum maculis tamen plumbeis, et
oscillo albi cornu instar. Hic est
mensis primus vitae, et prima aetas.
Sed cum in tertis et quarta re-
novatione cuticulae omnia sint nota-
tatu facilliora, pateantque liquidius,
uti observavi, accuratius paulo des-
cribam. Eruciae tertiae et quartae
mutationi vicinae, pellem habent
subsqualidam aspectu, et rigidior-
em quam vermis incrementum fe-
rat. Itaque subeis nascente cuticu-
la molli abscedit paulatim, et quia
cohaerent nervis quibusdam vincu-
lis in utroque latere, qua sunt pun-
ctorum vestigia, haecque non ficile
distrahuntur, major nisus est in
exeundo, et quies fere biduana.

Cum itaque foras contendunt,
vetus oscillum corneum separatur a
subnato novo, vermis ipse, siqui-
dem

dem affixa folio leberis est, pedes et cruscula convellit, modo contrahens modo remittens, donec ex ocreis vetustis eos extraxerit. Interim et cutis laterum corrugatur, corpore per squamas diviso in se contracto iterumque extenso. Sic toto corpore laxantur exuviae. Mox in anteriori sese promovet vermis, et lateralia vincula paulatim ducit, promotis ordine squamis iterumque reconditis ut fere initio dubites *etiam an in vivo* exiturus sit vermis. Sed tamen isto modo vincula abrumpuntur. Primum juxta pectoris confinia observatur promotio. Ibi enim puncta secedunt, et duo in verme, duo in leberide apparent. Dum porro squamae trahuntur, quasi linea violacea existit in latere utroque senectae, tum ob puncta, tum vincula inaus applicata lateribus. Interim cauda rugatur, pedes exinaniuntur, prorepitque octava horae parte vermis novus, vetus oscillum ori praefixum habens, ut mulus capistrum. Videas in extremitate caudae etiam chordam albam trahi, qua pellis dorso cohaeret. Facilius enituntur effixi, solutis vero miris modis sese convolvunt in dorsum, latera, ventrem, donec tandem expeditantur. Et horum leberis in globum fere coacta est, illorum vero extensa. Si duo extrema unguibus prehendas, et diducas, justam longitudinem recuperes, cum vestigis pedum omnium et squamarum. Nihil enim de est praeter oscillum. Longe autem candidior quartae mutationis cutis est quam tertiae, ut et cranium. Vermes ipsi jam bombyces sunt, modo recte et sedulo sint curati et enutriti, pingues candidique, quamquam alii alius minus, adeo ut videantur nonnulli subflavi esse, alii ad plumbeum non nihil accedere. Pedes et ora initio sunt mollia. Itaque et tactu foliorum et comestu aliquantulum abstinent, haerent eis pertinaciter, et caudae quidem admiculo possunt retrahi et explicari, pedes autem posteriores obtusiores, crassioresque tribus quasi articulis constantes in medio nigrum

punctum habent, quem ego puto esse prehensionis instrumentum, quod queat pro arbitrio, ut ungues felium, promi et recondi. Anteriores non tantum gradiendo inserviunt, sed et prentando folia, trahendo corpus, distribuendo fila et aliis usibus. Partes secundum longitudinem a capite ad caudam in dorso sunt caput, gibbus seu tuber pectoris rugosum, octo semicirculares squamae et tripartita cauda. Tuber pectoris in capitis confinio aliquibus albet, aliquibus distinctum est maculis duabus lividis, quas dividit linea flava, quaeque diversis diversimode sese habent. Nam color aliis remissus, dilutusque et fere evanidus est, aliis intensior. Qua vero sese attollit ille gibbus, quatuor nodi conspiciuntur, quibus assistens cutis rugosa efficitur. Sequuntur semicirculi. Hi junguntur membrana tenuissima tanquam linea viridante ex coeruleo. Ipsae vero squamae albet, quamquam in nonnullis aliquid plumbei subluceat: et cum jam maturi sunt bombyces serificio, spicci evadunt. Singulae etiam in utroque latere insigniuntur puncto, quem ambit circulus parvus. Dixi ibi vincula esse, id quod etiam apparet in chrysalide. Deinde squama octava, aut duobus punctis lividis distincta est, aut semicirculis lunatis, quasi duas lunulas se mutuo respicientes cornibus inscriptisse. Veruntamen non sunt pares in omnibus. Nam alicubi magis sunt conspicui, alicubi evanidi, subtiliores, tenuiores, magis plumbei, magis albentes, etc. Hinc bini circuli leves post quos qui sequitur duos nodos habet, usque ad eum qui podici imminet, et apicem seu cuspidem furrigit. In majoribus observantur prouberantiae in squamis singulis, sed tamen haec sunt eminentiores in tertiis. Cranium ipsum corneum quidem est, sed divisum quasi in tres partes, dexteram scilicet et sinistram, quas putas oculorum notas esse, et deinde oris compagem, quae iterum in appendices et maxillas suas, in quibus

ferratae dentium figurae distinguuntur. Per totam dorsū longitudinem gula protenditur, usque ad fulcra caudae, super quibus iner ultimam squamam est exitus alvi. Conspiciuntur etiam in dorso usque ad plectrum caudae, quidam nervi continua diaftole et systole mobiles, quo pacto moveri cor et arteriae solent. Et hi nervi ex albedine flavent, cumque distrahantur, viridem gulam, seu intestinum detegunt. Cohærent plectro, tanquam ibi esset respirationis quidam exitus, quanquam non respirent. Sed vitæ sedem ibi esse non est dubium, licet deprehenderim in nymphis partem quandam rubeam, ut infra docebo, palpitantem per se solam instar cordis. Cum reseratur istud plectrum, exit humor liquidus subflavus, et vermes ipsi non quidem moriuntur, sed tamen moventur vehementius, seseque convolvunt, et reflectunt, ut iudices dolorem exoriri acerbum, nerveo principio læso. Stercora cibum referunt, saneque sicca, sexangula, oblonga, quasi stellata, unde intestini vel alvi dispositionem quis colligere possit. Virent quidem ex esca, sed tamen quia stipantur dense, et exucca sunt, nigra apparent, sicut plus viridescunt humidiora. Foeminas a maribus distinguere hic jam queas si attentus sis. Evenit enim et in his, quod de aliis foeminis scripsit Philosophus, ut scilicet sint majores, et pinguiores, humidiores, molliores, candidioresque maribus, qui austeriores, maculis lividiores, tenuioresque. Si digitis atrectes, omnes frigere animadvertas; sæpe se erigere solent in pedes posteriores, et tanquam statuæ sic manere. Cum vesci volunt, foliorum marginas, et venas protuberantes invadunt, contra ac erucæ. Puto ob stare appendices oris, præstat tamen aliquod adjumenti pedum anteriorum in tenendo cibum officium. Exedunt autem folia circulariter, seu in orbem, ut lacuna maneat rotundi ambitus: Pasti secedunt, et conjuncti multi quasi cumulo que-

scunt, delectari puto mutas calefactione et tepore: ut dormientes a mutaturis pellem discernas, observanda erit nervorum in dorso systole et diaftole. Nam in dormientibus par est vigilantibus motio, at in exuvias posituris tardior obscuriorque, ut intelligas tunc potius ægroare. Deinde dormientes os habent simplex, sed senectam abjecturæ præferunt ossillum. Verum hoc non in bombycibus sed erucis adhuc locum habet, quidam jam quæser renovati circa caput polluantur fuscædine, et tamen pergunt vescendo. Quidam non proficiunt admodum incremento, sed parvi manent.

Dictum superius est a Maji 25. quartam mutationem in pelle usque ad 29. ejusdem in diversis factam esse. Ab hoc itaque tempore usque ad Septimum Junii, et deinceps per octavum, nonum, decimum, undecimum, studiose affectantur pastum, itaque pingues et grandes evaserunt, fuitque ter die, et ultimis diebus quæser, vel sæpius præbendus cibus. Nam cum serificio et maturitati sunt vicini, vorant contentius, invadentes folia cupidissime atque et nervos absumentes. Noctibus autem circiter tredecim dierum spacium intercessisse inter renovationem quartam, et a cibo abstinentiam seu serificii meditationem. Respondent enim sibi tempora a 25. Maji ad 7. Junii. a 26. ad 8. a 27. ad 9. a 28. ad 10. a 29. ad 11. quo ultimam inclusi excepto uno parvo masculo qui diutius perseveravit in pascendo. Jam circa ultimos dies plerique incipiunt, spicem colorem adipisci, qui a posteriore parte incipit evidenter apparere, hincque ad gibbum pectoris ampliari et progredi, quamquam aliqui magis et sere toti flavent, aliqui albi misto exuleo manent. Cum fata instant secedunt ad latera capsulæ, nec adoriuntur folia ore, quamquam præterpant. Nonnulli ad angulos fila figunt, quasi jam exorsuri vestibulum: alii re-punt per extremitates, et hinc inde

specu-

speculantur, inquiruntque aptum laetiandi locum. Inclusi plerosque cucullis chartaceis, quos alicubi commode disposui et affixi, in quibus rodendo, vellicandoque parietes aliquantum strepunt, sed postea alvi sicco et humido excremento (nam tunc duplex emitunt) projecto ex posterioribus parietibus chartae affigunt ea tenacitate, ut glutine firmatam putes. Postea triduo continuo, occupati folliculum pertextunt, quo absoluto, quintam ponunt pellem cum capite et cauda, transformanturque in nympham; Aliquos non inclusi chartis, sed in capsula lignea dispositis ramusculis sibi sibi locum nidi eligere, ubi observes potissimum sequi angulos, et laebras, et plerumque mulci eodem in loco bombycia faciunt, si fieri id possit, alii staterentes ea in rectum, alii in obliquum, alii in laeum. Si locus est angustior, comprimitur a latere folliculus, nec plane ovalem eumorem retinet; est alius alio longior, amplior, densior, pro magnitudine et firmitate bombycis. Discrepant etiam colore. Sunt enim aurei, argentei, citrini, et hi duplices. Quidam enim virorem referunt, quidam plus ad citrinum declinant, quamquam hi omnes ab aliis foles virides appellari. Omnium prodromus, quantum ego observavi, albet, praeter paucos, qui stupam subcitrinam praemittunt. Aurei aliqui etiam internam tunicam habent albam, nec est stabilis color cinerinus. Nam cum explicantur ex aqua folliculi candidum se filum, in lixivio flavescit, etc. Sed operae pretium est, contemplari serici materiam, et quid sit id, quod tanta longitudine continuum praebet filum.

Cum itaque grandem vermem vagabundum conspicerem, funiculum collo injeci, et ad sectionem proraxi. Vixit pertinaciter etiam coarctata gula, exquisitae sensit. Nam ad singulas incisiones dorfi, etiam vix applicato cultello, violenter se convolvit, quasi ore et anterioribus pedibus sibi opem laurus. Divisa

cute conspexi longum intestinum, quale est lupi piscis, anteriore parte tumidum et capax, posteriore arduus. Ei intestino nervi seu arteriae pulsaciles cum continua systole et diastole incumbabant, et desinebant in pleetro caudae. Hoc reciso, non tantum humor flavus perspicuus erumpebat, sed et capita nervorum; in motu inde sese exerebant, et agitatio fiebat languidior. Habet autem intestinum duplicem tunicam, unam externam crassam, alteram internam tenuissimam. Crassa sentit accurate, estque juxta gulam visciditate multa obductum, quae postea vit materia alarum, et pilositatis in necydalo, sicut humiditas excrementicia externa in aureliae putamen cogitur. Crassa tunica pertusa, exit intestinum, adhuc involutum tenui, et multum cibi hesterni e foliis viridibus continet. Videre vero etiam est ex pelle secta, et crassa tunica intestini effundi liquorem fat copiosum et transparentem, quem ego puto pro sanguine esse, et mutari coctione in serici materiam, membraque bestiolae. Capite praefecto extumescit initium gulae, et plane exhibet obtusum nymphae caput. Exempto intestino cum contentis fecibus in abdomine conspiciuntur speciem lumbricorum concreciones quaedam lentae et glutinosae, aliae flavae, aliae albae, et duse quidem magnae caeterae parvae, tam similes lumbricis ut nihil desit, nisi pellis et vita. Vtrinque desinunt in acumen acutum. Sicut autem in ventre talem habent, ut uterque apex versus sit ad caudam, corpus vero redustum et geminatum. Ducas pensum esse complicatum. Si exordium stationis est ab apicibus, necesse est, ut ad os a cauda revocentur. Existimo parvas et albentes portiones imbecillius sericum stupamque praebere, magnas vero firmius. Exemi hos lumbricos, vidique in charta statim exicari, et fragilem duricem induere, perinde ut bubulum gluten solet, ut tendines animalium et intestina. Homogeneousum totum est,

est, et pellucidum corpus hujus materiae, quam nullus hominum queat in tam tenuia subtilisque fila diducere, sed bombycibus hic labor est, ut araneis sua tela, relinquendus et solis dicendus. Corium exterius foris quidem albedinem plumbeo colore mistam habebat, sed intus subducitur cuticula partim livida, partim aurea splendente, ut in halece. Circa ventrem, ubi disponebatur materia ferici, fat crassa substantia erat nerveis constans ductibus, et textura continente pinguedinem albam nerveis tunicis implicatam: talis postea etiam conspicitur in nymphis et necydalis, estque in his vulva et genitale membrum. Sub illa substantia plumbeae sunt propagine in pedes dimissae, tanquam tendines, ut chordae. Pellis haec manente matrice et genitali membro, intra bombycium exiit cum omnibus prominentibus membris: ita ut nymphe et papilio inde natus nihil assumant ex bombyce praeter alvum cum intestino, et in his existentibus nervosis partibus. Humor autem in intestino et genitalibus subsistit sine multo. Unde postea et feminis materia, et excrementa prolutivis alvi. Verumtamen qui in intestino est humor, crudus adhuc est, et partim vires, partim flavescit, crassus quadantenus, quadantenus aquosus. Si quis pinguedinem a nerveis tunicis genitalium separet, et chartae illinat, cum resiccata est, sebaceam friabilemque inveniet. Putes confereendam esse cum lactibus piscium. Patet ergo in bombyce foris quidem haec membra esse, pedes triplices, squamosam ventris coarticulationem, pectus, caput, os, anum, pellem, caudam, plectrum: intus autem intestinum, vitales arterias, vel si mavis, nervos, carnem albam pectoris, genitalia, inter quae et intestinum continetur, ferici materia, et praeterea panniculos membranasque nerveas, quibus continentur membra.

Cor habeant, nec ne, alius investiget. Necessè tamen est aliquod

tale principium esse, idque non in capite, nec alibi praeterquam in confinio pectoris, unde vis vitalis per totum distribuitur. Et maxime tamen elucet motu nervorum, vel arteriarum (uti libet appellare) in dorso ventris, non pectoris, usque ad plectrum caudae. De nymphis et necydalis postea dicam. Nunc de praxi ferici ducendi quae observaverim addam.

Cum abstinent pabulo, et ut dictum est, locum folliculi construendi explorant, circa alvi exitum plerumque maculam virescentem aut lividam habent, caetero corpore albo, cum virore, vel livore, vel spiceo. Vidi tunc etiam crebro consistere inter vagandum, et ore veluti hircere, sicut ruminantes vaccae, cum exingluvie revocant cibos ad masticandum. Consentaneum est bombyces tunc conari materiam ferici ad os convertere et protrahere. Si includas cucullo chartaceo, rosionis sonus subinde per integrum diem auditur, et tunc in conum cuculi demittitur excrementum primo siccum, pilulae nigrae viridis, aut luteae forma. Penultima pilula plerumque vires, ultima lutea est et flaviosa. Numerus pilularum pro excrementi copia est. Nam deprehendi in una charta modo duas pilulas, modo plures, usque ad duodecim diversi coloris, utpote nigras, virides, flavas, easque non stellatas, sed rotundas; cum ultima pilula lutea exit aquositas item diversicolor et consistentia dispari. Alicubi enim crassior est, alicubi diluore, habens aliquid puniceae et flavedinis, virosque.

Saniem tamen quandam dicas subcrenram vel fuscam, qualis apparet in charta pura, ubi tamen interdum notes etiam viriditatem pollutam flavedine, interdum quid cretaceum. In viro lixivii faciem exhibet. Ne vero dubites, ore an alvo reddatur, sciro, ore tantum expediti fericum, alvo excrementa, quanquam etiam ex ore emicant humorem tum morbidi, tum strangulati aut compressi. Deprehendi autem

antem bombycem liberum e posterioribus utrunque excrementum reddentem. Ab aliquibus multus liquor excernitur, a nonnullis paucus. Qui multum vacuantur, videntur debiliores esse, et minus ferici collegisse. Nam plerique parva bombycia texunt, non tamen omnes. Quelli fericum sic futurum colore, ambiguum est. Nam contemplatione capitis, tergi, ventris, pedum facta, plerumque sum deceptus divinando. Nam non ejusdem coloris fericum ab omnibus ducitur, saepeque stupa et postrema tunica albet, medium fericum aureum est. Purabam spiccos bombyces flavum, albos album reddituos, sed falso.

Nam album ab utrisque promebatur. Semel atque iterum scopam atrigi, et vaticinatus sum, citrinam foeminam tale edicuntur filum; quale tamen etiam tractum est ab illo bombyce, cujus venter albo plumbeus erat, macula frontis flava. Vidi et ferocellam totam albam, album fericum fingere. In parvis angustisque chartis, juxta proportionem tamen vermis, minores sunt folliculi, sed spissiores et minus stupae. Notavi tamen in amplioribus etiam parvos folliculos. Qui non inclusi libere sibi locum eligunt, in stupa temeraria multum absumunt filorum. Vnde jactura est in serico. Nam bombycia plerumque sunt minora, et minus dense stipata. Si velis attendere, rationem texturae accurate cognoscere in his potes. Etenim postquam aliquamdiu vagati sunt, et modo hic, modo ibi exordium operis facere tentaverunt (id quod sedulo corporis nisu praestant, dum haerentes pedibus posterioribus, caput et totum pectus sursum, deorsum ante retro, et ad latera, varie movent, sicubi sese offerat commodus bombycii affigendi locus, nec visu, sed tactu hoc peragunt: sunt enim hebetes oculis) tandem stamina producant, et firmamenta domus, esque simplicia aut multiplicita, prout stabilimentum requiritur firmum. Si juxta pavimentum id fit, posteriore par-

te inhaerent huic, fin in alto, pendunt eadem, seu a ramis, seu aliunde. Nam pectus et caput libere vertunt, sique opus est, etiam posteriorum hinc mutant. Ita conficiunt vestibulum seu prodromus. Jam autem sicca excrementa ab alvo sunt reddita, vestibulo absoluto, ita ut jam vermis securus sit, tutusque ab insidiis externis: stercus ultimum excernit cum liquore, de quo ante.

Et hoc saepe polluitur stupa, per quam tamen defluit, ad fundum. Exonerata alvo, parumper quiescit textor, et nudat pedicem quasi laboraret tenasmo. Tunc revocat veri ferici materiam, eamque continat usque ad extremum halitum, et bombycii abolitionem. Paulatim tunc stipat fila ex amplo, in angustum, ita ut fiat forma ovalis, in cujus capacitate sese possit vertere. Os, pectus, et anteriores pedes in continuo sunt motu. Posteriora haerent, transferuntur tamen ad aliam plagam, cum ad basin vel apicem formandum sese accommodant. Qui in imo juxta pavimentum folliculos texunt; videntur insidere pavimento nudo, sed paulatim sibi subtexunt fila, et universum folliculum pariter ubivis stipant, praeterquam in acumine, ad quod in angustis non possunt peringere. Itaque hujus fabrica magis ab initio fingitur, sed basis magis in fine, quamquam nec haec negligatur in exordio.

Itaque cum fila explicantur retexendo, apex nudatur primum, et relinquitur interna tunica forma digitalis regumeni. Texunt ita ad diem tertiam: Et adhuc potes laborantes videre secundo, si folliculum soli vel luci obverras. In cucullis characeis basis sursum versa est, apex deorsum: Et rarius illa apparet binis diebus. Tertio demum densatur: et tunc vermis exuit senectam, sique nympa, id quod facile potest deprehendi; Nam cum adhuc texunt, adhaerent, nec percipitur lapsus brutus. Cum vero nympa evasit, quasi lapillus inclusus esset, moto folliculo, nympa

cadit: Et hic brutus casus durat, usque dum in necydatum mutata fuerit.

Tunc enim expletur capacitas iterum, et necydaeus haeret folliculo, exitum quaerens. Vnus autem vermis, sub mea cura unum folliculum tenuit, cuius prodromus in inclusis chartae, solida tunica est, in liberis variis modis ulero circumque dispositis et ductis constat filis. Alii vero animadvertunt in uno folliculo etiam duos, quin et tres inclusos fuisse. Verum tamen cum angustior futurus esset locus, sectus ille folliculus communis tribus est, et in eo, inventi bombyces coarctati, adeo ut speciem trium digitorum conjunctorem retulerint. Liberati postea singuli aliquid pensae, parum tamen denotum edidere.

Norandum est, animadvertum esse, quosdam bombyces, in charta nullum sericum fecisse, sed statim in nymphas abiisse: quod illis evanire crediderim, qui lactuca pascentur, licet non omnibus, aut quibus pabulum minus justo datum est, aut qui morbo correpti non potuerunt colligere serici materiam, quam sicut adeps, ex sanguine abundante sepositus, fieri existimo.

Eveniunt et alia monstra, de quibus suo loco.

Omnium folliculorum oblonga quidem et ovalis est forma. Vidi tamen unum album, fere exactae rotunditatis, ita ut utrinque basin haberet sphaericam absque acumine. Erat parvus cum suo prodromo, sed tamen spissitudinis justae. Verum bombyx in eo non abiit in nympham, nec necydatum absolutum, ut mox exponam.

Illud videtur dubium esse, num sericum ex alvi exitu promane, an ex ore, quantum semper ore et anterioribus pedibus distribuunt. Non leve argumentum est, quod juxta caudae sulcra in limbo ventre conspicitur quoddam rimae vestigium, et extremitas utraque materiae sericae in ventre respiciat illum locum. Ad stipulatur et egestio excrementorum in ipso operis initio.

Sicut enim cum infante exclusura est puerpera, quicquid fordidum est in vesica et recto incestivo, id compressum expellitur; ita in bombyce, a serico foetas contendente fieri quis existimare possit. Ita instantelabore venter tumentior apparet, a ventre incipit maturiuss flavie designata. Ex ore primum, ubi prius manucuit. Erucae et bombyces insuper lanugine quidam flosci, circa pedes junguntur pavimento. Nonnulli inae texendum conspiciuntur a dorso initi, ut e ventre sericum extrahatur, et digeratur ore, pedibusque facilius. Haec poterant asserri, pro prima sententia. Sed hanc falsitatis redarguunt alia firmiora. Nam ipse oculorum obtutus contestatur, quiescente ventre filamenta ore deducit, etque viscositate sua adherentia retracto collo, paulatim protrahit. Ita que non tantum in dorsum reclinati bombyces sic filum trahunt, sed et prostrati in ventrem, ubi tamen vermis totus libere sese vertit. Deinde nec ano, nec rima sub cauda exire potest. Nam ex serici loco ad intestinum nulla est via, et rima caudae, quae designat genitalia futuri necydali, obducta est pelle. Insuper, antequam sericum exeat, crebro gannunt bombyces, quasi vomituriendo pellicerent ad fauces materiam. Nec intumescunt circa caudam, sed in medio ventris. In capsula erim chartaceae, cum nullum in pedibus apparet filum, solo ore vidi promoveri et affigi; quin secundo Junii, cum aetate spectarem sibi machinarem bombycium, principium filii prehensum ex vermibus ore, madens extraxi in justam prolixitatem, pedibus et ventre plane a serico nudis. Ita eruculae ab ore suspenduntur, inde emisso filamento. Nec aliter serenci et omnes arborum sua faciunt vellera. Et haec quidem de hac quaestione.

Cum folliculus est absolutus, mutato bombyce in nympham, rapiuntur vellera, seorsus prius ad instantiationem generis, maribus et foemellis ad arbitrium. Sexus discrimen

men aliqui ex colore bombyciorum dignoscere iubent, aliqui ex magnitudine: Et sane aliquid est in hac re argumenti. Nam quia foeminae plerumque majores, etiam huius struunt domicilium: Verūta-men aliquando fallimur, quia fieri potest ut mas firmus, majorem architectetur folliculum, quam foemina debilis. Et vidi pares quantitate, vidi etiam foeminarum alibi enutritarum bombycia longe minorā meis masculis. Itaque concurrere signa ipsi bombycibus nota oportet, de quibus supra. Caeteri folliculi in aquam ferventem injiciuntur, ut nymphae intereant, vel suffocentur calore cybani; post exemptum panem, adhibita castoreo ne comburantur. Tunc stupa detracta, fumulae, vel focii laboris praesto sunt, qui exordia filorum expediant, quibus inventis injiciuntur plures in pelvim aquae frigidae, aut repidae, assidensque ministra instrumento tractorio continuo devolvit fila, triginta vel quadraginta aut etiam plura simul juncta. Si quis rumpit stamen, focii est, requirere principium et reddere explicand, id continuatur, donec usque ad interiorem tunicam perventum fuerit, quae cum difficillime retexatur, exiccata discernitur in stupam et carminat.

Dum ita replicantur fila, pulverem multum in aërem emittunt, et cernere etiam in fundo vasis est quasdam sordes et staminibus prolapsas. Sedulo atenebamur num opera possem absque rupturā totum expedire folliculum abstracta stupa, quae ob variam implicationem, infirmitatem et diversa principia non potest continuo ductu retexi. Affectus sum votum tantum in medio serico; nam prodomo quod proximum est, etiam rumpi facile solet. Sed medium tenacius est. Ultima tunica pondere addito (nam tunc nympha prolabitur) explicata a me est caudissime usque ad pelliculam parcam, quae vix unguem pollicis adaequabat. Qui folliculi basi ad diametrum respondent apici, fel-

cius evolvuntur: Difficilius incurvari et gibbosi, et quorum apex stricturam habet. Nam hic filum haeret et implicatur, ut vix cerra rupturā metum cedat. Apex primum humidatur et devolvitur totus usque ad medium folliculi.

Vitus bombycii filum continuum lipae praescripse longitudinem septies millies, in alio octies implevit et amplius. Non tamen par est omnium densitas, et magnitudo; id quod etiam ex distractione in cucūculas videre est. Quaedam enim vellera diduxi in duodecim quaedam in octo plus minus exiles tunicas. Sylvestris bombyx prodomum habet simplicem tunicam et paulo crassiorē folliculum. Itaque etiam tenuiores facile cedunt premensibus digitis; densiores resistunt.

Cum facit apex fere usque ad medium, unde sat amplum est foramen elapsae nymphae, proclit cum senecta ultima, in qua caput et pedes omnes. Plerumque huius senectae caput apici folliculi obversum est, ut intelligamus eam exturam esse, dum vermis consummato folliculo per angustias sese stringit, verticque sursum.

Nymphae vertex respicit basim, cauda spicem: eumque bombyx plusquam duplo longior fuerit, nympha ad parvam staturam contrahitur, ut vix impleat longitudinem internodii secundi in digito medio viri. Vivit illa vitaeque indicia evidētia exhibet, motu reflexuque apicis seu caudae cum tangitur. Si formam externam respicias, squamosum vermem dicas, ne qui caput velamento occultaverit. Squamae sunt fuscae, tanquam fumo inquinatae, octo numero usque ad confinia verticis. In singularum lateribus, bina sunt puncta umbilicalia, ex quibus tenduntur seu vincula ad necydalum pertingunt. In verde est macula alba quam ibi os necydali traluceret cum punctis tribus parvis nigris. Inde a parte anteriore rypi pedum et cornuum sunt, a posteriore versus laeva vestigia alarum. Si interiora quoque

contemplari libet, quarto die ab occultatione, antequam transeat in necydalum, sperire potes. Videbis nihil aliud, quam capacitatem unam communem, inque hac tres distinctos humores, unum aquosae dilutaeque consistens, coloris flavi. Hic per totum spaciū aequaliter diffunditur. Alius rubet, sanguinolentum dicas: Haeret hic in parte superiori, qua futurum caput, et pectus est. Cordis rudimentum esse iudices; quia postea in necydalo vidi talem quandam massam per se mobilem more cordis, si modo cor huic bestiae est attribuendum. Tertius humor est albo-luteus, referreque ovum gallinaceum in aquam ferventem injectum discussumque vel laccasatum, si quid lutei addas. Vbi foris alarum pedumque cernuntur vestigia, laurat phlegmatica visciditas apta constituendis membranis.

Nulla videas membra distincta, vitam beneficio nervae tunicae proxime externo cortici subjectae ineffe puto. Nam et bombyx ea parte exquisitum exhibebat sensum, morumque arterialem et cordis; plane urticulum humoribus confertum appelles, qui tamen collatus ad chrysalidem, postquam erepsit necydalus, longe est crassior, ut corticem dicas tunicis intus et visciditate tenace vestitum. Inde postea est lanugo necydali, alae, pedes, cutis, et caetera interna. Ita in gulam ventremque abiit bombyx, cujus unius cura antea fuerat detentus, nihil tamen hic viroris apparet, qui multus erat in bombycis jam texuri intestino.

Pars itaque excreta est ante folliculi exordium, pars muco in alium succum. In apice caudae etiam erat quiddam viscidum instar crudi albuminis. Rudimentum partium genitalium iudicabam. Nam eo rejecta est matrix, et vase spermatica, quorum principium conspicitur, etiam in bombycis ventre. Humores in charta pura excepti et arefacti nigredine infecti erant, quasi stramentum furorium miscuisses. Seba-

cea tamen substantia albescobat adhuc, et alicubi enitebat macula sub-rubens, et crocescens, cum albo puncto cretaeae consistens. Itaque colligere erat nigrorem illum duntaxat aquosi flavique humoris fuisse, qui etiam solus in charta, ubi densior concreverat, splendebat, ut nitens stramentum. Caeteras nymphas partim spoliatas omnium serico nudasque, partim simplici tunica adhuc inclusas, partim in toto bombycio salvas, nulla alia tractavi cura, nisi quod in capsula positas in fenestras limine dimitterem. Distinxeram tamen loculamentis diversis, quas foeminas, et quos mares putaveram, nec me fecellit iudicium, excepto uno tantum. Ita a prima inclusione, usque ad exclusionem processerunt dies viginti sex aut septem, in museo meo exposito Soli pomeridiano, tempore aestivo Junii, quales erant anno nonagesimo nono. Nam undecimo Junii sepulta foemina, exit necydalus octavo Julii. Qui mas nono Junii texere inceperat, quinto Julii evasit papilio.

Eodem duae foeminae exhibant in folliculis albis masculis; et unus mas ex citrino minore. Sexto Julii sub auroram (nam omnes mane prodeunt) mas fuscus hirtusque ex mediocri alboque bombycio enisus est; foemina vero alba teneraque ventricosa, cum magnis alis: ex folliculo citrino subvindi. Ita et ante, secundo Julii ex aureo folliculo mas prorepebat, et foemina ex albo. Hi decimo Junii inchoaverant bombycium. Cum ex integris folliculis erupturi sunt necydali, non amplius movendo sentitur brutum pondus; et tunc frangitur, circa dorsum thoracis aurelia; postea multus humor limpidus, albusque, ore effunditur, et permadescit locus, qua foramen facturi. Per hunc foras annisu quodam et labore contendunt. Vidi octavo Julii foeminam exeuntem. Eatantum liquoris praemittebas, ut in capsulam decidere nocibilis gutta. Tunc capite emicabat intus nixa pedibus. Post caput paulatim

paulatim hoc exerebat, statimque comprehenso pavimento sese fulciens, circulus alvi conando sensim protrahabat, ut primo extracto, cum vellet secundum proripere, sese contraheret tota parte anteriore, quasi sic prehensum circulum sequentem una evocaret. Verumtamen consentaneum est ista contractione dilatatum esse magis foramen, ut postea alvus minore cum labore prodiret.

Huc facit etiam varia ad latera conversio. Interim crassiores necydali, et plus humoris in ventre habentes, exprimunt aliquid inter eluctandum, et folliculum pertusum, tum intus, tum circa foramen foedant alvi spurcie marmorosa. Qui minus laborant, et tenuiores sunt, purum relinquunt. Videas tunc canicem totam nonnihil madentem a liquore ex ore effuso ad pertusionem facilem.

Solent etiam alicubi quiescere, et saepius ventrem inflare, diducere, atque iterum contrahere, quasi laxata membra reponerent, et ad legitimum situm revocarent. Adeo autem diducuntque laxantque circulos, ut juncturae emineant impletæ citreo liquore, quasi inflatae essent. Nymphas nudatas, cum intus absolutus papilio est, triduo, vel biduo ante, sese videas crebro movere, quasi rupturas vincula, quibus alligatur aureliae necydalis. Earum unam tunc cultello, unguibusque aperui ipse ut viderem congruentiam extremorum lineamentorum cum suppositis membris. Id fiebat quarto Julii, cum jam circiter dies viginti a serificio praeteriissent. Remota squama prima, juxta principium pectusculi in tergo prodibat, in conspectum circulus superior ventris tener, cutaneus, hirsutis humente repletus, brevi tamen et complanata ut vix pateret oculis lanugo. Sub dispositione alarum lateralium, quam in aurelia compares omoplasitis, verae alae necydali latitabant binæ junctæ, et altera alteri impositæ.

Omnes erant breves, tenuesque, utpote nondum perfectæ quantitæ. Inter alas thoracis posterior nodus eminebat, prolixiore pilositate utrinque stipatus, sed nondum plane reclusus.

Alis et rubore hoc expedito, perveniebam ad deorsum flexas lineas superiores, sub his erant cornus: sub sequencibus vero in pectore pedes recumbebant, oblique versus alvum compositi et directi. Sub alba macula in nymphæ vertice, necydali hirsutus vertex et pregma est, cui proxime adjacet aculeorum typus forma duorum punctorum arcorum. Hinc sequitur nota oris facis extans initio propter humiditatem, et speciem habet spongiosorum punctorum alborum duorum, quæ tanquam in Leonino labio fissura dividuntur: Alvus tota est instar faci albi.

Pili in ea opprimuntur humiditate, et laevigati apparent. Constant circulis, ut et bombyx et nympha. Non autem expediebam totum necydalum, sed ipse seipsum suo nisu protrahabat ex reliqua aurelia. Videbam quo conatu sese abolveret a vinculis alvi, quæ instar albarum chordarum e punctis circuloz dependent, et in aurelia vacua relinquuntur. Haeret et podex arcuatus. Inque apex aureliae contrahitur versus pectus introrsum. Erat autem mas cum alis et villis imperfectis. Eum reliqui in capsula. Quievit usque ad diem sequentem. Tunc paulatim inaluit, et hirsuties conspicua est exactius. Alae quoque creverunt, et tunc alacrior paulatim factus, admissusque tertio die concubitus peregit strenue.

Necydalarum quæ species sit, tum ex dictis patet, tum superius satis est expositum: Illud addendum est, quod alvus in aurelia contractior sit, et foris distensione inflationeque crebra tertia parte fiat longior, et major. In aurelia est ruptura trifida a vertice per dorsum thoracis. Et ibi prodit necydalus. Cæteræ partes sunt integre.

Omnibus jam necydalis natis reliquis ante decimum quartum Julii, duo folliculi integri remanserunt, quasi nihil reddiuri, licet densi admodum essent. Unus masculus sphaericus parvus, alter foemineus duplo longior et satis amplus, paululum circa dorsum vermum in gibbum elatus, uterque albae stupae, sed serici subviridis in citrio; quamquam diluicior esset color in illo. Cum sphaericum cultri acie dividerem, cadaver in conspectum prodibat semibombyx, et seminympa foris. Nam anterior pars plane bombyx erat, posterior nympa, siquidem non totam exuerat pellem, sed tantum ejus posteriorem portionem, quae juxta aderat in folliculo.

Dispositio cadaveris; erat incurva, ita ut priores pedes in pectore fere tangerent posteriorum par primum. Hic enim inter primam posteriorum syzygiam et secundam ruptam erat corium, ita ut nympa esset galeata pristinis exuviis, in quibus caput pectusque cum sex pedibus, et portio ventris cum primoribus duobus. Remota pelle, et aurelia, intus absolutus stabulabatur necydalus mas, isque vixerat, argumento, quod dum conaretur exire biduo antequam secarem, folliculum liquore perfudisset; imo et jam 19. Julii cum liberarem penitus, motus indicia in ventre et pedibus luculenta praebeuit: Causa cur non potuerit, sese exuere et prodire deprehensa est in cranii bombycis pertioace cohaesione, ut et in pedum anteriorum, lorica firmiter connata.

Itaque licet in dorso thoracis rimam tam in aurelia quam senecta fecisset, tamen extrahere caput et pedes non potuit. Sic ergo paulatim elanguit. Animadverti hic naturae ingenium. Nam cum in exuenda senecta exarmentur priores pedes, et posteriores etiam plane foedant; tamen ibi relinquit vestigia, sub quibus postea resuscuntur alii. In veterum autem bombycis loculameota, alarum bionae insertae erant, totumque necydali caput

cum cornibus cranii galea includebatur. Talis mas erat. Foemina omni vita casta adhuc moostrosior apparebat. Perfecto opere sericii (quod erat bombycium majus, et duorum articularum auricularis digiti longitudinem adaequans sed longe tenuius masculo; intus album et leve splendensque, foris subcitream villosum) exuere pellem bombyx conatus erat, indeque protraxerat totum dorsum, quod valde protuberabat, anterioribus in circulum contractis; sed ab ostio se liberare ob pertinacem symphyin non poterat. Itaque ibi senectae caput, nympae vertex, et necydali conjunctio retinebat senectam in ventre, ne potuerit penitus avelli, et destringi. Ideo et cohaerebat, cum alvi acumine, non aliter ac si quis sacco fuisset inclusus; et circa caput astrictus; facto vero in tergo foramine dorsum extraxisset quidem, sed adhuc haereret capite, et podice, ita jacens incurvus et exanimis. Sic se habebat senecta. Ex hac prominebat et aurelia, quod atinet partem superiorem. Ex aurelia vicissim necydalus fere toto eluctatus erat, fracto putamine in dorso, folitaeque regione; sed capita cohaerebant indivulsa, sicut et alvi extrema.

In ventre exorto magna copia ovorum conspiciebatur colore flavo. Nam foemina statim etiam intra aureliam ovorum formam in sua matrice absolvit, sed quae sine maris aspergine sint infocunda. Itaque etiam vidi ova parturientem eam, quae nullum marem fuerat passa. Conspicuum hinc fuit, quomodo natura exuat primum veterem bombycis pellem cum forma; postea transeat in nympam, cujus aurelia vicissim exuta prodeat necydalus. Triforme hoc monstrum erat dignumque contemplari. In eo notatissae etiam aureliam ea parte, qua alae erant designatae, nigram fuscamque, quasi afflata fumo fervente fuisset: deinde quantopere conata fuerit foemina necydalus exire, perspicuum erat ex ovis eminentibus

bus ex interstitio circularum squamosorum.

Cohaerent aliis ventris circuli inerveniens cuticula tenui, contingue. Sed in hoc adeo erant circuli disjuncti, ut Zona juncturae latior esset circulo. Apex alvi, fenestrae, et aureliae, ad lucem transparebant, ita ut cernere exacte posses confinia. Ad dimidiam vero aureliae capacitatem pertingebat extremitas necydali circa dorsum hirsuti, licet imperfecte, quemadmodum et alae nondum affectuae legitimum incrementum. Ex haecenus de monstris.

Necydalo vegeto tenax via est, praefertim in pectusculo. Nam et capite et alvo abscissis, alas moritat strenue, et pedibus discurrit, idque usque in alterum diem aut amplius. Secta foemina in alvo matricem exhibet ovis plenam, adeo ut post quadringenta jam edita, nihilominus superfoerine plura. Insistere et involuta esse subtilissimae tunicae videbatur.

Apparebant et nervosi quidam ductus, instar mearum intestinalium. In medio ventris vesicula extabat, continens terreum succum coloris ravi seu fulvi. Haec vesica per se continua systole et diastole agitabatur. Vitae principium ibi nunquam in corde esse judicabam. Circa collum matricis; nodus geminatus albus, nervosus, qualis vesica animalium esse solet, durus splendensque cernebatur, idque intra ventrem. Nam de mammosis processibus externis postea. Nodus unus major erat, aliter minor. Collum vulvae est instar tubi, cui succulento foris astante utrinque flavi noduli mammarum instar. Circa collum ambitus cum retinaculis corneis, latis, inque summo obtusioribus, quibus geniale maris vicissim prehendit. Pectus carneum est. Caput membranofum et corneum. Cornua triquetra eminente dorso albo, pennis vero utrinque demissis, ut fieret triangulus. Si vivis praefeces succus quidam translucidus ex dorso, seu culmo pennati

cornu exit, intusque meatus apparet. Ita se habebat foemina quam vivam aperiebam. Mortua nihil in ventre exhibuit praeter cavitiesse notabilem alvi juxta pectus, deinde humorem illum vitalem. In vesica, quanquam nunc non amplius viduum; tandem matricis evacuae reliquias nervos et membranofas. Maris superiora congruunt cum foemineis. Ventrem si feces, rubrum humorem multum intus inveneris, et praeterquam liquamen quoddam nervis plenum, cui connectitur meatus genitalis.

Genitale autem habet peculiare, carens et caeteris quae foeminae sunt propriae. Ejus hystoria haec est. Sub cauda lanugine prolixiore stipata, foramen est notabile, cum ambitu membranoso duricie corneae, in duos quasi dentes diviso. In hujus ambitus medio collum genitalis est trifidum, cum extremitatibus corneis. Circa hoc dispositi sunt aculei punicei (cornei processus omnes punicei sunt ad nigrum accedentes) duo superiores hamati, seu in uncus recurvati, ut sit forma bidentis unci, ut cornua caprearum deorsum reflexi: inferior unus rectus. Hi aculei proximi sunt collo membri. Paulo circa in ambitus medio alii tres stimuli sunt parvi. Tot retinaculis comprehendam foeminae vulvam attrahit, sibi que jungit adeo firmiter, ut si distrabere congressos velis, citius videatur ruptura ventris et circularum compages, quam remissura coitio, id quod saepius attentavi. Sed et hinc pertinaciam conjunctionis aestimare licet, quod viderim totos dies aestivos una manere, et noctu, nescio qua hora, consentaneum, versus auroram, disjunctos perceperim, mane inventis ovalibus vermiculis pluribus, ipsis autem seorsim quietescentibus. Frigidae aquae injecti nihilominus cohaerent, sale insperfo et muria caudarum juncturae durarunt: aqua chalcantina similiter addita non sunt divulsi. Innumeri marem aquae, foemina in margine sicco relicta; etiam injecto azarum et sale in aquam; sed vi-

xit, et coicum retinuit. Tandem ita reliqui per noctem in aqua, mane aliquot centurise ovorum in vasis fundo erant, ipsi necydali nazabant vivi. Alteri mari in congressu praecideham caput; non avulsus est.

Divisi pectus a ventre; hic haesit donec per vim abstraherem. Caput et pectus, ut divisae muscae diu vixerunt, diutius tamen pectus. Hic mas in coitu ita dissectus in ventre similiter habebat humorem lutosum, spadicum, cum quadam substantia intestinali, subluca, membranosa.

Mas natus quarto Julii ob imbecillitatem quinto mortuus, foetusque nihil aliud continuit alvo. Alioquin vita necydali septem aut octo plurimumve dierum est. Vt enim dixi est pertinax; adeo ut cum confringerem quatuor ictibus principia alarum et pectus; post etiam alvum aliquoties, tamen vita manserit quasi inviolata, licet spiritu tandem dissipato, altero die ut plurimum ita trahati moriantur. Coicum mas ferventer appetit, parva mora post exitum ex aurelia; idque saepius exonerato ventre, nonnunquam tamen etiam nullo humore emisso, et hoc evenit etiam in foemina. Qui vegenus est, post primi diei congressum, interveniente noctis quiete, altero die repetit eandem foeminam, aut in quamcunque incidit, adeo ut ter quater peragat coeundi vices. Foemina quoque toties marem admittit: quanquam non semper ova promat. Non enim gignit, nisi ova in se habeat, licet rore masculino concepto.

Post solutionem a congressu statim deponuntur ova ordine alterum post alterum, ubi videas quasi cum conatu et contractione alvi protrudi, excludique ex matricis collo exerto, adeo ut pavimentum tangat. Numeravi quadringentis plura ex una foemina, ex aliis fere quadringenta, quae tamen dissectae adhuc multa in suis matrice habebant. Quod ergo Vidas de ceneris scribis, id de macris parvisque necydalis potest intelligi, quales ego vidi eva-

fisse ex neglectiore nutritione, aliis triplo fere majoribus. Quidam mares emittunt alvi proluviem ante coicum semel, et iterum post secundum congressum. Interdum mares soluti, nec dum satiati, incipientem ova ferere faeminam interpellant, et coeunt denuo, quanquam foemina per vim cohaereat, cupiatque contracta alvo et pedum posteriorum deterfione solvi. Ita una ante concubitum septendecem emittebat, post primum soluta centum nonaginta quatuor et tunc iterum coeans; post quatuor horas revulsa, edebat 245, inde appetente mare humorem tanquam ex siphone ejaculabat, iterumque congressa, et liberata adhuc ova plura vicenis. Quae ova quarto Julii erant edita colore cerise, septimo evadebant punicea, et inde plumbea. Detinebantur in capsula post fenestram pomeridiano soli exposita. Sterilia tamen colorem non mutabant, sed subsidebant duntaxat. In necydalis solutis observes aliquoties motum tremulum, qualis est a rigore et horrore febricitantium. Neque tamen febriliter laborare dixerim. Sed eam concussionem esse puto, ex alteratione et promotione seminalis materiae, exhalante inde vapore et nerveas partes convellente. Ultimus necydalus pumilio vigesimo quarto Junii inter duo folia mori texens folliculum parvum prodiit decimo tertio Julii, in quo praeterquam quod minimum fecisset bombylium, etiam hoc peculiare erat, quod non exiret in basi folliculi sed juxta apicem facto foramine, contra ac alii omnes, mas autem erat, qui non timebat conjungi cum faemella jam ter marem patris et vix spiritum trahente. Bis autem coitu impleto postea projectus est. Alae etiam videbantur pictae aliter ac caeterorum. Nam cum reliquorum sint lineis in longum et latum distinctae, tanquam limbis, hic quidem quatuor ejusmodi lineas plumbeas in latum acceperat, sed inter secundam et tertiam, versus sinus alarum excimos, interjectus erat parvus quidam circulus, non

non exsectus, lividus, cum puncto albo in medio. Verum enim vero tam ingeniosa natura est in hoc insecto, ut cum plura observaveris, scripserisque, semper tamen restent notanda plura.

Differantia.

Quantum ad *Differantias*, sumuntur illae a loco et colore. Sicut *Indae, Hispanae, Calabrae*. Illae pollicis humani magnitudinem excedunt, domus earum capitis. *Hispanae* Italicis minores, majores et praestantiores folliculos textunt. *Calabrae* majores et plus serici largiuntur. Omnibus quae videntur, magnitudine omnibus istis cedunt.

Coloris ratione, sunt albae, cinerese, subflavae. Aldrovandus tribus tabulis eos depingit. In *PRIMA priori loco* depicta foemina est, et tota candida, exceptis posterioribus pedibus, qui flavescunt. *Secunda* tota est albo coerulea, mas. *Tertia* ex albo laeviter flavescit, et pedes habet omnes candidos. Hic album textuit folliculum. *Postrema* ita picta est, sicut nonnunquam sese contrahunt, vel metu vel frigore.

In *SECUNDA TABULA prior* folliculus totus erat candidus, et a candido bombyce textus. *Secundus* pariter candidus est, et bombycis foeminae opus. *Tertius* totus fere viridescens, maris opus, postremus foeminae, ejusdem coloris. Qui ponitur *quartus*, gemellus est, a mare et foemina una laborantibus factus, vulgus hoc folliculorum genus doppiones vocat. *Tertius* quodammodo lacertae vel alterius animalis caput simulabatur oblongum, deinde paulatim extenuatum in acutum declinabat. Primi aureo sunt colore, uterque etiam monstruosus, quoniam ovales non sint. Quorum unus amygdalam efformare videbatur, corocci suo etiam involuta est; alter malum Armeniacum. Tales vulgo oobis Venturini dicuntur.

In *TERTIA TABULA primo* loco habes Bombycis jam serico gravidi integri iconem, *secundo* supina parte sectam, sericum velut quaedam intestina demonstrantem, *tertio* sericum exemptum, *quarto*, *quinto*

to, sexto, diversas figuras Chrysalidum, prout nimirum, magis vel minus perfectae sunt. *Septimo, octavo, et nono* Bombycum diversa exuvia, *decimo* folliculos duos invicem cohaerentes, *undecimo* folliculum planum et compressum *duodecimo* alium oblongum, ex quo Papilio jamjam erumpere tentat, *decimotertio* Chrysalidem ex qua exiturus Papilio media sui parte propendet, *decimoquarto* folliculum, qui certum magnitudine vix excedit, *postremo* semichrysalidem, quae ex folliculo pyri figura erumpit.

Vsum in cibis invenerunt. Vir doctus, Germanos milites frixas comedisse scribit. Cohortales aves appositis impinguntur: apponi possunt, si de aegre habentium salute desperaveris. De *Educatione* Aldrovandum consulte. Sericum, de quo alibi, combustum, putrida vulnera mundat; cum sale mixtum, dentium rubiginem abtergit: cor corroborat: ideo confectioem Alkermes ingrediuntur. Funiculo ex eo facto, si viperae suffocentur, in angina Medici feliciter utuntur.

Chrysalidos, seu *Aureliae* nomen, ovo Aristoteles tribuit. Omnes enim Erucae, quae folliculos textunt, cum se his includerint, figuram prorsus mutant. Nam cum prius molles essent, pedibus instructae et moverentur, edenteraque: tum indurescunt, pedes non apparent amplius, non moventur, nisi ad tactum, et veluti ovi speciem accipiunt. Mirum autem est *2290* a Philosopho vocari: cum plurima etiam sint viridia, nec pauca pallida. *2291* dici, alibi monuimus. Cum vero in Aureliam Eruca transit, infantis fuscis involuti formam imitatur, facie humana prope, cum mitra et cornibus.

Aldrovandus quatuor Icones unica tabula dedit. *Prima* infolentis, et forsitan monstruosae est figurae, cum ob enormem magnitudinem, tum maxime, quod in capite annexam habet velut promuscidem. Tota aureo colore resplendet, sed annulos habet nigros. Eiusdem coloris

Arist. 2. de generat. animal. c. 1.

Aldrov. H. Italia. c. 25.

coloris sunt Chrysalides, sive Necdali Bombycum, ex quibus quoque unam depinximus, eam autem, quae secundo loco posita est. Tertia coloris est viridis, nonnihil ad coeruleum vergentis, punctis toto corpore maculata acerrimis. Hujus generis Erucae folliculos non texunt, sed in Chrysalides immutatae, eo quo hic pingitur, modo super aliquod lignum, foliumve aut etiam lapidem extendunt, et solis ardore dein mutantur in papiliones, eos autem, qui ex albo viridescunt. Quarta etiam viridis est, sed auri instar

Vide et apud Moysen.

resplendet, depicta est prone, et supine, item a latere.

Habet et novus orbis *semulium bombycis* alium vermem, *temicli* dictum: qui se, postquam in justam magnitudinem adolevit, in membranam feralem ab ipso filis inextam condit; et deinde ac si parum esset, sumpsit sponte detrusum in carcerem exhalasse animam, se libitiamque suam a furculo aliquo suspendit, ut procedente tempore, in volabilem papilionem vertatur, ac in speratas subeat transformationes.

Nieremb. lib. 13. c. 14.

ARTICVLVS IV.

De Curculione.

Curculio, qui in Papilionem ab it, Erucae subjungitur. Nomen per *κῦριος* accepit, teste Varro, quod nihil pene aliud in eo quam gula videatur. Graecis est *κῦριος* et *μύρα*, forte et *τερεξ*. Multa eorum vere prodeunt examina, tibi frumenta recens demessa, etque madida, antequam occalluerunt, reponuntur, vel ubi granarii fenestras Austrinis flatibus sunt oppositae.

Columella R.R. 1. c. 10.

Inveniuntur tam in faba, quam in tritico. Vnicum ortus remedium, frumenta bene et commode recondere: et fabam, cum in area exaruerit, confestim priusquam luna

incrementum capiat, excussam, inferre. Caeo, areas amurca subigi praecipit: Columella eadem, parietes subacto luto, obliniri jubet, etc. Perimoneur salugine in qua allium decoctum est, si ea pavimenta et parietes irrigentur. Refugiant fabinam, hederam, lupuli salicarii flores, juglandis folia, absinthium, abrotanum, nigellam, etc. Naporum semen miram in prosternendis vim habere, nostra et avorum memoria observatum est. Quia dulce et oleosum, appetitur: eo distenti, intereunt. Plura de his vide in verbis frumentariis.

Columella R.R. 17. c. 3.

TITVLVS II.

De Insectis terrestribus non alatis multipedibus.

CAPVT I.

De Asello.

Insecta multipeda non alata sunt, *Asellus*; *Scolopenira terrestris*, et *Julus*. *Aselli* vocabulum insecto huic Latini imposuere, non quod asino sit similis, sed quod ad colorem ejus accedat. Quidam, *Curtionem* et *Porcellionem* vocant. Plinius *Centipedem* dixit. Aristoteli est *ἰσός*, Medicis Graecis *μύρα*, Theophrastus

Plinius.

sto *ἰσός*, Dioscoridi *καθάρης*, Absyrto *ἰσός*, Asiaticis, Galeno teste, *πύρα*, seu a forma fabae, cui similis dum se in globum contrahit: seu quod e fabarum folliculis et culmis prodire solet. Plinius *τρίλιον*, a curtis callo et duritie vocat: alii *ἰσός* sed perperam.

Galen. 3. de loc. affect. lib. 11. de simp. facult.

Enthripis
hirsutus
Theuci
Inf. l. c. 9.

Insectum est parvum, inquit Moferus, digitum transversum vix longum, semidigitum fere latum, colore livido nigricante. Quatuordecim illi pedes, utrinque septem: singulis pedibus unica junctura, vix perceptibilis: duae breves antennae, quibus viam tentat: latera circa pedes ferrae modo dentata. Tactus se in globum colligit.

Enthripis

Sub regulis, et hydris, plane asinum colorem refert; quatuordecim illi pedes utrinque septem; singulis pedibus unica est punctura, vix perceptibilis; duas habet breves antennae, ut viam tentet; tactus se in globum colligit; vel (ut Galenus loquitur) ad fabae similitudinem, unde *καυμ* nomen indidit: latera circa pedes ferrae modo dentata: sub regulis, vasis aquaris, in medulla arborum exesa, inter corticem et caudicem putrescentem nascitur; usi etiam sub perris, ex humido putrescente nati. Deinde coeunt, et coitu ova deponunt (unde vermis) candida, splendida, margaritulis similia multa, et eodem loco concervata; ut anno 1583. observavimus: tepido humore vivunt, in rimis parietum aut sedium laterbris hyemem, transigunt. Ex ovis primum vermes duriusculi excluduntur, qui aliquantisper fere immobiles haerent et albicantes; tandem parentum more, liquorem atque rorem sugunt. In calidis regionibus et siccis etiam reperiuntur, sed ibi nocturno rore vaporeque refarciunt, quicquid per diem humoris fuerat exhaustum. Galenus hoc Asellum pesto describit. *ὄνικα καταικίδι*. *ζών ἐστὶν πελοπόννησος ἐν τοῖς ὑψηλοῖς ἀγροῖσι καὶ ἐν τοῖς κορυφαῖς γαρυφύλλων, κατὰ δὲ τὰς τῶν δακτυλῶν ἐνερσίους σφραγίσματα.* Aristoteli fuisse eum cognitum id probat, quod pediculum marinum huic simillimum dixerit, demta cauda.

Vjus eorum est in Medicina, multiplex. Aperiunt, attenuant, discu-

tunt. *Vrinae difficultati* auxiliantur, si ex vino tritii potentur. *Calculus pelvis*, si duo tritii, cum stercoris murium et columbarum semidrachma, hauriantur. In *regio morbo* ex multo Galenus propinat. In *asphmate* ab Asclepiade, si combusti, cum melle sumantur, commendantur. Fidem Hollerius et Agricola firmant. Oculorum fere omnes morbos, ab adnatis vel innatis ortos tollunt, caecarthaeta excepta, si recentes bene contriti, ex convenienti liquore sumantur, vel extra adhibeantur. Nihil de aurium dolore, paroeidibus et strumis dicam. *Vivi paronychia* appellati medentur. *Panos* cum resinae terebinthinae tertia parte tollunt. Unguentum ad haemorrhoides dolentes utilissimum, ex unguenti populei unc. j. olei rosacei, in quo decocti sunt aselli unc. j. seu croci gr. 4. paratur. Alii cum adipe et butyro coquunt, et ovi lacteum addunt. Olei violacei unc. iij. in quo quatuor aselli ebulliere, ad tertiae partis consumptionem, salsum humorem extra inunctae reprimunt.

De Calculo quod dixi, certum Laurembergius pronunciat: cui et Hartmannus adstipulatur. Sequitur post assumptum medicamentum totius corporis calor: sitisque molesta, et circa pubem dolor affligit. Praeparationem apud Laurembergium peculiari tractatu vide. Comeduntur a lacertis aquaticis, rana terrestri, et serpentibus. Ad Asellos pertinet *Pollis* et *coyayboal*. *Mirificam vim* excludendi spicula *pollis* habet. Insectum est parvulum, centipes: tritum et impositum, *idem e. a. u.* sculeos et sagittas ocyus extrahit. Praedurus vermis est *coyayboal*, aliis *zincobollin*, aliis *icheton* dictus, superne fuscus, pede numeroso purpurascens. Arcifectus, tufus, et aqua dilutus, maxillisque quoridie bis illitus, dolores dentium placat.

Dissectio M.
M. l. c. 37.

Plin. H. N.
10. c. 8.

Hernand.
Praxis chy-
miaz. pag.
160.

Nieremb.
lib. 11. c. 18.

De Scolopendra terrestri.

Nomen. *Scolopendras* nomen ex eo datum, quod *σκαλοπεδρα* aculeum habet **Aldrov. H. Inf. 2. c. 15.** *is idra*, volunt nonnulli. Quidam, *Hepam*, *Centipedam*, *Millepedam*, *Porcum lutofum*, et *Multipedam* dixerunt. Aristoteli est *σκαλοπέδρα*, Theophrasto *σκαλοπέδρα*, Dioscoridi a serpentum interitu *εφρακτίνα*. Varino et Hesychio *εμφιδεφάγασον* aliis *επίψ*, nonnullis *μορίκας* et *παλίους*; vulgo Graecorum *σκαλοπέδρα* dicitur. Nicandro ideo *εμφρακτίς*, biceps, quod pari facilitate prorsum capite, retrorsumque ducentem cauda incedat.

Dysiripia. Plurimos pedes habere, et penis carere, Agricola scripsit, quod Julio ponius debet coloremque eis aeneum, corpus tenue, et lacum, tres digitos aut ad summum quatuor longum addit. Asplenii folio similem Aldrovandus facit. **Aldrov. L. c.** Moussetus tantum a Julio disserere vult, quantum locusta marina ab Aftaco. Robertus Constantinus in cauda cornigeram comminiscitur.

Natura. In truncis arborum, aut lignis, vel palis terrae infixis, et gignitur et vivit, amotis egreditur; alias plaeurumque latere solet. Circa radices gladioli reperiri apud Theophrastum habemus. Olim Rhytientes et Oberietes sedibus suis pepulerunt, si Aeliano et Plinio fides est. Ex frequentu exitu, serenitatem aeris rustici praesagunt. Ad morsum ejus, locus undique livescit, putrescit, intumescit, et vini rubri faecibus similibus videtur. Contra eum commendat, *intus*, salem ex aceto; *Aegineta* trifolium asphaltites cum vino; Actuarius nepetam cum eodem; Dioscorides, rutam sylvestrem, radicem dracunculi tritam; serpilli ramos et folia; Aetius absinthium et mentham cum vino. Quidam morbum remedia respuere credunt. *Extra*, locus sacrificari, mox profunde incidit debet. Venenum per cucurbitas extrahitur. Tum succum centaurei minoris cum tertia parte vini dulcis, ad mellis

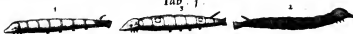
consistentiam coctum imposito, et corium superligato, per octo aut quatuordecim dies; locum tandem cum spongia vino calido inuncta foveto, et Scolopendras morsum certo curabis. Reliqua apud Plinium et Dioscoridem vide.

Habent tamen et in Medicina aliquos usus. Oleo decocti capillos cum levi pruritu auferunt. Cimices sufficii interficiunt, ecc.

Aldrovandus *Opbioctomen* diversam a vulgari esse credit. De caetero, aliquot ipse species observavit. *Prima* est colore amethystino, albis ruberrimisque punctulis maculosa. *Altera* lutea, maculis obscuris insignita. *Tertia* minor, colore rubicundo, per tergus atro. *Quarta* vulgaris, aurei coloris ad castaneum nonnihil vergentis. *Ultima* vixigint instructa pedibus, proceriusculis et longissimis antennis, colore subterrugineo.

Moussetus tres species exhibet. *Prima* est maxima, terrestris Scolopendra, ea quam vides crassitie et longitudine est, color totius corporis ex fusco nigricante splendens. Singulis incisuris pedunculus appendet luteus, id est in singulis lateribus sex-ginea prorsum et retrorsum aequa facilitate promovet. Nam et caput versus ingreditur et in caudam; ideoque a Nicandro et Rhodigino *biceps* dicitur. Partem inter caput et alvum non simplicem sed multiplicem habet: quo fit ut praecifum hoc genus vivere possit. Irritatus hic Scolopendra tam acriter mordet, ut Ludovicus Amarus (qui nobis eum e Libya donodedit) quamvis Chirotoecis duplicique linteo munitos, vix eum manu petentem ferre potuerit: alte enim in linteam os forcipatum adegerat, diuque pendolus vix tandem excuati permisit. Horum alium ex nova Hispaniola allatum linea quaedam flammae medium per dorsum ornat, atque aeneus later pilorumque color

Tab. 1.

4. B. sise Contrabene

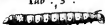
5. Felliculy

Tab. 2.

Tab. 3.

Ajellur Mouf.

Scelopendra Mouf. Sil. Maxima. Terrestr.

Scelopendra Ter. Alit.

Iuly, Glaberi Mouf.

I. Higidy

lor commendat: habet enim capillares pedes, atque armatum se tollens celerissime currit. Hoc summa admiratione dignum est, quum natura huic animalculo caput minimum dederit, memoriam tamen, vimque rationis æmulam neque congio, nec urceo sed amplissi-

ma quadam mensura tribuisse; cum enim innumeri adsint pedes, quasi remiges, et a capite veluti clavo alii permultum distent; novit tamen quisque officium suum, et pro imperantis capitis mandato, in hanc vel illam partem se conferunt.

CAPUT III.

De Julis.

Monferus
Theatri In-
sect. 2. c. 1.
Momon.

Julos Graeci, mea quidem sententia, inquit Monferus, non a lanugine, sed a nucum juglandium atque avellanarum veluti caudis, quarum villi callo compactili infixi, Julos hos representant: unde et ipsi *Ἰούλων* nomen sortiti. Ego Latine Julum dici non nescio, sed tritremem quoque dicere auderem. Quandoquidem Lycophron Paridis treremes numerosis utrinque scalmis celeres *Ζελευρίων* vocat. Eandem similitudinem Nicander Scolopendris applicat; unde pariformes esse Julum ac Scolopendram facile apparet. Hos Hispani Centopeas, Itali Centogambi: Angli (ex me forsitan) Gally vvorme dicturi. Nomenclus Lumbricos terrestres nigros Julos item vocavit Athenæo teste libro 7.

— Ἰούλων
κίληρται μέλας τε γαιοφάγει ἔσση
γυίη.

Nihilominus nisi fuerint etiam multipedæ, in Julorum numerum nomenque non venient. Sunt autem Juli breves, (ut dixi) Scolopendras, pedum numero non asellum tantum atque Erucarum gentem, sed omnia alia insecta vincentes. Julorum alii *glabri*, cernuntur, alii *hirsuti*. Glabrum unum vidi in laticæa capitata, parvi junci fluvialilis crassitie, atque ea quam videtis magnitudinis: caput illi nigerrimum, dorsum aurea tinctum flavedine. Venter ex caesio argentatus; incisuræ pedesque capillares totidem, ut oculos et memoriam facile

fugerent. *Secundus* totus nigrescens, alba linea excepta, quæ a capite ad caudam usque recta per dorsum ducitur. *Tertius* obsolecitus flavescit, caput illi rubescit, uti et pedes; antennæ autem et nascentes juxta caudam setæ livescunt. *Quartum* si corpore nigrius puniceantem feceritis, pedibus autem et antennis levius, facile rem expedietis. Horum alios e musco arborum corticibus innascente prodeuntes, alios sub illis truncisque putridis latentes cepimus. In hirsutos non plures incidi quam duos. *Primus* hac figura et forma albicans, in muro repit, pili brevissimi innascentes nigri fuerunt. *Secundus* ventre sublivido dorsoque inamoena flavedine maculato: est illi os puniceatum, ocellus niger, pili canescentes. In arboribus estoetis, atque annosis inter corticem et lignum lætat, atque etiam inter saxa musco villosa ac denso obducta. Omnes Juli testu se in gyrum colligunt et convolvunt.

An sint venenati equidem ignoro: sed si fuerint, sane perbestum Pennium! qui varie ipsiis nuda manu irritatis ac læsis, immorsus sanusque evasit. Georgius Agricola æneï coloris Julum, (sed is Scolopendram vocat) his verbis recenset, Scolopendra admodum exigua, in truncis arborum, sut in palis terræ infixis, (unde nomen invenit) gignitur et vivit, quibus amotis vel comotis egreditur, alias omnino lætura. Pennis caret, sed plurimos habet pedes. Si quando repit, corporis

poris partem mediam, veluti arcum intendit: si bacillo aliave re tangatur, se contrahit: color illi acneus; corpus tenue, nec laevum, tres transversos digitos longum, ad summum quatuor. Alia item specie, iisdem fere locis reperitur, corpore exili et terete, filii fere crassitie, spadicei coloris dilute: pedibus adco numerosis atque exiguis, ut eos numero complecti in *tab. adnotat.* sit, quatuor digitos transversos longa est: sub oculis degit et asseribus putridis. Avicennae Scolopendra, (qui etiam Julius) solummodo 44 pedes habet, palmam longus, tam exilis ac tenuis, aures ut intrare possit libro quarto Fen. 6. tractat. 5. capite 19. Huius (inquit) aut nullum aut languidum venenum est, nec magnum dolorem excitat: qui floribus Asphodeli, vel sale cum aceto mixto statim sedatur. Juli nostrates, (inquit Gesnerus) si in aedibus fuerint, ad Saccharum Thomae, id est purissimum (ceu ad optimum caseum mures;) congre-

gantur. Bruerus noster (peritus ac industrius naturae explorator) Scolopendras se in Anglia vidisse, et habere referet noctilucas, in ericetis muscosis toto corpore fulgentes. Cui licet, mentiendi nescio, ultro credam: eo tamen magis, quod Ovidius idem in nova Hispaniola per agros; et Cordus in Germania in cellis humidis observasse se scribunt. Mirum est quod Plutarchus refert, bestiolam asperam multis pedibus celeriter ambulantiem, multo cum semine ab Ephebo Athenis ejectam, libro 8. Sympos. probl. 9. Julius cellarius in pulverem crematus, mirifice urinam provocat. Merula, Julorum humor cum cruore ex aellis expresso, ad albuginem oculorum tollendam divinum et efficax remedium. Arnoldus Brev. 1. capite 18. Atque haecenus de Julis; de quorum natura Hesychni, Aristotelis, Nicandri, Lycophronis et Ardoyni varias opiniones praetereo, quia variae non verae.

HISTORIÆ NATVRALIS
DE
INSECTIS
LIBER III.
DE INSECTIS TERRESTRIBVS
APODIBVS.

CAPVT I.

De Vermibus in genere.

T HAEC DE INSECTIS TER-
restribus pedatis volui-
mus. *Apoda* sunt *Ver-*
mes, *Teredo*, *Lumbricus*
terrestris, *Tinea*, *Limax*.

ελωπαδιαι proprie Graecis. Mo-
tu undarum moveri Galenus dixit.
Nullum iisdem ingenium vel memo-
ria. Vnde quidam *obliviosos* di-
xere. Medio corpore difsecti, utra-
que parte vivere videntur; iisdem-
que aluntur, ex quibus constant.

Cedunt aviculis et aliis animalcu-
lis in cibum, sed et ab Indis omnige-
ni comedi dicuntur. Crudos vorare,
Lopezius testis est. Quae de
Schamir verme; cujus in findendis
lapidibus ad templi Salomonici stru-
cturam usus, Judaei scribunt, nugae
sunt.

Multae eorum *Differentiae*, sive
magnitudinem, locum, colorem,
sive alia attendimus. Sunt *parvi*,
mediocres, *longi*, et quidem ita ut
ad cubitos se extendant. Sunt *ni-*
gri, *rubri*, *igneo colore* micantes.
Quidam rubicundo circulo prope
caput insigniuntur. Habent alii
caudam, carent eadem alii. Anno
M. CC. LXXXV. Scorpionum in-
star caudati in Prussia vagabantur.
Intra diem tertium puncti exingue-
bantur. Auctor libri de Natura,
aurei coloris quosdam esse ait, qui
statim ac nati sunt a parentibus alan-
tur, deinde absque cibo viam tran-
sfigunt, ut quasi immobiles jaceant.

Z z 2

Coi-

Nomen.

Generatio.

Natura.

Plin. H. N.
l. 12. c. 37.Galen. de
Diff. part.
l. 1.

Plin.

Differentias.

Constituto tempore reviviscere addit. Vestuntur nonnulli pilis, quidam non item.

Nicemb.
H. Enoc. 17.
c. 16. 11. et
12.

Apud Mechoacanenses, *Itzuagua* vermis, qui et *Sipantepe* dicitur, duobus corniculis rubris iter praetentat, nigro fuscoque variegatus. *Tlaxquippalum* Mexicanis seu marsupium terrae vermis quidam niger dicitur, cujus pulvis inspersus medetur leprae. *Coyayacoal*, aliis *Tzinchoillim*, et *Iebaton*, praedurus

vermis est, superne fulvus, pede numerofo purpurascens. Arefactus, tufus, et aqua dilutus, dolores dentium placat. Anno M. C. IV. ignei vermiculi, incerta specie, in Italia per aërem vefti, ceu densae nubis objectu, folis etiam lumen humanis oculis auferebant, etc.

Nos secundum subjecta, in quibus nascuntur, dispefcimus.

CAPVT II.

De Vermibus in specie.

ARTICVLVS I.

De Vermibus qui in plantis nascuntur.

PUNCTVM I.

De Vermibus arborariis.

Vermes alii plantis, alii animalibus, alii homini innascuntur. Nihil de lapidibus dicam. Planarii vel sunt *Arborarii* vel *Fruiticarii*, vel *Leguminarii*, vel *Frumentarii* vel *herbarii*.

ARBORARII, quidam lignum, quidam corticem, nonnulli folia, flores, et fructus exedunt.

Mouffeu
Theori in
601. a. c. 17.

Ligni - perdes dupliciter distinguuntur, vel ab ipsis arboribus, vel lignis: infestant nonnulli ficum, alii forbum, alburnum, esculum, Cinnamomum, Platanum, Quercum, etc. Eorum qui in *ficis* existunt, alii ex ipsis nascuntur arboribus: alius item pariter, qui vocatur *Ceraftes*. Quum enim vermium magna pars specie formave iner se differunt, discrimen tamen praecipuum in his est, quod in alia arboris fructuve nati, translati in aliud genus seruari nequeunt. *Ceraftes* autem et in olea nasci, et in fico parere afferunt. Habet itaque et ficus suos vermes, et illos quoque emittit, quos alienos receperit. Omnes tamen in *Ceraftes* figurantur, somniquae edunt parvuli stridoris.

Syponinus duo illi cornua in capite assignat. Cum erodendo tantum loci excavaverit, ut semetipsum circumagere possit *αυραη οι κίελαι*, aliud animalculum progignit, et unam speciem in aliam (erucarum more) transmutat.

Et *Sorbus* arbor infestatur vermiculis rufis, pilosis atque ita emoritur. *Mespilus* item in senectate vermes tales procreat, sed grandiores quam in aliis arboribus, ut Theophrastus refert. *Alburnus* vermem profert Thripiformem, ex quo *Culices* deinceps vel *Phalaeonarum* species nascuntur, *αχραθίου ζών τινά έυλαράζω* Helychio, quia *Pyros* sylvestres acriter infestant.

Vermiculus in *Ejiculo* arbore (*Gilbus* a Suetonio dictus) mirae est exilitatis, unde qui primus Sulpitiorum Galbae cognomen tulit, a summa fragilitate ita vocatus est. Carabum *Platanus* producit, (testibus Helychio et Aristotele) vermem cancris marinis similem, sed sex tantum pedibus donatum. *Κασαβίη έσπιάη* Helychii hoc modo nascitur: (Theophrasto auctore;) ligni Cinnamomi

Vermes Arborej . Holtzwürm . Mousf .

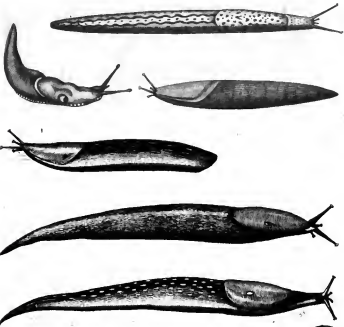
Vermes Fructuum . flegumenorum . Mousf .

Vermes Hominum . Menschenwürm . Alder . Spulwürm .

Limaces . Schnecken . .

moni ramulos binum digitorum longitudine abscidunt; recentesque bovinis tergoribus insunt; tum exinde lignis putrescentibus vermiculos nasci ajunt, qui lignum corroduunt, corticem nullatenus tangunt ob acrimoniam: lignum hoc in aedibus Pennii visum est, a vermiculo erosum; quod cinerei fuit coloris; non valde durum, insipidum profusius, et inodorum, contra quam Lasciani aliquot mercatores, et medicastrum simplicium ignari, affirmant.

Raucae vermes *Quercus* radici in nascuntur, hisque nocent. Olea (inquit Plinius) male ponitur, ubi quercus effossa fuerat: nam relicti in quercus radicibus raucae vermes, ad oleae radices transeunt, atque eos infestant.

Corticarii vermes pauci a veteribus nominantur. Decempedem illum *Clopi* dictum superius descripsimus.

Folia arborum et flores depaescunt *Syrones* dicti, quorum crassities quantilla sit ex eo cogitare possumus, quod inter folii tenuissimi membranas sodiendo serpit, salva utraque epidermide. Post acetum lumbricos: (inquit Joachimus Camerarius) nullum vermiculum vidi adeo compressum. Cuniculi, quos agit, subtilissimas aliquando lineas et fibras referunt; folia cerasi et maculata plurimum laedunt, atque post facientem excidunt, et videntur ex multis seminibus peporum secundum latum conglutinatis formati, nisi quod longe sint minores. Ab his emortuis aliud prodit insectulum; veluti et hi ab alio.

Syronibus persimiles *Acari* quos Angli tam in lignis, cortice, folio, floreque et fructibus arborum, quam caseo et cera genitos, mites id est minutulos sive aromos appellant; a Syronibus eo differunt, quod ex multis *Acaris* constare videntur. *Acarus* autem ipse globosum, album, sepes, et pedicillo simile est animalculum; tam nullius fere substantiae, ut inter digitos pollicemque fortissime compressus, ob exi-

litatem laedi sentiri nequeat. Antigonus eum et Aristoteles *Διότάνω* vocarunt, id est Jovis promum; eam forte ob causam quod crassissima vini dolia rostro perforat. Ea sane nisi Jovis ei aliquid inesset aut divinae virtutis, quomodo tantae vires in eam pusillo et paene nullo corpusculo cernerentur? In *fagi* quoque *foliis* tubercula parva reperiuntur, in quibus vermiculi exiles.

Fructus etiam arborum (ut Theophrastus loquitur) est *σκαληνίσματα*: etiam cum adhuc crudus est, in Sorbis, Mesphyliis, pyris, malisque cernimus. Oliva tam in cute quam nucleo vermes *κέρας* vocatos patitur: unde haud contemnenda pestis Theophrasto dicitur, quae non solum succum et oleum absorberet, sed etiam nuclei tam duri ossa exedit. In *Gillis* perforatis vermiculi etiam deprehenduntur, ipsa nimis medulla geniti; e quibus postea muscarum et culicum quorundam genus oriri, Valerandus Doures Pharmacopaeus Lugdunensis auctor est. In *Quercus* item glande et pomis illis fungosis vermes aliquando nascuntur; eoque anno famem et annonae caritatem Astrologi praesagiunt. *Nucibus* avellanis vermes inesse notius est, quam ut de iis contendam: praesertim aestate humida, et vento ex Austro flante. Mirum est quod Ringelbergius libro experimentorum scribit. Hos vermes laete ovillo ad serpentis magnitudinem enutriti posse. Cardanus tamen idem confirmat, modumque nutritionis, septimo de rerum varietate ostendit. Vermiculi *in sicibus* arefactis similes iis qui in avellanis nascuntur, capite nigro, reliquo corpore ex laevo albicante, sed minores. *Conos cedri* vermibus esse obnoxios comperi, (inquit Bellonius) quemadmodum et pineos. *Cincidela* foeminam crassitie referunt, digitum transversum longi, capite formicae, sed magis compresso; incisuris duodenis; pedes *juxta* caput utrinque tres, antennae circulares binae, venter crassus, cauda

cauda mucronata. In praeduris quoque et lignosis *opoli* pericarpis, semen inest laeviusculum et saepe, vermiculis exesum: quorum veluti aurelias ibidem reperies. Nullus denique fructus nominari possit, quem non tinea aut vermis inficit: imo ipsum aliquando Manna (ut Poëtae fingunt, Deorum; ut Scriptura asserit, DEI filiorum cibus) pueredinem et vermem admittit, quum, praeter Jehovahae mandatum in castrinum reponeretur.

Huc refer *Nepal Ocuilim*, seu Tunarum vermes, *Axocuilim*, et *Cucbipulat* Indorum. De illis ita

Nieremb.
H. E. L. 11.
c. 20.

Nierembergius. Familiare est hucuetlae, provinciae Panicensis, tunarum genus, folia ferens longa, et angustiora caeteris, intra quae solent vermes generari lineis candidis cyaneisque distincti, mirabilis facultatis in curanda insania, si bini tui, et resoluti ex aqua semel intra fumentur; aut si invereratus sit morbus, his aut ter: inducitur enim e vestigio somnus, permittiturque seger dormire, paulo post mente constans expergiscitur, atque respicit. Sunt autem hi vermes innoxii, neque ullum inferre nocumentum solent, si intra corpus deglutionur: quo fit, ut intrepide possint propinari. Addunt, paralyticis sique epilepticis eadem mensuram conferre.

Nieremb.
H. E. L. 11.
c. 11.

De *Axocuilim* ita idem. Plurimum usum vilissimae etiam naturae hic videbimus. Nascuntur inquit Franciscus Hernandus, in arboribus guamparli, aut aliis, quas nostri ob similitudinem prunos vocant (cum tamen ad myrobalanorum Arabicorum pertinere genus alicui fortassis videri possit) vermes quidam hispidi, *axocuilim*, seu ferentes axin; pallentes, vix longi binos latos digitos, ac pennam crassi asferunt. Hos Indigenae ab arboribus deturbatos permittunt ad ignem ex aqua exilari ac discoqui, donec continuantur, et adeps ejusdem coloris, axin nomine, supernatet atque emineat. Colligunt hunc ad usus multiplices incolae, et confor-

mant in globos, e butyro vaccino parari foliis haud absimiles, olei odore et lenitate, et ad omnia, quibus oleum conferre solet, praestantissimos, non tamen in nutrimenti usum adhuc venerunt. Dolores, quamcumque partem corporis obfederint, sedant: nervos tenfos laxant, emolliuntque, discutunt tumores, aut, si natura in id potius propensa sit, maturant: erysipelatis desinentibus conferunt, ulceribus ferunt suppetias, convulsisque, nec non enterocelis, addita resina ac picied, collectionesque cuiusvis generis brevi admodum minuunt atque discutunt.

Cucbipulat ita describit Nieremb.
L. 11. c. 11.
bergius: Vermis genus est juxta moros aut salices versans, hombycis magnitudine, et paene forma, sese illius instar Octobri mense firma convolvens membrana, ac prodians Aprili, conversus in papilionem. Suspendunt hunc Indi infantium cunis, atque ita somnum illis conciliari credunt. Vnde imposuere ei nomen. Idem in pulverem redactus, ac ex vino proprio, quod pulque vocant, totus potus, Venereum stimulat. Mexicanis agris provenit, et ex his quas dixi arboribus victum sibi quaerit.

A lignis in quibus prodeunt sumptas differentias, si attendas, vel innasuntur virentibus truncis, qui *Arbes* dicuntur: vel in aridis et exsuccis qui *γυζαλα*, vel in solidis et ficis qui *Thripes*, vel in lignis calidioribus qui *Ternites*: vel in solidis et ficis qui *Cossi*: vel in navium tabulis qui *Teredines*.

Arbes forte *ἀρβ* τὸ *δάκτυλον* nomen sumpserunt, adeo ut saepe ad eorum radices magna pulveris vis, mordent enim et mandunt vivas arbores, quasi serratione facta, conspiciatur: caput huic deforme; varium, tegmine coopertum, quod exercere et contrahere pro lubita potest. Pedes habet in posteriore parte caudam versus, sicut *Cossi* in pectore; reliquum corpus tunica arenosa tegitur, quasi putamine; qua exuti moriuntur, ut cochleae testis

restis nudatae. Tempore a natura confitio, in thecam aureliae similem obdurescunt, sed quae bestiola pennata inde provenit, nondum animadvertimus. Cossio longe major ob nimiam edacitatem, et minus delicatus. Pici martii, aliaeque ligniperæ aves rostro virentes arbores percutiunt, et foro concavitates investigantes, eo loci perforant et pertundunt, donec ad mordellas istas pervenerint, ipsasque degluti-
verint. Valde enim delectantur hoc cibi genere, ejusque gratia integros aliquot dies in perfodienda arbore insumunt.

Εγχελας in ligno surdo reperitur, et pumicoso, quod ne baculo quidem percussu sonum edit: Cerastræ Theophrasti, et ptyocampæ Medicorum valde cognatus, nisi quod tres tantum utrinque pedes consecutus sit. Virosum illi et pertinacem odorem, et vim valde septicam tribuit Gesnerus.

Θυμιας a terendo dicti videntur, vulgares facis vermiculi ac frequentes, parvi, corpulentis albidis, capitibus nigricantibus vel ex rubro infuscatis, pedibus sex juxta collum tenuissimis, exilibus, et cum rubedine non magna nigricantibus; vermiculo avellane nucus structura corporis persimiles, sed medio minores atque breviores; nigra ligna non amant, sed albicantibus duntaxat (qualia sunt Alburni, Coryli, Betulae, Cinamomi, Platani) innascuntur: quae jam arida solidaque perterebrant, et absorpta humiditate cariem inferunt.

Termitum producant ligna solis nimio calore torrefacta; qui (Servio auctore) ex ipsa medulla genitus, matrem tantum absument, osseamque et corticem substantiam non attingit. Ingratum sane animalculum, tantoque aliis vermibus deterius, quanto cordi arborum, et vitali ipsi fonti perniciosius, vivunt enim aliquando cute et ossibus spoliatæ: atqui medulla absorpta, statim pereunt, nec mederi tanto valet vulnere natura. Corporis effigie Collos referunt: sunt autem mi-

nores multo, et non parum molliores.

Cossi rugosi admodum sunt corporis, unde et Consules quidam Romani Cossi vocabantur. Majores Cossi fere minimum digitum crassi videntur, et tres digitos transversos longitudine adaequant; colore albicante, erucis majoribus fere similes: quare a Plinio praegrandes Cosses dicuntur; pedes utrinque tres, non procul a capite penduli, breves, exiles, nigricantes. Corpus annulus duodenis constat, versus caudam semper minoribus et pellucidis; caput crassiusculum, colore nigro, duae in fronte laminae; juxta os sunt exiguae quasi setae aculeatae, singuli annuli in lateribus, singulis punctis rubentibus modice cavis notantur. Tardigradum valde est animal, et motus vix perceptibilis; quae de causa ventricosos et desidiosos cossos appellat Festus. Oculos habet parvos valde, dorsum teretes, venerem nonnihil concavum, colore albicante dilatum; oesophagi videntur et valde molles, lignis noviter sed intempestive caelis innascuntur; si vero diutius resecta fuerint, plurimamque humiditatem amiserint, minores oriuntur Cossi, magnitudine solum a majoribus diverſi. Veteres in Ponto et Phrygia, (ut Plinius et Hieronymus tradunt) iis quasi delicatiori cibo vesci solebant, atque eum in usum farinae saginabant, ut vermiculi quoque altilles fierent. In medicum etiam usum veniunt Plinio teste; sanant enim ulcera, lac augent, oomas illi percitant; id quod Albertus quoque confirmat.

Teredines, capite ad passionem grandissimo, rodunt dentibus, perforantque robora, vel sono teste. Hae tantum in mari sentiuntur. (Theophrasto teste) nec aliam putant teredinem proprie dici. Horum alios tam longos in navibus Venetorum quae diu in Alexandriae portibus constiterant, repositos memioimus, ut cubitum longitudine, pollicem crassitudine sequerent. Quales etiam inclitus ille

Franciscus Drakus, alter quasi Maris Neptunus, in nave sua orbivaga (cane jam pene spongiosa) domum reduxit. Vidimus alias Tere-
dines unciam longas vermi farinariopersimiles. His corpus teres, caput ex luteo splendente, parum rubens, os forcipatum, a cuius quasi labris parvae spinulae nascuntur; pedes utrinque terni, incisurae corporis undecem, aliquantum rubentes: reliquum corpus dilute livefcit cum splendore; quo majores sunt, eo ex phaeniceo obscurius splendent; quo vero minores, eo intentius albicant. Itali Byssam, Hispani ab edulio Bromam vocant: exodit enim naves et perforat; unde Aristophanes in Equitibus triremem excelam, loquentem, introducit verbis οὗτ' τερεδίνος ἀκάνθη τῆ ταύτα καταστρέφουσι. Sic etiam Ovidius l. de Ponso. Estur ut occulta vitata tereidine navis. Tere-
dines non naves tantum, sed et aedium trabes infestare (Pace Pennii dixerim) ex Homeri Scholiaste (O. diss. 2.) constat, cujus haec sunt verba: Melampus, cui Draco aures purgaverat, ut Brutorum sermonem intelligeret, ob boves Iphicli abactos in carcerem coniectus est. Vbi cum intellexerat ex Tere-
dinum colloquio, parum superesse de trabe, efferrī se iussit, ne illa decidente vitam finiret. Atque dum a viro et mulieri sublimis factus efferretur, domo corruente, uterque reversus perit. Patet id etiam ex Comicorum Latinorum facile principe, quum Philolachen adolescentem his loquentem verbis introducit:

Atque illud saepe fit: tempestas venit,

Teredo aedes ingreditur, et vermis malus.

Venit imber, lavit parietes, perpluvius

Tigna, putrefacit aër operam fabri, etc.

Magnis hi praefereim nocent arboribus, nempe Quercui, pyris, malis,

castaneis, laricis, juglandibus, sagis, mespilis, ulmis et latifoliis salicibus: in quibus immature caesis, et plantaris, pinguedo quaedam mollis et mala oritur (alburne et alburnum saltuariis dictum) omnium Tere-
dinum seges et fomentum. Quo sicciore, amariore, oleosiore, atque duriores sunt arbores, eo magis a Tereidine liberae creduntur: tamen aliquando cupresso, juglandi, Guajaco, et Tiliae, Ebeno etiam, ipsi, vim facit. Modus autem generationis ipsorum in lignis hujusmodi est. Plerique innaescuntur, non foris se inferunt; depascuntque sua principia, ut ex quibus constare, ex iisdem constare pergant. Materialis causa et conjuncta, est dulcis et alimentarius lignorum humor putredine infectus, quemadmodum ex pituita dulci lumbrici inest inorum nascuntur. Putrefcit autem dulcis ille humor duplici de causa. Dystrasia scilicet vel continui solutione: per Dystrasiam qualitas corrumpitur; per vulnera vero, non tantum innatus effluit, et se effundit humor, sed alienus quoque per pluvias caliginisque illius putredinem efficit. In vetulis, raris, et siccatis per aetatem arboribus, maximi sunt vermiculi; tum quia humidum radicale magis minuitur, tum quod Dystrasia colorque et humor peregrinus magis augentur: quemadmodum et fenae plerumque dira scabies, et syrones acarique crebrius infestant. Sub luna exposita ligna citius vermiculantur, ob nimiam aëris humiditatem; sub sole autem calidiore, ob nimium ardorem. Qui vero innaescuntur, hi omni tempore generantur: Illatiis autem, et ex semine culicum, muscarumve natis, ver potissimum atque aestas amica sunt: hyeme enim congelacii pereunt. Caelum quoque et solum magnam vim habent, ligna quippe Hibernica rarius putrescunt, ex solis virtute; quemadmodum et Arabica, ex coeli.

PUNCTVM II.

De Vermibus fruticariis.

Mosc. Lc.

Vermes fruticarii, Salicem, Illicem, Juniperum, Cynosbathum, et reliqua infestant. In *Salice* humiliori, (praesertim quando gallae tuberculosae erumpunt) nonnunquam quasi rosae inveniuntur, quae vermibus scaent, uti etiam in lentiscoli foliis accidit.

Illicis (inquit Quinqueranus) duo genera: alterum arborefcens, alterum frutex exiguus, sesquipedali proceritate. Laetissime vires, foliis laevore praefulgidis, spinarum vallo ambitis numeroso, stolone assurgit in modum rosarii: a nostris *Fagi* appellationem sortitus, quamvis nullam *fagi* imaginem repraesentet. Provenit locis planis quidem, sed in altitudinem evectis, exilibus et siccantibus collibus, sed infocundis. Vere medio roati imbribus frutes, *Cocculus* hoc modo ordiuntur. Vbi imus scirpus se in duo brachia fortitur, in horum medio primum omnium increfcit rotundum quiddam magnitudine et colore pisi; hoc *Macrem* vocant, quod ex eo cetera grana producuntur. *Macres* porro habet ut plurimum quinque quaelibet cespitem familiae, quae ineunte aestate aestuque minutissimorum vermiculorum caervam profundunt, faciscuntque in summitate. In animalia prorepat nova soboles colore candida pro se quisque in sublime. At ubicunque vermiculi vel germinantis furculi axillis occurrerint, decident, et incrementis aucti *Milii* magnitudine fiunt. Inde liberius adolescentibus, albus color in cinericium transit, jamque non animal, sed *Pisum* rursus apparent. Tuncque ea grana maturitatem addepta colliguntur, jam coloratis vermiculis foeta: dum asportantur mercatoribus, ambiens pellicula prae teneritate rumpitur. Vermiculorum quidem qui circa vaginalam habentur pretium in libram quamlibet, aureus solutus: in granorum vero quae adhuc eorum par-

tem retinet, hujus quadrans. Torpent incertim vermiculi, ac immobiles jacent. Caeterum, quam primum tempestivitas adest, in lineam praecipitati Soli exponuntur. Tum libato colore statim prorepunt, atque aufugere nituntur, sed a custode, qui continuus assidet, concussu lineae lo medium eoque rejiciuntur, donec emoriantur. Tanta quidem dum haec fiunt, totoque mox triduo, odoris suavitate ac gratia, ut non *Cibetac*, non *Moscho*, non *Ambrac*, sed ne *Citiorum* quidem floribus concesserit. Si quae vero grana legentis effugerint sedulitatem, ea mox alatorum animalium numerosam exercitum in auras effundunt. Observatum est uno anno ex campo lapideo, in *Arelatenfi* agro, hunc proventum undecim aureorum millibus aestimatom. Haec *Quinqueranus*.

Similis *Cocci* parandi ratio, etiamnum meo tempore (inquit *Carolus Clusius*) in *Gallia Narbonensi*, atque etiam in *Hispania* observabatur. Areas enim sub dio habent ad id destinatas eminente aliquantulum margine, quibus lineo panno instrais *Cocum* effundunt, custodibus cum bacillis summo fervore Solis perpetuo assidentibus, et extrema lineae concuscentibus: ut vermiculos effugere properantes, in interiorum lineae partem repellant. Verum *Petrus Bellonius* lib. 1. observ. cap. 17. aliam praeparandi *Cocci* rationem refert. *Cocci* baphicae (inquit) proventus in *Creta* magnus est: Pastores et pueri eam colligunt. Inveniunt mense *Junio* in exiguo quodam frutice ex *Illicis* genere quae glandem fert, sine pediculo inhaerens illius fruticis stipiti, colore ex cinereo albicante. Quoniam vero istius fruticis folia spinis horrent, uti *Aquifoliae*; pastores ferulam sinistra gestant, qua ramos deprimunt et inclinant. Dextra falcem putatoriam, qua ramulos

B b b

demetunt; a quibus vesiculae rotundas, exigui pisii magnitudine auferunt, qua parte ligno adhaeserant apertas et hiantes, plenas exiguis rubris animalculis lende minoribus qui per hiatus istum effugiunt, et vesicularum vacuum relinquunt. Pueri Coccum jam relictum ad Quae-storem deferunt, qui ex dimento ab illis redimit. Is a vesiculis animalcula cribro segregat, deinde ea summis digitis leniterprehendendo in pilas efformat ovi gallinaei magnitudine: Etenim si nimium compri-meret, tota in succum resolverentur, et color periret. Itaque duo infectionis genera, unum pulvae, alterum vesicularum; et quoniam pulpa insciendo magis utilis est, ejus pretium quadruplo majus quam vesicularum.

In summis *Juniperi* furculis, exiles e croceo rubentes, Gesnerus observavit. In *Cynobati*, sive rosae sylvestris spongia vermiculi nascuntur albicantes, ex quibus Aristoteles Cantharidas provenire scribit. Post duos menses, (inquit Gesnerus) in hypocausto servata spongia magnum numerum vermiculorum viventium effudit. Spina item, et fentis, Rosa, Erica, Genista, Colutea, Rubus Ideaeus, Myrtillus, Capparis, ova crispa, Carpinus, Oxyacantha, ligustrum, vitex, glycyrriza, omnis denique frutex, et suffrutex a vermibus exeditur: neque Ricinus ipse (Jonae, divino illi vati, nimium exaestuanti umbram praebens) ab hac peste legitur immunis.

PUNCTUM III.

De Vermibus leguminariis et frumentariis.

Mousetus
Theor. 2.
c. 20.

Legumina sunt *εμμηρίματα*: sed quomodo id eveniat incertum est. An quoties diffundi nequit humor ob aestum et squalorem, ut Theophrastus innuere videtur? An potius dicendum a sicco humorem appeti, humorem autem illum resugere tanquam adversarium? Sic pendentes arido parieti videmus guttus. An calor nimius corrumpit naturalem, cum calorem, tum humorem intus contentum? Sane eo modo putredinem induci, morbidissima Aethiopia testis est. Fabas depascitur vermiculus, Midas Theophrasto, Hesychio *καίλα* vocatus. *τρεξ* *ή* *καματρεξ* vermiculus leguminaris dicitur, sed praecipue in Pisi versans, et ab erosione nomen obtineas: qualis etiam in Cicere, posteaquam pluvii ab eo elosa fuerit salugo; ut praeter Hesiodi Scholiasten Phavorinus et Theophrastus statuunt; leguminibus dulcioribus saepe innascuntur, tum ob alimenti aptitudinem, et Elementi verminantem naturam. Dulcia enim vermes cito generant, generatosque nutriri et saginant.

Frumentarii vermes, in genere *Frumentarius* dicuntur: qui tritici, siliginis, panici, avenae, orizae, milii, et fecalibus radicibus, stipulis, calamis, spinisque victitant. Eorum alii amylo vescuntur frumento, ut *Farinarii*: alii integro et mola nondum contracto, ut *Carculationes*. *Farinarii* Angli Mealewormes appellant, teredini similes, sepedes, capite parvo et spadicco, corpore annuloso, et pro farinae diversitate vario colore: proba enim et albiissima farina, albos generat; vetustior flavos; macra et fursuribus immixta etiam fuscis. Cardanus eos *Blattas frumentarias* vocitat, sed (ut saepe fit), incogitant. Fursure nutriti mirum est in quantum accrescant multitudinem, et ex decem trecentos brevi videas. Apud panni lanei textores quovis fere tempore inveniuntur: hi enim ex fursuribus, aceto et axungia mixturam faciunt, unde copiosissime nascuntur. Integri frumenti, sive *rosti*, ut in *Βίβλ* *Αέτι* (quam Maule Angli, cerevisiae matrem, appellant) sive crudi, strages curculio: sic

fic enim rectissime meus Comicus, et Virgilius atque Varro Gurgulionem, et Curculionem scribant.

Et Graecis dicitur, Animal tricrostrum. Triticum praecipue sed etiam alia quaecumque vastat frumenta; praeter cassam tenuemque membranulam nihil reliquum faciens; nam ut Georgicorum vates: populaeque ingentem farris acervum Gurgulio. Ad Scarabei minuti faciem formatus, rostrum habet sibi peculiare, et trifurcum. Corpus aliis nigrum, aliis subfuscum, aliis, et majoribus subviride, cuius medium isthmus coarctat. Bestiolae tanta est focietas ut primo quoque tactu levissimo in pulverem abeat. Vere maxime generatur paucorum dierum spacio, antequam examina faciunt apes. Nascuntur (inquit Theophrastus) ex alia grani parte; quod vero reliquum est, pro cibo utuntur: rustici nostri *επιτομας* hoc animal in parietum rimis ac inter regulas ova ponere pro explorato habent, unde per procreationem nova soboles. *Tria* de his bestiolis mira memorant. *Primum*, quod licet ab initio paucae fuerint, brevi in infinitam sobolem propagantur. *Secundo* quod inter regulas ac in rimis parietum triennium ac amplius fere sine cibo vivunt.

Tertio, si una cum hordeo vel tritico per triduum submergantur, tandem exemptae reviviscunt. Syliardus noster (diligens naturae observator) *Curculionis* propagatio-

nem ita describit: Quum formicae aridae culmen exederint, ascendit curculio, et per exiguum illud foramen, ovum unum vel alterum, (rarissime tertium) deponit, magnitudine ferme grani milli; oblongum fulvum, liquidae materiae et fulvae plenum: ex quo deinceps novus prodit Curculio. Datur in hoc insectulo uterque sexus; siquidem coeunt antequam hanc injuriam inferunt. Petrus Comestor ex fabarum corruptione provenire affirmat, cui praeter Guillerium de conchis nemo subscribit, ne curculionem cum Mula male confunderent. Praeter vulgo notum hunc Curculionem Joachimus Camerarius e Germanorum horreis duos ad Penniam alios misit, ventre longe turgidior; quorum unus subcineritii, alter viridis coloris. Est etiam in tritico (inquit Scaliger) Curculio quidam erosus quem forte Plinius Scarabei frumentarii nomine subintellexit.

Circa Lentzburg oppidum Germaniae in agris reperitur Insectum, quod alii vepus, nonnulli Kornevorme, quidam Kornevele appellant. Dicitur esse adeo venenosum et noxium, ut agricolae aratro relicto obvium illud persequantur, et interficiant. Ex rubro parvo nigricat inter segetes habitans, et grana comedens. Vermes in vicibus nati Cocci illos vermiculos aemulantur, quales in Pimpinellae radicibus colligi solet, imo pertinacius instat Brassivolus.

PUNCTUM IV.

De vermibus Herbariis.

Herbarii nascuntur, in Violis, Cynara, Ocymo, Saccharo, Lupulo, Aspodele, Pimpinella, Dypsaco, Carlina, etc. *Violarum* vermes minutissimi conspiciuntur, et nigri, ceteri repentes cursu; ut Jacobus Garetus, Pharmacopola diligentissimus, et simplicium cognitione inter paucos celebris, observavit. E radice *Cynarae* prodit vermis *Haxapus*, eruciformis, albi-

cans, capite ex nigro rubescente. *Cynarae* radices qua rotie nigras reddit; ac tandem interire facit; tales item raphanus producit.

Referunt, (inquit Cardanus) vermem *in rutae foliis* inventum, lacte ovillo, eodem modo quo *Avellaneus*, ad magnitudinem non parvam enutriti. Vermiculus filius roris, *Ocymique* hospes, corpore fere erecto, posterioribus pedibus

sumunt, si Athenaeo credimus. *Cyprini parvi* nigrum sub bronchiis aliquando gerunt, qui eos in tabem deducit. Duodecim veluti uniones, inquit Bellonius, erui magnitudine, carnosos tamen, candidos, et calli duritiem habentes, in quibusdam *Cernuis*, (sic vocat, teste Gesnero, percas fluviatiles) conspexi: quorum unusquisque vermem inclusum, gracilem, oblongum ac teretem contineret: qui ex venis mēfarsicis dependerent inter colon et ileon, ad eos anfractus, in quibus lactes esse solent. Circa Basileam omnibus dulcium aquarum piscium generi innascuntur, Leuciscis in primis, quos Schyvalem ibidem vocant. Albi sunt, longi, convoluti.

Aestate afficiuntur, et ex ventris duricie, magnitudine, et alboreprehenduntur. Quatuor lumbricos, in secunda Leucisci Rondeletii specie Gesnerus invenit; vivos, candidos, latos, exigua crassitie. Major, digitos fere decem longus erat, latus dimidium. Idem sub finem Maii, in Cyprino lato, aliquot offendit, ad digitum longitudinem, unum albicantem. Sed et *Gobio* vermiculos in ventre gestat.

Ex *Quadrupedibus* laborant iidem, Equi, Oves, Lupi, Caprae, Boves, Cervi, Canes, etc. *Equis* in quavis fere corporis parte exoriri possunt. Paschalius ventris facit crassos et albos: gutturis, breves, rotundos, et crassos, qui etiam aliquando in intestinum rectum descendunt: inter costam natos, longos, et capillorum instar tenuis. Ruinus quatuor *lumbricorum generis* in eorum intestinis exponit. *Crassos* et breves, in modum pistachiorum sanguineos. *Longos* rotundos et albos, qui teretibus in humano corpore respondent. *Parvos* ac tenues, *Turris* italis, qui quandoque cum faecibus egrediuntur. Alcarides forte. Nam fe foramini recti intestini copiose ingerunt. *Breves* denique et crassos instar fabae, pi-

losos, qui se interiori recti intestini parti applicant. *Brassivolus* in pullorum ventriculo, ingentem copiam rubrorum et seminigrorum Ferrariae reperit, feminis cucurbitae forma. Ruinus prope stomachum, in equis mortuis, plusquam centum, pistachii fere magnitudine, sanguineos, qui prima stomachi membrana erosa, ad secundam pervenerant. In *ovium* hepate reperi, nullum dubium. Adhaerent et bifidulis eorum unguis. In cava vena diebus cunicularibus, Coiterus invenit. *Lupis* in vulneribus et ulceribus facillime oriuntur. Ideo forte lapides, ne laedantur, pertimescunt. *Caprarum* gregariarum caput, multis vermibus juxta cerebri basin naturaliter affici, scripsit Tralilianus. *Boves* sub lingua, nec non inter cutem et carnem saepissime affigunt. In cerebro *Cervino* femina cucurbitulae acmulantur, in aqua mortui videntur, in vino reviviscunt. Prope vertebram nati, iis, qui carnes foedant, similes sunt. *Cinet* sub lingua videntur. *Alia* vel *Alia* Graecis. Alii, nervosam quandam congeriem dicunt, qua canicularibus inflammata, rabiem concipere opinantur.

Huc pertinent *mulas*, qui in carnibus nascuntur: *Turris*, qui in lardo. *Meldera*, qui in caseo. *Cleri*, qui in favis apum. Habent et *Locustae*, postquam pepererunt, circa fauces suas, qui eas strangulant. In venti et in phalango duo. Qui in mortuis corporibus reperiuntur, vel ulceribus Chirurgorum aliquando incuria, *in* Hippocrati et Plutarcho, *saeva vermins* Lucretio, *κακὰ θηρία* Suidae, dicuntur. Sunt vel caudatae, vel caudarum expertes. Gallinae utrisque vescuntur. Democritus eorum ex Oraculi consilio usu, et Theognosti Democratii ductu, a comitali morbo liberatus est. De *Fuga*, et quomodo occidantur, veterinariorum vide.

Tralilian.
l. 1. c. 2. 6.

Vincenz.
l. 19. c. 6.

De Vermibus qui in homine.

De vivo homine res est. Nam ex cadavere exurgere certum: natumque aliquando ex medulla spinali serpentem, Camerarius auctor est. In variis vero illi membris reperiuntur. In *Cerebro* nasci, testantur; Hollerius, Thomas a Vega, Cornelius Gemma et alii. Frequens id olim in Hungaria et Germania: quique laborabant in phresin et maniam incidere solebant. Vnicum in alio, quod cum vino sublimato exhibebatur remedium. Vir apud Benivenium robustus et dextra nare palma longiorem eiecit. Prodiere ex *auribus* in peste, iisque crassi sed non ita longi. Hinc *σκυλαριώτα* Dioscoridi.

Vidit et Valescus de Taranta duos vel tres, granorum pini magnitudine, crassiores tamen. Sub lingua nasci, Montuus auctor est. In *Dentibus* Sinones a quibusdam vocantur. Battaeo Syriae Monacho ex nimia inedia, enatos fuisse, Sozomenus tradit. Per *oculi* anteriorem partem puellae trimae vermem semipalmarem, album, eductum, Amarus Lusitanus scribit. Stabulari aliquando in aliquando arteria, Avenzoar; in pulmone, Aloysius Mundella, in vesica et renibus, Dodonaeus, Rondeletius, Fernelius et Jacotius, in utero, Priscianus et Garzias Lopus, testes sunt. Ejectus ex pectore per tussim; egressus per penis meatum et quidem sponte unus: minxit quidam Perusinus parvos et lutos: Italus quidam elychii crassitudine, vivus et rubentes; vide et apud Moufetum exempla. Exiit per uteri collum magna multitudo. Prodiit et ex polyposi naribus postquam foliorum tabaci succo cruciaretur. De eorumdem mictu, Talpium consule. In brachijs, cruribus, furis, et cute reperiri, Dracontis puerorum, Niguae seu Toni Americanorum, et Indorum Orientalium, ostendunt. Quid plura? Nec cor forte liberum erit.

Dari enim et in sanguine lumbriciformia animalcula, corpus exesura, apud Plinium habetur. Cum semine eiectos, apud Plutarchum. Et qui non nascantur ibi vermes, ubi angues bifidi flagellati, ut in Appendice ad serpentes diximus, inventi sunt.

In intestinis qui haerere solent, sunt *Lati*, *Terredes* et *Ascarides*. Priores omnes acetos insectant, Graecis *ιλιάδες πλατείαι*, et *ασκία*, Latinis proprie *Teniae*. Per tota enim aliquando extenduntur intestinalia, corollae in se ipsam ductae instar. Tricenum pedum esse notat Plinius, Platerus quadraginta vidit. Partes eorum non ita exacte semen cucurbitae referunt, sed ubi abrumpuntur, et moram aliquando jam semimortui trahunt, pars quae ad laetra tenuior, putrefcit: quae vero in medio veluti nodus, figuram feminis cucurbitae vel cucumeris refert. Quatuor historiae apud Fabricium Hildanum vide. Ad hos illi, qui *σκυλαριώτα* seu *cucurbititini* vocantur pertinent. Ideo quibusdam alterum *Teniae* genus. Ex partibus multis, quarum singulae semen cucurbitae referunt, constant. Ex his illum fuisse puto quem Lusitanus describit, quatuor cubitorum, latitudine semiunguis exigui, albus, capite verrucoso, ex quo totum corpus procedebat, quem mulier Illyrica tussicula vivum eiecit.

Terredes στρογγύλοι, seu rotundi Graecis, si magnitudinem spectes, sunt aliquando, longitudine sesquipedale, quinque pedum saepe, nonnunquam palmam non excedunt: si colorem, sunt rubri, flavi, nigri, ex parte albi vel sulvi, et virides: si constitutionem, visus est rubro capite, pisi magnitudine, lanuginosus, cauda lunata: visus dorso lanuginoso, pilis rubris confuso, etc. Platerus octodecim ulnarum exsiccatum habuit, quem Moufetus vidit. Trecentorum pedum longitudine ejectum, Plinius auctor est. *Alca-*

Holler. l. 1. cap. 1.
Verg. in c. 1.
de iacis aff.
sectia Ga.
leni.
Gemma in
appendice
operis Co.
smocrit.
Beniven.
Esempt.
c. 100.

Mont. rom.
4. c. 19.

Sozom. H.
Ecd. l. c. 34.

Lusitan.
cent. VII.
cur. 63.
Mundella
Dialogo 4.
Dodon. ed.
Beniv. c. 78.
Rondelet.
de dignoc.
moth. c. 17.

Moufet.
Theatr.
Inf. l. c. 30.

Talp. obs.
l. c. 49. 50.
et 51.

Pin. H. N.
16. c. 13.

Pin. H. N.
11. c. 33.

Hid. Obs.
Cent. 2. 7 L.
72. etc.

Amar. Lu.
fa. Curat.
Cent. 6.
Cur. 74.

Ascarides ài τὸ δένδρον, quod mordicationem et pruritus excitent; vel ab ἀσκαρίῳ moveo, dicuntur. Veteres *jumentarios* dicebant, quod saepius in equis, canibus, et boum genere apparerent. Sunt lumbricis terrestribus similes, sed unciam raro superant. In extremo languore reperiuntur.

Aldr. Hist. Incl. l. 6. c. 4.

Dantur praeter hos et *Monstrofi*. Benivenius unum pedibus quatuor, cauda novae lunae instar falcata, digitorum duorum longitudine obser-

vavit: *Gabucinus*, nigrum et pilosum: *Capriana*, binis cornibus flexibilibus, et centum utriusque pedibus subviridem, et qui mire progrediebatur. *Rondeletus* Scolopendrae similem, sine oculis. *Schenckii* filius variantem, rostro acuto et sanguineo excrevit. *Rusticus* apud *Wierum* octopedem, rictu oris capiteque anati simillimum. *Puella Lovaniensis* apud *Gemman* *Anguillae* similem, etc. Plura apud *Aldrovandum* et *Mouferum* invenies.

CAPVT III.

De Teredine et Lumbrico terrestri.

De Teredine pedata, superius cum de vermibus plantarum ageremus, egimus. *Depedis* meminit *Agricola*, quem ab aeneo colore *Stupfferium* vocat. Serpit, inquit, quia et pennis caret et pedibus. *Craffiduo* ipsi quasi parvae aserinae pennae, longitudo scolopendrae. *Teres* est, sub lignis putridis natus, et plerumque juxta scolopendram inventus.

Agric. de animalibus subterr.

Aldrovandus quatuor teredinum genera constituit. *Primum* *Plinii* et *Theophrasti*, quod dentes habet et duntaxat in mari in lignis reperitur. *Alterum* *Vermiculus* dictum; *Tertium* *Thrips*, *Quartum* *Cossium* quem vermem multipedem in lignis quidam faciunt. Ipse observavit vermem pili longitudine in ligno nascentem, colore album, figura fere *Erucae sylvestris* similem. *Linea* in dorso a capite ad caudam usque conspicua, more *Erucarum* repentem fere, undecem incisuris constantem, in singulis lateribus, punctulis quibusdam castaneis, ore nigro ex duobus veluti introforum se curvantibus dentibus confecto, qui admodum constringebantur, plusculis prope os pedibus. Ex ore succus quidam viscidus, lentusque emanabat. Hunc vermem *Cossium album* existimas.

Plin. H. N. l. 16. c. 41.

Aldrov. H. Incl. l. 6. c. 7.

Plin. l. c.

Mulcae tamen sunt arbores quae te-

redinem non sentiunt, ut *tilia*, quamvis corticis et foliorum succus dulcis sit, ob odorem; *buxus*, ob duritiem; *abies* circa germinationes decorticata; *Mori* materiam aeternam *Theophrastus* reliquit. *Alexandri* vero *Magni* comites prodiderunt in *Tylo rubri maris insula*, arbores esse, ex quibus naves fierent, quas *CC. annis* durantes inventas, et si mergerentur incorruptas. In eadem esse fruticem baculis tantum idoneae crassitudinis, varium, tigrum maculis, ponderosum: et cum in spissiora decidat, vitri modo fragilem etc.

Theoph. H. P. l. 5. c. 7.

Lumbrici terrestres, Graecis γῆς ἕντερα, ἕρπιδι, ἀλάτῃ, Siculis γαστρίσκου, quod terram comedant; Latinis *Intestina terrae*, *Monardi Onisculi* et *Nisculi* dicuntur.

Lumbrici terrestres. Aldr. Hist. Incl. l. 6. c. 6.

Duo ipsorum genera *Lumbricis intestinalibus* quidam sunt similes; alii *Ascarides*. Illi colore sunt interdum subalbido, interdum sub sanguineo: et pluvis cadentibus subito e terra prodeunt. Hos qui parvi, non unius ejusdemque coloris dicit *Agricola*. Sunt candidi, lutei, nigri; saepiusque aratro excitantur. Vastant faeta radicibus subsecis. Ad eos pertinent *Zuccarolae* *Italis* dicti, crassi, longi paulo minus digitum. Sub aëris aestum, e terra prodeunt. Terra pingui aluntur, et dulci radicum

dicum succo. Ex eodem nasci, Gaudentius Merula scripsit. E terra egressos coivisse observavit Aldrovandus. *Tangunt se tantummodo*, inquit, *plusquam dimidia fere corporis parte, atque ita arcte sibi invicem adhaerent, ut non nisi pedum duriusculo calcatu et frictione abstant.* Videtur autem uterque cum coivum, unus lumbricus in medio corporis paulo crassior caeteris. Pluvium praefagiunt, si pertusa quasi terebello humo, affatum foras erumpant. Terra namque ab Austro et aere vaporoso madefacta, perfacilem eis transitum largitur. Interveniunt in esca piscibus, avibus, turdis imprimis et cornicibus. Sed

et gallinae iisdem videntur. Haud spernendi et in *Medicina* usus. Profunt ad icteritiam tollendam si pulverizati in vino vel commodo vehiculo exhibeantur: contra arthritidem scorbuticam vagam, sicum sabina, acistolochis, etc. exhibeantur: in nervorum vulneribus si trixi imponantur: in calculo si ex vino passio bibantur. Mercutialis in lactis defectu nutricibus cum nucleis pini, amygdalis, semine petroselinii, feniculi, rapis, etc. exhibet. Ex iisdem oleum lumbicorum componitur. Lixivio, et amaris aquis occiduntur. Aqua vero, in qua semina cannabis decocta sunt, ad superficiem proliciuntur.

CAPUT IV.

De Limace.

Alde. Hist.
lib. 6. c. 30.

Limacis nomen testudini terrestri perperam Albertus imposuit. Distinguit et a Cochleis Plinius et quociens cochleas vocat, nudas adicit. Nominis rationem locus suggerit. In limo enim nascuntur. Nec apud Graecos peculiare nomen habent.

De *Forma*, *Genere* et *Differentiis*, ita scribit Aldrovandus. Limacum, seu nudatum Cochlearum, aliae magnae sunt, aliae parvae: Magnae Germanis a colore ruffae dicuntur (quanquam in hoc genere etiam nigrae sunt) de quibus fensire scriptores quidam docti putant, cum ad medendum cochleas nudas postulant: Parvae gregatim folia sectantur, et hortos infestant, cinerei, aut fusci coloris, et haec quidem semper nudae sunt, quod sciam. Plinius Limaci magnae similem esse scribit echinum. Sunt vero partium distinctiones, ut et Scaliger annotavit, in hisce animalculis admodum obscurae, quae hic exprimuntur primo loco, ex cinereo nigricant, albis per tergus maculis, cornicula exerunt, quatuor e capite, quibus iter praetendunt,

Tertia tota nigra: postrema cinerea albis maculis per dorsum, iisque longis varia. Albertus in eorum extremo sitos habere oculos asserit. Plinius cochleas haec nudas sive Limaces non tamen omnes in capite lapidem gerere memoriae prodidit, idque verum esse docuit quotidiana experientia: nonnunquam officulum, ut post patebit, idem Plinius nominat. Cardanus Limacium lapidem vocat his verbis, Limacius lapis in capite Limacis, quae cortice non integitur, solet generari. Hunc ut ostendere possum candido colore, et aspera superficie esse oportet, quod ex aquae substantia coactus sit, et ob id etiam parvus, quod in parvo animali inventus. Lapillus quem ego propriis manibus exemi e capite nudae cochleae, postquam in multis frustra quaesivissem, albidus erat fabae fere magnitudine, multo tamen humilior, compressusque magis, modice transparentis, inaequalis, admodum glaber, parte altera planior, altera velut in oculum protruberans, durus, sed dentibus friabilis, ita ut in arenulas atteratur. Venduntur,

ca

et alii lapilli multo majores, magis protuberantes, minus candidi, obkuri ineus foveam habentes sed ejusmodi e nudis cochleis eximi non puto. Noctu potius, quam interdium animalia isthaec ad pascua exeunt, degunt autem non modo in campis et hortis, sed in cellis viniis, latrinis, closcis et aliis subterraneis, uliginosisque aedium locis.

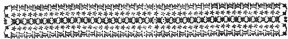
De *Ufu* hoc habe. In Africa quasdam edi, si Brasivolae credendum. Ex iisdem in Medicina, sale gemmeo aspersis, et cum aqua Limonum infusa insolis, donec quasi in unguentum abeant, Cosmeticum ad faciem laevigandam fieri. Illinitur, et mox aqua florum fabarum abluitur. Profunt in *ulceribus primum*, si vivae comburantur, cinis cum thure et albumine ovo-

rum superlinatur: in *hernia*, russiae imprimis, si emplastris illinantur: in *verruca* et *gangliis* tollendis, si ex bene salitis liquor colligatus, iisdem affricetur. Producant in jumentis pilos russiae, si ex exenteratis et sale aspersis unguentum fiat. In iisdem, ex sero acido tepide propinatae, sanguinis per vesicam et anum excretionem cohibent.

Lapillus qui in capite, quarthanam solvere solet. *Officulum* quod in dorso reperitur, ad denititionem alligari jubent. Inter duas orbitas inventae, per aurem cum ebore trajectum, vel pellicula canina adalligatum, doloribus capitis medetur. Milzaldus stranguriosis prodesse scribit: nec non parturientibus, loca ipsa laxando.

Plin. H. N.
l. 30. c. 27.
l. 19. c. 6.

HISTORIAE NATURALIS
DE
INSECTIS
LIBER IV.
DE INSECTIS AQUATICIS.

TITVLVS I.

De Insectis aquaticis pedatis.

CAPVT I.

De Insectis aquaticis paucipedibus.

ARTICVLVS I.

De Squilla, Locusta, Scorpione, Notonecta, Cicada, Anthreno, Forficula, Lacerta, Corculo.

INSECTA aquatica, in
Pedata et Apoda distin-
guuntur. Illa vel pau-
cos vel multos pedes ha-
bent. Paucipedes sunt, *Squilla, Lo-
custa, Scorpio, Notonecta, Cicada, Anthrenus, Forficula, Lacerta, Corculus, Musca aquatica, Cymbaris, Scarabeus, Tipula, Atelabus Arachnoides, et Ligusteria seu Bellonii Phryganium.*

Rondelet. de
Insectis.
c. 37.

Mous. The.
sz. L. c. 37.

Squillae primus, quod sciam meminit Rondeletius, sed crustatae duntaxat. Pedes ternos utrinque habet. Cauda in duo longa et tenuia veluti fila definit, caput rotundum et compressum quatuor corniculis instruitur. At Mouserus plura genera observavit, et icones expressit. *Squilla* insectum, inquit iste, a *Squilla* pisce parum differt, nisi, quod et breviores multo antennis, et colorem magis spadiceum vel terrestrem potius obtinuit. Huius *sq* testa fragili obducuntur,

alii plani sunt et nudi. Testacei in rivulis praesertim degunt, arundinum vel gladioli radicibus adhaerentes: colore sunt subflavo, nonnunquam autem albicante atque cinereo. Sex tantum pedibus incedunt, reliqui hic appendices pinnae munere funguntur. Nudi, vel molles sunt vel crustacei: Molles, figura haec constat satis, modo caput spadiceum, reliquum vero corpus obsoleto cinere tinctum imaginemur. Crustaceorum genera omnia articulata sunt, sed aliis globosi articuli, aliis alii globosi effigies graphice hic repraesentatur, si ipsam leviori spadiceo mollius attingeris. Talis *primi* et *secundi* non globosi color. *Tertius* autem species dorso nigricat, ventre fusco: at omnibus os forcipatum et appositum pertinax. *Quartus* prioribus tribus pedibus se movet, caeteris appendiculis pro remis utitur. Collum illi et antennae forcipesque minio dulcius

Hirudines Marine

Meer

Saugegel

Hirudines Marine. Meerfaugegel Aldr.

Lumbrici Aquatici seu Marine. Meerwürm.

Lampyrel

Stella Marine. Meerstern Aldr.

dilucius illitae; corpus fuscum, vel magis cinereum. *Quinto* caput longè nigerrimum; corpus plane mallicorio simile. *Sextus* *asiatica* videtur, ea quam vides forma et colore cinereo. His omnibus oculi duri, picei, membrana vitri modo perlucida obducti, qui non minus continuo moventur, quam quadrupedum aures. Assultant illi protinus, ut Squillae pisces, in coitu, et ubi licentia audacia crevit, implet saemellam. Hoc tempus speculatus index morfu levi significat: illa ore compresso quicquid inclusit examinat, paremque socio tribuit: cōtunt enim ore, cancrorum more et locustarum. Quem vero in Medicina usum sortiuntur, nequeo ex scriptoribus vel Empyricis ullis, quibus vel ignoti Squillae vel despecti videntur, recensere. Id tamen constat, mensè Aprili et Majo, nihil ad pisces infuscandos utilius haberi posse.

Locusta pisces imitatur. Colorem habet pallentem cum virore. *Scorpionum* majus tria vidit, atque habuit genera Mousetus. Pri-

mus nigricabat nonnihil, reliqui arenam candicantem referebant.

Notonecta non venire ut alia, sed spina innatant. Horum alii oculi, scapulae corpusque nigricant, alii virefcunt, alii pyropum, alii picem referunt. Raro duos ejusdem videris coloris.

Cicadae stivoantiles, et veneris latitudine et pedibus natant, utrinque ternos habent, postremi longissimi sunt. Hoc a terrestribus differunt, quod capite sunt magis exerto, et cervicis aliquid habere videantur.

Anthreno fuscum ubique corpus, oculis piceis exceptis.

Forficulae idem fere color, sed magis saturus; carere oculis videntur, sed inus conditis cernit atque dijudicat objecta.

Lacerta varii coloris est, et piscatorum gaudet incuitu. Circa rupes Britannicas non infrequens, ubi piscibus insidiatur.

Corculus cordis effigiem, pedibus capiteque dempris, scite exprimit. Ocellos habet perexiguos et nigros; tibias sex concoloros, duobus digitis instructos.

ARTICVLVS II.

De Musca aquatica, Cantharide, Scarabaeo, Tipula, Atelabo Arachnoide, et Ligniperda.

De *Musca aquatica* ita Rondeletius. Muscas volantes, in aquae extremitate saepe vidimus aestate. Oculis sunt magnis pro corporis magnitudine, dorso rotundo, ventre plano, senos habent pedes, posteriores majores ad corpus in aqua impellendum. Inter natandum geminas alas extendunt. Quare et in aëre volare, et in aqua natare possunt. Natant ventre in coelum converso, contrario sive volant. Vtrumque per vices faciunt. Venæ lineis nigris et viridibus distinguuntur, his pisces insidiantur.

Vide vero quae de his in *Muscis* diximus.

Cantharides, in paludibus circa lacum prope Booniam, reperiuntur, quae per superficiem (placet haec

et sequentia verbis Aldrovandi describere) aquae modo irrequieto huc illuc circa eundem fere semper locum mira celeritate se trahunt: nec in summo tantum, sed etiam profundius feruntur. Magnitudine, et forma Cimices referunt. Crucula sena habent subruffa. Vaginae e nigro virides, praesertim ad solem, et splendentes alas tegunt sed non penitus, ad caudam enim alarum extremitas prominet, quae cum in aqua celeriter feruntur ut solent, mirabili candore, splendoreque conspicuo argeorum vivum, quodammodo reuert: Unde, et *Pygolampides* si quis appellat, nomen ipsorum naturae conueniens posuerit. In aërem si prorepserint, volare etiam possunt. Icon earum haec est. Cum

D d 2

de

Mouset. 11.
c. 14.Rondelet. de
fluvialib.
c. 40.Aldrov. H.
inf. l. 7. c. 1.

de Sacrabæis ageremus, diximus etiam aquaticos dari. Eos audio esse majusculos corpore lato, compressoque, et a Germanis Wasserkäfer appellari, et in quarum vis aquarum fundis reptare. Sed videre eos mihi necdum licuit. Observavi vero Insectulum quoddam, vel ex Scarabæorum, vel ex Cantharidum genere: Rustici violam aquaticam dicunt. Cantharide minor est, forma oblongiori, angustiorque utrinque in acutum desinens, ætérmo splendens colore duas juxta rictum appendices breves habens, seu cornicula, feros pedes colore ferrugineo. Observavi et aliud Scarabæi aquatici genus, Scarabæo stercorario minori per omnia simile, nigrum, coleopterum, gressu, cursu, celerrimum, saliens etiam dorso impostum, maximo nisi in aëre se vibrans, subtilim in ventrem se convertit: pedes habet inæqualis magnitudinis: priores brevissimi ad gradiendum tantum apti sunt, duo postremi, cum ad natandum servare debeant remigum loco, multo sunt longiores: aliis vero illis communibus, æqualis pedum omnium est magnitudo. Hujus icon postea dabitur una cum Tipulis. Inveni et aliud in horti publici visis aquis, in quibus plantæ aquatice conservantur, Insectum e Scarabæorum genere, superiori in eo plurimum differens, quod anteriores pedes haberet duplicis usus, nimirum ad natandum et gradiendum. Sagacissima enim natura latissimos eos fecit in medio, haud aliter, ac avium aquaticarum pedes sunt, et ne latitudo (rotunda, ac cava) ad ingressum non esset inutilis, eosdem in extremo rursus fecit exiles, robustos tamen et hamatos, ut eis una cum duobus subsequentiibus, qui contigui sunt, ac æque longi, ea carentes latitudine, ad progrediendum uti posset. Postremi pedes duplo sunt longiores, in extremo velut in pinnam molliusculam desinunt, in medio venteris siti, longe a primis, qui sunt in pectore. Horum quoque duplex

est usus, ad natandum, seu potius ad natatum regendum, tanquam pinna aliqua, aut cauda, et cum cubat in dorsum, (spricatur enim libenter, et spricantem ego cepi) ad insiliendum. Sedit enim cum in dorsum cubat, iis sese ad saltum a terra elevans. Cum cubat in ventrem, vel omnibus pedibus insitit, hosce posteriores tanquam ad insectum inutiles per terram trahit. Coleopteron est hoc insectum vagina testum durissima, ventre quoque durissimo, ac prope osseo, color ejus ex atro ad castaneum nonnihil vergit. Antennas a lateribus capitatis erigit adeo exiles, ut visum pene fugiant, castanei coloris. In summa elegans animal est.

Tipularum, quæ etiam Macropedii, Pedones, et Grainæ a pedum longitudine, Moufetus quatuor, Aldrovaodus duas observavit differentias. *Prima* Moufeti species est tibiis longissimis araneo sylvestri similis, corpore fere ovali, cinereo albicante, alis argenteis, oculis nigerrimis prominentibus, antennulis duabus brevissimis, cauda mucronata: volat subinde (ut struthiocamelus) quasi gradiendo: aliquando tamen in aëre volat, sed nec longe nec diu. Lucis adeo est appetens, ut lucernæ amore sæpe conflagret: autumno in pascuis et pratis frequens cernitur. Sed hæc de mare. *Fœminis conformis* videtur, sed paulo nigrior, et caudæ mucronem quasi demorsum obtinet. Has Angli, Schepherds vocant: id est opiliones: quia ubi oves vescuntur ibi sæpius apparent. *Secunda* Tipula caput magis habet, oculos prominentiores, antennas quatuor exiles, corpus luteo nigroque colore varium, alas obscuriores. *Tertia* fere similis, sed corpus totum luteum 6. vel 7. maculæ nigrae magis adornant; habet item tam mos quam fœminis caudam trifurcatis. *Quarta* species rara et perelegans videtur, capite et maxime ore furcato, scapulis turgidis, brevioribus pedibus, corpore duplo cæteris crassiore, dorso nigricante,

Mouf. Theor. Inf. L. 1. c. 11.

eante, ventre et lateribus croceis, cauda mucronata et nigra. In se-
pibus versatur aestate, rarius in cam-
pīs reperitur. Coeunt dictae tipu-
lae averſis caudis, atque ita volant;
recurvantur tamen quandoque ve-
lut in complexus. Aldrovandus bi-
na Tipularum genera observavit.
Prius in aqua stagnante serobis, fo-
veaeve, cui cannabim macerandam
immergunt rustici Bononienſes,
quae ab eo usu Maceratoſo vocat-
ur, inventum, longum erat inte-
grum palmum, colore fusco. At-
telabo live locustae aſperae non ab-
ſimile, nisi quadrupes fuisset. An-
tennas binas, sed articulatas, prope
medium, extremo nonnihil deor-
sum reflexas, ac hamatas unico an-
gularum unguiculis simili, quibus
obvia apprehendit, altera nempe
articulo reliquae antennarum lon-
gitudine annexas. Capitulum exi-
guum ante exigua appendice, ve-
lut corniculo acuto armatum, figu-
ra fere trigona, ocellis utrimque
eminentibus armis, ac splendidis im-
mobilibus instructum. Alarum est
pennis quaternis longis, et angustis,
subtilissimis. Caudae loco appen-
dices binas longissimas filamentor-
um instar, statim ab ano disparti-
tas gestabat. Pedes quaternos, sin-
gulos tribus articulationibus distin-
ctos, nempe ob longitudinem, sed
imbecillimos, quales fere Araneis
sunt, anteriori corporis parte, pe-
ctore locatos. Vnde cum in aquis
degant, Belgae et Germani, ut au-
dio suo idiomate Waterspinnen vo-
cant, i. e. araneis aquaticas, Col-
lum a capite subest oblongiuscu-
lum, quod a ventre paulum latio-
re excipitur, et ipso tandem in acu-
men paulatim extenuato. Dorsum
ei erat plenum, quod alis tegitur,
ac ferruginei coloris. Venter su-
pine utrimque in sulcum conspicit-
ur excelsus, prominente medio
tereti, seu cauliculo herbae cujus-
dam, ut polygoni foeminae inter-
nonis, ac geniculis quinque quos
annulos vocant, secta. Horum sin-
gulorum interstitiis macula; seu
punctum nigrum conspicitur. Cum
itaque quadrupes sit haec Tipula,

ab ea quam sepedem Festus esse
dicebat, plurimum differt. Sed et
hanc observavit. Mira corporis le-
vitate, et pedum agilente aquis quo-
que inambulat, oblongiusculum, et
angustum, sed priore multo minus,
et muleis ab illa partibus discrepans.
Sepes est nec alatum, nigrum toto
corpore, sine cauda, sed antennas
exiguas, veluti filamena subtilissi-
ma ante gerens, quibus etiam in-
greditur nonnunquam. Est et
aliud genus inter hanc, et majorem
medium Vere, ut Aprili aquis su-
pernatans, ac repens, corporis fi-
gura majori plane simili, sed et
multo minus, oblonga caudae ap-
pendice carens, et maculis in ven-
tre, quarum loco in mediis alis ni-
gris albidam terete gerit.

Attelabum arachnoideum nominat Aldrovandus insectum quoddam, Aranei speciem ferens, sed sex tan-
tum pedibus dotatum, colore cin-
ereo, ac vulvae, seu fundi luroſi (in
quo sese occultit, aut summa super-
ficie ejus sedet, aliquando reprints,
nonnunquam natans) adeo simili,
ut nisi lynceis oculis data opera di-
ligentissime inventi eum deprehend-
ere, aut observare non liceat. Ri-
ctu fere est Locustae, ocellis utrin-
que alte satis extantibus; caetero
corporis habitus non male araneum
referens, alvo tota annulis pluribus
secta, parte prona compressa, su-
pina nonnihil rotunda, ita ut me-
diam quandam formam inter Ara-
neum, et Attelabum, seu locustam
apteram brevem habeat.

Ligniperdam aquaticam non vi-
detur Aristoteles agnovisse. Ere-
nim festucas, lignave colligere eam
scribit, quibus sese induat, atque
cum post eis spoliatur, emori, cum
eiusmodi animal, quod Ligniper-
dam aquaticam nominavit, spolia-
tum suis festucis, quae variis ex par-
tibus herbarum constant, minime
moriatur, sed subinde novas festu-
cas recolligat, in quarum vertice
exiguam signi, ac non tuislibet,
sed quod levitate sua aquis super-
natantem agnoscat portunculam su-
pra cervicem suam, ne mergatur.

E eo

immi-

immiscere novit: alioqui a terrestri nihil vel parum admodum differt. Bellonius Phrygium vocare videtur, et sic de eo scribit; Phrygium fluviale aequè, ac marinum delectamentum, Galli Charree appellant, quod cinereum excrementis sit perlimile. Pisciculus est, aut potius vermiculus, quo piscatores utuntur pro esca: sic appellatus, quod phrygana, id est, fremia, sive festucas, sive thecae, aut tegumenti lateribus, filo tanquam araneae ab ejus ore dependente (novit enim nere ut aranea) agglutinans circumponat, ex quibus augescens, casam ampliore sibi construit. In quo pinnoterem imitaretur: nisi

pinnoteres sibi ipsi domum facere nescirent. Senos utrinque pedes habet, quibus in aquae etiam rapidissimae rivulis incedit: nare etiam nescit. Estque animal tenue, oblongum parvae Erucae simile, quem avidissime appetunt Truttae. Est enim profluentibus aquis, ac torrentibus frequens. Eo etiam pisciculi, si sua theca, seu involucre nudetur, affatim capiuntur. Chrysippus Philosophus, inquit Plinius, tradit, Phrygium alligatum remedio esse quartanis: quod autem esset id animal, nec ipse descripsit, nec nos invenimus, qui novisset. Quid de eo sentiat Gesnerus, vide apud eum et Aldrovandum.

CAPUT II.

De Insectis aquaticis multipedibus.

Insecta aquatica polypoda sunt *Tinea*, *Pulex marinus*, *Pediculus marinus*, *Afilus aquaticus*, *Scolopendra marina*, et *vermes in tubulis delinquentes*.

Aldr. Hist. Inf. l. 7. c. 2.

Tinea vermes sunt parvi, et quia convolvi solent, minores aliquando, colore albo, *pedibus* plurimis per totius corporis alveum contiguis, et mollioribus. *Cauda* oblonga in alveum definit. *Oculi* sunt perexiguus puncta alba, cum centro longe minutissimo. Reperiuntur in fontibus bonis et frigidis; Martio praesertim mense. In terra propter pedum seu molliem seu multitudinem (nam et ab ore veluti pedes prominent) progredi nequeunt: in aquis, corpore in laevis alterum inclinano currunt; et nisi fallor, retrorsum quoque incedunt. Cum aqua epotae ventrem inflant, et largo haultu vini pelluntur. Forte et therebinthinae, oleo, butyro, lacti et sero cederent. Gesnerus Gallis easdem cum Scrofulis, quas Agrovellas vel Escroelles vocant esse putat. Multipedes sane faciunt, corpusculo brevi, cauda reflexa, inveniri in fluviiis, puteis et fontibus.

Pulex marinus, qui Aristoteli *ψύλλος θαλάσσιος*, Rondeletio est tenui crusta insecta bestiola, quae facie homines ridiculos picatos, alitis partibus locustas repraesentat: et tam parva, ut particula corporis nisi ab oculo, discerni non possit. Gignuntur, inquit, in profundo mari tanta foecunditate, ut escam ex pisce confectam, si diu in imo manserit, totam corrodant. Aldrovandus hunc inter crustas refert. Niphus cum Scolopendra marina confundit. Kiranides minimum animal, quo piscatores utantur, esse dicit: salireque per litus. Moussetus *Afellum marinum* vocat, et sic describit. *Pulex* sive *Afellus marinus* squillam molliorem refert, nisi quod quatuor tantum pedibus (pace Gesneri dixerim) donatur, et frequentibus longisque saleibus se liberat, a numero pedum. *Afellus* dicitur a sale, Aristotelis *pulex*: a dorso gibboso, *Scrofula* nuncupatur: color illi lividus cum nigredine. Longitudo fluvistilium digitorum transversum: latitudo, semidigitum non superat: mariorum major dimensio, qui litore resurgente, et in aquis dulcibus saepe conspicitur.

Arist. Hist. Anim. l. 4. c. 10. Rond. de Piscibus l. 18. c. 27.

Mousset. de Inf. l. 2. c. 19.

spicitur. Venatoribus item spectatōribusque mirum agilitatis praeberet exemplum.

Hunc cum Pſyllio herba deco-
ctum, et de collo suspensum rigo-
rem tertianarum fugare; cum aqua marina aspersus, pulices pellere; tres in lapide pſorite, qui et porus, sculptos, sub calamo viridi manentes, cum radice herbae pſyllii reclusos, contra morbum comitialem, amuletum esse scribit Kiranides. Meminisse eorundem videtur Plinius, cum dicit: *Adeo nihil non gignitur in mari, ut Campaniarum etiam aegritia animalia, pernici molesta saltu, aut quae capillis maxime caelat, existant: et circumgobata esse saepe extrahuntur: quae causa fontium piscium in mari volubus insistere existimatur.*

Pediculus, qui Aristoreli φβίρ θαλάσσιος, duplex ex Rondeletii sententia est. Unus qui in mari, quod est a Cyrene ad Aegyptum circa Delphiūm est: qui omnium pinguisimus pabuli copia evadit, quae a Delphino suppeditatur. Alter est, quem hic depinximus, majoris fabae magnitudine et latitudine, scabroque terrestri similis, corpus ex aliquot tabellis, veluti locustae vel squillae cauda constat: ante os duo cornua brevia habet: utrinque pedes multos, incurvos, in acutum desinentes. Piscibus ita haeret ut eripi non possit. Sugit ut hirudo, nec prius abscedit, quam tabidum et exsuccum piscem reddiderit. Reperitur cervici mugilum, luporum, et saxatiliū piscium affixus. Aristorelis esse demonstrat ibidem. Bellonius perperam Alilum, seu Oestrum vocat. Octo utrinque pedes habere, octonis tabellis in tergore loricari; priorum pedum ungues ad caput, posteriorum ad pedes converti; oculos parvos, nigros, et aliquando eminentes habere; Erythrini etiam dentalibus ac fargis vesci; in orbem se contrahere; pregnantem denique plerumque inveniri, addit. Est et aliud animalculum marinum, cuius hic iconem appono. Ἐρπίδι quoque Nue-

menii huc spectat, littoralis vermis et fossilis, longis pedibus constans, repens et incandens piscibus idoneus.

Afilus marinus, quem Oestrum
 marinum veteres a naturae similitudine, quae ei cum terrestri communis vocant, Ligures *Prusam*, pro ore tubulum seu fistulam habet, pro corporis ratione longam. Utrinque sitae sunt veluti manus duae quae ad os flectuntur, sequitur alvus cum incisuris, cui affixi sunt sex pedes, duo qui in extrema alvo sunt, crassiores sunt et longiores, qui sequuntur utrinque locati, paulo minores, reliqui duo, qui magis in haeribus sunt, omnium minimi. Ore sive fistula, scorpionis terrestris caudae, pedibus, ejusdem brachiis similis est, alvo et magnitudine, araneo. Ut Lycopi acerabulis, ita hic ore adhaeret parti molliusculae et pingui sub panna ita tenaciter, ut avelli integer non possit. Sanguinem exugit hirudinum rictu, usque dum prae plenitudine decidat et moriatur. Cur in summo tantum aestu, et Caniculae tempore pisces dictos infestet, id in causa esse puto, quod aestate tantum nascatur, autumno pereat. Cur sub panna haereat, in causa est partis mollitudo, pinguitudo, et sanguinis copia. Reliquo corpore Thygni cure quidem laevi integuntur, sed illi subsunt squamae duriores.

Quantum ad *Scolopendras*, Aristoteles, παρασχορίας τῶ ἀδν τὰς χερσίωνας, aspectu terrenis similes esse dicit; in saxosis locis gigni, colore magis rubro esse, pedum numero terrestres superare, gracilitatem crurum si excipias, serpentum more non in altis gurgibus nasci, ad-jicit.

Rondeletius, duas species proponit. Prior minor est, colore plane rubro, dodrantali magnitudine, in saxosis locis degit. A capite ad caudam pedes habet plurimos; in flexus et volumina sese contorquet; nunc longior, nunc brevior, nunc gracilior, nunc crassior efficitur, Altera est, superiore multo longior, K e e 2 utpote

Rondelet. de Insect. c. 4.

Arist. H. A. 1. c. 14.

Rondelet. de Insect. c. 2.

utpote quae ad cubiti longitudinem accedat, tenuior, colore ad candidum vergente. A capite ad caudam pedes utrinque habet plurimos, veluti superior. Aldrovandus addit ex Gesnero tertiam, colore miniaceo. Gesnerus videtur quaedam ex his in dubium vocare, dum Aristotelis descriptionem attendit. Minores terrestribus facere Aristotelem: Brasavolum vero ad se misisse duos pollices longam, apud se vix duos digitos aequare: Rondeletii longe majores esse, Marcellum Virgilium terrestribus longiores facere. Quod forma attendatur, longe aliam caudae capitisque in terrestribus vidiſſe. Vtut sit, in lacerorum marinorum, ut et acuum ventriculo saepe eas reperit Rondeletius: ita ut exinde, iisdem hos pisces vesci colligi possit: et quia in alto mari vivunt, in litoribus aut litorum saxis easdem vivere, falsum sit. Appetere nidorulenta; hamum devoratum simul cum interaneis deſiccare, deſeſſo, ista iterum intro recipere; piscatoribus quod si hamum atigerint, nullus piscis ad hamum poſit accedat, insectam esse; atracham a durere; naturae ipsius est. Mouſerus in limosis stagnis, et ubi ostreae ſaginantur, latere scri-

Mouſer. l. 4. 39.

psit. Nonnus pſylothrum ex thuris, atramenti ſutorii ana unc. ij. ſcolopendr. unc. iij. tritis, et cum calcis pulvere commiſtis commendat.

De Vermibus in tubulis nascentibus, ita Rondeletius. Nascuntur in saxis marinis et super concharum veteratarum testas, tubuli vel Siphunculi testacei, rotundi, asperi, candidi, intus laevissimi, quorum alii recti sunt, alii contorti et replicati. In his procreantur et vivunt vermes, qui foras se exerunt hauriendae aquae gratia. Hi colore, substantia, scolopendrae rubrae similes sunt, figura et magnitudine nonnihil differunt: longissimi enim digiti magnitudinem non excedunt. Pars posterior folii myrteii modo in acutum desinit, Priore parte utrinque pedes habent, veluti scolopendrae, unde fistula prominet in extremo obtusa tubae modo, et perforata, qualem in asilo marino depingemus, ea squam trahit. Horum vermiculorum testa Pharmacopaei nostri uruntur, in compositione unguenti citrini pro dentali. Huic similem testam etiam dentale vocant, quo in eodem unguento uruntur.

Rondelet. de Inſect. c. 5.

Hujusmodi aliquot picturae superiori asperimus.

TITVLVS II.

De Inſectis aquaticis apodibus.

CAPVT I.

De Hirudine.

Absoluta insectorum aquaticorum pedatorum historia, ad apoda progredimur. Haec vero intra *Hirudines*, *Stellas*, *Hippocampum*, *Vermem marinum*, *Oripem*, *Lumbricum marinum*, *Setam*, *Vermem Indicum*, et alios consistunt.

Hirudinem quidam ab haerendo, quod corporibus haereat, alii ab hauriendo Latinis dictam esse putant. Dicitur Latinis et *Sanguisuga*. Graeci *βήλας*, et quidem *βήλας*, *Λυγανίος* dixere, sine dubio, a *βήλας*.

Aldrov. H. Inf. 7. c. 11
Mouſer. l. 4. 41.

Nonnus.

βήλας, *βήλας*, *ἀμύλον*, *κενύζα*, *καμύζα*. Hefychio dicuntur *δουβλάς* et *βλάτος*, et *βήλας*, secundum Elienses. Eidem *βαίρεξ βήλας* est.

Duorum est generum. *Marina* nempe, et *Lacustris*. Illa, Rondeletio describente, digiti est magnitudine, cervice graciliore, cauda paulo crassiore. Os et caudae extremum Polyporum acetabulis similia sunt, ut eorum adhaesione sese trahant. Corpus insectorum modo ex multis annulis circulisve constat, sed

Differuntia. Rondelet. de Inſ. c. 7.

sed duriore cute quam palustres, quod in causa est, cur non ita in globum se contrahere, nec ita se colligere possint, sed caudam tantum et caput proferunt, et retrahunt. Interna omnia continuo ductu producta et indistincta. In luto vivit, virus olei, cibo idonea non est: pisces tamen lutosi et litorales ea vescuntur. In oleo antiquissimo decocta aurium dolorem sedat. In oleo amygdalino, vel Chamaemelino, dolorem hæmorrhoidum. In vino, vultuibus nervorum et convulsivibus utilis est. Vitæ alopecias cum aceto curant.

Lacustris circulis velut inter se colligatis constant, quorum opera quandoque in globum contrahuntur. Oculis et pinnis carent. *Os* illis trianguli instar, id vulnus inflatum ostendit. Villanovanus fistulam in ore more culicis tribuit. Alii in majoribus acutius, in minoribus rotundum; in omnibus foramen in medio exile, observare. Ab ore ad alvum continuus est meatus. In mortuis longitudo circiter digiti. *Lineis* et punctis nigris notantur omnes, reliquo colore variant. *Varias* differentias fororuntur. Sunt quæ caput magnum habent, coloris rufi, variis filamentis distinctæ, lanuginosæ, et venosæ. Sunt et aliæ tenuiores, capite brevi, ventre rubro, quæ in aquis puris habitant. *Allbertus* Nigrarum et planarum; nec non quæ in dorso virgulas rubreas et aliquantulum rugatas habent etc. meminit. Apud Helvetios *Minores* sunt nigrae; *maiores* subvirides, striis per longitudinem sublavio aut ruffis, in quibus puncta aliquot nigricant. *Visæ* Venetiis *virides*, maculis hinc inde nigris resperisæ. In fluentibus aquis, *albas*, perexiguas, ore utrinque in circulum lato, sed altero duplo latiore, quales vel piscibus nonnunquam adhaerent, invenies. In Mauritaniæ quodam flumine septenum cubitorum, quæ per gulam perforatam respirent, inveniri, Strabo prodidit. In jecinoribus boum similem hîrudini lacustris vermem,

alii. *Moufetus* in *perforatas*, quas Europa non novit, et *Imperforatas* distinguit.

Ad *Naturam* earum pertinet, in paludosis et turbidis aquis ut plurimum, in saxosis, arenosis et claris, raro inveniri: ex putri nasci, nec scitur an coëant; autumnis conditi, per hyemem latitare, circa Calendas Maji, aut paulo ante, et quidem nonnisi tepido aëre apparere. Eadem sanguine viciant. Vbi corpori adhaerere, non citius avelluntur, quam expletæ decidant: imo quanto magis trahuntur, tanto fortius insident, donec rumpantur. Caudæ et ori innitentes moventur. Cannæ inclusæ rorsum exeunt: et quia os valde acuerit, et in tenuitatem se extendere possunt, per angustissima etiam elabuntur.

Magni sunt in evacuando sanguine in Medicina usus. Fugiendæ rufæ, magnorum capitum, virides, nigrae, et quæ in limosis nimis agunt. Laudantur, quæ ex aquis fluentibus rufæ rotundæ, colore jecinoris, parvorum capitum. Præstantissimæ putantur, quibus venter ruber, dorsum viret, præsertim si ex aquis fluentibus fuerint. In Germania præferuntur majores, ex nigro subvirides, striis per longitudinem ruffis, in quibus maculae nigrae sunt. Applicantur in vulneribus venenatis, capitis, colli, jecoris, lienis, genitalium membrorum, etc. morbis.

De præparatione, et modo utendi, abunde apud Medicos invenies.

Huc spectat, *Lumates* molestissimi. Hæc hîrudinis species, inter herbas et montium arbores vivens, semidigitum longa, et impense tenax. Adhaerent iter egentibus, subeuntque quosvis humani corporis meatus, etiam angustos et foedos, neque prius discedunt, quam humano latenter sanguine: tunc enim sponte cadunt, ac minus infestant Sole vigente. Remedium est arundinibus quibusdam præacutis eas avellere, aut sese tueri intra aquas, confidendo fixis. si quæ forte adsunt, aut pyram construere, atque interponere ignem.

Fff

CAPVT. II.

Mouf. 46
Inf. 2. c. 41.F. 10. 11.
r. 10. 11.Nierem. 11.
L. 13. c. 19.

CAPVT II.

De Stellis.

Aldrov. H.
Inf. 6. c. 18.
Nomen.

Datum Insecto huic *Stellæ* nomen, quod *stellas* imitetur. Græcis est *ἀστὴρ*, Myrepsō *ἀστὴρ*, modernis Græcis *ἀστὴρ*, ut Gillius notavit; vel potius, ut Rondeletio visum, *αστὴρ*, quod pali lingui infixi modo, radios habeant. Sylvaticus, Sydus marinum vocat; Cremonensis, Magiarastrum marinum.

Aspiripis.

Os ipsius versus caudam, in medio radiorum situm, inque gyrum quinque digitos ostendere, auctor est Bellonius: Excrementorum nullum exitum, et ore excerni quæ supervacua sunt, Rondeletius. Duriore corio sive callo omnes integuntur; ideo Aristoteles cum aliis testaceis recensuit.

Rondelet. de
Insect. c. 10.

Natura.

In marinis littoribus sæpe conspeximus: vaganturque in mari, ut polypi, brachia deducendo, nunc antegraduendo, nunc in orbem convolvendo, et suctu acetabulorum, Echini modo, lapidibus adhaerent. Conchas aggregantur et devorant. Quinque in dissecto ventre cochleas invenisse scribit Rondeletius, tres integras, duas cum testis suis confectas. Adeo fervida ejus natura est, ut quicquid sumserit, id licet illico ab ea extrahatur, viscoctum, (*ἰσχυρὸν*) apparet. Plinius dicit, tam igneum fervorem ei esse tradi, ut omnia in mari contacta adurat, omnem cibum statim peragat. Extra aquam torpescere, prodidit Bellonius, in aquam immersas, et supinas intratas, promuscides in extrema plusquam quinque millia exerere cernit, et in pronam partem moveri.

Arist. H. A.
1. c. 15.

Plin. H. N.
9. c. 6.

Esse quasdam in *cibus*, ex Bellonio colligimus. In *Medicina*, Hippocrates, nigras cum brassica et vino odorato adversus uteri strangulationem propinat. Apud Myrepsum inter suffimenta contra epilepsiam recensetur. Inter pilothra a Galeno numerari, certum: et Gesnerus, carunculam, in quibusdam edulem esse scribit, reliquam substantiam

Plin.

pilos deperdere. Laevem, ad peritonæi rupeuram, cum ononide, felici cum successu applicari posse existimat.

Rondelet. de
Insect. c. 26.

Differentias et Genera si attendamus, sunt plura. Sunt parvae, marginæ: sunt, quæ flavescunt, nigricant, cinerascunt: sunt aculeatae, laeves, longæ, brevès. Opime vero, in eas quæ quinque radiorum sunt, et quæ plurium distinguuntur. Illæ *Cartilagineæ*, *Testaceæ*, *Laeves*, *Pessimatae*, *Echinatae*, *Arborescentes*, *Solares*.

Differentia.

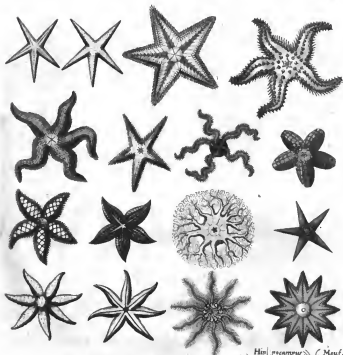
Cartilaginea prone et supine exhibentur. Supine partis marginibus puniceis, reliqua pars indima, et quæ hisce marginibus continetur, sanguineis maculis et albis, veluti in quodam marmoris genere, conspersa. Pronæ vero partis margines admodum sunt sanguineæ: quinque in medio rimæ, in singulas partes abeuntes, maculis autem coeruleis, ea pars, quæ margines undique contingit, insignitur: hæcæ aliæ sequuntur prope medium maculæ rubicundæ.

Testacea dicitur, non quod vere testacea sit (nam exsiccata, cum cortice teri manibus, quamvis aegre potest) sed quod duritie corticis, magis quæ aliæ stellæ, quas unquam observavi, ad testacea accedat. Hæc cortex candidat, spichamam longa quoquo versus dimensis, nempe ab uno radio ad alterum, qui e regione est.

Distant autem extremitates cujusque radii a proximis mediam spichamam aut paulo amplius. Possent etiam non immerito ruberofa, et verrucaria nuncupari, nam superiori parte in singulis radiis tubera, et verrucas habet.

Laevus est duplex: *Rondeletii* nempe, aculeis enim omni ex parte, acque asperitate caret. Radii longi sunt rotundi, flexibiles, murium caudis per similes: eorum integumentum cortici serpentium simile est: et

ob

Hippocampus. Meerbaan. Meuf.

Hip. pinnatus. Meuf.

Hippoc. Aldr.

Vin Marina. Meertraubel Aldr.

Insecta Varia ad loca sua referenda

Apis fulv. nigra

Epilones

Maximi

Papil. caesus

Musca

Phalangium

Tarantula

Filiolus Indicus

Vermes in tubulis siliatiferis

Physali

Musf.

Tardivores

Vermes fun. nat.

Eruc.

Eruc.

Eruc.

Eruc.

Stello

Mar.

ob nigrarum albarumque macularum varietatem, spectaculum jucundum. In medio corporis truncus circulus cernitur, intra circumferentiam quinque maculis rotundis: et inter has stellulae pictura distinctus, a cujus circumferentia quinque radii exoriuntur. Oris compositione a caeteris non differt, nec victus ratione. Brachiorum longitudine, et vario flexu celerrime naesc. Et *Aldrovandi* qui duas ponit.

Prima est prona parte et supina colore *Lapidis lazuli*: in medio punctus nigris, et circulus aureis novem radiorum, ac totius corporis ea magnitudo est, qua ceruatur. Prona pars variis coloribus delineata, cujus medium, et colorem, et figuram pentaphylli aemulatur.

Secunda multo praescripta minor, undique colore ferruginea, sed nigris aspersa maculis medianis spithamam, aut amplius longa.

Pedimatarum quinque sunt species. *Prima* *Rondeletii*, primae ejusdem similis, iis dempsis, quae sequuntur. Radii circa rotundum corpus dispositi, in exortu suo angulum acutum non constituunt, sed obtusum. Aculei, quibus latera muniuntur, rari, recti, pectinatem dispositi, unde pectinatam stellam appellavit *Rondeletius*.

In totius corporis centro stellula quaedam expressa est, a cujus ambitu lineae quinque per medium radiorum ad extremum usque protenduntur, radii in medio facis lati sunt. Rara est haec species, ore, dentibus, moribus, facultatibus aliis similis est.

Secunda cujus figura exprimitur (fol. 748.) marginibus albis pectinatis: interius sanguineis undique conspersa maculis in centro stellulam habet admodum rubram, sed radiis constantem, tota pedem longa est.

Tertis nulla elegantior, ejusdem cum praedicta magnitudinis, colore, ac tuberculis spinosis admodum varia. Nam in medio est os, instar echini, quinque denticulis vix con-

spicuis constitutum, hoc continet stellula septem radiorum, quae interiori parte nigra fere est, exteriori vero coerulea, hanc circulus ambit albus, seu area alba, quam alia ruffa, seu carnea, hunc deinceps circulus circumdat ex undecim tuberculis constans in suprema parte acutis. Singuli autem radii tres habent tuberculorum ordines singulis viginti quinque, aut triginta tuberculis constantes.

Quarta est haud dispari cum praecedenti longitudine, radiis albo coeruleis, marginibus pectinatis ferrugineis: in medio stellula est, ex sex punctis radiis constituta.

Quinta quae quinque radiis inaequalibus et hirsutis constat.

Echinata est corpore exquisite rotundo, parvoque constat, et radiis quinque, sed brevioribus, unde fit, ut minor sit caeteris. Illi e parvo circulo, in quo crucis figura delineata est, veluti e centro, exoriuntur tenues frequentissimis aculeis horrentes, quae de causa echinatam *Rondeletius* nominavit, in lateribus dispositis. Radiorum flexuoso motu, serpentum ritu, repit haec stellula, et in sicco posita eos movere non quaquam desinit, quousque in partes disjecerit, quae separatae etiam moventur per flexus: ut *Vermium* partes, et *Lacertorum* caudae abscissae. Os habet ceratum.

Reticulata est duplex. *Rondeletii* Rondel. de Insect. p. 112. et *Aldrovandi*. Nam a rectis five cancelloruni figura reticulatam, five cancellatam nuncupamus, et quia inter distinctiones, rebus vel cancellis similes extant tubercula quaedam rotunda, tuberosa etiam vocari potest. Inter majores stellas reponenda est, brachia enim ad pedalem longitudinem perveniunt, crassiora sunt aliarum stellarum radiis. Aculeis parvis utrinque eadem munita sunt. Os habet caeterarum modo. Eleganti illa et reticulata distinctione spectabilis est, et inter anachemata collocanda. Haec tuberculis rotundis coeruleis gemmae Turcoiae aemulis, radiorum marginibus hirsutis et pectinatis

F i f a

qui

quilibet radius supina parte apparet conus pinus ideae oblongior. Prona autem parte fertis, tum luteis, tum coerules. Singuli radii habent cauliculum tenuem per medium transeuntem.

Arborefcens a frondium et ramorum multitudine. Hujusmodi duas vidit Rondeletius. Vnam per magnam apud Guilielmum Pelicerum Montpelienfem Epifcopum, ad Lerinum ifelam captam, alteram ex Italia ad ipfum delatam. Ab aliis omnibus stellis plurimum differt. Radios quinque, five truncos habet, in medio os cum quinque appendicibus, quae multis parvis dentibus horrent, pars ea depreffa eft, et fubmiffa, ambitus tumet, in quolibet radiorum intervallo foramen, feu rima confpicietur. Quilibet radius ftatim in binos finditur, hi rurfus in binos ramos dividuntur, atque ita deinceps, quoſque ad tenuiffimos, et capillorum tenuitatem referentes deveniunt fit. A quolibet oris angulo linea albicans prodiit, et per omnium ramorum medium produeta eft, alioque tota ftella nigricat, et tenui, atque admodum dura, fed afpera cute tegitur, ramuli omnes intro ſtuctuntur; quod argumento eft hos tanquam cirros ad cibum capeandum conditos eſſe, quibus undique diſpoſitis in orbem praeda elabi non poteſt. Id ſpectaculum aliquando Rondeletius in mari ftudioſe contempletus eſt. Stellam parvo filo alligatam in mare demittebat, in quo exponſis ramis natabat, fed praedam aliquam appropinquare ſentiens, brachijs omnibus contractis amplexabatur urticae riſu. Rara eſt haec ſtellae ſpecies, et propterea inter anathemata ſuſpenditur.

Solaris Sol marinus Rondeletio, qui ſolis referat picturam. Differt a ſtellis quod in his e medio corporis trunco veluti e centro radii emanſcuntur, in hoc vero ex corporis rotundi circumferentia, breves, minime aſperi ſuperiore in parte, fed veluti ex ſquamis compoſiti, in lateribus vero parvis aculeis rigentes,

albi ad extremum uſque gracileſcentes. Corpus illud rotundum, in medio roſae pictae figuram expreſſam habet. Ore, victu, facultate a ſtellis non differt.

Stellae quae plurimum ſunt radiorum, vel ſunt ſeptem radiorum, vel decem vel duodecim. Albrow. de Inſeb. Ita. 7. cap. 11.

Septenos quae habet, parte gibba colore ferrugineo obſcuriore, ſpinofis, et parvis quibusdam tuberculis ſcabra, ac inaequalis, radiis in extremo laevi diſtortione inflexis, parte concava ochrae fere dilutum colorem exhibet ad ferrugineum minimum quid tendentem. Extremi laterum, quibuscum medio corpore, tum brachijs juxta eorundem longitudinem ſectis committitur, margine crenis, feu denticulis quibusdam albicanibus ſunt aſperi. Longitudo totius, ac latitudo in peripheriam aequalis eſt, palmi unius cum dimidio. Singuli vero radii tres propemodum digitos ſunt longi, qui longiſſime a ſe mutuo palmi unius intervallo diſtiti ſunt.

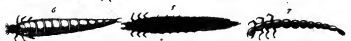
De illa quae *decem brachia* habet Albrow. Ita. in Columna. Nova et perelegans hujus ſtellae forma, ab aliis omnibus differens, nec adhuc deſcripta: noſtro litore frequens, ita ut nec ulla retrahantur retia quin ipſis implicata, et ſimul cum piſcibus in foro etiamnum invehatur. Haec admodum fragilis eſt, ut viva ne ab rete excipiantur potius frangi patitur, ita illi ſe impleta cirris continet. Non vis ulla in extrahenda ſtella eſt adhibenda, cum radii ſint geniculati, atque genicula conjungens cartilago ſit admodum tenuis, qua de re facillime genicula diſſolvuntur, nec quamvis radii omnes ſint diſrupti, amovitur, niſi longo poſt intervallo. Hujus color ſubrubeſcens eſt, forma vero ab aliis ſtellis diſſidere videtur. Haec enim parvum admodum corpus habet: radios quinque fed ſinguli in binos dividuntur, ita ut decem prima facie, videntur: femi-pedem longos, nec majores hucusque vidi: ſtellae diametere pedata aequet. Radii vero omnes geniculis parvis conſtant, atque ſingula genicula

Squille Aquaticæ Mouf . . .

Squille Aquaticæ Aldr

Laerte Aquaticæ Forficula Aquat. N.

Cantharis Aquaticæ Aldr . . .

Tipula Mouf . . . Cicada Mouf . . .

Pedicul. Marin. . . Murex . . . Pulcer Marini Mouf

fusco punctis albis notato, ventre albicante. Ventericulum pro corporis ratione satis magnum habet, hepar rubrum, similiter ova rubra, cor exiguum. Caudam quovismodo infectas, et qualem vivo figuram tribueris: talem mortuus et exsiccatas servat.

Actian. H.
Anim. 14.
c. 16.

Venenatum, sed solo ventre Aelianus prodidit. Qui ex vino decoctum bibit, primo singulit, mox sicca tussi afficitur. Venter superior incumescit; per nares aquosa pisculenti odoris egeruntur: oculi sanguine suffunduntur, etc. Qui evadunt, aquam, mente capel, summo studio prosequuntur. Remedium, acetum in quo sepia suffocata est, Aëtius ponit. Veneficæ eum in amatoris usurpant.

Plin. H. N.
3. c. 6. 7.
Galen. L. 11.
Simpl. c. 41.

Vius eorum singularis in canis rabidi morfu est, ut apud Actianum habemus. Plinius leporis marini venenum restringere potos; alligatos Venere concitare ait. Galenus, ustos slopecis prodesse scribit. Vehementer vermes, si torreatur, et cum aqua absynthii propinentur pellere Rondeletius ex Graeco quodam habuit.

Rondelet. de
Insect. c. 17.
Aldrov. H.
Inf. 7. c. 17.

De *Vea marina* ita Aldrovandus. Piscatores nostri, inquit Ronde-

letius, ova sepiarum racemadim compacta a pediculo uno dependencia, earundem atramento asperso *Vvam* marinam nominant. Est etiam *Vva* marina zoophyton, diversum sine ab eo, quod nobis depinxit Rondeletius, cujus imaginem, cum de zoophytis agimus, tradicari sumus; de hoc loquitur Plinius cum scribit. Rerum quidem non solum animalium simulachra (mari) inesse, licet intelligere intentibus uvam, gladium, ferras. Nos vero et hocce egregium aspectu animal Insectum potius, quam alterius cuiuspiam generis *Vvarum* racemum vere referens in Oceano deprehensum damus depictum, et ad vivum delineatum, ea magnitudine, qua depictum videtur in hac tabula: acinis sane undiquaque referissimum, quorum alii coerulei: alii amethystini: alii robentes, capite duobus corniculis *Limacis* instar praemunito, movetur motu progressivo.

Ex tantum de Insectis. Si quid interim scitu dignum observatum fuerit, addi poterit posterum.

Quia vero ita Historiam Animalium absolvimus,

SOLI DEO ESTO GLORIA, IN SEMPITERNA
SECVLA, AMEN!

INDEX

INDEX

IN HISTORIAM NATURALEM

DE INSECTIS IOHANNIS IONSTONI,

Medicinae Doctoris, prior numerus Historicae descriptionis paginam seu locum indicat, posterior Tabulam Iconisimi demonstrat.

A.	
<p>Aelytus Hispania. Pag. 61. Dendipennia. 1. Quadripennia. 1. membranacea. 1. sericea. 126. Anthrenus. 126. aquatica. 101.</p> <p>Apis, Nomen, 1. t. 1. Descriptio, <i>Locus</i>, 2. <i>Generatio</i>, 3. <i>Plura</i>, <i>Antar</i>, 4. <i>Palati</i>, 5. <i>Nas</i>, <i>Odoratus</i>, <i>Andreas</i>, <i>Asipathus</i> <i>Meris</i>, 5. <i>Agaxum</i>, 6. <i>Ysa</i>, <i>Differencia</i>, 7.</p> <p>Apis amphibia. 11. Apis tralis. 11. Araucis, tab. 11. <i>Nomen</i>, <i>Descriptio</i>, <i>Locus</i>, <i>Plura</i>, <i>Generatio</i>, 140. <i>Asipathus</i>, <i>Agaxum</i>, 141. <i>Notamenta</i> 4. <i>Remedia</i>, <i>Ysa</i>, <i>Differencia</i>, 142.</p> <p>Ascides. 196. Ascillus, <i>Nomen</i>, 110. <i>Descriptio</i>, <i>Generatio</i>, 11. 111.</p> <p>Actilus serenus. 186. Actus, t. 10. <i>Nomen</i>, <i>Descriptio</i>, <i>Natura</i>, 77. <i>Differencia</i>, 78. aquaticus l. marinus. 101.</p> <p>Actelabus. 101. arachnoides. 101.</p> <p>Acretus Aldrovandi. 179. t. 11. Azocodini. 118.</p>	<p>Corythae. Pag. 111. Crabronae, t. 1. <i>Nomen</i>, <i>Descriptio</i>, <i>Locus</i>, <i>Plura</i>, <i>Generatio</i>, 11. <i>Asipathus</i>, 19. <i>Ysa</i> 30. Cucujus. 111. Cuthipitui. 111. Culex, t. 10. <i>Nomen</i>, <i>Descriptio</i>, <i>Locus</i>, 79. Cibus, <i>Generatio</i>, <i>Natura</i>, <i>Remedia</i>, 10. <i>Ysa</i>, <i>Differencia</i>, 81. Curculio. 110.</p>
<p>Bestias class. <i>Moufesi</i>. 91. Bhars, <i>Nomen</i>, <i>Descriptio</i>, <i>Ysa</i>, <i>Differencia</i>, 116. t. 16.</p> <p>Bombylii. 13. Bombycin abobas <i>Tamisi</i> dictus. 110. Bombycum historis. 164. Bombyx. 164. t. 11. 11. Brachia. 12. t. 11. Buprestis, t. 16. <i>Nomen</i>, 110. <i>Descriptio</i>, <i>Locus</i>, <i>Plura</i>, <i>Generatio</i>, <i>Differencia</i>, 111. Buprestis <i>Dodonaei</i> vera. 71.</p>	<p>E. Ephemeron anfr. 78. Eruca, t. 19. 10. 11. <i>Nomen</i>, <i>Remanentia</i>, <i>Generatio</i>, <i>Natura</i>, 151. <i>Ysa</i>, <i>Dammus</i>, <i>Remedia</i>, 151. plures <i>Moufesi</i>. 151. t. 19. 10. infusae dentibus pili <i>Moufesi</i>. 151. variorum pili <i>Moufesi</i>. 156. Eraae <i>Aldrovandi</i> <i>Tubulae</i> prima, 157. t. 11. secunda, 158. t. 11. tertio. 159. t. 11. quarta, 161. t. 11. quinta, 161. t. 11. sexta. 161. t. 11.</p>
<p>Bestias class. <i>Moufesi</i>. 91. Bhars, <i>Nomen</i>, <i>Descriptio</i>, <i>Ysa</i>, <i>Differencia</i>, 116. t. 16.</p> <p>Bombylii. 13. Bombycin abobas <i>Tamisi</i> dictus. 110. Bombycum historis. 164. Bombyx. 164. t. 11. 11. Brachia. 12. t. 11. Buprestis, t. 16. <i>Nomen</i>, 110. <i>Descriptio</i>, <i>Locus</i>, <i>Plura</i>, <i>Generatio</i>, <i>Differencia</i>, 111. Buprestis <i>Dodonaei</i> vera. 71.</p>	<p>F. Forbicinas. 111. t. 17. Foridula. 117. t. 16. aquatica. 101. Fornice, t. 17. <i>Nomen</i>, <i>Descriptio</i>, <i>Locus</i>, <i>Plura</i>, <i>Generatio</i>, 110. <i>Natura</i> et <i>Agaxum</i>, <i>Asipathus</i>, 111. <i>Ysa</i>, <i>Dammus</i> et <i>Remedia</i>, <i>Differencia</i>, 111. alam. 111. Forus, tab. 1. <i>Nomen</i>, <i>Descriptio</i>, <i>Generatio</i>, 11.</p>
<p>Casbarides, t. 16. <i>Nomen</i>, <i>Descriptio</i>, <i>Locus</i>, <i>Plura</i>, <i>Generatio</i>, <i>Remanentia</i>, 107. <i>Ysa</i>, <i>Differencia</i>, 108.</p> <p>Casbarides aquaticus. 101. Cera, <i>Nomen</i>, t. 1. <i>Descriptio</i>, 19. <i>Locus</i>, <i>Natura</i>, <i>Differencia</i>, 20. Chrysalis. 60. Cicada, <i>Nomen</i>, 30. t. 11. 11. 11. <i>Descriptio</i>, <i>Locus</i>, <i>Plura</i>, 31. <i>Generatio</i>, <i>Dammus</i>, <i>Contus</i>, 11. <i>Natura</i>, <i>Ysa</i>, <i>Differencia</i>, 11. aquaticus. 101. t. 11. Rondelii. 11. Cicindela, t. 16. <i>Nomen</i>, <i>Locus</i>, 113. <i>Generatio</i>, <i>Ysa</i>, <i>Differencia</i>, 114. Cimet, <i>Nomen</i>, <i>Descriptio</i>, 114. t. 1. <i>Locus</i>, <i>Generatio</i>, <i>Ysa</i>, 116. Climax <i>Sylvestris</i>. 11. t. 12. <i>Genera</i> varia. 15. Coleopora <i>Tamisi</i> <i>reputata</i> <i>Basiliensis</i>. 106. t. 16. Corcia. 101. Cori. 118.</p>	<p>G. Gryllus, <i>Nomen</i>, <i>Differencia</i>, 91. t. 11. Gryllotalpa <i>Moufesi</i>, <i>Natura</i>, <i>Differencia</i>, 71. t. 11.</p>
<p>Casbarides, t. 16. <i>Nomen</i>, <i>Descriptio</i>, <i>Locus</i>, <i>Plura</i>, <i>Generatio</i>, <i>Remanentia</i>, 107. <i>Ysa</i>, <i>Differencia</i>, 108.</p> <p>Casbarides aquaticus. 101. Cera, <i>Nomen</i>, t. 1. <i>Descriptio</i>, 19. <i>Locus</i>, <i>Natura</i>, <i>Differencia</i>, 20. Chrysalis. 60. Cicada, <i>Nomen</i>, 30. t. 11. 11. 11. <i>Descriptio</i>, <i>Locus</i>, <i>Plura</i>, 31. <i>Generatio</i>, <i>Dammus</i>, <i>Contus</i>, 11. <i>Natura</i>, <i>Ysa</i>, <i>Differencia</i>, 11. aquaticus. 101. t. 11. Rondelii. 11. Cicindela, t. 16. <i>Nomen</i>, <i>Locus</i>, 113. <i>Generatio</i>, <i>Ysa</i>, <i>Differencia</i>, 114. Cimet, <i>Nomen</i>, <i>Descriptio</i>, 114. t. 1. <i>Locus</i>, <i>Generatio</i>, <i>Ysa</i>, 116. Climax <i>Sylvestris</i>. 11. t. 12. <i>Genera</i> varia. 15. Coleopora <i>Tamisi</i> <i>reputata</i> <i>Basiliensis</i>. 106. t. 16. Corcia. 101. Cori. 118.</p>	<p>H. Herbivora. 71. Hippocampus. 111. t. 16. Hirudo. 107. t. 16. lacustris. 107. t. 16. marina. 106. t. 16. Holophris <i>Tigurinorum</i>. 101. Humifugae. 71.</p>
<p>Casbarides, t. 16. <i>Nomen</i>, <i>Descriptio</i>, <i>Locus</i>, <i>Plura</i>, <i>Generatio</i>, <i>Remanentia</i>, 107. <i>Ysa</i>, <i>Differencia</i>, 108.</p> <p>Casbarides aquaticus. 101. Cera, <i>Nomen</i>, t. 1. <i>Descriptio</i>, 19. <i>Locus</i>, <i>Natura</i>, <i>Differencia</i>, 20. Chrysalis. 60. Cicada, <i>Nomen</i>, 30. t. 11. 11. 11. <i>Descriptio</i>, <i>Locus</i>, <i>Plura</i>, 31. <i>Generatio</i>, <i>Dammus</i>, <i>Contus</i>, 11. <i>Natura</i>, <i>Ysa</i>, <i>Differencia</i>, 11. aquaticus. 101. t. 11. Rondelii. 11. Cicindela, t. 16. <i>Nomen</i>, <i>Locus</i>, 113. <i>Generatio</i>, <i>Ysa</i>, <i>Differencia</i>, 114. Cimet, <i>Nomen</i>, <i>Descriptio</i>, 114. t. 1. <i>Locus</i>, <i>Generatio</i>, <i>Ysa</i>, 116. Climax <i>Sylvestris</i>. 11. t. 12. <i>Genera</i> varia. 15. Coleopora <i>Tamisi</i> <i>reputata</i> <i>Basiliensis</i>. 106. t. 16. Corcia. 101. Cori. 118.</p>	<p>I. Insecta septem oculo pedum. 117. duodecim et quatuordecim pedum. 151. aquatica. 100. spoda. 106. multipeda. 104. paucipeda. 100. pedum. 100. Insecta Coleopora l. <i>Vaginipennis</i>. 11. <i>Terrilris</i> spoda. 107. pedata non stans. 110. paucipeda. 110. multipedana stans. 100. Involvulus <i>Flavus</i>. 111. Ips. 111. Iula. 111. t. 17.</p>
<p>Casbarides, t. 16. <i>Nomen</i>, <i>Descriptio</i>, <i>Locus</i>, <i>Plura</i>, <i>Generatio</i>, <i>Remanentia</i>, 107. <i>Ysa</i>, <i>Differencia</i>, 108.</p> <p>Casbarides aquaticus. 101. Cera, <i>Nomen</i>, t. 1. <i>Descriptio</i>, 19. <i>Locus</i>, <i>Natura</i>, <i>Differencia</i>, 20. Chrysalis. 60. Cicada, <i>Nomen</i>, 30. t. 11. 11. 11. <i>Descriptio</i>, <i>Locus</i>, <i>Plura</i>, 31. <i>Generatio</i>, <i>Dammus</i>, <i>Contus</i>, 11. <i>Natura</i>, <i>Ysa</i>, <i>Differencia</i>, 11. aquaticus. 101. t. 11. Rondelii. 11. Cicindela, t. 16. <i>Nomen</i>, <i>Locus</i>, 113. <i>Generatio</i>, <i>Ysa</i>, <i>Differencia</i>, 114. Cimet, <i>Nomen</i>, <i>Descriptio</i>, 114. t. 1. <i>Locus</i>, <i>Generatio</i>, <i>Ysa</i>, 116. Climax <i>Sylvestris</i>. 11. t. 12. <i>Genera</i> varia. 15. Coleopora <i>Tamisi</i> <i>reputata</i> <i>Basiliensis</i>. 106. t. 16. Corcia. 101. Cori. 118.</p>	<p>K. Kuffenrum. 157. G g g Locis</p>

ENUMERATIO MORBORVM,

EX QUIBUS PETVNTVR REMEDIA

INSECTIS.

A.		M.	
A ngios.	PAG. 179. b.	Materia vitioſa elicienda.	11. b.
Ailites	131. b.	Morſus canis rabidi.	112. a.
Articulorum vulnera.	142. a.	Morſus venoſi.	171. a.
Aura.	91. b.	— — ſerpentis.	146. b.
Aurium dolores.	11. b. 116. b. 143. a.	— — ſtipſum.	104.
C.		O.	
Calculus.	11. b. 117. a. 116. b.	Oculi.	64. b.
Capilli.	118. b.	Oculorum morbi.	181. b.
Capilli otoreſcent.	64. a.	P.	
Capitis dolor.	125. b.	Paronychia.	141. b.
Cinices ut auerſentur.	111. b.	Parotidea.	91. b.
Colica.	116. b.	Purſionta.	122. b.
Codylemata.	142. b.	R.	
D.		Regius morbus.	121. b.
Dentium dolor.	124. b.	S.	
Dentium rubigo.	122. b.	Sanguis evertendo uell.	107. b.
Duſterica.	42. a. 91. b.	Sanguis per uelocem et acriam excruciationem pro-	hibenda.
Dyſenteria.	143. b.	Stranguria.	122. b.
Dyſuria.	11. b. 91. b.	Stranguria mulierum.	11. b.
E.		Stranguria equorum.	116. b.
Epilepſis.	116. b. 171. a.	Surditas.	64. b. 116. b.
F.		T.	
Fancium dolores.	91. b.	Tuſſis.	21. b.
Febria.	111. a. 116. b.	V.	
Febria quatuor.	91. b. 116. b.	Venerem concitantia.	111. b.
Fleura diſſipata.	141. a.	Verrucae.	122. b.
Fleura ſtultitia.	111. a.	Ventum excitantia.	116. a.
H.		Vulcera.	11. b.
Haemorrhagia.	143. b. 171. a.	Vulcera potum.	122. a.
Haemorrhoidis tollentia.	111. b.	Vulcera putrida.	91. b.
Hernia.	122. b.	Vitae difficultas.	121. b.
I.			
Ignis facti.	91. b.		
Ichthiaſis puſſa.	117. b.		
L.			
Leges.	111. b.		
Leuſigines.	111. b.		

NOTITIA INSECTORVM,

EX QUIBUS REMEDIA PRAESTANTISSIMA CAPIVNTVR.

A.		L.	
A ph.	11. b.	Hirudo.	107. b.
Aranea.	143. a.	M.	
B.		Limax.	101. b.
Blatta.	116. a.	Locustae.	11. b.
Bombyx.	179. b.	O.	
C.		Musca.	64. a.
Cinicea.	116. b.	P.	
E.		Oſedana.	11. b.
Eruca.	171. a.	S.	
F.		Papilioes.	40. a.
Fornica.	117. a.	V.	
G.		Scorbutus.	91. b.
Grillo.	91. b.	Vermis barbarus.	104. b.
H.			
Hippocampus.	111. a.		

ADMONITIO
AD BIBLIOPEGVM QVO QVAEVIS TABVLA LOCO
SVO SIT INSERENDA.

<i>TABVLA</i>	<i>I</i>	pag.	f.
II.		p.	19.
III.		p.	36.
IV.		p.	41.
V.		p.	51.
VI.		p.	52.
VII.		p.	52.
VIII.		p.	66.
IX.		p.	70.
X.		p.	86.
XI.		p.	88.
XII.		p.	91.
XIII.		p.	99.
XIV.		p.	94.
XV.		p.	105.
XVI.		p.	120.
XVII.		p.	125.
XVIII.		p.	137.
XIX.		p.	152.
XX.		p.	154.
XXI.		p.	157.
XXII.		p.	164.
XXIII.		p.	182.
XXIV.		p.	186.
XXV.		p.	200.
XXVI.		p.	208.
XXVII.		p.	208.
XXVIII.		p.	211.